JUDEŢUL CARAŞ-SEVERIN
MUNICIPIUL REŞIŢA

HOTĂRÂREA NR. 268
DIN 30.06.2026
privind aprobarea actualizării documentaţiei
„STRATEGIA INTEGRATA DE DEZVOLTARE URBANA A MUNICIPIULUI RESITA 2022-2030"

Consiliul Local al Municipiului Reşiţa întrunit în şedinţa ordinară din data de 30.06.2025;

Având in vedere Referatul de aprobare al domnului PRIMAR POPA IOAN înregistrat cu nr. 59113 / 24.06.2026 şi Raportul de specialitate al Direcţiei Dezvoltare Locală şi Investiţii înregistrat cu nr. 53753 / 08.06.2026, precum si rapoartele de avizare ale comisiilor de specialitate ale Consiliului Local;

Având în vedere avizul de legalitate al Direcţiei Juridice nr. 59403 din data de 24.06.2026

Ţinând cont de prevederile HCL nr. 594/21.12.2022 privind aprobarea documentaţiei „STRATEGIA INTEGRATA DE DEZVOLTARE URBANA A MUNICIPIULUI RESITA 2022-2030" cu modificările şi completările ulterioare;

Având în vedere Adresa Consiliului Judeţean Caraş-Severin nr. 10346/27.05.2026;

Luând în considerare prevederile OUG 156/2020 privind unele măsuri pentru susţinerea dezvoltării teritoriale a localităţilor urbane şi rurale din România cu finanţare din fonduri externe nerambursabile, cu modificările şi completările ulterioare;

Văzând prevederile Programului Regional Vest 2021-2027 aprobat de către Comisia Europeană prin Decizia COM C(2022) 7252 din 07.10.2022, cu modificările şi completările ulterioare;

Având în vedere Legea nr. 24 din 27 martie 2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările şi completările ulterioare;

In temeiul art. 8, art. 129 alin. 2 lit. b) şi d), alin. 4 lit. e), alin. 7 lit. k), art. 139 alin. 3 lit. d), art. 196 alin. 1 lit. a), art. 197 alin. 1, alin. 2 şi alin. 4, art. 198 alin. 1 şi alin. 2 din OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările şi completările ulterioare,

HOTĂRĂŞTE:

Art. 1 - Se aprobă actualizarea documentaţiei „STRATEGIA INTEGRATA DE DEZVOLTARE URBANA A MUNICIPIULUI RESITA 2022-2030" elaborată de FSPAC - Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, în cadrul proiectului „Organizarea unei Planificări Echilibrate a Nevoilor Municipiului Reşiţa - O.P.E.N. Municipiul Reşiţa", Cod proiect 135523, Cod SIPOCA 831, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre

Art. 2 – Documentaţia „STRATEGIA INTEGRATA DE DEZVOLTARE URBANA A MUNICIPIULUI RESITA 2022-2030" actualizată prevăzută şi aprobată la art. 1 din prezenta hotărâre, devine document oficial care produce efecte juridice, fapt pentru care întregul colectiv de elaborare a acestui document răspunde direct şi personal, după caz administrativ, civil şi penal pentru exactitatea menţiunilor, a datelor, a calculelor, a valorilor stabilite şi a respectării întocmai a actelor normative naţionale în vigoare şi a standardelor internaţionale de evaluare.

Art. 3 UAT Municipiul Reşiţa îşi asumă angajarea din bugetul local a cel puţin 10% din alocarea primită în cadrul Programului Regional Vest 2021-2027 pentru proiecte complementare în logica Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Reşiţa 2022-2030, în conformitate cu prevederile OUG 156/2020, cu modificările şi completările ulterioare.

Art. 4 - Cu ducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri se încredinţează:

- Direcţia Dezvoltare Locală şi Investiţii;
- Direcţia Generală Învăţământ, Cultură, Tineret, Sport si Culte;
- Direcţia Achiziţii Publice;
- Direcţia Urbanism;
- Directia Economica si Fiscala
- Direcţia pentru Administrarea Domeniului Public şi Privat;
- Direcţia Poliţia Locală;
- Direcţia Asistenţă Socială;
- Serviciul Public "Serviciul voluntar pentru situaţii de urgenţă" Reşiţa;
- Compartimentul Comunicare, Relaţii cu Presa şi Evenimente Publice;
- Serviciul Public „Direcţia pentru Întreţinerea şi Repararea Patrimoniului Consiliului Local, Serviciul de Iluminat Public şi Deszăpezire".

Art. 5 - Prezenta hotărâre intră în vigoare la data aducerii la cunoştinţă publică.

Art. 6 - Hotărârea se comunică:

- Primarului Municipiului Reşiţa;
- Prefectului şi Instituţiei Prefectului judeţul Caraş-Severin;
- Compartimentului Cabinet Primar;
- Direcţiei Dezvoltare Locală şi Investiţii;
- Direcţiei Urbanism;
- Direcţiei Achiziţii Publice;
- Serviciului Gospodărie Urbană;
- Serviciul Public „Direcţia pentru Întreţinerea şi Repararea Patrimoniului Consiliului Local, Serviciul de Iluminat Public şi Deszăpezire";
- Direcţiei de Asistenta Sociala;
- Direcţiei Generale Învăţământ, Cultura, Tineret, Sport si Culte;
- Directia Economica si Fiscala
- Direcţiei pentru Administrarea Domeniului Public şi Privat;
- Serviciului Public Comunitar de Evidenţa Persoanelor al Municipiului Reşiţa;
- Direcţiei Poliţia Locală;
- Compartimentului Comunicare, Relaţii cu Presa şi Evenimente Publice;
- Societăţii „Transport Urban Reşiţa" S.R.L.
- Serviciului Public "Serviciul voluntar pentru situaţii de urgenta" Reşiţa;
- Agenţiei de Dezvoltare Locală Reşiţa S.A.
- Consiliului Judeţean Caraş-Severin.

PREŞEDINTE DE SEDINŢĂ,
CHIOSA MĂDĂLINA MIRUNA

CONTRASEMNEAZĂ,
SECRETAR GENERAL
BUCUR LUCIAN CORNEL

ANEXĂ LA HCL NR. 268/30.06.2026

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI REȘIȚA

2022-2030

Cuprins

Procesul de realizare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU) a municipiului Reșița pentru perioada 2022 – 2030. ..... **4**
Etapele procesului de planificare strategică 5
Cadrul strategic (2019-2024) **15**
Nivelul European 16
Europa 2020 16
Prioritățile Comisiei Europene 2019-2024 17
Noua politică de coeziune europeană 2021-2027 41
Nivelul Național 50
Planul Național de Redresare și Reziliență (2021) 52
Nivelul Regional 62
Strategia Regională pentru Dezvoltare 2021-2027 - Regiunea Vest 62
Strategia Regională de Specializare Inteligentă - Regiunea Vest (SSI) 2021-2027 66
Nivelul Județean 73
Strategia de dezvoltare durabilă a județului Caraș-Severin 2015-2020 73
Nivelul municipal 74
Strategia de dezvoltare locală a municipiului Reșița 2015-2025 74
Concluzii preliminare 81
Analiza principalilor indicatori locali **84**
Demografie 85
Evoluția demografică 85
Îmbătrânirea populației 90
Natalitate și mortalitate 96
Religie, etnie și limbă maternă 98
Perspective strategice 102
Educație 103
Nivelul de educație al populației 103
Evoluția populației școlare 105
Rezultate școlare - Promovabilitate BAC 110
Perspective strategice 112
Analiza SWOT 113
Sănătate 115
Infrastructură sanitară 115
Resursa umană în sănătate 122
Cheltuieli publice locale pentru sănătate 127
Perspective strategice și analiza SWOT 128

Social ... 131
Asistența socială ... 131
Cheltuieli publice locale pentru asistență socială ... 142
Comunități marginalizate ... 144
Siguranță publică ... 151
Perspective strategice și analiza SWOT ... 152
Cultură și industrii creative ... 158
Biblioteci ... 158
Instituții și companii de spectacole ... 161
Muzee ... 163
Cheltuieli publice locale pentru cultură, recreere și religie ... 165
Perspective strategice și analiza SWOT ... 166
Dezvoltare urbană și comunitară ... 168
Cadrul strategic de la nivelul Uniunii Europene prin care orașele devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european ... 169
Către o politică urbană națională în România ... 170
Municipiul Reșița – scurtă descriere ... 173
Accesibilitatea și conectivitatea mun. Reșița în context european și național ... 174
Rolul municipiului Reșița la nivelul rețelei urbane naționale, regionale și județene ... 183
Planul Urbanistic General și evoluția intravilanului ... 193
Locuire ... 199
Fenomenul de dispersie urbană ... 206
Reutilizare terenuri și construcții în declin/industriale în contextul regenerării urbane ... 209
Infrastructură tehnico-edilitară ... 210
Perspective strategice ... 227
Analiza SWOT ... 229
Calitatea factorilor de mediu ... 232
Spații verzi ... 232
Calitatea și poluarea aerului ... 236
Poluare apă ... 241
Poluare sol/terenuri ... 244
Deșeurile ... 248
Poluare fonică ... 255
Riscuri de mediu ... 259
Analiza SWOT ... 262
Perspective strategice ... 263
E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) ... 265

Sectorul TIC în economia municipiului Reșița 265
Educația 266
Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC 267
Infrastructura 268
E-guvernare la Reșița 269
Comparația cu alte orașe competitoare 273
Analiză SWOT 275
Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării 276
Analiza economiei locale 278
Context regional 278
Context județean 281
Economia locală – Rezultatele economice și activitatea companiilor 289
Economia locală – specializare și performanță 301
Capacitate și performanță financiară – bugetul local 307
Turism în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița 331
Reziliența economică a municipiului Reșița la criza financiar-economică declanșată în 2008 – 2009 . 347
Analiza SWOT 364
Concluzii și perspective strategice privind reziliența economică a municipiului Reșița 365
Reșița: Profilul strategic 367
Context strategic 368
Concept strategic 368
Pericole strategice 369
Surse de avantaj competitiv 370
Viziune 370
Factori strategici cheie 370
Direcții strategice de dezvoltare: 373
Obiectivele de dezvoltare 375
Obiective transversale 375
Obiective generale și specifice 375
Managementul și implementarea SIDU Reșița 2021 – 2030 393
Implementarea SIDU Reșița 2021-2030 394
Potențiale riscuri în implementarea SIDU Reșița (2022-2030) și măsuri de atenuare a acestora 395
Graficul de monitorizare a implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Reșița pentru perioada 2022 – 2030 – indicatori propuși 400
Planul de acțiune 407

Procesul de realizare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU) a municipiului Reșița pentru perioada 2022 – 2030.

Procesul de planificare strategică are la bază o serie de principii elementare, precum:

- **rigurozitate metodologică** demonstrată prin utilizarea unor instrumente de planificare coerente, construcția unor modele de dezvoltare strategică valide și expertiza consultanților; dezvoltarea strategiei s-a realizat pornind de la date empirice, utilizarea unor instrumente specifice planificării și în parteneriat cu stakeholderii locali, astfel încât proiectul final să poată fi utilizat ca un instrument real de management local.
- **profesionalismul experților**, echipa de experți fiind una consolidată deja în cadrul altor demersuri similare de planificare strategică; strategia a fost realizată de experți în domeniul planificării strategice;
- **implicarea stakeholderilor/actorilor** afectați de deciziile și acțiunile Primăriei Reșița; în fiecare etapă din proiect participarea stakeholderilor locali a avut un rol esențial, atât pentru înțelegerea specificului comunității, cât și pentru definirea viziunii, obiectivelor și direcțiilor de dezvoltare. Niciun efort de planificare nu poate fi realizat și implementat cu succes fără participarea activă a comunității.
- **transparența** procesului de realizare a strategiilor; toate întâlnirile organizate au fost publice, având acces orice actor interesat să participe la acestea;
- **integritatea și evitarea conflictului de interese.**

Etapele procesului de planificare strategică

Prima etapă din cadrul procesului de planificare a fost cea de ***constituire a unor grupuri tematice de lucru*** și stabilirea unui calendar de lucru. Experții implicați în procesul de planificare strategică au propus constituirea a patru grupuri de lucru:

- Dezvoltare economică locală și turism;
- Capacitate administrativă (Guvernare, E-guvernare, Dezvoltare Metropolitană, Reziliență Comunitară);
- Social - Sănătate
- Dezvoltare urbană și comunitară (Urbanism, mobilitate, mediu);
- Educație, tineret, cultură.

Pentru fiecare grup de lucru, ținând cont de tematica acestuia, echipa de experți a propus invitarea reprezentanților unor organizații, precum:

- reprezentanți ai unităților administrativ teritoriale (comune, orașe, municipii) din județ;
- reprezentanți ai structurilor deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale (de ex. ISJ, AJOFM, APM etc.);
- reprezentanți ai celor mai mari companii/angajatori, dar și ai sectorului IMM din oraș/județ;
- reprezentanți ai asociațiilor profesionale, clusterelor etc.;
- reprezentanți ai ONG-urilor și altor organizații comunitare și ale societății civile;
- reprezentanți ai mediului academic, religios, cultural etc.

Invitațiile în vederea participării la întâlnirile de lucru, cu precizarea temei de discuții, a datei și intervalului orar au fost transmise de către personalul Primăriei Reșița. Înaintea întâlnirilor de lucru, celor care au confirmat participarea, le-au fost transmise prin e-mail sinteze ale secțiunilor din analiza preliminară/analiza diagnostic. Sintezele au fost trimise ținând cont de tematica grupului de lucru.

Concomitent cu prima etapă, s-a desfășurat și ***cea de a doua etapă*** a procesului de planificare strategică și anume ***realizarea analizei diagnostic/preliminare*** a orașului Reșița. În acest demers, pe baza prelucrării și analizei datelor statistice existente în bazele de date oficiale (INS, Eurostat, ONRC, DPFBL etc.), precum și a

datelor furnizate (la cerere) de către Primăria Reșița, a fost realizată o diagnoză a situației recente la nivelul municipiului Reșița, dar și o analiză a evoluției pe următoarele domenii: demografie; educație; sănătate; social, cultură, industrii culturale și multiculturalism, planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară, factori de mediu și schimbările climatice, capacitate administrativă, e-guvernarea și tehnologia informației, economie (inclusiv agricultură și dezvoltare rurală), reziliență economică, turism. Analiza diagnostic include și elemente de analiză comparată cu alte municipii similare. Prezentarea cadrului strategic internațional, european, național, regional, județean - făcându-se referire inclusiv la strategia anterioară de dezvoltare a municipiului, precum și la strategii sectoriale - completează analiza preliminară, oferind astfel o imagine de ansamblu asupra obiectivelor, priorităților și oportunităților de finanțare pentru perioada următoare.

Analiza datelor statistice a fost completată de realizarea unei *anchetei sociologice* în municipiul Reșița. Aceasta a constat în realizarea unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în municipiul Reșița. Sondajul a fost realizat în perioada noiembrie-decembrie 2020 pe un eșantion de 800 de respondenți (interviuri telefonice – CATI), eșantion (simplu aleator), reprezentativ statistic la nivelul municipiului Reșița. Eroarea tolerată este de 3,7%, la un nivel de probabilitate de 95%.

Analiza SWOT a municipiului, împreună cu *Perspectivele strategice* completează analiza preliminară, sintetizând astfel această parte a analizei.

Participarea permanentă a stakeholderilor locali în etapele de realizare a strategiei reprezintă un element fundamental pentru asigurarea unui proces transparent, bazat pe participare, reprezentativitate și adaptare la nevoile locale reale. Astfel, analiza preliminară realizată a fost apoi prezentată și dezbătută în cadrul celor cinci grupuri tematice de lucru. Grupurile de lucru au fost constituite din persoanele care au confirmat participarea la procesul de planificare strategică în urma invitațiilor adresate de către Primăria Reșița.

Dezbaterile analizei preliminare în cadrul grupurilor tematice de lucru au avut loc în perioada 19-20.01.2021, la sediul Primăriei Reșița. O prezentare a organizațiilor reprezentate este sintetizată în tabelul de mai jos:

Grup tematic	Dată și interval	Organizații reprezentate
Dezvoltare economică locală și turism	19.01.2021 12:30-14:00	• FSPAC – UBB Cluj; • Primăria Reșița; • Consiliul Județean Caraș-Severin; • Instituția Prefectului Caraș-Severin; • Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Caraș-Severin; • ADR Vest; • Biroul Regional Cooperare Transfrontalieră; • CEETRUS; • Hotel ROGGE; • Hotel Dușan și Fiul; • Gasthof Tirol; • Casa Baraj; • Fundația Comunitară Banatul Montan; • Bike Attack; • Asociația Prietenii Munților; • Euroland Banat; • Agenția Pletl; • EXIMTUR Reșița; • SAGITARIO TRAVEL Reșița; • WWF-România; • World Wide Fund for Nature România; • TMK; • UCMR; • CEZ; • Autoliv; • C+C; • Monalisa; • Gradimex; • SC Pangram SRL; • SC Spaleck SRL; • PFA Daniel Pușcau; • Prodmec SA; • Plastomet SA; • Velocity SRL; • Reșița Reductoare și Regenerabile; • CLDPS; • GMP;

		• Agenția de Dezvoltare Reșița;
Capacitate administrativă (Guvernare, E-guvernare, dezvoltare metropolitană, reziliență comunitară)	19.01.2021 14:30-16:00	• FSPAC-UBB Cluj; • Primăria Reșița; • Consiliul Județean Caraș-Severin; • Instituția Prefectului Caraș-Severin; • Inspectoratul Județean de Poliție Caraș-Severin/Poliția municipiului Reșița; • ISU Semenic; • Inspectoratul de Jandarmi Județean Caraș-Severin; • Camera de Conturi a Județului Caraș-Severin; • Administrația Județeană a Finanțelor Publice Caraș-Severin; • Direcția Județeană de Statistică Caraș-Severin; • Centrul Universitar UBB Reșița; • Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin; • Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Caraș-Severin; • ADR Vest; • Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră; • Orange România; • Vodafone; • DIGI RCS RDS • TELEKOM ROMÂNIA; • FIP Consulting (Consultant Smart City); • Centrul de Calculatoare Reșița; • Fundația Comunitară Banatul Montan; • Direcția Urbanism, Amenajarea Teritoriului; • GMP; • Serviciul Achiziții Publice; • Direcția Poliția Locală; • Serviciul Public Comunitar de Evidența Persoanelor al municipiului Reșița; • Direcția Impozite și Taxe; • Direcția Dezvoltare Locală și Instituțională; • Compartiment Comunicare, Relații cu Presa și Evenimente Publice; • Direcția pentru Administrarea Domeniului Public și Privat;

Social-Sănătate	20.01.2021 9.00-10.30	• FSPAC-UBB Cluj; • Primăria Reșița; • Direcția de Asistență Socială – Primăria Reșița; • Consiliul Județean Caraș-Severin; • Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Caraș-Severin; • Casa de Asigurări de Sănătate Caraș-Severin; • Direcția de sănătate publică a Județului Caraș-Severin • Colegiul Farmaciștilor Caras-Severin; • Casa Județeană de Pensii Caraș-Severin; • Centrul Universitar UBB Reșița; • Căminul pentru Persoane Vârstnice Reșița; • Spitalul Județean Reșița; • Asociația de Binefacere ProVitam; • Fundația Humanitas PRO DEO; • Centru de Prevenire, Evaluare si Consiliere Antidrog Caras-Severin; • Policlinica S.M.F.; • Agenția Pentru Protecția Mediului Caraș-Severin; • Inspectoratul Teritorial de Muncă al Județului Caraș-Severin; • Medic Stomatolog Raul Siladi; • Cabinet Medical Dr. Quint Felicia; • Inspectoratul Județean de Poliție Caraș-Severin; • Poliția Locală a municipiului Reșița; • Grupul de Acțiune Locală; • Fundația Comunitară Banatul Montan; • Asociația Nevo-Parodimus; • Centru de tineret Moniom; • ADR Vest; • Biroul Regional De Cooperare Transfrontalieră; • Asociația Grupul de Acțiune Local Reșița; • MKBT; • GMP; • Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Caraș-Severin;

Dezvoltare urbană și comunitară (Urbanism, mobilitate, mediu);	20.01.2021 10.40-12:10	• FSPAC-UBB Cluj; • Primăria Reșița; • Direcția Urbanism, Amenajarea Teritoriului; • Consiliul Județean Caraș-Severin; • Instituția Prefectului Caraș-Severin; • MKBT; • SC Vitamin Arhitects SRL; • SC Unith2B SRL; • Direcția Investiții și Mobilitate Urbană; • Direcția Dezvoltare Locală și Instituțională; • Direcția pentru Administrarea Domeniului Public și Privat; • Serviciul Achiziții Publice; • Compartiment Cabinet Primar Reșița; • Agenția pentru Protecția Mediului Caraș-Severin; • Garda Națională de Mediu, Comisariatul Județean Caraș-Severin; • Apele Române; • SC Aquacaras SRL; • SC CET 2010 SRL; • SC TUReșita SA; • Inspectoratul de Stat în Construcții Caraș-Severin; • ADR Vest; • Biroul Regional De Cooperare Transfrontalieră; • CEETRUS; • Asociația Bike Attack; • Fundația Comunitară Banatul Montan; • URBANISE HUB; • Grupul de Acțiune Locală; • Direcția Silvică Caraș-Severin; • WWF Romania – Birou Reșița; • GMP;
Educație, tineret, cultură.	20.01.2021 12:20-13:50	• FSPAC-UBB Cluj; • Primăria Reșița; • Direcția Generală de Învățământ – Primăria Reșița; • Consiliul Județean Caraș-Severin; • Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Caraș-Severin; • ADR Vest; • Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră; • Centrul Universitar UBB Reșița; • Fundația Comunitară Banatul Montan;

		• Bike Attack; • Asociația Prietenii Munților; • Euroland Banat; • Centrul de tineret Moniom; • WWF Romania – Birou Reșița; • Centru de tineret Mansarda; • Muzeului Cineastului Amator; • Asociația Exploratorilor din Reșița; • Asociația Nevo-Parodimus; • Centrul de Voluntariat Reșița; • Fundația Humanitas PRO DEO; • Banatul Montan; • Forumul Democratic al Germanilor din Județul Caraș-Severin; • Episcopia Ortodoxă Română a Caransebeșului; • Comunitatea evreiască Reșița; • Fundația Pentru Tineret Caraș-Severin; • Biserica Maria Zăpezii din Reșița; • Biblioteca Județeană; • Direcția Județeană pentru Cultură Caraș-Severin; • Muzeul Banatului Montan; • Casa Corpului Didactic; • CJ ARE; • Colegiul Tehnic Reșița; • Liceul Traian Vuia; • Liceul Traian Lălescu; • GMP;

Anterior dezbaterilor, participanții au primit secțiunile din analiza preliminară aferente tematicii grupului. În cadrul întâlnirilor, după prezentarea secțiunilor analizei preliminare (a secțiunii aferente tematicii fiecărui grup), participanții au dezbătut conținutul și structura analizei preliminare. Pe baza observațiilor și propunerilor acestora, analiza preliminară a fost completată și actualizată. De asemenea, participanții la dezbateri au răspuns unui chestionar referitor la principalele probleme ale municipiului, soluțiile la acestea, direcțiile de dezvoltare, avantajele competitive și proiectele prioritare ale municipiului. Secretariatul fiecărui grup de lucru a fost asigurat atât de reprezentanții Primăriei Reșița, dar și de reprezentanții UBB-FSPAC.

În următoarea etapă (a treia), pe baza analizei preliminare completate și actualizate în urma dezbaterilor din cadrul grupurilor tematice, a fost realizat profilul strategic al municipiului. Au fost organizate două întâlniri de lucru la care au participat experți ai UBB-FSPAC și stakeholderi locali care au participat la dezbaterile din grupurile tematice. Întâlnirile de lucru au avut loc în zilele de 3 și 4 martie 2021, în sala de ședințe a Consiliului Județean Caraș-Severin, în intervalul orar 12:30-14:30, respectiv 09:00-14:00. Alături de experții UBB-FSPAC (7 persoane), au participat alte 31 și respectiv 19 de persoane, însumând un total de 57 de participanți. Au fost prezenți reprezentanți ai următoarelor organizații:

Grup tematic	Dată și interval	Persoane/Organizații reprezentate
Definirea viziunii, a profilului strategic și a direcțiilor strategice de dezvoltare	03.03.2021 12:30-14:30	• Secretarul General al municipiului Reșița • Serviciul Achiziții Publice – Laurențiu Stanciu • Direcția Poliția Locală • Cabinet Primar – Daniela Copaci • Ildiko Pataki, Primăria Reșița • Serviciul Public Comunitar de Evidența Persoanelor al municipiului Reșița • Direcția Impozite și Taxe • Direcția Dezvoltare Locală și Instituțională • Compartiment Comunicare, Relații cu Presa și Evenimente Publice • Direcția Urbanism, Amenajarea Teritoriului Arhitect Șef • Direcția pentru Administrarea Domeniului Public și Privat • Direcția de Asistență Socială – Primăria Reșița • Direcția Investiții și Mobilitate Urbană • Direcția pentru Întreținerea și Repararea Patrimoniului Consiliului Local • Club Sportiv Municipal • TUR • Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte • Serviciul Public "Serviciul Voluntar Pentru Situații de Urgență" Reșița • Direcția Buget, Finanțe-Contabilitate, Resurse Umane • Viceprimar
Definirea viziunii, a profilului strategic și a direcțiilor strategice de dezvoltare	04.03.2021 09:00-14:00	• Consiliul Județean Caraș-Severin • ADR Vest • Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Caraș-Severin • Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Caraș-Severin • CEETRUS • Fundația Comunitară Banatul Montan • Euroland Banat • WWF-România • World Wide Fund for Nature România • Asociația Grupul de Acțiune Local Reșița • SC Pangram SRL

		• SC Spaleck SRL • Velocity SRL • Reşiţa Reductoare si Regenerabile • GMP • Inspectoratul Judeţean de Poliţie Caraş-Severin/Poliţia municipiului Reşiţa • Inspectoratul de jandarmi judeţean Caraş-Severin • Centrul Universitar UBB Reşiţa • Inspectoratul Şcolar Judeţean Caraş-Severin • SC Unith2B SRL • FIP Consulting (consultant Smart City) • Spitalul judeţean Reşiţa • Asociaţia de Binefacere ProVitam • Medic Stomatolog Raul Siladi • MKBT • SC Vitamin Arhitects SRL • Muzeului Cineastului Amator • Centrul de Voluntariat Reşiţa • Fundaţia Humanitas PRO DEO • MUZEUL BANATULUI MONTAN • Biblioteca Judeţeană • Centru de tineret Moniom

Rezultatul întâlnirilor de lucru a dus la conturarea profilului strategic al municipiului Reşiţa, mai exact identificarea problemelor strategice, a surselor de avantaj competitiv, dar şi la definirea viziunii. De asemenea, au fost stabiliţi factorii strategici cheie şi direcţiile strategice de dezvoltare. Profilul strategic a sprijinit procesul de stabilire a priorităţilor, măsurilor şi obiectivelor strategice de dezvoltare durabilă ale municipiului pentru perioada 2022-2030 şi conectarea acestora la cele 5 obiective ale Politicii de Coeziune a Uniunii Europene (2021-2027) şi implicit la cele ale Agendei 2030. Pornind de la direcţiile strategice stabilite în cadrul profilului strategic şi de la analiza diagnostic/preliminară, au fost stabilite ulterior obiectivele strategice şi au fost definite obiectivele specifice, acestea fiind definite SMART. Totodată, au fost propuse direcţiile de acţiune/măsurabile şi acţiunile orientative necesare atingerii obiectivelor specifice şi celor strategice. Obiectivele specifice au fost definite SMART, facilitând astfel monitorizarea implementării strategiei.

Realizarea planului de acţiune/portofoliului de proiecte a fost cea de ***a patra etapă*** a procesului de planificare strategică. În această etapă a fost stabilit portofoliul de proiecte avut în vedere pentru perioada 2021 – 2030. Acesta a fost împărăţit în două categorii: proiecte strategice şi proiecte suport. Proiectele strategice sunt acelea care vin în întâmpinarea directă a pericolelor strategice ale municipiului şi care, ţinând cont de sursele de avantaj competitiv şi de factorii strategici cheie, contribuie în mod determinant la atingerea obiectivelor strategice şi urmărirea viziunii de dezvoltare a jmunicipiului. De asemenea, proiectele strategice sunt acele proiecte care intră în sfera de atribuţii a Primăriei Reşiţa şi pentru care acesta dispune de resursele, instrumentele şi pârghiile necesare iniţierii şi implementării lor. Proiectele suport sunt acele proiecte care

contribuie la rezolvarea unor probleme punctuale identificate în analiza preliminară și care intră parțial sau total în sfera de atribuții a Primăriei Reșița. Portofoliul proiectelor suport poate fi actualizat ori de câte ori este nevoie, în funcție de context. Pentru ambele tipuri de proiecte, structura portofoliului de proiecte include elemente referitoare la obiectivul general și specific la atingerea căruia contribuie implementarea proiectului, titlul proiectului, locația, stadiul, grupul țintă vizat, perioada de implementare, bugetul estimat, principalii responsabili pentru inițierea și coordonarea implementării etc. La realizarea portofoliilor de proiecte au contribuit reprezentanții Primăriei Reșița, stakeholderi locali care au participat la dezbaterile privind analiza preliminară, profilul strategic și obiectivele specifice și experții din partea consultantului. Acest proces de operaționalizare a fost realizat în coparticipare pentru a asigura un nivel ridicat de realism, obiectivitate și transparență.

A cincea etapă a constat în stabilirea cadrului de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei, perioada 2021-2027, cu orizont 2030. Acesta a fost realizată de către experții UBB-FSPAC în colaborare cu reprezentanții Primăriei Reșița și cu stakeholderi locali care au participat la întâlnirile de lucru organizate anterior. Cadrul de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei stabilește mecanismul de implementare (cadrul instituțional / organismele responsabile, principiile, riscurile), respectiv, graficul și indicatorii de monitorizare, modalitatea de evaluare a stadiului de implementare și măsurile ce se impun în funcție de rezultatele evaluării.

Consultarea publică a strategiei de dezvoltare a fost cea de **a șasea etapă** a procesului de planificare. Procedura de consultare s-a desfășurat cu respectarea prevederilor legii 52/2003 privind transparența decizională. Documentul strategic a fost postat pe site web-ul al Primăriei Reșița, toți cei interesați având posibilitatea de a face recomandări și de a se înscrie pentru a lua cuvântul la dezbaterea publică. Dezbaterea publică a fost organizată în data de XX în sala XX de ședințe a Primăriei Reșița. La aceasta au luat parte XX participanți. Discuțiile au fost înregistrate, fiind moderate de un expert din partea firmei de consultanță. Dezbaterea a fost de tipul întrebare-răspuns. Documentul strategic a fost actualizat pe baza sugestiilor primite în cadrul dezbaterii publice.

În ultima etapă a procesului de planificare strategică, documentul strategic a fost prezentat de către experți ai UBB-FSPAC în ședința Consiliului Local Reșița din data de XX în vederea supunerii acestuia la vot spre aprobare.

Implementarea strategiei necesită implicarea tuturor actorilor interesați/vizați de dezvoltarea durabilă a municipiului. Astfel, **consolidarea parteneriatului administrației locale** cu actorii interesați din municipiu este esențială în vederea implementării strategiei.

Cadrul strategic (2019-2024)

Nivelul European

În perioada 2014-2020, principalele direcţii strategice la nivel european au fost definite în cadrul strategiei EUROPA 2020.

Europa 2020

Strategia Europa 2020 propune trei priorităţi care se susţin reciproc[1]:

1. **Creştere inteligentă**: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaştere şi inovare;
2. **Creştere durabilă**: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice şi mai competitive;
3. **Creştere favorabilă incluziunii**: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forţei de muncă, care să asigure coeziunea socială şi teritorială.

UE trebuie să definească direcţia în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop,

Comisia Europeană propune următoarele obiective principale pentru perioada 2014-2020 (5):

1. **Ocuparea forţei de muncă**
   a. o rată de ocupare a forţei de muncă de 75 % în rândul populaţiei cu vârste cuprinse între 20 şi 64 de ani
2. **Cercetare şi dezvoltare**
   a. alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare şi dezvoltare
3. **Schimbări climatice şi energie (20/20/20)**
   a. reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiţii favorabile) faţă de nivelurile înregistrate în 1990
   b. creşterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%
   c. creşterea cu 20% a eficienţei energetice
4. **Educaţie**
   a. reducerea abandonului şcolar la sub 10%
   b. creşterea la peste 40% a ponderii absolvenţilor de studii superioare în rândul populaţiei în vârstă de 30-34 de ani
5. **Sărăcie şi excluziune socială**
   a. reducerea cu cel puţin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei şi a excluziunii sociale

[1] Informaţii detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 disponibilă online la adresa: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf

Stat	Rata ocupării forței de muncă (%)	Cercetare și Dezvoltare ca % din PIB	Reducere emisii CO2 (%-1990/tone CO2)	Surse regenrabile de energie (% total consum)	Eficiență energetică – reducerea consumului de energie în Mtoe	Părăsirea timpurie a școlii %	Învățământ terțiar %	Reducerea populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale în număr de personae și procente
RO (ținte 2020)	70%	2%	19%/89	24%	30.3	11,3%	26,7%	20%
RO (situație actuală)	70.9% (2019)	0.5% (2018)	74.26% (2019) (lower is better)	23.87% (negative trend, was above 25 in 2016)	23.53% (2019)	15.3% (2019)	25.8% (2019)	40,7%[2] (2013)-31,2 (2019)

Urmărind țintele majore asumate și datele la nivelul anului 2019[3] observăm următoarele:

- România și-a îndeplinit țintele asumate la nivel de ocupare a forței de muncă, zona energetică parțial (ponderea energiei regenerabile în total cunoaște un trend negativ în ultimii 3 ani, consumul și reducerea emisiilor au cifre peste țintele asumate-pozitiv)
- România are o problemă semnificativă în sfera educației - toate cele trei ținte - investițiile în C&D, abandon școlar și învățământ terțiar au fost ratate - trendul este unul pozitiv în cazul procentului celor care au absolvit o formă de învățământ terțiar (vârsta 30-34 ani), ținta va fi probabil atinsă în următorii 2-3 ani, în schimb, investițiile în cercetare și dezvoltare (CD) au stagnat: 0.55% PIB (2008), 0.49%PIB (2015), 0.5%PIB (2018) - indică o problemă sistemică care va necesita un efort și angajament politic de amploare în următorii 5-10 ani; de asemenea, abandonul școlar rămâne o problemă, trendul este unul pozitiv - o scădere a abandonului școlar de la 19.1% (18-24 ani) în 2015 la 15.1% în 2019 (cifra e similară cu cea din 2008) - însă ritmul de schimbare este redus (ar fi necesari aprox. 5 ani pentru a atinge ținta, pe acest ritm)

Prioritățile Comisiei Europene 2019-2024

În această secțiune sunt sintetizate principalele direcții strategice la nivelul uniunii Europene așa cum sunt stabilite de către Comisia Europeană (CE), pentru următorii 5 ani. Înainte de a trece în revistă aceste priorități vom prezenta, în sinteză un instrument introdus de Uniunea Europeană pentru a combate efectele negative ale pandemiei provocate de COVID-19 la nivelul statelor membre.

[2] În prezent sunt aproape 9 milioane de oameni expuși la sărăcie. Acest număr trebuie redus cu 580.000. Cifrele raportate prin PNR 2015 (22,4%) difere substatial de cele EUROSTAT unde este raportat pentru anul 2013 că 40,4% din populația României este expusă riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

[3] Datele complete se regăsesc la adresa: https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard

Planul de redresare pentru Europa[4]

Bugetul pe termen lung al UE și **instrumentul NextGenerationEU** (un instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea) vor forma cel mai mare pachet de stimulente finanțat din bugetul UE. Un total de **1 800 de miliarde EUR** va susține reconstrucția Europei după criza provocată de COVID-19. O reconstrucție prin care Europa va deveni mai ecologică, mai digitală și mai rezilientă. Noul buget pe termen lung va consolida mecanismele de flexibilitate, pentru a garanta că poate răspunde unor nevoi neprevăzute. A fost proiectat în așa fel încât să răspundă nu numai realităților actuale, ci și incertitudinilor viitoare. Pe 10 noiembrie 2020, Parlamentul European și țările UE au ajuns la un acord în cadrul Consiliului cu privire la următorul buget al UE pe termen lung și la instrumentul NextGenerationEU. Acordul va suplimenta cu 15 miliarde EUR fondurile pentru anumite programe[5] în cadrul bugetului pe termen lung pentru perioada 2021-2027.

Bugetul UE (2021-2027): elemente cheie

- **Peste 50% din sumă** va sprijini modernizarea prin politici care includ **cercetarea și inovația**, prin intermediul Horizon Europe; **climă echitabilă și tranziții digitale**, prin intermediul **Fondului de tranziție justă** și programul **Europa digitală**; pregătire, recuperare și reziliență, prin **Mecanismul de Redresare și Reziliență**, **RescEU** și un nou program de sănătate, **EU4Health**;
- Politicile tradiționale precum coeziunea și politica agricolă comună vor fi modernizate și vor continua să primească fonduri bugetare semnificative ale UE, cu scopul de a sprijini **tranzițiile ecologice și digitale**;
- **30% din fondurile UE, atât în cadrul NextGenerationEU, cât și în CFM (buget pe termen lung), vor fi cheltuite pentru combaterea schimbărilor climatice**. Pachetul acordă, de asemenea, o atenție specifică protecției biodiversității și integrării de gen;
- Bugetul va dispune de **mecanisme de flexibilitate consolidate pentru a garanta capacitatea acestuia de a răspunde unor nevoi neprevăzute**. Acest lucru face ca bugetul să răspundă nu numai realităților actuale, ci și incertitudinilor de mâine; astfel cum s-a propus în mai 2020 și a fost convenit de liderii UE la 21 iulie 2020, pentru a finanța redresarea, **UE va împrumuta de pe piață în condiții mai avantajoase decât multe state membre și va redistribui sumele împrumutate**;
- O foaie de parcurs clară privind noi resurse proprii care să contribuie la rambursarea împrumuturilor. Comisia s-a angajat să prezinte până în iunie 2021 propuneri cu privire la un **mecanism de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon** și cu privire la o **taxă digitală, în vederea introducerii acestora până cel târziu la 1 ianuarie 2023.**
- În primăvara anului 2021, **Comisia va revizui de asemenea sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii și va analiza inclusiv o posibilă extindere a acestuia la transportul aerian și maritim**. Aceasta va propune, până în iunie 2021, o resursă proprie bazată pe sistemul de comercializare a certificatelor de emisii. În plus, Comisia va propune noi resurse proprii suplimentare, care ar putea include **o taxă pe tranzacțiile financiare și o contribuție financiară legată de sectorul corporativ sau o nouă bază fiscală comună a societăților**. Comisia va depune toate eforturile pentru a prezenta o propunere până în iunie 2024;

---

[4] Informații preluate de pe pgina CE, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro

[5] Este vorba despre următoarele programe: Orizont Europa, Erasmus+, „UE pentru sănătate", Fondul de gestionare integrată a frontierelor, „Drepturi și valori", Europa creativă, InvestEU, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, „Ajutor umanitar".

- În ceea ce privește protecția bugetului UE, de acum înainte, UE va dispune, pentru prima dată, de **un mecanism specific pentru protejarea bugetului său împotriva încălcărilor statului de drept**, astfel cum s-a convenit la 5 noiembrie. În același timp, acest mecanism nu va avea efecte negative asupra beneficiarilor finali ai fondurilor UE.
- Programele cheie, inclusiv Erasmus +, EU4Health și Horizon Europe, vor fi consolidate în comparație la acordul de la Consiliul European special din iulie 2020, cu un total de 15 miliarde EUR.

Distribuția fondurilor

Domenii	Buget UE termen lung (2021-2027)	NextGenerationEU	Total
Piața unică, inovare și sectorul digital	132,8 miliarde EUR	10,6 miliarde EUR	143,4 miliarde EUR
Coeziune, reziliență și valori	377,8 miliarde EUR	721,9 miliarde EUR	1 099,7 miliarde EUR
Resurse naturale și mediu	356,4 miliarde EUR	17,5 miliarde EUR	373,9 miliarde EUR
Migrație și gestionarea frontierelor	22,7 miliarde EUR	-	22,7 miliarde EUR
Securitate și apărare	13,2 miliarde EUR	-	13,2 miliarde EUR
Vecinătate și întreaga lume	98,4 miliarde EUR	-	98,4 miliarde EUR
Administrația publică europeană	73,1 miliarde EUR	-	73,1 miliarde EUR
TOTAL	**1 074,3 miliarde EUR**	**750 miliarde EUR**	**1 824,3 miliarde EUR**

NextGenerationEU[6]

NextGenerationEU este un **instrument temporar de redresare în valoare de 750 de miliarde EUR, care îi va permite Comisiei să obțină fonduri de pe piața de capital.** Acesta va contribui la repararea daunelor economice și sociale imediate provocate de pandemia de COVID-19. După pandemia de COVID-19, Europa va fi mai verde, mai digitală, mai rezilientă și mai bine pregătită să facă față provocărilor actuale și viitoare.

- Mecanismul de Redresare și Reziliență: elementul central al Instrumentului NextGenerationEU, cu împrumuturi și granturi în valoare de 672,5 miliarde EUR disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de țările UE. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și de a face ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai

[6] Informații preluate din comunicatul de presă al CE, 17 septembrie, 2021, online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_20_1658 și https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro

reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și de tranziția digitală. Statele membre lucrează la planurile lor de redresare și reziliență pentru a accesa fonduri din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.

- Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-UE): NextGenerationEU include, de asemenea, 47,5 miliarde EUR pentru REACT-EU. Este vorba despre o nouă inițiativă care continuă și extinde măsurile de răspuns la criză și de remediere a consecințelor crizei prin intermediul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus și al Inițiativei plus pentru investiții ca reacție la coronavirus. Ea va contribui la o redresare ecologică, digitală și robustă a economiei. Fondurile vor fi direcționate către
    - Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)
    - Fondul social european (FSE)
    - Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD)
- Aceste fonduri suplimentare vor fi puse la dispoziție în perioada 2021-2022 din NextGenerationEU, iar în 2021 printr-o revizuire punctuală a cadrului financiar actual.
- NextGenerationEU va suplimenta în același timp fondurile pentru alte programe sau fonduri europene, cum ar fi Orizont 2020, InvestEU, dezvoltarea rurală sau Fondul pentru o tranziție justă (JTF).

Defalcare fonduri NextGenerationEU

Mecanismul de Redresare și Reziliență (RRF)	672,5 miliarde EUR (din care 360mld. EUR credite)
ReactEU	47,5 miliarde EUR
Orizont Europa	5 miliarde EUR
Programul InvestEU	5,6 miliarde EUR
Dezvoltare rurală	7,5 miliarde EUR
Fondul pentru o tranziție justă (JTF)	10 miliarde EUR
RescEU	1,9 miliarde EUR
TOTAL	**750 miliarde EUR**

Pentru a beneficia de acest mecanism, statele membre ar trebui să prezinte proiecte de planuri de redresare și reziliență în care să descrie agendele naționale de investiții și reforme în conformitate cu obiectivele de politică ale UE menționate mai sus. Planurile de redresare și reziliență ale statelor membre ar trebui să abordeze, de asemenea, provocările în materie de politică economică stabilite în *recomandările specifice fiecărei țări din ultimii ani și, în special, în ciclurile 2019 și 2020*. Planurile ar trebui, de asemenea, să permită statelor membre să își consolideze potențialul de creștere economică, crearea de locuri de muncă și reziliența economică și socială și să facă față tranziției verzi și celei digitale.

Mecanismul de Redresare și Reziliență (672.5 mld. EUR)

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) va pune la dispoziția statelor un total de 672,5 miliarde EUR (împrumuturi și subvenții) pentru a sprijini reformele și investițiile întreprinse de statele membre. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei coronavirusului și de a face economiile și societățile

europene mai durabile, mai rezistente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor ecologice și digitale.

Prioritățile UE cu privire la NextGenerationEU și Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) oferă o oportunitate fără precedent de a accelera redresarea în Europa și de a consolida angajamentul față de tranzițiile duble: **verde și digital**.

Comisia Europeană va evalua planurile naționale în raport cu următoarele obiective:

- **37% din fonduri trebuie alocate pentru investiții și reforme ecologice** - fiecare plan de recuperare și reziliență va trebui să includă minimum 37% din cheltuielile legate de climă. Progresul către alte obiective de mediu este, de asemenea, important, în conformitate cu acordul verde european.
- **20% din fonduri alocate pentru investiții și reforme digitale** - fiecare plan de recuperare și rezistență va trebui să includă cel puțin 20% din cheltuieli pentru a încuraja tranziția digitală. Comisia dezvoltă o metodologie pentru a se asigura că investițiile sunt direcționate atât către infrastructură, cât și către capacitățile digitale.

Accesarea fondurilor din MRR[7]

Statele membre vor pregăti planuri de redresare și reziliență care stabilesc un pachet coerent de reforme și proiecte de investiții publice. Pentru a beneficia de sprijinul facilității, aceste reforme și investiții ar trebui puse în aplicare până în 2026. Planurile ar trebui să abordeze în mod eficient provocările identificate în **Semestrul European**, în special recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu (Raportul de țară, Recomandările Consiliului). Planurile ar trebui să includă, de asemenea, măsuri pentru a aborda provocările și a profita de beneficiile **tranzițiilor ecologice și digitale**.

Se așteaptă ca fiecare plan să contribuie la cele patru dimensiuni prezentate în **Strategia Anuală de Creștere Durabilă 2021**, care a lansat ciclul semestrului european din acest an.

- Sustenabilitatea mediului
- Productivitate
- Corectitudine
- Stabilitate macroeconomică

Facilitatea este o oportunitate de a crea zone emblematice europene pentru investiții și reforme, cu beneficii tangibile pentru economie și cetățeni din întreaga UE. Acestea ar trebui să abordeze probleme care necesită investiții semnificative pentru a crea locuri de muncă și creștere, și care sunt necesare pentru tranzițiile ecologice și digitale.

Pe baza relevanței lor în toate statele membre, a investițiilor de foarte mari dimensiuni necesare și a potențialului acestora de a crea locuri de muncă și creștere economică și de a culege roadele dublei tranziții verzi și digitale, **Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice**:

1. *Accelerare* – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.

[7] Informații preluate de pe pagina CE, online: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_ro

2. *Renovare* – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.
3. *Reîncărcare și realimentare* – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.
4. *Conectare* – introducerea rapidă a serviciilor rapide în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.
5. *Modernizare* – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.
6. *Extindere pe scară largă* – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.
7. *Recalificare și perfecționare* – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale, educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

Punerea în aplicare a mecanismului va fi coordonată de Grupul operativ pentru redresare și reziliență al Comisiei, în strânsă cooperare cu Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare. Un comitet director condus de președinta Ursula von der Leyen va oferi grupului operativ o orientare politică, ceea ce va contribui la o punere în aplicare coerentă și eficace a mecanismului.

Calendarul propus pentru accesarea fondurilor din cadrul MRR

Pasul 1	Trimiterea propunerii (draft) pentru Planului de Redresare și Reziliență	Începând cu 15 octombrie 2020
Pasul 2	Dialog între statele membre și CE privind planurile RR	După trimiterea propunerii
Pasul 3	Trimiterea variantei finale a Planului de Redresare și Reziliență	Odată adoptat MRR (adoptat dec. 2020)
Pasul 4	Evaluarea Planului RR de către CE	Aprox. 2 luni după trimitere
Pasul 5	Aprobarea Planului RR de către Consiliu	4 sătpămâni după analiza CE
Pasul 6	Cerere alocare fonduri de către statele membre	În momentul în care obiective intermediare definite în plan au fost atinse
Pasul 7	Evaluarea CE asupra cererilor de alocare fonduri	Max 2 luni de la trimiterea cererilor

Semestrul European și Mecanismul de Recuperare și Reziliență (MRR) sunt intrinsec legate. Publicarea Strategiei Anuale de Creștere Durabilă pentru anul 2021 a fost lansată în acest semestru european. Aceasta continuă liniile directoare definite în strategia de creștere a anului trecut (2020), bazată pe Pactul Verde European și pe conceptul de sustenabilitate competitivă.

Comisia va evalua planurile de recuperare și reziliență în raport cu recomandările specifice fiecărei țări. Prin urmare, statele membre sunt încurajate să își prezinte programele naționale de reformă și planurile de redresare și reziliență într-un singur document integrat, care va oferi o imagine de ansamblu asupra reformelor și investițiilor pe care statul membru intenționează să le întreprindă în următorii ani, în conformitate cu obiectivele MRR.

Programul Europa Digitală (Digital Europe) -2021-2027/ 7.5 mld EUR alocate transformării digitale[8]

Tranziția digitală este un element cheie pentru prosperitatea și reziliența viitoare a Europei. Ca parte a următorului buget pe termen lung al UE (2021-2027) în cadrul exercițiului financiar multianual, CE a propus programul Europa Digitală, care urmărește să accelereze transformarea digitală a Europei. Cu un buget de 7,5 miliarde EUR în prețuri curente, acesta își propune să construiască și să dezvolte capacitățile digitale strategice ale UE și să faciliteze desfășurarea pe scară largă a tehnologiilor digitale, care urmează să fie utilizate de către cetățenii, întreprinderile și administrațiile publice europene.

Europa Digitală va consolida investițiile în următoarele domenii cheie:

- Supercomputere/supercalcul
- inteligență artificială
- securitate cibernetică
- abilități digitale avansate

[8] Informare oficială CE privind Europa Digitală, online: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-investing-digital-digital-europe-programme

- asigurarea utilizării pe scară largă a tehnologiilor digitale la toate nivelurile economiei și societății.

Programul este configurat pentru a elimina decalajul dintre cercetarea din domeniul tehnologiilor digitale și implementarea acestora și pentru a aduce rezultatele cercetării pe piață, în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor europene, în special al întreprinderilor mici și mijlocii. Investițiile din cadrul programului Europa digitală sprijină dublul obiectiv al Uniunii de realizare a tranziției verzi și a transformării digitale și consolidează reziliența și autonomia strategică deschisă a Uniunii.

Obiectivul pe termen lung este creșterea competitivității Europei și tranziția verde către neutralitate climatică până în 2050, precum și asigurarea suveranității tehnologice la nivel internațional.

Alocarea fondurilor în cadrul programului Europa Digitală

Domenii prioritare	Obiective urmărite	Alocare financiară
Super Computere/Supercalcul	Dezvoltare și consolidare a super-computerelor la nivel UE și a capacității de procesare a datelor prin achiziția de super-computere (exscale) până în 2022/23 (capabile de calcule de 10 la puterea 18 calcule pe secundă)	**2.2 mld. EUR**
Inteligență artificială	Investiții în dezvoltarea IA și utilzarea IA de către mediul privat și public (administrație) Crearea unui spațiu european al datelor, asigurarea accesului în mod transparent și sigur la baze de date mari, dezvoltarea infrastructurii cloud într-un mod eficient (verde) energetic Dezvoltarea și sprijinul facilităților și cercetărilor existente în domeniul IA, în special în zona de sănătate și transport și încurajarea cooperării între statele membre	**2.1 mld. EUR**
Securitate Cibernetică	Creșterea securității cibernetice la nivelul statelor membre printr-o coordonare mai bună (instrumente, infrastructură, date) Adoptarea instrumentelor și mecanismelor de securitate cibernetică la nivelul întregii economii UE Dezvoltarea infrastructurii Quantum Communication Infrastructure Creșterea securității rețelelor și sistemelor informatice atât în sfera publică cât și în sectorul privat, la nivelul statelor membre, pentru a asigura un standard uniform de securitate la nivelul întregii uniuni	**1.7 mld. EUR**
Abilități digitale avansate	Dezvoltarea și livrarea de programe și instruiri pentru viitorii experți în domenii cheie precum IA, securitate	**580 mil.**

	cibernetică, quantum computing Dezvoltarea de programe de instruire de durată scurtă (upskilling) pentru forța de muncă existentă pentru a ține pasul cu ultimele cerințe la nivelul pieței	**EUR**
Utilizarea tehnologiilor digitale pe scară largă (economie, societate)	Sprijin pentru inițiative de adoptare a instrumentelor digitale cu impact ridicat în domenii de interes public major precum: sănătate, Pactul Verde European (mediu/climă), comunități inteligente, sectorul cultural Dezvoltarea rețelei European Digital Innovation Hubs urmărind crearea unui Hub de Inovație în fiecare regiune UE pentru a ajuta companiile să profite de oportunitățile oferite de digitalizare Sprijinirea inițiativelor de transfer al tehnologiilor digitale în zona SME Adoptarea tehnologiilor digitale de ultimă generație la nivelul sectorului public (exp. blockchain) și creșterea încrederii în procesul de transformare digitală	**1.1 mld. EUR**

Noua strategie a CE pentru acest mandat (2019-2024) identifică 6 mari domenii în care Comisia va investi resurse în următoarea perioadă:

1.PACTUL VERDE EUROPEAN

"Doresc ca Europa să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic."[9] Ursula von der Leyen (2019, O uniune mai ambițioasă. Programul meu pentru Europa, p.5)

UE a adoptat obiectivul de a realiza neutralitatea climatică până în 2050, și anume de a reduce la zero emisiile de gaze cu efect de seră (GES). Atât actualul său obiectiv privind clima pentru anul **2030,** de a realiza o reducere cu cel puțin **55 %[10] a emisiilor de gaze cu efect de seră,** cât și legislația în domeniul climei, al energiei și al transporturilor au fost adoptate în perspectiva reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin **80 % până în 2050**. Ambițiile actuale în domeniul climei pentru 2030, care înglobează atât obiectivul, cât și legislația, riscă, prin urmare, să incite factorii de decizie, investitorii și cetățenii să ia decizii care ar putea fixa tendințe în materie de emisii ale UE care nu sunt consecvente cu realizarea neutralității climatice până în 2050.

Țintă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 55 % până în 2030, în comparație cu 1990 (ținta anterioară viza o reducere de 40%, obiectivul actual e semnificativ mai ambițios) => **neutralitate climatică până în 2050.**

[9] Political guidelines of the Commission 2019-2024, iulie 2021, disponibil online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_en

[10] Modificat la 50%, de la 40% care era ținta inițială

În acest sens CE a elaborat Pactul Verde European[11] "o nouă strategie de creștere care are drept scop transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor" (p.1).

Noua propunere îndeplinește angajamentul luat de a prezenta un plan cuprinzător pentru a crește obiectivul Uniunii Europene pentru 2030 la 55% într-un mod responsabil. De asemenea, este în conformitate cu obiectivul Acordului de la Paris de a menține creșterea temperaturii globale la mult sub 2 ° C și de a continua eforturile de menținere a acesteia la 1,5 ° C.

Pactul Verde European oferă un plan de acțiune menit:

- să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată;
- să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea.

Planul creionează investițiile necesare și instrumentele de finanțare disponibile. În același timp, arată cum se poate asigura o tranziție justă și incluzivă. UE vrea să devină neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050. Pentru a transforma acest angajament politic în obligație juridică, am propus o Lege Europeană a Climei. În acest sens sunt necesare acțiuni în toate sectoarele economiei, inclusiv:

- investiții în tehnologii ecologice
- sprijin pentru inovare în sectorul industrial
- introducerea unor forme de transport privat și public mai puțin poluante, mai ieftine și mai sănătoase
- decarbonizarea sectorului energetic
- îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor
- colaborarea cu partenerii internaționali pentru îmbunătățirea standardelor de mediu la nivel mondial

Legea Europeană a Climei stabilește un cadru pentru reducerea ireversibilă și progresivă a emisiilor de gaze cu efect de seră și pentru sporirea absorbțiilor cu ajutorul absorbanților naturali sau de altă natură în Uniune.

Obiectivul de atingere a neutralității climatice[12][13]:

1. Cel târziu până în 2050 trebuie să se asigure un echilibru între emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră care sunt reglementate în dreptul Uniunii, astfel încât să se ajungă la zero emisii nete până la acea dată.

---

[11] Disponibil online: link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN

[12] Legea Europeană a Climei, art. 2, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0080&from=EN

[13] Comisia Europeană, Planul climatic pentru 2030, online: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/eu-climate-action/docs/com_2030_ctp_en.pdf

2. Instituțiile relevante ale Uniunii și statele membre trebuie să adopte măsurile necesare la nivelul Uniunii, respectiv la nivel național, pentru a permite atingerea colectivă a obiectivului neutralității climatice prevăzut la alineatul (1), ținând seama de importanța promovării echității și a solidarității între statele membre.

3. Noul obiectiv pentru 2030 este reducere a emisiilor cu **50-55 % în comparație cu 1990.** În cazul în care consideră că este necesar să modifice acest obiectiv, Comisia prezintă propuneri în acest sens Parlamentului European și Consiliului, după caz.

4. Până la 30 iunie 2021, Comisia evaluează în ce mod ar trebui să fie modificată legislația Uniunii care pune în aplicare obiectivul Uniunii pentru 2030 pentru a permite realizarea **unor reduceri de emisii de 50-55 % în comparație cu 1990** și pentru a se atinge obiectivul de atingere a neutralității climatice prevăzut la articolul 2 alineatul (1) și ia în calcul luarea măsurilor necesare în conformitate cu tratatele, inclusiv adoptarea unor propuneri legislative.

Mecanismul European pentru o Tranziție Justă

UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. Pentru aceasta, a creat așa-numitul Mecanism pentru o tranziție justă. Mecanismul pentru o tranziție justă este un instrument-cheie creat pentru a se asigura că tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic are loc în mod echitabil și că nimeni nu este lăsat în urmă. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027 pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Investițiile vor merge spre trei instrumente:

1) **Fondul pentru tranziție justă[14] (JTF)** - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**. Această sumă corespunde unor resurse financiare noi menite a sprijini țările UE în tranziția lor, din care 10 miliarde EUR ar trebui să provină din credite bugetare, în timp ce resursele suplimentare rămase de 40 miliarde EUR, care acoperă perioada 2021-2024, vor constitui alocări externe veniturile provenite din Instrumentul European de Redresare[15]. Pentru a debloca finanțarea din partea JTF, țările UE vor trebui să completeze suma primită de la acest fond, pentru cota finanțată de la bugetul Uniunii (10 miliarde EUR) cu 1,5 până la 3 EUR din resursele lor din Fondul European de Dezvoltare regională (FEDER) și Fondul Social European Plus (FSE +). Aceste cheltuieli din bugetul UE vor fi completate prin cofinanțare națională conform politicii de coeziune a UE. În acest fel, capacitatea globală de finanțare a JTF depășește 89 miliarde EUR și poate ajunge la 107 miliarde EUR. Fondul va sprijini diversificarea economică și reconversia teritoriilor în cauză. Acest lucru înseamnă sprijinirea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii, crearea de noi firme, cercetare și inovare, reabilitarea mediului, energie curată și recalificarea lucrătorilor, asistență în căutarea unui loc de muncă și includerea activă a programelor de solicitare a locurilor de muncă, precum și transformarea instalațiilor existente cu consum intensiv de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale de emisii și la protecția locurilor de muncă.

---

[14] Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

[15] Decizia CE, online: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en

2) **InvestEU**[16] - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă. O parte din finanțare în cadrul InvestEU, corespunzătoare a 1,8 miliarde EUR, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile. În mod similar, InvestEU va sprijini investițiile într-o gamă mai largă de proiecte în comparație cu Fondul de Tranziție Justă, cum ar fi proiectele pentru infrastructura energetică și de transport, inclusiv infrastructura de gaze și încălzirea centralizată, dar și proiectele de decarbonizare, diversificarea economică și infrastructura socială. Utilizarea finală a InvestEU va rămâne bazată pe cerere și va depinde de depunerile de proiecte și de capacitatea regiunilor în cauză.

3) **Instrument de împrumut prin Banca europeană de Investiții** (BEI)[17] - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EUR, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde EUR, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EUR investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**. Investițiile sprijinite vor varia de la infrastructura energetică și de transport, rețelele de termoficare, măsurile de eficiență energetică, inclusiv renovarea clădirilor, precum și infrastructura socială.

În timp ce Fondul de tranziție justă va oferi finanțare în principal sub formă de subvenții, celelalte două fluxuri de finanțare planificate ca parte a mecanismului de tranziție justă (schema InvestEU și facilitatea de împrumut din sectorul public al BEI) vor stimula investițiile publice și private prin susținerea proiectelor de investiții financiare, parteneri precum BEI.

Domenii de acțiune

1. **Biodiversitate - Strategia UE privind Biodiversitatea (2030)** este un plan pe termen lung pentru conservarea naturii și inversarea degradării ecosistemelor. Este un pilon fundamental al Acordului Verde European și al conducerii UE. Acestea sunt câteva dintre obiectivele principale ale strategiei: (1) Transformarea a cel puțin 30% din suprafața Pământului și a 30% din ape în zone protejate eficient; (2) Restabilirea ecosistemelor degradate ale țărilor UE și reducerea presiunii asupra biodiversității; (3) Aducerea schimbării transformatoare pentru a îmbunătăți guvernanța biodiversității și a se asigura că statele membre își traduc angajamentele în politici naționale. Ca și ținte, Strategia UE pentru Biodiversitate își propune până în 2030[18]:

- Să protejeze în mod legal cel puțin **30 % din suprafața terestră a UE și 30 % din zona maritimă a UE** și să integreze coridoare ecologice în cadrul unei veritabile rețele transeuropene pentru natură.
- Să protejeze cu strictețe cel puțin **o treime** din zonele protejate ale UE, inclusiv toate pădurile primare și seculare care mai există în UE.

[16] InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en
[17] Comunicare CE, online: https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib

[18] Strategia UE privind Biodiversitatea 2030, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN, si https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/ro/qanda_20_886/QANDA_20_886_RO.pdf

- Să gestioneze în mod eficace toate zonele protejate, prin **definirea unor obiective și măsuri de conservare clare** și prin monitorizarea adecvată a acestora.

2. Agricultură durabilă - prin Politica Agricolă Comună[19] (CAP) CE urmărește alinierea politicilor agricole cu țintele stabilite în cadrul Pactului Verde European. Noile politici europene în domeniul agriculturii vor fi ghidate de principiul sustenabilității: sutenabilitate socială, sustenabilitate economică și sustenabilitate a mediului înconjurător.

3. Energie curată - decarbonizarea sistemului energetic al UE este esențială pentru atingerea obiectivelor din domeniul climei. Principii cheie: (1) acordarea unui statut prioritar eficienței energetice și dezvoltarea unui sector energetic bazat în mare parte pe surse regenerabile; (2) aprovizionarea UE cu energie sigură și la prețuri accesibile; (3) o piață a energiei a UE pe deplin integrată, interconectată și digitalizată.

4. **Industrie durabilă** - realizarea obiectivelor UE din domeniul climei și mediului necesită o nouă politică industrială, bazată pe economia circulară. Politica UE va urmări utilizarea de modalități de a asigura cicluri de producție mai durabile, care respectă mai mult mediul înconjurător. Strategia Industrială a UE[20] urmărește trei obiective majore: (1) o industrie competitivă și de vârf pe plan mondial; (2) o industrie neutră climatic; (3) o industrie care să contureze viitorul digital al Europei.

5. Clădiri & renovare[21] - investiții în creșterea eficienței energetice a clădirilor, adoptarea unor instrumente de taxare diferențiată care să favorizeze clădirile verzi/eficiente energetic.

6. Mobilitate durabilă[22] - Europa trebuie să își reducă mai mult și mai repede emisiile generate de transporturi. Transporturile sunt responsabile de un sfert din emisiile de gaze cu efect de seră din Uniune, iar acestea continuă să crească. Pactul ecologic vizează reducerea cu 90% a acestor emisii până în 2050.

7. Eliminarea poluării - apă, aer și sol curate, utilizarea de produse chimice neutre mediului, industria mare devine neutră cu mediul înconjurător. UE își propune să fie neutră din punct de vedere climatic până în 2050 printr-o economie cu emisii zero de gaze cu efect de seră. Acest obiectiv se află în centrul Pactului Verde European și în conformitate cu angajamentul UE față de acțiunea globală în domeniul climei în temeiul Acordului de la Paris.

2.O EUROPĂ PREGĂTITĂ PENTRU ERA DIGITALĂ

"Tehnologia digitală ne transformă viața. Scopul strategiei digitale a UE este ca această transformare să fie în avantajul cetățenilor și întreprinderilor și să contribuie, în același timp, la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050. Comisia este hotărâtă să transforme această perioadă în „deceniul digital" al Europei. Uniunea trebuie să își consolideze suveranitatea digitală și să-și stabilească propriile standarde în loc să le urmeze pe ale altora, cu un accent clar pe date, tehnologie și infrastructură."[23]

---

[19] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/sustainability/sustainable-cap_ro#documents
[20] Online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1593086905382&uri=CELEX%3A52020DC0102
[21] Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/859198/Building_and_Renovating_en.pdf.pdf
[22] Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/859484/Sustainable_mobility_ro.pdf.pdf

[23] O Europă pregătită pentru era digitală, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_ro

Strategia Digitală Europeană[24][25] se axează pe 3 piloni, pentru a garanta că Europa profită de oportunitățile sectorului și le oferă cetățenilor, întreprinderilor și guvernelor control asupra transformării digitale și *devine astfel un jucător important pe plan internațional.*

1. **Tehnologia în serviciul cetățenilor** - dezvoltarea, implementarea și adoptarea tehnologiei care va produce o diferență reală în viața de zi cu zi a oamenilor,contribuie la competitivitatea economică și utilizează tehnologiile într-un mod care respectă valorile europene.

- **Strategia Europeană pentru Date**[26] - va ajuta UE să devină lider într-o societate bazată pe date. Prin crearea unei piețe unice în acest domeniu, datele vor putea circula liber pe teritoriul UE și în toate sectoarele, în beneficiul întreprinderilor, al cercetătorilor, al publicului și al administrațiilor publice. Cetățenii, întreprinderile și organizațiile ar trebui să fie în măsură să ia decizii mai bune pe baza informațiilor rezultate din datele fără caracter personal, care ar trebui să fie puse la dispoziția tuturor.

  UE creează o piață unică a datelor:

  - datele pot circula în cadrul UE și între sectoare, în beneficiul tuturor;
  - normele europene, în special cele referitoare la confidențialitatea și protecția datelor, precum și dreptul concurenței, sunt respectate pe deplin;
  - normele privind accesul la date și utilizarea datelor sunt corecte, practice și clare;

  UE devine o economie bazată pe date atractivă, sigură și dinamică prin:

  - stabilirea unor norme clare și echitabile privind accesul la date și reutilizarea acestora;
  - investiții în noua generație de instrumente și infrastructuri de stocare și prelucrare a datelor;
  - unirea forțelor în favoarea capacității europene din domeniul tehnologiei cloud;
  - punerea în comun a datelor europene din sectoarele cheie, utilizând spații de date comune și interoperabile;
  - punerea la dispoziția utilizatorilor de drepturi, instrumente și competențe pentru a putea păstra controlul deplin asupra datelor lor;

- **Platforme online**[27] - ca parte a Strategiei Digitale Europene, Comisia Europeană a anunțat un pachet al Legii Serviciilor Digitale (Digital Service Act[28]) pentru a consolida piața unică a serviciilor digitale și a încuraja inovația și competitivitatea mediului online european. CE încurajează un mediu online bazat pe încredere, legalitate și inovare. Principiile directoare ale politicii CE cu privire la platformare online sunt: (1) un mediu echitabil pentru servicii digitale comparabile; (2) un comportament responsabil al

---

[24] Shaping Europe's Digital Future, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

[25] Varianta inițială a strategiei, 2018, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/strategy/decision-making_process/documents/ec_digitalstrategy_en.pdf

[26] O strategie europeană privind datele, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=RO

[27] Inițiativele CE în sfera platformelor online, online: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/online-platforms

[28] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package

platformelor online pentru a proteja valorile umane de bază; (3) promovarea încrederii, transparența și asigurarea unui tratament echitabil și corect în mediul online; (4) promovarea economiei bazată pe dat prin piețe deschise, libere, nediscriminatorii.

- **Competențe digitale** - Comisia Europeană promovează diverse inițiative care vizează (1) creșterea formării în competențe digitale pentru forța de muncă și pentru consumatori; (2) modernizarea educației în întreaga UE; (3) valorificarea tehnologiilor digitale pentru învățare și pentru recunoașterea și validarea abilităților; (4) anticiparea și analizarea nevoilor de dezvoltare la nivel de competențe.
  - **Politici curente:**
  - **Agenda Europeană pentru Competențe (European Skills Agenda**[29]) subliniază importanța învățării pe tot parcursul vieții, stabilește obiective pentru competențele pentru locuri de muncă în tranzițiile digitale și verzi și mobilizează companiile, partenerii sociali și organizațiile să ia măsuri semnificative pentru a facilita această tranziție.
  - **Planul de Acțiune privind Educația Digitală (Digital Education Action Plan)**[30] **2021-2027** - obiectivul planului de acțiune în domeniul educației digitale (2021-2027) este adaptarea educației și formării profesionale la era digitală. Solicită statelor membre și părților interesate să colaboreze pentru a asigura o educație digitală de înaltă calitate, inclusivă și accesibilă la nivelul UE. Planul de acțiune are **două priorități strategice: (1)** Dezvoltarea unui ecosistem de educație digitală performant, sprijinind, de exemplu, conectivitatea Gigabit a școlilor și planurile de transformare digitală la toate nivelurile de educație și formare. **(2) Îmbunătățirea abilităților și competențelor digitale**[31], de exemplu, prin elaborarea de linii directoare pentru profesori pentru a încuraja alfabetizarea digitală și reducerea dezinformării, dezvoltării avansate a competențelor digitale prin stagii de oportunitate digitală.
- **Securitate cibernetică** - Strategia UE de Securitate pentru perioada 2020-2025, urmează Agendei Europene privind Securitatea (2015-2020), se concentrează pe domenii prioritare în care UE poate aduce valoare pentru a sprijini statele membre în promovarea securității pentru toți cei care trăiesc în Europa, inclusiv în domeniul securității cibernetice. Comisia a revizuit de asemenea la finalul anului 2020 Directiva privind **rețelele și sistemele informaționale**, care include noi principii privind o **unitate cibernetică comună** și adoptarea unei noi strategii **de securitate cibernetică.**
- **Inteligență Artificială**[32] - datele și inteligența artificială (IA) pot contribui la soluționarea multora dintre problemele societății noastre, de la sănătate la agricultură și de la securitate la industria producătoare. Acest lucru poate fi realizat numai dacă tehnologia se dezvoltă și se utilizează în așa fel încât să câștige încrederea oamenilor. Prin urmare, un cadru strategic al UE întemeiat pe valori fundamentale le va oferi cetățenilor încrederea necesară pentru a accepta soluții bazate pe IA, încurajând, totodată,

---

[29] Agenda Europeană pentru Competențe, online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_1196/IP_20_1196_EN.pdf

[30] Planul de Acțiune privind Educația Digitală , online: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

[31]

[32] Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/excellence-trust-artificial-intelligence_ro

întreprinderile să dezvolte astfel de soluții. Acțiunile CE se vor axa pe: (1) **Promovarea excelenței în domeniul IA** și (2) **Consolidarea încrederii în tehnologii IA.**

- **Conectivitate** - conectivitatea avansată este elementul fundamental al transformării digitale și facilitează un viitor durabil. Rețelele fixe și wireless contribuie în mod semnificativ la furnizarea de servicii accesibile și la reducerea decalajului digital. **5G**: recomandarea CE privind conectivitatea, publicată în septembrie 2020[33], invită statele membre să colaboreze pentru a dezvolta și a conveni asupra celor mai bune practici, pentru a accelera lansarea rețelelor 5G și a fibrelor. **Codul European al Comunicațiilor Electronice (EECC) și regulamentul BEREC** au intrat în vigoare la 20 decembrie 2018. Codul stabilește reguli și obiective comune la nivelul UE cu privire la modul în care ar trebui reglementată industria telecomunicațiilor, promovând investițiile și concurența. Se aplică furnizorilor de rețele și servicii și definește modul în care acestea pot fi reglementate de autoritățile naționale de reglementare. Acesta actualizează regulile, pentru a ține seama de evoluțiile tehnologice (utilizarea mai mult a internetului, telefonie mai puțin tradițională) și pentru a proteja consumatorul. Alte politici importante în domeniul conectivității: **WiFi4EU initiative** (finanțare municipalități pentru instalarea de echipament wi-fi în spații publice <15.000 EUR), **Connecting Europe Facility (CEF)** (granturi pentru investiții în infrastructura telecom).
- **Calcul de înaltă performanță** - calculul de înaltă performanță (HPC), cunoscut și sub numele de supercomputing, se referă la sistemele de calcul cu o putere de calcul extrem de mare care sunt capabile să rezolve probleme extrem de complexe și exigente. În era digitală, HPC se află la baza progreselor majore și a inovației și o resursă strategică pentru viitorul Europei. În septembrie 2018, Consiliul European a adoptat Regulamentul (UE) 2018/1488 de instituire a întreprinderii comune europene de înaltă performanță (EuroHPC JU). EuroHPC își propune să reunească resursele din UE și 32 de țări participante pentru a construi în Europa o infrastructură de supercomputere și date de nivel mondial și pentru a dezvolta un ecosistem HPC competitiv în tehnologiile și aplicațiile relevante. De la crearea sa, EuroHPC JU a crescut substanțial investițiile globale în HPC la nivel european și a început să restabilească poziția Europei ca o putere HPC de frunte la nivel global. Comisia Europeană a propus un nou regulament (2020) care să îl înlocuiască pe cel anterior și să se bazeze pe realizările inițiale ale JC EuroHPC. Acesta stabilește o misiune ambițioasă și un nou buget de 8 miliarde EUR pentru perioada 2021-2033.

2. O economie digitală echitabilă și competitivă - o piață unică fără fricțiuni, în care companiile de toate dimensiunile și din orice sector pot concura în condiții egale și pot dezvolta, comercializa și utiliza tehnologii digitale, produse și servicii la o scară care le sporește productivitatea și competitivitatea globală, iar consumatorii pot avea încredere că drepturile lor sunt respectate.

Strategia digitală a UE:

- va facilita accesul la finanțare și extinderea comunității extrem de dinamice pe care o formează startup-urile și IMM-urile inovatoare și cu creștere rapidă;
- va consolida responsabilitatea platformelor online, propunând un act legislativ privind serviciile digitale și clarificând normele privind serviciile online;

[33] Online: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-common-union-toolbox-reducing-cost-deploying-very-high-capacity

- se va asigura că normele UE sunt adecvate pentru economia digitală;
- va asigura concurența loială pentru toate întreprinderile din Europa;
- va spori accesul la date de înaltă calitate garantând, totodată, protecția datelor personale și sensibile;

La nivel de date, Strategia Europeană pentru Date[34] **și Cartea Albă privind Inteligența Artificială**[35] sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Spațiile comune de date europene vor asigura că mai multe date devin disponibile pentru utilizare în economie și societate, păstrând în același timp companiile și persoanele care generează datele sub control.

Inițiativa Startup Scaleup - Startup Europe este o inițiativă a Comisiei Europene de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media. Inițiativa este susținută de un portofoliu de proiecte și acțiuni politice finanțate de UE, cum ar fi UE Startup Nation, Innovation Radar[36] și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)[37]. Acestea sunt aliniate cu Strategia pentru IMM-uri a Comisiei Europene[38], lansată la 10 martie 2020.

Indexul Digital al Economiei și Societății (Digital Economy and Society Index - DESI)[39] este un indice compozit care rezumă indicatorii relevanți privind performanța digitală a Europei și urmărește evoluția statelor membre ale UE în materie de competitivitate digitală.

3. O societate digitală deschisă, democratică și durabilă - un mediu de încredere în care cetățenii sunt împuterniciți în modul în care acționează și interacționează, precum și cu datele pe care le furnizează atât online, cât și offline. O modalitate europeană de transformare digitală care îmbunătățește valorile noastre democratice, respectă drepturile noastre fundamentale și contribuie la o economie durabilă, neutră din punct de vedere climatic și eficientă din punct de vedere al resurselor.

Strategia digitală a UE:

- va folosi tehnologia pentru a ajuta Europa să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050;
- va reduce emisiile de dioxid de carbon ale sectorului digital;
- le va da cetățenilor mai multe posibilități de a-și controla și de a-și proteja mai bine datele;
- va crea un „spațiu european al datelor medicale" pentru a susține cercetarea, diagnosticarea și tratarea atent orientate;

---

[34] Strategia Europeană pentru Date, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN

[35] WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

[36] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar

[37] https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

[38] SME Strategy EU, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-sme-strategy-march-2020_en.pdf

[39] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi

- va combate dezinformarea online și va promova un conținut media diversificat și de încredere;

Domeniile prioritare de acțiune vizează: dezinformarea (Codul de Bune Practici privind Dezinformarea[40]) este primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară în octombrie 2018. Printre semnatari se numără Facebook, Twitter, Mozilla, Google și asociații din industria publicitară. Microsoft a semnat Codul de bună practică în mai 2019. TikTok s-a alăturat în iunie 2020; **cultură media și digitală** (CE dezvoltă în prezent legislație necesară pentru crearea unei piețe unice digitale a conținutului și promovarea libertății și pluralismului mass-media în Europa); **e-trust & e-privacy** (Directiva privind Confidențialitatea Electronică și Regulamentul General privind Protecția Datelor oferă cadrul legal pentru a asigura confidențialitatea digitală pentru cetățenii UE. Comisia Europeană a revizuit directiva pentru a o alinia la noile norme de protecție a datelor); **e-sănătate, e-guvernare** (inițiativa - Digital Transformation of Health and Care in the Digital Single Market); **smart cities & smart living** (The European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP-SCC)); **internet sigur** (European strategy for better internet for Children)[41]; femei și ITC (participarea crescută a femeilor în sectorul tehnologic va stimula economia și va permite participarea lor deplină în societate).

Prin implementarea Strategiei Digitale, **UE își propune să stabilească standarde globale pentru tehnologiile emergente și să rămână cea mai deschisă regiune pentru comerț și investiții din lume**, cu condiția ca oricine vine să facă afaceri aici să accepte și să respecte regulile noastre.

Uniunea Europeană dorește:

- să devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale
- să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare
- să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional.

3.O ECONOMIE ÎN SERVICIUL CETĂȚENILOR

Pe plan economic, UE urmărește două elemente cheie: susținerea echității sociale în paralel cu creșterea prosperității economice. Cetățenii și întreprinderile din UE nu pot prospera decât dacă economia îi susține.

"Economia socială de piață a UE este unică. Ea le permite economiilor să se dezvolte și să reducă sărăcia și inegalitatea. Când Europa este stabilă, economia poate răspunde pe deplin nevoilor cetățenilor UE. În acest sens, este esențial ca întreprinderile mici și mijlocii, care formează coloana vertebrală a economiei UE, să se dezvolte și mai mult, cu ajutorul nostru. De asemenea, este esențial să se finalizeze uniunea piețelor de capital și să se aprofundeze uniunea economică și monetară."[42]

Domenii de acțiune

[40] Code of Practice on Disinformation, online: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation

[41] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-strategy-deliver-better-internet-our-children

[42] Conform direcțiilor strategice UE: O economie în serviciul cetățenilor, informații complete online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people_ro

1. **Uniune economică şi monetară mai profundă** - continuarea eforturilor pentru ouniune economică, financiară, fiscal bugetară, uniune politică, pilonul european al drepturilor sociale. În uniunea economică şi monetară (UEM), politicile economice ale statelor membre sunt coordonate astfel încât:

a) să permită ţărilor din UE să facă faţă unor eventuale noi crize, prin reforme economice şi sociale şi politici fiscal-bugetare responsabile;

b) să se încurajeze investiţiile şi competitivitatea;

c) să se creeze/ocupe mai multe locuri de muncă şi să se determine creşterea nivelului de trai;

2. **Piaţă unică mai echitabilă** - utilizarea întregului potenţial oferit de piaţa unică europeană, uniunea pieţelor de capital, plan de impozitare echitabilă a întreprinderilor europene, mobilitatea forţei de muncă. "Piaţa unică este una dintre cele mai importante realizări ale Europei şi cel mai bun atu al acesteia în contextul globalizării crescânde. Ea constituie un factor motor pentru construirea unei economii mai puternice şi mai echitabile a UE. Datorită faptului că permite persoanelor, bunurilor, serviciilor şi capitalului să circule mai liber, piaţa unică deschide noi oportunităţi pentru cetăţeni, lucrători, întreprinderi şi consumatori - creând locurile de muncă şi creşterea de care Europa are mare nevoie. Pieţele de capital mai integrate şi mai profunde vor canaliza mai multe fonduri către companii, în special către IMM-uri, şi către proiecte de infrastructură. O mai bună mobilitate a lucrătorilor va permite o echilibrare a cererii şi ofertei pe piaţa muncii. Iar combaterea evaziunii fiscale şi a fraudei fiscale va asigura faptul că toată lumea contribuie în mod echitabil."[43]

Principalele direcţii de acţiune vizează[44]: **strategia privind piaţa unică, uniunea pieţelor de capital** (reducerea fragmentării pieţelor financiare, diversificarea surselor de finanţare, consolidarea fluxurilor transfrontaliere de capital şi îmbunătăţirea accesului la finanţare al întreprinderilor, în special al IMM-urilor), **planul de acţiune privind impozitarea echitabilă a IMM-urilor, mobilitatea forţei de muncă.**

3. **Locuri de muncă, creştere economică şi investiţii** - Planul de Investiţii pentru Europa[45], denumit şi „Planul Juncker", caută să mobilizeze investiţii pentru a genera creştere economică şi locuri de muncă în întreaga Uniune Europeană. În privinţa **locurilor de muncă,** CE a adoptat mai multe iniţiative pentru a contribui la angajarea persoanelor. Printre acestea: **Garanţia pentru Tineri** (Youth Guarantee[46] -persoanele sub 25 ani din UE beneficiază de educaţie, instruire, locuri de muncă de calitate), **Iniţiativa pentru ocuparea forţei de muncă pentru tineri** (Youth Employment Initiative)[47], **Recomandarea privind şomajul pe termen lung**[48] şi **Agenda Europeană pentru Competenţe** (European Skills Agenda[49])

---

[43] Conform direcţiilor strategice UE: O economie în serviciul cetăţenilor, informaţii complete online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people_ro

[44] Priorităţi UE piaţa internă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/internal-market_ro

[45] Online: https://ec.europa.eu/commission/strategy/priorities-2019-2024/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe_en

[46] Online: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079

[47] Online: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176

[48] Online: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1205&langId=en

[49] Agenda Europeană pentru Competenţe, online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_1196/IP_20_1196_EN.pdf

4. Semestrul European - Semestrul european oferă un cadru pentru coordonarea politicilor economice din întreaga Uniune Europeană. El permite țărilor din UE să discute planurile lor economice și bugetare și să monitorizeze progresele în anumite momente din cursul unui an.

4.O EUROPĂ MAI PUTERNICĂ PE SCENA INTERNAȚIONALĂ

"Comisia Europeană promovează multilateralismul și o ordine globală bazată pe norme, în cadrul căreia UE să joace un rol mai activ și să aibă o voce mai puternică. Pentru consolidarea rolului UE ca lider mondial, avem nevoie de o agendă comercială solidă, deschisă și echitabilă, care să facă Europa un loc atractiv pentru întreprinderi și să asigure, în același timp, cele mai înalte standarde în materie de protecție a climei, a mediului și a forței de muncă. Poziția de lider presupune o cooperare strânsă cu partenerii și cu țările învecinate. În acest sens, va fi lansată o strategie amplă pentru Africa și se va reafirma perspectiva europeană a țărilor din Balcanii de Vest. Comisia urmărește ca toate acțiunile sale externe – de la ajutorul pentru dezvoltare, la politica externă și de securitate comună – să fie bine coordonate, astfel încât Europa să aibă o voce mai puternică și mai unită."[50]

Domenii de acțiune (7)

1. Politica externă[51]

UE menține relații diplomatice cu aproape toate țările din lume. A încheiat parteneriate strategice cu principalii actori internaționali, colaborează intens cu țările emergente și a semnat acorduri bilaterale de asociere cu mai multe țări vecine. **Politici regionale**: Black Sea Synergy, Eastern Partnership

EU Arctic Policy, EU facilitated dialogue: Belgrade - Pristina relations, European Economic Area (EEA)

European Neighbourhood Policy (ENP), Middle East Peace Process, Northern Dimension.

2. Politica europeană de vecinătate[52]

Politica europeană de vecinătate (PEV) are scopul de a stabiliza regiunea din punct de vedere politic, economic și al securității. Stabilitatea UE se bazează pe democrație, respectarea drepturilor omului și statul de drept, valori universale pentru care PEV va continua să pledeze.

Politica europeană de vecinătate (PEV) guvernează relațiile UE cu 16 dintre cei mai apropiați vecini estici și sudici ai UE[53]. PEV a fost lansată în 2003 și dezvoltată pe tot parcursul anului 2004, cu scopul de a evita apariția de noi linii de separare între UE extinsă și vecinii săi și, în schimb, de a consolida prosperitatea, stabilitatea și securitatea tuturor. Se bazează pe valorile **democrației, statului de drept și respectării drepturilor omului**. PEV a fost revizuită în 2011, în urma revoltelor din „Primăvara Arabă". Cu toate acestea, având în vedere evoluțiile semnificative din regiune, a devenit esențial să se efectueze o revizuire suplimentară a PEV. În acest sens, a fost publicată la 18 noiembrie 2015 în urma unei consultări publice PEV

---

[50] O Europă mai puternică pe scena internațională, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world_ro

[51] EU in the world, online: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/geo_en

[52] Pagina CE privind PEV, onine: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/european-neighbourhood-policy_en

[53] Spre sud: Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Libia, Maroc, Palestina *, Siria și Tunisia și spre est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. Rusia participă la activități de cooperare transfrontalieră în cadrul PEV și nu face parte din PEV ca atare.

revizuită[54], care a implicat țări partenere, organizații internaționale, parteneri sociali, societatea civilă și mediul academic. Noul instrument european de vecinătate (ENI) (au fost alocate 15,4 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020) este principalul vector financiar pentru implementarea PEV. ENI oferă cea mai mare parte a finanțării UE către cele 16 țări partenere din PEV. Se bazează pe realizările instrumentului european anterior de vecinătate și parteneriat (IEVP).

Pe lângă **buna guvernare, democrație, statul de drept și drepturile omului**, au fost identificate alte trei seturi de priorități comune, fiecare dintre acestea acoperind un număr mare de sectoare de cooperare: 1) **dezvoltarea economică pentru stabilizare**; 2) **dimensiunea securității** și 3) **migrația și mobilitatea**.

3. Cooperare internațională și dezvoltare[55]

Prin politica sa de cooperare pentru dezvoltare, UE contribuie la reducerea sărăciei în lume și la dezvoltarea durabilă pe toate planurile – economic, social, de mediu. În același timp, promovează democrația, statul de drept, buna guvernanță și respectarea drepturilor omului.

4. Ajutor umanitar și protecție civilă[56]

UE acordă ajutor umanitar în funcție de nevoile populației afectate de dezastre, în special ale persoanelor cele mai vulnerabile. În caz de catastrofe, oriunde în lume, UE coordonează asistența acordată de statele membre în domeniul protecției civile.

5. Politica comercială[57]

Prin politica sa comercială, UE stabilește o direcție pentru comerț și investiții în interiorul și în afara UE. Pentru că influențează direct viețile cetățenilor, politica este elaborată în urma consultării acestora și reflectă, astfel, valorile și interesele societății europene în ansamblul său. UE își propune să ajute întreprinderile să valorifice oportunitățile de la nivel mondial și să stimuleze creșterea economică, ocuparea forței de muncă, investițiile și competitivitatea în UE.

6. Securitate și apărare[58]

Politica de securitate și apărare comună are scopul de a ajuta UE să prevină și să gestioneze mai bine crizele, prin dezvoltarea capabilităților civile și militare.

7. Extinderea UE[59]

---

[54] Review of the EU Neighbourhood Policy (PEV), online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/neighbourhood/pdf/key-documents/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf

[55] International Cooperation and Development, CE, online: https://ec.europa.eu/international-partnerships/about-us
[56] Civil Protection and Humanitarian Aid, online: https://ec.europa.eu/echo/
[57] Trade, CE, online: https://ec.europa.eu/trade/
[58] Securitate și apărare, CE, online: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/security-and-defence_ro
[59] CE enlargment negotiations, online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/check-current-status_en

O investiție în pace, securitate și stabilitate în Europa: perspectiva aderării la UE are un puternic efect de transformare asupra țărilor vizate, generând schimbări democratice, politice, economice și societale pozitive.

5.PROMOVAREA MODULUI NOSTRU DE VIAȚĂ EUROPEAN

"O Europă care protejează trebuie să apere și justiția și valorile fundamentale ale UE. Amenințările la adresa statului de drept periclitează fundamentele juridice, politice și economice ale Uniunii noastre. În viziunea președintei von der Leyen, statul de drept este esențial pentru o Uniune a egalității, a toleranței și a echității sociale. Comisia va lansa un amplu mecanism european privind statul de drept, în cadrul căruia va raporta anual, în mod obiectiv, situația statului de drept în întreaga Uniune. Cât despre migrație, lucrurile se pot îmbunătăți dacă asigurăm frontiere solide, dacă modernizăm sistemul de azil al UE și dacă lucrăm împreună cu țările partenere."[60]

Domenii de acțiune (6)

1. Strategia europeană privind o uniune a securității

Colaborare cu statele membre și cu agențiile UE pentru a combate eficient terorismul, radicalizarea, criminalitatea organizată și amenințările cibernetice.

UE sprijină statele membre în eforturile lor de a asigura securitatea tuturor celor care trăiesc în Europa. În acest sens, UE contribuie la:

- combaterea terorismului și a criminalității organizate;
- detectarea și prevenirea amenințărilor hibride;
- creșterea rezilienței infrastructurii noastre critice;
- promovarea securității cibernetice;
- stimularea cercetării și a inovării;

Strategia europeană privind o uniune a securității[61] (SEUS), prezentată la 24 iulie 2020, prezintă prioritățile în materie de acțiuni, instrumente și măsuri pentru a garanta securitatea în lumea fizică și digitală, precum și la toate nivelurile societății. Această strategie acoperă o perioadă de cinci ani (2020-2024).

Prioritățile SEUS sunt:

1. Un mediu de securitate adaptat exigențelor viitorului - acțiuni menite să (1) protejeze și să dezvolte reziliența infrastructurii critice (servicii esențiale), (2) securitate cibernetică, (3) protejarea spațiilor publice;

2. Combaterea amenințărilor în continuă evoluție - acțiuni focalizate pe (1) criminalitatea informatică, (2) modernizarea aplicării legii (utilizarea tehnologiei moderne pentru actul de justiție, transfer de date

[60] Prioritățile CE 2019-2024, Promovarea modului de viață european, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life_ro

[61] Strategia europeană privind o uniune a securității, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO

relevante între statele membre la nivelul justiției), (3) combaterea conținutului online ilegal, (4) amenințări hibride (COVID19);

3. **Protejarea europenilor împotriva terorismului și a criminalității organizate** - acțiuni focalizate pe (1) terorism și radicalizare și (2) criminalitate organizată;

4. **Un ecosistem european solid în materie de securitate** - acțiuni focalizate pe (1) cooperarea și schimbul de informații între statele membre, (2) contribuția unor frontiere externe solide, (3) consolidarea cercetării și inovării în domeniul securității, (4) acțiuni de conștientizare (awareness) privind amenințările la adresa cetățenilor

Sursa: Strategia europeană privind o uniune a securității[62]

2. Cooperare judiciară[63]

Colaborare în materie penală, în spiritul încrederii reciproce, pentru a combate traficul de persoane, contrabanda și corupția. Creăm un spațiu european de justiție prin conectarea sistemelor juridice naționale, pentru a le face viața mai ușoară cetățenilor și întreprinderilor.

3. Drepturi fundamentale[64]

Protejarea statului de drept și a drepturilor fundamentale, finalizând aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului și asigurându-ne că toate propunerile Comisiei respectă Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale. Directiva privind combaterea discriminării luptă împotriva discriminării și promovează egalitatea de gen. Zonele de acțiune în această sferă includ: egalitate de gen la nivel internațional, drepturile omului (internațional), cetățenia europeană, justiție civilă, justiție penală, digitalizarea justiției, acțiuni anti-discriminare (internațional), protejarea statului de drept.

[62]Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union-strategy_ro
[63] Online: https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation_en
[64] Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights_en

4. Protecţia consumatorilor[65]

Protejăm consumatorii şi încercăm să le sporim puterea de a acţiona, prin măsuri de îmbunătăţire a siguranţei lor în ceea ce priveşte bunurile, serviciile şi alimentele. Sprijinim mai buna informare a consumatorilor. Îmbunătăţim aplicarea normelor de protecţie a consumatorilor şi adaptăm legislaţia în domeniu în funcţie de evoluţiile din sectorul digital.

5. Un nou pact privind migraţia şi azilul[66]

Migraţia este o problemă complexă, cu multe faţete care trebuie cântărite în acelaşi timp: siguranţa persoanelor care solicită protecţie internaţională sau caută o viaţă mai bună; preocupările ţărilor aflate la frontierele externe ale UE, care se tem că presiunile exercitate de migraţie le vor depăşi capacităţile şi care au nevoie de solidaritate din partea altor ţări; preocupările celorlalte state membre ale UE, cărora le e teamă că, dacă nu se respectă procedurile la frontierele externe, propriile lor sisteme naţionale de azil, integrare sau returnare nu vor putea face faţă în caz de fluxuri importante. Pe baza unei evaluări globale, Comisia propune o nouă abordare pentru gestionarea migraţiei: să insuflăm încredere aplicând proceduri mai eficiente şi găsind un nou echilibru între responsabilitate şi solidaritate.

6. Statul de drept[67]

Mecanismul european privind statul de drept este un instrument de prevenire, care îşi propune să promoveze statul de drept şi să prevină apariţia unor probleme sau agravarea acestora. Principalele instrumente utilizate de CE: **Mecanismul European privind Statul de Drept (MCV)** (MCV prevede un proces pentru un dialog anual la care participă Comisia, Consiliul şi Parlamentul European, alături de statele membre, parlamentele naţionale, societatea civilă şi alte părţi interesate din domeniul statului de drept. Raportul privind statul de drept este baza acestui nou proces), **cadrul legal privind statul de drept** (rule of law framework), **Iniţiativa CE privind consolidarea statului de drept** (2019)[68].

6.UN NOU ELAN PENTRU DEMOCRAŢIA EUROPEANĂ

"Rata-record de participare la alegerile europene din 2019 demonstrează vitalitatea democraţiei în Europa. Însă europenii trebuie să joace un rol mai important în procesul decizional şi în stabilirea priorităţilor noastre. Vom organiza o conferinţă privind viitorul Europei şi îi vom invita să spună ce cred ei că este important pentru UE. Pentru a ne proteja democraţia de interferenţe externe şi pentru a combate dezinformarea şi mesajele de ură din mediul online trebuie să acţionăm în aceeaşi direcţie şi să aplicăm aceleaşi standarde. Comisia îşi va consolida parteneriatul cu Parlamentul European, care reprezintă vocea cetăţenilor, asigurând atât implicarea acestuia în toate etapele negocierilor internaţionale, cât şi transparenţa şi integritatea în întregul proces legislativ."

Domenii de acţiune

---

[65] Online: https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection_en

[66] Politica CE privind migraţia, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_ro

[67] Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law_ro

[68] Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/initiative-strengthen-rule-law-eu_ro

1. **Viitorul Europei (Future of Europe)**[69] - o inițiativă a CE care se dorește un exercițiu democratic paneuropean major, un nou forum public pentru o dezbatere deschisă, inclusivă, transparentă și structurată cu cetățenii în jurul unui număr de priorități și provocări cheie privind viitorul EUROPEI. Face parte din angajamentul președintelui von der Leyen de a da europenilor un cuvânt de spus mai mare cu privire la ceea ce face UE și cum funcționează pentru ei. Acesta își propune să aducă Europa dincolo de capitalele sale, ajungând în fiecare colț al UE, consolidând legătura dintre europeni și instituțiile care îi deservesc.

2. **Instrumente de participare - Have your say/Exprimă-ți părerea**[70] - portal adresat cetățenilor europeni pentru a oferi feedback și a participa activ la procesul de politici publice, acțiunile CE precum și legislația viitoare.

3. **Analiza prospectivă strategică**[71] - schimbările climatice, tehnologiile digitale și evoluțiile geopolitice afectează deja profund viața europenilor. Aceste transformări au loc la toate nivelurile, de la politica locală până la structurile globale de putere. Comisia va putea utiliza pe deplin cunoștințele, informațiile și cercetarea pentru a contura politici viabile în viitor, precum și pentru a consolida cultura noastră în materie de pregătire și de elaborare a politicilor anticipative pe bază de date concrete. Acest lucru este esențial în sprijinirea tranziției către o Europă verde, digitală și echitabilă.

Prospectiva este o disciplină care constă în a explora, anticipa și contura viitorul pentru a contribui la clădirea și utilizarea inteligenței colective în mod structurat, sistemic pentru a anticipa evoluțiile. Pe de altă parte, prospectiva strategică urmărește să integreze previziunea în procesul de elaborare a politicilor Uniunii.

Prospectiva strategică:

- va anticipa tendințele, problemele emergente și potențialele implicații și oportunități aferente, pentru a reuni informații utile în ceea ce privește planificarea strategică, elaborarea politicilor și capacitatea de pregătire;
- va contribui la elaborarea de noi inițiative și la revizuirea instrumentelor existente, în conformitate cu noul set de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei;
- va clădi inteligența colectivă într-un mod structurat și sistematic, pentru a dezvolta mai bine căile de tranziție posibile, pentru a pregăti UE să reziste la șocuri și pentru a contura viitorul pe care ni-l dorim.

Noua politică de coeziune europeană 2021-2027

În luna mai 2018, Comisia Europeană a publicat propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2021-2027[72] care cuprinde mai multe reglementări pentru noua perioadă de bugetare:

- Regulamentul privind prevederile comune (CPR);
- Regulamentul privind Fondul European de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC);

---

[69] Comunicarea CE privind Viitorul Europei, (2020), online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-conference-future-of-europe-january-2020_en.pdf

[70] Online: (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say)

[71] Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight_ro

[72] Online: https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_en

- Regulamentul privind cooperarea teritorială;
- Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră;
- Regulamentul privind „Fondul social european plus" (FSE+).

Astfel noua politică de coeziune se va realiza prin intermediul a 7 fonduri comune la nivelul UE, cu un set unic de norme:

1. Fondul european de dezvoltare regională (FEDR);
2. Fondul de coeziune (FC);
3. Fondul social european (FSE);
4. Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM);
5. Fondul pentru azil și migrație (FAMI);
6. Fondul pentru securitate internă (ISF);
7. Instrumentul pentru frontiere externe și vize (IBMF).

Comparativ cu perioada de programare anterioară, CPR nu mai acoperă Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR).

Comisia Europeană a simplificat cadrul și modalitatea de funcționare a instrumentelor incluse în Politica Europeană de Coeziune[73], principalele modificări vizând[74]:

- **O abordare mai personalizată a dezvoltării regionale** - metoda de alocare a fondurile se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. **Se introduc noi criterii** (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE.

- **Simplificare a regulilor: reguli mai scurte,mai puține, mai clare** - pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plăților, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată"). CE propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic", pentru a evita suprapunerea verificărilor.

- **Cadru mai flexibil** - noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a executării programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări. În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi

[73] Dezvoltarea Regională și Coeziune după 2020, online: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-new-framework-glance_ro.pdf
[74] Manual de simplificări, politica de coeziune 2021-2027, online: http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2019/11/f43d9206cfae98c16c5d7aafdcbd29a3.pdf

necesară o aprobare oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

- **Legătură mai strânsă cu guvernanța economică, semestrul european** - politica de coeziune sprijină reformele pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, în care întreprinderile pot să prospere. Se va asigura deplina complementaritate și coordonare cu programul de sprijin al reformei, în forma sa nouă și consolidată (Semestrul European, politica economică - piața unică).

- **Accent mai mare pe sinergii între instrumentele financiare existente** - cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de strategii de integrare a migranților la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie; Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migranților în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională. În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus +.

- **Sprijinirea proiectelor de inovare transfrontaliere** - cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni. Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră **(„Interreg")** va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit **Mecanismul Transfrontalier European.** Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare. Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare inteligentă" vor fi sprijinite mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare prioritare precum datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

- **Norme consolidate pentru investițiile performante** - toate programele își vor menține cadrul de performanță cu obiective cuantificabile (numărul de locuri de muncă create sau accesul suplimentar la rețele în bandă largă). Noul cadru instituie un bilanț anual al performanței, sub forma unui dialog politic între autoritățile programului și Comisie. Performanța programelor va fi evaluată și cu ocazia evaluării intermediare. Din motive de transparență și pentru ca cetățenii să poată urmări progresele înregistrate, **statele membre vor trebui să raporteze toate datele de implementare o dată la două luni**, iar platforma de date deschise privind coeziunea va fi actualizată automat.

- **Utilizarea eficace a instrumentelor financiare** - lacunele investiționale importante nu pot fi eliminate doar prin acordarea de subvenții. Ele pot fi eficient completate de instrumentele financiare, care au efect potențator și sunt mai apropiate de piață. În mod voluntar, statele membre vor putea să transfere o parte din resursele politicii lor de coeziune către noul fond **InvestEU** gestionat la nivel central, ca să acceseze garanția furnizată de bugetul UE. Va fi mai ușor să se combine granturile și instrumentele financiare. Noul cadru include și dispoziții speciale pentru a atrage mai mult capital privat.

- **Creșterea vizibilității politicii de coeziune** - pentru o Europă tot mai apropiată de cetățeni, se pune mai mult accent pe necesitatea de a comunica mai bine rezultatele pozitive ale politicii de coeziune. Statele membre și regiunile au consolidat cerințele de comunicare, de exemplu în ceea ce privește organizarea de evenimente pentru inaugurarea proiectelor mari cu finanțare de la UE și dezvoltarea unor planuri de informare prin rețelele sociale. În același timp, comunicarea pe tema proiectelor finanțate de la UE se

simplifică, introducându-se un singur branding pentru toate fondurile UE, un portal unic unde apar toate finanțările disponibile pentru întreprinderi și o bază de date unică pentru proiecte gestionată de Comisie.

Prioritățile naționale de investiții, pentru perioada 2021-2027, au fost definite în cadrul Acordului de Parteneriat între UE și România[75]:

Obiectiv strategic	Obiective specifice	Observații
Obiectivul de Politică 1 - o Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	1.1 Cercetare&Dezvoltare&Inovare (CDI) - dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate. 1.2 Digitalizare - fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor. 1.3 Competitivitate - Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor. 1.4 Specializare, tranziție, antreprenoriat - dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat.	România va contribui la acest obiectiv prin sprijinirea creșterii gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European ResearchArea, întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterii nivelului de investiții în CDI pentru a asigura trecerea de la idee la produse/servicii în piață, digitalizării serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, dezvoltării unor competențe profesionale adaptate la economia cunoașterii în ceea ce privește procesul de descoperire antreprenorială la nivel național și regional.
Obiectivul de Politică 2 - o Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon , în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și	2.1 Energie - promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea energiei din surse regenerabile, dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare. 2.2 Schimbări climatice, riscuri, apă - promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor; promovarea	Conform Raportului de țară, România se confruntă cu o serie de probleme în domeniile subsecvente OP2, respectiv: Investițiile în eficiența energetică rămân în continuare scăzute, în ciuda unor stimulente adecvate din partea statului, iar pentru îndeplinirea obiectivul UE 2030 de eficiență energetică de 32,5%, trebuie atrasă o cotă mai mare de

[75] Acord Parteneriat UE, var octombrie 2020, online: https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/10/f34ee115f5f182da2d52a34f79525a63.pdf

adaptării la schimbările climatice şi a prevenirii şi gestionării riscurilor	gestionării sustenabile a apei. 2.3 Economie circulară - Economia circulară - promovarea tranziţiei către o economie circulară, extinderea schemelor de gestionare integrată a deşeurilor, colectarea separată, reutilizarea şi reciclarea acestora. 2.4 Biodiversitate - Îmbunătăţirea protecţiei naturii şi a biodiversităţii, a infrastructurii verzi în special în mediul urban şi reducerea poluării (investiţii în Natura 2000). 2.5 Aer – implementarea măsurilor care vizează creşterea calităţii aerului: dotarea reţelei naţionale de monitorizare a calităţii aerului; Finanţarea sistemelor de încălzire pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice. 2.6 Situri contaminate – Îmbunătăţirea protecţiei naturii şi a biodiversităţii, a infrastructurii verzi în special în mediul urban şi reducerea poluării: măsuri de remediere a siturilor contaminante, inclusiv refacerea ecosistemelor; – Regenerarea spaţiilor urbane degradate şi abandonate, reconversia funcţională a terenurilor virane degradate, neutilizate, abandonate, reincluderea acestora în circuitul social/economic sau ca rezerva pentru viitoare investiţii pentru o dezvoltare urbană durabilă; dezvoltarea şi aplicarea conceptului de Smart City. 2.7 Mobilitate urbană - investiţii bazate pe planuri de mobilitate	finanţare privată. Investiţiile pentru eficientizarea energetică a clădirilor publice şi rezidenţiale, pentru îmbunătăţirea serviciilor de încălzire publice (SACET) pot contribui în mod semnificativ la creşterea eficienţei energetice şi pot sprijini tranziţia către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Calitatea slabă a aerului continuă să fie o problemă în România, iar în conformitate cu Raportul de ţară 2020 s-au identificat măsuri de sprijin menite să abordeze principalele surse de poluare a aerului (încălzirea locuinţelor, transporturile), care să conducă la îmbunătăţirea calităţii aerului şi la modernizarea monitorizării. Politica României în domeniul apei prezintă în continuare deficienţe, în special în ceea ce priveşte accesul la apă şi la salubritate în zonele rurale, precum şi cantitatea şi calitatea apei potabile. În raportul de Ţară din 2020 au fost identificate măsuri pentru extinderea şi modernizarea infrastructurii de apă potabilă şi de ape uzate, pentru monitorizarea calităţii apei potabile şi modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanţelor deversare în ape. Ţara înregistrează în continuare o rată scăzută de reciclare a deşeurilor municipale (14%) şi rate ridicate de depozitare a deşeurilor (70%). În plus, ratele de reciclare stagnează din 2013,

	urbană durabile; dezvoltarea rețelelor regionale și locale de transport pe cale ferată și metrou.	în timp ce rata de incinerare a crescut ușor la 4%. În 2017, cantitatea de deșeuri municipale generate pe cap de locuitor în România continuă să se situeze cu mult sub media UE, de aproximativ 487 kg. De asemenea, în Raportul de Țară se menționează că în Raportul de alertă timpurie pentru România, se consideră că există riscul ca țara să nu atingă obiectivul privind pregătirea pentru reutilizarea/reciclarea deșeurilor municipale stabilit pentru 2020.
Obiectivul de Politică 3 - o Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a interconectivității TIC regionale	3.1 Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală. Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere. 3.2 Digitalizare pe bandă largă - Investiții în infrastructură de bandă largă de foarte mare capacitate, conform rezultatelor "Planului național sau regional privind banda largă.	Sectorul infrastructură și transport din România se află sub media europeană la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura, conform celui mai recent European Transport and Infrastructure Score Board (2019). De asemenea, Raportul de Țară privind România subliniază că rețeaua rutieră este una dintre cele mai puțin dezvoltate din UE, ceea ce are un impact negativ asupra competitivității țării. Pentru a contribui la o Europă mai conectată, România trebuie să acționeze pentru a reduce decalajul de dezvoltare în domeniul infrastructurii de transport și pentru a crește conectivitatea cu restul Europei. Rămâne prioritară rețeaua primară la nivelul României, întinsă preponderent pe aliniamentul rețelei TEN-T centrală și TEN-T globală urmată

		de rețeaua secundară de transport care are rolul de a asigura accesibilitatea regionalăși urbană a rețelei primare de transport în mod eficient.
Obiectivul de Politica 4 – o Europă mai socială și mai incluzivă prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale	4.1 Politicile pieței muncii/Ocupare – îmbunătățirea accesului pe piata muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale; dezvoltarea mecanismului de integrare multidisciplinară a politicilor de ocupare, educație, asistență socială și sănătate; - Valorificarea potențialului economic al tinerilor (inclusiv NEETs). 4.2 Educație – (i) îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale; (ii) promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți luând în considerare competențele digitale; (iii) promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația	În contextul schimbărilor structurale generate de globalizare și progresul tehnologic, România se confruntă cu provocări majore în ceea ce privește relevanța educației și formării pentru piața forței de muncă, utilizarea corespunzătoare a resurselor de muncă și productivitatea muncii. România se află pe ultimul loc din UE din perspectiva ponderii absolvenților de studii superioare și a participării adulților la formare, cu impact direct asupra accesului la piața muncii. Intervențiile propuse a fi finanțate vor oferi posibilitatea adresării deficiențelor majore ale sistemului educațional și ale pieței muncii, așa cum au fost semnalate și în cadrul Recomandărilor Specifice de Țară: deficitul de competențe de bază și specifice, conform nevoilor pieței muncii, participarea redusă la educația timpurie, rata de părăsire timpurie a școlii, abandonul școlar, accesul egal pe piața muncii și participarea populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții.

	și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar. 4.3 Incluziune socială, sărăcie - promovarea integrării socio-economice a comunităților marginalizate, a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială (inclusiv rromă), inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor; îmbunătățirea condițiilor de locuit, inclusiv prin acordarea de locuințe sociale, înființarea de adăposturi de noapte și centre de urgență pentru categorii de persoane marginalizate: romi, persoane fără adăpost, familii monoparentale sărace, victime ale traficului de persoane sau ale violenței domestice; îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată.	
Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale	5.1 Turism, patrimoniu, cultură, securitate - promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane. 5.2 Dezvoltare teritorială integrată - promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a	Pentru asigurarea coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE, este necesară o abordare integrată a problemelor teritoriale și locale la nivelul întregii țări. Această abordare integrată poate fi

	securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității.	asigurată prin elaborarea și implementarea de strategii teritoriale integrate, fie la nivelul orașelor, fie la un nivel mai larg, zonal sau chiar regional. Astfel, recunoscând rolul important al orașelor ca promotori de dezvoltare, trebuie sprijinită dezvoltarea urbană, pe baza priorităților identificate în Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană. Dezvoltarea urbană va fi finanțată din toate obiectivele de politică și va fi respectată alocarea minimă de 6% din FEDR pentru acest obiectiv. De asemenea, va fi sprijinită dezvoltarea zonelor urbane funcționale pentru orașele care elaborează o astfel de strategie.

Sinteză

1. **Noua strategie europeană** este construită în jurul a două obiective transversale: *Europa Verde și Europa Digitală*. UE își propune să dezvolte avantaj competitiv pe termen lung prin tranziția către o economie cu emisii zero devenind prima entitate politică de rang internațională care să atingă această țintă (2050). De asemenea UE mizează pe ubicuitatea componentei tehnologice, integrarea sa pe toate planurile societății și investește puternic în transformarea și adaptarea spațiului european la o realitate *digitală*. Cele două sunt completate de o poziționare mai clară în politica internațională, ca un actor serios în privința valorilor democratice (valori democratice, stat de drept, drepturi și libertăți umane).

2.Din perspectiva mecanismelor de finanțare, din cauza pandemiei COVID19, UE a fost nevoită să dezvolte o serie de mecanisme prin care să contracareze efectele acestei crize - NextGenerationEU – care cuprinde fonduri de peste 750 mld. Euro – dintre acestea cele mai importante grupate în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR) – 672.4 mld – fonduri destinate exclusiv unor proiecte de reformă menite să contracareze efectele negative provocate de pandemie – precum și alte instrumente complementare construite în jurul celor șase obiective strategice: ReactEU (47.5 mld. EUR) (completare a fondurilor de coeziune 2013-2020, cel mai mare nivel de finanțare din istoria UE), Orizont Europa (program-cadru pentru cercetare și inovare(C&I) al Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027, 5 mld. EURO NextGenerationEU + 90mld EURO, continuarea Orizont 2020), InvestEU (5 mld + 21 mld. EURO, fond de recuperare – infrastructură sustenabilă, cercetare, inovație și digitalizare, Imm-uri, investiții sociale și skill-uri), Fondul pentru o tranziție justă (10 mld NextGenerationEU+7.5 mld EURO bugetul multi-anual - nou instrument financiar în cadrul politicii de coeziune, care are scopul de a oferi sprijin teritoriilor care se confruntă cu provocări

socioeconomice majore în urma tranziției către neutralitatea climatică. Acest fond va facilita punerea în aplicare a Pactului verde european, care are drept obiectiv ca Europa să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050). **RescEU** (fond destinat răspunsului la situații de criză sau dezastre, 1.9 mld +1.5 mld), **Dezvoltare rurală** (7.5 mld. EURO)

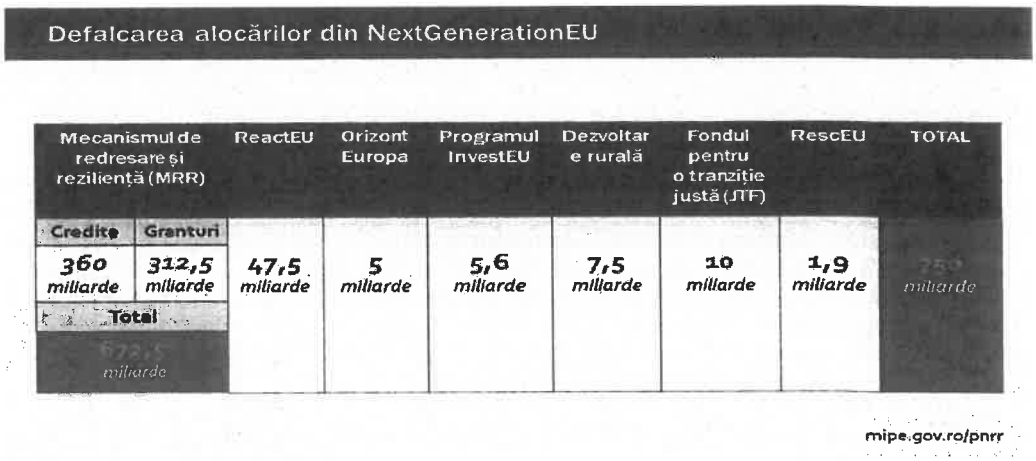

3. **Statele membre ale UE (inclusiv România) sunt nevoite să își alinieze prioritățile de dezvoltare pe termen mediu și lung la noua orientare strategică europeană** – din perspectiva autorităților locale, acest nou cadru reprezintă punctul de plecare în construirea strategiilor de dezvoltare, în jurul obiectivelor strategice UE, pentru a beneficia de sprijinul financiar oferit. Spre deosebire de perioada anterioară, statele (și implicit autoritățile locale) beneficiază de instrumente de finanțare pe termen scurt și mediu (MRR) precum și de instrumentele clasice pe termen lung (fonduri coeziune) fapt care le permite construirea unor portofolii de proiecte în funcție de maturitatea acestora (proiecte aflate la faza de implementare imediată pot fi finanțate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență, proiectele aflate la stadiul de propuneri pot fi finanțate prin intermediul mecanismelor de finanțare complementare, menționate anterior).

Nivelul Național

Acordul de Parteneriat 2021-2027 dintre Comisia Europeană și România[76] – a fost conturat în jurul obiectivelor de politică trasate de către Comisia Europeană și urmărește:

1. **Obiectivul de Politică 1 - O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente** - Creșterea gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area prin întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterea nivelului de investiții în CDI, digitalizarea serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, inclusiv Smart city.

2. **Obiectivul de Politică 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și Justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor** - adaptarea la schimbările climatice prin creșterea

[76] Ministerul Fondurilor Europene, online: http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/d3e42c68a072a75dbc279d807b8a2b72.pdf

eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic, prevenirea și gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură.

3. **Obiectivul de Politică 3 - O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale** - creșterea conectivității transportului, dezvoltarea rețelelor TEN-T durabile, inteligente, sigure și intermodale, rezistente la schimbările climatice, durabile, inteligente și intermodale la nivel național, regional și local, inclusiv printr-un acces mai bun la rețeaua TEN-T și mobilitatea transfrontalieră.

4. **Obiectivul de Politica 4 – O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale** – crearea pârghiilor fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni. În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:

- asigurarea unei educații de calitate inclusive la toate nivelurile;
- adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și la progresul tehnologic;
- combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate;
- asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.

5.**Obiectivul de Politica 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale** – abordarea integrată a problemelor teritoriale și locale, prin implicarea autoritățile locale și parteneriatele, în scopul asigurării coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE.

Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale pentru perioada 2021-2027 au fost consolidate în urma unui proces de consultare inter-instituțională, negocieri informale cu Comisia Europeană, precum și pe baza unei valoroase contribuții din partea partenerilor socio-economici relevanți.

Documentele aflate în consultare publică până la data de 21 august 2020 sunt:

- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027, primul draft
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027, primul draft
- Programul Operațional Transport 2021-2027, primul draft
- Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027, primul draft
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027, primul draft
- Programul Operațional Sănătate 2021-2027, primul draft
- Programele Operaționale Regionale 2021-2027, primele draft-uri

- Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027, primul draft
- Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027, primul draft.

În prezent (Octombrie, 2021) ne aflăm într-o perioadă de tranziție, la nivel național, de la strategiile naționale sectoriale, centralizate de către Secretariatul General al Guvernului[77], care au ca și orizont final anul 2020, construite în concordanță cu prioritățile și țintele stabilite prin precedenta strategie europeană, Europa 2020. Astfel, din cele 98 de strategii sectoriale existente în prezent, doar trei dintre acestea au fost elaborate pornind de la noile priorități europene:

- Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024[78]

- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030[79]

- Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024[80]

Alte planuri strategice sectoriale, realizate anterior anului 2018, cu aplicabilitate după 2020

- Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România 2017-2026[81] (2017)

- Strategia Națională a Locuirii 2016-2030[82] (2016)

- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2015-2035[83](2015)

- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030[84], (2015)

- Strategia pentru Transport Durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030[85] (2008)

- Master Planul pentru Turismul Național al României 2007 – 2026[86] (2007)

Planul Național de Redresare și Reziliență (2021)[87]

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este cel mai mare instrument financiar creat de Uniunea Europeană în afara cadrului financiar multianual, menit să ofere sprijin financiar statelor membre pentru a

---

[77] Online: https://sgg.gov.ro/new/strategy-unit-unitatea-de-coordonare-a-strategiilor/
[78] Online: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ro_final_necp_main_ro.pdf
[79]Online: http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2018/12/Strategia-na%C8%9Bional%C4%83-pentru-dezvoltarea-durabil%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf
[80] Online: https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf
[81] Online: http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/02/Strategia-na%C5%A3ional%C4%83-de-dezvoltare-a-ecoturismului-%C3%AEn-Rom%C3%A2nia-context-viziune-%C5%9Fi-obiective-2017-2026.pdf

[82] http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/2017-01-13_Strategia_Nationala_a_Locuirii_2016-2030.pdf
[83] Online: http://sdtr.mdrap.ro/44/Strategie
[84] Online: https://www.madr.ro/docs/agricultura/strategia-agroalimentara-2020-2030.pdf

[85] Online: http://www.enterprise-europe-erbsn.ro/download/1447/
[86] Online: http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/05/masterplan_partea1.pdf

[87] Actualizarea PNRR, iunie 2021, propunerea de plan, online (informații preluate integral sau adaptate): https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/0c2887df42dd06420c54c1b4304c5edf.pdf

asigura o revenire economică rapidă. Regulamentul a fost aprobat la nivel european pe 12 februarie 2021. Acest mecanism e construit pe o logică diferită de fondurile de coeziune, fiind bazat doar pe rezultatele obținute la finalul perioadei de implementare. Astfel, statele membre își stabilesc în cadrul planurilor naționale de redresare și reziliență reformele și investițiile pe care le vor realiza până la finalul anului 2026.

În urma discuțiilor cu ministerele de linie, suntem la faza în care putem propune componentele principale ale planului pe care le vom negocia cu Comisia Europeană.

Planul actual însumează 33 de componente grupate în șase piloni distincți, conform Regulamentului UE. Fiecare domeniu de intervenție va conține atât reformele, cât și investițiile propuse, precum și jaloanele și țintele pe care ne angajăm să le realizăm în fiecare an.

PNRR cuprinde următoarele reforme:

- reforma sistemului de pensii care să creeze un sistem echitabil și sustenabil.
- reforma sistemului de salarizare publică pentru a elimina discrepanțele existente.
- reforma funcției publice și crearea unui concurs național de admitere în corpul funcționarilor publici.
- o serie de reforme care să vină în ajutorul mediului de afaceri prin debirocratizare.
- Reforma companiilor de stat.

Structura PNRR

Pilonul I – Tranziție verde	1. Sistemul de management al apei 2. Împădurim România și protejăm biodiversitatea 3. Managementul deșeurilor 4. Transport sustenabil 5. Fondul pentru Valul renovării 6. Energie	**Fonduri alocate** 15.89 mld. Euro
Pilonul II – Transformare Digitală	7. Cloud guvernamental și sisteme publice digitale	1.89 mld. Euro
Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	8. Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii 9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare	2.85 mld. Euro
Pilonul IV – Coeziune socială și teritorială	10. Fondul local pentru tranziție verde și digitală 11. Turism și cultură	2.3 mld. Euro
Pilonul V – Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	12. Sănătate 13. Reforme sociale 14. Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali	2.7 mld. Euro
Pilonul IV – Politici pentru	15. România educată	3.6 mld. Euro

generația următoare de copii și tineri		

PNRR reprezintă o oportunitate unică pentru statele membre de a utiliza sumele alocate la nivelul UE în scopul unei tranziții spre o economie mai rezilientă și un stat performant. Procedura presupune un proces de negociere între propunerile statelor membre și CE. Anexa Regulamentului european prevede că fiecare țară membră stabilește componentele planului (domenii de intervenție) și trimite la Comisie până la 30 aprilie componentele detaliate. Formatul de componentă este unul complex și tehnic și vizează legăturile investițiilor propuse cu recomandările europene, alte finanțări europene șiinițiative strategice ale UE.

În acest sens este important de analizat documentul final trimis către CE care ar trebui să fie complementar cu prioritățile stabilite prin MRR: Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice:

1. *Accelerare* – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.
2. *Renovare* – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.
3. *Reîncărcare și realimentare* – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.
4. *Conectare* – introducerea rapidă a serviciilor rapide în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.
5. *Modernizare* – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.
6. *Extindere pe scară largă* – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.
7. *Recalificare și perfecționare* – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale și educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

PNRR în detaliu[88]

Pilonul I – Tranziție verde

Pilonul trebuie să includă reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială și de mediu. Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia

[88] Informații preluate din Planul Național de Reziliență și Redresare, iunie 2021, online: https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/0c2887df42dd06420c54c1b4304c5edf.pdf

de dezvoltare a UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, prin reducerea poluării și restaurarea biodiversității.

1. **Sistemul de management al apei - PNRR propune 3 reforme și 8 tipuri principale de investiții. Buget propus: 1,88 miliarde euro**
   - Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene.
   - Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor precum și a implementării corespunzătoare a Directivei Cadru Apă și a Directivei inundații.
   - Consolidarea cadrului legislativ actual privind stabilirea pragurilor pentru avertizarea fenomenelor meteorologice periculoase și a fluxului de elaborare și transmitere a informărilor, atenționărilor și avertizărilor meteorologice.
2. **Împădurim România și protejăm biodiversitatea se răspunde acestei provocări cu 2 reforme și 7 tipuri principale de investiții. Buget propus: 1,37 miliarde euro**
   - Reforma sistemului de management și a celui privind guvernanța în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente (Codul Silvic și legislație forestieră secundară).
   - Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficace a Strategiei Europene privind biodiversitatea.
3. **Managementul deșeurilor, PNRR adresează aceste provocări prin o reformă și 3 linii principale de investiții. Buget propus: 1,2 miliarde euro.**
   - Îmbunătățirea guvernanței în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară Măsurile includ modificări legislative pentru o practică unitară de gestionare a deșeurilor, dezvoltarea capacității de monitorizare și control a Gărzii de Mediu, inclusiv 553 echipamente de monitorizare a poluării aerului. În acestea sunt incluse următoarele echipamente: 4 300 stații de monitorizarea a radioactivității 4 240 stații de monitorizare a zgomotului.
4. **Transport sustenabil – PNRR adresează provocările în domeniu prin 2 reforme majore și 4 tipuri principale de investiții. Buget propus: 7,62 miliarde euro.**
   - "Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră" - Îmbunătățirea cadrului strategic, legal și procedural pentru tranziția către transport sustenabil.
   - „Viziune și management performant pentru transport de calitate" - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanță corporativă.
5. **Fondul verde pentru valul renovării – PNRR propune 2 reforme și 4 categorii principale de investiții cu scopul de a implementa modificări legislative și programe precum și un fond de renovare a clădirilor publice, rezidențiale și de patrimoniu. Bugetul propus: 2,2 miliarde euro**
   - Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine

implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente.

- Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente.

6. **Energie – PNRR propune 6 reforme și 6 tipuri principale de investiții. Bugetul propus: 1,62 miliarde euro**
   - Reforma pieței de energie electrică, prin inlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile.
   - Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare.
   - Îmbunătățirea guvernanței corporative a companiilor de stat din sectorul energetic
   - Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficientei energetice în industrie.
   - Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire – răcire.
   - Decarbonizarea sectorului de transporturi prin investiții în infrastructură de transport electric și crearea de stimulente pentru transportului verde.

Pilonul II – Transformare digitală

Reformele și investițiile în tehnologiile, infrastructurile și procesele digitale vor spori competitivitatea Uniunii la nivel global și vor contribui, de asemenea, la creșterea rezilienței și a inovării în Uniune și la scăderea dependenței sale, prin diversificarea lanțurilor esențiale de aprovizionare. Reformele și investițiile ar trebui să promoveze în special digitalizarea serviciilor, dezvoltarea de infrastructuri digitale și de date, de clustere și de centre de inovare digitală, precum și de soluții digitale deschise. Serviciile publice digitale din România rămân sub media Uniunii Europene, în parte din cauza coordonării reduse între instituțiile statului pentru o abordare integrată.

Capacitățile existente nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor cibernetice. Alte provocări majore pentru România se referă la acoperirea cu bandă largă a zonelor rurale (zone albe) și abilitățile digitale ale multor categorii de cetățeni. În Raportul de Țară 2020 pentru România, se arată că acoperirea de bandă largă fixă a gospodăriilor s-a menținut la aproximativ 87%, sub nivelul din majoritatea statelor membre. Utilizarea benzii largi a stagnat la nivelul de 66% din gospodării, un nivel cu mult sub media UE, de 77%.

În același raport se arată că, în pofida unor eforturi, digitalizarea economiei a rămas în urmă. Peste o cincime dintre români nu au utilizat niciodată internetul și mai puțin de o treime au competențe digitale de bază. Serviciile publice sunt în urma celor din celelalte state membre ale UE, în pofida faptului că România înregistrează una dintre cele mai mari ponderi ale utilizatorilor de servicii de e-guvernare (locul 7 în UE).

În plus, în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale, întreprinderile din România se situează cu mult sub media UE. Tehnologia digitală sprijină procesul de transformare a modului în care se poate facilita existența prin integrarea lor în toate sectoarele și domeniile

de activitate de către toți cetățenii și firmele. Scopul strategiei digitale a UE este acela de a sprijini procesul de transformare digitală în avantajul cetățenilor și întreprinderilor, concomitent cu asigurarea contribuției la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050.

Viziunea și perspectivele pentru transformarea digitală a Europei până în 2030 (viziune pentru deceniul digital al UE) se articulează în jurul a patru puncte cardinale, denumit "busolă pentru dimensiunea digitală":

- Digitalizarea serviciilor publice
- Competențe
- Infrastructuri digitale sigure și durabile
- Transformarea digitală a întreprinderilor

Pilonul II al PNRR al României, prin reformele și investițiile propuse se aliniază cu prevederile strategiei Europene și a celei naționale privind transformarea digitală a României.

7. **Cloud guvernamental și sisteme publice digitale propune 4 reforme și 19 investiții, bugetul total alocat este de 1,89 miliarde euro**

- Dezvoltarea și implementarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental, a principalelor servicii livrate de către acesta, a componentelor sale de infrastructură și guvernanță, inclusiv proiectarea, implementarea și operarea acestui tip de sistem care să permită interconectarea sistemelor digitale din administrația publică printr-o abordare standardizată și livrarea de servicii digitale de înaltă calitate către cetățeni, firme și alte autorități publice.
- Alinierea strategiei naționale în domeniul conectivității digitale la legislația europeană prin măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate cu acoperire largă națională, inclusiv în corelație cu rețelele de transport, respectiv zonele de interes de mediu, prin eliminarea barierelor din cadrul normativ în vigoare.
- Creșterea arealului de protecție și asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice.
- Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni.

Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

Reformele și investițiile în acest pilon trebuie să vizeze consolidarea potențialului de creștere și să permită o redresare sustenabilă a economiei Uniunii. De asemenea, sunt destinate promovării antreprenoriatului, economiei sociale, dezvoltarea de infrastructuri și de transporturi sustenabile, industrializarea și reindustrializarea și să atenueze efectul crizei provocate de COVID-19 asupra economiei.

Provocările principale ale României în context larg macroeconomic sunt legate de sistemul de administrare fiscală, mai ales capacitatea acestuia de a gestiona relația cu contribuabilii,

de sistemul de pensii, care este strâns legat de problematica resurselor bugetare și de cea a forței de muncă, de relația cu mediul de afaceri și sprijinul care poate veni dinspre resursele publice - mai specific, pe baza fondurilor europene. România se confruntă cu provocări majore în privința administrării taxelor și impozitelor.

Raportul de Țară al CE 2020 menționează că ratele inegalității veniturilor și ale sărăciei rămân printre cele mai ridicate din UE iar nivelul relativ scăzut al veniturilor fiscale limitează capacitatea României de a soluționa aceste probleme, fie prin redistribuire, fie prin furnizarea de bunuri și servicii publice. O provocare majoră o reprezintă nivelul ridicat al deficitului de TVA, ce reprezintă o pierdere de venituri din cauza evaziunii, a fraudei, a insolvențelor, a falimentelor, a erorilor administrative sau a optimizării fiscale legale, fiind unul dintre cele mai ridicate din UE.

Modificările aduse sistemului de pensii în ultimii ani au condus la o destabilizare bugetară și probleme majore în asigurarea sustenabilității financiare a obligațiilor bugetare (bugetul asigurărilor sociale și bugetul de stat), cu impact inclusiv asupra ratingului de țară. Existența unor diferențe între pensiile aflate în plată pentru femei și bărbați, momentul pensionării, tipul de muncă prestată, precum și o serie de aspecte legate de perioadele de cotizare diferențiate, ceea ce implică necesitatea stabilirii unei noi formule de calcul și posibilitatea recalculării acestor pensii.

Sistemul se confruntă cu provocări legate de îmbătrânire și de durata scăzută a vieții profesionale. Digitalizarea sistemului de administrare a pensiilor, precum și de management al contribuțiilor populației la bugetul asigurărilor sociale de stat (pilonul I de pensii) este redusă.

8. **Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii – PNRR propune măsuri care adresează aceste provocări. Această componentă include 6 reforme și 11 investiții, iar bugetul total propus este de 482 milioane euro.**
   - Reforma ANAF prin digitalizare.
   - Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice.
   - Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică.
   - Revizuirea cadrului fiscal.
   - Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.
   - Reforma sistemului de pensii.
9. **Sprijin pentru mediul de afaceri, cercetare, dezvoltare și inovare propune 2 reforme și 5 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,36 miliarde euro.**
   - Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri.
   - Reforma privind cercetarea, dezvoltarea inovarea, inclusiv a carierei de cercetător.

Pilonul IV – Coeziunea socială și teritorială

Reformele și investițiile din acest pilon ar trebui să contribuie la combaterea sărăciei și a șomajului pentru ca economiile statelor membre să se redreseze, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Reformele și investițiile respective ar trebui să conducă la crearea de locuri de muncă

stabile și de înaltă calitate, la incluziunea și integrarea grupurilor defavorizate și să permită consolidarea dialogului social, a infrastructurii și a serviciilor, precum și a sistemelor de protecție și bunăstare socială.

Provocări semnificative se remarcă în economia României, dincolo de aspectele majore de sistem, în ceea ce privește dezvoltarea locală. Afectate semnificativ de pandemie, UAT-urile din România au o scădere semnificativă a veniturilor proprii. Această situație duce la o reducere semnificativă a investițiilor în domenii cum ar fi educația, sănătatea și infrastructura locală. Nivelul cheltuielilor pentru investiții la nivelul UAT-urilor este redus (15-20% din bugetul local înainte de pandemie) și este în mare măsură finanțat din fonduri europene. Prin urmare, este nevoie de o injecție de capital pentru a continua investițiile în infrastructura locală și pentru a crește astfel reziliența localităților în perioada de redresare economică.

Ținând cont că într-o perioadă de criză economică, veniturile locale sunt și mai reduse, este nevoie de suport financiar suplimentar pentru asigurarea bunăstării populației și garantarea unor servicii publice de calitate în perioada imediat următoare, cu accent pe tranziția verde și digitală. Nevoia unei transformări urbane sustenabile este subliniată de Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, în special Obiectivul 11 pe Dezvoltare Durabilă, care este dedicat transformării orașelor în unele incluzive, sigure, reziliente și durabile.

Alte documente majore ce propun această transformare includ Noua Agendă Urbană, Acordul de la Paris și Pactul Ecologic al Comisiei Europene. Noua Cartă de la Leipzig, adoptată în 30 noiembrie 2020, oferă un cadru de politici pentru a cuprinde dimensiunea urbană în acordurile europene și globale și pentru a promova orașe mai verzi, mai echitabile, mai productive și mai bine guvernate. Deși, conform delimitării administrative tradiționale, gradul de urbanizare în România este de numai 55%, acesta crește la 76% după metodologia UE-OCDE, care ține cont de relațiile funcționale și dinamica regională identificate în baza fluxurilor de navetă.

10. **Fond local pentru tranziția verde și digitală a UAT-urilor – PNRR propune 2 reforme principale și 6 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,1 miliarde euro**

- Politica Urbană a României, cadru de politici pentru îmbunătățirea dezvoltării urbane.
- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, cadru de politici pentru reducerea disparităților teritoriale.

11. **Turism și cultură - PNRR propune 3 reforme și 2 investiții pentru a răspunde provocărilor și a propulsa turismul de destinație, cu un buget total alocat de 200 milioane euro**

- Transformarea structurală socio-economică în zonele rurale și în zonele defavorizate prin dezvoltarea sustenabilă a turismului cultural și natural ca vector de dezvoltare.
- Creșterea competitivității turismului românesc prin managementul participativ al destinațiilor turistice și operaționalizarea Organizațiilor de Management al Destinației(OMD).
- Modele de finanțare pentru tranziția digitală a sectoarelor culturale și creative.

Pilonul V – Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională

În ciuda îmbunătățirilor recente, sănătatea populației României se situează în continuare sub media UE. Rata mortalității evitabile, și anume decesele care ar fi putut fi evitate prin acordarea unei asistențe medicale de calitate optimă, a fost de două ori și jumătate mai mare decât rata UE în 2015. Cheltuielile cu asistența medicală sunt relativ scăzute, iar deficitul de personal reprezintă în continuare o problemă.

România se confruntă cu provocări considerabile în ceea ce privește asigurarea accesului la asistență medicală. În total, aproximativ 11% din populație rămâne neasigurată și are acces doar la un pachet restrâns de servicii. Procentul de populație care beneficiază de o formă de asigurare de sănătate a scăzut, cu un decalaj semnificativ între mediul urban și cel rural.

Nivelul nevoilor medicale nesatisfăcute este cu aproximativ 28% mai mare în zonele rurale decât în întreaga țară. Cheltuielile cu asistența medicală preventivă sunt cu mult sub media UE (1,8%) față de 3,1%. Îmbunătățirea asistenței medicale comunitare, deși foarte necesară, prezintă întârzieri. Unitățile spitalicești nu corespund normelor de siguranță și normelor ingienico-sanitare, determinând: risc crescut de infecții asociate actului medical, grad ridicat de nevoi medicale nesatisfăcute, costuri crescute cu mentenanța infrastructurii sanitare.

12. **Sănătate – PNRR propune 3 reforme și 2 tipuri principale de investiții cu un buget total de 2,45 miliarde euro.**

- Reforma gestionării fondurilor publice din sănătate.
- Reforma managementului fondurilor destinate investițiilor în sănătate.
- Reforma managementului sanitar și a resurselor umane din sănătate.

13. **Reforme sociale – PNRR propune 5 reforme și 5 investiții principale pe acest domeniu, cu un buget total de 167 milioane euro (grupuri vulnerabile, copii, persoane cu dizabilități)**

- Crearea unui nou cadru legal pentru oferirea de soluții adecvate sprijinirii familiilor care trăiesc în sărăcie, cu copii în întreținere, astfel încât aceștia să poată fi menținuți în familie.
- Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități: intensificarea acțiunilor de creștere a rezilienței sociale în comunitate, având ca scop prevenirea instituționalizării și îmbunătățirea calității vieții persoanelor adulte cu dizabilități.
- Implementarea Venitului Minim de Incluziune.
- Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici.
- Îmbunătățirea și modernizarea legislației privind economia socială.

14. **Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali. Sunt 10 reforme și 5 tipuri de investiții majore pe aceste sectoare, care vor răspunde provocărilor. Bugetul total propus: 155 milioane euro.**

- Predictibilitatea și eficiența proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterii calității consultărilor publice la toate palierele administrației.
- Întărirea coordonării la Centrul Guvernului (CoG) printr-o abordare integrată și

coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile.

- Reforma funcției publice prin digitalizare și managementul parcursului de carieră.
- Modificarea și modernizarea legislației privind sistemul de salarizare.
- Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia.
- Intensificarea luptei împotriva corupției.
- Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate, pentru a răspunde recomandărilor mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și mecanismului privind statul de drept (Rule of Law). Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent.
- Parteneriat și participare în dezvoltarea politicilor la nivel local și digitalizarea sectorului neguvernamental - Creșterea predictibilității, eficacității, coerenței și "inclusivității" proceselor de formulare a politicilor publice/ deciziei publice prin planificare, monitorizare și evaluare transparente și participative, cu consultarea și coordonarea permanentă cu actorii relevanți din comunitate.
- Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernanței corporative în cadrul întreprinderilor de stat.

Pilonul VI – Politici pentru generația următoare de copii și tineri

Sistemul de educație din România se confruntă cu numeroase dificultăți legate de calitate, echitate și infrastructură. Acestea limitează capacitatea României de a construi o economie modernă, bazată pe cunoaștere, precum și capacitatea de a facilita mobilitatea socială.

România și-a ratat ambele ținte asumate în cadrul strategiei Europa 2020, atât pentru părăsirea timpurie a școlii (15,3% în 2019 vs. 11,3% țintă asumată), cât și pentru accesul la învățământul terțiar (25,8% în 2019 vs. 26,7% ținta asumată). Testele PISA, care măsoară abilitățile în matematică, citire și științe ale copiilor de 15 ani plasează România pe ultimele poziții din Uniunea Europeană, alături de Bulgaria și Cipru.

Peste 40% din copiii de 15 ani suferă de pe urma analfabetismului funcțional, conform acestor rezultate, aspect care ridică probleme sociale și economice pe termen lung. O problemă specifică României ultimilor ani este accesul limitat la educație înainte sau după învățământul obligatoriu. Un bun exemplu este insuficientul acces la educația timpurie.

Conform sondajului EU-SILC, sub 15% in copii de 0-3 ani au acces la programe organizate de educație timpurie, procent care plasează România pe una din ultimele poziții la nivelul Uniunii Europene. Simultan, programele de formare deschise adulților rămân limitate, doar 1,3% având acces curent la programe de formare în 2019.

Problemele din sistemul de educație reflectă un nivel ridicat de inechitate în cadrul sistemului educațional. Școlile din mediul rural și din regiunile dezavantajate economic suferă de pe urma unei precarități a ofertei educaționale, dar și a infrastructurii.

15. **România educată – PNRR propune 6 reforme și 18 investiții acestor provocări, cu un buget total propus de 3,6 miliarde euro**
    - Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie pentru copiii de la naștere

la 6 ani, unitar, incluziv și de calitate, având la bază un mecanism eficient de cooperare interinstituțională și de coordonare intersectorială, care să asigure beneficiarilor rate crescute de acces și participare.

- Reformarea sistemului de învățământ obligatoriu prin creșterea autonomiei unităților de învățământ în scopul identificării și implementării unor măsuri specifice pentru prevenirea și reducerea abandonului școlar.
- Constituirea unei rute profesionale complete, facilitată de un bacalaureat reformat, care să ofere elevilor oportunitatea unei rute deschise, cu acces la instituții de învățământ superior cu profil tehnic.
- Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației.
- Modificarea și eficientizarea cadrului normativ pentru asigurarea standardelor de siguranță și calitate, prietenoase cu mediul, în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar.
- Reforma guvernanței sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului în condițiile unei autonomii sporite a școlilor.

Nivelul Regional

La nivel regional, principalele documente strategice relevante sunt:

- Strategia Regională pentru Dezvoltare 2021-2027 - Regiunea Vest[89]

- Strategia de Specializare Inteligentă Vest 2021-2027[90]

Strategia Regională pentru Dezvoltare 2021-2027 - Regiunea Vest [91]

Strategia pentru Dezvoltare Regională pentru perioada 2021-2027 reprezintă principalul instrument care orientează dezvoltarea pe termen mediu și lung a Regiunii Vest și baza strategică pentru fundamentarea programelor cu finanțare din fonduri europene sau externe, naționale sau locale.

În contextul în care, în perioada 2021-2027, pentru prima dată Regiunea Vest va avea propriul Programul Operațional Regional, elaborat la nivel regional de către ADR Vest în calitate de Autoritate de Management, Planul pentru Dezvoltare Regională al Regiunii Vest împreună cu Strategia Regională de Specializare Inteligentă RIS 3 Vest devin principalele instrumente care vor fundamenta accesul la fondurile europene alocate prin Politica de Coeziune la nivel regional.

Sinteză situație actuală – Regiunea Vest

- Regiunea Vest rămâne în continuare o regiune care face parte din categoria **celor mai puțin dezvoltate** în contextul tipologiei utilizate la nivelul Uniunii Europene, având un

[89] Online: https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/11/Strategie-PDR-Regiunea-Vest.pdf
[90] Online: https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/09/RIS3_28-09-2020.pdf
[91] Informațiile cuprinse în această secțiune sunt preluate (integral, parțial sau sinteză) din Strategia Regională pentru Dezvoltare 2021-2027 – Regiunea Vest

PIB de 68% din media regiunilor UE (27) (Eurostat,2018).

- Regiunea Vest rămâne o regiune cu disparități de dezvoltare inter-regionale accentuate, pe de o parte între mediul urban și cel rural, pe de altă parte între județele Timiș și Arad, care sunt motorul de dezvoltare ecomomică a regiunii și județele Caraș-Severin și Hunedoara, județe industriale, cu foste industrii miniere, siderurgice, metalurgice, energetice și grele nerestructurate, pentru care încă nu s-au identificat soluții economice sustenabile (TM, 8.1 mld. EUR, 48% din total regiune, AR, 3.9 mld. EUR/23% din total regiune, HD, 2.8 mld. EUR, 17% din total regiune, CS, 2 mld. EUR, 12% din total regiune).
- Schimbări demografice - scădere a populației - În intervalul 2000-2020, populația Regiunii Vest a scăzut de la 2.042.854 la 1.997.372 persoane (- 49.082) coroborată cu o creștere a imigrației (17.382/2014-24.440/2018 - creștere de aprox 40%).
- Regiunea Vest are **rezultate modeste în cercetare și inovare** care limitează perspectivele de dezvoltare și creștere economică.
- Productivitatea medie din Regiunea Vest este peste media pentru România, Regiunea Vest reprezintă una dintre regiunile cu un nivel moderat de antreprenoriat. Principalele caracteristici ale sistemului productiv al Regiunii Vest sunt: (1) specializarea din ce în ce mai puternică în industriile considerate în categoria celor cu tehnologie mijlocie; (2) specializarea întreprinderilor în producția de bază, care nu necesită un aport semnificativ de cunoștințe și competențe; (3) un grad tot mai mare de integrare în lanțurile de valori regionale, conducând la o valoare adăugată locală mică; (4) un grad tot mai mare de dominanță a investițiilor străine directe cu legături slabe în rândul întreprinderilor și al furnizorilor locali.
- Pentru adaptarea la noile tendințe de la nivel global și european, al Pactului Verde European, care vizează măsuri complexe pentru reducerea schimbărilor climatice și a poluării, Regiunea Vest trebuie să depună eforturi semnificative pentru schimbarea modului în care sunt produse și consumate energia și resursele regionale pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Atenția trebuie să se îndrepte și spre producția și utilizarea de energie nepoluantă, precum și spre reconversia regiunilor monoindustriale.

Viziune

La orizontul anului 2030, Regiunea Vest este o referință națională pentru modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv, bazat pe creștere economică susținută datorată promovării inovării, digitalizării și creativității la toate nivelurile și pe o dezvoltare teritorială echilibrată, care asigură tuturor acces echitabil la servicii publice moderne, educație și oportunități.

Această viziune este transpusă practic în:

- Regiunea Vest - "hub de inovare", lider în ceea ce privește adoptarea tehnologiilor avansate și a promovării inovării la toate nivelurile societății.
- Regiunea Vest devine un punct de referință pentru modul de abordare și soluționare a provocărilor climatice și demografice.
- Regiunea Vest devine un model de dezvoltare sustenabilă bazat nu pe creștere economică, ci pe plasarea culturii și creativității în centrul politicilor de dezvoltare.

Obiective strategice

1. Transpunerea ideilor rezultate din activitatea de cercetare în **produse şi servicii noi** sau **îmbunătăţite** şi dezvoltarea capacităţilor pentru ca regiunea să adopte/creeze **tehnologii avansate şi inovare disruptivă.**
2. **Diversificarea bazei economice şi avansul spre activităţi economice cu valoare adăugată mare,** crearea unei **culturi antreprenoriale şi de inovare** care să permită echiparea întreg teritoriului regiunii cu **companii puternice şi reziliente.**
3. Dezvoltarea în permanenţă a **aptitudinilor/competenţelor populaţiei** ca urmare a schimbării tiparelor legate de progresele tehnologice.
4. **Schimbarea modului în care sunt produse şi consumate energia şi resursele.**
5. **Ajustarea politicilor de dezvoltare** astfel încât să răspundă tendinţelor de **îmbătrânire demografică, migrării urban-rural** în special în zonele din jurul oraşelor mari şi digitalizării societăţii.
6. Orientarea şi prioritizarea intervenţiilor în funcţie de **impactul asupra îmbunătăţirii calităţii vieţii cetăţenilor şi promovarea identităţii culturale.**

Viziunea şi obiectivele se pot atinge printr-un mix de intervenţii, grupate ierarhic în piloni, priorităţi şi obiective specific (vezi tabelul de mai jos)[92]

Pilon	Priorităţi	Obicetive specifice
Economie prosperă, competitivă, inovatoare	P1.Transformarea regiunii într-un "hub de inovare". P2. O regiune cu companii dinamice şi competitive. P3. O regiune pregătită pentru era digitalizării.	O1. Dezvoltarea unui ecosistem de inovare, care să permită transformarea regiunii Vest într-o pol naţional de referinţă în inovare. O2. Transformarea economiei prin creşterea bazată pe inovare a productivităţii şi competitivităţii IMM-urilor. O3. Adoptarea şi integrarea tehnologiilor digitale în economie şi sectorul public.
Tranziţie verde şi schimbări climatice	P1. Extinderea şi modernizarea infrastructurii de mediu. P2. Protejarea şi conservarea biodiversităţii regionale. P3. Îmbunătăţirea eficienţei energetice şi a energiei din surseregenerabile.P4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a	O1. Acces crescut la servicii edilitare de calitate prin investiţii în infrastructura de alimentare cu apă, apă uzată, reciclarea şi valorificarea deşeurilor. O2. Creşterea bunăstării locuitorilor regiunii şi scăderea poluării prin refacerea, protejarea şi valorificarea biodiversităţii regionale. O3. Îmbunătăţirea confortului termic şi scăderea costurilor cu energia prin creşterea eficienţei energetice şi prin

[92] Adaptat după Strategia Regională pentru Dezvoltare 2021-2027 – Regiunea Vest

	prevenirii riscurilor şi a rezilienţei la dezastre.	valorificarea resurselor regenerabile de energie. O4. Îmbunătăţirea capacităţii de previziune şi intervenţie în situaţiile de risc climatic şi de mediu.
Accesibilitate	P1. Continuarea investiţiilor la infrastructura aferentă reţelelor TEN-T.	O1. Îmbunătăţirea conectivităţii şi mobilităţii inter-regionale şi transfrontaliere prin investiţii la axele TEN-T.
	P2. Dezvoltarea infrastructurilor de transport cu rol de artere suport pentru reţelele TEN-T.	O2. Îmbunătăţirea conectivităţii şi mobilităţii intra-regionale care să conducă la creşterea mobilităţii durabile şi inteligente între localităţi.
	P3. Dezvoltarea infrastructurii digitale.	O3. Dezvoltarea infrastructurii de telecomunicaţii, interoperabile şi sigure.
Educaţie, Sănătate şi Sisteme sociale performante	P1. Acces egal la o educaţie modernă, conectată la tendinţele pieţei muncii.	O1. Asigurarea unui acces incluziv la educaţie şi formare şi optimizarea sistemelor de educaţie şi formare pentru a răspunde cerinţelor pieţei muncii.
	P2. Acces incluziv la servicii medicale performante şi inovative, orientate către pacient.	O2. Îmbunătăţarea stării de sănătate a populaţiei şi creşterea duratei de viaţă prin dezvoltarea unui sistem medical eficient şi accesibil.
	P3. Asigurarea unor servicii sociale echitabile, limitarea excluziunii sociale şi riscului de sărăcie.	O3. Reducerea numărului de persoane vulnerabile, aflate în pragul sărăciei sau în faţa riscului de excluziune socială, prin servicii calibrate nevoilor beneficiarilor.
	P4. Creşterea ocupării forţei de muncă şi asigurarea incluziunii pe piaţa muncii.	O4. Creşterea gradului de ocupare şi sprijinirea accesului tuturor pe o piaţă a muncii modernă, inclusivă şi flexibilă.
Sustenabilitate prin turism şi cultură	P1. Crearea unui brand turistic regional prin promovarea potenţialului endogen.	O1. Diversificarea şi promovarea integrată a ofertei turistice regionale, cu accent pe nişele de turism care prezintă avantaje competitive
	P2. Valorificarea patrimoniului Cultural.	O2. Punerea în valoare a patrimoniului cultural pentru creşterea atractivităţii

		turistice și dezvoltării sustenabile locale
	P3. Promovarea culturii în Regiune.	O3. Asigurarea unei game variate de facilități în scop cultural, recreațional și educațional, care să promoveze cultura, ca avantaj comparativ al regiunii Vest.
Dezvoltare urbană durabilă	P1. Mobilitate urbană durabilă.	O1. Reducerea poluării și congestiei în orașe, prin încurajarea modurilor ecologice de transport.
	P2. Orașele Regiunii Vest – orașe smart.	O2. Creșterea calității vieții în orașele din regiune, prin susținerea utilizării tehnologiilor digitale și inovative.
	P3. Regenerare urbană.	O3. Revitalizarea orașelor și a cartierelor urbane din regiune, prin investiții integrate în spații publice și spații verzi.
Tradiție și diversificare în mediul rural	P1. Dezvoltarea sustenabilă și inteligentă a spațiului rural.	O1. Reducerea decalajelor sociale și economice față de mediul urban, prin susținerea activităților tradiționale și încurajarea diversificării economice.

Strategia Regională de Specializare Inteligentă - Regiunea Vest (SSI) 2021-2027[93]

Context actual

Deși regiunea Vest este a doua cea mai dezvoltată regiune din România din perspectiva PIB/locuitor, aceasta continuă să facă parte din categoria inovatorilor modești la nivel european, cu rezultate slabe la majoritatea indicatorilor rezultatelor de cercetare - inovare.

Regiunea Vest este o regiune complexă și diversă, cu discrepanțe de dezvoltare între județele regiunii, pe de o parte între Timiș și Arad, care sunt motoarele economice și centrul activităților de CDI, iar pe de altă parte între Caraș-Severin și Hunedoara, care urmăresc să găsească soluții economice sustenabile care să facă tranziția de la fostele industrii miniere, siderurgice sau grele. De asemenea, în regiune coexistă o dualitate economică, între un număr mare de IMM-uri care coexistă alături de companii mari multinaționale, fără legături sustenabile între ele.

Principala problemă a regiunii în domeniul CDI constă în lipsa transferului rezultatelor cercetării și inovării în piață. Legăturile dintre ofertanții de CDI (institute/centre/ laboratoare de cercetare/centre de transfer tehnologic) și cererea de CDI (mediul

[93] Informațiile din acest sub-capitol sunt preluate integral sau parțial din documentul integral, online: https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/09/RIS3_28-09-2020.pdf

economic) sunt insuficiente pentru dezvoltarea sustenabilă și durabilă a activității de inovare din regiune.

Provocarea majoră este de a reduce fragmentarea lanțului de inovare, fiind nevoie de o mai bună cooperare între actorii din modelul quadruple helix. Colaborarea public-privat este redusă ca intensitate, numărul de colaborări între companii și universități și alte instituții de cercetare fiind redus.

De asemenea, este nevoie de articularea sistemul regional de inovare pentru a sprijini capacitatea concurențială a companiilor, prin îmbunătățirea capacității de inovare. Sprijinirea inovării trebuie să conducă la apariția unor noi activități cu o valoare adăugată mai mare.

Intervențiile propuse vizează întreg ecosistemul de CDI, cu accent pe crearea unor legături mai strânse între activitatea de cercetare și mediul de afaceri, în vederea transferului rezultatelor CDI în mediul privat, în sectoarele de specializare inteligentă.

Conform EIS 2019, Regiunea Vest are cele mai slabe rezultate în cadrul scorului de inovare în ceea ce privește adoptarea inovării în IMM. Cultura inovării este foarte slab dezvoltată, iar pentru IMM-urile din regiune, inovarea nu reprezintă o activitate viabilă și de perspectivă.

Performanța slabă în inovare, implicarea scăzută în transferul de cunoștințe și tehnologie și slaba cooperare cu institutele și centrele de CDI, intensitatea scăzută a introducerii inovării de produs, de proces sau organizațională, care rezultă în valoarea adăugată redusă a produselor, sunt caracteristici principale ale mediului economic regional.

Companiile mari, deși au un mare potențial de inovare la nivel regional, au propriile lor canale pentru a-și consolida activitățile lor de cercetare, dezvoltare și inovare, care, în general, nu se organizează prin intermediul instituțiilor regionale.

Domenii de specializare inteligentă

Obiectivul general

Până în anul 2027, Regiunea Vest își propune să își consolideze ecosistemul regional de inovare devenind: mai productivă, mai dinamică, conectată la nou.

Atingerea acestui obiectiv general se bazează pe următoarele obiective specifice:

1. **Accentuarea rolului cercetării-inovării aplicative**. Îmbunătățirea și valorificarea rezultatelor din activitatea de cercetare-dezvoltare, cu accent pe crearea unei legături mai strânse dintre institutele/centrele de cercetare/mediul academic și firmele inovatoare.
2. **Preluarea tehnologiilor înalte**. Pentru a crește competitivitatea afacerilor, companiile și deopotrivă institutele/centrele de cercetare/mediul academic trebuie să adopte și disemineze noile tehnologii, în special prin adoptarea Industry 4.0, a digitalizării proceselor economice, în vederea schimbării structurale a economiei regionale.

3. **Concentrare asupra întăririi potențialului inovativ al IMM-urilor**. Se are în vedere creșterea numărului de întreprinderi care adoptă inovarea în sectoarele-cheie, cu precădere al acelora care au un potențial de „creștere-înaltă", și întărirea capacității acestora de cercetării-inovare.

Pentru perioada 2021–2027 au fost identificate 4 axe prioritare:

1. **Consolidarea infrastructurii regionale de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI)**
2. **Creșterea competitivității companiilor prin inovare**
3. **Accelerarea digitalizării companiilor și a societății**
4. **Sprijinirea sectoarelor regionale de specializare inteligentă**

AXA PRIORITARĂ 1 - Consolidarea infrastructurii regionale de CDI

Obiectivul major al acestei axe prioritare este consolidarea infrastructurii regionale de cercetare-dezvoltare-inovare, prin dezvoltarea infrastructurii existente și completarea ofertei de cercetare pentru creșterea potențialului inovativ regional.

- se urmărește crearea și dezvoltarea legăturilor între rezultatele cercetării și piață.
- investițiile în infrastructura de CDI urmăresc menținerea și atragerea de cercetători și personal specializat în sistemul de cercetare-dezvoltare-inovare.
- dezvoltarea serviciilor oferite și competențelor pentru cercetare, inovare și internaționalizare.
- întărirea cadrului instituțional regional pentru dezvoltarea sistemului de CDI. Prin crearea și dezvoltarea unei Agenții Regionale de Inovare care să coordoneze și monitorizeze progresul investițiilor din domeniul CDI - Agenția Regională de Inovare va avea responsabilitatea de a menține dialogul dintre actorii ecosistemului de CDI.

Domenii de intervenție și operațiuni/proiecte/acțiuni
1.1 Dezvoltarea infrastructurii de CDI • dezvoltarea infrastructurilor specifice activității de CDI(institute, centre de cercetare, laboratoare, etc.), îndeosebi consolidarea/reconversia facilităților existente. • achiziționarea de echipamente/instrumente de cercetare adecvate. • achiziționarea de servicii specifice inclusiv pentru participarea în structuri, parteneriate și programe de colaborare/rețele de inovare europene. • realizarea activităților CDI și a celor conexe. • sprijinirea și dezvoltarea structurilor și serviciilor de sprijin a afacerilor. • concentrarea finanțării pe proiecte cu aplicații practice și inovatoare.
1.2 Îmbunătățirea competențelor resurselor umane • dezvoltarea centrelor de excelență pentru elevi și studenți. • sprijinirea școlilor profesionale și tehnice (diversificare competențe și dotări laboratoare/echipamente). • sprijinirea cercetării și inovării din învățământul terțiar. • corelarea ofertei și nevoilor pieței muncii cu competențele forței de muncă. • promovarea carierei în cercetare ca fiind atractivă, promovarea exemplelor de succes și campanii de reținere a talentelor.

• atragerea de tineri cercetători în centrele de cercetare-dezvoltare-inovare.
1.3 Servicii tehnologice şi inovative • susţinerea colaborării dintre entităţile de CDI şi întreprinderi inclusiv prin crearea/dezvoltarea structurilor de transfer tehnologic şi a serviciilor de suport a transferului tehnologic. • realizarea de parteneriate, colaborări, acorduri de dezvoltare comună pentru a asigura transferul rezultatelor ştiinţifice în mediul privat şi valorificarea proprietăţii intelectuale, corelat cu necesităţile comunităţii industriale. • dezvoltarea entităţilor CDI în vederea sprijinirii mediului de afaceri pentru trecerea de la idee la prototipare şi producţie (de la TRL1 la TRL7). • achiziţionarea de servicii tehnologice specifice (de ex. technology inteligence, duediligence tehnologic). • dezvoltarea Agenţiei Regionale de Inovare.

AXA PRIORITARĂ 2 - Creşterea competitivităţii companiilor prin inovare

Obiectivul major al acestei axe prioritare este sprijinirea cooperării între entităţile din domeniul cercetare - dezvoltare şi mediul privat, având drept obiectiv creşterea competitivităţii întreprinderilor.

- Ecartul de competitivitate dintre companiile cu capital străin şi cele domestice continuă să crească. Cele cu capital străin nu recurg la soluţii CDI oferite de sistemul naţional, bazându-se pe importul de tehnologie, iar activităţile de cercetare dezvoltare pe care le desfăşoară în România (de ex. firme din domeniile automotive, ICT) sunt mai degrabă de tip engineering, decât de cercetare industrială.
- IMM-urile din sectoarele tradiţionale low skill low tech nu au capacitatea de absorbţie a inovării şi, în condiţiile unei orientări preponderente spre oferta instrumentelor de sprijin financiar naţionale şi structurale, s-au organizat sub formă de clustere.
- Clusterele reprezintă un exemplu de succes în RO, cunoscând o dinamică de dezvoltare accelerată în ultimii ani, obţinând creşteri semnificative la indicatori precum cifră de afaceri, număr de întreprinderi, exporturi sau inovare. În Regiunea Vest există clustere concentrate pe sectoarele dominante – automotive, TIC, construcţii, şi agro-food.

În cadrul acestei axe se are în vedere sprijinirea creării de noi companii inovative şi creşterea ratei de supravieţuire a acestora.

Domenii de intervenţie şi operaţiuni/proiecte/acţiuni
2.1 Antreprenoriat pentru inovare • crearea şi maturizarea start-upurilor / spin-off-urilor inovative. • creşterea capacităţii de inovare în cadrul întreprinderilor (produs, serviciu, proces, organizaţional, business-model). • sprijinirea acţiunilor precum: validarea timpurie a produselor, crearea de prototipuri, design de produs, testare/demonstrare, realizare primul lot de producţie şi comercializare. • stimularea cooperării industriei cu mediul de cercetare/inovare.

• mentorat şi consultanţă în domeniul antreprenoriatului pentru cercetători – inovatori. • proiecte pilot derulate cu sprijinul unor stimulente pentru dezvoltarea de produse inovatoare şi proiecte de cercetare /dezvoltare a instrumentelor financiare specifice pentru IMMuri.
2.2 Impulsionarea competitivităţii IMM-urilor • susţinerea investiţiilor în noile tehnologii, echipamente, maşini, utilaje , facilitarea investiţiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv tehnologii TIC, IoT, automatizare, robotică, inteligenţă artificială, customizare de masă, Industria 4.0, printare 3D, metode avansate de producţie, tehnologii de sustenabilitate şi contracarea efectelor schimbărilor climatice. • finanţarea dezvoltării de produse, servicii sau tehnologii inovatoare de către întreprinderi. • sprijin pentru diversificarea / dezvoltarea capacităţii de producţie şi/sau a serviciilor IMMurilor , susţinerea coperării între IMM-uri: extinderea clusterelor existente şi/sau dezvoltarea de clustere noi , creşterea gradului de internaţionalizare a companiilor. • dezvoltarea infrastructurilor suport pentru afaceri / incubatoare de afaceri.
2.3 Proprietate intelectuală: patente, brevete, mărci, licenţe şi know-how • susţinerea investiţiilor intangibile vizând achiziţionarea de brevete, mărci, licenţe şi know-how. • susţinerea transferului în piaţă a rezultatelor generate de drepturile de proprietate intelectuală şi tehnologii innovative. • crearea şi actualizarea platformelor de tranzacţionare pentru cererea şi oferta de proprietate intelectuală.

AXA PRIORITARĂ 3 - Accelerarea digitalizării companiilor şi a societăţii

O economie puternic digitalizată este vitală pentru inovare, ocupare şi creşterea competitivităţii. Extinderea folosirii tehnologiilor ICT în toate domeniile societăţii a condus la o nevoie acută de a investi în dezvoltarea competenţelor digitale, pentru a forma un capital uman pregătit de schimbările din economie şi societate.

- investiţii în competenţe şi cunoştinţe digitale care permit ca toţi cetăţenii să poată fi activi în noua societate digitală, dar şi competenţe avansate pentru pregătirea profesioniştilor în TIC pentru noile sectoare ale industriei, cât şi pregătirea administraţiei publice pentru transformarea în administraţie "smart". În Regiunea Vest, universităţile pot constitui o sursă importantă pentru dezvoltarea de competenţe digitale la nivel regional, acestea oferind totodată resursa umană, cât şi resurse materiale.
- Investiţii în dotarea tehnică a universităţilor, acestea se pot transforma în poluri/huburi regionale pentru dezvoltarea competenţelor digitale specializate. Conform Raportului Comisiei Europene privind guvernarea electronică (2019), care evaluează utilizarea tehnologiilor informaţiei şi comunicaţiilor în cadrul administraţiilor publice, performanţa fiecărei ţări este măsurată prin doi indicatori: acces şi digitalizare - România are un nivel peste mediu (63%; media UE 57%) de utilizare

a canalului online în serviciile administrative și un nivel scăzut (40%; media UE 68%) de digitalizare administrativă. Ca și procent din populație care interacționează online cu autorități publice (Eurostat, 2019) trei regiuni din România: Sud-Est, Nord-Est și Vest au cel mai mic grad de interacțiune din toate regiunile UE.

- Dezvoltarea orașelor "smart" este la nivel incipient în România, integrarea tehnologiilor informației și comunicațiilor pentru utilizarea eficientă a infrastructurilor și resurselor, nefiind valorificată de acestea. Există un nivel slab general de cunoaștere cu privire la conceptul „smart city" și "tehnologii smart".

Domenii de intervenție și operațiuni/proiecte/acțiuni
2.1 Antreprenoriat pentru inovare • crearea și maturizarea start-upurilor / spin-off-urilor inovative. • creșterea capacității de inovare în cadrul întreprinderilor (produs, serviciu, proces, organizațional, business-model). • sprijinirea acțiunilor precum: validarea timpurie a produselor, crearea de prototipuri, design de produs, testare/demonstrare, realizare primul lot de producție și comercializare. • stimularea cooperării industriei cu mediul de cercetare/inovare. • mentorat și consultanță în domeniul antreprenoriatului pentru cercetători – inovatori. • proiecte pilot derulate cu sprijinul unor stimulente pentru dezvoltarea de produse inovatoare și proiecte de cercetare / dezvoltare a instrumentelor financiare specifice pentru IMM-uri.
2.2 Impulsionarea competitivității IMM-urilor • susținerea investițiilor în noile tehnologii, echipamente, mașini, utilaje , facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv tehnologii TIC, IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială, customizare de masă, Industria 4.0, printare 3D, metode avansate de producție, tehnologii de sustenabilitate și contracarea efectelor schimbărilor climatice. • finanțarea dezvoltării de produse, servicii sau tehnologii inovatoare de către întreprinderi. • sprijin pentru diversificarea / dezvoltarea capacității de producție și/sau a serviciilor IMMurilor , susținerea coperării între IMM-uri: extinderea clusterelor existente și/sau dezvoltarea de clustere noi , creșterea gradului de internaționalizare a companiilor. • dezvoltarea infrastructurilor suport pentru afaceri / incubatoare de afaceri.
2.3 Proprietate intelectuală: patente, brevete, mărci, licențe și know-how • susținerea investițiilor intangibile vizând achiziționarea de brevete, mărci, licențe și know-how. • susținerea transferului în piață a rezultatelor generate de drepturile de proprietate intelectuală și tehnologii innovative.

- crearea şi actualizarea platformelor de tranzacţionare pentru cererea şi oferta de proprietate intelectuală.

AXA PRIORITARĂ 4 - Sprijinirea sectoarelor regionale de specializare inteligentă

În regiune, identificarea domeniilor de specializare inteligentă a fost realizată în primul rând pe baza analizei indicatorilor socio-economici (cifra de afaceri, numărul salariaţilor, profitul net înregistrat, numărul societăţilor comerciale din sectorul de afaceri) care clasează aceste sectoare printre cele mai prospere.

În al doilea rând a fost urmărită cererea resursei umane calificate şi nu numai. Companiile care activează în aceste sectoare, anual îşi sporesc numărul angajaţilor şi sunt în căutare permanentă de personal înalt calificat.

O altă caracteristică specifică acestor sectoare de afaceri este capacitatea acestora de dezvoltare, inovare şi de adaptare asupra noilor tendinţe şi cerinţe din partea pieţei.

Cele 6 domenii de specializare inteligentă identificate la nivelul Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027 sunt considerate, la nivel regional, esenţiale pentru o dezvoltare orientată către un viitor mai bun care să respecte politicile UE stabilite pe termen lung.

Domeniile de specializare inteligentă identificate la nivelul regiunii VEST sunt:

Domenii de specializare inteligentă	**Operaţiuni/acţiuni**
Agricultură şi industrie alimentară	- biotehnologii şi ameliorarea produselor agricole şi dezvoltarea zootehniei; - biosecuritatea şi certificarea soiurilor; - procesarea produselor locale şi a altor produse cu valoare adăugată; - producţia biocombustibilului din plante vegetale;
Eficienţă energetică şi construcţii (clădiri) sustenabile	- clădiri inteligente; - noi modele şi tehnologii pentru clădiri modulare; - reţele inteligente de energie;
Industria manufacturieră şi prelucrătoare	- materiale avansate şi tehnice; - design şi producţie industrială; - noi tehnologii de producţie şi producţie customizată; - 3D printing;
Industrii culturale şi creative - turism cultural	- turism cultural; - design şi creaţie artistică; - infrastructuri suport pentru comunităţi creative;
TIC, industria 4.0 şi automotive	- IoT,automatizare/robotizare, inteligenţa artificială, big data; - Realitate virtuală IT outosurcing;

	- autoturisme autonome - sisteme inteligente de transport; - fabricarea echipamentelor de comunicaţii; - design sisteme, customizare şi programare;
Sănătate şi calitatea vieţii	- wellness şi turism medical; - tratamente inovative pentru boli degenerative; - tehnologii emergente în IT medical; - e-sănătate;

Nivelul Judeţean

Strategia de dezvoltare durabilă a judeţului Caraş-Severin[94] 2015-2020

Strategia judeţului Caraş-Severin reprezintă documentul strategic care are ca rol ghidarea activităţii autorităţilor de la nivel judeţean pentru perioada proiectată. Documentul menţionat prezintă două probleme semnificative, care reduc substanţial utilitatea şi eficacitatea sa:

- conţinutul documentului (în sensul utilizării sale ca şi un plan strategic) este inadecvat pentru conceptul de planificare strategică;
- perioada de planificare strategică este depăşită împreună cu încadrarea la nivel naţional şi european, fapt care reduce utilitatea sa pentru procesul de planificare la nivelul municipiului Reşiţa. În lipsa unui alt document (de actualitate) vom include schematic principalele idei care pot fi utile pentru demersul de planificare la nivelul municipiului Reşiţa.

Documentul se întinde pe 421 de pagini, din care primele 235 cuprind exclusiv informaţii descriptive cu privire la situaţia de fapt anterioară anului 2015, pe nu mai puţin de 12 subcapitole şi peste 100 de subcapitole distincte.

Din cele 421 de pagini, componenta de planificare strategică, cea care reprezintă esenţa strategiei, care ar trebui să pornească de la analiza situaţiei prezente şi să creioneze o direcţie de dezvoltare coerentă în câteva domenii (2-3) de dezvoltare esenţiale luând în considerare factorii strategici cheie este descrisă într-o singură pagină pe care o redăm mai jos[95].

Obiectiv general

Obiectivul general al strategiei este realizarea unei dezvoltări economice durabile, favorabile incluziunii sociale, care să conducă la creşterea PIB/locuitor pentru a ajunge la media Uniunii Europene a PIB/locuitor.

Pornind de la tradiţia şi specificul actual industrial al judeţului, obiectivul poate fi realizat prin valorificarea cadrului natural şi antropic şi dezvoltarea specificului agrosilvic, turistic şi etnografic al acestuia. Pentru a îndeplini acest obiectiv general, ţinând cont şi de informaţiile cuprinse în cele

două capitole anterioare şi de constrângerile generale ce trebuie luate în considerare pentru

orizontul 2015-2020 (declinul populaţiei, accentuarea concurenţei, creşterea costurilor cu energia,

[94] Strategia de dezvoltare durabilă a judeţului Caraş-Severin 2015-2020, online: http://www.cjcs.ro/data_files/strategii_de_dezvoltare/strategie_dezvoltare_2015.pdf

[95] Informaţia este preluată integral din documentul strategic.

etc) au fost stabilite axele prioritare de dezvoltare:

- Axa prioritară I - Creşterea conectivităţii şi mobilităţii în/şi din judeţ/ Dezvoltarea infrastructurii de transport;
- Axa prioritară II – Dezvoltarea reţelelor de utilităţi publice;
- Axa prioritară III - Protecţia mediului;
- Axa prioritară IV - Dezvoltarea mediului de afaceri;
- Axa prioritară V - Dezvoltarea durabilă a turismului;
- Axa prioritară VI - Dezvoltare urbană;
- Axa prioritară VII - Dezvoltare rurală, agricultură şi silvicultură;
- Axa prioritară VIII - Creşterea calităţii în sectoarele: învăţământ , sănătate, asistenţă socială şi dezvoltarea capitalului uman;
- Axa prioritară IX - Dezvoltarea sectoarelor: cultură, tineret şi sport, cercetare;
- Axa prioritară X - Dezvoltarea administraţiei publice.

Documentul analizat prezintă o relevanţă redusă pentru realizarea planificării strategice a municipiului Reşiţa din cauza motivelor indicate anterior:

- Perioada de timp acoperită de document este depăşită, iar cadrul strategic la nivel european, naţional şi regional a fost schimbat complet.
- Conţinutul documentului are caracter descriptiv şi este util în măsura în care datele utilizate (perioada 2008-2013) prezintă relevanţă statistică pentru o analiză longitudinală.
- Structura şi caracterul documentului nu se încadrează în conceptul de planificare strategică (nu există viziune, direcţii de dezvoltare strategică sau o analiză coerentă a datelor incluse în prima secţiune; de asemenea analiza SWOT este discutabilă din cauza lipsei de suport empiric pentru informaţiile furnizate); într-o oarecare măsură documentul poate fi utilizat ca un plan operaţional de activităţi (ultima secţiune) sau o monografie empirică pentru judeţ (primele două secţiuni).

Nivelul municipal

Strategia de dezvoltare locală a municipiului Reşiţa 2015-2025[96]

Strategia de dezvoltare locală la nivelul municipiului Reşiţa este un document strategic de bază care a fost definit cu scopul de a structura un set de măsuri concrete care să conducă la îndeplinirea unor obiective de dezvoltare locală în strânsă corelare cu viziunea locală, dar şi cu liniile directoare de dezvoltare regională şi naţională stabilite la nivelul României.

Strategia are o orientare realistă în timp (2015-2025) şi dezbate şapte priorităţi de dezvoltare locală cu obiective şi ţinte specifice şi cumulează acele proiecte şi programe de dezvoltare locală care vor conduce municipiul Reşiţa la o revitalizare pe toate planurile, poziţionându-se în direcţia creşterii calităţii vieţii prin crearea de noi locuri de muncă la nivel local atât în sectorul direct productiv, cât şi în sectorul serviciilor şi al turismului.[97]

[96] Informaţiile din această secţiune sunt preluate integral sau parţial din SIDU Reşiţa 2015-2015, disponibil online (document integral): http://www.primaria-resita.ro/portal/cs/resita/portal.nsf/AllByUNID/8344F47786786C39C22581E1004756C4/$FILE/SDL%20Resita.pdf

[97] Executive summary, SIDU Reşiţa

În continuare prezentăm sintetic principalele elemente de planificare strategică identificate în document (viziune, priorități, obiective, direcții de dezvoltare etc).[98]

Reșița trebuie să facă parte din grupul tot mai mare al orașelor care renasc și se îndreaptă cu pași

repezi către un "oraș inteligent", modern, care să ofere un cadru de conviețuire bun tuturor cetățenilor și să poată susține o dezvoltare pe termen lung astfel încât să poată satisface nevoile generațiilor viitoare.

VIZIUNEA 2025

"REȘIȚA ORAȘUL PENTRU OAMENI" va traversa un proces de schimbare pe plan economic prin atragerea de noi investitori care vor produce schimbarea dinamicii economice locale și Reșița va valoriza poziția și avantajele sale geografice deosebite care vor dezvolta turismul local. Reșița va fi un oraș responsabil față de cetățenii săi oferind condiții favorabile de trai și servicii publice de calitate, va oferi șanse egale tuturor cetățenilor la educație și dezvoltare culturală într-un mediu curat, sigur și revigorat.

MISIUNEA 2025

Misiunea administrației locale este de a crea un cadru local propice creșterii calității vieții cetățenilor

valorizând la maxim potențialul local utilizând resursele acestuia, urmărind clar o dezvoltare sustenabilă vizând un echilibru cert pe cele trei dimensiuni: economic, social și mediu. Valorizarea se va realiza prin respectarea principiilor subsidiarității și a parteneriatelor cu părțile interesate.

Priorități strategice

Prioritate 1 - Pol de dezvoltare și revitalizare urbană.

Asigurarea unei dezvoltări urbanistice propice, a unei infrastructuri tehnico-edilitare bune și revitalizarea zonelor degradate; accesul facil al cetățenilor la utilitățile urbane (apă, canal, servicii salubritate, etc.).

Prioritate 2 - Mobilitate urbană sustenabilă.

Un oraș cu o infrastructură locală de transport modernă, un transport public local eficient și atractiv pentru cetățeni, o infrastructură eficientă de piste pentru bicicliști și spații de parcare.

Prioritate 3 – Economie și turism sustenabil.

Un oraș renăscut deschis spre inovare, atrăgător pentru investitori cu potențial de dezvoltare de investiții în sfera direct productivă, a serviciilor și a segmentului de turism sustenabil prin exploatarea zonelor turistice periurbane și montane din vecinătate.

Prioritate 4 – Oraș verde, eficient energetic și cu emisii reduse de carbon.

Un oraș cu o infrastructură verde propice, bine planificată, vitală pentru protecția oamenilor și a biodiversității naturale, un oraș eficient energetic bazat pe siguranță energetică și clădiri eficiente energetic, un oraș liniștit, curat și plăcut cetățenilor.

Prioritate 5 - Creșterea calității vieții cetățenilor și responsabilitate socială.

Un oraș care să ofere siguranță cetățenilor, egalitate de șanse, oportunități și potențial în ceea ce privește creșterea veniturilor cetățenilor urbei, reducerea disparităților sociale, servicii

[98] SIDU Reșița pp. 27-29, pp. 150-151

sociale şi de sănătate calibrate cerinţelor şi standardelor Europene.

Prioritate 6 - Dezvoltare educaţională şi culturală.

Dezvoltarea educaţională adaptată nevoilor locale pe termen lung, dezvoltarea şi susţinerea activităţilor culturale, sportive şi de agrement.

Prioritate 7 - Management integrat eficient şi democratic.

Asigurarea celei mai bune guvernanţe locale printr-o colaborare instituţională şi politică eficientă şi o abordare participativă din partea tuturor părţilor interesate la soluţionarea problemelor locale.

În continuare vom analiza rezultatele evaluării SIDU Reşiţa realizată în iunie 2020. Informaţiile cuprinse în această secţiune sunt preluate integral sau parţial din documentul:

- ANALIZA DE IMPACT EX-POST PENTRU S.I.D.U., MUNICIPIUL REŞIŢA, 2015 - 2025

Conform documentului, scopul declarat al acestei evaluări este[99]:

- Analiza ex-post a SIDU municipiului Reşiţa, 2015 – 2015 s-a realizat, aşa cum am arătat în capitolul III. Metodele şi modele de evaluare a programelor conţinute de strategia de dezvoltare urbană a municipiului Reşita s-a centrat pe evaluarea stadiului implementării acesteia urmărind Priorităţile, Obiectivele şi Indicatorii stabiliţi în contextul Planului de Implementare şi a Calendarului de Implementare.
- Scopul analizei, în acest moment, este de a determina realizarea cantitativă a indicatorilor şi cea calitativă, respectiv gradul de satisfacţie al locuitorilor municipiului Reşiţa în raport cu realizarea proiectelor stabilite a se realiza.

Evaluarea implementării a vizat două componente majore:

- Evaluarea gradului de implementare a strategiei – mai exact analiza gradului de implementare a proiectelor propuse în relaţie cu cele 7 axe prioritare;
- Evaluarea satisfacţiei cetăţenilor cu privire la activitatea desfăşurată de autorităţile locale în perioada analizată (2015-2020);

Dintr-un total de 184 de proiecte propuse în cadrul SIDU Reşiţa, la termenul intermediar de 5 ani au fost realizate 17, adică aproximativ 9%, conform evaluării realizate în iunie 2020[100] şi reprezintă aprox. 5% din valoarea financiară totală estimată ca fiind necesară pentru implementarea proiectelor.

[99] • ANALIZA DE IMPACT EX-POST PENTRU S.I.D.U., MUNICIPIUL REŞIŢA, 2015 – 2025, p. 125-126

[100] ANALIZA DE IMPACT EX-POST PENTRU S.I.D.U., MUNICIPIUL REŞIŢA, 2015 – 2025, p. 189-190

Restul proiectelor sunt distribuite astfel:

- 66 proiecte (aprox. 35% din total) din proiectele propuse sunt în faza de implementare şi reprezintă 39% din valoarea financiară estimată;
- 5 proiecte (aprox. 2% din total) se află în rezervă şi reprezintă 8% din valoarea financiară estimată;
- 84 de proiecte (aprox. 45% din total) au fost anulate şi reprezintă 48% din valoarea financiară estimată;

Analiza stadiului de implementare a proiectelor indică două elemente esenţiale:

- Un nivel scăzut de capacitate administrativă la nivelul structurilor responsabile de implementarea proiectelor raportat la estimarea iniţială (cauzele pot fi multiple, inclusiv o estimare nerealistă/ultra optimistă);
- O capacitate redusă de mobilizare a resurselor financiare necesare pentru implementarea proiectelor stabilite – 5% pentru cele finalizate şi un adiţional de 35% dacă luăm în considerare proiectele aflate în implementare (acest procent poate fi uşor înşelător datorită stadiului diferit în care se află fiecare proiect);

Evaluarea percepţie cetăţenilor[101]

Vom reda în continuare principalele concluzii evidenţiate în urma realizării unui sondaj de opinie în rândul populaţiei.

- De menţionat scala utilizată – are 3 din 4 variante care sunt clasificate ca opţiuni pozitive/aprobatoare.
- De asemenea nu este evaluat în ce măsură respondenţii sunt familiari cu SIDU Reşiţa şi proiectele propuse pe fiecare din cele 7 priorităţi, astfel că răspunsurile oferite pot reprezenta o opinie generală cu privire la domeniul evaluat.
- Nu în ultimul rând, este neclar cum au fost selectaţi respondenţii (455) şi în ce măsură eşantionul este reprezentativ pentru populaţia municipiului.

Q. Consideraţi că proiectele şi măsurile luate de administraţia localăau fost (foarte eficiente,

[101] Nu am inclus în această analiză componenta de focus grup realizat în rândul funcţionarilor implicaţi direct sau indirect în procesul de implementare din cauza dezirabilităţii sociale a răspunsurilor date, elemente confirmat de date, răspunsurile fiind în marea lor majoritate pozitive cu privire la implementarea strategiei, în ciuda analizei anterioare care indică cel puţin întârzieri în acest proces. De asemenea nu este precizat clar cine sunt persoanele care au participat, fiind oferite doar criteriile de selecţie a acestora: experienţă în domeniu, profesionalism dovedit, viziunea asupra domeniul profesional, interconectare cu celelalte sectoare ale administraţiei locale.

eficiente, satisfăcătoare, ineficiente)	
DEZVOLTARE ŞI REVITALIZARE URBANĂ	
Modernizarea şi extinderea infrastructurii de apă şi canal	100% eficienţă (93% foarte eficient, eficient)
Modernizarea şi extinderea infrastructurii de furnizare gaz natural	80% eficienţă (59% foarte eficient, eficient)
Revitalizarea zonelor şi clădirilor degradate, în special din zona industrială şi Piaţa de Vechituri de pe aleea Gugu	100% eficienţă (50% foarte eficient, eficient)
Captarea, stocarea şi reutilizarea apelor pluviale de pe aria oraşului	96% eficienţă (60% foarte eficient, eficient)
MOBILITATE URBANĂ SUSTENABILĂ	
Modernizarea infrastructurii locale de transport, pentru confortul şi siguranţa participanţilor la trafic, reprezentate de linii de tramvai modernizate şi creşterea numărului de parcări noi	91% eficienţă (78% eficient, 0% f eficient)
Înnoirea parcului rulant (tramvaie şi microbuze noi) la nivelul sectorului de transport public si încurajarea cetăţenilor în utilizarea acestuia/ Vizibilitatea eforturilor făcute de autorităţile locale în acest sens	100% eficienţă (64% foarte eficient, eficient)
Crearea unei infrastructuri locale de deplasare cu bicicletele (piste pentru biciclişti şi staţii de închiriere biciclete)	95% eficienţă (92% foarte eficient, eficient)
ECONOMIE ŞI TURISM SUSTENABIL	
Dezvoltarea segmentului direct productiv creşterea numărului de angajaţi la nivel local	98% eficienţă (49% foarte eficient, eficient)
Dezvoltarea turismului local şi a segmentului economic al serviciilor (noi zone de agrement în zona periurbană şi/sau montană, noi trasee turistice, noi evenimente locale de interes turistic, crearea condiţiilor pentru înfiinţarea de noi IMM-uri în segmentul serviciilor	87% eficienţă (64% foarte eficient, eficient)
Dezvoltarea de centre locale de creştere a forţei de muncă calificate (incubator de afaceri)	100% eficienţă (63% foarte eficient, eficient)

Promovarea turismului local și creșterea numărului de turiști, prin crearea de noi atracții turistice	95% eficiență (86% foarte eficient, eficient)
ORAȘ VERDE, EFICIENT ENERGETIC ȘI CU EMISII REDUSE DE CARBON	
Creșterea suprafeței de spațiu verde amenajat cu destinație publică și reamenajarea spațiilor degradate	96% eficiență (93% foarte eficient, eficient)
Un oraș curat, cu o infrastructură și un management al deșeurilor viabil/ aspectul general al orașului (curățenie, colectarea selectivă a deșeurilor, etc.)	96% eficiență(53% foarte eficient, eficient)
Creșterea eficienței energetice la nivelul sectorului rezidențial și instituțional și reducerea emisiilor de CO2 la nivel local (reabilitarea termică a clădirilor de locuințe și a clădirilor instituțiilor publice)	100% eficiență (55% foarte eficient, eficient)
Creșterea utilizării de energie alternative în consumul energetic local (energie din surse regenerabile în consumul energetic local)	100% eficiență (41% foarte eficient, eficient)
POLUL CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII CETAȚENILOR ȘI RESPONSABILITATE SOCIALĂ	
Incluziunea și responsabilitatea socială prin înființarea de întreprinderi sociale sau realizarea de parteneriatele încheiate în acest sens cu operatori economici locali	67% eficiență (38% foarte eficient, eficient)
Creșterea siguranței cetățenilor prin realizarea unui sistem integrat de monitorizare video	93% eficiență (72% foarte eficient, eficient)
Reabilitarea infrastructurii sociale locale prin înființarea și reabilitarea de centre sociale și unități spitalicești	96% eficiență (96% foarte eficient, eficient)
Promovarea și sprijinirea voluntariatului prin acțiuni / proiecte sociale dezvoltate împreună cu asociațiile non-profit	98% eficiență (55% foarte eficient, eficient)
Facilitarea accesului la educație a copiilor din categorii socio-economice defavorizate prin realizarea de școli și grădinițe noi	95% eficiență (32% foarte eficient, eficient)
POLUL DEZVOLTARE EDUCAȚIONALĂ ȘI CULTURALĂ	
Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a	97% eficiență (90% foarte eficient, eficient)

educației și a evenimentelor cultural-sportive la nivel local, reprezentate prin școlile și grădinițele noi sau reabilitate și clădirile cu destinație activități cultural-educative reabilitate și/sau modernizate/ Este vizibil de la an la an gradul de îmbunătățire a condițiilor de desfășurare a educației și a evenimentelor cultural sportive la nivel local?	
Creșterea numărului de elevi din învățământultehnic comparativ cu cei din învățământul teoretic sunt corecte pe termen lung	100% eficiență (100% foarte eficient, eficient)
Promovarea și dezvoltarea de evenimente cultural-sportive la nivel local	98% eficiență (89% foarte eficient, eficient)
Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii locale de sport și agreement (noi clădiri destinate utilizării publice pentru activități educative, culturale și recreative, socio-culturale, cu scopul de a crea, îmbunătăți sau extinde serviciile publice de bază)	91% eficiență (79% foarte eficient, eficient)
POLUL MANAGEMENT INTEGRAT EFICIENT ȘI DEMOCRATIC	
Îmbunătățirea colaborării administrației publice locale cu mediul de afaceri și cu alte instituții de coordonare prin realizarea de parteneriate public-private au eficiență	96% eficiență (43% foarte eficient, eficient)
Îmbunătățirea, dezvoltarea și creșterea capacității și calității serviciilor administrației locale în relația cu cetățenii si transparența totală/ vor fi vizibile rezultatele prin introducerea de sisteme electronice de comunicare active și de platforme electronice de învățare online, etc.)?	95% eficiență (90% foarte eficient, eficient)
Standardizarea proceselor de lucru din instituție prin implementarea sistemelor integrate de calitate, mediu și energie în vederea asigurării creșterii performanțelor instituționale au eficiență – creșterea performanțelor instituționale?	100% eficiență (100% eficiență)

Remarcăm câteva elemente inedite cu privire la rezultatele evaluării:

- Marea majoritate a întrebărilor suferă de fenomenul "multiplicitate" sau "double barrel" – o eroare în metodologia de cercetare în care într-o singură întrebare sunt alăturate mai multe elemente – spre exemplu – *îmbunătățirea(1), dezvoltarea si creșterea capacității (2) și calității(3) serviciilor administrației locale în relația cu cetățenii si transparența totală (4)/ vor fi vizibile rezultatele prin introducerea de sisteme electronice de comunicare active(5) și de platforme electronice de învățare online(6)* – în acest caz într-o singură întrebare respondentul trebuie să evalueze nu mai puțin de 6 variabile distincte -nu putem ști, indiferent de răspunsul dat, la care dintre acestea se referă – marea majoritate (peste 80%) dintre întrebări suferă de această eroare, ceea ce reduce substanțial relevanța rezultatelor.
- Scala este construită incorect – 3 din patru opțiuni prezintă răspunsuri pozitive – acest fapt se reflectă în diferențele relativ mari între răspunsurile agregate și cele pe categorii - spre exemplu la colaborarea administrației cu mediul de afaceri toate răspunsurile sunt cuprinse în cele 3 variante pozitive ale scalei – dacă eliminăm răspunsurile marcate cu satisfăcător, procentul răspunsurilor pozitive scade de la 96% la 43%. Era necesară o scală cu 5 sau 7 trepte și un număr egal de alternative de răspunsuri pozitive/negative.
- Rezultatele obținute la evaluarea percepției cetățenilor sunt exagerat de bune – marea majoritate indică un nivel general de eficiență de peste 90% - din 27 de întrebări la 25 dintre ele răspunsurile sunt peste 90% grupate în cele trei alternative pozitive. Comparând aceste cifre cu gradul real de implementare a proiectelor sau problemele indicate în analiza preliminară, nu putem să nu observăm un contrast puternic (cauzele sunt multiple, scala utilizată precum și întrebările cu multe variabile conduc la astfel de rezultate contradictorii).
- Din nefericire rezultatele prezintă o utilitate redusă pentru procesul de planificare din cauza inconsistenței în metodologie.

Concluzii preliminare

Noua orientare strategică la nivel european, continuă direcția adoptată prin strategia anterioară (EUROPA 2020) cu o orientare mai puternică înspre zona de energie regenerabilă, impact neutru din punct de vedere climatic și digitalizare.

1. La nivel european, Pactul Verde European indică hotărârea UE de a tranziționa spre o economie circulară, neutră din punct de vedere climatic, cu o țintă ambițioasă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 50 - 55 % până în 2030, și neutralitate climatică până în 2050. Importanța componentei de mediu pentru UE este subliniată și de modificarea recentă (septembrie 2020) a țintelor pentru 2030, de la o reducere de 40% (țința inițială, EUROPA 2020) la 50-55%, indicând o orientare politică fermă în acest domeniu. Pentru a sprijini statele membre, Comisia a creat **Mecanismul European pentru o Tranziție Justă** - UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea **a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027** pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Acesta cuprinde:

(1) **Fondul pentru tranziție justă**[102] **(JTF)** - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro;**

(2) **InvestEU**[103] - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă - valoare 1,8 miliarde EUR, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile;

(3) **Instrument de împrumut prin Banca europeană de Investiții** (BEI)[104] - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EUR, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde EUR, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EUR investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**.

Crearea unui mecanism instituțional propriu pentru susținerea acestui obiectiv, cu trei instrumente financiare distincte, indică importanța pe care UE o acordă acestui domeniu, atingerea țintelor ar transforma Europa în primul continent neutru din punct de vedere climatic.

2. Digitalizarea reprezintă a doua mare prioritate a Comisiei. UE își propune să (1) devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale, (2) să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare și (3) să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional. **Strategia Europeană pentru Date**[105] și **Cartea Albă privind Inteligența Artificială**[106] sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Adoptarea Codului de Bune Practici privind Dezinformarea[107] în 2018 reprezintă primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară. Nu în ultimul rând, CE a dezvoltat un instrument specific pentru start-up-uri, **Startup Europe** cu scopul de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media (include UE Startup Nation, Innovation Radar[108] și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)[109]).

---

[102] Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

[103] InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

[104] Comunicare CE, online: https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib

[105] Strategia Europeană pentru Date, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN

[106] WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

[107] Code of Practice on Disinformation, online: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation

[108] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar

[109] https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

3. Celelalte 4 obiective strategice vizează **dezvoltarea economică sustenabilă** (integrare economică mai profundă - uniune economică), **politică internațională** (UE devine un jucător esențial la nivelul politicii internaționale -lărgire, politica de vecinătate, migrație), **democrație și participare** (mecanisme de sporire a participării, prospectare strategică privind viitorul Europei), **stat de drept și valori europene** (protecția drepturilor cetățenilor, Strategia europeană privind o uniune a securității110 (SEUS)).

4. La nivel național asistăm la o perioadă de tranziție de la programarea anterioară (EUROPA2020) la cea actuală (2021-2027). Acest element este reflectat de numărul redus de strategii sectoriale adoptate pornind de la noile direcții strategice europene (și noul exercițiu bugetar), anume: (1) Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024, (2) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 și (3) Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024. Din punct de vedere al sprijinului financiar, noul **Acord de Parteneriat cu UE 2021-2027** stabilește 5 priorități majore transpuse în 9 Programe Operaționale - în prezent ele nu sunt finalizate, dar orizontul de timp pentru finalizare este scurt - 3-6 luni.

5. La nivel regional, Strategia Regională pentru Dezvoltare 2021-2027 - Regiunea Vest este construită pe noua arhitectură strategică europeană și prezintă un grad ridicat de coerență, fiind bazată pe date empirice recente. Ea poate reprezenta un punct de plecare util pentru autoritățile locale în corelarea eforturilor de dezvoltarea și obținerea de sprijin financiar, ținând cont de rolul important pe care urmează să îl joace ADR-urile în acest ciclu bugetar.

6. Din păcate atât nivelul județean, cât și cel municipal prin SIDU Reșița 2015-2025 prezintă o utilitate extrem de redusă și ar trebui utilizate doar ca și potențiale surse de date, în principal din cauza inconsistenței metodologice din ambele documente. În măsura în care autoritățile județene vor adopta un plan strategic corelat cu nivelul regional și construit pe baza noilor proiecții europene, el poate deveni un punct de reper important pentru eforturile autorităților locale de la nivelul municipiului Reșița, în special pentru demersurile pe termen mediu și lung care cuprind stakeholderi de la nivelul zonei metropolitane.

[110] Strategia europeană privind o uniune a securității, online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO

Analiza principalilor indicatori locali

Demografie

Evoluția demografică

Evoluția demografică a unei comunități este produsul condițiilor din comunitatea respectivă și din mediul imediat proxim, dar și al evoluției mediului mai larg, inclusiv al nivelului național. Înțelegerea impactului fiecăruia dintre acești factori necesită o analiză comparativă a evoluției demografice de la nivelul comunității, de la nivel regional și de la nivel național. Precizăm că datele folosite sunt cele de la INS referitoare la populația după domiciliu, la data de 1 ianuarie a fiecărui an. Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate, așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu.

Figura 1 – Evoluția populației municipiului Reșița

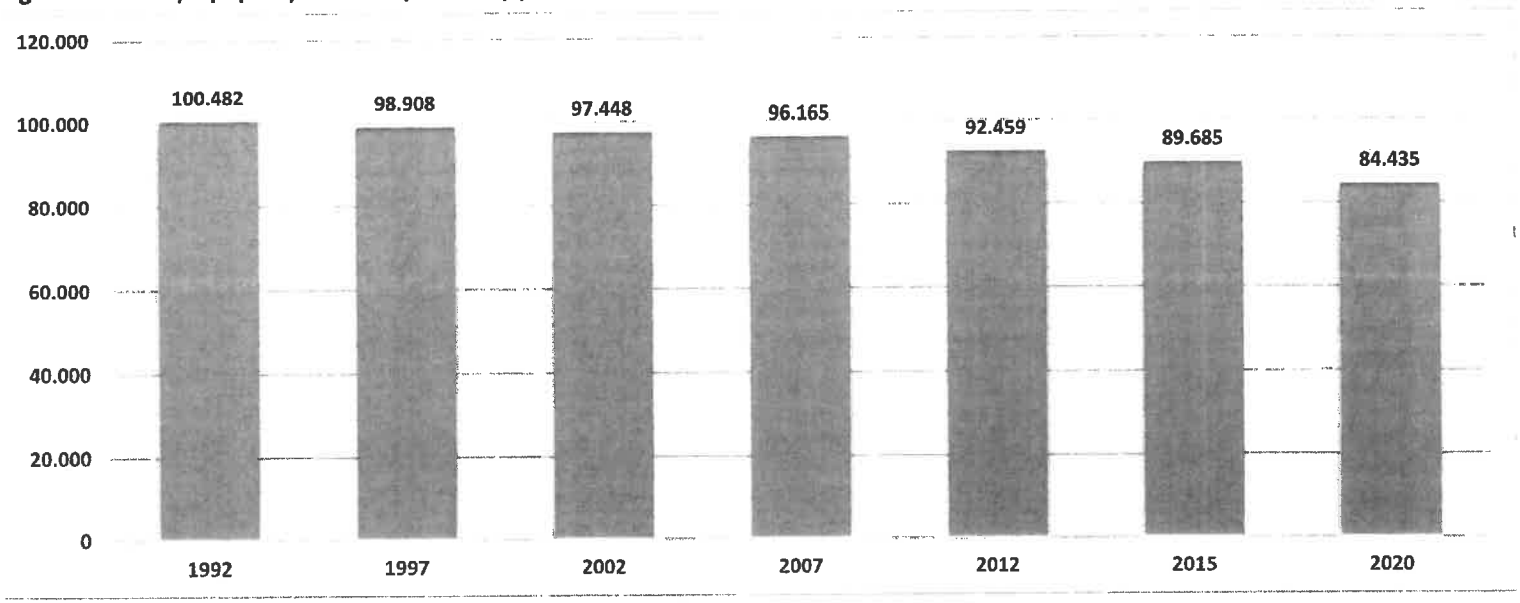

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Municipiul Reșița are în prezent (2020) un număr de 84.435 de locuitori și se află pe un trend descrescător, reușind să piardă aproximativ 16% din populație în ultimii 28 de ani (Figura 1). Orașul a pierdut 16.000 de locuitori (16%) în 28 de ani, din care 11% în ultimii 10 ani (pierde aprox. 1.000 de persoane pe an, 1% pe an începând cu 2010). Comparând cu evoluția populației la nivel județean, regional și național (Figura 2), constatăm același trend descendent și la nivel județean sau județean urban, mult mai accentuat decât la nivel regional sau național, unde populația a scăzut doar cu 5-6 procente comparativ cu anul 1992.

Figura 2: Evoluție demografică 1992-2020 la nivel local, regional și național

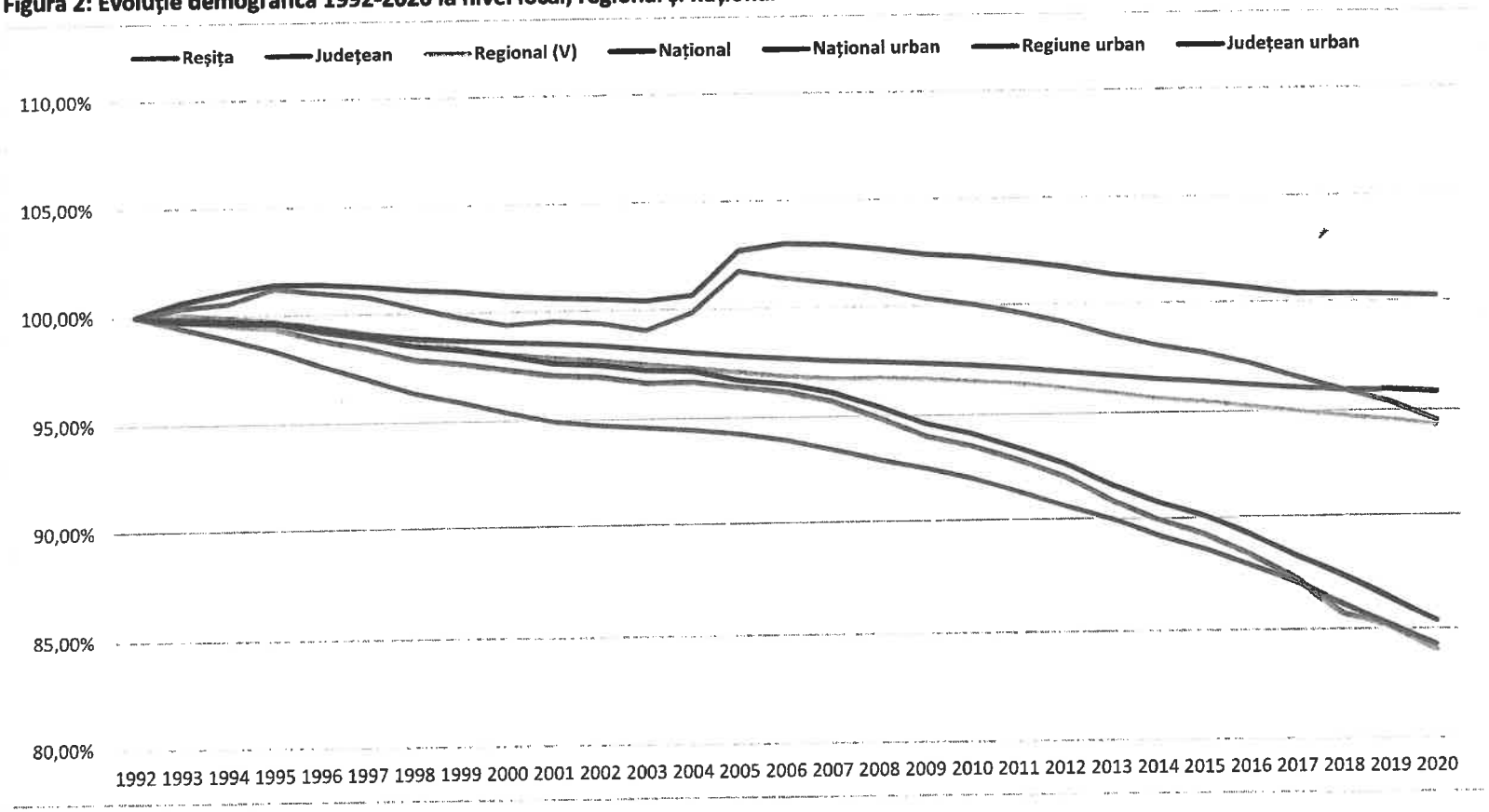

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 3: Evoluția populației (1992-2020) la nivel național, regional, județean și local

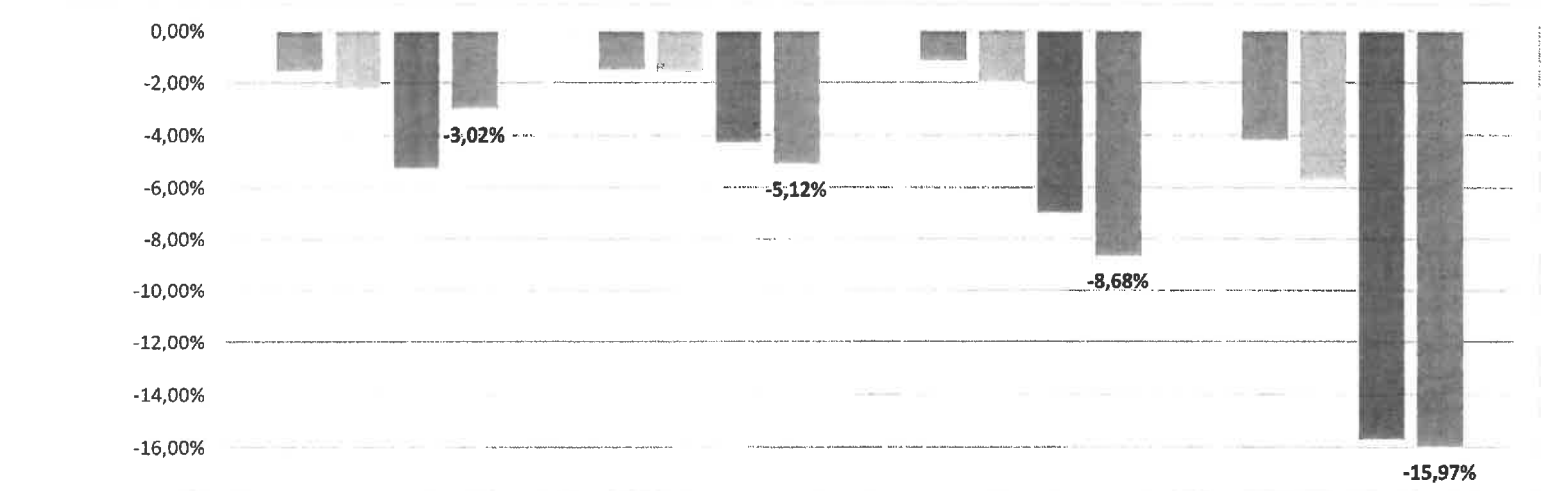

	1992-2002	2002-2012	2012-2020	1992-2020
Total România	-1,57%	-1,52%	-1,15%	-4,19%
Regiunea de Vest	-2,27%	-1,61%	-1,97%	-5,73%
Județul Caraș-Severin	-5,28%	-4,29%	-7,00%	-15,70%
Municipiul Reșița	-3,02%	-5,12%	-8,68%	-15,97%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Pentru a înțelege și mai bine evoluția demografică a municipiului Reșița, am realizat o comparație (Figura 4) a evoluției populației în perioada 1992-2020) între șase orașe similare (ca mărime și profil socio-economic) cu acesta: Satu Mare, Bistrița, Zalău, Deva, Sfântu Gheorghe.

Figura 4 - Evoluție demografică 1992-2020 Reșița și orașe similare

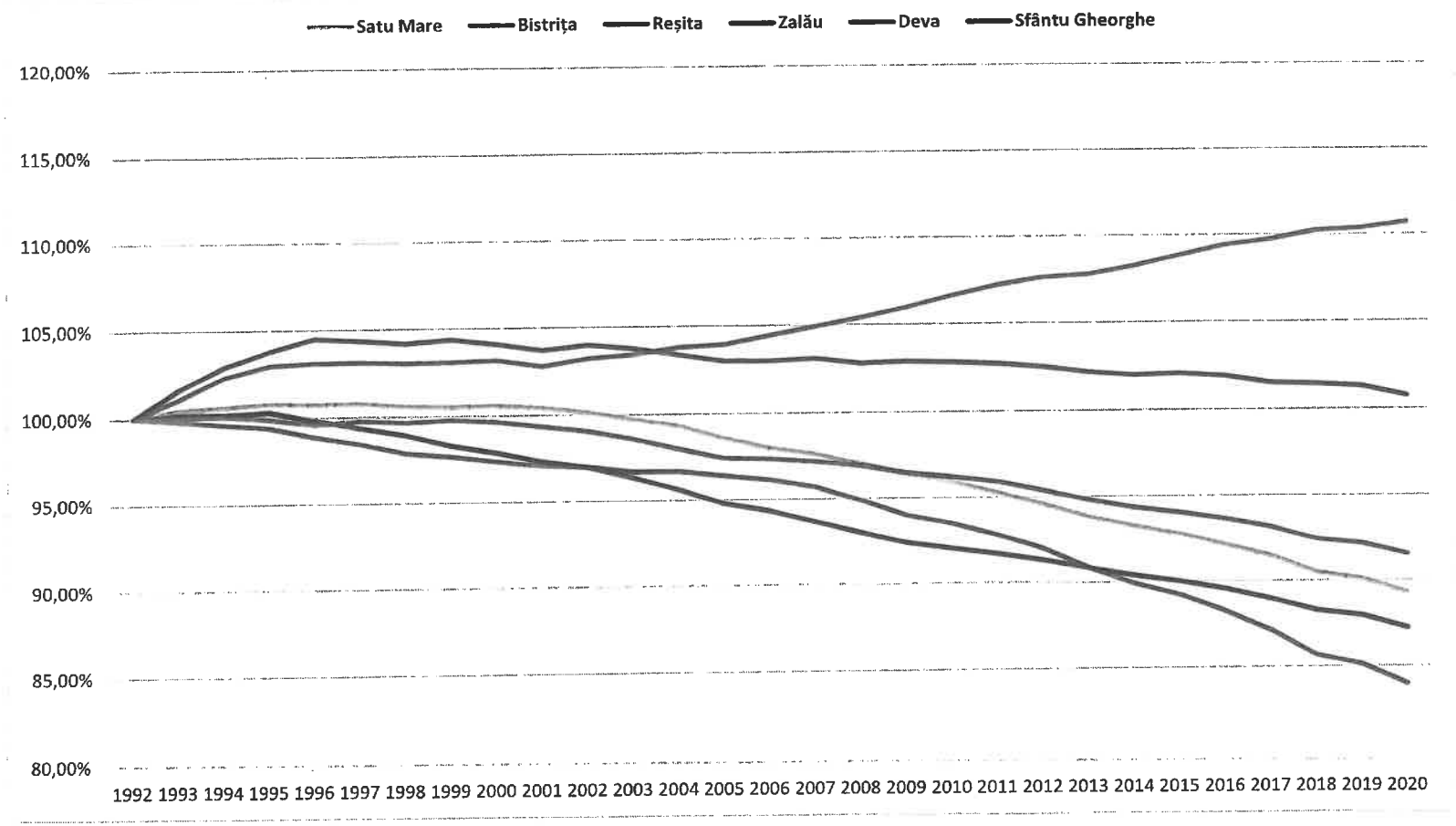

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Datele din Figura 3 și Tabelul 1 ne arată că, dintre cele șase orașe comparate, orașul Bistrița este sigurul cu o creștere constantă a populației în ultimii 30 de ani, în special după 2004, în timp ce orașul Reșița are cea mai mare scădere a populației (-16%). Și celelalte orașe luate în calcul (Satu Mare, Deva și Sfântu Gheorghe) sunt pe un trend descendent în toată această perioadă, dar nu atât de accentuat ca Reșița.

Tabel 1 – Evoluția populație în perioada 2010-2020 – Reșița și orașe similare

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Satu Mare	127.654	126.784	125.847	124.839	124.096	123.484	122.596	121.726	120.421	119.896	118.819
Bistrița	91.089	91.586	91.936	92.063	92.448	92.951	93.460	93.738	94.150	94.275	94.574
Reșița	93.959	93.273	92.459	91.304	90.357	89.685	88.684	87.563	86.112	85.565	84.435
Zalău	70.522	70.451	70.310	70.086	69.952	70.008	69.884	69.615	69.555	69.464	69.087
Deva	72.446	72.174	71.882	71.504	71.152	70.856	70.494	70.024	69.475	69.231	68.643
Sfântu Gheorghe	66.929	66.703	66.338	65.935	65.614	65.412	65.128	64.795	64.290	64.101	63.659

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Îmbătrânirea populației

Situația demografică a orașului Reșița este evidențiată și de piramida populației de mai jos (Figura 5). Tendința de îngustare accentuată a bazei și lărgire a vârfului piramidei sugerează un proces accentuat de îmbătrânire a populației. Pe termen mediu și lung, evoluția va însemna o creștere a cererii pentru servicii pentru persoane în vârstă, dar și o scădere a competitivității, atât pentru investitorii în căutare de piețe de consum – o populație îmbătrânită având tendința de a consuma mai puțin – cât și pentru cei în căutare de forță de muncă.

Figura 5: Piramida populației, Municipiul Reșița, 1992-2020

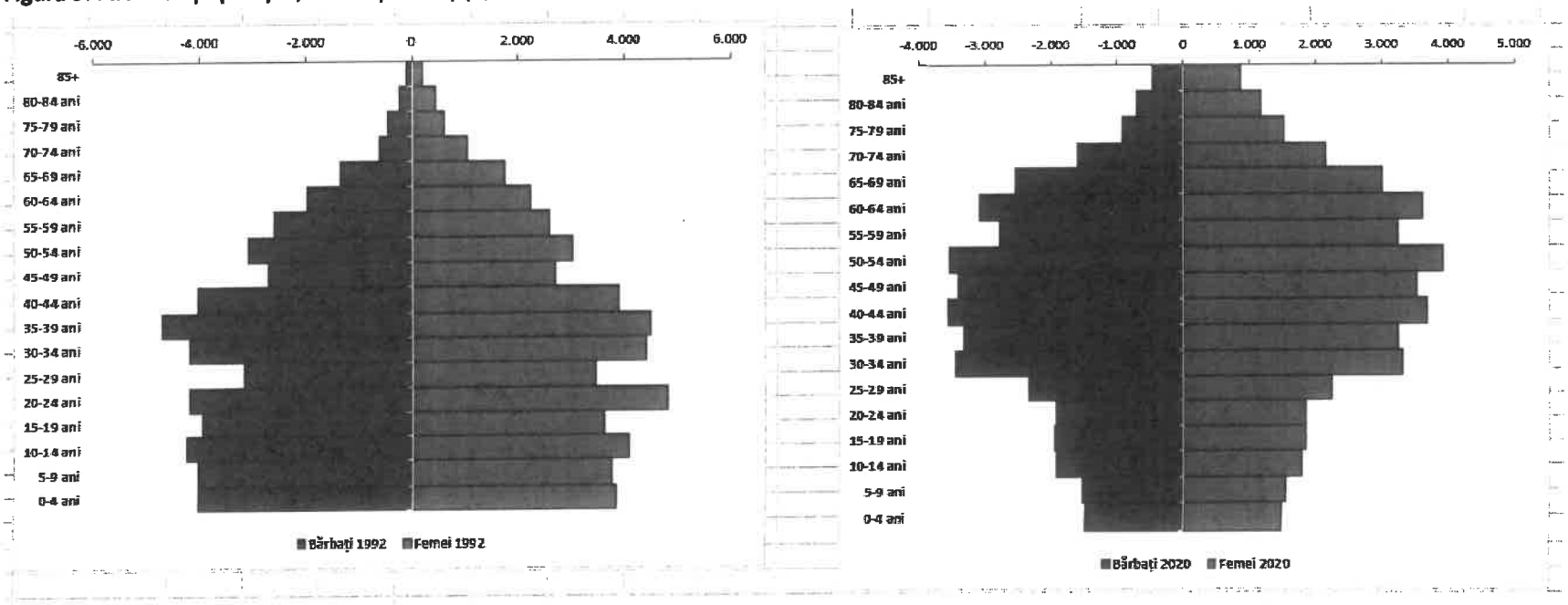

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Tendința de îmbătrânire a populației este vizibilă și în graficul de mai jos (Figura 6), unde observăm că ponderea populației sub 14 ani în totalul populației a scăzut de la 23,8% (1992) la 11,5% (2020), în timp ce populația peste 60 de ani a crescut ca pondere de la 10,8% în 1992 la 25,5% în 2020. Observăm în același timp că populația sub 14 ani are aproximativ aceeași pondere (11-12%) în totalul populației, în ultimii 8 ani; în schimb, populația peste 60 de ani continuă să crească (cu 7% în ultimii 8 ani, cu 4% în ultimii 5 ani), iar populația activă (15-60 de ani) este oarecum constantă (62-69%) în toată această perioadă. Același trend îl regăsim și la nivel național (Figura 8), dar nici pe departe atât de accelerat ca la Reșița.

Figura 6: Evoluția ponderii populației pe categorii de vârstă în populația totală – Reșița

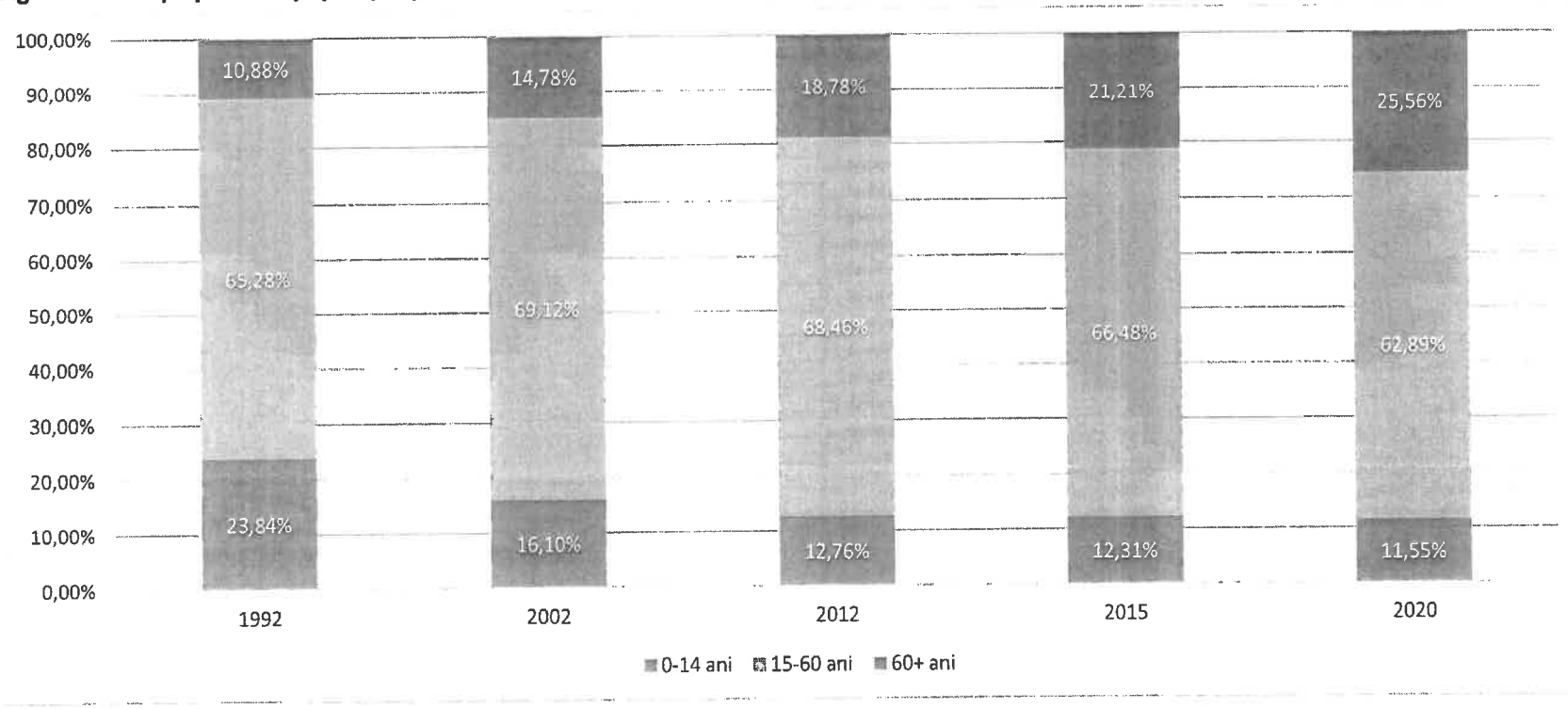

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 8: Evoluția ponderii populației pe categorii de vârstă în populația totală – nivel național

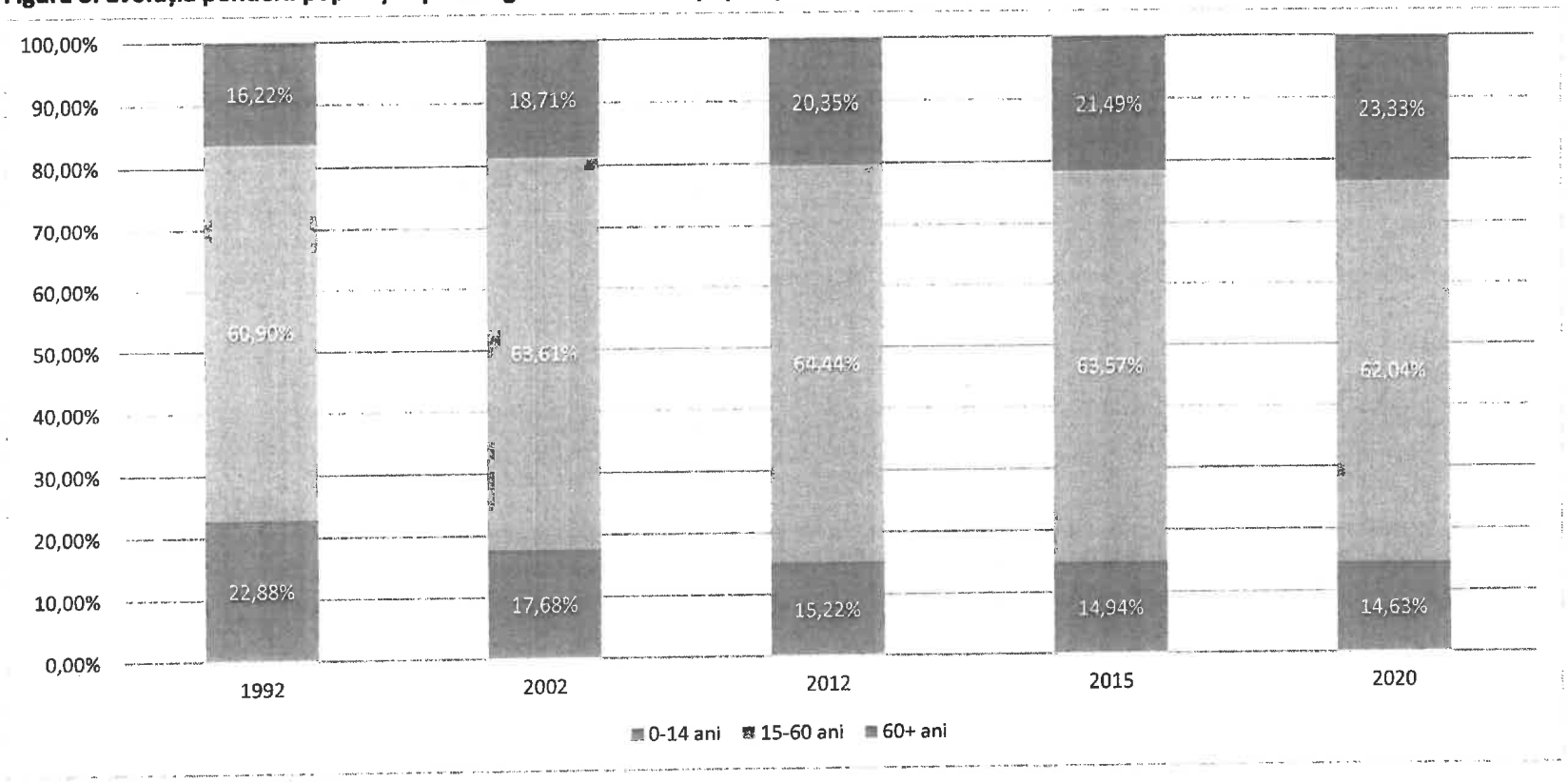

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Dacă facem o comparație cu restul țării (vezi tabelul 2), constatăm că la nivelul anului 2020 situația Reșiței nu este mult diferită, procentele fiind asemănătoare (diferențe de 1-2 procente) cu cele de la nivel județean, regional și național pentru toate cele trei grupe de vârstă. Evoluția demografică a municipiului Reșița nu este foarte diferită față de tendințele de la nivel național, regional și județean. Chiar dacă tendința de îmbătrânire este vizibilă la toate nivelurile, în cazul Reșiței ponderea populației de peste 60 de ani (25,5%) în totalul populației este cu 1-2 procente sub cele de la nivel național, regional și județean (23-24%). În schimb se observă o pondere mai mare a populației cu vârste cuprinse între 15 și 60 de ani.

Tabel 2: Ponderea populației pe categorii de vârstă în populația totală – comparație

	0-14 ani			15-60 ani			60+ ani		
	1992	2012	2020	1992	2012	2020	1992	2012	2020
Reșița	23,84%	12,76%	11,55%	65,28%	68,46%	62,89%	10,88%	18,78%	25,56%
Județean	21,46%	14,14%	12,53%	61,64%	64,47%	61,48%	16,90%	21,39%	25,99%
Regional (V)	21,53%	14,03%	13,68%	61,72%	65,50%	62,10%	16,75%	20,47%	24,22%
Național	22,88%	15,22%	14,63%	60,90%	64,44%	62,04%	16,22%	20,35%	23,33%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În figura 9, privind indicele de îmbătrânire demografică (numărul de persoane vârstnice raportat la 100 de persoane tinere), se vede cum ritmul de îmbătrânire a populației este mai rapid față de media națională, regională sau județeană. Acest indice este în 2020 de 221 de persoane în vârstă raportat la 100 de persoane tinere (în creștere de la 45 în 1992), similar cu indicele la nivel județean (207), dar mult peste cel de la nivel național (159) sau regional (177).

Figura 9 – Indicele de îmbătrânire demografică

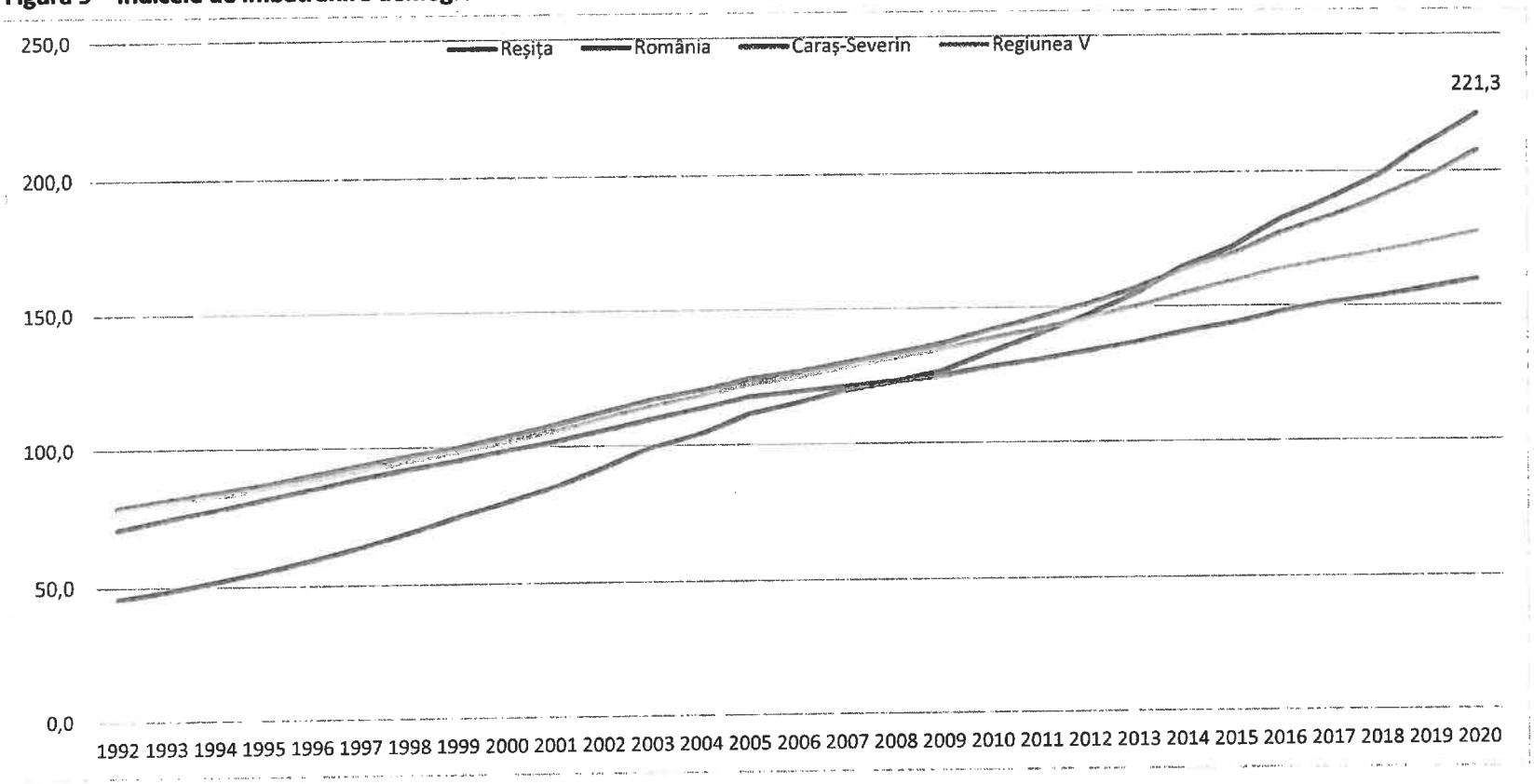

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În Figura 10 este prezentat raportul de dependență demografică, calculat ca numărul de persoane dependente (copii și vârstnici) raportat la 100 de persoane active (populația în vârstă de muncă). Constatăm că Reșița are, pe de o parte o situație relativă mai bună decât la nivel județean (62), regional (61) sau național (61), având, în 2020, un raport de 59 de persoane dependente la 100 de persoane active, dar se află pe un trend ascendent mult mai accelerat decât la nivel județean, regional și național.

Figura 10 – Raportul de dependență demografică

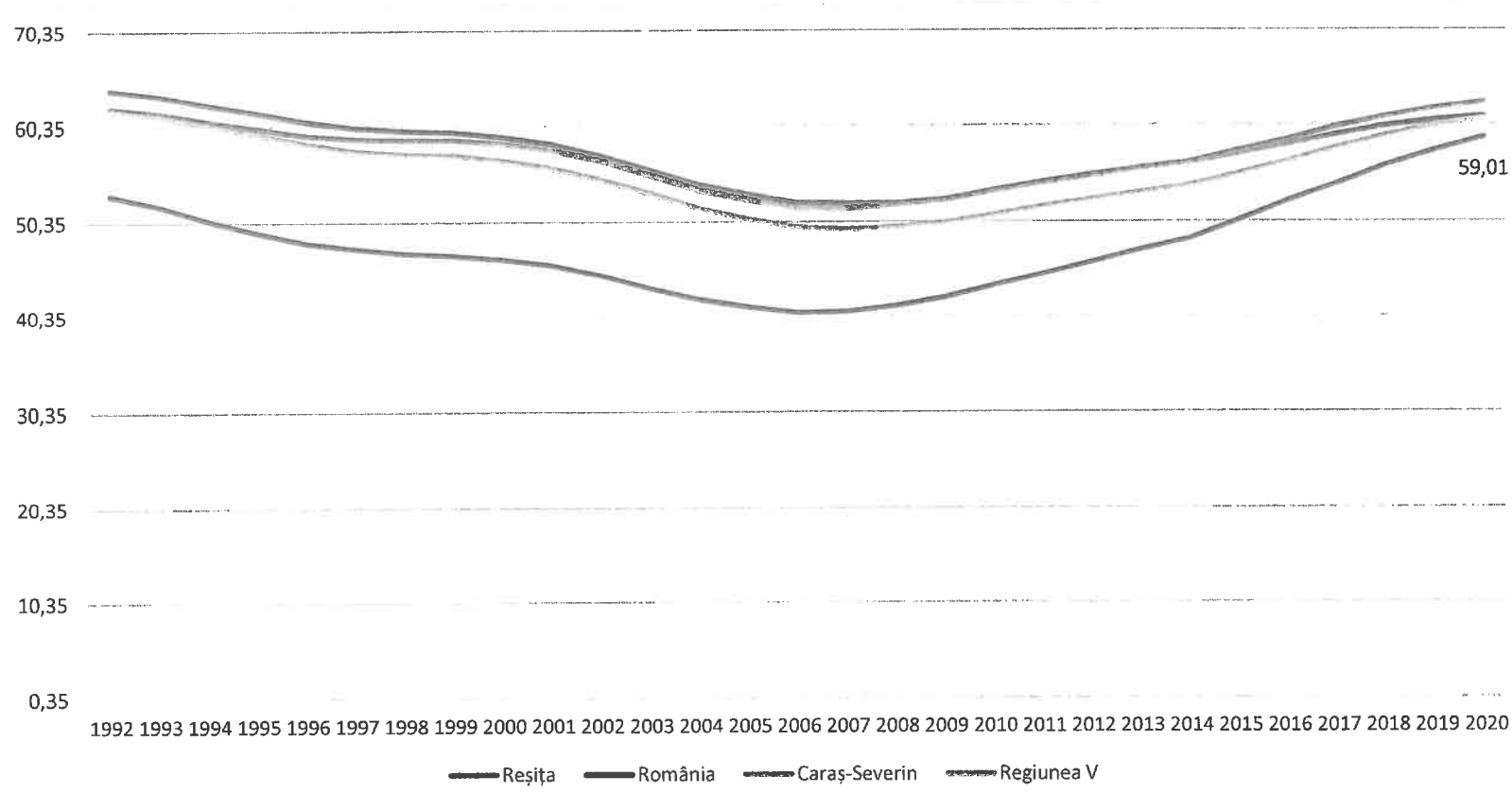

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Natalitate și mortalitate

Datele privind sporul natural (Tabel 3) arată o imagine negativă a municipiului față de trendul de la nivel național și județean. În toate cele patru cazuri sporul natural este constant negativ în perioada 1992-2019, dar în cazul Reșiței trendul este ascendent și accelerat; în timp ce la nivel județean sporul natural oscilează între -1300 și -1900 în ultimii aproape 3 de ani, la Reșița acesta s-a triplat, de la -133 (1992) la -407 (2019). În condițiile în care mortalitatea este relativ constantă în municipiu (comparativ cu celelalte trei niveluri, unde mortalitatea scade), această scădere a sporului natural se datorează scăderii îngrijorătoare a natalității (-30% în 28 de ani).

Comparând ratele natalității și mortalității (Tabel 4), exprimate în număr de născuți vii și respectiv decedați raportat la 1.000 de locuitori, constatăm că diferențele sunt neglijabile, trendurile sunt cam aceleași atât la Reșița, cât și la nivel județean, regional și național: Reșița nu stă foarte bine la natalitate, dar mai bine la mortalitate și mortalitate infantilă.

Tabel 3: Spor natural și migratoriu, 1999 – 2019

Reșița	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Natalitate																					
Născuți vii	781	775	744	730	787	806	833	821	705	772	727	764	621	656	600	607	582	645	639	619	524
Decedați	914	909	870	842	926	914	952	918	893	907	835	870	821	858	819	901	917	919	967	946	931
Spor natural	-133	-134	-126	-112	-139	-108	-119	-97	-188	-135	-108	-106	-200	-202	-219	-294	-335	-274	-328	-327	-407
Reședința																					
Stabiliri	2.147	2.251	2.070	1.665	1.180	899	843	734	710	567	770	709	590	474	519	505	405	485	494	555	607
Plecări	1.962	2.117	1.904	917	936	721	855	607	906	1.199	1.143	1.086	750	681	862	623	685	1.234	658	619	766
Spor	185	134	166	748	244	178	-12	127	-196	-632	-373	-377	-160	-207	-343	-118	-280	-749	-164	-64	-159
Domiciliu																					
Stabiliri	743	832	982	989	1.314	1.239	867	1.017	1.057	1.073	780	1.170	662	777	720	807	798	834	920	912	909
Plecări	955	1.019	989	1.270	1.258	1.467	1.042	1.404	1.747	1.862	1.231	1.770	1.284	1.743	1.375	1.452	1.497	1.707	1.495	1.718	1.644
Spor	-212	-187	-7	-281	56	-228	-175	-387	-690	-789	-451	-600	-622	-966	-655	-645	-699	-973	-575	-806	-735
Migrație externă																					
Imigranți	74	27	21	12	13	19	21	34	51	37	30	32	15	15	20	19	41	24	44	52	41
Emigranți	147	164	65	75	73	77	98	136	89	109	105	64	143	121	169	126	177	234	213	348	269
Spor	-73	-137	-44	-63	-60	-58	-77	-102	-38	-72	-75	-32	-128	-106	-149	-107	-136	-210	-169	-296	-228

Caraș-Severin	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Natalitate																					
Născuți vii	3.171	3.177	2.999	3.077	3.069	3.259	3.084	3.128	2.828	2.905	2.880	2.699	2.444	2.503	2.575	2.407	2.368	2.543	2.464	2.405	2.059
Decedați	4.530	4.514	4.366	4.381	4.388	4.527	4.641	4.500	4.270	4.192	4.230	4.294	4.154	3.930	4.063	4.087	4.342	4.081	4.322	4.156	4.002
Spor natural	-1.359	-1.337	-1.367	-1.304	-1.319	-1.268	-1.557	-1.372	-1.442	-1.287	-1.350	-1.595	-1.710	-1.427	-1.488	-1.680	-1.974	-1.538	-1.858	-1.751	-1.943

Regiunea Vest	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Natalitate																					
Născuți vii	19.311	18.814	17.646	17.108	17.286	17.976	18.239	18.287	17.666	18.483	18.329	17.474	16.200	16.651	17.558	17.121	17.726	18.312	18.357	18.030	16.291
Decedați	25.948	24.626	24.594	24.899	25.075	25.023	25.078	24.784	23.362	23.362	23.908	24.064	23.218	23.012	23.056	23.403	24.520	23.764	24.478	23.557	23.437
Spor natural	-6.637	-5.812	-6.948	-7.791	-7.789	-7.047	-6.839	-6.497	-5.696	-4.879	-5.579	-6.590	-7.018	-6.361	-5.498	-6.282	-6.794	-5.452	-6.121	-5.527	-7.146

România	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Natalitate																					
Născuți vii	234.600	234.521	220.368	210.529	212.459	216.261	221.020	219.483	214.728	221.900	222.388	212.199	196.242	201.104	214.932	202.501	206.190	209.641	214.928	206.575	188.135
Decedați	265.194	255.820	259.603	269.666	266.575	258.890	262.101	258.094	251.965	253.202	257.213	259.723	251.439	255.539	250.466	255.604	262.981	258.896	262.811	264.317	259.721
Spor natural	-30.594	-21.299	-39.235	-59.137	-54.116	-42.629	-41.081	-38.611	-37.237	-31.302	-34.825	-47.524	-55.197	-54.435	-35.534	-53.103	-56.791	-49.255	-47.883	-57.742	-71.586

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Tabel 4: Rata natalității[111] și a mortalității[112] - național, regional, județean și Reșița

Rata natalității	2002	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Reșița	7,49	7,10	6,57	6,72	6,49	7,27	7,30	7,19	6,12
Județean	8,7	7,4	7,7	7,2	7,2	7,8	7,6	7,5	6,5
Regional	8,3	8,2	8,7	8,5	8,8	9,1	9,1	9	8,2
Național	9,3	9	9,6	9,1	9,3	9,4	9,7	9,3	8,5
Rata mortalității	2002	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Reșița	8,64	9,28	8,97	9,97	10,22	10,36	11,04	10,99	10,88
Județean	12,40	11,60	12,10	12,30	13,20	12,50	13,30	13,00	12,60
Regional	12,00	11,30	11,40	11,60	12,10	11,80	12,20	11,70	11,70
Național	11,9	11,4	11,2	11,5	11,8	11,6	11,8	11,9	11,7
Rata sporului natural	2002	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Reșița	-1,15	-2,18	-2,40	-3,25	-3,74	-3,09	-3,75	-3,80	-4,76
Județean	-3,70	-4,20	-4,40	-5,10	-6,00	-4,70	-5,70	-5,50	-6,10
Regional	-3,70	-3,10	-2,70	-3,10	-3,30	-2,70	-3,10	-2,70	-3,50
Național	-2,6	-2,4	-1,6	-2,4	-2,5	-2,2	-2,1	-2,6	-3,2
Rata Mortalității infantile	2002	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Reșița	19,18	6,10	13,33	6,59	10,31	6,20	3,13	8,08	1,91

[111] Exprimată în număr de născuți vii la 1.000 de locuitori

[112] Exprimată în număr de decese la 1.000 de locuitori

Județean	12,70	11,60	9,30	9,60	11,40	8,70	9,30	8,70	5,30
Regional	17,10	9,10	7,60	7,50	7,40	6,20	6,90	5,00	6,30
Național	17,3	9	7,8	8,1	7,3	6,7	6,4	5,9	6,1

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Religie, etnie și limbă maternă

Potrivit datelor de la ultimul recensământ (2011) Reșița este o comunitate relativ omogenă din punct de vedere etnic (Figura 11), cu 81,65% din populație declarându-se români, 2,12% maghiari, 1,71% germani, 1,42% romi, 11,57% fără a preciza etnia de apartenență, iar restul etniilor fiind toate împreună sub 1,54%.

Similar, din punctul de vedere al limbii materne (Figura 12), 82,74% din populație declară limba română drept limba maternă, 1,98% limba maghiară, 1,47% limba germană, 1,09% limba romani, iar 11,52% au refuzat să precizeze. Trebuie reținut însă, că datele de la recensământ se bazează pe răspunsurile declarate de respondenți, astfel încât este posibil ca anumite grupuri să fie subreprezentate, situația fiind întâlnită mai ales în cazul populației rome.

Populația este, însă mai puțin omogenă din punct de vedere religios (Figura 13), 76,43% dintre locuitori declarându-se ortodocși, 5,41% romano-catolici, 2,2% penticostali, 3% greco-catolici, 1,65% baptiști, iar restul sunt sub 1%.

Figura 11: Populația municipiului Reșița în funcție de etnie

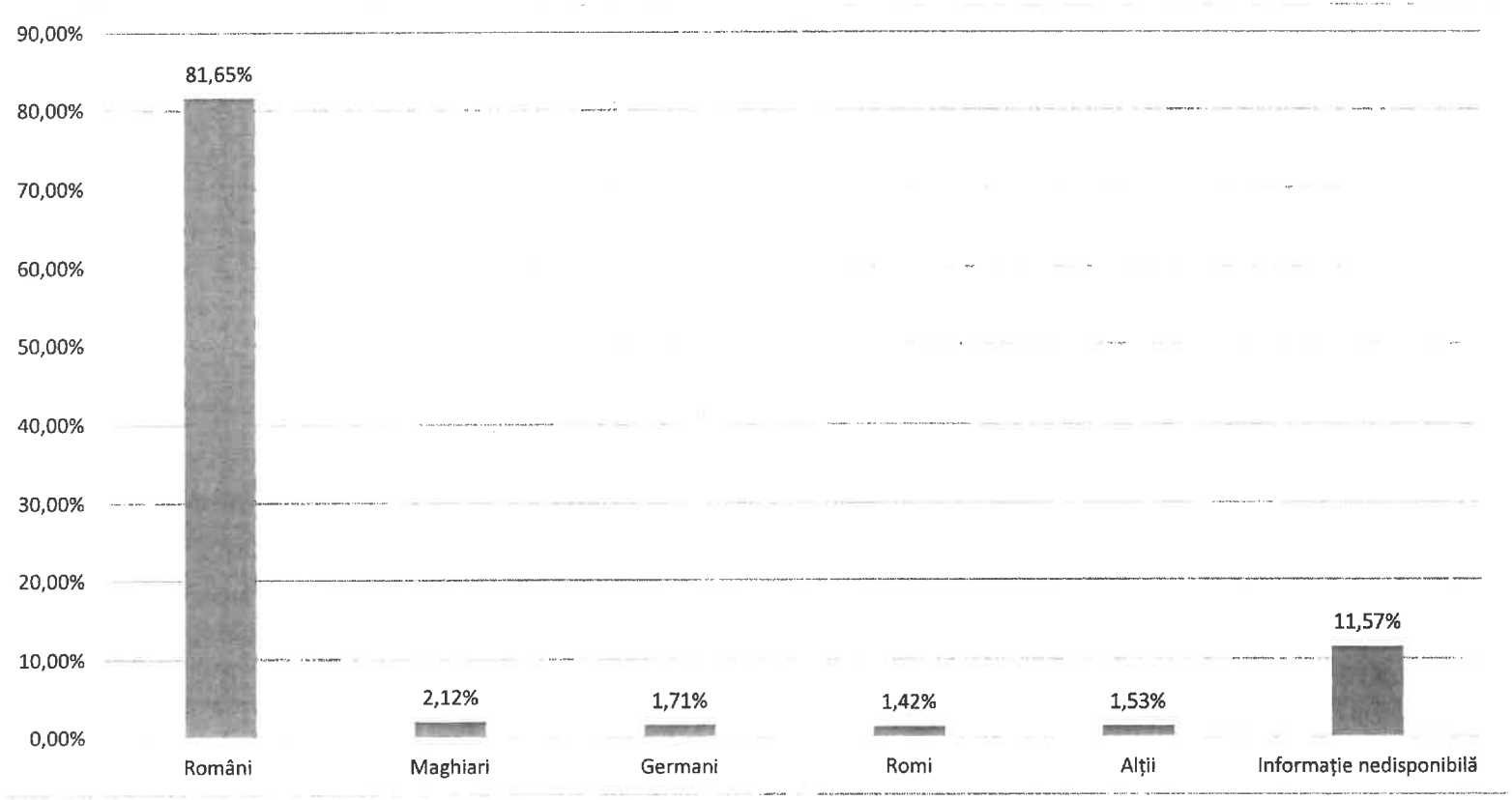

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS (Recensământ 2011)

Figura 12: Populația municipiului Reșița în funcție de limba maternă

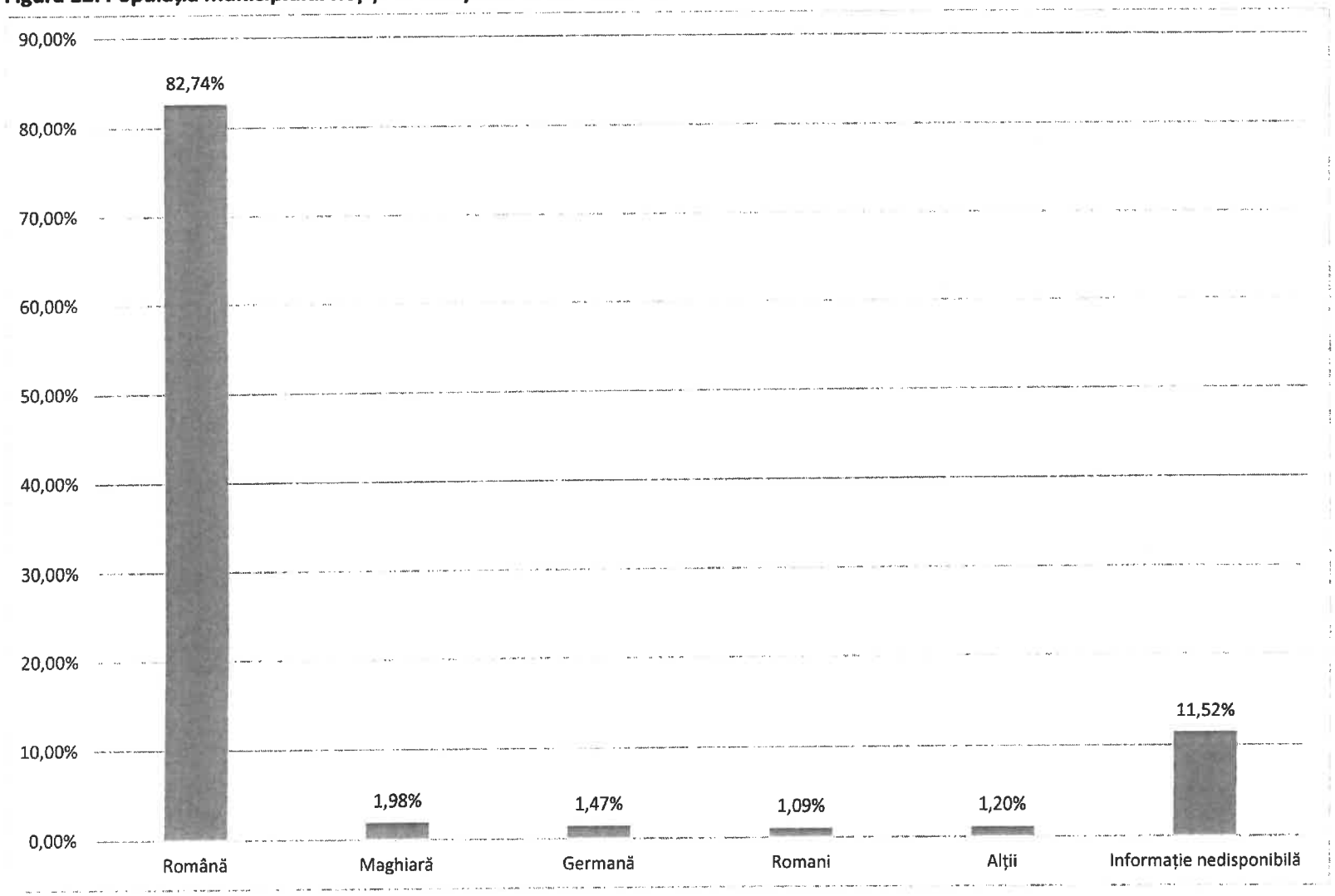

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS (Recensământ 2011)

Figura 13: Populația municipiului Reșița în funcție de religie

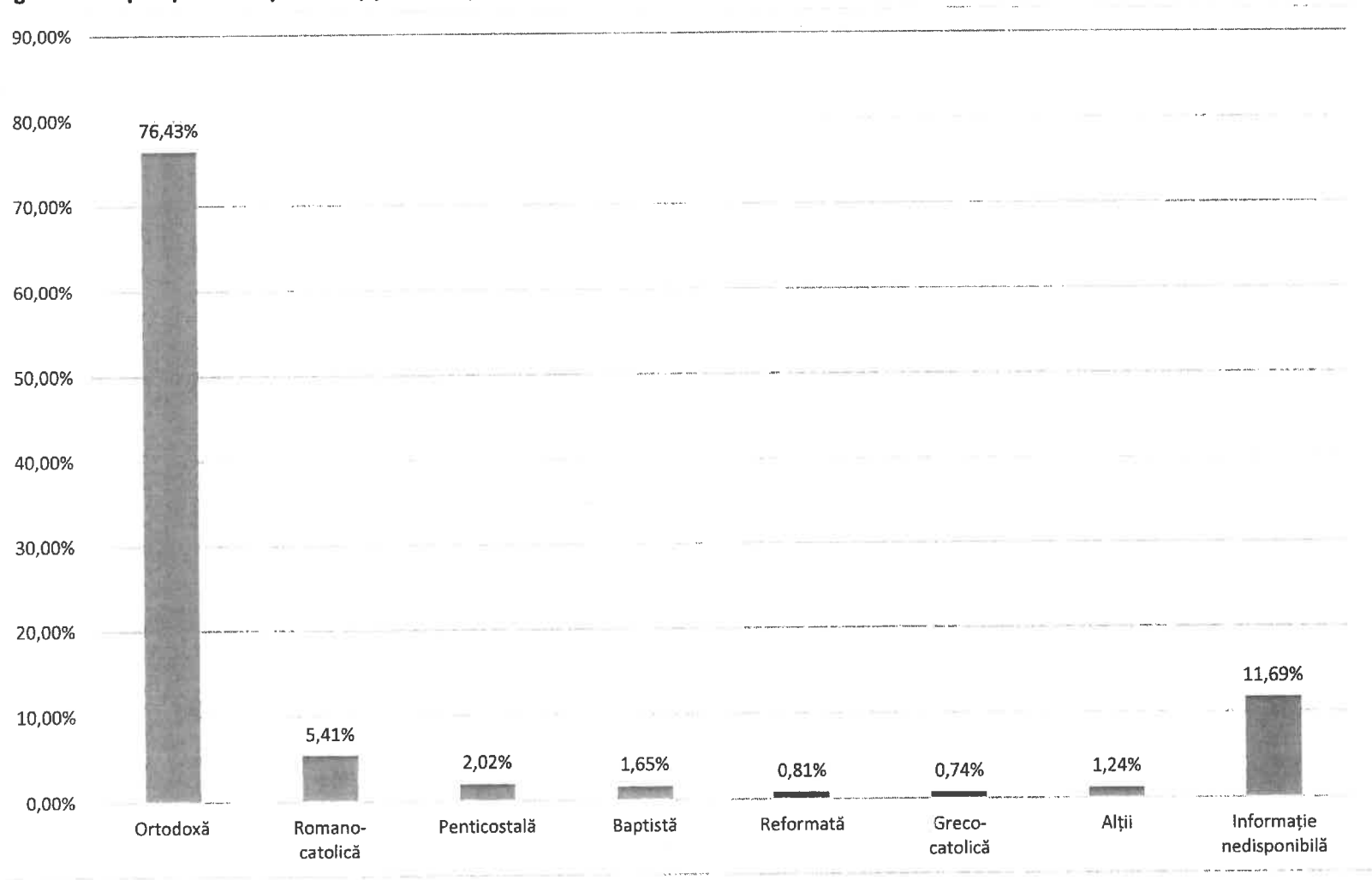

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS (Recensământ 2011)

Perspective strategice

- Populația orașului este în scădere (-16% în ultimii 28 de ani).
- Creșterea populației peste 60 de ani (cu 15%) este concomitentă cu scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 12% și cu scăderea populației active (15-60 de ani) cu 3%.
- Indicele de îmbătrânire demografică este de asemenea pe un trend ascendent, ajungând în 2021 la 221 persoane vârstnice (peste 65 de ani) pentru fiecare 100 de persoane tinere (sub 15 ani), cu mult peste de nivelul național (159) sau cel regional (177),
- Raportul de dependență demografică este în creștere; la fiecare 100 de persoane active (15-64 de ani) există 59 de persoane dependente (sub 15 ani și peste 65 de ani).
- Rata natalității în municipiul Reșița este de 6,12 la mie (2019), în scădere față de anii trecuți (7,49 la mie în 2002), mai mică decât cea de la nivel național (8,5) sau regional (8,2).
- Sporul natural este negativ și în creștere (-4,76 la 1.000 de locuitori), în același trend dar mai mare față de nivelul regional (-3,5) și național (-3,2).
- Mortalitatea este în creștere, ajungând la 10,88 (2019) decedați la 1.000 de locuitori, față de 8,74 în 2002, în timp ce la nivel regional și național este de 11,7.
- Mortalitatea infantilă este în scădere, ajungând la 1,9 (2019) față de 19,1 (2002), sub nivelul regional (6,3) și național (6,1), unde trendurile sunt tot descendente.
- În ceea ce privește schimbarea domiciliului soldul nu este doar negativ (-735), ci s-a chiar dublat în ultimii 10 ani.

Educație

Nivelul de educație al populației

Din perspectiva educațională, datele recensământului din 2011 arată câteva aspecte interesante. Municipiul Reșița are o pondere a populației cu studii superioare de 20,5%, iar a populației cu studii liceale de 28,83%, ambele ponderi fiind sub media urbană de la nivel național (Figura 1).

În contrast, ponderea populației cu studii gimnaziale sau primare este peste media urbană și cea națională, 20% din populația Reșiței având numai studii gimnaziale, 8,87% doar studii primare, iar 1,98% sunt fără școală.

Figura 1: Nivelul de educație al populației

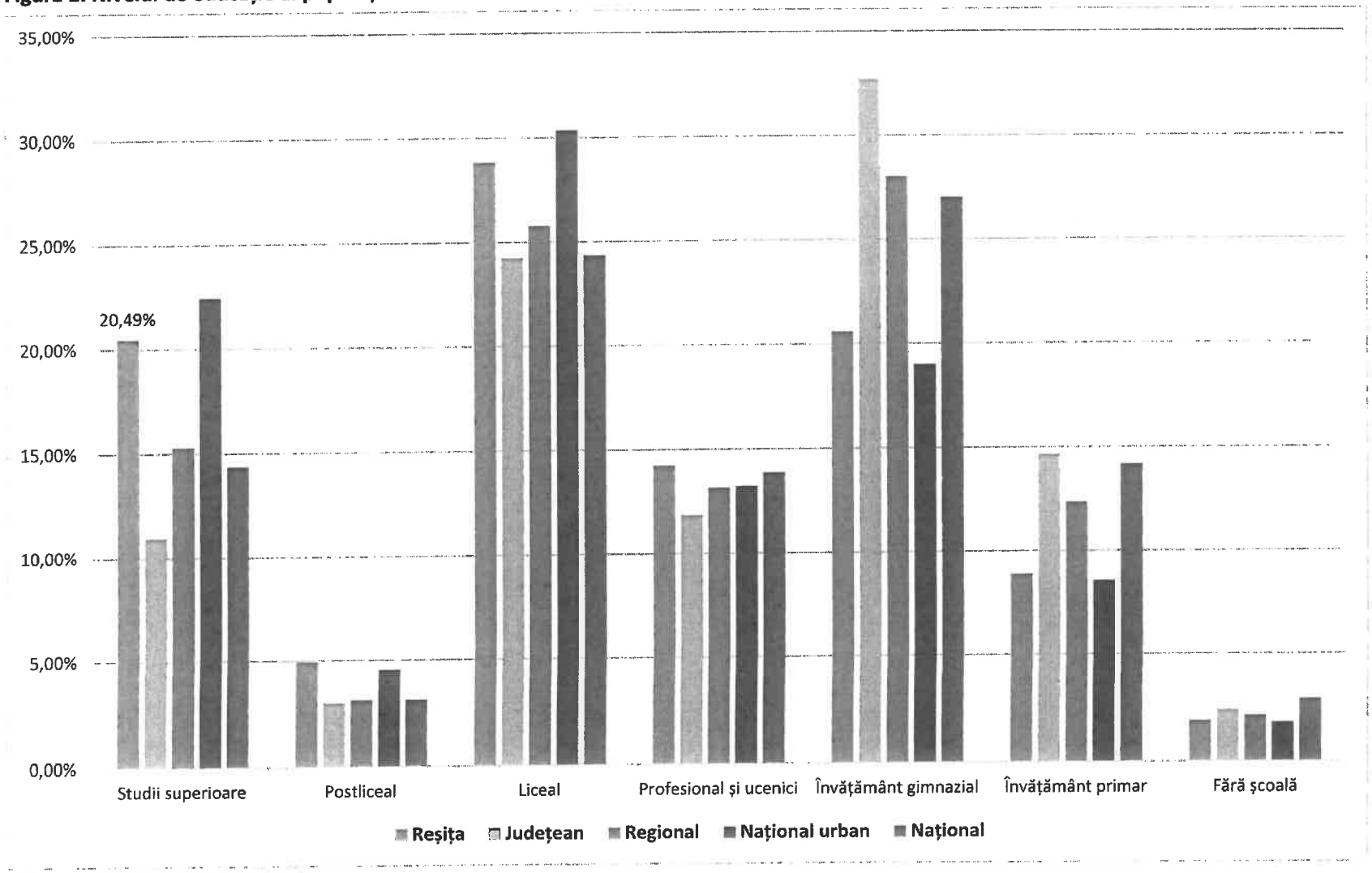

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS (Recensământ 2011)

Figura 2: Nivelul de educație al populației – comparație orașe

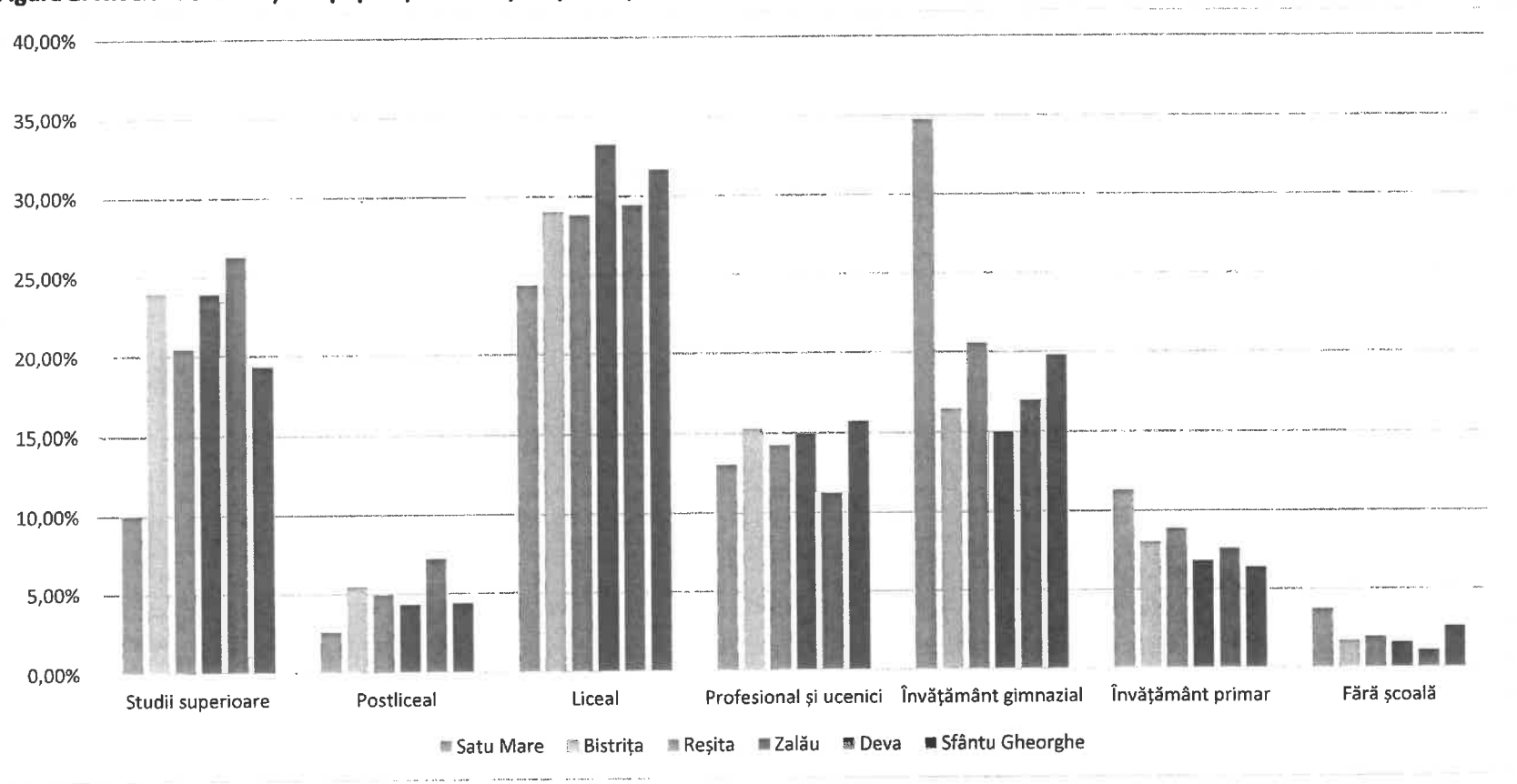

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS (Recensământ 2011)

Evoluția populației școlare

În ceea ce privește evoluția populației școlare de la nivelul municipiului, datele INS arată o scădere a acesteia cu 46 de procente în ultimii 24 de ani (1995-2019), față de doar 25 de procente la nivel național și 21% național urban (Figura 3). Ritmul de scădere a fost lent inițial (1 procent pe an) până în anul 2007, după care a accelerat în perioada 2007-2012 (5 procente pe an), iar din 2012 s-a stabilizat la aproximativ un 2% pe an (Figura 4).

Figura 3: Evoluția populației școlare 1995-2019

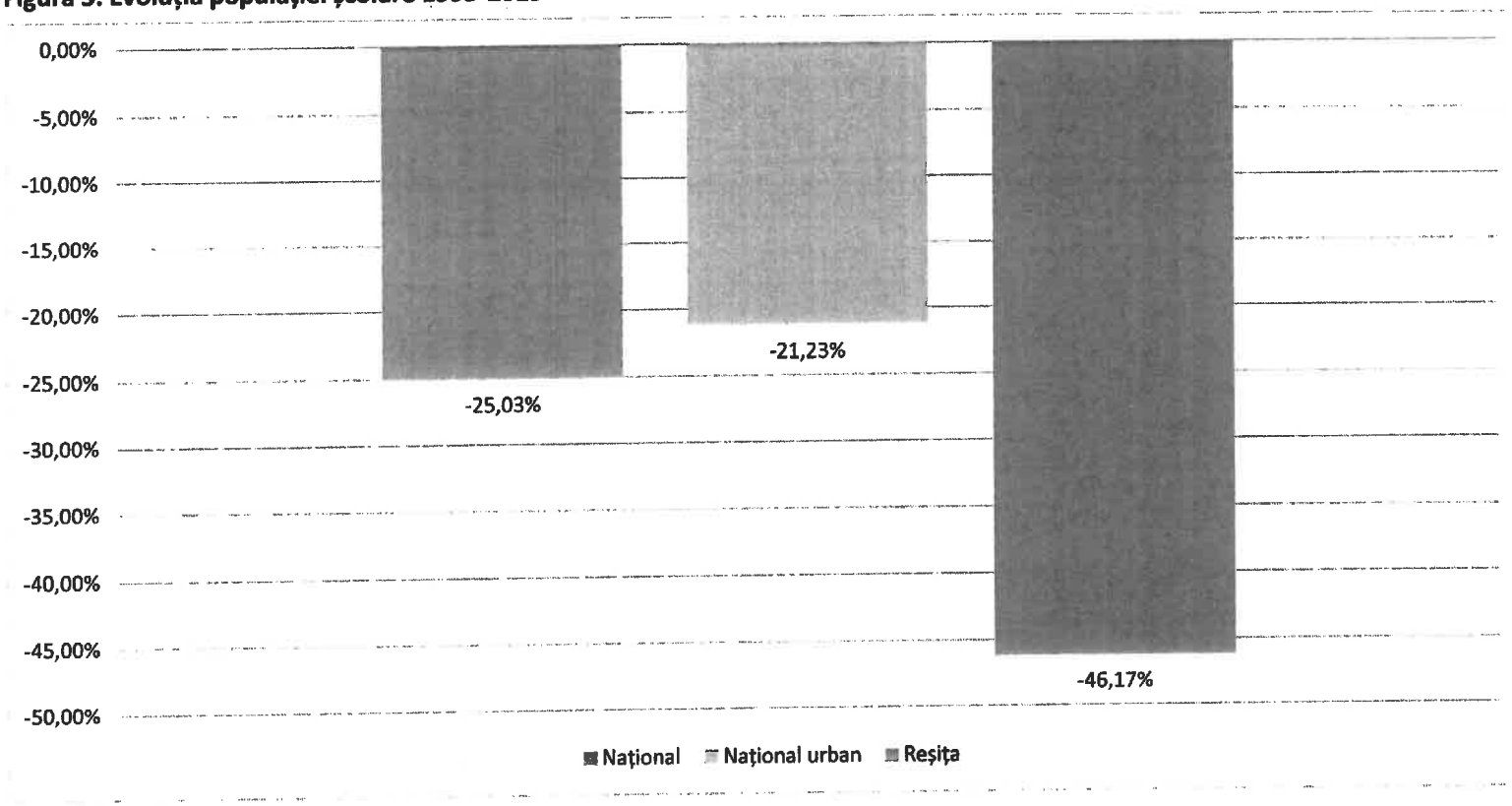

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 4: Evoluția populației școlare 1995-2014

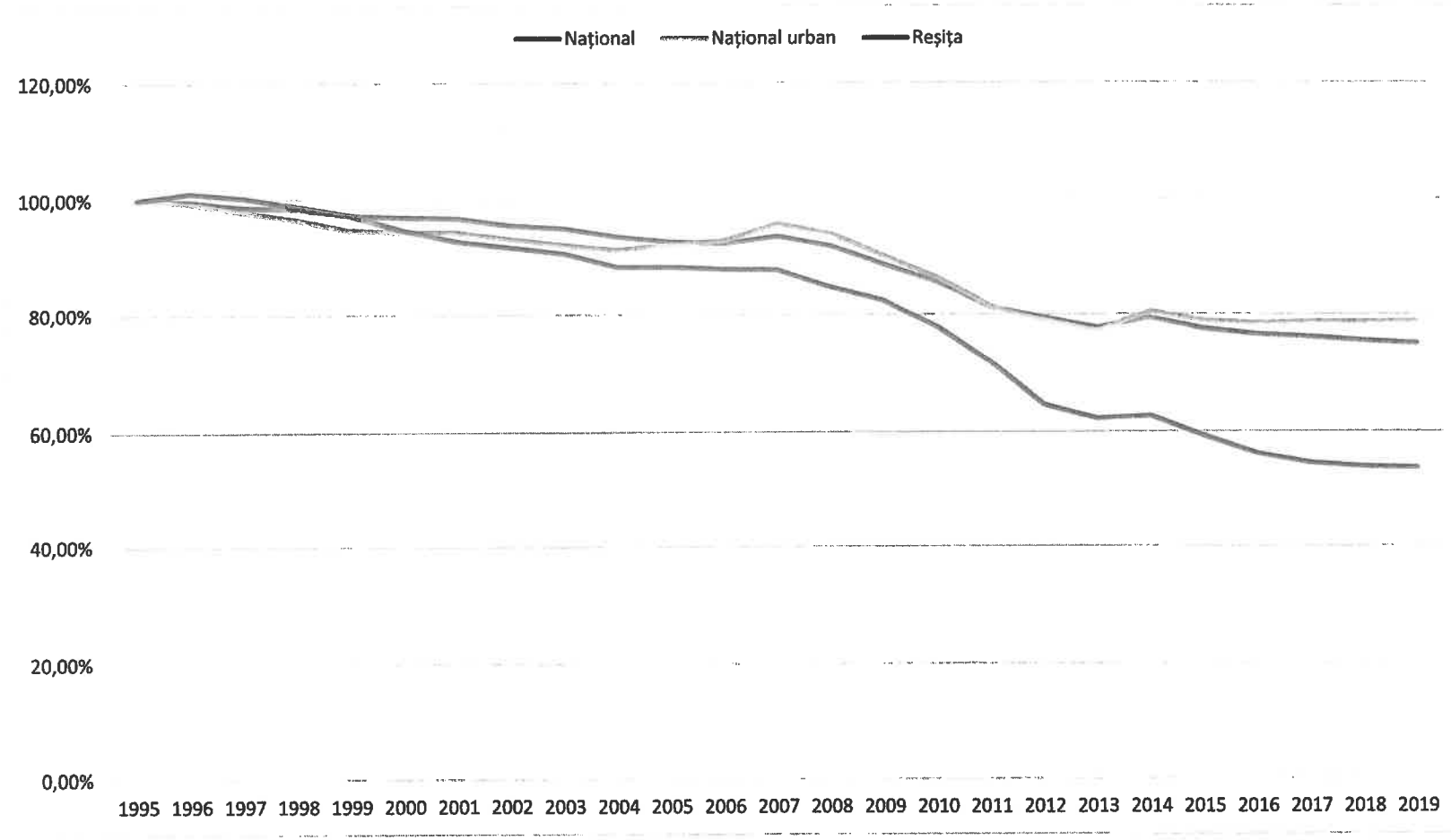

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În ceea ce privește evoluția populației școlare a municipiului Reșița pe niveluri de educație constatăm că, pe majoritatea nivelurilor de educație populația școlară este pe un trend descrescător (Figura 5). Singurele excepții sunt nivelul universitar, unde avem, în 2019, o creștere de 63% față de 1996 și postliceal, unde creșterea este de 36% pentru aceeași perioadă (Figura 6). Chiar și în aceste cazuri, unde a existat un trend ascendent

până în 2006-2007, avem începând cu anul 2008 tot un trend descendent. Pentru toate celelalte scăderile oscilează între 31% (grădiniță) și 67% (școli profesionale).

Figura 5: Evoluția populației școlare la nivelul municipiului Reșița

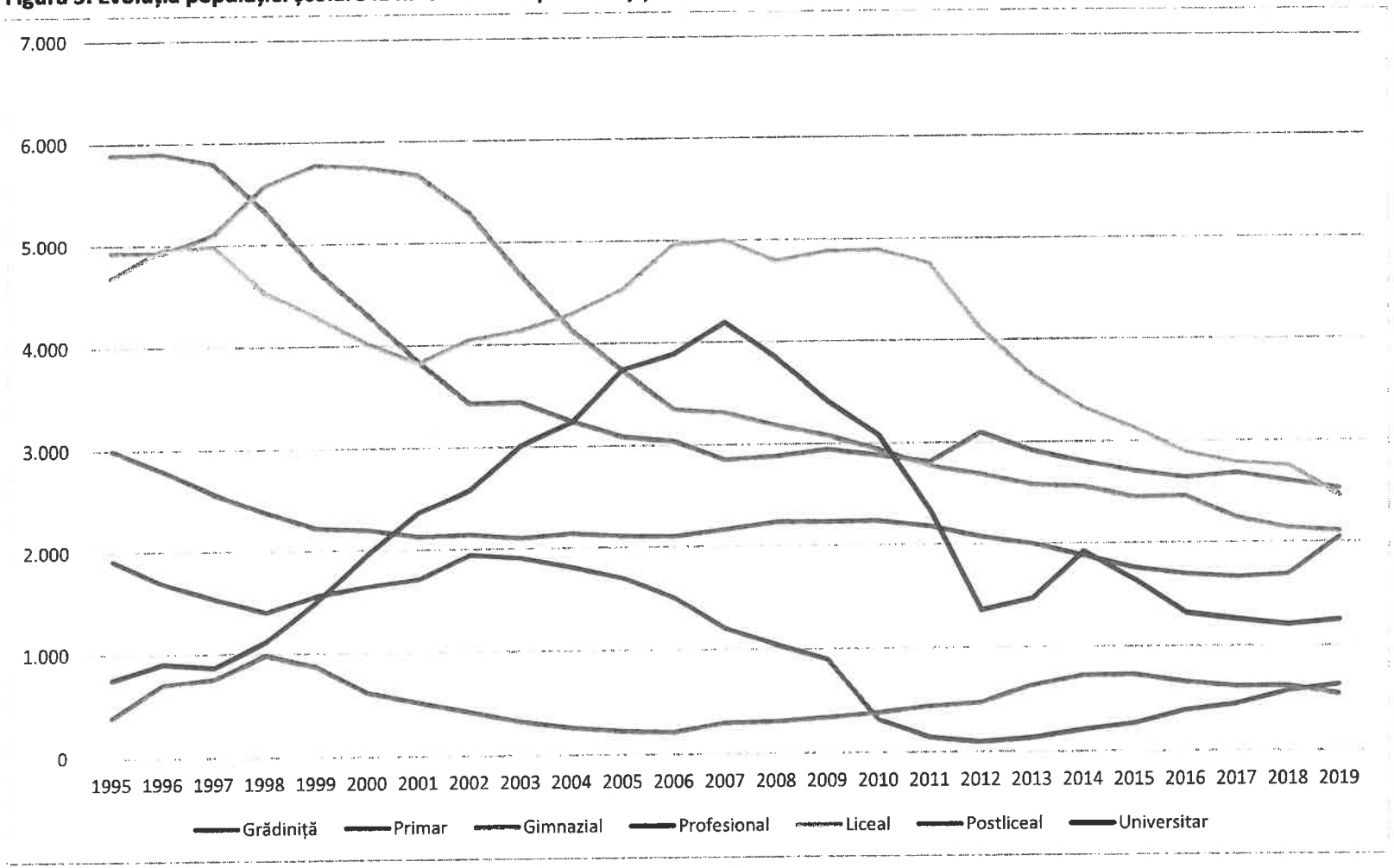

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 6: Evoluția populației școlare la nivelul municipiului Reșița (1995 față de 2019)

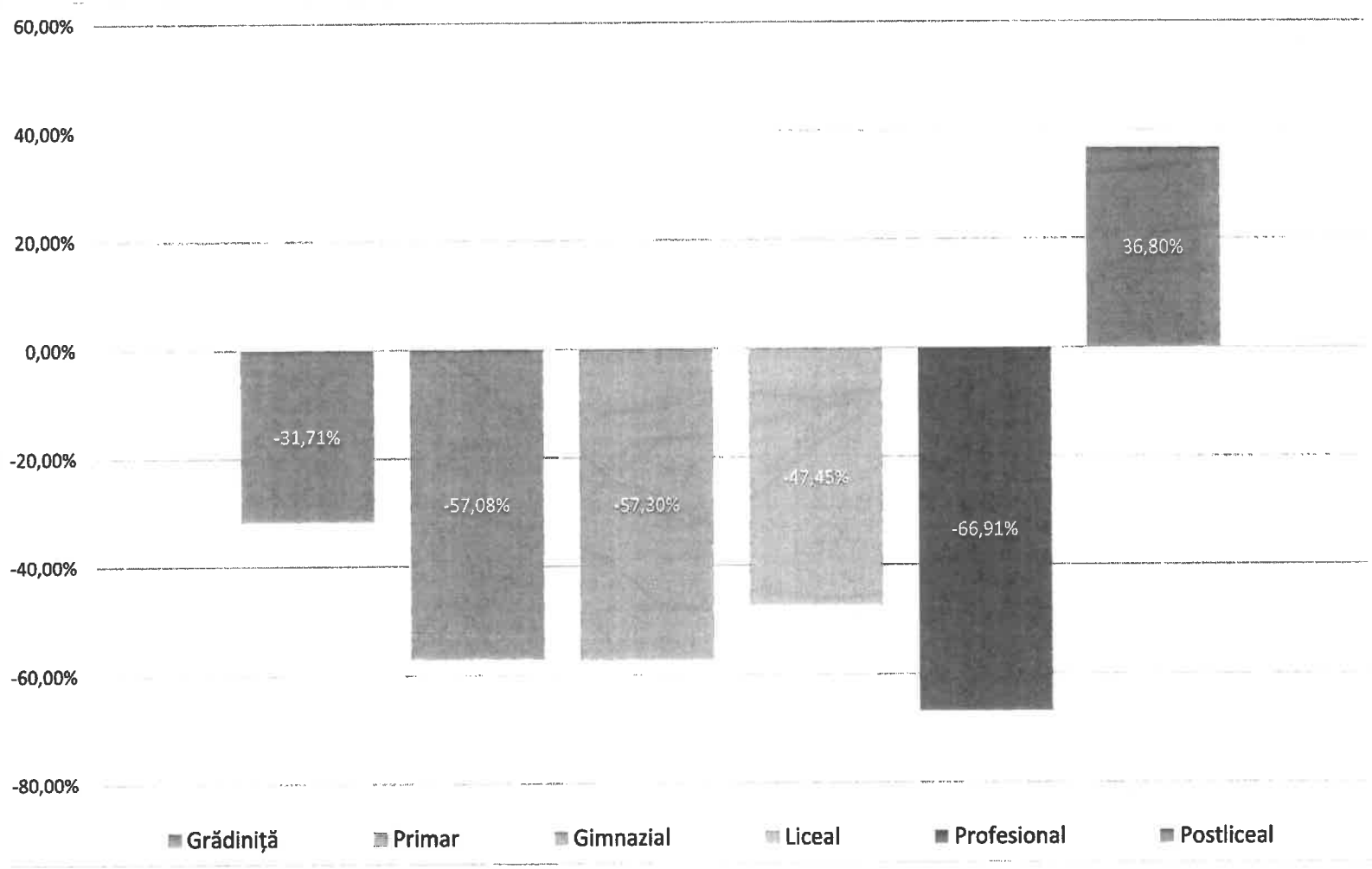

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Rezultate școlare - Promovabilitate BAC

Comparativ cu nivelul național promovabilitatea la BAC în municipiul Reșița este mult mai bună, uneori chiar și cu peste 10 procente. Trendul este crescător, începând cu 2014, la fel ca la nivel național, pornind de la 59% în 2014 și ajungând în 2020 la 77% (Figura 7).

Figura 7: Promovabilitate BAC

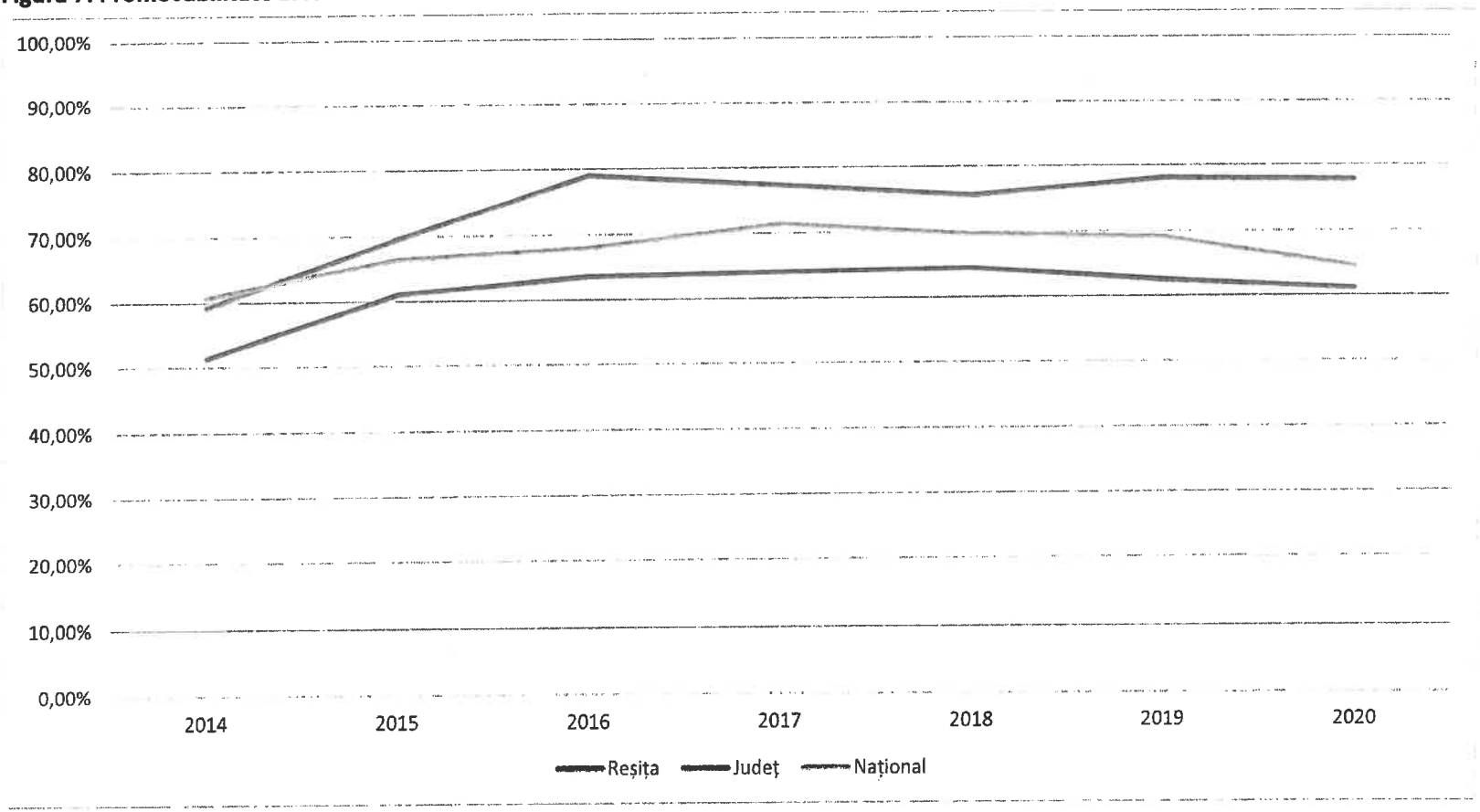

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Educației Naționale și ISJ Caraș-Severin

Performanțele celor opt licee din Reșița sunt destul de neomogene. În 2020 cele mai bine situate erau Colegiul Național „Traian Lălescu" (99,12%) și Liceul Teologic Baptist (81,81%), urmate de Liceul Teoretic „Traian Vuia" (82%) și Colegiul Național „Diaconovici Tietz" (80%), în timp ce liceele tehnologice au promovabilitate foarte mică, unul din ele chiar sub 25% (Figura 8).

Figura 8: Promovabilitate BAC pe licee (2020)

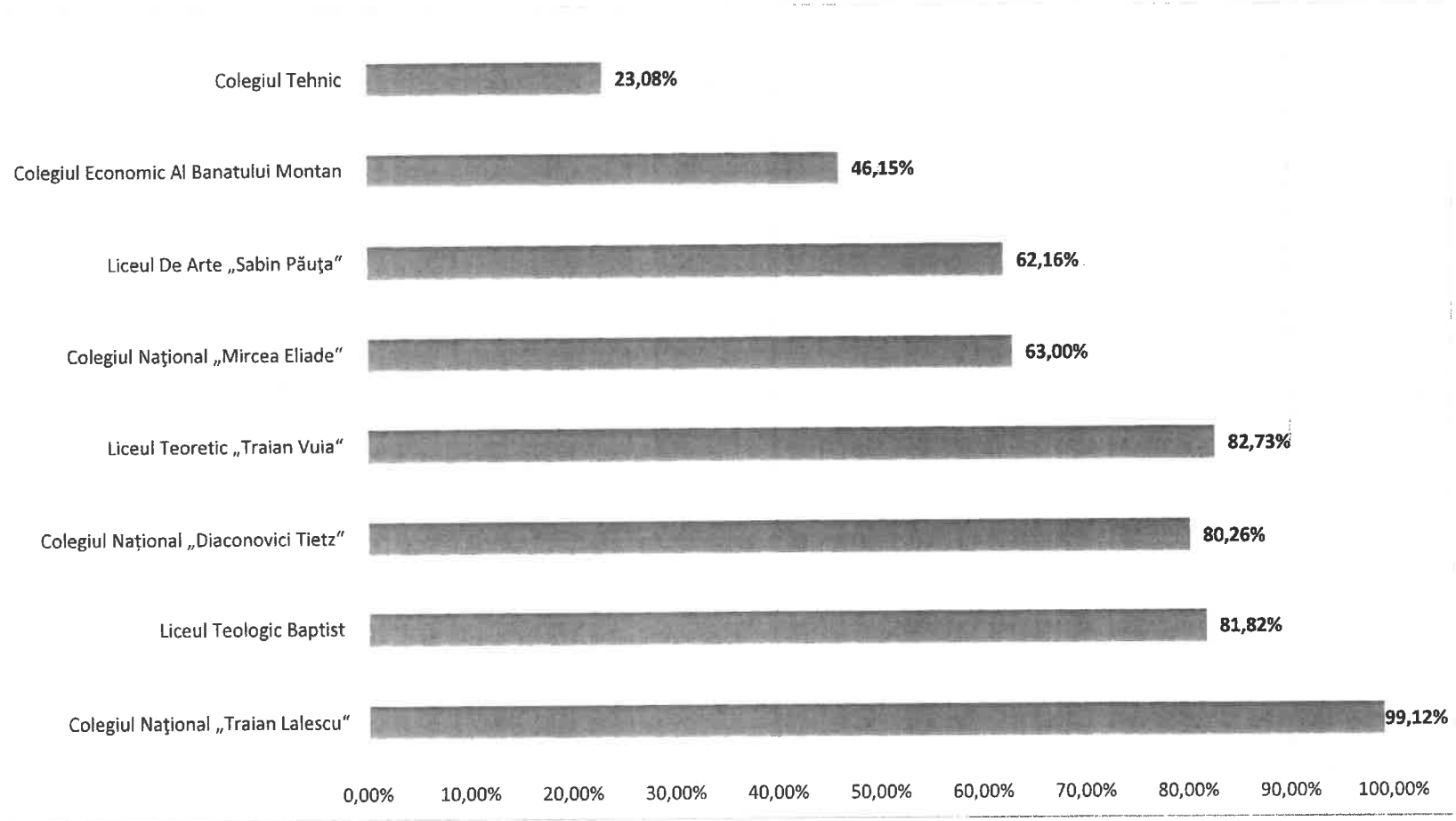

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Educației Naționale și ISJ Caraș-Severin

Rezultatele școlare ale celor opt licee din municipiu variază semnificativ. Astfel, în timp ce performanțele Colegiului Traian Lălescu și ale Liceului Teologic Baptist nu coboară în ultimii 5 ani, sub 93 și respectiv 96%, promovabilitatea celorlalte licee oscilează mult, pierzând uneori chiar și peste 20 de procente.

Tabel 1: Promovabilitate BAC 2014-2019, pe licee

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Colegiul Național „Traian Lalescu"	87,50%	93,75%	97,27%	99,12%	98,13%	100,00%	99,12%
Liceul Teologic Baptist	70,97%	100,00%	100,00%	100,00%	96,00%	100,00%	81,82%
Colegiul Național „Diaconovici Tietz"	66,36%	56,82%	71,01%	69,44%	72,13%	87,01%	80,26%
Liceul Teoretic „Traian Vuia"	68,18%	80,92%	87,30%	84,33%	88,68%	82,46%	82,73%
Colegiul Național „Mircea Eliade"	55,05%	73,83%	75,00%	74,68%	68,49%	77,03%	63,00%
Liceul De Arte „Sabin Păuța"	81,25%	81,82%	80,85%	85,71%	80,65%	65,96%	62,16%
Colegiul Economic Al Banatului Montan	40,19%	44,87%	65,38%	43,63%	50,00%	48,15%	46,15%
Colegiul Tehnic	12,50%	15,91%	31,03%	44,44%	0,00%	28,57%	23,08%
Colegiul Tehnic Cărășan	17,65%	31,25%	10,00%	18,18%	18,18%	16,67%	-

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor ISJ Caraș-Severin

Perspective strategice

- Conform recensământului, 20% din populația municipiului are studii superioare, peste nivelul județean (10%), regional (15%) și cel național (14%), dar puțin sub național urban (22,45%).
- Populația școlară la nivelul județului este în scădere, pierzând 46% în ultimii 24 de ani, față de 25% la nivel național.
- Trendul descendent este vizibil la toate nivelurile de educație: grădiniță (-31%), primar (-57%), gimnazial (-57%), liceal (-47%) și profesional (-66%).
- În Reșița erau, în 2019, un număr de 1.240 de studenți, în scădere față de 4.983 câți erau în 2001.
- Comparativ cu nivelul național promovabilitatea la BAC în municipiul Reșița este mult mai bună, uneori chiar și cu peste 10 procente. Trendul este crescător, începând cu 2014, la fel ca la nivel național, pornind de la 59% în 2014 și ajungând în 2020 la 77%.

Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
• Mortalitatea infantilă este în scădere, ajungând la 1,9 (2019) față de 19,1 (2002), sub nivelul regional (6,3) și național (6,1), unde trendurile sunt tot descendente; • 20% din populația orașului are studii superioare, peste nivelul județean (10%), regional (15%) și cel național (14%), dar puțin sub național urban (22,45%); • Comparativ cu nivelul național promovabilitatea la BAC în municipiul Reșița este mult mai bună, uneori chiar și cu peste 10 procente. Trendul este crescător, începând cu 2014, la fel ca la nivel național, pornind de la 59% în 2014 și ajungând în 2020 la 77%;	• Populația municipiului este în scădere (-16% în ultimii 28 de ani); • Creșterea populației peste 60 de ani (cu 15%) este concomitentă cu scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 12% și cu scăderea populației active (15-60 de ani) cu 3%; • Indicele de îmbătrânire demografică este de asemenea pe un trend ascendent, ajungând în 2021 la 221 persoane vârstnice (peste 65 de ani) pentru fiecare 100 de persoane tinere (sub 15 ani), cu mult peste de nivelul național (159) sau cel regional (177); • Raportul de dependență demografică este în creștere; la fiecare 100 de persoane active (15-64 de ani) există 59 de persoane dependente (sub 15 ani și peste 65 de ani); • Rata natalității în municpiul Reșița este de 6,12 la mie (2019), în scădere față de anii trecuți (7,49 la mie în 2002), mai mică decât cea de la nivel național (8,5) sau regional (8,2). • Sporul natural este negativ și în creștere (-4,76 la 1.000 de locuitori), în același trend, dar mai mare față de nivelul regional (-3,5) și național (-3,2); • Mortalitatea este în creștere, ajungând la 10,88 (2019) decedați la 1.000 de locuitori, față de 8,74 în 2002, în timp ce la nivel regional și național este de 11,7; • În ceea ce privește schimbarea domiciliului soldul nu este doar negativ (-735), ci s-a chiar dublat în ultimii 10 ani; • Populația școlară la nivelul județului este în scădere, pierzând 46% în ultimii 24 de ani, față de 25% la nivel național; • Trendul descendent este vizibil la toate nivelurile de educație: grădiniță (-31%), primar (-57%), gimnazial (-57%), liceal (-47%) și profesional (-66%); • În Reșița erau, în 2019, un număr de 1.240 de studenți, în scădere față de 4.983 câți erau în 2001;

Oportunități	Amenințări
• Utilizarea finanțării nerambursabile pentru renovarea și modernizarea unităților școlare; • Programe europene și naționale pentru dezvoltarea de politici și proiecte care să faciliteze accesul comunităților defavorizate la educație și accesul pe piața muncii; • Viitoarele proiecte de infrastructură rutieră care vor conecta mai bine orașul și județul la restul țării; • Implementarea de politici la nivel național sau regional în vederea îmbunătățirii formării profesionale inițiale și continue și de creștere a adaptabilității sistemului educațional la cerințele pieței muncii; • Continuarea programelor ce vizează stimularea antreprenoriatului și dezvoltarea abilităților antreprenoriale programe de atragere a tinerilor plecați în străinătate: programele de tip Start-up diaspora;	• Declinul demografic, caracteristic întregii țării, va afecta și mai tare județul și municipiul; • Accelerarea ritmului de îmbătrânire a populației și creșterea raportului de dependență demografică a vârstnicilor; • Fenomenul național al migrației externe, în special a populației tinere; • Timișoara este un pol regional care atrage resursă umană din Reșița (muncă, studii); • Mobilitatea scăzută pe piața internă a muncii și participarea scăzută a forței de muncă la programe de formare continuă; • Accentuarea problemelor economice și a celor sociale legate de sărăcie; • Ritm lent privind digitalizarea educației; • Scăderea gradului de încredere în sistemul de educație; • Viitoarele proiecte de infrastructură rutieră care vor conecta și mai bine județul la alte orașe magnet;

Sănătate

Infrastructură sanitară

Accesul facil al populației la servicii medicale, sociale și culturale (de divertisment sau petrecere a timpului liber) de calitate reprezintă una din condițiile de bază pentru a asigura o calitate a vieții ridicată la nivel local. Accesibilitatea serviciilor medicale, sociale și culturale este în același timp un indicator pentru atractivitatea unei comunități, fiind, alături de serviciile educaționale de calitate, printre elementele avute în vedere de forța de muncă înalt competitivă când ia decizii despre localizare.

Analiza datelor statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică oferă o imagine complexă a accesibilității serviciilor de sănătate a populației municipiului Reșița. Astfel, populația municipiului are acces direct (fără a fi nevoită să se deplaseze în alte unități administrativ teritoriale) la majoritatea serviciilor medicale (generale și de specialitate), numărul unităților sanitare rămânând constant în ultimii ani. În anul 2019[113], populația municipiului Reșița avea acces la servicii medicale prin intermediul următoarelor categorii de unități sanitare[114] (a se vedea Tabelul 1):

---

[113] La momentul actualizării acestei analize (luna iunie a anului 2021) datele referitoare la instituțiile sanitare nu erau actualizate pentru anul 2020 la nivel de localitate.

[114] Unitățile sanitare reprezintă unitățile care asigură populației asistență medicală curativă și profilactică prin următoarele unități sanitare din sectorul public și privat: spitale, dispensare medicale, policlinici, sanatorii, centre de diagnostic și tratament, ambulatorii integrate spitalelor și de specialitate, preventorii, cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice, cabinete medicale de specialitate, cabinete medicale școlare/ studențești, laboratoare medicale, farmacii și puncte farmaceutice etc.
Spitalele sunt unități sanitare (publice, publice cu secții private sau private) cu paturi, de utilitate publică, cu personalitate juridică și care furnizează servicii medicale persoanelor internate sau în ambulatoriu, participând la asigurarea stării de sănătate a populației. În conformitate cu legea reformei sanitare acestea acordă servicii medicale preventive, curative, de recuperare și paleative.
Unitățile medico-sociale sunt instituțiile publice specializate, cu paturi, cu personalitate juridică, în subordinea autorităților administrației publice locale, care asigură persoanelor cu nevoi medico-sociale servicii de îngrijire, servicii medicale, precum și servicii sociale.
Cabinetele medicale sunt unități sanitare cu sau fară personalitate juridică, furnizoare de servicii publice sau private, de asistență umană preventivă, curativă, de recuperare și de urgență. Serviciile de sănătate acordate de cabinetele medicale se realizează de medici de medicină generală, medici de familie, medici stomatologi, medici specialiști și alte categorii de personal sanitar autorizat. Cabinetele medicale pot fi: cabinete medicale școlare sau studențești, cabinete medicale de medicină generală, cabinete medicale de familie, cabinete medicale de specialitate, stomatologice.
Cabinetele medicale de familie furnizează servicii medicale către pacienții asigurați prin sistemul asigurărilor sociale de sănătate, înscriși pe lista proprie (fără plată) sau pe listele altor cabinete medicale de familie și pentru pacienții neasigurați (cu plată). Cabinetele medicale de familie au ca reprezentant legal/titular, un medic de familie. Cabinetele medicale de medicină generală sunt unități sanitare care furnizează servicii medicale de asistență medicală primară către pacienții asigurați prin sistemul asigurărilor sociale de sănătate. Cabinetele stomatologice furnizează servicii stomatologice de prevenire și/sau curative. Există cabinete stomatologice singulare, dar și clinici de stomatologie în care activitatea medicilor stomatologi medicale destinate în special pentru îngrijirea sănătății în ambulatoriu. Aceste cabinete medicale furnizează servicii de tratament pentru specialitatea medicală pentru care au fost destinate. În general, aceste cabinete au o singură specialitate, dar se întalnesc situații în care sunt grupate mai multe specialități medicale.
Cabinetele medicale școlare/studențești sunt unități sanitare care funcționează în școli și unități de învățământ superior, care asigură asistența medicală generală preventivă, curativă de urgență pentru elevii/studenții arondați.
Dispensarele medicale sunt unități sanitare pentru acordarea asistenței medicale generale și de specialitate profilactice și curative precum și monitorizarea bolnavilor, de către medici și personal sanitar mediu.
Ambulatoriul integrat spitalului reprezintă structura sanitară organizată în cadrul unităților sanitare cu paturi, prin care se asigură asistența medicală ambulatorie și care are în structura cabinete medicale de specialitate care au corespondent în specialitățile secțiilor și compartimentelor cu paturi, precum și cabinete medicale în alte specialități, după caz, pentru a asigura o asistență medicală complexă. Ambulatoriul integrat spitalului face parte din structura

- Spitale – 1 spital public și 1 spital privat;
- Ambulatorii integrate spitalului –1 public;
- Policlinici: 2 private;
- Dispensare medicale – 2 publice;
- Centre de sănătate mintală – 1 public;
- Centre medicale de specialitate –1 public;
- Puncte de lucru ale centrelor de dializă – 1 privat;
- Cabinete medicale școlare – 12 publice;
- Cabinete medicale studențești – 1 public
- Cabinete medicale de familie – 39 private;
- Cabinete stomatologice – 60 private;

---

spitalului, activitatea medicilor se desfașoară în sistem integrat și utilizează în comun platoul tehnic, cu respectarea legislației în vigoare de prevenire a infecțiilor nosocomiale, în vederea creșterii accesibilității pacienților la servicii medicale diverse și complete. Serviciile medicale ambulatorii vor fi înregistrate și raportate distinct.
Ambulatoriul de specialitate este unitatea sanitară, cu și fără personalitate juridicaă, care acordă asistență medicală de specialitate pacienților în ambulatoriu. Aceasta asigurăservicii de asistență medicală preventivă, curativă, de recuperare și de urgență. În acest tip de unitate se desfașoară și activități de învățământ medical.
Farmacia este o societate comercială organizată cu scopul de a furniza servicii de vânzare cu amănuntul a medicamentelor și a altor materiale sanitare.
Punctul farmaceutic asigură asistența farmaceutică a populației prin furnizarea de servicii de vânzare cu amănuntul a medicamentelor; vânzarea de produse cosmetice, produse parafarmaceutice, dispozitive și aparatură medicală de uz individual și consumabile pentru acestea, suplimente alimentare și alimente cu destinație specială și alte produse destinate utilizării în unele stări patologice, cu excepția vânzării produselor homeopate care se eliberează numai pe bază de prescripție medicală.
Policlinicile sunt unități sanitare cu sau fără personalitate juridică, care asigură asistență medicală de specialitate bolnavilor ambulatoriu. Policlinicile funcționează în sistem public (cu și fără plată) sau în sistem privat, furnizând servicii de asistență medicală preventivă, curativă și de urgență.
Centrele de diagnostic și tratament sunt unități sanitare care acordă asistență medicală de specialitate, având atribuții în principal în stabilirea diagnosticului, recomandărilor terapeutice și tratament ambulatoriu.
Creșele sunt instituții publice sau private care oferă servicii specializate pentru creșterea, îngrijirea, educarea timpurie și supravegherea stării de sănătate și de igienă a copiilor de vârsta pânăla 4 ani.
Sanatoriile sunt unități sanitare cu paturi care asigură asistența medicală utilizând factorii curativi naturali, asociați cu celelalte procedee medicale, tehnici și mijloace terapeutice. Sanatoriile sunt unități cu personalitate juridică și se organizează ca: sanatorii de tuberculoză, sanatorii de nevroze sau sanatorii balneare pentru diverse specialitați (deficiențe motorii, boli psihice, boli cardio-vasculare, digestive, renale etc.)
Preventoriile sunt unități sanitare cu paturi, cu personalitate juridică, care asigură prevenirea și combaterea tuberculozei la copii și tineri, precum și la bolnavii de tuberculoză stabilizați clinic și necontagioși.
Centrele de sănătate cu paturi de spital sunt unități sanitare cu paturi care asigură asistență medicală de specialitate în cel puțin două specialități, pentru populația din mai multe localități apropiate.
Centrele de transfuzie sanguină sunt orice structurăsau organism care este responsabil cu orice etapă de recoltare și testare a sângelui și componentelor sanguine umane, oricare ar fi scopul propus și cu procesarea, prepararea și distribuția lor când sunt destinate transfuziei; prezenta definiție nu include și unitățile de transfuzie sanguină din spitale.
Centrele medicale de specialitate sunt unități sanitare cu personalitate juridică furnizoare de servicii medicale de specialitate în ambulator, care încheie contract cu casele de asigurări de sănătate, în care se pot desfășura activități de învațământ și de cercetare medicală, de îndrumare și coordonare metodologică pe domeniile lor de activitate, precum și de educație medicală continuă.
Societățile medicale civile sunt cabinete medicale care se pot înființa de către doi sau mai mulți medici cu drept de liberă practică, asociați prin contract în formă scrisă și care se constituie în societate civilă.

- Cabinete medicale de specialitate –87 private;
- Societate civila medicala de specialitate – 2 private;
- Farmacii – 3 publice și 27 private;
- Laboratoare medicale – 11 publice și 11 private;
- Laboratoare de tehnică dentară –18 private;
- Centre de transfuzie – 1 public și 1 privat;
- Alte tipuri de cabinete medicale – 1 public.

Se observă totuși că o serie de unități sanitare care ofereau servicii membrilor comunității nu se mai regăsesc în statistici:

- Puncte farmaceutice private existau în perioada 2007-2013, dar nu mai există din 2014;

Trebuie de asemenea evidențiat faptul că majoritatea infrastructurii medicale și sanitare este în proprietate publică, mediul privat fiind de asemenea prezent, dar fără a manifesta o tendință semnificativă de dezvoltare și diversificare.

Chiar dacă cele mai multe elemente de infrastructură din domeniul sănătății se află pe raza municipiului Reșița, rețeaua de sănătate este relativ dispersată la nivel județean (a se vede Figura 1), fără a putea identifica un centru de coagulare pentru aceste servicii.

Tabel 1: Unități sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate

Categorii de unități Sanitare	Forma de proprietate	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spitale	Publică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Privată	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	Publică	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Policlinici	Publică	2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Privată	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Dispensare medicale	Publică	12	5	3	6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Centre de sănătate mintala	Publică	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Centre medicale de specialitate	Publică	:	:	:	:	:	:	:	:	1	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Puncte de lucru ale centrelor de dializa	Privată	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1
Cabinete medicale de medicina generala	Privată	18	49	64	31	5	4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Cabinete medicale școlare	Publică	:	:	:	5	5	5	5	5	5	2	5	5	10	10	9	9	11	11	12	12
Cabinete medicale studențești	Publică	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1
Cabinete medicale de familie	Publică	:	:	:	18	16	15	16	15	5	5	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Privată	:	:	:	:	26	33	33	31	49	45	46	46	48	50	51	46	42	41	41	39
Societate medicala civila	Publică	:	:	:	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Cabinete stomatologice	Publică	:	:	:	20	20	19	19	19	5	4	4	6	6	5	5	:	:	:	:	:
	Privată	25	22	28	27	26	30	35	38	56	61	62	62	63	64	66	69	69	68	62	60
Cabinete medicale de specialitate	Publică	:	:	:	29	27	28	33	32	7	7	7	8	8	4	4	:	:	:	:	:
	Privată	:	:	:	35	38	42	43	46	73	71	70	77	77	82	83	87	92	96	95	87
Societate civila medicala de specialitate	Privată	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2
Farmacii	Publică	4	3	4	3	3	5	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

	Mixtă	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Privat	24	23	19	21	21	23	23	25	28	28	18	18	33	29	25	30	32	25	25	27
Puncte farmaceutice	**Privat**	4	4	4	3	2	4	5	5	1	:	10	4	2	1	:	:	:	:	:	:
Depozite farmaceutice	**Privat**	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:
Creșe	**Public**	3	3	3	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	:	:	:	:	:	:
	Public	:	:	:	:	:	:	6	6	12	12	9	9	10	10	10	10	10	10	11	11
Laboratoare medicale	**Privat**	3	3	3	2	2	4	9	8	9	14	14	15	16	15	15	16	18	15	14	11
Laboratoare de tehnica dentara	**Privat**	20	22	20	21	21	21	23	21	21	21	21	21	21	21	21	21	24	22	19	18
Centre de transfuzie	**Public**	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Public	:	:	:	:	:	5	3	3	2	2	3	2	3	3	4	1	1	1	1	1
Alte tipuri de cabinete medicale	**Privat**	:	:	:	:	:	:	:	:	2	6	9	9	2	1	1	1	1	1	1	1

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

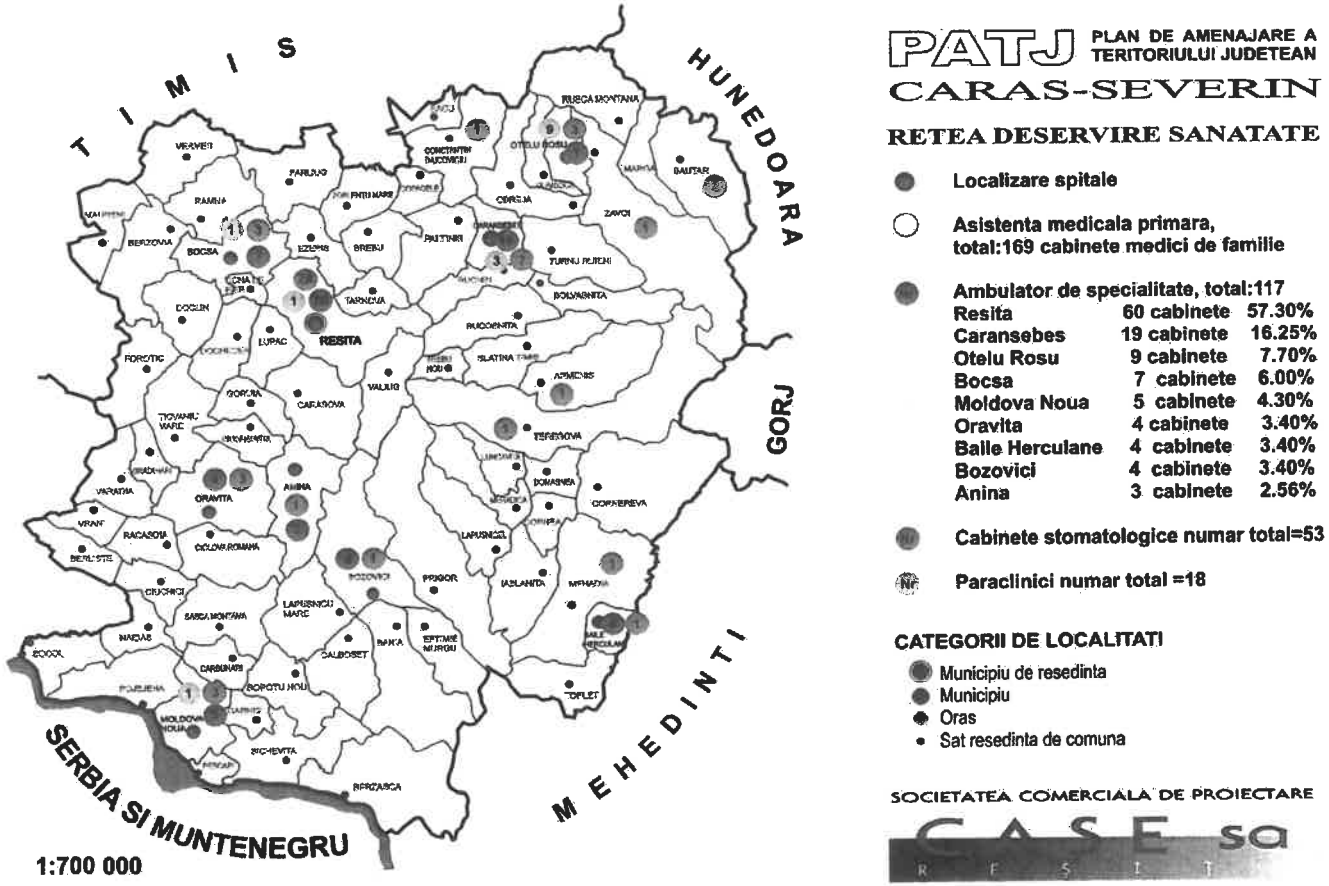

Figura 1: Rețeaua infrastructurii de sănătate

Sursa: Plan de Amenajare a Teritoriului Județean Caraș-Severin

Spitalul Județean de Urgență Reșița reprezintă unitatea sanitară cea mai complexă a Județului Caraș-Severin, asigurând asistență medicală de specialitate a peste 80.000 locuitori din Municipiul Reșița, respectiv a peste 300.000 locuitori ai Județului Caraș Severin, pentru unele specialități care se regăsesc doar la Spitalul Județean de Urgență Reșița (gastroenterologie, nefrologie și hemodializă cronică, hematologie, oncologie, diabetologie și boli de nutriție) îndeplinind totodată și funcția de spital de urgență cu unitate primiri urgențe. Spitalul Județean de Urgență Reșița în prezent funcționează cu 835 paturi după cum urmează:

- Staționar I - parter plus 6 nivele cu 460 paturi, 12 secții și compartimente (secția Obstetrică Ginecologie - 60 paturi, pe două nivele din care: la nivelul II Obstetrică cu 36 paturi, Comp. ORL - 20 paturi, secția Cardiologie - 65 paturi) - suprafață utilă: 16.409 mp.
- Staționar II - amplasat la 5 km de Staționar I, parter plus 2 nivele cu 220 paturi; cu 5 secții și compartimente (secția Neurologie -40 paturi) - suprafața utilă 5.267 mp.
- Staționar III - amplasat la 7 km de Staționar I parter plus 3 nivele cu 155 paturi, funcționează 3 secții (Secția Pneumoftiziologia - 95 paturi; din care Comp. TBC - 80 paturi, Boli Infecțioase - 40 paturi plus 5 paturi comp. HIV/SIDA, Comp. Dermato Venerologie 20 paturi) - suprafața utilă 2.695 mp.

Din perspectiva infrastructurii sanitare, în municipiul Reșița numărul de paturi în unitățile sanitare publice a scăzut constant în ultimii ani, de la 1.431 în 1990 la puțin sub 1.200 în anii 2000, pentru a se stabiliza la 835 începând cu anul 2010. Totuși, se observă că a crescut numărul de paturi din unitățile private, de la 27 în anul 2010 la un maxim de 55 în perioada 2013-2018, pentru a scădea apoi din nou la 40 în 2019 (a se vedea Tabelul 2). Pe de altă parte numărul de paturi din creșe (publice) a scăzut de la 470 în 1998, la puțin peste 100 începând cu anul 2008. Observăm totuși și un aspect pozitiv, mediul privat implicându-se și în probleme medicale mai complexe, cum ar fi tratamentele oncologice, dovadă fiind cele 25 de locuri în puncte de lucru ale centrelor de dializa private create începând cu 2018.

În general, considerăm că dezvoltarea serviciilor private la nivelul comunității reprezintă un aspect pozitiv, atât prin prisma accesului mai mare la servicii medicale, cât și prin prisma creșterii nivelului de trai (apariția acestora este de regulă determinată de existența unei nevoi dar și a unor persoane care-și permit aceste servicii).

Numărul de paturi în spitale publice și private raportat la populație (Tabelul 2) prezintă de asemenea o dinamică interesantă: acest indicator a scăzut de la puțin peste 13 paturi la 1.000 de locuitori în 1992, la sub 10 paturi/1.000 locuitori în perioada 2007-2015, pentru a crește din nou peste 10 paturi/mia de locuitori începând cu anul 2016. Din păcate, această dinamică nu se datorează dezvoltării infrastructurii medicale de referință, ci mai degrabă poate fi explicată prin reducerea populației.

Tabel 2: Paturi în unitățile sanitare pe categorii de unități sanitare

Categorii de unități sanitare	În spitale (inclusiv în centre de sănătate)		În puncte de lucru ale centrelor de dializă	În creșe	Nr. total paturi în spitale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, conform INS)	Nr. paturi spital/1000 locuitori
Forma de proprietate	Publică	Privată	Privată	Publică			(nr. paturi / locuitori)* 1000
Anul 1990	1.431	:	:	:	1.431	-	-
Anul 1991	1.431	:	:	:	1.431	-	-
Anul 1992	1.331	:	:	:	1.331	100.482	13,24

Anul 1993	1.331	:	:	:	1.331	100.301	13,27
Anul 1994	1.260	:	:	:	1.260	100.073	12,59
Anul 1995	1.260	:	:	270	1.260	99.876	12,61
Anul 1996	1.270	:	:	270	1.270	99.329	12,78
Anul 1997	1.195	:	:	270	1.195	98.908	12,08
Anul 1998	1.195	:	:	470	1.195	98.357	12,14
Anul 1999	1.195	:	:	270	1.195	98.143	12,17
Anul 2000	1.195	:	:	210	1.195	97.826	12,21
Anul 2001	1.195	:	:	210	1.195	97.537	12,25
Anul 2002	1.085	:	:	210	1.085	97.448	11,13
Anul 2003	1.030	:	:	200	1.030	97.148	10,60
Anul 2004	995	:	:	188	995	97.153	10,24
Anul 2005	995	:	:	120	995	96.872	10,27
Anul 2006	995	:	:	200	995	96.628	10,29
Anul 2007	912	:	:	140	912	96.165	9,48
Anul 2008	912	:	:	115	912	95.356	9,56
Anul 2009	912	:	:	115	912	94.463	9,65
Anul 2010	835	27	:	115	862	93.959	9,17
Anul 2011	835	27	:	115	862	93.273	9,24
Anul 2012	835	53	:	135	888	92.459	9,60
Anul 2013	835	55	:	135	890	91.304	9,74
Anul 2014	835	55	:	:	890	90.357	9,84
Anul 2015	835	55	:	:	890	89.685	9,92
Anul 2016	835	55	:	:	890	88.684	10,03
Anul 2017	835	55	:	:	890	87.563	10,16
Anul 2018	835	55	25	:	890	86.680	10,26
Anul 2019	835	40	25	:	875	85.565	10,22
Anul 2020	835	40	25	:	875	84.510	10,35

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: *Institutul Național de Statistică*

Resursa umană în sănătate

Un trend similar numărului de paturi din unitățile sanitare se înregistrează și în privința personalului medico-sanitar (a se vedea Tabelul 3[115]). Astfel, numărul de medici din sectorul public e relativ același în anul 1990 (178 de medici) și anul 2019 (179 medici), chiar dacă în această perioadă numărul a variat între un minim de 132 de medici în 1992 și un maxim de 234 de medici în 2000. În sectorul privat numărul de medici a crescut relativ constant, de la 9 medici în 1997, la 94 în anul 2019.

În cazul medicilor de familie avem aparent un trend diferit, numărul crescând în sectorul privat pe măsură ce acesta scade în sectorul public, dar acest lucru e mai degrabă un efect al politicilor publice din domeniu și a modificării încadrării acestora. Similar, domeniul stomatologic, precum și cel al farmaciștilor sunt dominate

[115] La momentul actualizării acestei analize (luna iunie a anului 2021) datele referitoare la personalul medico-sanitar nu erau actualizate pentru anul 2020 la nivel de localitate.

de sectorul privat, în 2019 existând doar 9 medici stomatologi și 2 farmaciști angajați în sectorul public (a se vedea Tabelul 3).

În cazul personalului sanitar mediu avem o scădere sesizabilă în sectorul public după 1990 (de la 850 în 1990, la 737 în 2019), dar trendul nu este unul liniar, numărul de personal sanitar mediu variind în această perioadă între un maxim de 1.011 în anul 2000 și un minim de 613 în anul 2012. În paralel, personalul sanitar mediu angajat în sectorul public a crescut relativ constant de la 29 în anul 1998, la 245 în 2019, suplinind astfel scăderea din sectorul public.

Tabel 3: Personalul medico-sanitar pe categorii, forme de proprietate

Categorii de cadre medico-sanitare	Medici		din total medici: medici de familie		Stomatologi		Farmaciști			Personal sanitar mediu		
Forma de proprietare	Publică	Privată	Publică	Privată	Publică	Privată	Publică	Mixtă	Privată	Publică	Mixtă	Privată
1990	178	:	:	:	:	:	:	:	:	850	:	:
1991	153	:	:	:	:	:	:	:	:	802	:	:
1992	132	:	:	:	:	:	:	:	:	777	:	:
1993	200	:	:	:	37	:	:	:	:	703	:	:
1994	200	:	:	:	45	:	:	:	:	882	:	:
1995	221	:	:	:	38	:	19	:	:	876	:	:
1996	221	:	:	:	38	:	14	:	:	955	:	:
1997	197	9	:	:	35	10	11	:	23	863	:	:
1998	193	6	:	:	35	11	9	3	22	889	7	29
1999	230	10	:	:	20	14	9	3	23	954	7	32
2000	234	14	:	:	25	28	7	:	23	1.011	:	76
2001	188	33	:	:	22	22	7	:	33	840	:	61
2002	179	32	:	:	27	29	7	:	25	761	:	196
2003	180	43	21	32	28	25	6	:	27	734	:	126
2004	180	43	17	31	27	26	6	:	29	748	:	87
2005	186	44	17	31	27	30	4	:	23	721	:	154
2006	179	45	18	31	26	33	5	:	23	710	:	79
2007	193	45	15	32	31	35	5	:	35	681	:	211
2008	169	74	5	48	17	57	3	:	30	720	:	275
2009	175	70	5	48	14	62	3	:	29	695	:	310
2010	180	77	10	50	9	63	3	:	37	663	:	332
2011	183	84	10	50	12	62	3	:	28	661	:	344
2012	176	86	12	52	12	63	3	:	45	613	:	359
2013	186	75	4	52	11	64	4	:	48	618	:	291
2014	174	81	6	53	13	66	4	:	40	677	:	273
2015	192	86	4	43	8	86	5	:	48	715	:	235
2016	183	92	1	46	8	69	4	:	56	763	:	219
2017	183	91	2	41	9	79	4	:	59	799	:	238
2018	179	87	2	43	9	75	3	:	57	737	:	263
2019	179	94	4	40	9	72	2	:	64	737	:	245

Legenda: ':' - date lipsa;
Sursa: Institutul Național de Statistică

Analiza principalelor cauze de deces (a se vedea Tabelul 4, din păcate datele sunt disponibile doar la nivel județean) nu relevă diferențe semnificative față de situația existentă la nivel național.

Tabel 4: Decedați pe cauze de deces (județul Caraș-Severin)

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	4.527	4.641	4.500	4.270	4.192	4.230	4.294	4.154	3.930	4.063	4.087	4.342	4.081	4.322	4.156	4.002
Boli infecțioase și parazitare	51	44	46	48	74	55	83	76	74	94	79	96	125	173	188	212
din care: Tuberculoză	39	25	39	43	43	28	48	47	43	46	34	23	18	20	16	25
Tumori	646	636	650	640	627	690	689	705	652	709	701	824	750	757	739	684
Boli endocrine, de nutriție, metabolism, ale sângelui și ale organelor hematopoetice	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Boli endocrine, de nutriție și metabolism	27	21	31	17	21	35	92	50	50	31	31	37	27	45	32	30
din care: Diabet zaharat	26	20	31	16	21	35	91	50	49	31	31	36	26	45	32	29
Tulburări mintale, boli ale sistemului nervos și ale organelor simțurilor (fără bolile cerebrovasculare)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tulburări mentale și de comportament	8	3	3	8	14	4	6	2	4	2	7	9	5	9	6	7
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexele sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	18	24	23	24	20	17	18	26	24	26	19	25	17	27	49	46
Boli ale aparatului circulator	3.151	3.291	3.100	2.924	2.775	2.746	2.755	2.698	2.513	2.519	2.563	2.670	2.500	2.557	2.437	2.342
din care: Boala ischemică a inimii	961	1.000	905	928	921	938	931	949	809	802	891	827	761	794	723	704
din care: Boli cerebro-vasculare	1.119	1.184	1186	1007	861	939	932	939	944	879	786	817	767	789	746	705

Boli ale aparatului respirator	191	159	162	163	145	157	138	166	183	**166**	**218**	**239**	**198**	**233**	221	**241**
Boli ale aparatului digestiv	197	203	186	173	193	209	195	176	179	**194**	**160**	**154**	**162**	**154**	151	**158**
Boli ale aparatului genito-urinar	39	36	43	56	76	76	92	65	67	**71**	**81**	**60**	**78**	**92**	69	**80**
Sarcina, naștere și lăuzie	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:	**1**	:	:	:	:	:
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	36	28	23	19	20	11	13	12	10	**11**	**7**	**9**	**8**	**6**	16	**5**
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	7	17	13	14	13	8	9	4	6	**9**	**5**	**4**	**3**	**8**	:	**2**
Leziuni traumatice, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	136	163	185	152	177	169	158	128	114	**124**	**108**	**124**	**111**	**128**	138	**104**
Alte cauze	20	16	35	32	37	53	46	45	54	**107**	**107**	**91**	**97**	**133**	110	**91**

Legenda: ':' - date lipsa; 9999,00 - normal - date definitive; 9999,00 - îngroșat subliniat - date semidefinitive; 9999,00 - îngroșat - date revizuite; 9999,00 - subliniat - date provizorii

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cheltuieli publice locale pentru sănătate

Cheltuielile autorităților locale sunt grupate, în mod obișnuit, pe baza a două clasificații: economică și funcțională.

Clasificația funcțională oferă o imagine a alocării fondurilor către diferitele domenii sau tipuri de servicii furnizate de autoritățile locale: servicii publice generale (administrația publică locală), învățământ, asistență socială, sănătate, transporturi, ordine publică, protecția mediului, locuințe și dezvoltare publică, cultură, recreere și religie, energie. Această grupare a cheltuielilor furnizează informații asupra priorităților factorilor de decizie în procesul de alocare a resurselor, dar și asupra serviciilor publice aflate în competența autorităților publice locale. Cele trei tipuri de competențe ale APL sunt prevăzute în Codul Administrativ, fiind instituite prin Legea-cadru a descentralizării (195/2006):

- competențe de delegate - atribuțiile stabilite prin lege și transferate, împreună cu resursele financiare corespunzătoare, autorităților administrației publice locale de către autoritățile administrației publice centrale pentru a le exercita în numele și în limitele stabilite de către acestea din urmă;
- competențe exclusivă - atribuțiile stabilite prin lege în mod expres și limitativ în sarcina autorităților administrației publice locale, pentru realizarea cărora acestea au drept de decizie și dispun de resursele și mijloacele necesare;
- competențe partajate - atribuțiile exercitate potrivit legii de autorități ale administrației publice locale, împreună cu alte autorități ale administrației publice, stabilite în mod expres și limitativ, cu stabilirea resurselor financiare și a limitelor dreptului de decizie pentru fiecare autoritate publică în parte.

Clasificația economică diferențiază între cheltuieli curente (cele care sunt legate de asigurarea funcționării autorităților locale și de furnizarea serviciilor – cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunurile și serviciile, cheltuieli cu asistența socială, cheltuieli cu proiectele cu finanțare din fonduri externe, transferuri etc.), cheltuieli de capital/investiții ale autorităților locale și operațiuni financiare (legate de instrumentele datoriei publice locale / rambursări de împrumuturi).

Tabelul 5 prezintă cheltuielile Primăriei municipiului Reșița pentru sănătate în perioada 2009-2020, conform clasificării funcționale. Analiza datelor relevă o creștere constantă a cheltuielilor efectuate de primăria municipiului Reșița pentru sănătate în perioada 2019-2019, atât raportat la suma efectivă (de la 511.007 lei în 2009, la 3.492.140 lei în 2019), cât și ca procent din cheltuielile totale ale instituției (de la 0,41% în 2009 la 2,45% în 2019). În anul 2020, cheltuielile cu sănătatea au scăzut foarte puțin în sumă brută (de la 3.492.140 lei la 3.454.052 lei), lucru care se reflectă mai puternic în proporția lor din totalul cheltuielilor (1,44% în 2020, comparat cu 2,45% în 2019) datorită bugetului general mai consistent.

Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul sănătății se reflectă și în suma alocată pe locuitor, aceasta crescând constant în perioada analizată, de la 5,41 lei în 2009,la 40,87 lei în anul 2020 (respectiv de peste 7,5 ori).

Tabel 5: Cheltuieli pentru sănătate din bugetul local

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cheltuieli pentru Sănătate	Procentul cheltuielilor pentru sănătate din cheltuielile totale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, conform INS)	Cheltuieli sănătate/ Locuitor (în Ron)

2020	245.690.473	239.815.346	3.454.052	1,44%	84.510	40,87
2019	141.299.836	142.335.428	3.492.140	2,45%	85.565	40,81
2018	105.597.233	105.119.897	2.979.590	2,83%	86.680	34,37
2017	149.518.563	149.312.102	2.002.018	1,34%	87.563	22,86
2016	139.853.919	140.262.078	1.567.774	1,12%	88.684	17,68
2015	136.255.191	135.867.206	1.225.268	0,90%	89.685	13,66
2014	185.551.800	185.551.057	1.150.723	0,62%	90.357	12,74
2013	121.430.975	121.040.669	1.158.261	0,96%	91.304	12,69
2012	123.022.553	123.123.515	1.001.547	0,81%	92.459	10,83
2011	101.669.727	103.054.287	940.125	0,91%	93.273	10,08
2010	112.846.594	111.102.255	1.126.783	1,01%	93.959	11,99
2009	123.989.131	123.952.914	511.007	0,41%	94.463	5,41
2008	113.677.779	113.394.346	-	#VALUE!	95.356	#VALUE!
2007	95.922.151	95.796.393	-	#VALUE!	96.165	#VALUE!
2006	86.863.814	86.364.423	200.000	0,23%	96.628	2,07

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbl.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Perspective strategice și analiza SWOT

Primul Barometru Urban la nivel național din România a fost dezvoltat în cadrul proiectului de elaborare a Politicii Urbane a României, realizat de Banca Mondială și Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației. Datele au fost colectate în perioada 1 iulie – 15 august 2020, printr-un sondaj privind calitatea vieții, realizat în 41 de localități urbane din România, selectate în funcție de trei criterii (dimensiunea localității, regiunea de dezvoltare, profilul urban – economic, geografic, administrativ). În cadrul acestuia au fost analizate satisfacția față de infrastructură și facilitățile urbane (transport, servicii de sănătate, facilități sportive, culturale și educaționale, starea străzilor și a clădirilor, spații publice, disponibilitatea magazinelor), percepția privind calitatea mediului (calitatea aerului, nivelul zgomotului, curățenie etc.), percepția respondenților despre orașul lor (siguranță și încredere, administrare și guvernare locală, locuri de muncă) și alte aspecte. Sondajul a fost modelat după Eurobarometrul Flash, care se aplică periodic unor orașe selectate din Uniunea Europeană. Sondajul de opinie a avut un număr de 13.380 de respondenți din tot atâtea gospodării, având o marjă de eroare statistică de +/-1% pentru un interval de încredere de 99%.

În cazul municipiului Reșița doar 11% din respondenții se declară foarte mulțumiți de serviciile de sănătate și 27% se declară mai degrabă mulțumiți, în timp ce 34% se declară mai degrabă nemulțumiți și 27% se declară foarte nemulțumiți (Barometrul Urban, 2020, p. 21). Conform aceluiași document (p. 99), serviciile de sănătate sunt percepute de către cetățeni ca fiind principala problemă cu care se confruntă orașul lor (67% menționând acest lucru), urmată de locurile de muncă (40%) și oportunitățile de dezvoltare a afacerilor (39%).

Adiacent datelor colectate de la Institutul Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în municipiul Reșița. Datele au fost colectate în perioada noiembrie-decembrie 2020 prin intermediul a 800 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu, iar datele au fost ponderate în funcție de gen, vârstă, educație, ocupație și etnie – sondajul este reprezentativ la nivel de municipiu.

Tabelul 6 prezintă opiniile respondenților referitoare la calitatea serviciilor medicale disponibile la nivelul municipiului Reșița. Observăm că media cea mai ridicată este obținută de serviciile medicale disponibile în cadrul cabinetelor medicilor de familie (6,59 din 10), urmate de serviciile medicale private (5,87 din 10) și de stat (cu doar 4,41 din 10). Media generală obținută pentru calitatea serviciile medicale (5,62 din 10), precum și scorurile pentru fiecare tip de serviciu medical indică faptul că domeniul medical este unul în care există loc de creștere și îmbunătățire pentru a crește calitatea vieții la nivelul comunității.

Tabel 6: Calitatea serviciilor medicale

Vă rugăm să acordați o notă de la 1 la 10 pentru următoarele aspecte ale calității sistemului de sănătate din *Reșița* (1=foarte scăzut(ă), iar 10=foarte ridicat(ă))			
	Calitatea serviciilor oferite de cabinetele medicilor de familie	**Calitatea serviciilor de sănătate de stat**	**Calitatea serviciilor de sănătate private**
1 = foarte scăzută	12,8%	23,3%	13,4%
2	4,3%	7,2%	3,4%
3	3,4%	16,9%	5,9%
4	3,0%	6,0%	3,9%
5	8,0%	12,4%	18,9%
6	2,5%	6,8%	4,4%
7	19,4%	10,1%	17,1%
8	12,4%	7,6%	12,5%
9	17,0%	2,8%	11,7%
10=foarte ridicat(ă)	17,3%	7,0%	8,6%
MEDIE dimensiune	6,59	4,41	5,87
MEDIE Sănătate	**5,62**		

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în municipiul Reșița, 2020

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective strategice referitoare la dezvoltarea municipiului Reșița din perspectiva sănătății:

- Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul sănătății;
- Creșterea numărului de medici și a altor categorii de personal sanitar în sectorul privat;
- Implicarea sectorului privat oferirea unor servicii medicale complexe;
- Stabilizare a resursei umane în sectorul public;
- Nemulțumire ridicată a cetățenilor vis-a-vis de calitatea serviciilor medicale oferite, chiar dacă resursele alocate acestui domeniu au crescut;

Tabel 7: Analiza SWOT în domeniul sănătății

PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
• Diversitatea serviciilor medicale (publice și private) accesibile comunității; • Creșterea numărului de medici și a altor categorii de personal sanitar în sectorul privat; • Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul sănătății;	• Imagine negativă a Spitalului Județean de Urgență în mass media locală și națională; • Satisfacție redusă a cetățenilor privind serviciile de sănătate; • Aspecte demografice (natalitate scăzută, migrație ridicată) care pot pune presiune pe sistemul de sănătate;
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**

• Politicile europene de dezvoltare a infrastructurii sanitare; • Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protejare a sănătății; • Atragere de fonduri private în vederea stabilirii unor parteneriate public-private în domeniul medical; • Concentrare a anumitor resurse medicale în zona prevenției bolilor și nu doar a tratării – abordare proactivă la nivel local;	• Așezare geografică față de alte centre și magistrale cu atractivitate mai ridicată (care pot devenii poli regionali în anumite domenii – servicii de sănătate); • Lipsa unor investitori majori în domeniul sănătății;

Social

Asistența socială

Direcția de Asistență Socială Reșița este responsabilă pentru transpunerea în practică a legislației în vigoare și a strategiei Consiliului Local al Municipiului Reșița în domeniul asistenței sociale comunitare. Potrivit actelor normative în vigoare în domeniul asistenței sociale, activitatea cuprinde, pe de o parte, prestațiile sociale, destinate persoanelor în drept și familiilor defavorizate din punct de vedere social și, pe de altă parte, serviciile sociale, destinate prevenirii marginalizării și excluziunii sociale, susținerii materiale în depășirea situațiilor de risc social al grupurilor țintă vulnerabile.

La nivel local, DAS Reșița este asistată de o serie de alți furnizori de servicii de asistență socială din subordine, precum:

1. **Centrul de Zi Maria** (înființat în 2002 de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Caraș-Severin, perioadă de funcționare în cadrul Consiliului Local Reșița și Direcției de Asistență Socială Reșița 2005-2019);

2. **Centrul de Zi ABC** (perioadă de funcționare 2013 – prezent)

Servicii sociale furnizate în cadrul ambelor centre de zi destinate copiilor:

- suport și asistență pentru familiile și copiii aflați în dificultate ;
- educație informală extracurriculară pentru copii, în funcție de nevoia acestei categorii ;
- mediere socială ;
- orice alte măsuri și acțiuni care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială: acordarea mesei de prânz pentru copiii beneficiari, reintegrare familială și comunitară, socializare și petrecere a timpului liber.

Activități în cadrul serviciilor sociale furnizate:

- informare la nivelul comunității în ceea ce privește serviciile oferite și beneficiile acestora pentru copii și familiile lor;
- activități educaționale pentru copii: sprijin educațional în efectuarea temelor, activități recuperatorii în sfera funcțiilor instrumentale;
- activități recreative și de socializare: activități artistice; activități în comunitate; activități informative; excursii; sărbătorirea zilelor de naștere a copiilor din cadrul centrului; participare la evenimente cultural- artistice și sportive destinate copiilor; activități ludice;
- activități de consiliere psihologică: evaluare, asistență și consiliere psihologică individuală și de grup; dezvoltarea abilităților de viață independentă; activități privind dezvoltarea limbajului, a comunicării; relaționarea pozitivă, aspecte legate de dezvoltarea copiilor și consolidarea vieții de familie;
- activități de orientare școlară și profesională: evaluarea abilităților și a aptitudinilor în vederea orientării școlare și profesionale;

- activități de asistență socială: gestionarea dosarelor beneficiarilor; urmărirea implementării programului personalizat de intervenție; vizite la domiciliul copiilor, menținerea relației copilului cu școala; întâlniri periodice cu familiile beneficiarilor; sprijin și consiliere pentru părinți/reprezentanți legali ai copiilor;
- asigurarea zilnică a unei mese de prânz pentru copii și asigurarea transportului în comun.

Tipul de beneficiari în cadrul ambelor centre de zi destinate copiilor:

- copii proveniți din familii aflate în situații de risc social, marginalizare socială, risc de abandon școlar, copii aflați în risc de separare de familia lor;
- copii care sunt înscriși/frecventează o formă de învățământ de zi (vârstă școlară);
- criterii de eligibilitate: să fie înscris într-o formă de învățământ de zi; să fie apt medical pentru frecventarea centrului de zi; să provină, de regulă, dintr-o familie monoparentală sau cu fratrie mare; să existe o situație de vulnerabilitate/dificultate, pentru depășirea căreia este nevoie de măsuri de suport și asistență din partea comunității locale (existența unei disproporții vădite între nivelul resurselor financiare/materiale și nevoile reale ale familiei, situații medicale grave în familia beneficiarului care afectează capacitatea de muncă a reprezentanților legali ai acestuia, posibilitatea agravării problemelor familiale de natură locativă etc.);

3. **Centrul de Servicii de Asistență Socială pentru Persoane Vârstnice, Clubul Pensionarilor, Clubul Persoanelor Vârstnice**

Servicii sociale: servirea unei mese calde, activități de socializare și petrecere a timpului liber, activități recreative, consiliere și sprijin, recuperare medicală, servicii de spălătorie, asistență medicală și socială.

Tipul de beneficiari : persoane vârstnice vulnerabile, aflate în situații de risc social, marginalizare/excluziune socială.

Numărul de indemnizații pentru creșterea copilului și numărul de indemnizații pentru creșterea copilului cu handicap au crescut între 2019 și 2020 (Tabelul 8), chiar dacă numărul de stimulente acordate pentru inserție profesională a scăzut cu aproape o treime între cei doi ani (lucru care este de altfel explicabil având în vedere contextul epidemiologic care a marcat anul 2020 și a crescut reticența tinerelor mame de a se întoarce în câmpul muncii).

Tabel 8: Beneficiari de servicii sociale – indemnizații creștere copil +stimulent inserție

Prestații sociale pentru adulți	2019	2020
Indemnizație pentru creșterea copilului	300	310
Indemnizație pentru creșterea copilului cu handicap 0-2 ani	36	77
Stimulent de inserție	165	111

Sursa: DAS Reșița

Situaţia beneficiarilor de servicii sociale sub forma ajutoarelor financiare este prezentată în Tabelul 9. Observăm că numărul persoanelor beneficiare de venit minim garantat conform legii 416/2001 a scăzut constant în perioada analizată, de la 623 în 2005, la 82 în 2020. O evoluţie similară întâlnim şi în cazul beneficiarilor de ajutor financiar de urgenţă conform legii 416/2001, numărul acestora scăzând de la 232 în 2009, la 28 în 2020; totuşi în acest caz scăderea nu a fost una liniară, nevoie de astfel de ajutoare crescând considerabil în perioada 2012-2016, cu un maxim de 2.465 beneficiari în anul 2014.

O scădere semnificativă poate fi identificată şi în privinţa numărului de beneficiari de alocaţii pentru susţinerea familiei conform legii 277/2010, de la 374 de beneficiari în 2011, la 83 în 2020.

Tabel 9: Beneficiari de servicii sociale – ajutoare financiare

An	Venit minim garantat Legea 416/2001	Ajutor financiar de urgenţă – Legea 416/2001	Alocaţia pentru susţinerea familiei Legea 277/2010
2005	623		
2006	554		
2007	322		
2008	293		
2009	303	232	
2010	321	192	
2011	198	184	374
2012	195	1.036	280
2013	181	673	110
2014	198	2.465	95
2015	160	1.132	141
2016	169	788	140
2017	143	28	126
2018	104	42	134
2019	80	25	106
2020	82	28	83

Sursa: DAS Reşiţa

Prestaţiile sociale pentru copii (a se vedea Tabelul 10) urmează trendul descendent identificat în cazul prestaţiilor sociale pentru adulţi:

- Numărul de alocaţii de stat pentru copii a scăzut de la 533 în 2019, la 502 în 2020;
- Numărul beneficiarilor de stimulente financiare pentru nou născuţi conform HCL 371/2017 a scăzut de la 380 în 2018, la 339 în 2020;
- Numărul de beneficiari ai stimulentului educaţional pentru stimularea participării la învăţământul preşcolar (Legea 248/2015) a scăzut de asemenea de la 41 în 2016, la 15 în 2020.

Remarcăm totuşi că această scădere a volumului de prestaţii sociale pentru copii nu este neapărat un aspect pozitiv, deoarece poate fi un semn al scăderii natalităţii şi nu neapărat un indicator al îmbunătăţirii condiţiilor sociale la nivel local.

Tabel 10: Beneficiari de servicii sociale – Prestații sociale pentru copii

An	Alocație de stat pentru copii	Beneficiari stimulent financiar nou născut HCL 371/2017	Beneficiari stimulent educațional pentru stimularea participării la învățământul preșcolar Legea 248/2015
2016			41
2017			28
2018		380	17
2019	533	385	11
2020	502	339	15

Sursa: DAS Reșița

Numărul de anchete sociale înscriere program de sprijin minori/școala specială (Tabelul 11) a fluctuat considerabil între 2006 și 2020, cu o creștere inițială în perioada 2006-2011 (de la 1 la 75). Numărul de anchete a continuat să fluctueze ulterior, de la un minim de 15 în anul 2013, la un maxim de 269 în anul 2019, pentru a scădea din nou la 156 de anchete în anul 2020.

Tabel 11: Anchete sociale înscriere program de sprijin minori/școala specială

An	Număr anchete
2006	1
2007	8
2008	33
2009	26
2010	38
2011	75
2012	23
2013	15
2014	18
2015	81
2016	162
2017	238
2018	181
2019	269
2020	156

Sursa: DAS Reșița

Referitor la activitatea de Autoritate Tutelară și Protecția Copilului (Tabelul 12) evidențiem numărul de anchete sociale efectuate la solicitarea instanțelor judecătorești și notariale care pare să fie pe un trend ascendent în perioada analizată, de la 203 anchete în 2007, la 450 în 2019.

Delincvența juvenilă (minori infractori/asistare minori care au săvârșit fapte penale sau au fost victime ale unor infracțiuni, la Parchet, Poliție, instanțe judecătorești) pare să fie pe un trend descendent, de la 168 de cazuri în 2006, la 2 în 2019.

Tabel 12: Autoritate Tutelară și Protecția Copilului

	Anchete sociale efectuate la solicitarea instanţelor judecătoreşti şi notariale	Delincvenţă juvenilă (minori infractori/asistare minori care au săvârşit fapte penale sau au fost victime ale unor infracţiuni, la Parchet, Poliţie, instanţe judecătoreşti	Dispoziţii curatelă
2006	347	168	15
2007	203	55	24
2008	291	65	64
2009	305	13	109
2010	301	184	118
2011	253	18	47
2012	207	6	49
2013	298	10	47
2014	206	6	34
2015	320	3	35
2016	323	5	56
2017	330	6	63
2018	349	2	40
2019	450	2	43
2020	270	0	57

Sursa: DAS Reşiţa

Numărul de dispoziţii de curatelă a crescut în perioada analizată, de la 15 în 2006, la 57 în 2020 (a se vedea Tabelul 10), o creştere similară fiind întâlnită şi referitor la numărul de copii aflaţi în plasament familial, care a crescut de la 7 în 2011, la 88 în 2020 (a se vedea Tabelul 13).

Tabel 13: Copii aflaţi în plasament familial

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0-3 ani	2	3	1	7	2	3	4	2	3	3
3-6 ani	2	7	1	1	1	3	1	1		4
6-9 ani			3	4	2	3	3	2	2	8
9-12 ani	2	5	5	3	5		1	7	4	18
12-15 ani		8	9	2	2	8	2	8	5	27
15-18 ani	1	5	2	1	2	5	11	4	8	28
Peste 18 ani				3			3			6
Total/an	7	28	21	22	14	22	22	24	22	88

Sursa: DAS Reşiţa

Numărul persoanelor cu handicap (Tabelul 14) denotă mai degrabă o situaţie îngrijătoare, acesta crescând atât în cazul persoanelor minore, cât şi a celor majore. Anchetele încadrare/reîncadrare în grad de handicap pentru minori s-au înmulţit de la 207 în anul 2005, la 816 în anul 2016, ulterior numărul acestora scăzând la 430 în anul 2020.

Numărul de persoane adulte cu diverse grade de handicap a crescut şi el, de la 229 în 2005, la 864 în anul 2020; în acest caz creşterea este relativ constantă în toată perioada analizată. În cazul adulţilor încadraţi cu diverse grade de handicap, femeile par să reprezinte un procent mai mare decât bărbaţii, chiar dacă diferenţa între cele 2 genuri este relativ redusă.

Tabel 14: Persoane cu handicap

	Minori (toate gradele) - Anchete încadrare/reîncadrare în grad de handicap	Adulți (cu grad grav și asistent personal), din care:	Bărbați	Femei
2005	207	229	113	116
2006	376	297	137	160
2007	393	316	161	155
2008	393	365	189	176
2009	364	527	263	264
2010	531	548	257	291
2011	816	541	259	282
2012	692	590	309	281
2013	680	640	315	325
2014	600	653	321	332
2015	538	660	321	339
2016	502	710	323	387
2017	407	723	321	402
2018	382	782	361	421
2019	480	1012	470	542
2020	430	864	390	472

Sursa: DAS Reșița

Tabelul 15 include principalele categorii de beneficiari pentru care DAS Reșița acordă servicii/prestații sociale.

Numărul de familii monoparentale care au fost ajutate cu diverse servicii de către DAS Reșița a crescut de la 2 în 2011, la 50 în 2020, în timp ce numărul de beneficiari de venit minim garantat și alocația pentru susținerea familiei familii din rândul acestei categorii defavorizate a scăzut de la 225 în 2011, la 40 în anul 2020 (Tabelul 15).

Conform Tabelului 15, numărul de copii separați de părinți sau cu risc de separare care au primit asistență prin intermediul Centrului de Zi Maria, Centrului de Zi ABC și Biroului Protecția Copilului) a crescut de la 56 în anul 2005, la 124 în anul 2020, numărul maxim de minori asistați înregistrându-se în 2017 (523).

DAS Reșița oferă servicii de asistență socială și persoanelor vârstnice (Tabelul 15), referitor la care se observă că:

- Numărul de anchete/fișe socio-medicale geriatrice pentru internarea persoanelor vârstnice în centre de îngrijire și asistență nu s-a modificat semnificativ între 2006 (55 de anchete) și 2020 (47 de anchete), chiar dacă a fluctuat în acest interval (numărul maxim fiind atins în 2009 – 104);
- Numărul de persoane vârstnice asistate la încheierea unor contracte la birou notarial a scăzut începând cu anul 2015;
- Numărul de beneficiari ai Centrului de Servicii de Asistență Socială pentru Persoane Vârstnice a crescut de la 30 în 2013, la 302 în 2020;
- Numărul de persoane care au apelat la Clubul Pensionarilor a rămas constant între 2018 și 2020 (170) dar a crescut în cazul Clubului Persoanelor Vârstnice (de la 150 în 2018, la 180 în 2020);

Numărul de beneficiari ai ajutorului de încălzire (cu gaz, energie electrică sau lemne) a scăzut constant, diferența cea mai mare fiind întâlnită în cazul încălzirii cu gaze naturale (de la 4.162 în 2011, la 148 în 2020).

Rețeaua infrastructurii de asistență socială prezentată în Figura 2 arată o oarecare concentrare a acestor servicii la nivelul municipiului Reșița (trendul este mai vizibil decât în cazul infrastructurii de sănătate prezentate anterior în Figura 1).

Tabel 15: Categorii de beneficiari pentru care se acordă servicii/prestații sociale

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
a. Familii monoparentale																
- Servicii							2	18	26	19	17	20	106	28	45	50
- beneficiari de ASF și VMG							225	154	66	60	81	99	78	74	61	40
b. Copii separați de părinți sau <u>cu risc de separare</u> (Maria+ ABC+Birou Protecția Copilului)	56 Maria	65 Maria	70 Maria	80 Maria	68 Maria	68 Maria	99 Maria + BPC	109 Maria + BPC	132 Maria + BPC	121 Maria + BPC	141 Maria + BPC	152 Maria + BPC	523 Maria + BPC	180 Maria + BPC	140 Maria + ABC+ BPC	124 ABC+ BPC
c. Persoane vârstnice																
- Beneficiare de tichete electronice de masă caldă OUG 115/2020																153
- Anchete/fișe socio-medicale geriatrice pentru internarea persoanelor vârstnice în centre de îngrijire și asistență		55	58	84	104	51	42	65	48	62	67	50	49	51	65	47
- Asistare persoane vârstnice		12	18	28	16	17	12	3	8	11	18	15	10	9	8	7

încheiere contracte birou notarial																
- **Beneficiari ai Centrului de Servicii de Asistenţă Socială**									30	70	100	130	200	290	301	302
- **Clubul Pensionarilor**														170	170	170
- **Clubul Persoanelor Vârstnice**														150	180	180
d. Persoane fără adăpost (transportate la Centrul Rezidenţial de Asistenţă şi Reintegrare Socială Caransebeş)									16	16	36	27	18	18 din 37	25 din 45	19 din 45
e. Număr de beneficiari ai ajutorului de încălzire																
- **Cu gaze naturale**							4.162	3.062	1.928	1.562	1.142	771	511	279	198	148
- **Cu energie electrică**									83	94	72	54	46	19	14	11
- **Cu lemne**								183	70	81	66	57	52	25	15	5
- **Cu lemne (pers/fam beneficiare de VMG)**	332	333	205	179	195	206	157	131	129	132	121	119	112	77	52	60

f. Alte persoane în situații de risc social (masă cantină): - **Beneficiari de ajutoare alimentare în cadrul POAD**												9.567	13.400	0	0	768
- **Familii în situații deosebite (veterani, văduve de război, izolați la domiciliu)**																16

Sursa: DAS Reșița

Figura 2: Rețeaua infrastructurii de asistență socială

Sursa: Plan de Amenajare a Teritoriului Județean Caraș-Severin

Cheltuieli publice locale pentru asistenţă socială

Cheltuielile autorităţilor locale sunt grupate, în mod obişnuit pe baza a două clasificaţii: economică şi funcţională.

Clasificaţia funcţională oferă o imagine a alocării fondurilor către diferitele domenii sau tipuri de servicii furnizate de autorităţile locale: servicii publice generale (administraţia publică locală), învăţământ, asistenţă socială, sănătate, transporturi, ordine publică, protecţia mediului, locuinţe şi dezvoltare publică, cultură, recreere şi religie, energie. Această grupare a cheltuielilor furnizează informaţii asupra priorităţilor factorilor de decizie în procesul de alocare a resurselor, dar şi asupra serviciilor publice aflate în competenţa autorităţilor publice locale. Cele trei tipuri de competenţe ale APL sunt prevăzute în Codul Administrativ, fiind instituite prin Legea-cadru a descentralizării (195/2006):

- competenţe de delegate - atribuţiile stabilite prin lege şi transferate, împreună cu resursele financiare corespunzătoare, autorităţilor administraţiei publice locale de către autorităţile administraţiei publice centrale pentru a le exercita în numele şi în limitele stabilite de către acestea din urmă;
- competenţe exclusivă - atribuţiile stabilite prin lege în mod expres şi limitativ în sarcina autorităţilor administraţiei publice locale, pentru realizarea cărora acestea au drept de decizie şi dispun de resursele şi mijloacele necesare;
- competenţe partajate - atribuţiile exercitate potrivit legii de autorităţi ale administraţiei publice locale, împreună cu alte autorităţi ale administraţiei publice, stabilite în mod expres şi limitativ, cu stabilirea resurselor financiare şi a limitelor dreptului de decizie pentru fiecare autoritate publică în parte.

Clasificaţia economică diferenţiază între cheltuieli curente (cele care sunt legate de asigurarea funcţionării autorităţilor locale şi de furnizarea serviciilor – cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunurile şi serviciile, cheltuieli cu asistenţa socială, cheltuieli cu proiectele cu finanţare din fonduri externe, transferuri etc.), cheltuieli de capital/investiţii ale autorităţilor locale şi operaţiuni financiare (legate de instrumentele datoriei publice locale / rambursări de împrumuturi).

Asistenţa socială apare în ambele clasificaţii utilizate pentru prezentarea datelor, atât cea economică, cât şi în cea funcţională, cu menţiunea că în clasificaţia funcţională sunt cuprinse şi cheltuieli legate de funcţionarea instituţiilor din domeniu, finanţate din bugetul local.

Tabelul 16 prezintă cheltuielile Primăriei municipiului Reşiţa realizate pentru activităţi de asistenţă socială în perioada 2006-2020, conform clasificării economice. Cheltuielile cu asistenţa socială realizate de Primăria municipiului Reşiţa au crescut constant începând cu anul 2011 (2.624.327 lei sau 2,55% din totalul cheltuielilor), ajungând în anul 2019 la 10.909.791 lei sau 7,66% din totalul cheltuielilor. În anul 2020 cheltuielile au crescut în continuare la 11.866.055, dar procentul este mai mic (4,94%) raportat la cheltuielile totale, în principal datorită creşterii acestei ultime categorii.

Trebuie menţionat că, deşi creşterea este una constantă şi consistentă, acest aspect nu semnifică neapărat o creştere a problemelor sociale în comunitate, ci mai degrabă alocarea unor resurse mai consistente pentru soluţionarea acestor probleme şi îmbunătăţirea situaţiilor persoanelor defavorizate.

Creşterea cheltuielilor publice locale în domeniul asistenţei sociale se reflectă şi în suma alocată pe locuitor, aceasta crescând constant în perioada analizată, de la 11,41 lei în 2006, la 150,41 lei în 2019 (respectiv de peste 13 ori, conform clasificării economice).

Tabel 16: Cheltuieli cu asistenţa socială din bugetul local (clasificarea economică)

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cheltuieli cu Asistență Socială	Procentul cheltuielilor pentru asistență socială din cheltuielile totale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Cheltuieli asistență socială/locuitor (lei)
2020	245.690.473	239.815.346	11.866.055	4,94%	84.510	150,41
2019	141.299.836	142.335.428	10.909.791	7,66%	85.565	127,50
2018	105.597.233	105.119.897	9.460.270	9,00%	86.680	109,14
2017	149.518.563	149.312.102	7.707.195	5,16%	87.563	88,02
2016	139.853.919	140.262.078	7.227.949	5,15%	88.684	81,50
2015	136.255.191	135.867.206	5.016.264	3,69%	89.685	55,93
2014	185.551.800	185.551.057	4.805.369	2,59%	90.357	53,18
2013	121.430.975	121.040.669	4.092.552	3,38%	91.304	44,82
2012	123.022.553	123.123.515	3.911.146	3,18%	92.459	42,30
2011	101.669.727	103.054.287	2.624.327	2,55%	93.273	28,14
2010	112.846.594	111.102.255	3.406.125	3,07%	93.959	36,25
2009	123.989.131	123.952.914	3.388.302	2,73%	94.463	35,87
2008	113.677.779	113.394.346	2.270.575	2,00%	95.356	23,81
2007	95.922.151	95.796.393	2.888.302	3,02%	96.165	30,03
2006	86.863.814	86.364.423	1.102.220	1,28%	96.628	11,41

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbl.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Tabelul 17 prezintă cheltuielile Primăriei municipiului Reșița realizate pentru Asigurări și asistență socială în perioada 2010-2020, conform clasificării funcționale. După cum am menționat anterior, în clasificația funcțională sunt cuprinse și cheltuieli legate de funcționarea instituțiilor din domeniu, finanțate din bugetul local, de aici rezultând și o alocație bugetară mai consistentă. Similar clasificării economice, observăm că suma totală alocată a crescut în perioada analizată, de la 11.082.493 lei în 2010, la 22.291.556 lei în 2020. Suma a crescut și dacă ne referim la resursele financiare alocate pe locuitor, de la 117,95 lei în 2010, la 263,77 lei în 2020. În ambele situații (referitor la sumele totale și sume pe locuitor) asistăm la o dublare a resurselor alocate în perioada 2010-2020. În cazul raportării cheltuielilor cu asigurări și asistență socială la totalul cheltuielilor pare că asistăm la o aparentă scădere a procentului, de la 9,97% în 2010 la 9,29% în 2020, dar acest lucru poate fi explicat prin faptul că bugetul din anul 2020 este semnificativ mai consistent decât cele din anii anterior; de exemplu, în anul 2019 procentul cheltuielilor cu asigurări și asistență socială era de 15,59% din cheltuielile totale și în anul 2018 de 17,79%.

Tabel 17: Cheltuieli cu asigurări și asistență socială din bugetul local (clasificarea funcțională)

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cheltuieli cu asigurări și asistență socială	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Cheltuieli cu asigurări și asistență socială/locuitor (lei)	Cheltuieli cu asigurări și asistență socială din cheltuielile totale (în %)
2020	245.690.473	239.815.346	22.291.556	84.510	263,77	9,29
2019	141.299.836	142.335.428	22.194.700	85.565	259,38	15,59
2018	105.597.233	105.119.897	18.701.874	86.680	215,75	17,79

2017	149.518.563	149.312.102	18.327.140	87.563	209,30	12,27
2016	139.853.919	140.262.078	17.257.003	88.684	194,58	12,30
2015	136.255.191	135.867.206	12.405.629	89.685	138,32	9,13
2014	185.551.800	185.551.057	11.446.677	90.357	126,68	6,16
2013	121.430.975	121.040.669	10.627.667	91.304	116,39	8,78
2012	123.022.553	123.123.515	12.827.462	92.459	138,73	10,41
2011	101.669.727	103.054.287	7.641.730	93.273	81,92	7,41
2010	112.846.594	111.102.255	11.082.493	93.959	117,95	9,97

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbl.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Comunități marginalizate

Un raport al Băncii Mondiale din 2014[116] cu privire la integrarea zonelor sărace și comunităților marginalizate din România prezintă o tipologie a zonelor dezavantajate, alături de hărți detaliate cu zonele marginalizate din mediul urban din România, pe baza unor date atât cantitative, cât și calitative.

În cele patru hărți de pe paginile următoare este prezentată situația municipiului Reșița. Astfel. 2,51% din populație are o situație de locuire precară (a se vedea Figura 3; Banca Mondială, 2014, p. 262, 272), respectiv fără acces utilități (curent electric), se regăsește în locuințe supraaglomerate (cu mai puțin de 15,33 metri pătrați / persoană) sau se află într-o stare de nesiguranță locativă (nu dețin o locuință proprietate personală).

12,66% din populație se află în zone dezavantajate pe ocuparea forței de muncă (Banca Mondială, 2014, p. 262, 272), indicator care are în vedere proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ, din populația totală de 15-64 ani, adică persoane din oricare din următoarele categorii ocupaționale: șomeri (înregistrați sau neînregistrați ca atare) sau lucrători familiali neremunerați sau lucrători agricoli sau lucrători informali sau casnice și alte persoane întreținute (Figura 4).

10,16% din populație poate fi încadrată la un nivel scăzut de capital uman (a se vedea Figura 5; Banca Mondială, 2014, p. 262, 272) – indicator măsurat prin proporția populației de 15-64 de ani și peste care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu), proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le îngreunează activitățile zilnice și proporția copiilor (0-17 ani) din populația totală.

Același raport al Băncii Mondiale (2014, p. 272) precizează că 69,50% din populația municipiului Reșița poate fi considerată nedezavantajată, în timp ce 3,59% din populație locuiește într-o zonă marginalizată, respectiv o zonă dezavantajată din perspectiva locuirii, a ocupării formale a populației și a capitalului uman (a se vedea Figura 6; Banca Mondială, 2014, p. 272); comunitățile marginalizate declarate de autoritățile locale, fiind prezentate în Figura 7, cu referire la:

- Zone de tip ghetou cu blocuri;
- Zone de tip ghetou în foste colonii de muncitori;
- Zone de tip mahala cu case.

[116] Banca Mondială, *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, 2014.

Conform Strategiei de dezvoltare locală (p. 21) a Grupului de Acțiune Local Reșița, document actualizat în august 2020, la nivelul municipiului Reșița pot fi identificate cinci Zone Urbane Marginalizate (ZUM):

- **ZUM A Zona Mociur** (populație 910) - fostă colonie de muncitori cu locuințe în proprietate publică situate între situl industrial abandonat Mociur, Parcul Industrial Valea Țerovei și râul Bârzava, la aproximativ 2 km de centrul civic al municipiului Reșița;
    - **ZUF 1 - Lunca Pomostului și Situl industrial Mociur** - zonă perimetrală ZUM. A Zona Mociur compusă din cartiere de blocuri cu mici inserții de clădiri administrative și fosta platformă industrială în moment neutilizată de tip brownfield.
- **ZUM B Dealu Crucii** (populație 1165) - fostă colonie de muncitori cu locuințe în proprietate publică și locuire informală alipită Haldei de zgură metalurgică veche Reșița, cu accesibilitate scăzută din punct de vedere al infrastructurii rutiere.
    - **ZUF 2 - Rânduri, Orașul Vechi Muncitoresc, Halda de deșeuri metalurgice** – zonă aparținând orașului vechi dezvoltată în principal pentru cazarea coloniilor de muncitori ce lucrau în industria metalurgică a Reșiței, cu un areal transformat parțial în haldă de depozitare a deșeurilor metalurgice.
- **ZUM C Traian Lalescu** (populație 72)– zonă de tip ghetou în imobile cu locuințe sociale, situată la o distață de 1,8 km de centrul civic al municipiul Reșița în aproprierea Combinatului Siderurgic TMK Reșița.
    - **ZUF 3 - Libertății, Independenței, Pod TMK** include perimetrele istorice ale Reșiței Române și Reșiței Montane și extinderile acestora către sud și nord.
- **ZUM D Moara Juracek** (populație 47)– situat în zonă istorică a muncipiului cu locuințe sociale în clădire improprie locuirii, localizată în partea de est a municipiului în aproprierea platformei industriale dezafectate Stavila.
    - **ZUF 4 - Cartier Stavila și Marginea** – Zonă cu cartiere construite în relație cu diferite activități industriale locale, în mare parte abandonate.
- **ZUM E Colonia Baraj** (populație 50) - fostă colonie de muncitori cu locuințe în proprietate publică, situate în extremitatea estică a municipiului Reșița la limita intravilanului construibil cu probleme ridicate din cauza lipsei rețelelor tehnico-edilitare și a accesului auto.
    - **ZUF 5 - Cartierul Lend** – Zonă dezvoltată asemănător celorlalte cartiere din perimetrul vechi al orașului în relație cu dezvoltarea industrială.

Figura 3: Procentul populației urbane în zone cu locuire precară

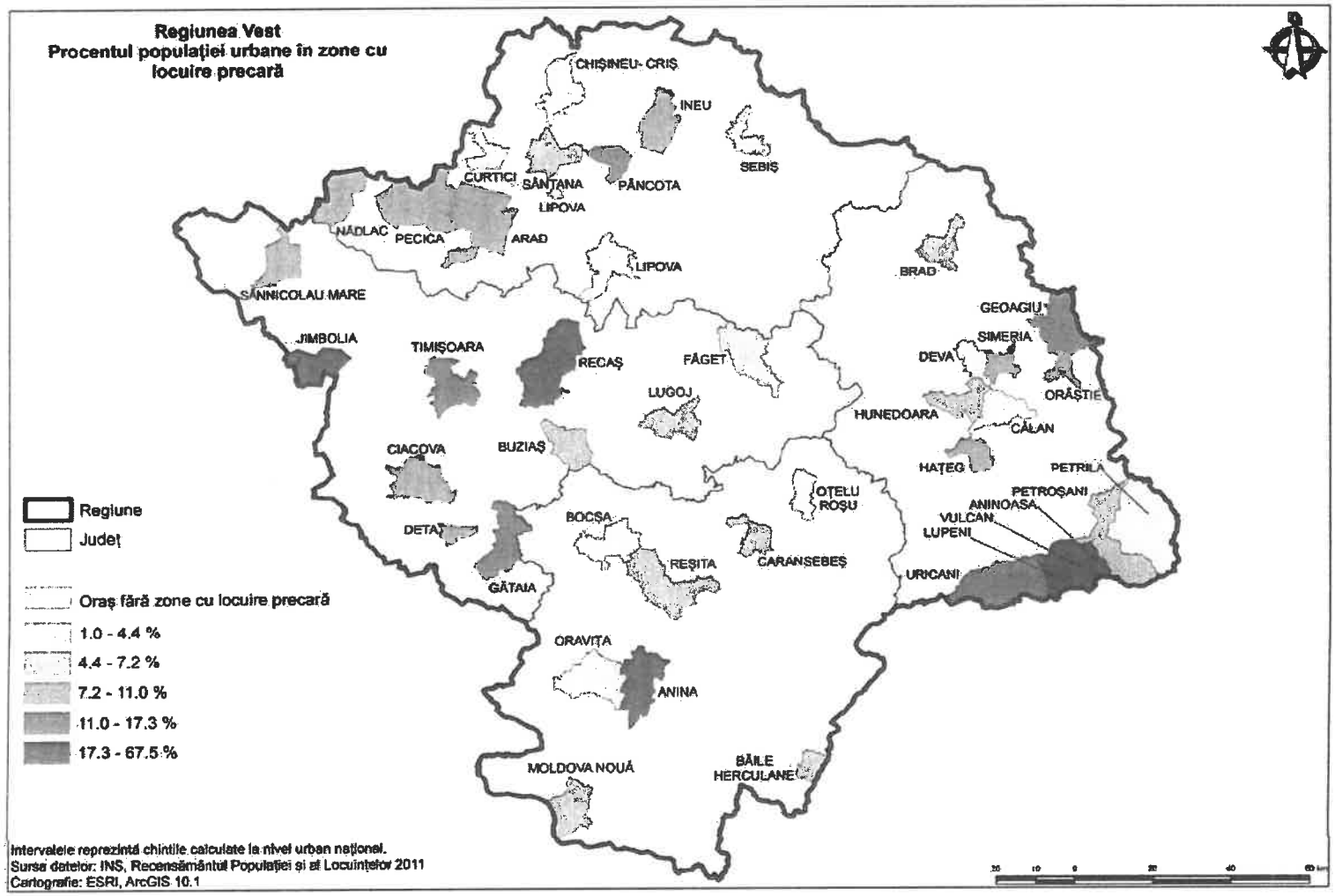

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 150

Figura 4: Procentul populației urbane în zone cu nivel scăzut de ocupare în sectorul formal

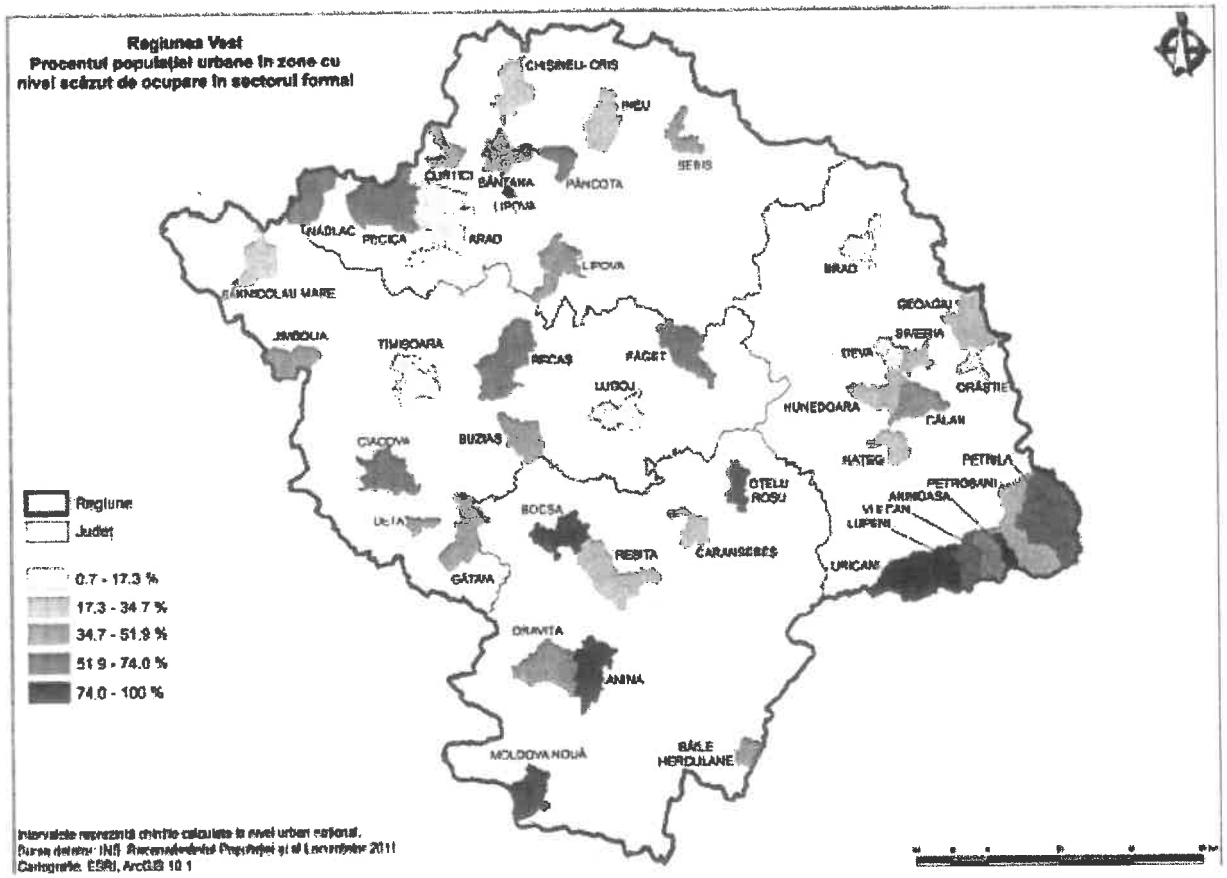

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 151

Figura 5: Procentul populației urbane în zone cu nivel scăzut de capital uman

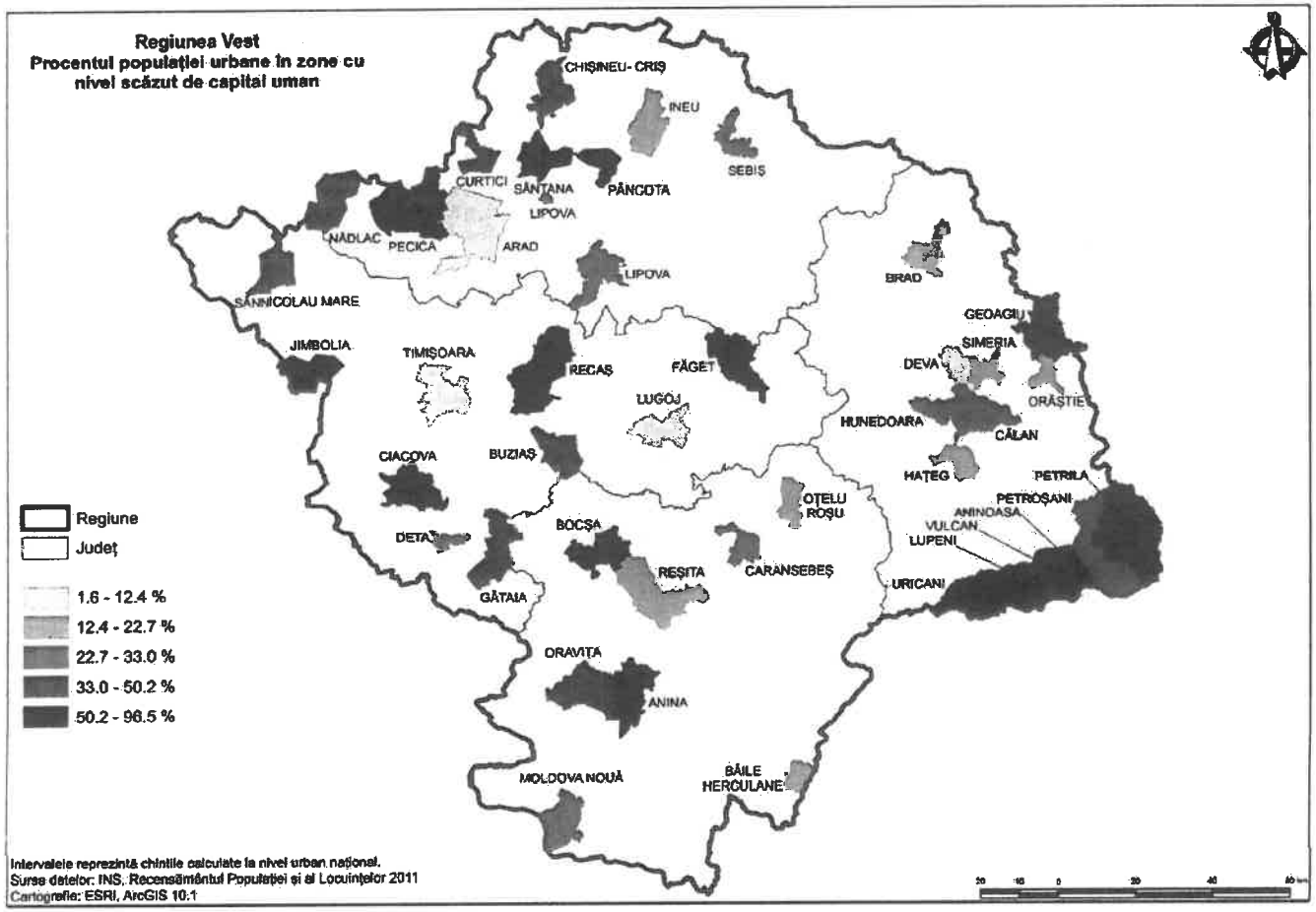

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 152

Figura 6: Procentul populației urbane în zone marginalizate în regiunea Vest

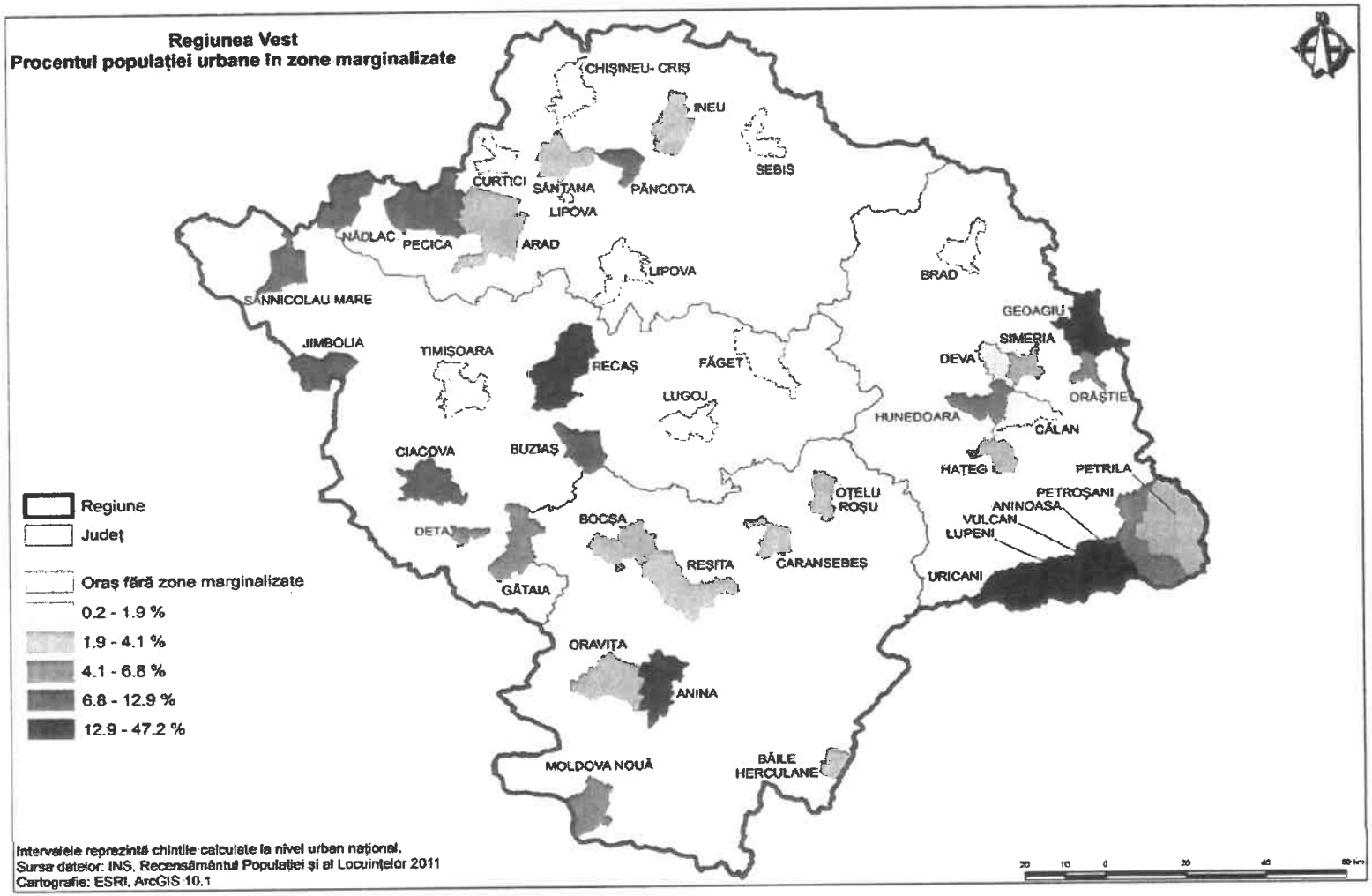

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 153

Figura 7: Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale

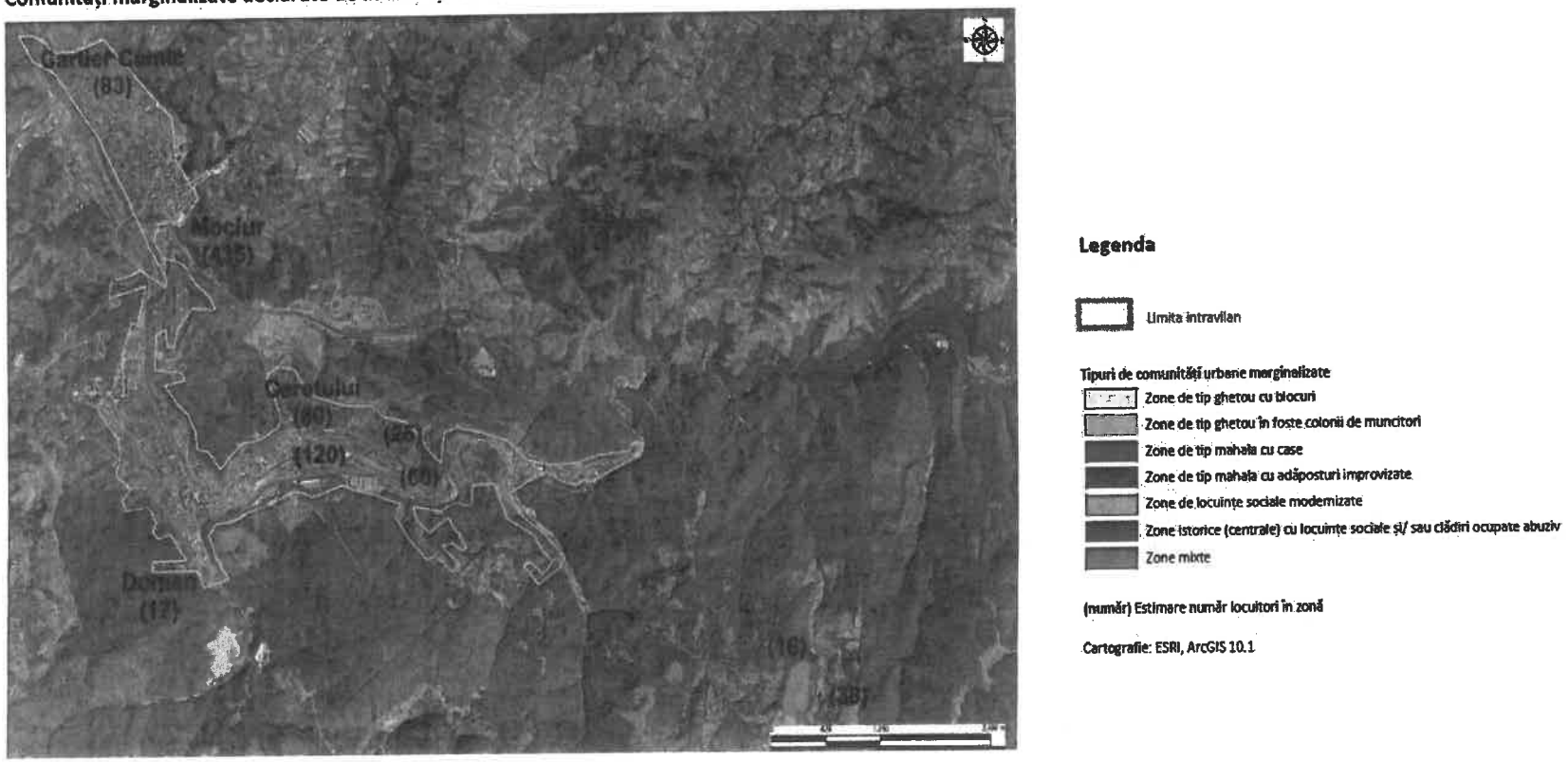

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 158

Siguranță publică

Adiacent serviciilor medicale, educaționale și a celor de asistență socială, calitatea vieții este influențată semnificativ și de nivelul de siguranță resimțit de către membrii comunității. Numărul de persoane condamnate/sancționate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv în centre de detenție și centre educative) e scăzut constant în perioada 2014-2019, de la 210 persoana la aproape jumătate, respectiv 115.

Tabel 18: Persoane condamnate/sancționate definitiv aflate în penitenciare[117] (inclusiv centre de detenție și centre educative)

Persoane condamnate/sancționate definitiv aflate în penitenciare	
Anul 2014	210
Anul 2015	192
Anul 2016	195
Anul 2017	176
Anul 2018	151
Anul 2019	115

Sursa: Institutul Național de Statistică

Complementar datelor statistice existente cu referire la siguranță publică și criminalitate la nivel local, cercetarea curentă are în vedere și o serie de sondaje de opinie pentru a aprofunda percepția comunității.

Primul Barometru Urban la nivel național din România a fost dezvoltat în cadrul proiectului de elaborare a Politicii Urbane a României, realizat de Banca Mondială și Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației. Datele au fost colectate în perioada 1 iulie – 15 august 2020, printr-un sondaj privind calitatea vieții realizat în 41 de localități urbane din România, selectate în funcție de trei criterii (dimensiunea localității, regiunea de dezvoltare, profilul urban – economic, geografic, administrativ). În cadrul acestuia au fost analizate satisfacția față de infrastructură și facilitățile urbane (transport, servicii de sănătate, facilități sportive, culturale și educaționale, starea străzilor și a clădirilor, spații publice, disponibilitatea magazinelor), percepția privind calitatea mediului (calitatea aerului, nivelul zgomotului, curățenie etc.), percepția respondenților despre orașul lor (siguranță și încredere, administrare și guvernare locală, locuri de muncă) și alte aspecte. Sondajul a fost modelat după Eurobarometrul Flash, care se aplică periodic unor orașe selectate din Uniunea Europeană. Sondajul de opinie a avut un număr de 13.380 de respondenți din tot atâtea gospodării, având o marjă de eroare statistică de +/-1% pentru un interval de încredere de 99%.

În cazul siguranței în spațiile publice din municipiul Reșița, 16% din respondenți se declară foarte mulțumiți și 48% sunt mai degrabă mulțumiți, în timp ce 28% sunt mai degrabă nemulțumiți și doar 5% foarte nemulțumiți (Barometrul Urban, 2020, p. 49). Tot legat de siguranță, 30% din respondenții din municipiul Reșița sunt total de acord cu afirmația „mă simt în siguranță în orașul meu", 46% sunt oarecum de acord, 18% sunt oarecum în dezacord și 6% sunt în dezacord total. La afirmația similară „mă simt în siguranță în cartierul meu", 30% din respondenți au manifestat acord total, 48% acord parțial, 17% dezacord parțial și 5% dezacord total.

[117] Persoane condamnate/ sancționate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative) se referă la numărul de persoane condamnate/ sancționate definitiv, custodiate în perioada (anul) de referință, după domiciliul înregistrat în cartea de identitate a persoanei condamnate/ sancționate definitiv la momentul arestării. Persoane sancționate definitiv aflate în centre de detenție și centre educative se referă la numărul de persoane sancționate definitiv, custodiate în anul de referință, după domiciliul înregistrat în cartea de identitate a persoanei sancționate definitiv la momentul arestării.

Adiacent datelor colectate de la Institutul Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în municipiul Reșița. Datele au fost colectate în perioada noiembrie-decembrie 2020 prin intermediul a 800 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu, iar datele au fost ponderate în funcție de gen, vârstă, educație, ocupație și etnie – sondajul este reprezentativ la nivelul municipiului. Opiniile respondenților referitoare la siguranța la nivelul comunității sunt prezentate în tabelul 19.

Locuitorii municipiului Reșița apreciază că zonele în care locuiesc se bucură de cel mai înalt nivel de siguranță (7,94 din 10), urmate de spațiile publice din oraș cu o medie de 7,44 din 10; siguranța generală a vieții a fost evaluată la 6,86, siguranța la locul de muncă la 6,64 iar cel mai redus scor a fost obținut pentru siguranța în trafic – respectiv 6,59 din 10. Media generală a percepției referitoare la siguranță în municipiul Reșița este 7,09 din 10.

Tabel 19: Siguranța în municipiul Reșița

Vă rugăm să evaluați nivelul dumneavoastră de siguranță cu privire la următoarele elemente, folosind o scală de la 1 la 10, în care 1= nu mă simt deloc sigur, 10=mă simt foarte sigur.					
	Siguranța vieții (în general)	**Siguranța în zona în care locuiesc**	**Siguranța la locul de muncă**	**Siguranța în spațiile publice din oraș**	**Siguranța în trafic**
1= nu mă simt deloc sigur	12,0%	2,8%	20,7%	5,7%	5,5%
2	2,6%	4,1%	0,2%	0,0%	0,7%
3	1,2%	0,6%	0,2%	2,3%	2,8%
4	1,9%	2,3%	2,4%	1,3%	4,6%
5	10,0%	7,9%	16,0%	10,8%	18,6%
6	4,5%	1,1%	1,5%	3,6%	12,6%
7	9,3%	8,4%	4,2%	11,6%	17,2%
8	26,4%	19,3%	11,2%	29,8%	15,8%
9	17,4%	21,8%	12,2%	16,6%	12,3%
10 = mă simt foarte sigur	14,9%	31,6%	31,5%	18,1%	10,0%
MEDIE dimensiune	6,86	7,94	6,64	7,44	6,59
MEDIE Siguranță	**7,09**				

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în municipiul Reșița, 2020

Perspective strategice și analiza SWOT

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective strategice referitoare la dezvoltarea municipiului Reșița din perspectiva domeniului social:

- Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul asistenței sociale, atât din perspectivă economică, cât și funcțională;
- Scăderea numărului de beneficiari ai serviciilor de asistență socială oferite la nivel local; chiar dacă scade numărul de potențiali beneficiari, acest lucru nu trebuie interpretat ca o scădere a intensității/amplorii problemelor punctuale existente;

- Existența unor comunități marginalizate clar delimitate asupra cărora se poate acționa pentru a le ameliora situația;
- Rată redusă a criminalității și opinii în general pozitive referitoare la siguranța publică;
- Implicarea organizațiilor non-guvernamentale sau religioase în oferirea unor servicii sociale variate și complexe în cadrul comunității (a se vedea Tabelul 21).

Tabel 20: Analiza SWOT în domeniul social

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Diversitatea serviciilor sociale (publice și private – oferite de entități non-guvernamentale și confesionale) accesibile comunității; • Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul asistenței sociale; • Diversitatea serviciilor publice locale implicate în soluționarea problemelor sociale ale comunității; • Existența asociațiilor neguvernamentale active cu activități specifice; • Siguranță publică ridicată;	• Aspecte demografice (natalitate scăzută, migrațiune ridicată) care pot pune presiune pe sistemul de asistență socială din sectorul public; • Existența unor comunități marginalizate;
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
• Politicile europene de protecție socială și de dezvoltare a infrastructurii sociale; • Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protecție sociale; • Cooptarea sectorului privat în oferirea unor servicii sociale comunității – încurajarea inițiativelor ce CSR (corporate social responsability / responsabilitate socială a corporațiilor); • Încurajarea continuării implicării asociațiilor, fundațiilor și organizațiilor religioase în oferirea unor servicii de asistență socială comunității;	• Creșterea numărului de persoane cu handicap / dizabilități pentru care trebuie dezvoltate servicii specifice; • Schimbările economice (i.e. plecarea unor firme din comunitate, creșterea șomajului) ar putea crește presiunea pusă pe sistemele de asistență socială;

La nivel local, DAS Reșița este asistată de o serie de alți furnizori de servicii de asistență socială licențiați, prezentați în tabelul 21.

Tabel 21: Servicii sociale licenţiate în baza Legii 197/2012 (12 iulie 2021)

CUI furnizor	Tip furnizor	Denumire Furnizor	Judeţ furnizor	Denumire serviciu social	Cod serviciu social	Tip serviciu social	Adresa serviciu social	Localitate /sector	Capacitate/ nr. benef.
28652497	2	Agenţia Naţională Antidrog	Bucureşti	Centrul de prevenire, evaluare şi consiliere antidro– Caraş - Severin	8899 CZ-AD-I	Centre de zi pentru persoane toxico-dependente pentru persoane cu diferite adicţii: droguri, alcool, alte substanţe toxice, etc	Str. Piaţa 1 Decembrie 1918, nr 7, etaj 1, ap 4-5	Reşiţa	15
31512888	4	Organizaţia Salvaţi Copiii	Bucureşti	Centru de zi nr. 1 Reşiţa	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separaţi sau în risc de separare de părinţi	str. Progresului, nr. 6	Reşiţa	20
31512888	4	Organizaţia Salvaţi Copiii	Bucureşti	Centru de zi nr. 2 Reşiţa	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separaţi sau în risc de separare de părinţi	str. Făgăraşului, nr. 6	Reşiţa	20
15417147	4	Asociaţia de Binefacere Pro Vitam	CS	Unitatea de îngrijiri la domiciliu Pro Vitam	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilităţi, persoane aflate în situaţie de dependenţă	aleea Tineretului, nr. 7	Reşiţa	30
15400862	1	Direcţia de Asistenţă Socială	CS	Centrul de servicii de asistenţă socială pentru persoane vârstnice	8810 CZ-V-I	Centre de zi pentru persoane vârstnice	str. Teilor, nr. 1	Reşiţa	244
15400862	1	Direcţia de Asistenţă Socială	CS	Centrul de zi ABC	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separaţi sau în risc de separare de părinţi	Str.Piaţa Republicii, nr.44	Reşiţa	30
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Centrul Sfânta Maria–Reşiţa - centrul de îngrijire şi asistenţă	8790 CR-PD-I	Centre rezidenţiale de îngrijire şi asistenţă pentru alte categorii de persoane în situaţie de dependenţă	aleea Buziaş, nr. 6 A	Reşiţa	48
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartam–ntul 3 - Modul apartamente din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Zarandului, bl. 5, sc. 4, ap. 3	Reşiţa	7
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamentul–nr. 11 - Modul apartamente din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	bd. Al. I. Cuza, bl. D1, sc. 1, ap. 11	Reşiţa	7
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Modulul centrul de primire în regim de urgenţă a copilului din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-II	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Trei ape, nr. 4, Reşiţa	Reşiţa	16

975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Căminul pentru persoane vârstnice Reşiţa	8730 CR-V-I	Centre rezidenţiale de îngrijire şi asistenţă pentru persoane vârstnice	str. Sodol , nr. 14	Reşiţa	175
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartament din cadrul Ce„trulu" "Raisa" Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	str. Făgăraşului, nr. 35, bloc 35, sc. C, ap. 7	Reşiţa	7
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	"Asistenţi maternali profe"ionişti"	8790 SF-C	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	str. Alea Trei Ape, nr. 4	Reşiţa	600
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Centrul maternal din cadrul Ce„trulu" "Raisa" Reşiţa	8790 CR-MC-I	Centre rezidenţiale de îngrijire şi asistenţă pentru mamă şi copil	str. Aleea Trei Ape, nr. 4	Reşiţa	8
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Centrul de plasament din cadrul Ce„trului ""peranţa" Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	str. Aleea, Trei Ape, nr. 4	Reşiţa	60
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Centrul Speranţa–Reşiţa - modul apartamente şi garsoniere (–ineri) - locaţia 14	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Peleaga, nr. 10 , sc. 1, ap. 22	Reşiţa	2
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - locaţia 5 din cadrul Centrului Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	calea Caransebeşului, nr. 10, sc. 1, ap 9	Reşiţa	2
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - locaţia 6 din cadrul Centrului Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Ţibleşului, nr. 1, sc. 1, ap. 60	Reşiţa	2
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - locaţia 3 din cadrul Centrului Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Mărghitaş bl. 3, sc. 2, ap. 10	Reşiţa	4
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - lo–aţia 1 - Centrul Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	bd. Republicii, nr. 25, sc. 2, ap. 28	Reşiţa	4
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - lo–aţia 2 - Centrul Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Tuşnad bl. 3, sc. B, ap. 18	Reşiţa	4
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - lo–aţia 4 - Centrul Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Gladiolelor bl. 2, sc. 1, ap. 11	Reşiţa	4
975 918 8	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - lo–aţia 7 - Centrul Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Ţibleşului, nr. 1, sc. 1, ap. 56	Reşiţa	2

9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartamente şi garsoniere (–ineri) - loc–ţia 13 - Centrul Speranţa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	calea Caransebeşului, nr. 10, sc. 2, ap 19	Reşiţa	2
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartament din cadrul Ce„trulu" "Raisa" Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Buziaş, nr. 2, sc. 2, ap. 14	Reşiţa	7
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartament din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	str. Făgăraşului, nr. 7, sc. A, ap. 5	Reşiţa	7
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartament din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Peleaga, bl. 7, sc. B, ap.3	Reşiţa	7
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartament din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	aleea Zarandului, nr. 2, sc. A, ap. 7	Reşiţa	7
9759188	1	Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Caraş Severin	CS	Apartament din cadrul Centrului Raisa Reşiţa	8790 CR-C-I	Centre rezidenţiale pentru copii în sistemul de protecţie specială	bd. Muncii, bl. 15, sc. 6, ap. 8	Reşiţa	7
4607103	4	Fundatia Humanitas Pro Deo	CS	Centrul de zi pentru persoane cu probleme speciale de sanatate (HIV, hepatita cronica)	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Al. Teilor, nr. 27, ap. 2	Reşiţa	40
4396332	3	Societatea Naţională de Cruce Roşie din –omânia - Filiala Caraş Severin	CS	Îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilităţi, persoane aflate în situaţie de dependenţă	str. Traian Lalescu, nr. 7	Reşiţa	70
5016482	4	Federaţia Caritas a Diecezei Timişoara	Timiş	Serviciul de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice Reşiţa	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilităţi, persoane aflate în situaţie de dependenţă	str. Victoriei, nr. 14	Reşiţa	25

Sursa: Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale

Legenda:

Tip furnizor

Public

1. structuri specializate din cadrul/subordinea autorităţilor administraţiei Publice locale şi autorităţile executive din unităţile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraş, municipiu şi sectoare ale municipiului Bucureşti

2. autorităţi ale administraţiei Publice centrale ori alte instituţii aflate în subordinea sau coordonarea acestora care au stabilite prin lege atribuţii privind acordarea de servicii sociale pentru anumite categorii de beneficiari

3. unităţi sanitare, unităţi de învăţământ şi alte instituţii Publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate

Privat

4. organizaţii neguvernamentale, respectiv asociaţii şi fundaţii
5. culte recunoscute de lege
6. filiale şi sucursale ale asociaţiilor şi fundaţiilor internaţionale recunoscute în conformitate cu legislaţia în vigoare
7. persoane fizice autorizate în condiţiile legii
8. operatori economici, în condiţii speciale, prevăzute de lege

Cultură și industrii creative

Sectoarele culturale și creative reprezintă o temă importantă în definirea și înțelegerea dezvoltării economice regionale și locale bazate pe resurse unice, creativitate și cunoaștere, punând accentul pe resursele disponibile în cadrul comunităților locale[118]. Acestea pot constitui o resursă aproape inepuizabilă de regenerare urbană și dezvoltare economică pentru comunitate, contribuie la creșterea calității vieții, dar sunt de multe ori ignorate și nefolosite la adevăratul lor potențial.

Biblioteci

Numărul de biblioteci din municipiul Reșița a variat considerabil în perioada 1995-2000; în anul 1995 existau 37 de biblioteci, număr care a crescut în perioada imediat următoare până la 40 în anii 2000/2001, pentru ca mai apoi să scadă până la un minim de 21 în anul 2020.

Tabel 22: Biblioteci[119] existente în municipiul Reșița

	Total	*Publice*
Anul 1995	*37*	*1*
Anul 1996	*39*	*1*
Anul 1997	*38*	*1*
Anul 1998	*37*	*1*
Anul 1999	*38*	*1*
Anul 2000	*40*	*1*

[118] Alianța Regională de Industrii Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, p. 6.

[119] Biblioteca este instituția, compartimentul sau structura specializată ale cărei atribuții principale sunt: constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți, publicațiilor seriale, a altor documente de bibliotecă și a bazelor de date, pentru a facilita utilizarea acestora în scop de informare, cercetare, educație sau recreere; inițierea, organizarea și desfășurarea de proiecte și programe culturale, inclusiv în parteneriat cu autorități și instituții publice, cu alte instituții de profil sau prin parteneriat public-privat; în cadrul societății informației biblioteca are rol de importanță strategică.
Sunt incluse bibliotecile proprietate publică și privată. Se înregistrează în seriile de date numai unitățile de bază, care au funcționat în anul de referință. Tipurile de biblioteci sunt: naționale, universitare, publice (județene, municipale, orășenești și comunale), școlare, specializate (ale instituțiilor academice și de cercetare, instituțiilor publice centrale și locale, instituțiilor de cultură și culte, ale operatorilor economici, sindicatelor, ale altor organizații asociative).
Biblioteca universitară este biblioteca aflată prioritar în serviciul studenților, al cadrelor didactice și al cercetătorilor din universități și alte instituții de învățământ superior și de cercetare care, în limitele regulamentului de organizare, poate funcționa și ca bibliotecă publică;
Biblioteca publică - biblioteca de tip enciclopedic pusă în slujba unei comunități locale (comună, municipiu, oraș sau județ). Din categoria bibliotecilor publice fac parte: bibliotecile județene, inclusiv Biblioteca Metropolitană București, bibliotecile municipale și orășenești și bibliotecile comunale;
Biblioteca specializată este destinată în principal unei categorii de beneficiari sau colecționarii, cu prioritate, a unor tipuri de documente sau pentru a răspunde necesităților specifice organismului tutelar;
Biblioteca școlară este organizată în cadrul unei instituții de învățământ preuniversitar, care se află cu precădere în serviciul elevilor și al cadrelor didactice din instituția respectivă și care, în limitele prevăzute de lege și regulamentul de organizare, poate funcționa și ca bibliotecă publică.

Anul 2001	*40*	*1*
Anul 2002	*38*	*1*
Anul 2003	*37*	*1*
Anul 2004	*34*	*1*
Anul 2005	*35*	*1*
Anul 2006	*35*	*1*
Anul 2007	*34*	*1*
Anul 2008	*34*	*1*
Anul 2009	*32*	*1*
Anul 2010	*32*	*1*
Anul 2011	*33*	*1*
Anul 2012	*33*	*1*
Anul 2013	*33*	*1*
Anul 2014	*31*	*1*
Anul 2015	*28*	*1*
Anul 2016	*27*	*1*
Anul 2017	*27*	*1*
Anul 2018	*26*	*1*
Anul 2019	*25*	*1*
Anul 2020	*21*	*1*

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Similar numărului de biblioteci din municipiul Reșița, în perioada analizată a scăzut și dotarea acestora din perspectiva numărului brut de volume. Astfel. În 2011 existau 903.608 volume în bibliotecile din municipiu, dar zece ani mai târziu, în 2020, numărul a scăzut la puțin peste două treimi, respectiv 635.163 volume. În acest caz scăderea a fost una constantă, liniară. Alt indicator important pentru activitatea și utilizarea bibliotecilor se referă la numărul de volume eliberate; dacă în 2011 au fost eliberate 275.636, în 2020 numărul a ajuns la aproape o treime, respectiv 97.039.

Tabel 23: Volume existente[120] şi volume eliberate[121] de biblioteci

	Volume existente	*Volume eliberate*
Anul 2011	*903.608*	*275.636*
Anul 2012	*900.743*	*236.658*
Anul 2013	*897.905*	*278.539*
Anul 2014	*846.061*	*180.610*
Anul 2015	*877.647*	*172.078*
Anul 2016	*843.844*	*169.165*
Anul 2017	*821.316*	*98.677*
Anul 2018	*795.306*	*120.644*
Anul 2019	*754.954*	*109.936*
Anul 2020	*635.163*	*97.039*

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Naţional de Statistică

Ultimul indicator relevant pentru gradul de utilizare al bibliotecilor, respectiv numărul de cititori activi, a scăzut şi el în perioada analizată, de la 20.270 în anul 2011, la 10.616 în anul 2020 (sau 15.357 în anul 2019, anterior pandemiei). Tendinţa este una de scădere faţă de perioada iniţială şi dacă facem excepţie de anul 2020 şi situaţia excepţională creată de pandemie.

Tabel 24: Cititori activi[122]

Anul 2011	*20.270*
Anul 2012	*22.619*
Anul 2013	*18.559*
Anul 2014	*16.043*

[120] Numărul volumelor existente în biblioteci reprezintă totalitatea cărţilor, broşurilor, colecţiilor de ziare şi reviste cu minim 5 pagini şi materialele audiovizuale (casete cu benzi magnetice, discuri, diafilme şi alte materiale de bibliotecă: hărţi, grafice, reproduceri artistice, etc.) înscrise în registrul de inventar al bibliotecii.

[121] Volumele eliberate cuprind totalitatea cărţilor, broşurilor, colecţiilor de ziare şi reviste, materiale audiovizuale împrumutate cititorilor (utilizatorilor), într-o perioadă calendaristică dată, în cursul anului de referinţă.

[122] Cititor (utilizator) este persoana fizică care a împrumutat pentru acasă (sau a consultat în sediul bibliotecii) cel puţin o dată într-un an calendaristic o carte, broşură sau o altă publicaţie aparţinând unei biblioteci.

Anul 2015	*14.747*
Anul 2016	*14.824*
Anul 2017	*14.471*
Anul 2018	*15.746*
Anul 2019	*15.357*
Anul 2020	*10.616*

Legenda: ':' - date lipsă;
Sursa: Institutul Național de Statistică

Evident, nu trebuie să ignorăm în cazul bibliotecilor posibilitatea ca scăderea utilizării să fie una normală pentru această perioadă, membrii comunității căutându-și resurse informaționale și în alte surse în această perioadă, mai ales odată cu dezvoltarea noilor tehnologii informaționale, extinderea rețelelor de internet sau acoperirea extinsă oferită ulterior de rețelele de internet mobil și reducerea generală a acestor costuri pentru consumatori.

Instituții și companii de spectacole

Numărul de instituții și companii de spectacole a rămas constant (2), dar numărul de locuri din acestea a scăzut de la 560 în anul 2005, la 146 în anul 2020. Pe de altă observăm că numărul de spectatori și auditori a variat considerabil în perioada 2005-2020, între un minim de 9.214 în anul 2005, la un maxim de 46.606. Observăm că numărul de spectatori și auditori a crescut considerabil în perioada 2016 – 2019, dublându-se în patru ani (de la 21.369 la 46.606), dar a scăzut în anul următor la 4.287, pe fondul pandemiei.

Tabel 25: Instituţii şi companii de spectacole[123], număr de locuri[124] şi spectatori[125]

	Număr instituţii	*Locuri*	*Spectatori şi auditori*
Anul 1990	*2*	*:*	*:*
Anul 1991	*1*	*:*	*:*
Anul 1992	*1*	*:*	*:*
Anul 1993	*2*	*:*	*:*
Anul 1994	*2*	*:*	*:*
Anul 1995	*2*	*:*	*:*
Anul 1996	*2*	*:*	*:*
Anul 1997	*2*	*:*	*:*
Anul 1998	*2*	*:*	*:*
Anul 1999	*1*	*:*	*:*
Anul 2000	*1*	*:*	*:*
Anul 2001	*1*	*:*	*:*
Anul 2002	*1*	*:*	*:*
Anul 2003	*1*	*:*	*:*
Anul 2004	*1*	*:*	*:*
Anul 2005	*1*	*560*	*9.214*

[123] Instituţiile de spectacole şi concerte sunt: teatrele, filarmonicile, orchestrele şi ansamblurile artistice care au funcţionat în anul de referinţă. Teatrele, filarmonicile, orchestrele şi ansamblurile artistice prezintă publicului spectacole dramatice, lirice, coregrafice, de divertisment, folclorice, de varietăţi, de circ, de păpuşi sau marionete, de teatru instrumental, respectiv concerte de muzică academică, simfonică, vocal-simfonică, camerală, corală, folclorică, electronică, precum şi concerte, indiferent de gen, sau orice alt tip de reprezentaţie în care interpretările şi execuţiile artiştilor interpreţi sau executanţi sunt prezentate direct publicului. În cazul când o instituţie de spectacol prezintă spectacole concomitent în mai multe săli sau când în aceeaşi sală prezintă alternativ spectacole în limbi diferite, personalul artistic se grupează pe colective artistice. Dacă sub aceeaşi conducere administrativă existăcolective artistice care dau spectacole în genuri artistice diferite sau limbi diferite, acestea se consideră ca fiind unităţi artistice separate.

[124] Locurile în instituţiile şi companiile de spectacole sau concerte reprezintă capacitatea sălii proprii de spectacole şi concerte existente la sfârşitul anului de referinţă.

[125] Spectator: persoana care vizionează/audiază un spectacol sau concert. Numărul de spectatori este înregistrat în funcţie de numărul biletelor vândute, oferite gratuit sau cu invitaţie.

Anul 2006	*2*	*560*	*24.190*
Anul 2007	*2*	*560*	*39.563*
Anul 2008	*2*	*560*	*25.749*
Anul 2009	*2*	*560*	*35.861*
Anul 2010	*2*	*560*	*42.302*
Anul 2011	*2*	*140*	*25.702*
Anul 2012	*2*	*140*	*21.685*
Anul 2013	*2*	*140*	*21.737*
Anul 2014	*2*	*140*	*18.361*
Anul 2015	*2*	*140*	*30.476*
Anul 2016	*2*	*140*	*21.369*
Anul 2017	*2*	*140*	*27.325*
Anul 2018	*2*	*146*	*34.798*
Anul 2019	*2*	*146*	*46.606*
Anul 2020	*2*	*146*	*4.287*

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Muzee

Numărul de muzee și colecții publice a rămas relativ constant în perioada 2005-2020, dar numărul de vizitatori a variat considerabil, de la un minim de 13.869 în anul 2005, la un maxim de 52.679 în anul 2018. În anul 2019, anterior pandemiei, s-a înregistrat un număr de 48.566 de vizitatori, dar acest număr a scăzut în 2020 la 32657.

Tabel 26: Muzee şi colecţii publice[126]; vizitatori[127]

	Muzee si colecţii publice	*Vizitatori in muzee si colecţii publice*
Anul 2005	*4*	*13.869*
Anul 2006	*4*	*19.171*
Anul 2007	*4*	*18.124*
Anul 2008	*4*	*29.958*
Anul 2009	*4*	*27.730*
Anul 2010	*4*	*25.542*
Anul 2011	*4*	*21.087*
Anul 2012	*3*	*23.982*
Anul 2013	*3*	*22.110*
Anul 2014	*3*	*47.284*
Anul 2015	*3*	*47.405*
Anul 2016	*3*	*40.978*
Anul 2017	*3*	*48.728*

[126] Muzeul este instituţia de cultură, de drept public sau de drept privat, fără scop lucrativ, aflată în serviciul societăţii, care colecţionează, conservă, cercetează, restaurează, comunică şi expune, în scopul cunoaşterii, educării sau recreerii, mărturii materiale şi spirituale ale existenţei şi evoluţiei comunităţilor umane, precum şi ale mediului înconjurător.
Patrimoniul muzeului/colecţiei publice, este alcătuit din totalitatea bunurilor, a drepturilor şi obligaţiilor cu caracter patrimonial ale muzeului sau, după caz, ale colecţiilor publice, asupra unor bunuri aflate în proprietate publică şi/sau privată.
Colecţia este un ansamblu de bunuri culturale şi naturale, constituit în mod sistematic şi coerent de către persoane fizice sau juridice de drept public sau privat.
Colecţiile publice sunt colecţii accesibile publicului şi specialiştilor, indiferent de titularul dreptului de proprietate, care reunesc bunuri semnificative prin valoarea lor artistică, documentară, istorică, ştiinţifică, culturală şi memorialistică. Colecţiile private sunt colecţiile aflate în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice de drept privat, la care publicul şi specialiştii au acces numai cu acordul deţinătorilor.
După bunurile culturale care alcătuiesc patrimoniul muzeal, muzeele şi colecţiile publice se clasifică în: muzee sau colecţii publice de artă, arheologie şi istorie, ştiinţă şi istorie naturală, ştiinţă şi tehnică, etnografie şi antropologie, specializate, regionale, generale, mixte. Sunt incluseşi grădinile botanice şi zoologice, acvariile şi rezervaţiile naturale. Se înregistrează patrimoniul muzeal, muzee şi colecţii publice, proprietate publică şi privată, existente la sfârşitul anului de referinţă.

[127] Vizitatorul este persoana care vizitează un muzeu sau colecţie publică, individual sau în grup, pentru a privi bunurile muzeale expuse şi indiferent de tipul de bilet achiziţionat (de ex: întreg, redus sau gratuit). Numărul de vizitatori este înregistrat în funcţie de numărul biletelor vândute sau oferite gratuit (inclusiv biletele înregistrate la "Noaptea Muzeelor").

Anul 2018	*3*	*52.679*
Anul 2019	*3*	*48.566*
Anul 2020	*3*	*32.657*

Legenda: ':' - date lipsă;
Sursa: Institutul Național de Statistică

Cheltuieli publice locale pentru cultură, recreere și religie

Cheltuielile autorităților locale sunt grupate, în mod obișnuit pe baza a două clasificații: economică și funcțională.

Clasificația funcțională oferă o imagine a alocării fondurilor către diferitele domenii sau tipuri de servicii furnizate de autoritățile locale: servicii publice generale (administrația publică locală), învățământ, asistență socială, sănătate, transporturi, ordine publică, protecția mediului, locuințe și dezvoltare publică, cultură, recreere și religie, energie. Această grupare a cheltuielilor furnizează informații asupra priorităților factorilor de decizie în procesul de alocare a resurselor, dar și asupra serviciilor publice aflate în competența autorităților publice locale. Cele trei tipuri de competențe ale APL sunt prevăzute în Codul Administrativ, fiind instituite prin Legea-cadru a descentralizării (195/2006):

- competențe de delegate - atribuțiile stabilite prin lege și transferate, împreună cu resursele financiare corespunzătoare, autorităților administrației publice locale de către autoritățile administrației publice centrale pentru a le exercita în numele și în limitele stabilite de către acestea din urmă;
- competențe exclusivă - atribuțiile stabilite prin lege în mod expres și limitativ în sarcina autorităților administrației publice locale, pentru realizarea cărora acestea au drept de decizie și dispun de resursele și mijloacele necesare;
- competențe partajate- atribuțiile exercitate potrivit legii de autorități ale administrației publice locale, împreună cu alte autorități ale administrației publice, stabilite în mod expres și limitativ, cu stabilirea resurselor financiare și a limitelor dreptului de decizie pentru fiecare autoritate publică în parte.

Clasificația economică diferențiază între cheltuieli curente (cele care sunt legate de asigurarea funcționarii autorităților locale și de furnizarea serviciilor – cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunurile și serviciile, cheltuieli cu asistența socială, cheltuieli cu proiectele cu finanțare din fonduri externe, transferuri etc.), cheltuieli de capital/investiții ale autorităților locale și operațiuni financiare (legate de instrumentele datoriei publice locale / rambursări de împrumuturi).

Tabelul 27 prezintă cheltuielile Primăriei municipiului Reșița realizate pentru activități culturale, de recreere și religioase în perioada 2010-2020, conform clasificării funcționale. Cheltuielile pentru activități culturale, de recreere și religioase realizate de Primăria municipiului Reșița au crescut constant în perioada analizată, de peste patru ori, de la 3.619.397 lei în anul 2010, la 13.495.622 în anul 2020. Cheltuielile au crescut și dacă facem referire la sumele alocate pe locuitor, de la 38,52 lei în 2010, la 159,69 lei în 2020 – observăm și aici că resursele financiare alocate au crescut de mai bine de patru ori. Ponderea cheltuielilor pentru cultură, recreere și religie a crescut și ea în perioada analizată, de la 3,25% din total în anul 2010, la 9,63% în anul 2019; procentul la scăzut în anul 2020 la 5,62% din total, datorită raportării la un buget general mai consistent.

Tabel 27: Cheltuieli publice locale pentru cultură, recreere și religie

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cultură, recreere și religie	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Cheltuieli pentru Cultură, recreere și religie /locuitor (lei)	Cheltuieli Cultură, recreere și religie/cheltuieli totale (în %)
2020	245.690.473	239.815.346	13.495.622	84.510	159,69	5,62
2019	141.299.836	142.335.428	13.721.119	85.565	160,35	9,63
2018	105.597.233	105.119.897	9.487.958	86.680	109,45	9,02
2017	149.518.563	149.312.102	7.196.161	87.563	82,18	4,81
2016	139.853.919	140.262.078	6.716.382	88.684	75,73	4,78
2015	136.255.191	135.867.206	5.156.437	89.685	57,49	3,79
2014	185.551.800	185.551.057	6.686.450	90.357	74,00	3,60
2013	121.430.975	121.040.669	5.315.688	91.304	58,21	4,39
2012	123.022.553	123.123.515	3.567.672	92.459	38,58	2,89
2011	101.669.727	103.054.287	3.700.051	93.273	39,66	3,59
2010	112.846.594	111.102.255	3.619.397	93.959	38,52	3,25

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbl.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la InstitutulNațional de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în municipiul Reșița. Datele au fost colectate în perioada noiembrie-decembrie 2020 prin intermediul a 800 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu, iar datele au fost ponderate în funcție de gen, vârstă, educație, ocupație și etnie – sondajul este reprezentativ la nivelul municipiului.

Referitor la condițiile de trai și de petrecere a timpului liber, sondajul de opinie relevă faptul că locuitorii municipiului Reșița prezintă cel mai mare nivel de mulțumire referitor la spațiile de joacă pentru copii (cu o medie de 7,52 din 10), spații de socializare (restaurant, cafenea, bistro, bar – cu o medie de 6,82 din 10), accesul la zone de agrement în afara orașului (6,52) și spații publice pentru agrement și relaxare (cu o medie de 6,40 din 10). Respondenții sunt însă mai puțin mulțumiți de accesul la evenimente culturale (media fiind de 5,57 din 10), oportunitățile de petrecere a timpului liber în oraș (5,94 din 10), de spațiile destinate evenimentelor culturale (5,99 din 10) și de acces la evenimente sportive (6,08 din 10). Chiar dacă analizăm aceste rezultate în context pandemic și ținem cont de limitările acestei perioade, tot obținem o imagine relevantă a ceea ce funcționează bine și mai puțin bine la nivelul comunității din perspectiva activităților culturale, de recreere și petrecere a timpului liber.

Tabel 28: Mulțumire față de condiții de trai și petrecerea timpului liber

Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din municipiu? (Apreciați pe o scală de la 1 la 10, 1 =deloc mulțumit, iar 10 = foarte mulțumit)								
	Spații de joacă pentru copii	*Spații publice pentru*	*Spații de socializare (restaurant,*	*Spații destinate evenimentelor culturale*	*Oportunităile de petrecere a timpului*	*Acces la zone de agrement în afara*	*Acces la evenimente sportive*	*Acces la evenimente culturale*

		agrement și relaxare	cafenea, bistro, bar)		liber în municipiu	municipiului		
1 =deloc	2,3%	10,1%	4,6%	9,7%	7,7%	8,8%	11,3%	16,6%
2	2,2%	1,2%	0,5%	2,6%	5,2%	0,2%	0,4%	4,2%
3	5,0%	3,8%	6,9%	8,2%	6,5%	8,1%	6,3%	5,3%
4	2,0%	0,5%	3,0%	3,5%	7,0%	7,2%	7,0%	3,8%
5	9,4%	13,9%	17,8%	15,9%	19,9%	12,6%	14,1%	16,1%
6	2,4%	13,7%	7,0%	10,1%	8,6%	4,2%	11,5%	6,5%
7	11,0%	19,6%	10,5%	20,2%	11,8%	13,1%	12,3%	17,2%
8	25,7%	18,2%	23,7%	15,7%	16,5%	15,6%	18,8%	17,7%
9	20,5%	9,8%	11,4%	4,0%	4,9%	16,8%	10,3%	7,1%
10 = foarte	19,4%	9,2%	14,7%	10,3%	11,8%	13,4%	8,1%	5,7%
Medie	7,52	6,40	6,82	5,99	5,94	6,52	6,08	5,57

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în municipiul Reșița, 2020

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective strategice referitoare la dezvoltarea municipiului Reșița din perspectiva culturii și a industriilor creative:

- Creșterea cheltuielilor publice locale pentru cultură, recreere și religie;
- Scăderea numărului de biblioteci, a volumelor existente și eliberate (împrumutate) și a numărului de cititori;
- Creșterea (înaintea pandemiei) a numărului de spectatori și auditori la spectacole sau concerte, în contextul în care infrastructura dedicată a rămas constantă;
- Evoluție pozitivă a numărului de vizitatori la muzee și colecții publice anterior pandemiei;
- Implicarea organizațiilor non-guvernamentale, religioase și private în oferirea unor servicii culturale sau oportunități de petrecere a timpului liber în cadrul comunității;

Tabel 29: Analiza SWOT în domeniul cultural

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul culturii, recreerii și religiei; • Diversitatea serviciilor publice locale implicate în oferirea serviciilor culturale, de recreere și petrecere a timpului liber;	• Evoluții negative în legătură cu anumite resurse culturale (biblioteci, instituții de spectacol) și subutilizarea acestora; • Lipsa unui site/punct unic de informare (dacă acesta există, nu este vizibil online);

• Implicarea actorilor privaţi, organizaţiilor non-guvernamentale şi a celor religioase în oferirea unor servicii culturale şi recreative; • Patrimoniu cultural divers (general şi cel construit);	• Lipsa unei centralizări a informaţiilor referitoare la oportunităţile culturale de petrecere a timpului liber / coordonare deficitară a actorilor implicaţi;
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
• Întărirea colaborării cu actori privaţi din domeniu; • Reamenajarea elementelor de patrimoniu existente (foste zone industriale) pentru a fi folosite ca spaţii culturale; • Atragerea unor finanţări nerambursabile pentru renovarea elementelor de patrimoniu construit şi a instituţiilor culturale; • Încurajarea continuării implicării asociaţiilor, fundaţiilor şi organizaţiilor religioase în oferirea unor servicii de asistenţă socială comunităţii; • Surse alternative de finanţare pentru activităţi culturale: fonduri nerambursabile, donaţii ale companiilor locale; • Crearea unui incubator pentru cultură şi industrii creative;	• Concurenţă din partea altor oraşe din judeţul Caraş Severin pe piaţa culturală şi de petrecere a timpului liber; • Potenţialul judeţului Timiş şi mai ales a municipiului Timişoara de a coagula/atrage şi acapara resurse şi activităţi specifice industriilor culturale şi creative;

Dezvoltare urbană şi comunitară

Această secţiune intitulată "Dezvoltare urbană şi comunitară" explorează mai multe aspecte care se leagă de rolul în continuă schimbare al oraşelor la nivel local, regional, naţional şi supra-naţional. În ultimul deceniu, oraşele sunt creditate ca fiind motoarele economiilor regionale şi naţionale. Nu ne referim aici doar la oraşele capitală, care în mod normal performează mai bine decât economiile naţionale, ci la un set mai larg de oraşe secundare, capabile să genereze atât venituri şi implicit bunăstare economică cât şi o calitate a vieţii superioară pentru rezidenţii urbani. Acest context în schimbare impune şi analizarea rolului oraşelor, a oportunităţilor şi constrângerilor în ceea ce priveşte dezvoltarea locală, dincolo de limitele lor administrative. Mai ales în România, unde diviziunile administrativ-teritoariale la toate nivelurile trebuie reconsiderate, oraşele trebuie analizate împreună cu vecinătăţile lor, cu care pot sau nu forma zone metropolitane. Dezvoltarea oraşelor trebuie aşadar privită în strânsă legătură cu mediul rural şi este nevoie de o abordare integrată urban-rural în acest sens. Ca urmare a acestor consideraţii, secţiunea de faţă analizează municipiul Reşiţa şi rolul acestuia mai întâi în context european şi apoi în context naţional şi regional. Aceste paliere ale analizei ne ajută să înţelegem mai bine oportunităţile şi constrângerile care afectează dezvoltarea municipiului Reşiţa. Unele dintre ele nu pot fi influenţate în mod direct şi de aceea o analiză de tip diagnostic trebuie să le semnaleze în mod realist.

Cadrul strategic de la nivelul Uniunii Europene prin care orașele devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european

Dezvoltarea municipiilor și orașelor din România trebuie înțeleasă și plasată în contextul strategic mai larg al priorităților și scenariilor din domeniul planificării spațiale și urbane de la nivelul Uniunii Europene. În ultimii treizeci de ani, Uniunea Europeană a înțeles că statele membre nu pot fi singurii actori în planificarea urbanizării și în implementarea politicilor care se adresează zonelor urbane. De-a lungul anilor, Uniunea Europeană a reușit să adopte politici privind orașele, chiar și în absența unui temei juridic explicit, începând cu lansarea proiectelor pilot urbane și a inițiativei URBAN în anii '90[128]. Politica de coeziune, principala politică europeană care vizează reducerea disparităților între regiunile europene, a reprezentat principalul motor al politicilor legate de zonele urbane. În 2007, Tratatul de la Lisabona a introdus obiectivul coeziunii teritoriale care a oficializat implicarea UE în probleme urbane. Agenda urbană pentru UE, adoptată în 2016 și cunoscută și sub numele de Pactul de la Amsterdam, a reprezentat ultimul pas în acest lung proces[129].

Agenda urbană presupune o abordare integrată și coordonată pentru a face față dimensiunii urbane a UE. Reprezintă o nouă metodă de lucru pe mai multe niveluri (multinivel), care promovează cooperarea între statele membre, orașe, Comisia Europeană și alți actori interesați, pentru a stimula creșterea, viabilitatea și inovarea în orașele europene și pentru a identifica și a aborda cu succes provocările sociale. Prin concentrarea pe teme prioritare concrete prin intermediul unor parteneriate dedicate, Agenda urbană urmărește îmbunătățirea calității vieții în zonele urbane. Bazată pe principiile subsidiarității și proporționalității, Agenda se concentrează pe cei trei piloni cheie ai elaborării politicilor UE: o mai bună reglementare, finanțare și cunoaștere[130].

Agenda urbană nu a însemnat doar crearea unui mecanism supranațional de coordonare în privința politicilor urbane. Ea a creat și posibilitatea pentru o implicare crescută a orașelor din statele membre în procesele de politici publice urbane. Acest lucru este strâns legat de deficitul democratic existent la nivelul UE, context în care implicarea directă a orașelor înseamnă că UE poate fi mai aproape de nevoile cetățenilor și poate avea un impact semnificativ asupra calității vieții acestora.

România, în timpul președinției Consiliului din 2019, a avut o contribuție importantă în întărirea dimeniunii urbane europene. Declarația de la București și-a propus să conecteze Agenda urbană cu Agenda teritorială a UE (orizont 2030) și cu Carta de la Leipzig (reînnoită în 2020).

Nu în ultimul rând trebuie menționat că politica de coeziune pentru 2021-2027 oferă, de asemenea, sprijin Agendei urbane, în cadrul Inițiativei urbane europene, care încurajează orașele să inoveze, să acceseze cunoștințele, să înțeleagă politica, să sprijine crearea de rețele și consolidarea capacităților. Inițiativa urbană europeană reprezintă un nou instrument care va combina toate instrumentele urbane într-un program unic pentru cooperarea dintre orașe, inovarea și consolidarea capacităților pentru toate prioritățile tematice ale Agendei urbane a UE. În același timp, noul cadru unic de reglementare va permite combinări mai simple ale fondurilor UE, de exemplu între Fondul european de dezvoltare regională și Fondul pentru securitate internă, în vederea elaborării unor planuri cuprinzătoare de dezvoltare urbană, care să includă măsuri privind siguranța spațiilor publice. De fapt, politica de coeziune după 2020 va continua să susțină strategii integrate de dezvoltare teritorială și locală prin diferite instrumente și va abilita autoritățile urbane și organismele

[128] M. Rotolo, The urban agenda for the EU:how cities got a seat at the table of policy-making, 2019, online disponibil la https://labgov.city/theurbanmedialab/the-urban-agenda-for-the-eu-how-cities-got-a-seat-at-the-table-of-policy-making/.
[129] Ibidem
[130] Ibidem

teritoriale în gestionarea fondurilor, necesitând în același timp parteneriate locale puternice cu actorii relevanți interesați. Dimensiunea urbană a politicii de coeziune va fi consolidată, 6% din Fondul european de dezvoltare regională fiind dedicat strategiilor de dezvoltare urbană durabilă[131].

Către o politică urbană națională în România

La nivelul statelor membre, efervescența din ultimii ani privind implicarea mai multor niveluri teritoriale sub-naționale în politica urbană europeană a determinat un impuls puternic pentru conturarea unor politici urbane naționale, chiar și în cazul unor țări unde nu a existat o tradiție în acest sens. Italia este un exemplu în acest sens. Și la nivelul României se lucrează în prezent la elaborarea unei astfel de politici, urmând ca documentul final să fie formal adoptat prin intermediul unei hotărâri de guvern în primăvara anului 2022. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în calitate de lider, a anunțat în septembrie 2019 că implementează, cu sprijinul Băncii Mondiale, proiectul „Elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a zonelor urbane din România" (cod SMIS 129720, cod SIPOCA 711), cu aplicare națională, care se derulează pentru o perioadă de 24 de luni. Obiectivul general al proiectului îl reprezintă elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a orașelor din România.

Politica urbană reprezintă viziunea de dezvoltare urbană durabilă, incluzivă și reziliență a României. Ea va stabili o agendă comună a autorităților publice de la nivel central și local pentru îmbunătățirea cadrului de dezvoltare urbană, prin furnizarea unui set de măsuri coerente și prin coordonarea și corelarea domeniilor sectoriale și a diferiților actori. Motivele pentru care e nevoie de o astfel de politică variază, dar se referă în primul rând la nevoile centrelor urbane tot mai dinamice și mai sensibile. Politica urbană poate soluționa, fiind o abordare comună, provocările acestor centre. Impactul zonelor urbane este uriaș pentru economia regionala și națională, iar impactul social este de asemenea evident. Este nevoie astfel de un parteneriat solid între oficialități și cetățeni. Este nevoie de o viziune comună în ceea ce privește dezvoltarea urbană, un cadru care înglobează concepte europene deja implementate. Este nevoie, în aceeași măsură, de creșterea capacității administrative[132]. Politica urbană va respecta principiul autonomiei locale și subsidiarității. Ea nu are rolul de a înlocui politicile urbane și strategiile locale, ci de a le fundamenta[133].

Există patru piloni principali în cadrul politicii urbane a României care vor ghida modul în care strategiile de dezvoltare locale trebuie elaborate. Aceștia sunt: 1. Orașe competititve și productive; 2. Orașe verzi și reziliente; 3. Orașe juste și inclusive; 4. Orașe bine guvernate. La aceste patru obiective tematice se adaugă și pilonul care vizează dimensiunea spațială.

Parte a procesului de elaborare a ppliticii urbane naționale vor fi furnizate studii, documente și baze de date care vor putea fi integrate în procesul de realizare a strategiilor de dezvoltare locală. Următoarele rezultate preconizate la nivelul proiectului[134] pot avea influență și asupra dezvoltării urbane în municipiul Reșița:

- Analiza documentelor-cadru de la nivel mondial și european și preluarea principiilor și obiectivelor acestora, inclusiv identificarea unor modele de bune practici de dezvoltare urbană:

    * elaborarea unei analize a documentelor-cadru de la nivel mondial și european și preluarea principiilor și obiectivelor acestora;

---

[131] Ibidem

[132] https://urbanizehub.ro/urban-talk-politica-urbana-a-romaniei/

[133] https://citadini.ro/despre/#despre

[134] https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/22751/mdrap-dezvolta-o-politica-urbana-care-poate-sta-la-baza-urmatorului-program-operational-regional

* elaborarea unei analize a documentelor strategice, legislative și de planificare pentru domeniile sectoriale care au incidență asupra dezvoltării urbane;

* elaborarea unei analize a documentelor strategice privind dezvoltarea urbană și teritorială la nivel local (Planul Urbanistic General, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană, Strategia de Dezvoltare Locală, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă), în vederea identificării gradului de reflectare din prezent a acestor politici la nivel teritorial.

Aceste documente au fost consultate și incluse în conturarea contextului european și supra-național pentru dezvoltarea urbană din România.

- Crearea unei baze de date în vederea fundamentării diagnosticului, inclusiv pentru structurarea și tipologizarea categoriilor de zone urbane în funcție de indicatorii relevanți pe cei 5 piloni: mediu; dimensiunea socială; dezvoltarea economică; bună guvernare; dimensiunea spațială. Baza de date citadini.ro a fost consultată în vederea realizării acestei secțiuni, unii indicatori nefiind accesibili din alte surse.

- Elaborarea Politicii Urbane 2020-2035 și a planului de acțiune aferent.

- Elaborarea a 4 strategii de dezvoltare urbană la nivel local pentru implementarea prevederilor Politicii urbane.

- Crearea unui Grup de dialog și sprijin tehnic pe principiul unei platforme pentru asigurarea implementării la nivel național a acțiunilor convenite în cadrul parteneriatelor Agendei Urbane a Uniunii Europene, care se va întruni bianual (cel puțin) și va reuni reprezentanții administrației publice centrale/regionale/județene, ai orașelor și structurilor asociative.

- Elaborarea a 5 mecanisme de implementare a Politicii Urbane (1 Ghid de implementare a prevederilor Politicii urbane pentru fiecare categorie de zonă urbană identificată, 1 Metodologie privind dezvoltarea și gestionarea serviciilor publice la nivel metropolitan / de zonă urbană funcțională, 1 Metodologie de identificare și delimitare a zonelor urbane funcționale și a zonelor metropolitane, 1 Metodologie privind planificarea strategică, prioritizarea, implementarea și monitorizarea proiectelor de investiții publice în zonele urbane, 1 Ghid de implementare la nivel național a acțiunilor Agendei Urbane pentru UE). Aceste documente au fost consultate și integrate la nivelul prezentei strategii, acolo unde conțin recomandări aplicabile.

La nivel național, în plus față de dezvoltarea unei politici nationale urbane, există și un accent pus pe descentralizarea implementării fondurilor europene, cu implicații semnificative pentru autoritățile locale. În luna februarie 2020, Guvernul a aprobat descentralizarea Programului Operațional Regional la nivelul fiecărei Agenții de Dezvoltare Regională. Acest lucru înseamnă pentru beneficiar, pentru autoritățile locale că aprobarea proiectelor sau contractelor de finanțare va putea fi luată la nivelul regiunilor, al Agențiilor de Dezvoltare Regională unde urmează să funcționeze aceste autorități de management. Tot pe componenta de descentralizare, autoritățile locale vor putea fi implicate în procesul de implementare a proiectelor în infrastructura de transport. Astfel primăriile, dacă vor dori să își implementeze o centură ocolitoare, pot să realizeze acest lucru. Proiectul se transferă împreună cu sursa de finanțare către primărie, autoritate locală, și după ce proiectul este finalizat, va fi predat din nou Companiei de drumuri, în vederea administrării[135].

[135] https://www.caleaeuropeana.ro/ministrul-fondurilor-europene-marcel-bolos-a-anuntat-ca-por-a-fost-descentralizat-la-nivelul-regiunilor-de-dezvoltare-beneficiarul-autoritatile-locale-nu-mai-trebuie-sa-bata-drumurile-la-bucuresti-p/

În conformitate cu documentele naționale aprobate de Guvernul României (Memo), Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Vest va asigura funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional pentru regiunea Vest 2021-2027, aspecte reflectate și în cadrul Acordului de Parteneriat în curs de negociere cu Comisia Europeană.

Din perspectiva capitolului Dezvoltare urbană și comunitară din SIDU Reșița, componenta din POR privind dezvoltarea urbană integrate este extrem de importantă[136]. Alocările destinate dezvoltării urbane durabile, conform art. 22 și 23 din CPR 375/2018 și art. 9 din Regulamentul FEDR 372/2018, se vor baza pe Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană și vor viza municipiile reședință de județ și restul municipiilor – 12 în total la nivelul regiunii de Vest. Mecanismul de alocare a fondurilor se va stabili cu aprobarea CDR Vest, în corelare cu prevederile OUG 156 /2020, scopul vizat fiind întărirea coeziunii intra-regionale. Municipiile din regiune vor fi vizate de abordarea teritorială integrată definită conform art 22, alin. 3 CPR 375/2018. Municipiile pot opta pentru aplicarea mecanismului de dezvoltare teritorială integrată fie la nivel de UAT-municipiu, fie la nivel de zonă funcțională urbană. Prin urmare, este necesar ca primăria Reșița să facă această alegere încă din faza realizării SIDU. Prioritățile de investiții avute în vedere de mecanismul dezvoltării urbane integrate sunt: Prioritatea 2: O regiune cu orașe Smart și o administrație digitalizată, Prioritatea 3: O regiune cu orașe prietenoase cu mediul (OS b(vii) și OS b(viii)), Prioritatea 6 O Regiune atractivă. Pentru conformarea cu prevederile Regulamentelor europene, proiectele de dezvoltare urbană vor fi selectate cu implicarea autorităților de la nivel local, responsabile cu elaborarea și implementarea SIDU. Mecanismul de guvernanță va fi asigurat prin Consiliile Locale cu rol în selecția strategică a proiectelor de dezvoltare urbană. Mai jos sunt detaliate prioritățile descrise mai sus, cu menționarea principalelor aspect care trebuie avute în vedere de primăria mun. Reșița[137].

Prioritatea 2 se referă la o regiune cu orașe smart, cu o finanțare orientativă de 114 mil. Euro. În cadrul acestei priorități, municipiile, deci și Reșița, vor avea o alocare predefinită (OUG 156/2020). Proiectele trebuie să fie incluse în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU). Prioritatea 3 se referă la o regiune cu orașe mai prietenoase cu mediul, cu o finanțare orientativă de 371 mil. Euro. Sub prioritatea 3, există două obiective specific care adresează problem cu care se confruntă orașele din România. Astfel, avem un OS care vizează dezvoltarea biodiversității, a infrastructurii verzi în mediul urban și reducerea poluării. Ca și acțiuni principale se urmăresc reabilitare zone dezafectate prin transformare în zone verzi de interes public și îmbunătățire și modernizarea spațiilor verzi. Potrivit ADR Vest autoritățile locale trebuie să aibă în vedere că sub acest obiectiv specific se vor finanța doar investiții care vizează infrastructurile verzi (exemple: parcuri și grădini publice, aliniamente cu arbori, grădini zoologice/botanice, spații de joacă, amenajări ale malurilor apelor etc, transformarea zonelor dezafectate în zone verzi) cu scopul final de creștere a calității aerului, reducerea zgomotului, spații de recreere și adaptarea și atenuarea schimbărilor climatice. municipiile, deci și Reșița, vor avea o alocare predefinită (OUG 156/2020) iar proiectele trebuie să fie incluse în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU). Un al doilea OS care vizează direct orașele se referă la promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile. Administrațiile locale din orașe pot avea în vedere următoarele acțiuni: infrastructură transport curat: linii de tramvai, troleibuz, piste de biciclete; achiziționare material rulant curat („carbon free": autobuze electrice, tramvaie, troleibuze); e-ticketing, trafic management; sistem de transport intra și interjudețean. Orașele trebuie să aibă în vedere că încă există la începutul anului 2021 anumite incertitudini vizavi de anumite posibile acțiuni, urmând ca Comisia Europeană să decidă vizavi de eligibilitatea infrastructurii pietonale și infrastructurii căilor de rulare pentru autobuze. Municipiile, inclusiv Reșița, vor

[136] Preluare din Draft POR 2021-2027 al regiunii de Vest, septembrie 2020, https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/09/POR-Vest_Draft-1_30.09.2020.pdf

[137] Preluare și adaptare din Programul Operațional Regional al Regiunii Vest 2021-2027, prezentare PPT, https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/12/Rezumat-POR-Vest-2021-2027_PPT.pdf

avea o alocare predefinită (OUG 156/2020) iar proiectele trebuie să fie incluse în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU) și în Planul de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD). Prioritatea șase vizează crearea unei regiuni atractive, atât la nivelul urbanului cât și a ruralului, prin favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității (în zonele urbane și cele din afara zonelor urbane). Pentru zonele urbane, acțiunile principale vizează patrimoniu cultural UNESCO; infrastructură turistică publică din stațiuni; rute turistice, culturale și de agreement; patrimoniu natural, eco-turism; tabere școlare; infrastructură și servicii culturale. Și în acest caz, proiectele trebuie să fie incluse în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU)/Strategia de Dezvoltare Locală (SDL)/Strategia de Dezvoltare Județeană (SDJ). În plus, este nevoie de identificarea unor criterii de prioritizare a proiectelor din SIDU/SDL/SDJ.

Municipiul Reșița – scurtă descriere

Reșița este municipiul reședință al județului Caraș-Severin, având o populație de 84.435 locuitori[138]. Este amplasat în sud-vestul României, la o distanță de 110 km de municipiul Timișoara, 273 de km de municipiul Craiova, 143 de km de municipiul Hunedoara, iar pe plan internațional la 135 km de Belgrad. Din punct de vedere geografic, Reșița se află în Depresiunea Caraș Severin, între munții Aninei, Semenic și Dognecei, pe cursul mijlociu al râului Bârzava. Reșița are formă simplă, fiind așezat în mare parte pe munți și văile acestora, urmărind traseul străbătut de râul Bârzava, care provine dinspre Văliug, din estul municipiului, din Munții Semenic[139]. Se învecinează la nord cu comunele Ezeriș și Tîrnova, la est cu comuna Buchin, la sud-est cu comuna Văliug, la sud cu comuna Carașova iar la sud-vest cu comuna Lupac și orașul Bocșa (a se vedea Figura 1).

Din punct de vedere istoric, localitatea este atestată din secolul al XV-lea cu numele de Rechyoka. În 1717 este menționată cu numele Retziza, având 62 gospodării impuse de către stăpânirea austriacă. Localitatea devine din 3 iulie 1771 locul de întemeiere a celui mai vechi și important centru metalurgic de pe continentul european. Între anii 1910 –1925 Reșița a avut statutul unei comune rurale, iar din 1925 a fost declarată oraș, consecință a recunoașterii dimensiunii sale de puternic centru al marii industrii siderurgice și constructoare de mașini din România modernă. Din 1968, prin Legea nr. 2 privind organizarea administrativă a teritoriului, i s-a oferit gradul de municipiu, reședință a județului Caraș-Severin[140].

Reșița face parte din Regiunea de Vest, unde, din perspectiva mărimii populației, ocupă locul 3 din 42. Localitatea include municipiul Reșița, la care se adaugă localitatea componentă, Câlnic, și cinci sate Doman, Cuptoare, Moniom, Secu și Țerova.

În plan economic, trebuie remarcat rolul municipiului Reșița în legătură cu două ramuri industriale, cea siderurgică și respectiv construcția de mașini. Astfel, Reșița fost cel mai vechi centru siderurgic al României și una din cele mai importante cetăți industriale din sud-estul Europei. Deși cu activitatea redusă în prezent, Reșița rămâne un reper al industriei în prelucrarea oțelului și construcția de mașini - C.S.R. (Combinatul Siderurgic Reșița). Totodată trebuie amintiti faptul că TMK-Reșița și U.C.M.R. (Uzina Constructoare de Mașini Reșița) sunt uzinele care au susținut orașul mai bine de 300 de ani[141].

Figura 1: Municipiul Reșița și comunitățile învecinate

[138] Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință (2020), conform datelor INS.
[139] Plan de mobilitate urbană durabilă (PMUD), Municipiul Reșița. Raport final, 2017, http://www.primaria-resita.ro/portal/cs/resita/portal.nsf/AllByUNID/FC7183867049380EC225820B004CB2D2/$FILE/Plan%20de%20mobilitate%20urbana%20durabila%20varianta%20finala.pdf, p. 29
[140] Ibidem, p. 27
[141] Ibidem, p. 28

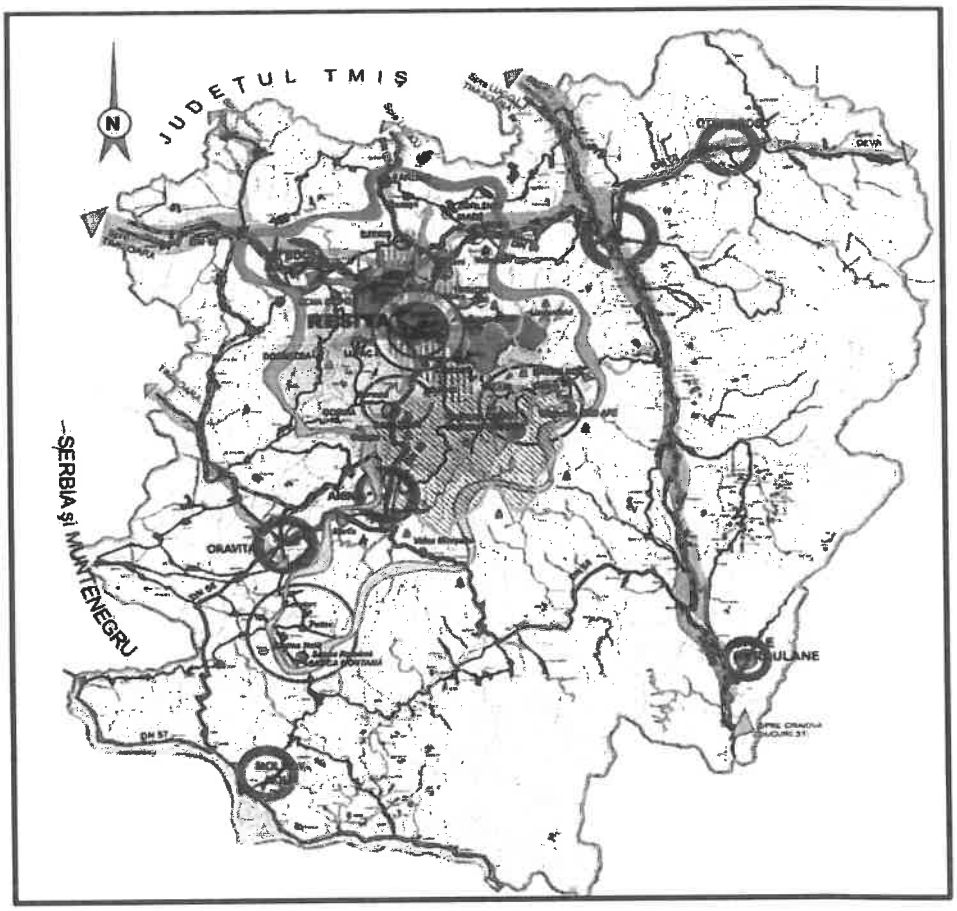

Sursa: Strategia de dezvoltare locală a municipiului Reșița, 2015-2025, p. 16

Accesibilitatea și conectivitatea mun. Reșița în context european și național

Atunci când analizăm poziționarea municipiului Reșița la nivel european și național, conceptele de accesibilitate și conectivitate sunt cruciale. Există numeroase definiții ale accesibilității în literatura de specialitate. Accesibilitatea este privită ca fiind ușurința cu care activitățile pot fi accesate dintr-un loc anume, prin utilizarea unor modalități de transport. Accesibilitatea într-o altă abordare este considerată drept numărul sau cantitatea posibilităților disponibile aflate mai aproape de distanța sau timpul limită de parcurs. Înzestrarea teritoriului cu elemente de infrastructură de transport reprezintă premisa pentru accesibilitate[142]. Definiția asupra căreia ne oprim în contextul analizei de față este cea care se referă la ușurința cu care este accesată o localitate anume în intervalul de o zi[143]. Autorul citat arată că gradul de accesibilitate la nivel european variază semnificativ de la o regiune la alta, dar și în funcție de sectoarele implicate și de modurile de transport care pot fi utilizate. La nivel european se conturează, din perspectiva accesibilității, regiunile dens populate ale Europei de Nord care se întind peste nordul și estul Franței, Marea Britanie, Olanda, Germania, Austria și nordul Italiei. Aceste zone sunt deservite de rețele feroviare dense și rapide care permit realizarea de călătorii de afaceri de o zi de la și către piețe extinse catre transced granițele unei singure țări. De asemenea transportul aerian de pasageri permite accesul într-o zi la majoritatea locurilor din Europa.

[142] Diferite definiții din literature citate în Benedek et al., 2013, Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România, http://www.ispmn.gov.ro/uploads/ISPMNN%20WP%2051+08-nov.pdf

[143] McCann, P., The regional and urban policy of the European Union, Edward Elgar Publisher, 2015.

Regiunile geografice periferice ale Europei, incluzând țările nordice, Peninsula Iberică, vestul și sudul Franței, Polonia, Ungaria și Cehia au acces pe căi aeriene într-o zi la toate zonele europene, dar transportul feroviar cu posibilitatea de retur în aceeași zi este limitat. Nu în ultimul rând, orașele majore din estul și sudul Europei au acces limitat cu retur în aceeași zi, majoritatea deplasărilor de afaceri în interiorul UE implicând șederi peste noapte. Cele mai accesibile regiuni prezintă de asemenea și cel mai larg spectru de opțiuni în ceea ce privește modurile de transport. Acest lucru înseamnă că modificările cu privire la un mod specific de transport nu sunt de natură să afecteze în mod serios activitățile economice precum și cele individuale.

Din perspectiva accesibilității, poziționarea municipiului Reșița în regiunea de Vest nu este ideală. Între regiunile de dezvoltare ale României, regiunea de Vest se caracterizează din perspectiva infrastructurii de transport, printr-o caracteristică unică în România, și anume prezența a trei axe de transport TEN-T, care traversează regiunea **- axa rutieră 7, axa fluvială 18 și axa feroviară 22.** ***Cu toate acestea, județul Caraș-Severin, este relativ izolat. Mai mult, rutier, municipiul Reșița se află într-un sector al județului, traversat de drumuri secundare și este izolat pe albia râului Bârzava, la intrarea în Masivul Semenic.***

Accesibilitate pe căi rutiere[144]

Pe căi rutiere, accesul în mun. Reșița se face pe: a) DN 58 spre Anina și DN 57B spre Oravița, rută conectată pe DN 57 la punctul de trecere al frontierei de la Naidăș, spre Serbia; b) DN 58 spre Caransebeș și DN 58A spre Lugoj, puncte de relaționare la culoarul European; c) DN 58B în relație cu E70 legătura spre Timișoara, centrul polarizator al Regiunii.

În oraș, traficul rutier se desfășoară pe Valea Bârzavei, pe care se suprapun traficul autovehiculelor mici cu traficul greu și cu transportul în comun. Există doar o ramură a centurii ocolitoare necesare orașului- dinspre Valea Țerovei spre Strada Primăverii din zona Lendt. Din cauza reliefului nu există variante alternative de circulație în zona Orașului Vechi, în caz de avarii pe traseul principal. În Luncă, se desfac sensuri unice, cu rol de a împărți solicitarea traficului rutier asupra rețelei existente.

Pe trasee de drumuri naționale, care pornesc pe ramificații ale văilor ce converg spre Bârzava, se ajunge și spre localitățile componente ale municipiului: Câlnic, Moniom pe DN 58B spre Timișoara; Cuptoare, Secu spre Văliug pe DJ 582; Doman pe DN 58; Țerova pe DJ 582A și DC 91.

Municipiul Reșița are o rețea rutieră însumând 120 km de străzi orășenești fiind străbătut de drumuri naționale, județene și comunale după cum urmează: DN 58 B pe direcția N-V spre Timișoara (110 Km); DN 58 pe direcția N-E spre Caransebeș și pe direcția S spre Anina; DJ 581 pe direcția V spre Oravița prin Lupac; DJ 582 pe direcția E spre muntele Semenic, stațiunile Văliug și Trei Ape; DC 92 spre stațiunea Secu, zonă de agrement; DJ 582 A spre Târnova. Figura 2 de mai jos ilustrează aceste detalii.

Figura 2: Circulații PUG Reșița 2011

[144] A se vedea PMUD Municipiul Reșița, 2017, pp. 41-42.

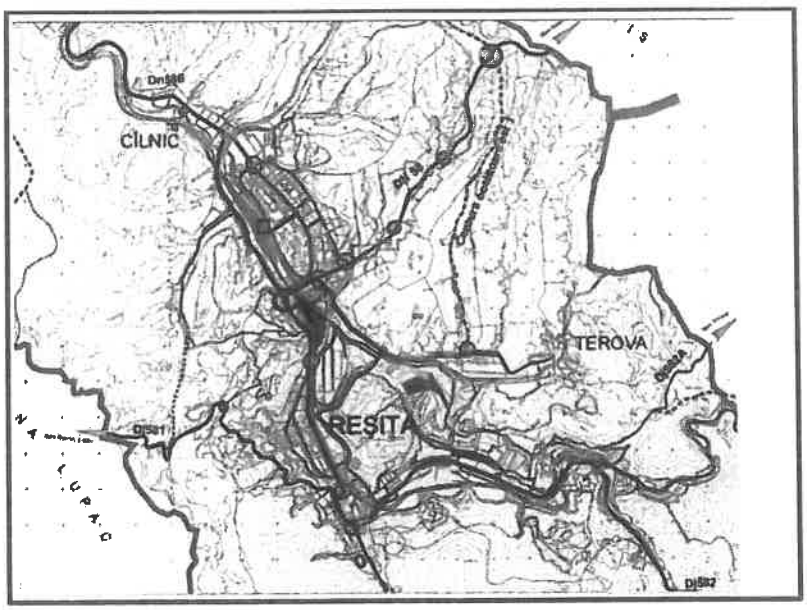

Sursa: PMUD Municipiul Reșița, 2017, p. 41

Poziția municipiului Reșița în privința accesibilității rutiere, comparat cu restul orașelor municipii reședință de județ, este ilustrată de Figura 3 de mai jos.

Figura 3: Accesibilitatea localităților conform valorilor Indicelui de Dezvoltare Teritorială

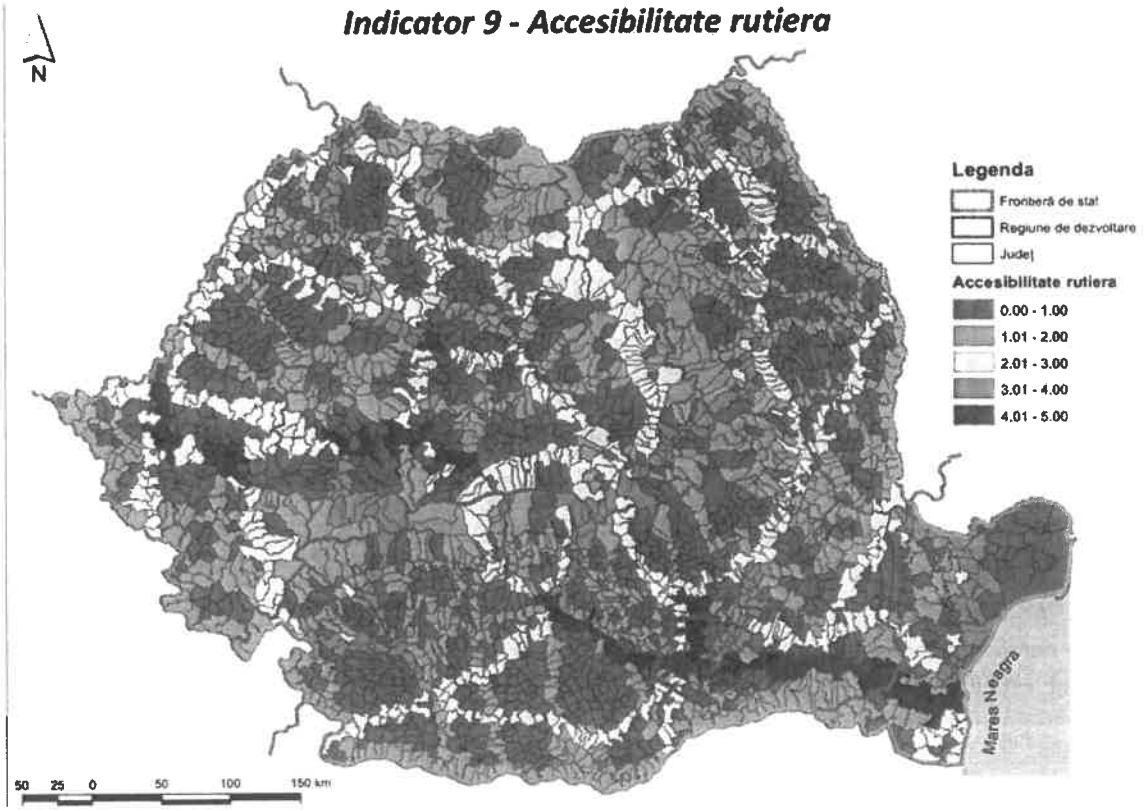

Sursa: Strategia de dezvoltare teritorială a României, 2016, p. 118

Accesibilitate pe cale aeriană

Regiunea de Vest dispune de un număr de două aeroporturi internaționale, la Timișoara și Arad. Acestea se află însă la distanță de 100 km și respectiv 155 km față de Reșița, iar accesul către acestea se face pe cale rutieră. La limita de aprox. 50 de km se află aeroportul privat de la Caransebeș, însă în prezent acest aeroport nu mai este funcțional, întrucât nu există resursele necesare pentru a fi adus la normele de securitate cerute de noile reglementări de după atentatele din septembrie 2001. Totuși în cazul acestui aeroport, Ministerul Afacerilor Interne a propus să fie folosit în scopuri utilitare pentru o flotilă de șase elicoptere, iar pista să fie reamenajată astfel încât aici să poată ateriza și decola avionul SMURD[145].

Simpla prezență a aeroporturilor nu înseamnă neapărat accesibilitate și/sau conectivitate crescute pentru Reșița. Accesul la un aeroport trebuie evaluat din perspectiva Reșiței și prin referință la celelalte tipuri de transport care permit interconectarea cu aeroporturile din Regiunea de Vest.

[145] Ibidem pp. 42-43

Accesibilitate pe căi feroviare[146]

Reţeaua de căi ferate este formată din: linia electrificată Reşiţa Sud-Reşiţa Nord-Caransebeş; şi linia neelectrificată Reşiţa Nord-Berzovia-Gătaia-Voiteni-Timişoara Nord. Transportul feroviar e reprezentat de căi ferate electrificate, duble, până la intrarea în oraş, respectiv gara Reşiţa Nord, unde se formează şi triajul CFR. Spre gara Reşiţa Sud, linia rămâne simplă şi traficul de călători, cât şi cel de marfă se diminuează semnificativ. În municipiul Reşiţa reţeaua de transport feroviar este reprezentată prin liniile de cale ferată care străbat oraşul şi 2 gări. Întrucât în ultimele decenii, traficul de călători s-a redus substanţial, una din cele două gări şi anume Reşiţa Sud a intrat într-un proces de transformare în muzeu, menţinându-şi doar o parte din funcţiunea de transport. În trecut reţeaua feroviară avea un punct de oprire, cunoscut sub numele de Gara Flacăra, care pemitea accesul pe calea ferată a muncitorilor de la CSR în UCMR. În prezent datorită diminuării activităţii industrial acest punct de oprire a fost desfiinţat.

Municipiul Reşiţa este traversat de o reţea de cale ferată dezvoltată istoric ca urmare a trecutului industrial semnificativ al zonei. Din punct de vedere al conexiunii la reţeaua naţională, Reşiţa Sud este o staţie terminus pentru transportul de călători, aceasta continuându-se cu o legătură feroviară către zona sudică industrială.

Legăturile pe calea ferată ale municipiului Reşiţa cu judeţele învecinate sunt reflectate de Figura 4.

Figura 4: Reţeaua de căi ferate din România

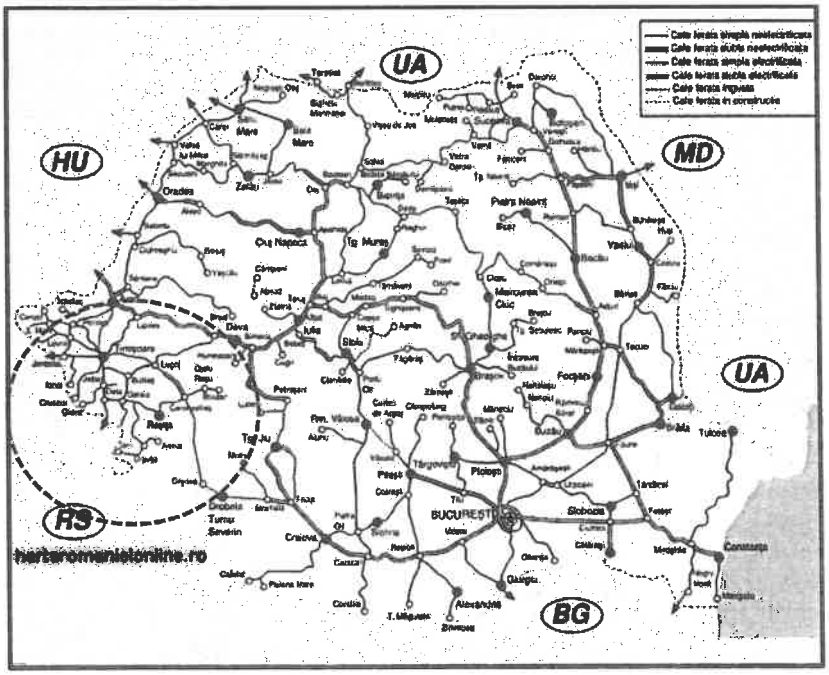

Sursa: https://turismistoric.ro/la-un-tren-distanta/harta-cailor-ferate-cfr-din-romania/

Accesibilitate pe cale fluvială

Regiunea de Vest are o poziţie privilegiată vizavi de Culoarul Dunăre-Rin-Main care leagă su-estul Europei (Portul Constanţa) de nord-vestul continentului (portul Rotterdam). Dunărea asigură ţărilor riverane, inclusiv România, o alternativă importantă la transportul terestru. Perspective de dezvoltare la nivelul Regiunii Vest

[146] A se vedea PMUD Municipiul Reşiţa, 2017, p. 42

au în acest context porturile Moldova Veche și Moldova nouă și refacerea și redresarea în perspectivă, pentru trasee turistice a vechiului port Baziaș. Reșița se situează la aprox. 97 de km față de portul Moldova Veche.

Proximitate față de frontieră[147]

De asemenea, un aspect important la nivel regional este și acela al proximității față de punctele de trecere a frontierei. Pe teritoriul județului Caraș-Severin există două puncte de trecere a frontierei: Punct de trecere a frontierei pe Dunăre pentru trafic fluvial, în incinta Portului Moldova Veche, la 97 km distanță de Municipiul Reșița; și Punct de trecere a frontierei rutier Naidăș spre Serbia, la 69 km distanță de municipiul Reșița. Totodată, ieșirea spre celelalte țări ale Europei se efectuează prin județele învecinate și anume: Județul Timiș prin punctele rutiere Moravița și Cenad; și Județul Arad prin punctul Nădlac pentru trafic rutier și punctul Curtici pentru trafic feroviar. Ținând cont de dezvoltarea căilor de comunicații la nivel urban și a conexiunii la nivelul rețelei regionale de transport, municipiul Reșița prezintă un potențial de dezvoltare a activităților din sfera logistică (depozitare, transfer, ambalare, prelucrare, distribuție).

Cel de-al doilea concept analizat în această secțiune este cel de conectivitate, care are o sferă mai largă de cuprindere decât accesibilitatea[148]. Termenul de conectivitate a apărut în literatura de specialitate odată cu dezvoltarea așa-numitelor orașe globale. Dimensiunile conectivității urbane sunt măsurate, similar cu cele ale accesibilității, în termeni de mișcări/fluxuri de bani, informații, idei, oameni și bunuri/mărfuri precum și posibilitatea de a lua decizii discreționare cu privire la aceste aspecte în anumite orașe. Factorii care sunt legați de nivelul conectivității urbane includ, în principal, numărul de companii multinaționale localizate în orașe (mai specific sediile centrale ale acestora), precum și centrele lor de cercetare. Mărimea orașelor precum și diversitatea sectorială a economiei joacă un rol mai limitat, importantă fiind însă poziționarea orașelor în cadrul sistemului de transport aerian global (este în strânsă legătură cu distribuția sediilor centrale ale companiilor multinaționale). Deoarece mărimea orașelor nu joacă un rol esențial în conectivitate, la nivel european se fac eforturi sporite pentru a crește conectivitatea orașelor secundare. Se estimează că 23% din orașele Europei au potențialul de a crea regiuni metropolitane transfrontaliere (orașe aflate la graniță și care permit naveta).

La nivel european se vorbește în contextul dezvoltării teritoriale și a conectivității de o Europă policentrică, care permite ca toate categoriile de orașe să se dezvolte și să fie integrate în rețeaua urbană europeană. Agenda teritorială 2030, sub obiectivul 1: O Europă justă, care oferă perspective viitoare pentru toate locurile și oamenii, include două sub-obiective care vizează dezvoltarea teritorială echilibrată și policentrică și anume:

1a. Europa echilibrată: Dezvoltare teritorială mai bine echilibrată, utilizând diversitatea Europei

Diversitatea teritorială a Europei oferă un potențial considerabil de dezvoltare. Acest lucru poate contribui la o dezvoltare teritorială mai echilibrată, contracarând concentrarea excesivă în Europa, consolidând polii de creștere secundari și reducând inegalitățile dintre oameni și între locuri. Cooperarea în rețelele policentrice ale orașelor și regiunilor contribuie la răspândirea potențialului de dezvoltare mai uniform.

Polarizarea între centrul Europei și periferia sa, între capitale, zone metropolitane, orașe, zone rurale și zonele cu specificități geografice și demografice subminează o dezvoltare teritorială mai bine echilibrată. Mai ales, orașele mici și mijlocii au un potențial subexploatat de a amortiza polarizarea. Acestea joacă un rol crucial în dezvoltarea economică și bunăstarea socială la nivel regional, în special în ceea ce privește accesibilitatea națională și internațională și accesul adecvat la servicii la nivel local și regional. Rețelele

[147] PMUD Reșița, 2017, p. 43
[148] McCann, P., The regional and urban policy of the European Union, Edward Elgar Publisher, 2015, pp. 32-33.

policentrice pot contribui, de asemenea, la un transport mai durabil, inclusiv înlocuirea zborurilor pe distanțe scurte, acolo unde este cazul[149].

1b. Regiuni funcționale: Dezvoltare locală și regională, mai puține inegalități între locuri

Orașele de toate dimensiunile sunt motoare ale dezvoltării economice și sociale și locuri atractive pentru a locui, a munci, a vizita și a investi. Cooperarea și crearea de rețele în interiorul și între orașe, orașe și zonele înconjurătoare din aceeași regiune funcțională creează perspective de dezvoltare pentru toate locurile. Astfel de regiuni funcționale trec peste delimitările administrative existente, diferă în funcție de caracterul funcțional și de interconectare, sunt extrem de dinamice și se pot schimba în timp. Factorii de decizie din orașe care privesc dincolo de granițele lor administrative către regiunile funcționale și cooperează cu zonele înconjurătoare pot ajuta locurile lor să servească drept motor pentru creșterea intraregională.

Europa are o mare diversitate de zone urbane, periurbane, rurale, periferice și cu o populație redusă. Unele dintre acestea suferă de segregare sau se confruntă cu depopulare severă. Dezvoltarea lor este strâns legată de caracteristicile lor locale unice și de relațiile cu alte locuri, accesibilitatea și accesul la servicii publice, oportunități de educație și conexiuni la internet, activități economice diversificate și antreprenoriat, precum și funcțiile lor ecologice și serviciile ecosistemice[150].

Există și o recentă viziune europeană pentru 2050 privind o dezvoltare policentrică și care cuprinde 3 scenarii[151]:

- **Scenariul A** care favorizează marile metropole (cele 76 MEGA) și se bazează pe creșterea și dezvoltarea pieței și sporirea competitivității la nivelul UE. În acest scenariu este evidențiat doar Bucureștiul ca element nodal în estul Europei pe o virtuală axă nord- sud de la Varșovia la Atena, prin Sofia. Timișoara este marcată, dar nerelaționată cu alte capitale sau centre urbane mari.

- **Scenariul B** care promovează rețelele secundare de orașe și se bazează mai mult pe prioritățile ESPD[152] și ale Agendelor Teritoriale din 2007 și 2011 privind o dezvoltare echilibrată și policentrică. În scenariul B, la nivelul României, capitala apare conectată la o serie de poli regionali precum Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Constanța, Iași, Brăila-Galați. O legătură apare și între Timișoara și zona Turda – Cluj-Napoca, sugerând un început de închidere a rețelei. Spre deosebire de alte rețele naționale mai bine inter-conectate (Polonia, Ungaria, Franța, Olanda, Italia, Grecia etc.), rețeaua României subliniază rolul extrem polarizator al Bucureștiului care rămâne o placă turnantă.

- **Scenariul C** care favorizează orașele mici și regiunile mai puțin dezvoltate și o rețea mozaicată de teritorii urbane și rurale care ar răspunde la provocările climatice și energetice și la promovarea orașelor mici și mijlocii ca centre de regiuni reziliente[153].

---

[149] Territorial agenda 2030, Draft iulie 2020, online disponibil la https://www.territorialagenda.eu/documents.html, p. 10(17)

[150] Ibidem, p. 11(17)

[151] Making Europe Open and Polycentric. Vision and Scenarios for the European Territory towards 2050, EU, sept. 2014.

[152] European Spatial Development Perspective (Perspectiva Europeană cu privire la Dezvoltarea Spațială) - reprezintă un cadru de politică publică potrivit pentru politicile sectoriale ale Uniunii și ale statelor member care au un impact spatial, și de asemenea pentru autoritățile regionale și locale, fiind orientată spre atingerea unei dezvoltări echilibrate și durabile a teritoriului european.

[153] Folosit într-o varietate de domenii de la psihologie și până la inginerie, termenul de *reziliență* nu are o definiție unanim acceptată. În mod tipic, se referă la abilitatea indivizilor, sistemelor, comunităților etc. de a-și reveni după o situație perturbatoare, întorcându-se fie la starea pre-stres sau la o condiție post-stres modificată (a se vedea Pendall, R., Foster, K. și Cowell, M., "Resilience and Regions: Building Understanding of the Metaphor." *Cambridge Journal of*

- Scenariul C indică pentru România o dezvoltare intra-regională cu inter-conectări la nivelul regiunilor Nord-est – Sud-est și Vest – Sud-vest. Bucureștiul pierde din importanță, dar se relaționează cu zona sudică și sud-Dunăreană[154].

Municipiul Reșița ar fi avantajat în mod evident de scenariul C sau de o combinație între cele 3 scenarii, dar care să insiste pe rolul orașelor mici și al regiunilor mai puțin dezvoltate. Dincolo de anvergura mai modestă a municipiului Reșița, situația este îngreunată și de caracterul rural și relativ izolat al județului Caraș-Severin. Cu toate acestea, pe termen mediu și lung, poziționarea în apropierea relativă a Timișoarei poate crește conectivitatea municipiului Reșița. De asemenea poziționarea în relativa apropiere față de granița de vest poate reprezenta un avantaj.

Regions, Economy and Society 2010 3 (1): 71-84). Reziliența regională se referă la abilitatea unei regiuni de a-și reveni după o situație de stres – este vorba fie de un factor perturbator cu acțiune unică, de exemplu un cutremur sau închiderea unei fabrici sau de o stare de stres continuă, de exemplu declin economic cronic. În cadrul acestei teorii a rezilienței regiunilor, cercetătorii acceptă că regiunile sunt capabile de adaptări și transformări, provocarea pentru decidenții publici fiind de a identifica condițiile și intervențiile care favorizează reziliența.

[154] Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea rețeaua de localități, etapa a III-a, pp. 31-32.

Figura 5: Scenariul C care vizează orașele foarte mici și regiunile mai puțin dezvoltate

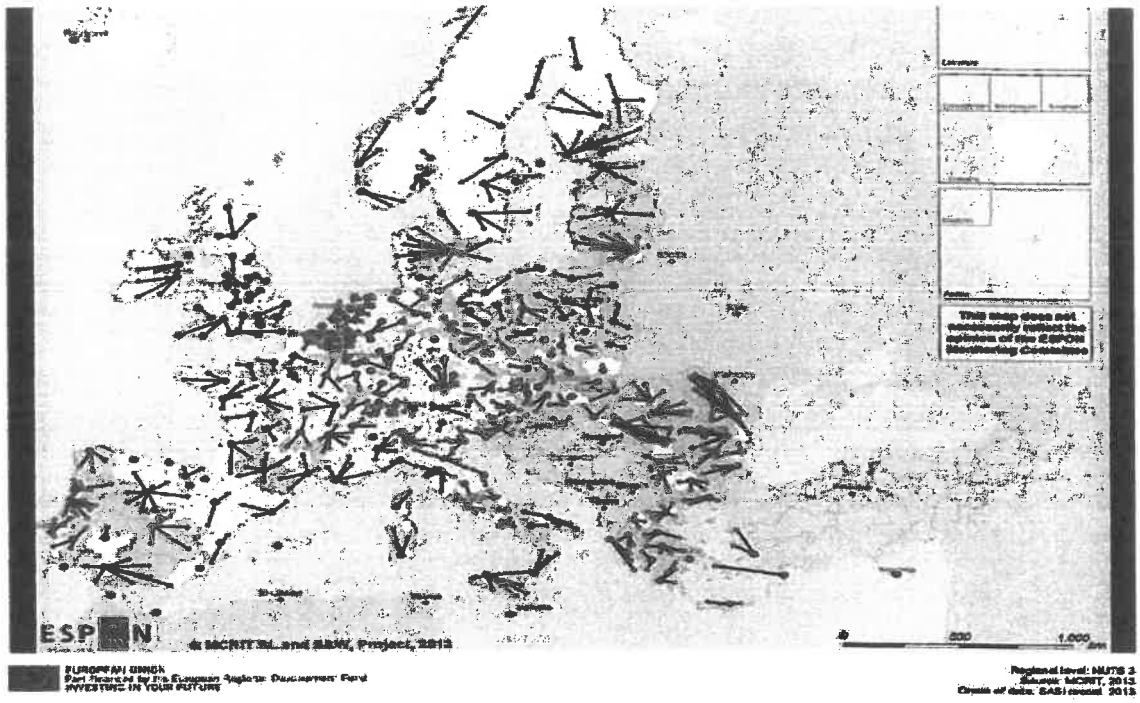

Sursa: Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea rețeaua de localități, etapa a III-a, p. 32

În încheierea acestei secțiuni credem că este oportun să mai prezentăm un index calculat pentru întreaga țară și care este inclus în Strategia de dezvoltare teritorială a României, orizont 2035. Acest index poartă numele de Index de coeziune teritorială la nivel național, fiind calculat pe baza Indexului de dezvoltare teritorială. Acest Index de coeziune teritorială include și aspecte care se leagă de accesibilitate și conectivitate (în sensul discutat mai sus), acoperind însă o plajă mai largă de aspecte, precum accesibilitatea populației la sistemul medical. Îl menționăm aici pentru că se suprapune parțial peste aspectele de accesibilitate și conectivitate discutate în această secțiune și deoarece oferă o imagine comparativă cu privire la situația mun. Reșița la nivel național. Figura 6 evidențiază că deși situația municipiului Reșița este una medie din perspectiva coeziunii, întreg județul Caraș-Severin se află în afara unor coridoare mai bine dezvoltate și conectate. Din această perspectivă, ca și obiectiv strategic pentru municipiu ar fi identificarea modului prin care se poate conecta la aceste coridoare și la centrele polarizatoare din regiune.

Figura 6: Coeziunea teritorială conform valorilor Indexului de dezvoltare teritorială

Sursa: Strategia de dezvoltare teritorială a României, 2016, p. 117

Trebuie menționat însă că situația conectivității și accesibilității este una într-o continuă dinamică. În anul 2020 județele Timiș și Caraș-Severin au semnat un parteneriat vizând implementarea în exercițiul bugetar 2021-2027 a unor proiecte commune de infrastructură menite să asigure o mai bună conectare a acestor județe. Este vorba de o legătură pe care se dorește a fi creată prin calea ferată care va lega Timișoara de Reșița (implementarea soluției de transport de tip „train-tram" (tren-tramvai) pe ruta Reșița Sud – Bocșa – Timișoara Nord și asigurarea legăturii cu Aeroportul „Traian Vuia" din Timișoara) sau de lărgirea la 4 benzi a drumului județean care leagă Timișoara de Buziaș sau de legătura dintre Reșița și Autostrada A1 prin Buziaș și Topolovăț. Președintele CJ Timiș, cu ocazia semnării parteneriatului, declara că județul Caraș- Severin este pentru județul Timiș locul în care timișorenii și timișenii aleg să își petreacă timpul liber și de aceea, legăturile feroviare și rutiere asigură o mobilitate a persoanelor astfel încât stațiunile de ski și zonele frumoase din județul nostru vecin să fie accesibile publicului larg[155].

Rolul municipiului Reșița la nivelul rețelei urbane naționale, regionale și județene

Poziția municipiului Reșița în ierarhia urbană națională poate fi analizată din perspectiva clasificărilor și rangurilor cuprinse în Sectiunea a IV-a din PATN, Rețeaua de localități. Această clasificare din PATN pe ranguri este relativ veche, motiv pentru care în prezent se încearcă refacerea ei. Astfel, în raport cu structura pe ranguri, stabilită prin Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități (L. 351 / 2001 privind aprobarea PATN), în județul Caraș-Severin putem identifica:

[155] https://www.g4media.ro/cinci-proiecte-mari-de-infrastructura-vor-fi-realizate-de-judetele-timis-si-caras-severin-tren-tramvai-intre-timisoara-si-resita-si-drumuri-expres-toate-pe-fonduri-europene.html

• 2 localități de Rangul II (Municipiile Reșița și Caransebeș – primul, reședința de județ este un oraș de talie mijlocie sub 100.000 locuitori iar cel de al doilea un oraș de aproape 30,000 de locuitori

• 6 localități de Rangul III (Orașele Anina, Băile Herculane, Bocșa, Moldova Nouă, Oravița și Oțelu Roșu)

• 69 de localități de Rangul IV (sate reședințe de comună) și

• 219 localități de Rangul V (sate aparținătoare ale orașelor și comunelor).

Figura 7 de mai jos redă grafic rolul municipiului Reșița în context regional.

Figura 7: Reprezentarea grafică a ierarhiei urbane în regiunea de Vest în funcție de rangul orașelor

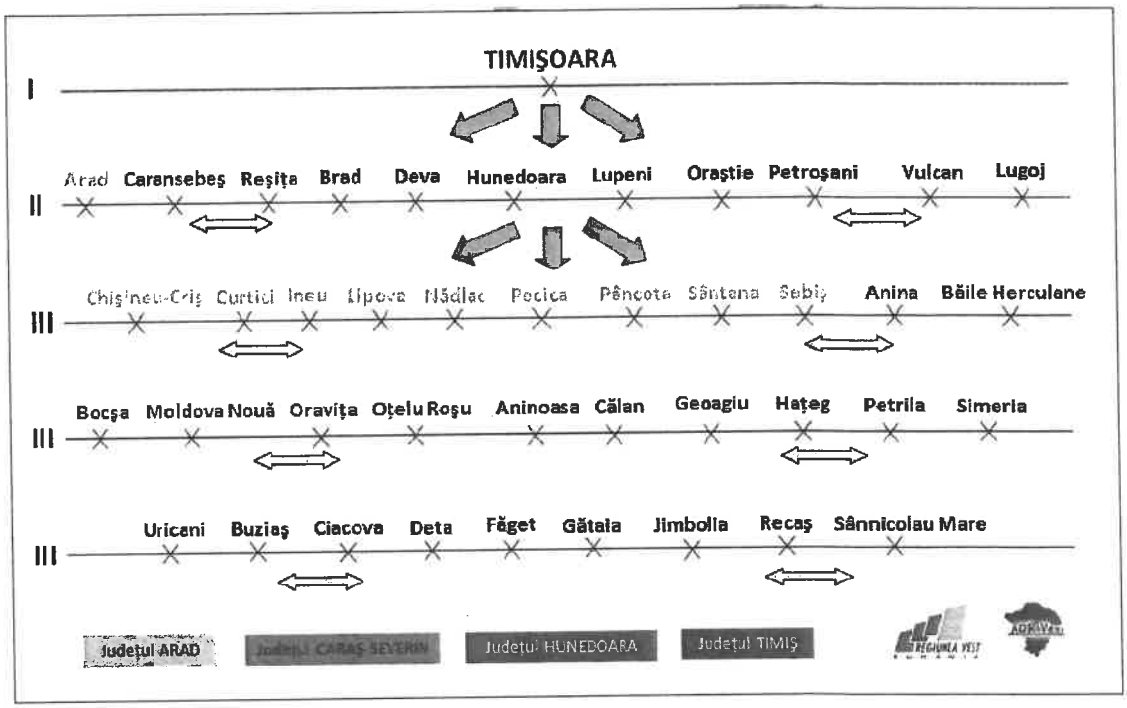

Sursa: Regiunea Vest – Dezvoltare urbană versiunea 2014, p. 21, https://www.adrvest.ro/attach_files/Regiunea%20Vest%20-%20Dezvoltare%20urbana%20versiunea%202014.pdf

Secțiunea din PATN dedicată rețelei de localități este în prezent în proces de actualizare așa cum menționam anterior. Conform ultimei variante de lucru disponibile, unitățile administrativ-teritoriale de bază se clasifică după criterii administrative și funcționale astfel:

a) **clasa A: capitala României** – municipiul București;

b) **clasa B: municipii poli regionali** (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege);

c) **clasa C: municipii reședință de județ, altele decât cele prevăzute la lit. b)** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

d) **clasa D: municipii, altele decât cele prevăzute la lit. a), b) și c)** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

e) **clasa E: oraşe** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările şi completările ulterioare;

f) **clasa F: comune poli rurali** – (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege);

g) **clasa G: comune periurbane** – acele comune situate în cadrul zonelor urbane funcţionale (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege); şi

h) **clasa H: comune, altele decât cele prevăzute la lit. f) şi g)** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

Conform acestei clasificări, municipiul Reşiţa se încadrează în clasa C; el nu îndeplineşte cele două criterii cumulate prevăzute în proiectul de lege pentru a fi municipiu pol regional şi anume să aibă peste 150.000 de locuitori[156]; să atragă peste 15% din populaţia stabilă a judeţului, cu excepţia reşedinţei de judeţ, pentru muncă[157]. Propunerea mai veche de modificare a PATN, din 2013, plasa Reşiţa în categoria a IV-a de oraşe, alături de alte 16 municipii reşedinţă de judeţ precum Alba Iulia, Bistriţa, Sfântu Gheorghe, Slatina, Tulcea, Zalău etc., având o importanţă judeţeană, transfrontalieră, constituindu-se în pol principal la nivel judeţean. Această descriere este în continuare aplicabilă, chiar dacă sistemul ierarhiei urbane este modificat prin actualul proiect de lege pentru aprobarea Secţiunii a IV-a din PATN.

O altă problemă semnificativă care trebuie luată în calcul atunci când se dezvoltă SIDU pentru municipiul Reşiţa este legată de poziţionarea acestuia în raport cu ariile de polarizare şi fluxurile dominante aparţinând unor centre urbane mari. Mai ales în perioadele de programare anterioară (2007-2013 şi 2014-2020), planurile de dezvoltare regională făceau referire la formula Reilly-Converse, care stabileşte o zonă de influenţă teoretică, prin luarea în considerare a populaţiilor celor două oraşe şi a distanţei dintre acestea. Figura 8 de mai jos redă aceste zone de influenţă la nivelul regiunii de Vest.

[156] Populaţia după domiciliu.
[157] Populaţia ocupată, după localizarea geografică a locului de muncă.

Figura 8: Zone de influență potrivit modelului Reilly-Converse

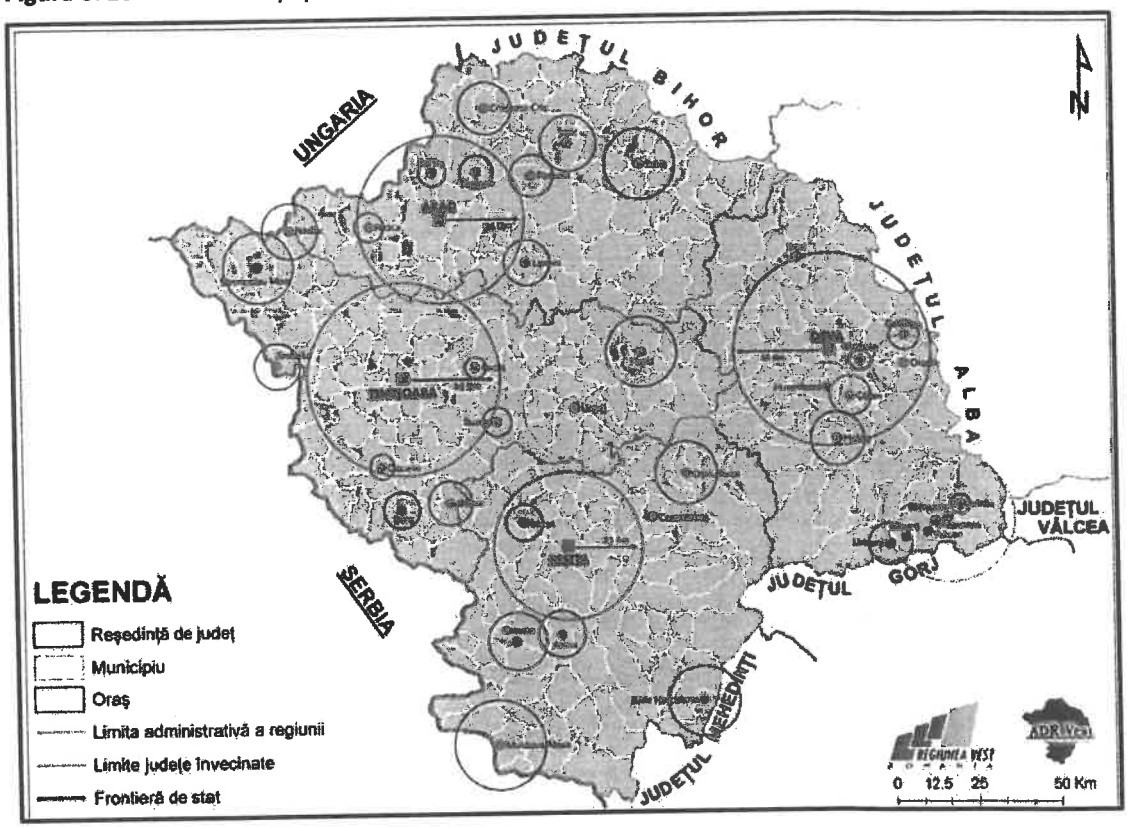

Sursa: Regiunea Vest – Dezvoltare urbană versiunea 2014, p. 17, https://www.adrvest.ro/attach_files/Regiunea%20Vest%20-%20Dezvoltare%20urbana%20versiunea%202014.pdf

Arealul Timișoara-Arad pare să se contureze ca și o conurbație puternică, cu șanse de a deveni a doua astfel de zonă din românia după București-Ilfov. Municipiul Reșița nu intră însă în mod direct în acest areal. Figura 9 ilustrează acest lucru.

Figura 9: Axa de polarizare Timişoara-Arad

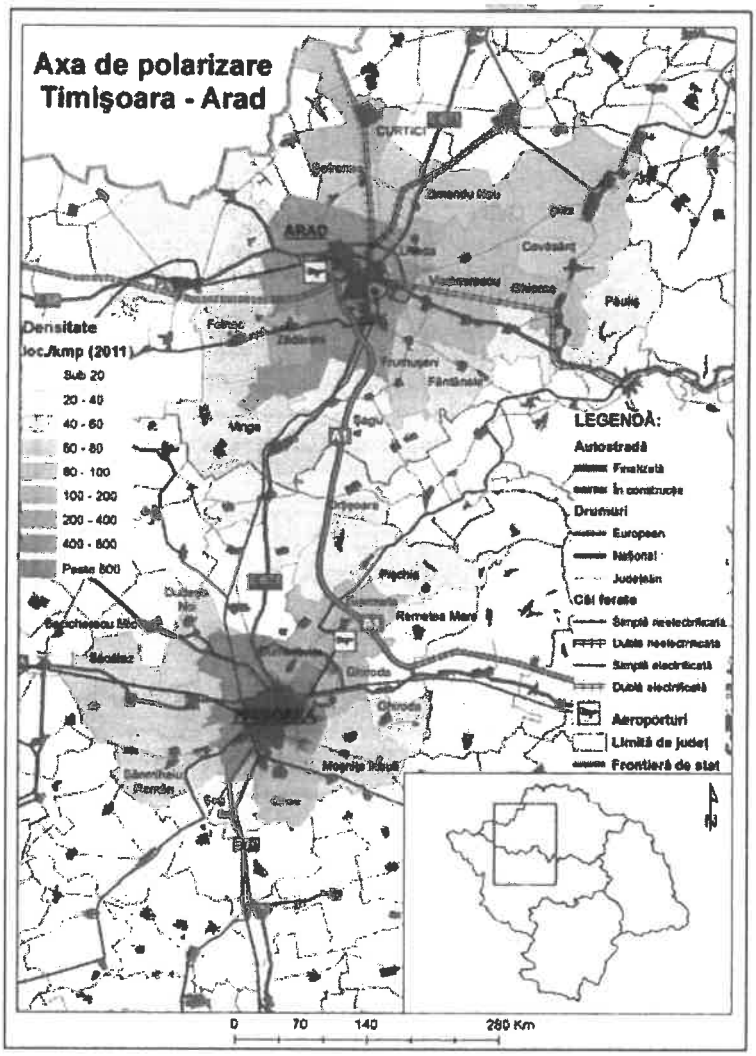

Sursa: Regiunea Vest – Dezvoltare urbană versiunea 2014, p. 19, https://www.adrvest.ro/attach_files/Regiunea%20Vest%20-%20Dezvoltare%20urbana%20versiunea%202014.pdf

Toate aceste modele exprimă o imagine de ansamblu, care trebuie nuanţată. De asemenea trebuie avut în vedere faptul că vorbim despre dinamici extrem de fluide şi complexe, care se schimbă semnificativ de-a lungul timpului. Aceste realităţi pot fi modificate şi ca urmare a materializării unor parteneriate la nivel regional. S-a făcut anterior referire la conectarea judeţului Timiş cu judeţul Caraş-Severin şi intenţia ca în viitor să se promoveze o logică a cooperării.

Municipiul Reşiţa nu se află doar în aria de polarizare a unor centre urbane superioare ci are la rândul său are o arie proprie de polarizare care e însă limitată la nivelul judeţului Caraş-Severin. Strategia de dezvoltare teritorială a României descrie oraşele de tipul municipiului Reşiţa ca poli metropolitani cu potenţial regional limitat (Figura 10). Dacă combinăm informaţia din Figua 10 cu cea din Figura 8, reise că potenţialul de polarizare se manifestă cel mai pregnant la nivel urban asupra oraşului Bocşa.

Figura 10: Tipologie a localităţilor urbane şi a arii potenţiale de polarizare

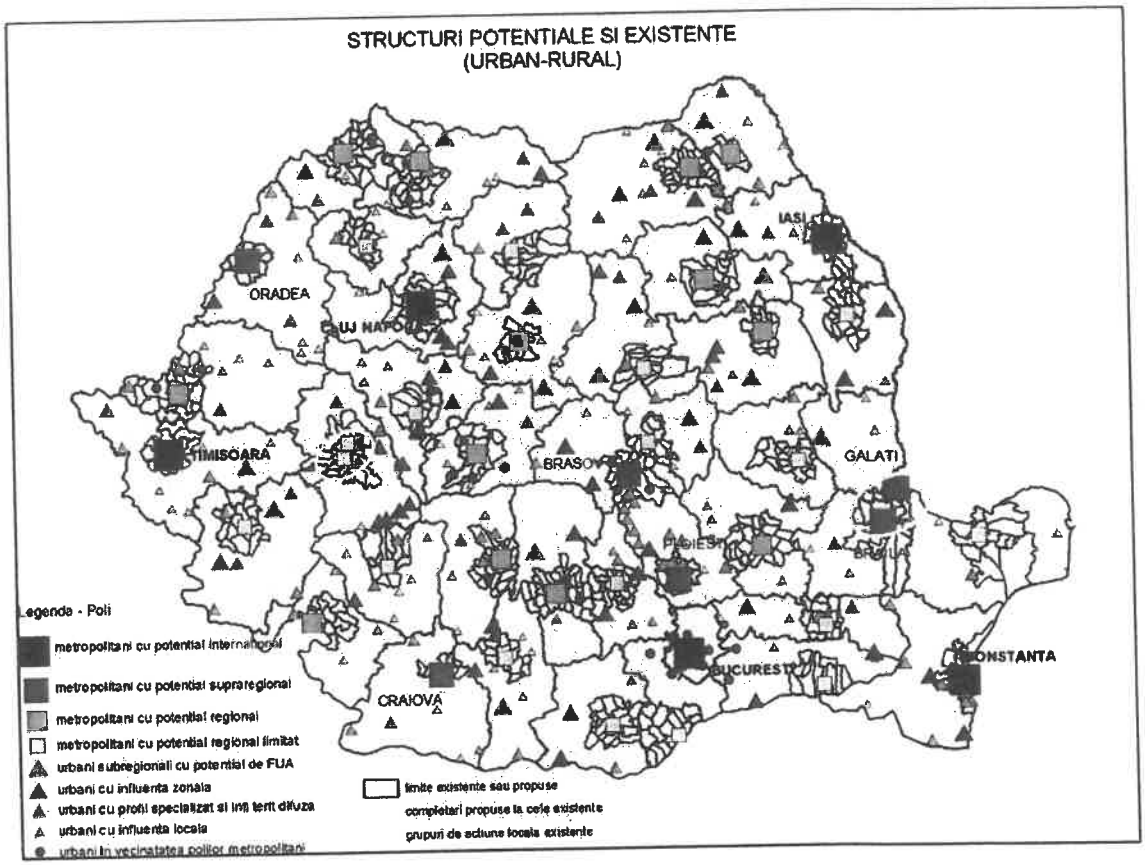

Sursa: Strategia de dezvoltare teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 59

În continuare vom examina relaţiile dintre municipiul Reşiţa şi restul comunităţilor urbane şi rurale din propria sa arie de polarizare.

Municipiul Reşiţa a optat încă din 2013 pentru constituirea unei zone metropolitane, constituită prin Hotarârea Consiliului Local Reşiţa nr. 110- 23.04.2013. Zona metropolitană Reşiţa este un model de administraţie publică locală constituit ca modalitate de dezvoltare integrată a unei regiuni care cuprinde municipiul reşedinţă de judeţ şi un număr de 9 unităţi administrativ teritoriale asociate, oraşe şi comune. Forma asociativă a celor 10 unităţi administrativ teritoriale este justificată prin legăturile multiple sociale şi economice, prin posibilităţile de dezvoltare integrată. Fiecare unitate administrativă este autonomă, zona metropolitană fiind cea care coordonează proiectele de dezvoltare integrate. Scopul asociaţiei este dezvoltarea durabilă a localităţilor componente şi a întregii zone limitrofe acestora, prin realizarea în comun a unor programe şi strategii de dezvoltare care să vizeze atragerea de fonduri nerambursabile pentru proiecte de dezvoltare de interes zonal.

Aria teritorială metropolitană Reşiţa cuprinde următoarele UAT-uri: Municipiul Reşiţa, Oraşul Bocşa şi comunele Brebu Nou, Caraşova, Dognecea, Goruia, Lupac, Ocna de Fier, Târnova şi Văliug.

La baza determinării ariei de acoperire teritorială a zonei metropolitane Reşiţa s-a avut în vedere criteriul distanţei maxime de aprox. 30 km faţă de municipiu. Acest lucru a permis includerea oraşului Bocşa şi a unui număr relativ semnificativ de comunităţi rurale. Ideea de a merge cu aria de acoperire până la 30 de km este salutară, dar vor trebui stabilite arii de interes/cooperare pentru zonele detaliate mai sus în interiorul zonei

metropolitane deoarece nu toate comunitățile vor putea/vor avea un interes să coopereze pentru toate proiectele. Datele și trendurile economice par să sugereze o influență a municipiului Reșița înspre comunele din nord-est.

În vederea unei configurări mai realiste a ZM Reșița în viitor trebuie luat în considerare conceptul de Zona Urbană Funcțională (ZUF). În România Banca Mondială a fost cea care a utilizat această metodă pentru prima dată pentru a atrage atenția că delimitarea teritoriului metropolitan după criteriul de 30 de km este profund arbitrară și nu recunoaște realitățile din practică. Potrivit noului proiect de lege vizând actualizarea PATN Secțiunea Rețeaua de localități, Identificarea zonelor urbane funcționale presupune parcurgerea următoarelor etape:

a) identificarea orașelor-centre polarizatoare din cadrul zonelor urbane funcționale: municipiile reședință de județ, stabilite prin *Legea nr. 2 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

b) identificarea zonelor de navetism din cadrul zonelor urbane funcționale, astfel:

   1. se identifică unitățile administrativ-teritoriale de bază contigue în care peste 15% din populația stabilă se deplasează pentru muncă într-un oraș-centru polarizator;

   2. unitățile administrativ-teritoriale de bază înconjurate de alte unități administrativ-teritoriale de bază incluse în aceeași zonă urbană funcțională (enclave) se adaugă la grup, iar cele necontigue (exclave) se elimină.

Tabelul 1 de mai jos redă componența propusă pentru ZUF Reșița prin propunerea de modificare a PATN, Rețeaua de localități.

Tabelul 1: Structură Zonă Urbană Funcțională Municipiul Reșița (propunere lege aprobare PATN, Secțiunea a IV-a)

Municipiu centru polarizator	Comune din ZUF	Populație
Reșița	Brebu Nou	285
	Ezeriș	1.293
	Târnova	1.625
	Văliug	770

Includem mai jos și Figura 11, extrasă din studiul Băncii Mondiale, care ilustrează suprapunerea parțială dintre teritoriul ZM și cel al ZUF la nivelul ZM din România. În cazul Reșiței, analiza BM propune aceleași comune în ZUF ca și PATN-ul, plus comuna Brebu. Din Figura menționată anterior, se desprinde în mod clar că există o nepotrivire între aria teritorială a ZM cum este configurată în prezent și ZUF. În timp ce ZM se întinde la vest și sud-vest de municipiul Reșița, ZUF se întinde spre nord-estul municipiului.

Figura 11: Zonele metropolitane și zonele urbane funcționale din România

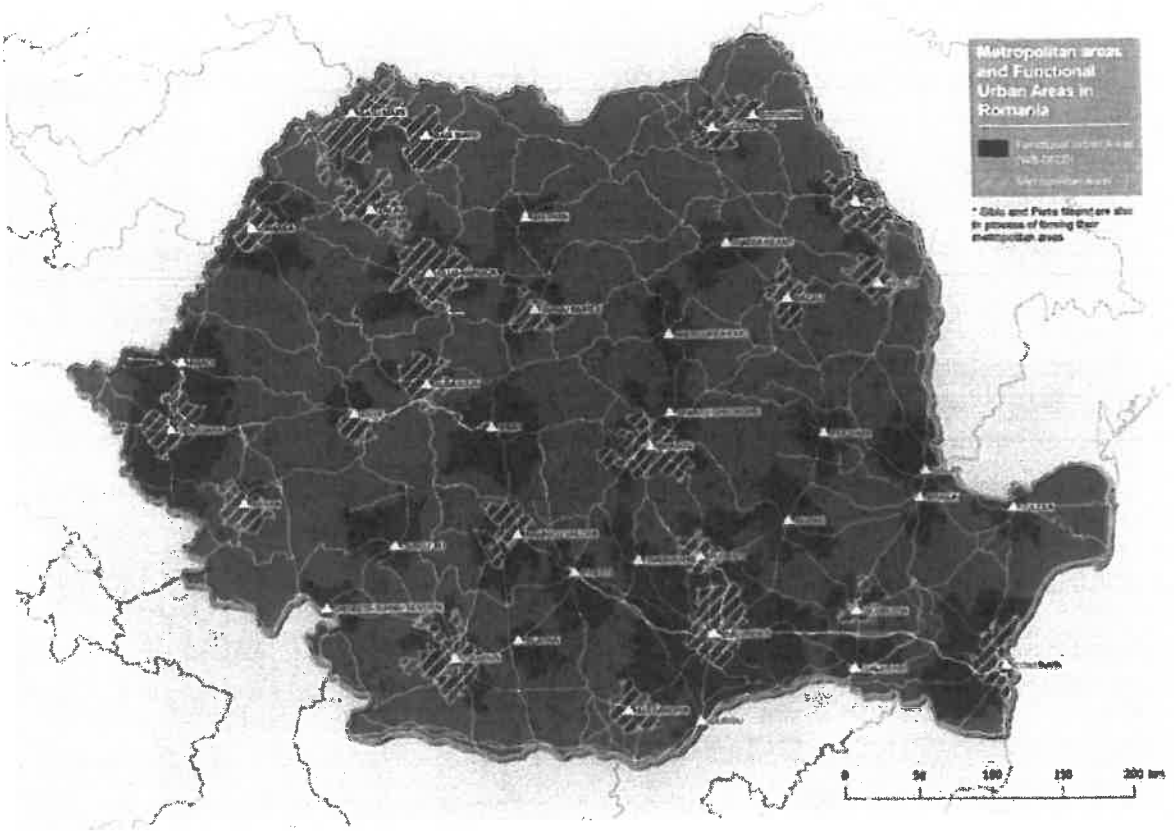

Sursa: Banca Mondială, 2019, p. 131.

Studiul BM din 2019, pune în evidență și localizarea față de ZM a unor areale caracterizate prin izolarea unor localități și accesul prost la servicii. Figura 12 ilustrează grafic acest lucru. Observăm astfel un coridor continuu de comunități izolate care este localizat la nord-estul municipiului și care coboară până în zona de sud, spre sud-vest (zona de graniță).

Figura 12: Zonele metropolitane și teritoriile cu accesibilitate redusă la centre regionale și servicii de interes general

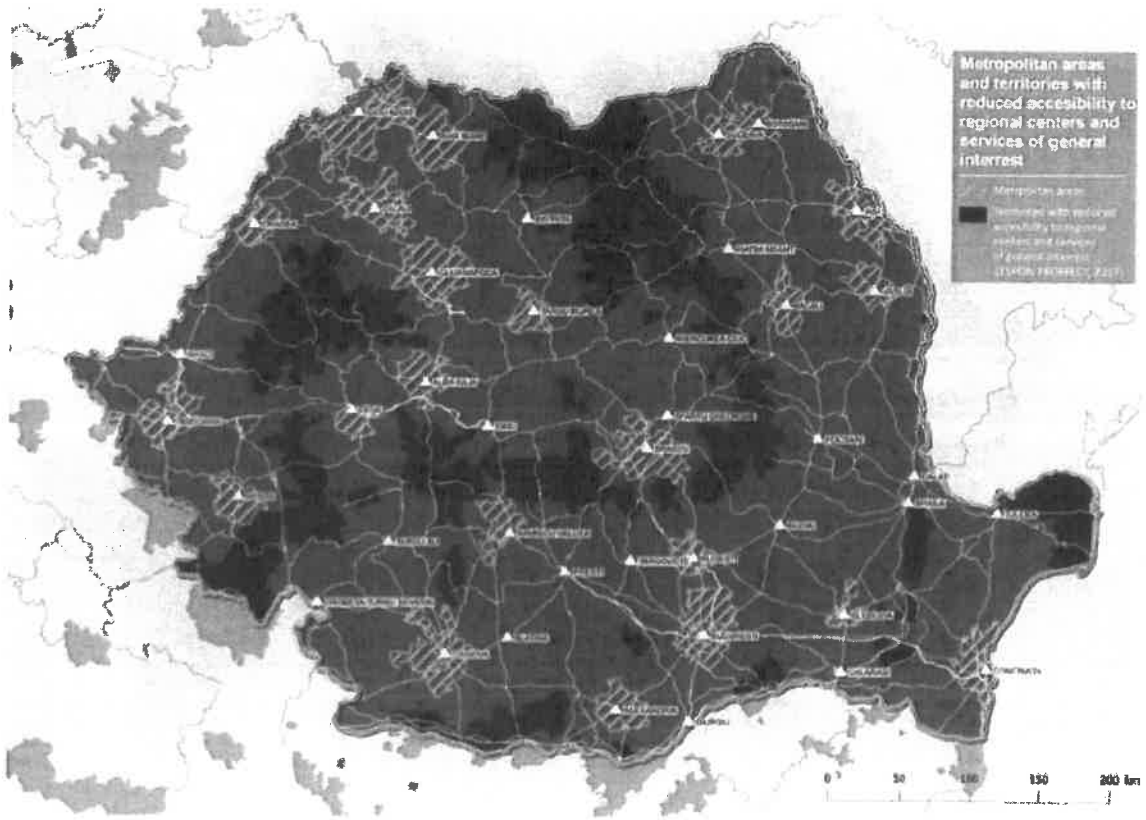

Sursa: Banca Mondială, 2019, p. 132

Restul orașelor mici din județul Caraș-Severin, inclusiv Bocșa au o zonă de influență în stagnare sau chiar regres.

Figura 13: Tipologia ariilor de polarizare pentru orașele mici

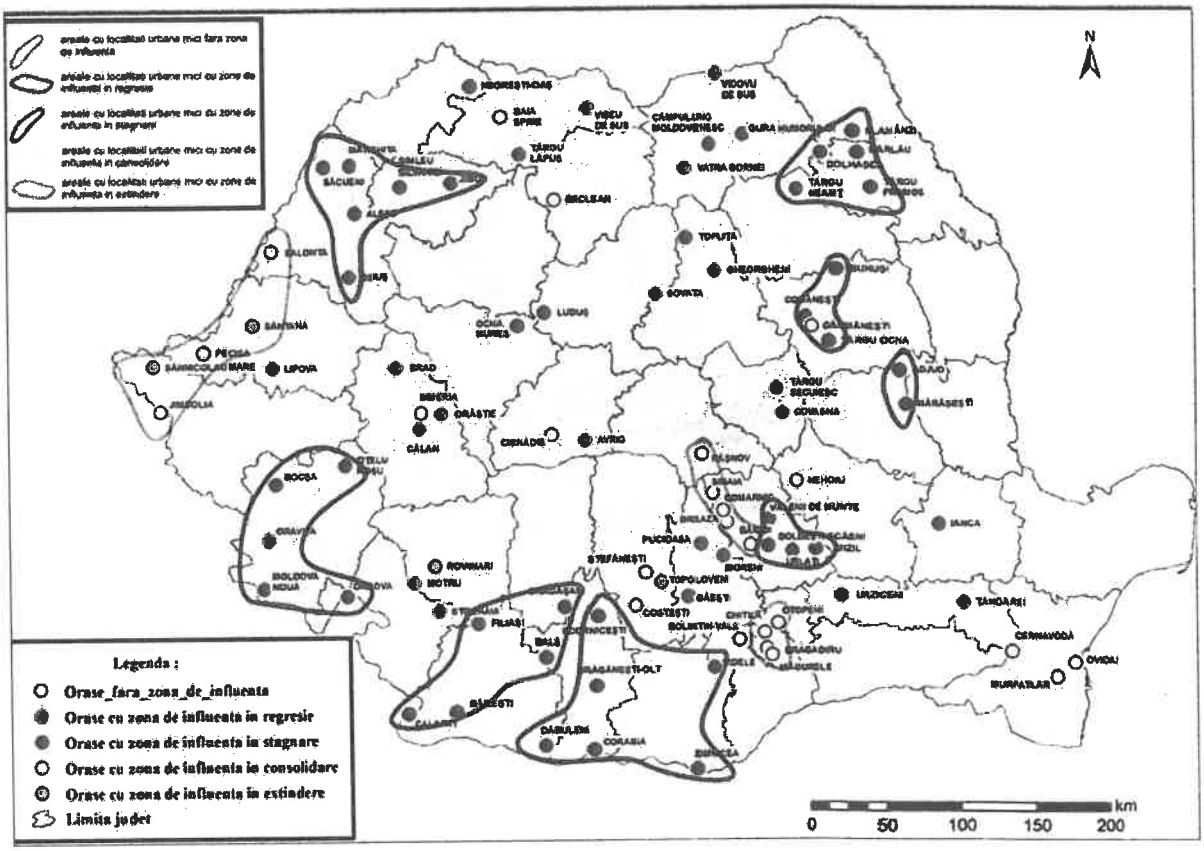

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 63

Relația dintre municipiul reședință de județ și următorul oraș ca mărime poate fi investigat prin așa numitul indicator sau raport de primat sau hipertrofiere. Cu cât acesta este mare, cu atât există indicii că rețeaua urbană la nivel județean este dezechilibrată. Tabelul 1 de mai jos redă indicii de hipertrofiere/primat pentru toate județele regiunii de Vest. Se poate ușor observa că raportul este mai echilibrat decât în cazul nivelului național sau decât în cazul județelor Arad și Timiș.

Tabelul 1: Raportul de hipertrofiere sau de primat la nivelul județelor din regiunea de Vest

	Oraș primar	Populație	Oraș secundar	Populație	Raport primat
România	București	2.158.169	Iași	389.020	5,54
Regiunea de Vest	Timișoara	320.713	Arad	174.244	1,84
Arad	Arad	174.244	Santana	15.603	11,16
Caraș-Severin	Reșița	82.969	Caransebeș	29.230	2,83
Hunedoara	Hunedoara	70.648	Deva	67.786	1,04
Timiș	Timișoara	320.713	Logoj	45754	7

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

În încheierea acestei secțiuni ne vom referi și la diferențele de dezvoltare între urban și rural, pentru că așa cum menționam anterior rolul orașelor nu poate fi înțeles fără vecinătățile lor. Pentru județul Caraș-Severin vom folosi pentru a explora aceste diferențe Indicele Dezvoltării Umane Locale (IDUL). IDUL este o măsură a nivelului de dezvoltare umană pentru unitățile teritorial administrative (UAT) din România anului 2018.

Valorile sale sunt estimate pentru toate UAT-urile care aveau peste 1000 de locuitori în anul 2018. Cu cât aceste valori sunt mai apropiate de 100, cu atât localitatea este mai dezvoltată, mai bogată în stocuri de capital uman, material și de stare de sănătate. Valorile apropiate de zero indică sărăcie. Acest indice are valori calculate și pentru 2002 și 2011, permițând o comparație în timp între nivelul de dezvoltare. La nivel urban, valoarea medie IDUL pentru 2018 este de 63,47 iar în 2002 de 45,49 (creștere 39,52%). La nivel rural, valoarea medie IDUL pentru 2018 este de 47,25 iar în 2002 de 28,03 (creștere 68,56%). Comparativ, la nivel urban Caraș-Severin valoarea medie IDUL pentru 2018 este de 56,28 iar în 2002 de 39,40 (creștere 43%). La nivel rural Caraș-Severin, valoarea medie IDUL pentru 2018 este de 48,36 iar în 2002 de 27,34 (creștere 82%). Se poate observa că valorile absolute sunt mai mici decât media națională dar rata de creștere este superioră. În Tabelul 2 sunt trecute valorilre acestui indice și pentru localitățile din proximitatea Reșiței. Se observă cu ușurință că aici media creșterii în rural este cu mult peste media națională și cea județeană, indicând faptul că se simte influența municipiului.

Tabelul 2: Evoluție IDUL municipiul Reșița și vecinătatea

ZM configurație actuală +ZUF	IDUL 2018	IDUL 2002	IDUL 2011	IDUL modificare 2018-2002 (%)
Mun. Reșița	62.6	44.8	48.8	39,73
Oraș Bocșa	58.1	38.1	39.7	52,49
Brebu Nou	-	-	-	-
Caraşova	52.3	23.6	24.4	121,61
Dognecea	49.3	20.8	20.3	137,01
Ezeriș	63.3	25.8	29.0	145,34
Goruia	-	-	-	-
Lupac	54.7	27.7	30.0	97,47
Ocna de Fier	-	-	-	-
Târnova	48.7	28.3	20.2	72,08
Văliug	-	-	-	-

Sursa: Prelucrarea autorilor

Planul Urbanistic General și evoluția intravilanului

La nivel local, Planurile Urbanistice Generale (PUG-uri) reprezintă instrumente esențiale cu caracter de reglementare, constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare la nivel local. Între documentațiile de urbanism, PUG-ul este singura care are atât caracter director, cât și operațional. Caracterul director al documentului, care înseamnă că PUG-ul se referă la un întreg teritoriu, face extrem de relevantă sincronizarea acestuia cu strategia de dezvoltare locală (și/sau alte documente similare) - chiar dacă aceasta din urmă nu are valoare de reglementare legală, ea conținând viziunea strategică cu privire la

modul în care respectiva comunitate se va dezvolta în viitor. Această viziune are implicații pentru dezvoltarea spațială a comunității, implicații care ar trebui transpuse la nivelul PUG-ului.

După 1990, Reșița a avut mai multe PUG-uri, primăria încercând să respecte perioada de 10 ani de valabilitate a unui astfel de document. PUG-ul din 1997/1998 a fost înlocuit cu cel care este în vigoare și în prezent, elaborat în perioada 2006-2009 si adoptat prin HCL 92 din 6 aprilie 2011. În prezent există inițiat de la finele anului 2018 un proces de actualizare a PUG-ului actual. Prin urmare, suprapunerea parțială a revizuirii PUG cu elaborarea noului SIDU poate produce sinergii benefice.

Existența unor PUG-uri actualizate, care exprimă în mod realist condițiile și nevoile în schimbare de la nivel local, reprezintă o precondiție semnificativă pentru dezvoltarea locală armonioasă a localităților. În prezent, la nivel național există o problemă semnificativă legată de lipsa de actualizare a PUG-urilor, multe din ele având termenul de valabilitate expirat. Figura 14 ilustrează această situație. Municipiul Reșița se află, comparativ cu alte comunități, într-o poziție relativ mai bună din acest punct de vedere.

Modul în care evoluează suprafața cuprinsă în intravilan este de asemenea semnificativă pentru analiza potențialului de dezvoltare a unui oraș. Intravilanul trebuie extins astfel încât să fie luate în considerare atât cerințele vizând dezvoltarea rezidențială, dar mai ales cele vizând noi investiții industriale și comerciale. După 1990, numeroase localități, în special din categoria orașelor mici și mijlocii, au extins în mod nejustificat suprafața intravilanului, de multe ori în condițiile în care au avut o stagnare sau un declin al populației și o reducere a activităților industriale. Creșterea nejustificată a intravilanului, în absența unor obiective reale, poate duce la o presiune crescută asupra autorităților locale de a oferi utilități și infrastructură pe o zonă mai extinsă. Potrivit Tabelului 3, observăm că suprafața intravilanului municipiul Reșița s-a menținut constant de la începutul anilor 1990 și până în 2016, când a înregistrat o scădere relativ minoră, de 56 de ha. Această constanță poate fi interpretată în două moduri – existența unei bunei discipline în extinderea orașului și controlarea acestui fenomen printr-o planificare urbană eficientă; lipsa unei presiuni reale din partea mediului de afaceri și a rezidenților pentru extinderea orașului. Prin coroborare cu datele despre activitatea economică și demografie, credem că ne aflăm mai degrabă în prezența celui de al doilea scenariu.

Figura 14: Situație PUG-uri la nivelul municipiilor reședință de județ

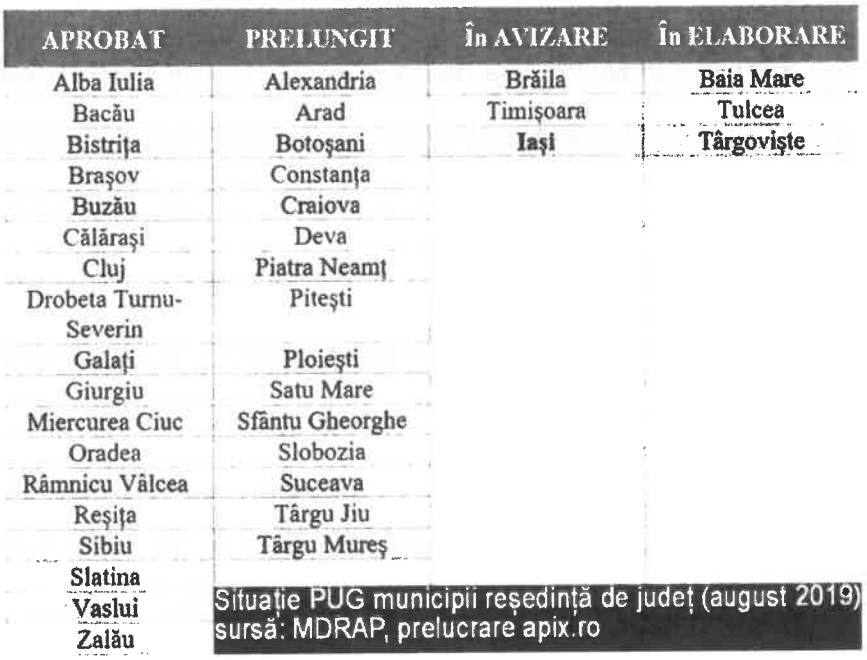

Sursa: https://apix.ro/stadiul-aprobarii-pug-in-fiecare-municipiu-din-tara-iasul-la-coada-listei/

Tabel 3: Evoluție suprafață intravilan 1995-2020 (ha)[158]

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nr. Ha	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050
An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nr. Ha	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	2050	1994	1994	1994	1994	1994

Sursa: date INS

Comparativ cu nivelul național, județul Caraș-Severin, se încadrează în categoria județelor care au cunoscut creșteri relativ modice ale suprafeței intravilanului localităților (Figura 15). La nivelul municipiului Reșița, există o situație interesantă care trebuie amintită vizând extinderea intravilanului. În PUG-ul în vigoare, s-a propus o mărire semnificativă a intravilanului, de 17,19%. Față de PUG 1998, care prevede o suprafață totală pentru municipiu de 1538,1 ha și respectiv de 401,90 ha pentru localitățile componente și aparținătoare, PUG-ul din 2011 prevedea un intravilan lărgit de 1870,6 ha pentru municipiu iar pentru localitățile componente și aparținătoare o suprafață mărită de 415,48 ha. Urma să se ajungă astfel la un intravilan propus de 2420,3 ha. Această creștere propusă ar fi urmat să se realizeze preponderent în zona Triaj și Calea Caransebeșului – Valea Cîlnicelului sau km 7-8 pe Calea Caransebeșului. În Memoriul justificativ care însoțește PUG-ul, se arăta că din perspectiva populației, clar în scădere, nu există o justificare pentru această creștere a intravilasmului. Ea era justificată totuși prin rațiuni care țin de confortul locuirii și de atractivitatea pentru

[158] Nu este inclus satul aparținător Stîna

potențialii investitori a unor noi zone care să fie deschise construcției. Potrivit situației curente, această modificare apare că nu a fost realizată.

Figura 15: Evoluția suprafață intravilan la nivel județean, 1990-2015

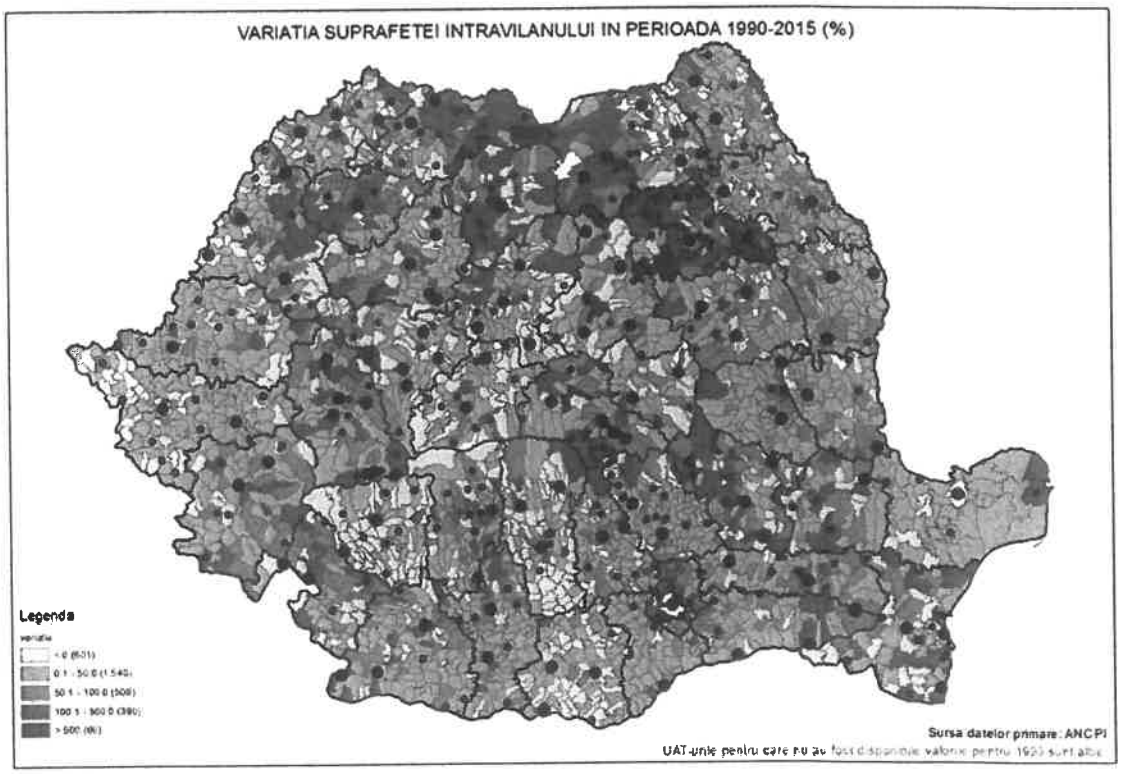

Sursa: Strategia de dezvoltare teritorială a României, 2016, p. 52

Din punct de vedere morfologic, profilul municipiului Reșița este cel al unui oraș de vale, liniar în amonte pe Bârzava, cu lărgire în dreptul confluenței cu pârâul Doman, unde a luat naștere centrul Doman sau în lunca situată la confluența cu Pr. Govîndari și Țerova, unde este situat cartierul cel mai amplu al orașului, Govîndari[159].

Orașul este considerat de locuitori ca fiind împărțit în două mari părți, Reșița de sus sau orașul vechi, respectiv Govîndari, zona construită după 1965. Orașul vechi este format din mai multe cartiere: Muncitoresc, Valea Domanului, Lunca Pomostului, Moroasa I și II, Driglovatul Nou și Driglovatul Vechi, Stavila, Mânda, Bașovăt și Lend. În partea nouă a orașului, care poartă denumirea oficială de Lunca Bârzavei, există patru raioane.

Evolutiv, orașul s-a extins liniar, dinspre amonte spre valea largă a Bârzavei, cu zone urbane diferite, întretăiate de platforme industriale. Acest aspect este inedit și particular oarecum pentru municipiul Reșița. Rațiunile din perioada comunistă vizavi de localizarea platformelor industriale, mai degrabă economice, ignorând nevoia de separare a funcțiunilor rezidențiale de cele urbane, au creat un peisaj urban care, în prezent, în contextul declinului industriei și a clădirilor industriale, ridică semnificative probleme municipalității.

[159] PUG Mun. Reșița 2011, Memoriu general de urbanism, p. 12

Cartierele de locuit din zona central-sudică se dezvoltă în perioada 1770-1940. Zona rezidențială din aria de nord se dezvoltă după 1960 până în 1980. Odată cu dezvoltarea municipiului, se schimbă și zona centrală de interes, de la nucleul industrial sudic la zona de locuințe din nucleul central și apoi la noua zonă de locuit nordică. În ceea ce privește localitățile aparținătoare, Secu, Cuptoare și Doman, acestea au o zonă de locuințe construite în perioada 1800-1940, aferente dezvoltărilor industriale din zonă[160].

Figura 16: Evoluția cartierelor Reșiței, cu ilustrarea celor mai vechi zone din oraș

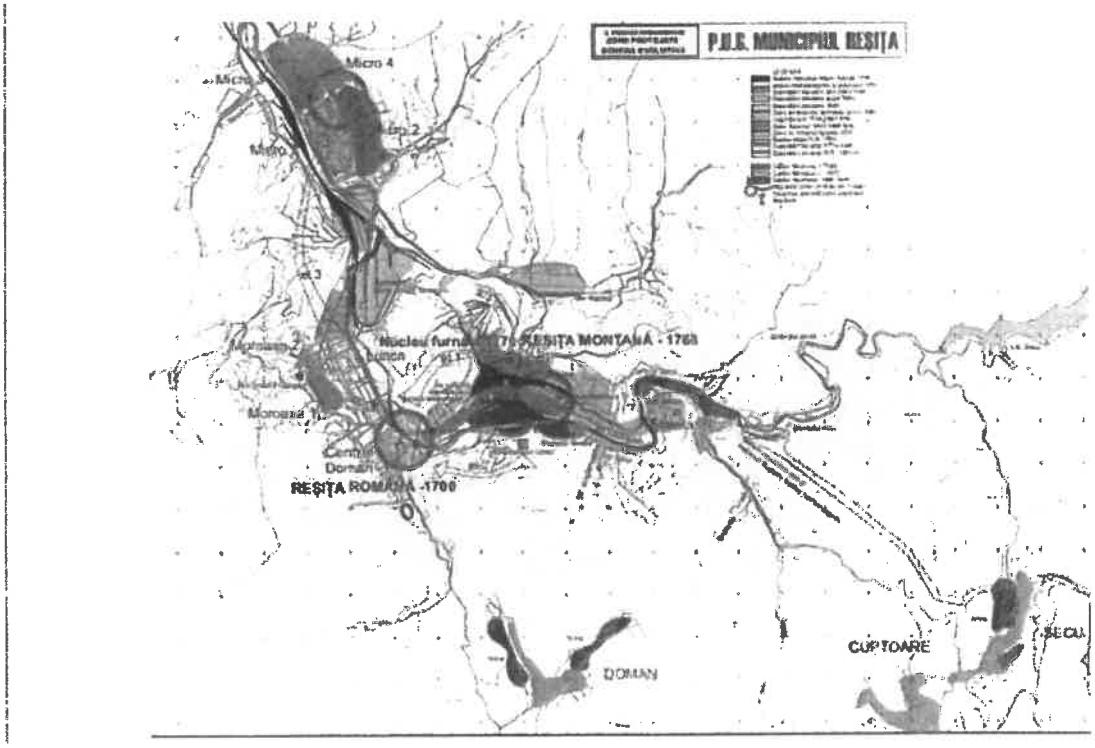

Sursa: PMUD Municipiul Reșița 2017, p. 28, preluare din PUG

PUG-ul în vigoare face referire la șapte cartiere/zone cu structură specifică și bine delimitate la nivelul municipiului Reșița[161]:

- Orașul vechi –aici sunt păstrate câteva zone cu specificul inițial de așezare muncitorească. Persistă în general locuințe individuale cu aspect semi-rural cu excepția străzii principale, unde se regăsesc clădiri specifice fostului centru al Reșiței.
- Zona mediană cu zona centrală, V. Doman-Panduri, Dl. Golului, Universal-str. Câlnicului. Centrul este bine conturat și a rezultat începând cu anii 1970 prin restructurarea țesutului urban existent, demolări și schimbări de trasee stradale, fiind construite diverse clădiri administrative, hoteluri și blocuri cu regim mare de înălțime. Aici se regăsește și piața pietonală.
- Lunca Pomostului. Cartier de locuințe colective din perioada anilor 1945-1950, cu regim mediu de înălține, cu clădiri izolate și îmbrăcate în vegetație.
- Mociur.

[160] PMUD Municipiul Reșița, 2017, p. 28
[161] PUG Municipiul Reșița 2011, Memoriu general de urbanism, pp. 12-13

- Moroasa I și II – Moroasa I este considerat un exemplu urbanistic de construire pe teren în pantă, predominant blocuri dar aerisite și spații verzi relativ generoase. În această zonă tind să se dezvolte în prezent zone rezidențiale de case.
- Zona Triaj – zonă de locuințe individuale cu regim mic de înălțime, cartier în expansiune.
- Cartierul Govîndari – a crescut în etape care coincid cu cele patru raioane. Aici se regăsește ½ din populație, fiind o zonă exclusiv de blocuri cu regim de înălține mediu și mare.

Figura 17: Cartiere municipiul Reşiţa

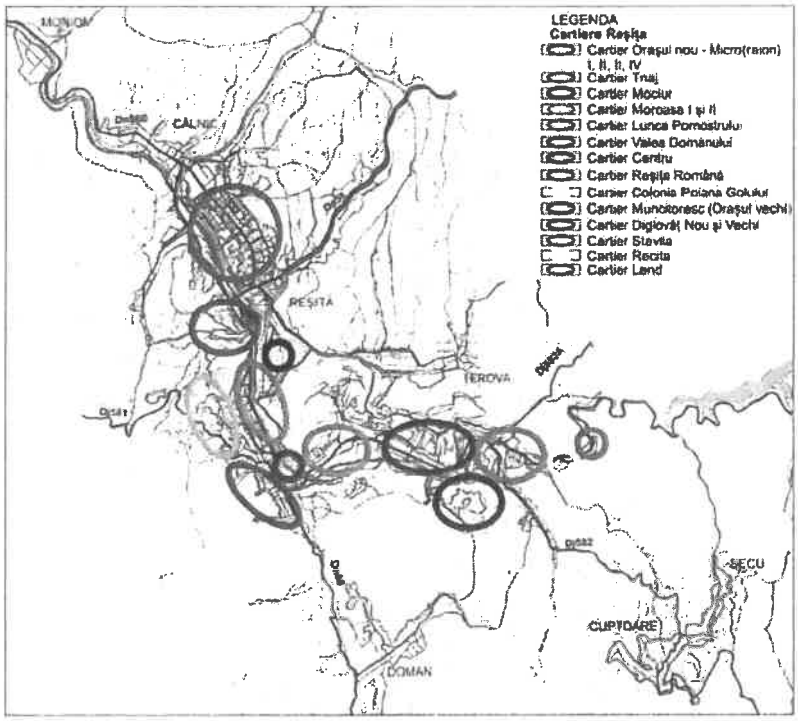

Sursa: PMUD Municipiul Reşiţa, 2017, p. 101

Locuire

La nivelul municipiului Reşiţa, conform bilanţului teritorial al folosirii terenurilor din cadrul teritoriului administrativ, am comparat 3 ani diferiţi pentru a pune în evidenţă modificările survenite – 2010 (după finalizarea PUG-ului), anul 2014 şi respectiv 2019 (ultimul an pentru care există date). Din 2010 şi până în 2014 observăm relativ puţine modificări. Clădirile şi curţile ocupă în 2014 aprox. 9,6 %, într-o creştere mică spre medie faţă de 2010. Indicatorul este mai scăzut pentru Reşiţa decât în cazul unor alte oraşe reşedinţă de judeţ, unde este uneori între 15-20%. Ne referim evident la cazul unor oraşe cu profil economic similar, respectiv cu populaţie asemănătoare (de ex. Zalău). Până în anul 2019, creşte acest indicator şi pentru Reşiţa la aprox. 15%. De asemenea, se dublează în intervalul 2014-2018 indicatorul pentru drumuri, în strânsă legătură cu creşterea suprafeţelor construcţiilor. Suprafaţa arabilă – 1082 ha, este nesemnificativă (5,5%) şi nu poate asigura baza alimentară a locuitorilor din UAT. Ocupaţia populaţiei din satele aparţinătoare este axată pe servicii către populaţia oraşului (depozite, mici ateliere întreţinere, baze auto), dar şi pomicultura, creşterea animalelor[162].

Tabel 4: Bilanţ teritorial al folosirii suprafeţelor din teritoriul administrativ al municipiului Reşiţa (2010-2014-2019)

Terit. admin	CATEGORII DE FOLOSINŢĂ

[162] PMUD Municipiul Reşiţa, 2017, p. 32

M	AGRICOL					NEAGRICOL						TOTAL
	Arabil	Pășuni	Fânețe	Livezi	**Total**	Păduri	Ape	Drumuri	**Curți și clădiri**	Neprod	**Total**	
Sup. 2010	1082	3964	2533	136	**7715**	10403	127	100	**1317**	103	**12050**	**19.765**
% din total 2010	5,47	20,05	12,81	0,68	**39,03**	52,63	0,64	0,50	**6,66**	0,52	**60,96**	100,00
Sup. 2014	1086	3964	2531	136	**7717**	9842	128	99	**1902**	103	**12074**	**19791**
% din total 2014	5,48	20,05	12,78	0,68	**38,99**	49,72	0,64	0,50	**9,61**	0,52	**61,00**	100,00
Sup. 2019	1086	3016	2531	136	**6769**	10751	128	142	**1940**	103	**13064**	**19833**
% din total 2019	16,04	44,55	37,39	2,00	**34,12**	82,29	0,97	1,08	**14,84**	0,78	**65,87**	100,00

Sursa: Prelucrare date INS, Tempo Online și date oferite de primăria municipiului Reșița

Figura 18: Utilizări terenuri

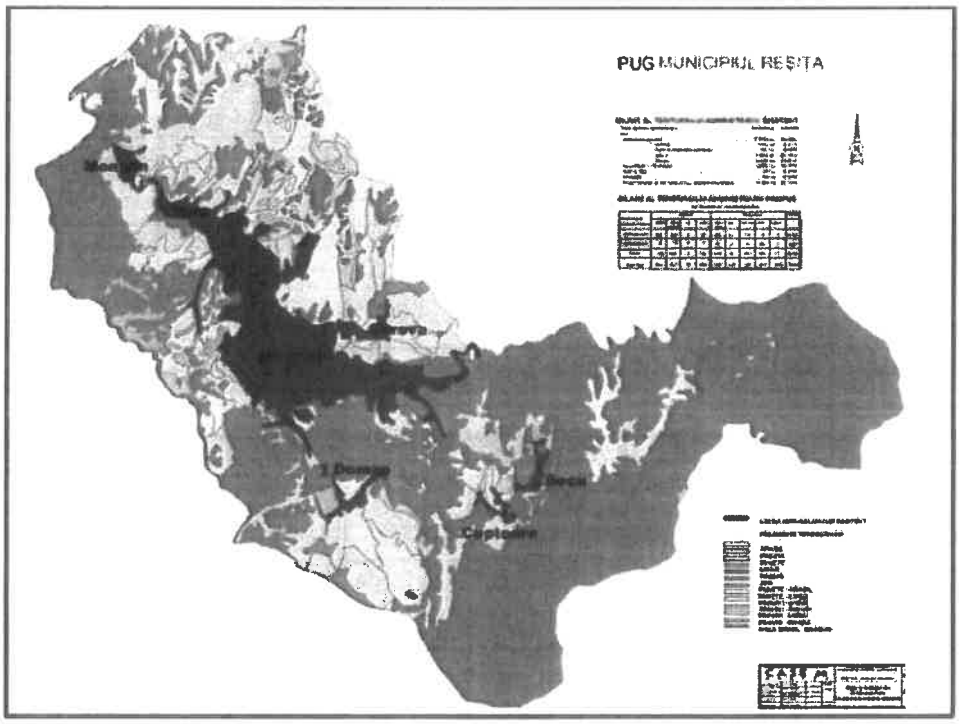

Sursa: PMUD Municipiul Reşiţa, 2017, p. 33

La nivelul municipiului Reşiţa, se observă pe baza examinării numărului total de locuinţe existente că până la începutul anilor 2000 construcţiile au stagnat, reflectând frământările economice prin care a trecut oraşul în încercarea de a se adapta la noile realităţi. În anul 2001, avem o creştere mai mare (de la 33.266 la 34.373), urmată de o perioadă de stagnare până în 2011, când avem din nou o creştere mai serioasă (de la 34.513 la 37.132). Creşterea din anul 2001 se datorează unei revigorări a numărului de locuinţe publice în timp ce creşterea din 2011 este datorată construcţiilor private. Din examinarea tabelelor de mai jos se poate observa că locuinţele în proprietate privată reprezintă majoritatea. În ceea ce priveşte locuinţele în proprietate publică se remarcă, cum era de aşteptat, o scădere accentuată a numărului acestora în anii de după căderea regimului comunist (trecere în proprietate privată). Există în prima parte a anilor 2000 o revigorare, cel mai probabil în legătură cu unele programe guvernamentale de tip ANL sau preluarea de către stat a unor locuinţe. De asemenea, dacă până în anii 2000 locuinţele terminate anual erau mai degrabă preponderent din fonduri publice, acest lucru se inversează după anii 2000.

Comparat cu celelalte oraşe şi municipii din judeţul Caraş-Severin, observăm că municipiul Reşiţa se plasează alături de Băile Herculane, Bocşa, Caransebeş şi Oţelu roşu cu o creştere a numărului de locuinţe între 7%-9,5% pe intervalul 2009-2020.

Din examinarea numărului de autorizaţii de construcţii eliberate în fiecare an, se poate observa că majoritatea noilor construcţii care se doresc a se realiza sunt rezidenţiale, case individuale. Mai avem în perioada 2003-2008 câteva clădiri pentru comerţul cu amănuntul şi ridicata.

Tabel 5: Nr. locuinţe existente, după forma de proprietate (1995-2020)

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007

total	33315	33287	33267	33235	33253	33266	34373	34468	34444	34402	34414	34393	34384
public	3615	2960	2525	2253	1809	1597	2767	2820	2716	2603	2531	2141	1994
privat	29687	30314	30729	30969	31444	31669	31606	31648	31728	31799	31883	32252	32390
An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
total	34426	34487	34513	37132	37157	37173	37185	37252	37264	37275	37279	37294	37307
public	1950	1934	1903	950	948	944	939	981	981	975	963	956	955
privat	32476	32553	32610	36182	36209	36229	36246	36271	36283	36300	36316	36338	36352

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

Tabel 6: Locuințe terminate în cursul anului, după surse de finanțare (1995-2020)

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tot	90	9	28	4	54	41	19	138	3	11	41	12	13
Pub.	86	:	26	:	50	:	11	134	:	:	38	:	:
Priv.	4	9	2	4	4	41	8	4	3	11	3	12	13
Pop.	4	9	2	4	4	41	8	4	3	11	3	12	13
An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tot.	53	61	26	14	25	16	12	67	12	11	4	15	13
Pub.	38	32	:	:	:	:	:	48	:	1	:	:	-
Priv.	15	29	26	14	25	16	12	19	12	10	4	15	13
Pop.	15	29	26	14	25	16	12	19	12	10	4	15	13

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor; (: - semnifică date lipsă)

Tabel 7: Autorizații de construire eliberate pentru clădiri, pe tipuri de construcții

An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Clăd. rez. exclusiv cele pt. col.	14	22	19	24	25	33	28	29	25	23	19	18	29
Clăd. pt. col.	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:	:	:	:
Clăd. admin.	1	:	:	2	2	5	2	1	:	:	:	:	:
Alte clăd. (hoteluri,	16	21	26	38	23	20	:	:	:	:	:	:	:

clăd. pt. comerț)													
Hoteluri și clăd. similare	:	:	:	:	:	:	2	:	1	:	:	:	1
Clăd. pt. com cu ridicata și am.	:	:	:	:	:	:	2	4	:	:	:	:	:
Alte clăd.	:	:	:	:	:	:	17	8	:	:	1	:	:
An	2016	2017	2018	2019	2020								
Clăd. rez. exclusiv cele pt. col.	16	12	12	15	19								
Clăd. pt. col.	:	:	:	:	:								
Clăd. admin.	:	1	:	:	:								
Alte clăd. (hoteluri, clăd. pt. comerț)	:	:	:	:	:								
Hoteluri și clăd. similare	:	:	:	:	:								
Clăd. pt. com cu ridicata și am.	:	2	1	:	2								
Alte clăd.	:	1	1	4	3								

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor; (: - semnifică date lipsă)

Reșița are un fond de locuințe care nu prezintă caracteristici unitare, existând mai multe tipuri de construcții, în funcție de perioada când au fost realizate și de zona din oraș în care sunt amplasate. Avem astfel un fond de locuit vechi, sistem rural, cu regim mic de înălțime, părăsit de etnicii germani și preluat de stat. Unele din aceste construcții sunt amplasate la baza dealurilor, constituite fiind din apartamente înșiruite în cadrul unei curți comune, apartamente de 1-2 camere, de mici dimensiuni și de cele mai multe ori fără echipare edilitară corespunzătoare. Apoi, avem pe versanții de deal, cu acces dificil, în zona Rândurilor, case cu D+P, unifamiliale, preluate ca locuințe sociale și oferite celor cu probleme sociale, populației rome cu venituri mici. Rommi cu venituri mari au migrat spre zona centrală. În cartierele cu locuințe colective, există numeroase apartamente cu confort redus, de mică suprafață, care ar presupune cuplarea a 2-3 apartamente pentru a se atinge un standard locativ acceptabil. În prezent, ca tendințe de dezvoltare a fondului construit, remarcăm în principal două fenomene. În primul rând, apare o migrație a populației cu venituri peste medie din orașul

vechi spre zona centrală sau spre zone libere, în case noi, individuale, înspre Triaj, Drumul Lupacului și Calea Caransebeșului. În al doilea rând, apare tendința achiziționării/construirii unei locuințe secundare în zona periurbană a municipiului – Cuptoare, Doman, Carașova, Ezeriș etc. unde se practică agricultura ca hobby dar mai ales în zona înaltă a masivului Semenic, pe lângă puncte de atracție turistică[163].

În continuare vom face referire la câteva caracteristici importante ce privesc fondul construit (în special locuințele) pentru a înțelege mai bine care sunt problemele care trebuie avute în vedere la proiectarea unor direcții de acțiune viitoare în acest domeniu.

- Multe dintre clădirile rezidențiale din municipiul Reșița au fost construite înainte de 1990. Blocurile de locuințe construite în anii 1970-1985 au creat un fond de locuit stabil pentru muncitorii industriali. Acest lucru determină însă anumite probleme/disfuncționalități vizând lipsa de modernizare/renovare a acestor clădiri, gradul de uzura precum și o eficiență energetică redusă. Aspectul exterior al clădirilor reprezintă de asemenea o problemă semnificativă care trebuie rezolvată în viitor.

- Fondul construit din Orașul Vechi, include pe lângă locuințele unifamiliale numeroase curți și loturi anexe congestionate cu numeroase anexe, șoproane, ateliere mici, inclusive cotețe și cocini.

- Majoritatea blocurilor construite înainte de 2008 sunt clădiri neizolate termic și cu pierderi de energie. În ceea ce privește materialele folosite la construcție pentru fiecare perioadă avem: perioada 1900-1960 când s-au construit în principal clădiri fără izolație termică; în intervalul 1960-1990 a fost predominantă construcția clădirilor pe structură de beton armat, cu izolație exterioară din beton celular autoclavizat și pereți din panouri cu izolație de vată minerală iar după anul 1990 a urmat o expansiune puternică a utilizării materialelor moderne de tip Porotherm, a vatei de sticlă și a diferitelor tipuri de polistiren sau poliuretan ce generează conductivități apropiate de cele ale aerului[164].

- Suprafața locuibilă totală a crescut mai semnificativ după anul 2010, fapt ce conduce la realizarea unui indicator vizând suprafața locuibilă în m^2/cap de locuitor superior perioadelor anterioare. Se depășește astfel cifra de 14 m^2/cap de locuitor stabilită prin normative vizând locuirea, ajungându-se la o valoare de aprox. 19,49 m^2 [165].

Câteva dintre disfuncționalitățile care vizează fondul de locuințe sesizate și prin intermediul PUG-ului în vigoare includ:

- Declinul care începe să fie vizibil în zona veche, deși are statut de zonă protejată. Populația de aici nu dispune de suficiente resurse pentru a susține conservarea și renovarea fondului construit.

- Degradarea structurală și estetică a blocurilor de locuințe, multe nu au suportat intervenții de când au fost construite. Există și excepții precum clădirile anvelopate termic sau cele din zona Lunca.

- Existența unor relicve ale trecutului industrial inserate printre zonele rezidențiale si cea centrală, cu clădiri aflate în diferite stadii de declin.

---

[163] PUG Mun. Reșița 2011, Memoriu de sinteză, pp. 8-9; Memoriu general de urbanism, p. 25

[164] Strategia de dezvoltare locală Municipiul Reșița, 2015-2025, p. 96

[165] Calculele sunt efectuate folosind total suprafață pentru municipiul Reșița la nivelul anului 2019 (ultimul pentru care INS oferă aceste date) – 1.646.426 m2 și populația stabilă la 1 ianuarie 2020 – 84.435.

- Probleme de lipsă de coerență în estetica urbană datorate unor intervenții punctuale ale particularilor asupra spațiilor publice, de multe ori cu prilejul executării unor lucrări de construcții.
- Fronturi comerciale ieșite în extensie, în detrimentul trotuarelor sau a zonelor verzi.
- În cartierele de blocuri există o densitate destul de ridicată și prin urmare trebuie luate măsuri care să vizeze limitarea creșterii densității în aceste zone. În zona veche, curțile cu anexe extinse vor fi desființate, propunându-se o reducere a procentului de ocupare la sol în favoarea creșterii coeficientului de ocupare.

În cadrul Barometrului urban realizat în 2020 de Banca Mondială România apare o întrebare care vizează gradul de satisfacție a rezidenților urbani față de fondul construit din orașul lor. Municipiul Reșița este inclus în acest studiu. Astfel, 9% dintre respondenți se declară mulțumiți și respectiv 50% mai degrabă mulțumiți. Aces rezultat la nivelul percepției este oarecum în acord cu ce ete descris în secțiunea de față.

Eficiență energetică, cu accent pe sectorul clădiri

Scăderea consumului energetic și creșterea eficienței energetice sunt obiective importante pentru Uniunea Europeană care promovează principiul „eficiența energetică pe primul loc". Începând cu anul 2008, Comisia Europeană a efectuat demersuri în vederea lansării Convenției primarilor, în vederea susținerii tuturor eforturilor depuse de autoritățile locale în implementarea politicilor energetice durabile. Semnatarii Convenției primarilor s-au angajat să realizeze și să implementeze Planul de Energie Durabilă înainte de 2020, care să atenueze schimbările climatice prin reducerea consumului de combustibili fosili. Trebuie menționat că acest instrument voluntar s-a dovedit extrem de util în România, unde numeroase orașe au aderat și au pregătit planuri de eficiență energetică, chiar în lipsa unei obligativități derivate din legislația națională. Municipiul Reșița este semnatar al Convenției și are realizat PAED cu orizont de timp 2016-2020.

La nivelul comunităților locale care realizează planuri de eficiență energetică primul pas este de realiza analize diagnostic pe sectoare privind consumul de energie. În general se au în vedere următoarele sectoare: • clădiri municipale, echipamente/facilități; • clădiri terțiare, echipamente/facilități; • locuințe; • iluminat public municipal; • transport municipal (flotă proprie); • transport public; • transport privat și comercial

PAED Reșița se concentrează pe următoarele sectoare mari de intervenție: clădiri, echipamente/instalații și industrii, energie, transport, planificare teritorială, apă și deșeuri. Sectorul "Clădiri, Echipamente/Instalații și Industrii" este împărțit la rândul său în 3 subsectoare: • Clădiri rezidențiale care cuprinde consum de energie din locuințe și case, utilizate în principal drept clădiri rezidențiale; • Clădiri instituționale care cuprinde consumul energetic din clădirile aflate în gestiunea autorităților locale sau entități afiliate acestora; • Industrial și terțiar care cuprinde consumul energetic din industrie și alte arii adiacente acestui domeniu.

PAED Reșița consemnează că sectorul industrial aduce cca. 48% din totalul emisiilor la nivel local, ceea ce este substanțial. Acest sector este mai puțin controlabil de către administrația locală, astfel că acesta nu a fost considerat ca și sector impactabil prin acțiuni de eficientizare energetică alocate de către Primăria Municipiului Reșița. Sectorul industrial la nivelul anului 2008 (anul de referință pentru PAED) a fost încă operațional, dar în perioada imediat următoare a intrat în declin din varii motive, situație existentă și în prezent.

În afara sectorului industrial, se poate observa că impactul cel mai mare la nivel local îl are sectorul clădiri, cu o pondere de cca. 74% din totalul emisiilor la nivel local, emisii datorate consumurilor de energie. Aici sunt incluse consumurile de energie care se realizează pentru iluminatul, încălzirea și răcirea clădilor instituționale, rezidențiale și ale sectorului terțiar. Numărul blocurilor izolate este în creștere în ultimii 10 ani, fiind o acțiune la care locuitorii au răspuns pozitiv încă din anul 2008. Majoritatea apartamentelor din blocuri utilizează gazul natural ca resursă pentru centralele termice proprii pentru asigurarea apei calde menajere și asigurarea căldurii pe timp de iarnă. Un Nou PAED sau o actualizare a celui vechi va trebui să aibă în vedere fenomenele demografice de declin al populației cuplat cu îmbătrânirea acesteia. Efectele acestor fenomene se vor vedea în timp și vor atrage după sine schimbări considerabile la nivelurile diferitelor categorii de vârste și vor atrage implicit noi nevoi la nivelul susținerii confortului la nivel de locuință.

La nivelul clădirilor instituționale există potențial de reducere a energiei prin eficientizarea utiliării energiei electrice la nivel de instituții, prin eficientizarea consumului de gaz natural prin amplasarea de panouri solare pe instituțiile de învățământ care dețin cantine sau vestiare (spații sportive). Anveloparea clădirilor instituționale a reprezentat o prioritate deoarece se pot salva foarte multe resurse indiferent de forma de energie utilizată pentru încălzire, fie ea biomasă sau energie termică produsă prin arderea gazului natural. Printre proiecte și acțiunile implementate în creșterea calității instituțiilor administrate de autoritatea locală se înscriu: Îmbunătățirea infrastructurii sociale (diverse centre sociale și de îngrijire), reabilitare termică pentru majoritatea institițiilor școlare. În perioada 2016-2020 s-a acționat în această direcție prin implementarea de proiecte vizate prin programul POR.

Fenomenul de dispersie urbană

În secțiunile anterioare s-a discutat despre extinderea intravilanului și respectiv construirea de locuințe. Acești indicatori sunt extrem de relevanți din perspectiva fenomenului de dispersie urbană. Dispersia urbană se referă la procesul de extindere spațială a orașului spre periferie și în comunitățile urbane din jur. Aceasta este un tip de dezvoltare cu trei caracteristici principale: (1) expansiune periferică nelimitată înspre zone nesistematizate; (2) densitate scăzută; (3) dezvoltare în salturi[166]. Potrivit studiilor ESPON, aproape tot teritoriul României trebuie să răspundă la două provocări esențiale pentru menținerea pe piața economică europeană, reprezentate de scăderea populației cauzată de sporul natural negativ, dar mai ales de migrația populației (și în special a forței de muncă calificate, iar în ultimii ani a celei calificate) și expansiunea urbană necontrolată (*sprawl*)[167]. Cele două fenomene descrise de ESPON trebuie privite ca având o dinamică interconectată. Dispersia urbană poate avea loc în condițiile unei creșteri economice și a populației sau dimpotrivă a contracției economice și demografice (sunt posibile orice combinații între evoluția demografică și cea economică). Desigur, cea mai dramatică situație este cea a unui oraș care pierde populație concomitent cu extinderea sa spațială, care în această situație nu este justificată de o presiune adusă de creșterea economică și/sau demografică. Din punct de vedere demografic, municipiul Reșița are o pierdere de populație de aprox. 10% în intervalul 2010-2021 (s-a luat în calcul populația după domiciliu la 1 ianuarie). Concomitent, singura comună din ZUF/ZM cu creștere de populație 2009-2020 este Brebu Nou.

Figura 19 ilustrează evoluția în profil temporal a fenomenului de dispersie urbană pentru municipiul Reșița. Se poate observa că perioada 1990-2006 nu este marcată de o extindere atât de pregnantă cum este cea din perioada 2006-2018.

Figura 19: Procesul de extindere urbană la nivelul municipiului Reșița

[166] Burchell *et al.*, 2005, apud Raport privind starea teritoriului, România 2017, p. 15
[167] Raport privind starea teritoriului, România 2017, p. 15

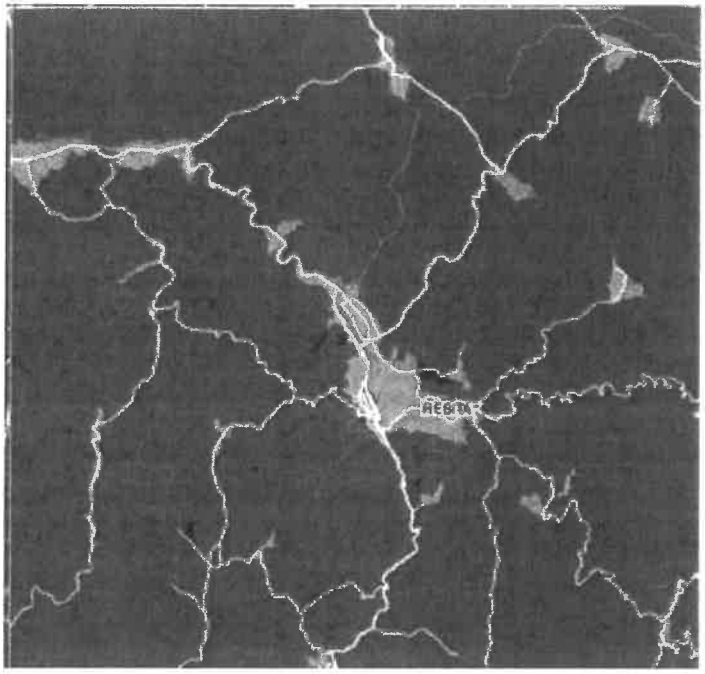

Sursa: Banca Mondială, Romania Catching Up Regions. Modele de cooperare interjurisdicțională, 2019, p. 140, http://documents1.worldbank.org/curated/en/338051580282390068/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Interjurisdictional-Cooperation-Models.pdf

Deși fenomenul de dispesie urbană nu este atât de pregnant în cazul municipiului Reșița și a vecinătății sale, acest lucru nu înseamnă că nu se produc efectele negative asociate de obicei cu un astfel de fenomen. Într-un studiu care datează din 2010, Suditu *et al.*[168] prezenta municipiile și orașele din România care la acel moment erau deja afectate de dispersia urbană. Din Figura 20 de mai jos se poate observa că la nivelul județului Caraș-Severin toate municipiile și orașele, cu două excepții (Anina și Oțelu Roșu), sunt afectate.

Figura 20: Municipii și orașe confruntate cu dispersia urbană

[168] Suditu, B., Ginavar, A., Muica, A., Iordachescu, C., Vardol, A. and Ghinea, B. (2010), "Urban sprawl characteristics and typologies in Romania", Human Geographies – Journal of Studies and Research in Human Geography, Vol. 4 No. 2, pp. 79–87

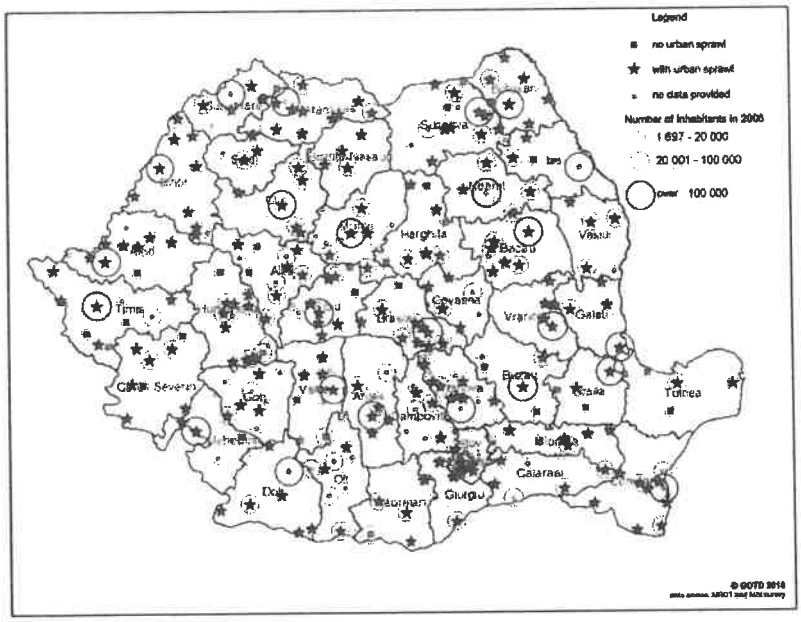

Sursa: Suditu *et al.* (2010)

Baza de date citadini.ro elaborată de către Banca Mondială și partenerii săi în cadrul procesului de definire a politicii urbane naționale a României conține mai mulți indicatori care fiecare poate contribui la înțelegerea fenomenului de dispersie urbană la nivelul municipiului reșița. Aceștia sunt descriși mai jos.

- Raportul dintre consumul de teren la rata de creștere a populației - Suprafața de teren extravilan (luat de la agricultură sau neproductiv) și dat în scopul dezvoltării de terenuri urbane raportata la sporul populatiei pe perioada analizata (intervalul anilor 2000-2018). Valoarea este 0.00 pentru municipiul Reșița.
- Procentul de extindere a intravilanelor față de anul 2000. Raportul dintre suprafata de intravilan extins pentru PUG-urile pregatite si actualizat in intervalul de timp 2000-2018. Valoarea este -2,73 pentru municipiul Reșița.
- Suprafață UAT cuplat cu suprafață construită (2019). Pentru Reșița, raportat la suprafața totală de 197,75 km^2, avem o suprafață construită 28,51 km^2, care reprezintă 14,41 % din totalul suprafeței totale. Creșterea suprafeței construite este de doar 0,43% pe intervalul 2006-2015.
- Raportul consumului de teren la rata de creștere a populației - indicatorul reprezintă raportul între rata de consum a terenului și creșterea populației pentru a promova expansiunea urbană durabilă. Valoarea este -0.06 pentru municipiul Reșița.
- Eficienta utilizarii terenurilor - Indexul eficienței utilizării terenurilor, raportat la ponderea construită din suprafața unității administrativ-teritoriale. Valoarea este -0.09 pentru municipiul Reșița.

Toți acești indicatori oferă imaginea unui oraș cu o abordare prudentă în creșterea intravilanului, cu o creștere destul de limitată a ponderii construcțiilor în total suprafață UAT, cu o scădere a populației și o economie în declin. Așa cum menționam și anterior este îmbucurător că magnitudinea fenomenului este redusă, fapt ce reprezintă o bună premiză pentru o dezvoltare durabilă în viitor.

Reutilizare terenuri şi construcţii în declin/industriale în contextul regenerării urbane

Numeroase oraşe din ţările foste socialiste se confruntă cu o problemă semnificativă care afectează procesele de dezvoltare urbană armonioasă a acestora. Este vorba despre prezenţa în interiorul limitelor administrative a unor terenuri întinse şi/sau construcţii care sunt abandonate, sub-utilizate, sau contaminate. În literatura de specialitate este consacrat termenul de brownfield-uri pentru a descrie aceste terenuri şi clădiri. Acest termen acoperă o gamă largă de terenuri şi clădiri, existând diferenţe semnificative de la o ţară la alta, în funcţie de cum defineşte legislaţia aceste terenuri. De ex., în România cadrul legal face referire strict la contaminare şi nu la căderea în paragină, ca în cazul altor ţări. Chiar dacă nu ne aflăm în situaţia cea mai complicat de rezolvat, şi anume cea a terenurilor contaminate, până şi simpla prezenţă a unor vestigii ale perioadei industriale din epoca comunistă, de ex. hale abandonate sau întregi platforme pentru industrie grea, pot crea probleme pentru autorităţile locale care încearcă să redezvolte aceste oraşe.

România este, alături de Polonia, una din ţările cu o suprafaţă extinsă de terenuri de tip brownfield, suprafaţă estimată la nivelul anului 2005 (nu există studii mai recente, acesta e singurul studiu consacrat la nivel european – Conferinţa CABERNET 2005: "The Scale and Nature of European Brownfields. Oliver et al, 2005) la aprox. 900,000 hectare. Unele dintre aceste brownfield-uri sunt în afara zonelor urbane, precum cariere abandonate, foste unităţi militare sau CAP-uri. La nivelul oraşelor, astfel de terenuri sunt problematice deoarece de multe ori sunt aproape de zona centrală şi sunt intercalate printre zone rezidenţiale. Acest lucru se întâmplă deoarece în Europa de Est, deciziile de localizare a industriei erau luate în perioada comunistă pe baze strict administrative şi nu economice. S-a ajuns astfel ca anumite foste oraşe socialiste să aibă în perimetrul administrativ construit, şi mai mult în zona relativ centrală, terenuri de tip brownfield în proporţie de 50%. Comparativ, în oraşele din vestul Europei, acest procent este cuprins între 5-10%.

În ceea ce priveşte redezvoltarea acestor terenuri, este important de ştiut că cei mai importanţi doi factori care definesc tipul de scenariu adoptat se referă la riscuri şi costuri. În funcţie de nivelul costurilor şi al riscurilor, se vor contura rolurile sectorului public şi respectiv privat şi mai ales tipul de parteneriat necesar pentru regenerare.

Regenerarea urbană în acest context este încercarea de a stopa acest declin fizic al comunităţilor şi de a schimba direcţia acestui proces, îmbunătăţind atât structura fizică cât şi economia acelor zone. Din perspectivă istorică, la nivel internaţional, strategiile de regenerare urbană s-au axat iniţial preponderent pe dimensiunea fizică – cum să îmbunătăţim aspectul clădirilor şi terenurilor industriale abandonate. Apoi, mai recent, aceste strategii pun accentul pe modul în care reutilizarea fostelor clădiri şi terenuri poate fi integrată în procesul de redezvoltare economică a comunităţii. În plus, regenerarea poate să urmărească şi alte obiective importante la nivelul comunităţilor locale respective precum implicarea cetăţenilor şi a altor stakeholderi în procese de imaginare a unor scenarii de reutilizare/regenerare, pilotarea unor utilizări temporare inovative, generarea de consens la nivel comunitar etc.

Municipiul Reşiţa, datorită trecutului său industrial, are numeroase terenuri de tip brownfield, unele de mari întinderi (de ex. fosta platformă Mociur), care se caracterizează prin localizarea geografică în mijlocul oraşului, întrepătrunse cu cartierele de locuit, prin existenţa unor complicaţii juridice vizavi de statutul legal al terenurilor (drepturi de proprietate şi/sau contaminare), prin dificultăţi legate de o dezvoltare incluzivă a acestor zone (de ex. populaţii sărace care trăiesc în aceste zone şi care pot fi afectate de procesul de regenerare) etc.

În prezent în Reşiţa se derulează cel mai amplu proces de regenerare urbană din România. El vizează fosta Platformă Mociur, se va derula pe o perioadă de 15 ani şi va redezvolta 36 de hectare din oraş. Ceetrus,

dezvoltator imobiliar global, cunoscut până în iunie 2018 sub numele de Immochan, a mai dezvoltat în România cartierul Coresi din Braşov. Început în 2013, acesta este un model de regenerare comunitară şi urbană în România, fiind primul proiect multifuncţional de o asemenea anvergură, ce aduce împreună, într-un interval de 8 ani, funcţiuni comerciale, rezidenţiale, birouri, divertisment, spaţii comunitare şi spaţii publice, care valorifică şi multiplică oportunităţile locale. Conform companiei, în toate proiectele dezvoltate, misiunea Ceetrus este de a-şi asuma rolul de facilitator, de catalizator urban şi comunitar, rol care devine indispensabil pentru o dezvoltare urbană coerentă şi durabilă în România. Masterplanul Ceetrus pentru Reşita, presupune o dezvoltare în patru etape, după cum urmează: faza 1: Shopping Mall (35.000 m^2 GLA); faza 2: Retail diy (9.000 m^2 GLA), Aquapark pe o suprafaţă de 4 hectare (bazine interioare şi exterioare, tobogane şi servicii de welness cu o capacitate pentru o audienţă de 700 de persoane în interior), hotel (11.700 m^2 şi 150 de camere); faza 3: Office (4.000 m^2 GLA); faza 4: hotel (150 camere). Fazele de dezvoltare de retail, office, divertisment şi hotel, sunt corelate cu 3 faze de dezvoltare de rezidenţial, cu o anvergură totală de 49.200 m^2 şi 582 de unităţi (studio, 2 camere, 3 camere). În dezvoltarea de rezidenţial, este prevăzut şi un Apart Hotel (11.500 m2 şi 177 unităţi). Proiectul de regenerare urbană amplasat pe platforma industrială Mociur-UCMR Reşiţa, a necesitat o serie de achiziţii de teren anevoioase din punct de vedere juridic (2017 - 2020), ce s-au încheiat în 3 ani cu o achiziţie totală de 36 de hectare[169].

Un alt proiect de regenerare urbană este legat de funicularul din centrul oraşului. Funicularul din oraşul Reşiţa a fost construit în anii '30 şi transporta calcar de la cariera de piatră. Instalaţia nu mai este funcţională din anul 2005. Pe amplasamentul funicularului – se află la aproape 30 de metri deasupra centrului oraşului, pe o lungime de aproape 500 de metri, se va realiza o pistă de biciclete şi o promenadă, împreună cu o serie de facilităţi de agrement precum bungee-jumping, tiroliană şi un panou de cătărat[170]. În vara anului 2021, primarul municipiului reşiţa a declarat vizavi de stadiul proiectului şi cum se va transforma bătrânul funicular într-un obiectiv de viitor al urbei: „S-a construit un studiu de prefezabilitate, s-a câştigat un proiect mare împreună cu o firmă din Berlin, şi vom face pe funicular pistă de biciclete, în plasa funicularului, care evident va fi reconstruită, vom face o promenadă. Se face un lift circular, care va ajuta oamenii să urce pe ambele părţi, şi va conecta cele două zone, Poiana Golului de Dealul Crucii. În plus, vom face bungee jumping, tiroliană, câteva elemente de agrement"[171].

SE poate observa că deşi aceste proiecte vizează redezvoltarea fizică a unor zone/obiective, ele sunt integrate într-un proces mai amplu de redezvoltare. În plus, există şi proiecte mici, care vizează de exemplu estetica urbană prin murale pe clăduiri publice şi blocuri de locuinţe.

Infrastructură tehnico-edilitară

Evaluare generală

O infrastructură edilitară bine dezvoltată şi accesul la utilităţi publice reprezintă o precondiţie pentru o calitate a vieţii ridicate şi o satisfacţie a cetăţenilor faţă de administraţia publică locală. La nivelul judeţelor din România, a fost calculat Indicele dotărilor tehnico-edilitate (ITE), care examinează atât înzestrarea propriu-zisă din punct de vedere edilitar a judeţelor cât şi diferenţele urban-rural. În ceea ce priveşte dotarea edilitară a localităţilor din judeţ, Caraş Severin se înscrie în categoria judeţelor intermediare din punctul de vedere al ITE, indicele având valori apropiate de media pe ţară, dar existând diferenţe între urban şi rural (Figura 21). Trebuie spus că pentru judeţele din regiunile de Nord-Vest şi Vest care se înscriu în această

[169] https://www.stiripesurse.ro/ceetrus-romania-lanseaza-resita-2030-un-amplu-proiect-de-regenerare-urbana-a-fostei-platforme-mociur_1503980.html
[170] https://www.afaceri.news/planul-sf-al-primariei-resita-de-a-reda-orasului-un-funicular-dezafectat-vechi-de-30-de-ani/
[171] https://caon.ro/funicularul-va-fi-mai-tare-decat-turnul-eiffel/2386613/

categorie există condiții care să le permită în viitor să atingă o stare superioară de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare. Municipiul Reșița contribuie la plasarea județului în această categorie intermediară, având o echipare edilitară medie spre bună, cu proiecte recente care sunt contractate și urmează a fi implementate cu fonduri europene. Mai jos este detaliată situația pentru fiecare tip de infrastructură edilitară a municipiului Reșița.

Figura 21: Indicele dotărilor tehnico-edilitare pe județe

Sursa:

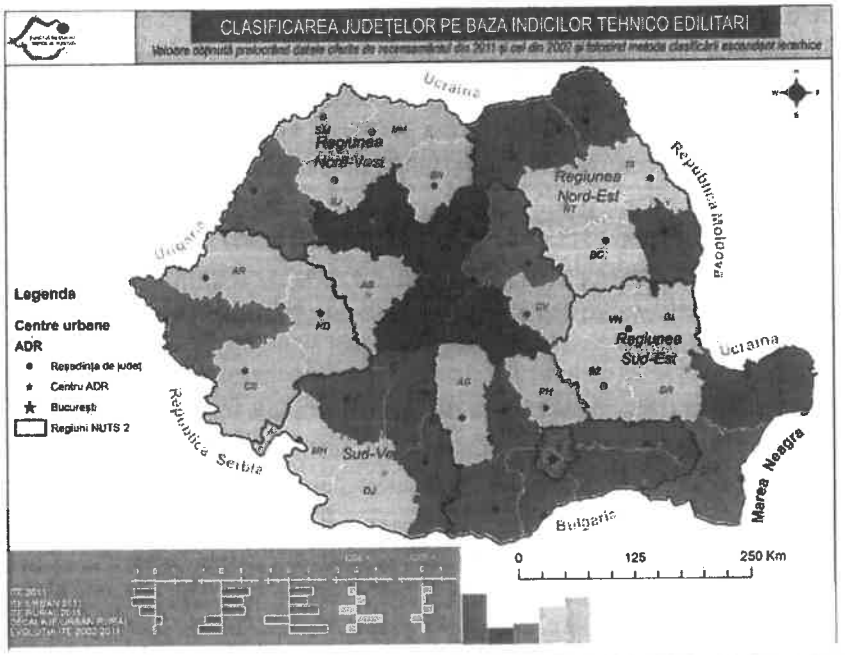

Județele unde ITE are valorile cele mai mari atât în urban cât și în rural ca urmare a dezvoltării tehnico-edilitare în ultimii 10 ani. Decalajele urban-rural sunt foarte mici datorită construcției omogene a teritoriului și datorită unei difuzii a inovației bazate pe ierarhizarea eficientă a localităților.

Județele unde ITE are valori ridicate atât în urban cât și în rural ca urmare a dezvoltării tehnico-edilitare până în 2002. Decalajele urban rural sunt foarte reduse și specifice spațiului transilvănean. Construcția indicelui tehnico-edilitar este realizată înaintea anilor 2002 ajungând la un prag de dezvoltare tehni co-edilitară cu mult înaintea altor județe.

Județele intermediare, unde indicele ITE are valorile apropiate de media țării, excepând ruralul unde sunt valori mai ridicate. Această grupare este cea a a județelor aflate în al doilea eșantion valoric fiind o grupare de județe de tranziție ce beneficiază de un set de condiții (infrastructura rutieră, arhitectura armonioasă a reliefului, apropierea față de granita de V a țării) de care pot profita pentru a ajunge în viitor la o dezvoltare a condițiilor tehnico-edilitare.

Județe unde decalajele urban-rural sunt foarte mari iar evoluția ITE are valorile cele mai scăzute. Este specific județelor unde industrializarea excesivă din perioada comunistă a dus la expansiunea necontrolată a spațiului urban, creând astfel decalaje foarte mari între rural și urban ca o expresie a unei difuzii spațiale prin contagiune (orașele mari și spațiul proxim dezvoltă dotări tehnico-edilitare).

Atât urbanul și rural prezintă deficit al ITE iar evoluția din 2002 până în 2011 nu este încurajatoare. Este specific județelor preponderent agricole ce sunt dezavantajate de o serie de factori precum capilaritatea rețelei (cul de sac), arhitectura anevoioasă a reliefului (Podișul Cotmenei, Dealurile Tutovei) dar și o îmbătrânire excesivă a populației.

Strategia de dezvoltare teritorială a României, 2016, p. 41

Rețeaua de apă și canalizare

Alimentarea cu apă și canalizarea sunt obligatorii atât pentru asigurarea unui nivel acceptabil al calității vieții cât și pentru dezvoltarea activităților industriale în localitățile respective. De asemenea, în acest domeniu există cerințe stricte pentru conformarea cu legislația Uniunii Europene, care vizează atât asigurarea unei calități a vieții ridicate pentru cetățeni prin asigurarea accesului la infrastructură de bază, cât și protecția mediului înconjurător.

SC Aquacaraș SA operează în mediul urban din județul Caraș Severin având ca obiect principal de activitate captarea, tratarea și distribuția de apă și respectiv colectarea și epurarea apelor uzate. În vederea respectării prevederilor Programul Operațional Sectorial de Mediu 2007 – 2013, Consiliul Județean și cele 8 unități administrativ – teritoriale membre ale ADI "ACVABANAT" au consimțit să participe la constituirea Companiei

Operatoare Regionale - S.C. AQUACARAS S.A. şi au delegat gestionarea serviciilor de alimentare cu apa şi canalizare către acest operator, prin adoptarea hotărârilor necesare ale consiliilor locale competente. Operatorul Regional S.C. AQUACARAS S.A a fost înregistrat în Registrul Comerţului de pe lângă Tribunalul Caraş-Severin, sub numărul de înregistrare J11/831/22.10.2004 şi codul unic de înregistrare 16868757. Contractul de Delegare a fost încheiat şi semnat la data de 17.02.2010, de către Preşedintele Asociaţiei de Dezvoltare Intercomunitară "ACVABANAT", pentru şi în numele Consiliului Judeţean şi a celor 8 unităţi administrativ – teritoriale membre, toate devenind entitatea care deleg gestionarea serviciilor (Autoritatea deleganta), pe de o parte, şi de S.C. AQUACARAS S.A., în calitate de delegat / operator, pe de alta parte. Contractul a fost încheiat pe o perioadă de 25 ani de la data intrării în vigoare. Prin respectivul contract, ADI "ACVABANAT" acordă Companiei Operatoare Regionale S.C. AQUACARAS S.A. dreptul exclusiv de a furniza servicii de alimentare cu apa şi canalizare în aria de acoperire a unităţilor administrativ – teritoriale membre ale Asociaţiei, concesionându-i-se în mod exclusiv activele care fac parte din sistemele de alimentare cu apă şi canalizare.

Sursa de apă pentru municipiul Reşiţa şi comunităţile aparţinătoare include: Frontul de captare de suprafaţă: acumulările Bârzava Superioară – lacurile Secu şi Grebla, prin reţeaua TMK RESITA S.A. În prezent sursa Grebla nu mai este utilizată, fiind considerată sursă de rezervă; Captare de suprafaţă din acumularea Secu ce deserveşte zona turistică staţiune Secu; Izvoare Sodol (7 izvoare aflate în apropierea peşterii Sodol, la cca. 6 km sud-est de municipiul Reşiţa: izvorul Rece, Sodol 1,2 şi 3, Buda, Toma Micu şi Lunca), ce alimentează Cartierul Stavila, aparţinător oraşului Reşiţa.

Există în prezent trei locuri de tratare a apei, Staţia de tratare a apei potabile Reşiţa - Uzina de apă Reşiţa este amplasată în partea de NE a municipiului Reşiţa, la cota 306 m, pe strada Parcului nr. 1; Staţia de tratare Secu: cuprinde 2 filtre, iar dezinfecţia apei se face periodic cu clorură de var. Pentru spălarea filtrelor, staţia este dotată cu o pompă tip CRIS 200A; Staţia tratare Sodol: dezinfecţia apei se face cu clorură de var în bazinul de acumulare al rezervorului ce preia apa de la izvoarele 1,2 şi 3, omogenizarea cu apă de la celelalte izvoare făcându-se în bazinul central de colectare al celor 7 izvoare.

Înmagazinarea apei se face în rezervoare de beton, cu o capacitate totală de înmagazinare pentru localitatea Reşiţa de V=14500 m^3.

De la Uzina de Apă a municipiului Reşiţa, apa tratată este distribuită în localitate prin intermediul a 7 racorduri astfel: oraşul vechi - vest: DN 400; oraşul vechi – sud: DN 300; Stavila: DN 200; Rânduri: DN 200; Hala Nouă: DN 200; Lunca Bârzavei: DN 800÷1000; Dealu Morii; DN 800 – nefuncţional. Distribuţia apei în sistemul de alimentare cu apă al localităţii se realizează gravitaţional cca. 80%, restul fiind distribuită prin pompare. Reţeaua de distribuţie, este echipată cu cămine de vane şi hidranţi de incendiu exteriori. Distribuţia apei în staţiuna Secu se realizează gravitaţional printr-o conductă de oţel şi PVC cu Dn=100-150 mm şi lungimea totală de 2000 m.

Lungimea reţelei de distribuţie a apei potabile în municipiul Reşiţa este de 145,8 km la nivelul anului 2020. Nu a existat decât o creştere a lungimii simple a reţelei de sub 1 km de-a lungul timpului. Acest aspect trebuie corelat însă şi cu lipsa de extindere a intravilanului precum şi cu un număr relativ redus de noi construcţii. Indicatorul km reţea care revin la 10.000 de locuitori ne oferă pentru municipiul Reşiţa o cifră de 17,35 km. Acest indicator se situează sub media regională precum şi sub valoarea indicatorului pentru oraşe municipii reşedinţă de judeţ din regiunea de Vest precum Deva (21,04 km), Arad (31,7 km) sau Timişoara (21,69 km).

Tabel 8: Lungime totală a reţelei simple de distribuţie a apei potabile, în km, 1995-2020

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007

Nr. km	145	145	145	145	145	145	145	145	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8
An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nr. km	145,8	145,8	145,8	145	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8	145,8

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

Consumul de apă a scăzut semnificativ la nivelul municipiului Reșița, astfel dacă în anul 2000 avem un consum total de 12.934 m^3, acesta a ajuns în 2020 la 2.792 m^3. În cadrul acestui consum, peste 50% este reprezentat de consumul privat, a cărui pondere în total consum a crescut de la 63% în 2000 la 80% în 2020. În cifre absolute, și consumul privat a cunoscut o scădere de la 8.178 m^3 în 2000 la 2.231 m^3 în 2020. Scăderea consumului la agenții economici este legată de restructurarea și contractarea activităților economice. La scăderea consumului de apă la populației au contribuit: eliminarea pierderilor de apă din rețele, eliminarea risipei la consumatori și contorizarea, declinul demografic al populației și plecările din municipiu pe perioade lungi, chiar de ani.

În cadrul bazei de date citadini.ro este calculat și indicatorul densitatea rețelei de apă. Densitatea rețelei de apă este calculată ca raport între dimensiunea rețelei de conducte de apă măsurată în km, și suprafața totală a UAT-ului măsurată în kmp. Valoarea este 0.73 pentru municipiul Reșița, inferioară valorii din alte municipii reședință de județ din regiunea de Vest.

Canalizarea menajeră datează de la începutul anilor 1950 iar stația de epurare a municipiului Reșița, o investiție finalizată prin programul ISPA, este o stație de epurare mecano- biologică, amplasată în aval de cartierul Câlnic, cu două trepte de epurare.

Lungimea simplă a rețelei de canalizare în municipiul Reșița este de 106 km (Tabel 9), o valoare care a rămas nemodificată din anul 1995. Se poate observa că lungimea rețelei de apă potabilă diferă de cea de alimentare cu apă precum și față de cea stradală (120 km), ceea ce înseamnă că există cartiere care nu sunt racordate la rețea. Nu sunt racordate zone din limita intravilanului, mai ales zona de deal (Driglovăț, Triaj). În aceste zone neracordate evacuările se realizează direct în Bâtzava prin 6 guri de evacuare, evacuările făcându-se din canalizările individuale neracordate centralizat la stația de epurare. Acest lucru ridică probleme vizavi de impactul asupra mediului înconjurător.

Tabel 9: Lungime totală a rețelei simple de canalizare, în km, 1995-2019

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nr. km	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106
An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nr. km	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106	106

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

Unele disfuncționalități la rețeaua de apă și canalizare din municipiul Reșița au fost remediate sau urmează a fi ca urmare a unui proiect co-finanțat din Fondul de Coeziune prin Programul Operational Infrastructura Mare 2014-2020, denumit Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Caraș Severin, Cod SMIS

2014+ 105956. Perioada de implementare a Proiectului este de 98 luni, respectiv între data de 03.01.2014 și data de 28.02.2022. Prin Cererea de fazare – aprobată de către Autoritatea de Management POS Mediu – s-a solicitat fazarea proiectului "Modernizarea infrastructurii de apă și apa uzată în județul Caraș-Severin" în două etape de finanțare: Faza I- finanțată prin Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu) 2007-2013 și faza II finanțată prin Programul Operațional Infrastructura Mare (POIM)2014 – 2020. Valoarea totală eligibilă a Proiectului este de 328.962.085,93 lei din care 262.113.700,42 reprezintă valoarea eligibilă nerambursabilă din Fondul de Coeziune prin Programul Operațional Infrastructura Mare, suma de 40.087.977,71 lei valoarea eligibilă nerambursabilă din Bugetul Național, 20.593.026,58 reprezintă valoarea cofinanțării asigurată de Aquacaras, 6.167.381,22 lei de la Unitatile Administrativ Teritoriale.

Ptroiectul cuprinde mai multe contracte de lucrări; mai jos le vom detalia pe cele relevante pentru mun. Reșița:

Contractul de lucrări nr. 1 : Construirea și reabilitarea surselor de apa si a statiilor de tratare a apei in Resita, Bocsa, Anina si Oravita. Pentru Reșița, contractul cuprinde: Sursa de apă și Stația de Tratare Reșița (reabilitarea sursei de apă de suprafață – 7 buc; reabilitarea stației de clorinare – 1 buc). Implementat fizic în mică proporție, de 0,5%.

Contractul de lucrări nr. 3 : Construcția și reabilitarea stațiilor de epurare în Reșița, Bocșa, Anina și Oravița. Pentru Reșița, contractul cuprinde: Stație de epurare Reșița (Stație de epurare reabilitată). Implementat fizic în proporție de 77%.

Contractul de lucrări nr. 6: Reabilitarea și extinderea conductelor de aducțiune, rețelelor de distribuție și de canalizare în Resita are următoarele obiective descrise mai jos. Implementat fizic în proporție de 54%.

- Reabilitare conducte de aducțiune apă – 6,265 km
- Conducte noi de aducțiune apă Reșița – 1,936 km
- Rezervor reabilitat – 5 buc.
- Rezervor nou – 2 buc.
- Stație de pompare reabilitată – 1 buc.
- Stație nouă de pompare apă - 6 buc.
- Reabilitare rețea distribuție apă potabilă – 14,914 km.
- Extindere rețea distribuție apă potabilă – 16,065 km.
- Extindere rețea de canalizare – 46,392 km.
- Reabilitare rețea de canalizare – 1,183 km.
- Stație noua de pompare apa uzata – 9 buc
- SCADA – 2 buc

Alimentarea cu energie termică

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a existenței unor costuri ridicate, date de tehnologia depășită, precum și a furnizării deficiente, care nu respectă întotdeauna necesitățile utilizatorilor. Atât consumatorii casnici cât și agenții economici au preferat de multe ori achiziționarea de centrale individuale alimentate cu gaz metan. La nivel național și

european, acest trend se doreşte a fi combătut. Astfel, Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020, în acord cu politicile europene, îşi propune: creşterea eficienţei sistemelor de încălzire centralizată şi menţinerea acestora ca modalitate de furnizare a energiei termice; elaborarea strategiilor locale de implementare a cogenerării în zonele identificate cu potenţial de cogenerare şi a studiilor de fezabilitate pentru promovarea proiectelor.

La nivelul municipiului Reşiţa nu mai există în prezent un sistem centralizat de producere a energiei termice. Ultimul an în care acest sistem a furnizat energie termică a fost 2014. Chiar înainte de 2014, s-a putut remarca o scădere accentuată şi rapidă a cererii în acest domeniu după începutul anilor 1990. Astfel, consumul a scăzut de la 323894 giga-calorii în 2000 la 39738 giga-calorii în 2010 şi respectiv la 18644 gigacalorii în 2014.

Începând cu anul 2014, toate instituţiile publice locale sau sub autoritate locală precum şi locuinţele private au trecut la centrale individuale pe gaz, preponderent, sau pe biomasă. În ceea ce priveşte consumatorii din locuinţele individuale (din zonele ce beneficiază de reţea de distribuţie gaze naturale), utilizarea gazelor naturale constituie la ora actuală soluţia cea mai utilizată, dar şi cea optimă din punct de vedere al exploatării, cu toate costurile iniţiale mai ridicate. Instituţiile de stat deţin centrale termice care înregistrează puteri între 23 şi 100 KW conducând la creşterea confortului termic în acest locaţii. Prin echiparea şcolilor, grădiniţelor, creşelor şi spitalelor cu centrale termice individuale s-a creat şi posibilitatea preparării apei calde menajere şi utilizarea ei la toate punctele de consum din aceste clădiri. Este necesară continuarea acestei acţiuni pentru toate clădirile cu aglomerări de persoane.

Pentru eficientizarea alimentării cu căldură a municipiului este necesară continuarea şi accelerarea reabilitării termice a clădirilor de interes public, a blocurilor de locuinţe şi a locuinţelor individuale.

Alimentarea cu gaze naturale

Alimentarea cu gaze naturale a municipiului Reşiţa este asigurată de compania DELGAZ GRID SA utilizând o reţea cu o lungime de aprox. 200 km. Reţeaua acoperă în prezent aproximativ 92% din teritoriul mun. Reşiţa, fiind modernizată în proporţie de 62%. Reţeaua a crescut ca şi acoperire de-a lungul anilor (Tabel 10), însă datele raportate de INS şi operator diferă semnificativ (INS – 195,7 km iar DELGAZ 318,33 km).

În ceea ce priveşte consumul, trebuie făcute câteva precizări: la nivelul consumului total avem în intervalul 2002-2019 variaţii semnificative (atât creşteri până în anul 2006 urmate apoi de descreşteri, dar ceva mai graduiale decât creşterile), care se datorează în bună măsură consumatorilor industriali; consumul casnic a prezentat o evoluţie mai stabilă dar cu suişuri şi coborâşuri de la an la an; în 2015, primul an după renunţarea la sistemul centralizat de încălzire, avem o uşoară creştere dar ea se pierde deja la nivelul anului 2019.

Tabel 10: Lungime simplă în km a reţei de distribuţie a gazelor naturale

An	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Nr. km	169,4	169,5	179,4	159	232,3	212,8	167,7	167,7	173,5	175,8	175,8	181,2	175,8
An	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**							
Nr. km	235,8	185,3	185,4	191,7	195,7	192,5							

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

Tabel 11: Gaze naturale distribuite după destinaţie, în mii metri cubi

An	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Total	35146	48059	72759	65721	103461	97368	65107	57873	55289
Uz casnic	17725	26861	23799	28007	25440	23720	24508	23677	23348
An	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	54031	48407	40796	33790	35408	36407	37417	34029	31569
Uz casnic	24721	22603	21402	19253	21285	22473	22006	20358	19620

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

În ceea ce privește acțiunea viitoare a autorităților locale, trebuie avut în vedere:

- Ținând cont de vechimea conductelor și instalațiilor sistemului de distribuție gaze naturale, sunt necesare lucrări continue de înlocuire/modernizare a acestui sistem.
- Având în vedere că sistemul de distribuție gaze naturale este principala sursă de asigurare a încălzirii spațiilor, este necesară extinderea retelei de distribuție pe toate strazile din municipiul Reșița, mai ales în contextul extinderii zonelor cu locuințe.
- Extinderea sistemului de alimentare cu gaze naturale a municipiului Reșița presupune, în primul rând, existența unui număr suficient de consumatori care să aibă posibilitatea financiară de a susține amplificarea sistemului de distribuție existent, de a realiza instalațiile interioare și de a achita cu regularitate facturile. Acest lucru în contextul în care încălzirea cu gaz presupune costuri inițiale mai mari. Este recomandabil ca acești consumatori să fie grupați pentru a permite realizarea unui sistem de conducte cu un număr mai redus de ramificații și, eventual, adoptarea unei scheme de racordare buclate pentru o siguranță crescută în funcționare.
- În cadrul lucrărilor de dezvoltare edilitară a localității trebuie rezervate spații pentru viitoarea montare a conductelor de distribuție a gazelor, lucrare care să fie executată la momentul oportun cu minim de modificări la drumurile și rețelele existente.

Iluminat public

Investițiile pentru eficientizarea iluminatului public, atât stradal, când și din instituții publice cum ar fi școlile, reprezintă în prezent o mare provocare pentru administrațiile locale din România, necesarul de investiții la nivelul celor aproximativ 3.000 de primării pentru a atinge standardele europene în domeniu fiind de ordinul miliardelor de euro. Potrivit specialiștilor din domeniu[172], la nivelul anului 2015 numai în 34 de primării existau servicii de iluminat organizate conform legislației în domeniu, în vigoare în țara noastră încă din 2007, în condițiile în care realizarea unor investiții în sisteme de iluminat eficiente energetic pot reduce factura de electricitate a administrațiilor locale cu până la jumătate, bani care pot fi folosiți apoi pentru alte capitole[173]. Aceste probleme sunt recunoscute și recent, în 2020, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor lansând, prin Administrația Fondului pentru Mediu (AFM), un program destinat iluminatului ecologic în orașele și comunele din țara noastră. Programul este multianual, iar bugetul stabilit pentru 2020 este de 384 milioane de lei. Astfel, localitățile din România vor putea înlocui corpurile de iluminat cu consum ridicat de energie electrică

[172] Conform ARI (Asociația Română pentru Iluminat)

[173] Dezbateri conferința „Iluminatul și spațiul public urban", organizată la Sibiu de Asociația Română pentru Iluminat (ARI) și Comitetul Național Român de Iluminat (CNRI), cu sprijinul Consiliului Județean (CJ) Sibiu, septembrie 2015.

cu corpuri de iluminat cu LED. Totodată, administrațiile vor putea achiziționa și sisteme de dimming/telegestiune, care permit reglarea fluxului luminos. Programul de iluminat public stradal va reduce cu până la 40% consumul de energie electrică din fiecare oraș din România. În acest fel, dincolo de reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, vom obține și o scădere consistentă a facturii locale și naționale la electricitate. La ora actuală, peste 20% din consumul total de energie electrică al unei localități provine din iluminatul străzilor, iar aceste cifre susțin și o sursă continuă de poluare cu emisii de CO2 și costuri ridicate pentru administrațiile locale[174].

Iluminatul public al municipiului Reșița este asigurat de Serviciul Public Direcția pentru Întreținerea și Repararea Patrimoniului Consiliului Local, Serviciul de Iluminat Public și Deszăpezire. Sistemul de iluminat public include iluminatul stradal, ornamental și arhitectural. Pentru iluminatul arhitectural, autoritatea locală face demersuri în extinderea acestuia. Fântâna cinetică din centrul civic este prevăzută cu iluminat arhitectural modern realizat cu fibră optică și LED-uri conducând la optimizarea resurselor prin funcționarea îndelungată[175].

Aproximativ 86% din infrastructura sistemului de iluminat public compusă din stâlpi și rețele electrice aparține operatorului S.C. E-Distribuție Banat S.A. Timișoara iar Consiliul Local al municipiului Reșița are în patrimoniu 686 stâlpi din totalul de aprox. 5.000 de stâlpi. Toacele cele peste 5.600 de aparate de iluminat aparțin primăriei care le asigură mentenanța în regie proprie. Peste 95% din aparatele de iluminat din Reșița sunt cu descărcări de gaze. Există doar câteva zone din oraș – b-dul Republicii, pasajul TMK din str. Traian Lalescu, parcul Copilului din b-dul Muncii, str. Căminelor. În prezent datorită sistemului existent există atât probleme ce țin de calitatea iluminatului public – lămpi cu durată de viață epuizată dar care continuă să funcționeze până la apriția unui defect major, având însă o luminozitate mai scăzută. Cea mai mare problemă este însă reprezentată de consumul mare de energie, cu efect semnificativ asupra bugetului local (chiar dacă mai redus decât în alte municipii reședință de județ).

Caracteristicile sistemului de iluminat sunt: sistem de iluminat în cascadă; comanda de aprindere/stingere a iluminatului public este realizată de un sensor fotoelectric; ziua, rețelele de iluminat public sunt scoase de sub tensiune pentru economie și protecția populație la electrocutare conducând astfel la reducerea consumului de energie și implicit la reducerea emisiilor de CO2[176].

Analizând consumurile de energie electrică înregistrate în rețelele de iluminat public din municipiul Reșița se observă că în ultimii ani există scăderi importante, de peste 20% datorită îmbunătățirii tehnologiilor de iluminat ceea ce contribuie la reducerea emisiilor la nivel local. Începând cu anul 2008, fluxul a fost descrecător, conducând astfel la reducerea considerabilă a poluării și implicit la o bună eficiență energetică în funcționarea sistemului de iluminat public din municipiul Reșița.

Trebuie remarcat că primăria Reșița a avut în ultimii ani intervenții foarte interesante și inovatoare în această zonă a iluminatului public, în contextul creșterii eficienței energetice. Astfel, au fost implementate 2 proiecte pilot de introducere în sistemul de iluminat public a variantei cu LED-uri pe B dul Republicii - arteră principală, unde s-au pus în funcțiune un număr de 20 de aparate de iluminat public care au fost monitorizate timp de 3 luni de zile. Scopul demersului: verificarea eficienței energetice a acestora precum și îmbunătățirea parametrilor luminotehnici. La unul dintre proiecte s-a utilizat funcția de dimming, obținându-se o economie de energie electrică de 42% în comparație cu sistemul clasic de iluminat cu lămpi cu descarcare în vapori de

[174] https://www.economica.net/localitatile-din-romania-ar-putea-accesa-384-milioane-de-lei-pentru-investitii-in-iluminatul-public-cu-led_182546.html
[175] Raport strategic și plan de acțiune privind energia durabilă – Mun. Reșița, 2016-2020, p. 35
[176] Ibidem p. 35

sodiu de înaltă presiune. S-a experimentat pentru prima dată în municipiul Reşiţa un sistem de telemanagement şi telegestiune care permite comanda iluminatului public în regim manual sau automat, monitorizarea lui respectiv obţinerea de grafice de funcţionare şi consumuri. Tot ca exemplu de bună practică, în anul 2015 Asociaţia Naţională pentru Protecţia Consumatorilor şi Promovarea Programelor şi Strategiilor din România – Infocons, în urma studiului comparativ realizat privind cheltuielile cu iluminatul public aferente municipiului Reşiţa comparativ cu alte oraşe, situând oraşul printre municipiile reşedinţă de judeţ cu cheltuieli reduse necesare asigurării serviciului[177].

Încă din anul 2018, a existat o intenţie fermă la nivelul primăriei Reşiţa de a moderniza sistemul de iluminat public prin obţinerea unei finanţări din fonduri europene care să permită tranziţia de la iluminatul pe vapori de sodiu la cel pe LED. Obiectivul era unul dublu, realizarea unei economii substanţiale la plata facturilor pentru consumul de energie electrică şi respectiv protejarea mediului prin creşterea eficienţei energetice. O lampă pe sodiu care consumă 300 W poate fi înlocuită de un led de 60 W şi are aceeaşi luminozitate.această intenţie s-a materializat în luna mai a anului 2020 când a fost semnat contractul de finanţare cu o valoare de peste 4 milioane euro, proiect finanţat prin intermediul POR 2014-2020. Pe lângă trecerea la iluminat pe becuri LED, proiectul mai presupune şi extinderea sistemului de iluminat public la acele străzi unde acesta nu exista, extinderea sistemului pe străzile margimale şi în parcuri. Reşiţa are în prezent peste 5000 de stâlpi de iluminat la nivelul cărora trebuie operată schimbarea corpurilor de iluminat.

Infrastructura de transport

Reţeaua stradală

Reţeaua rutieră din oraş este formată din:

- Reţeaua principală de transport, compusă din străzi de categoria a III-a (cu tronsoane de categoria a II-a) care asigură legăturile interzonale, transportul în comun, transportul greu tehnologic, penetraţiile şi tranzitul prin localitate;

- Reţeaua secundară de transport, compusă din străzile de categoriile IV şi V, care asigură accesele şi legăturile locale;

- Reţeaua de dotări compusă din parcaje, staţii de transport în comun, staţii de întreţinere şi alimentare a autovehiculelor.

În cadrul reţelei secundare de transport, dintre cele 293 străzi, 15% aparţin categoriei a V-a, 4,5% categoriei a IV-a, aceste două categorii, ocupă împreună o suprafaţă cumulată de 85791 întinzându-se pe 16,609 km.

[177] Ibidem, p. 36

Figura 22: Reţeaua stradală

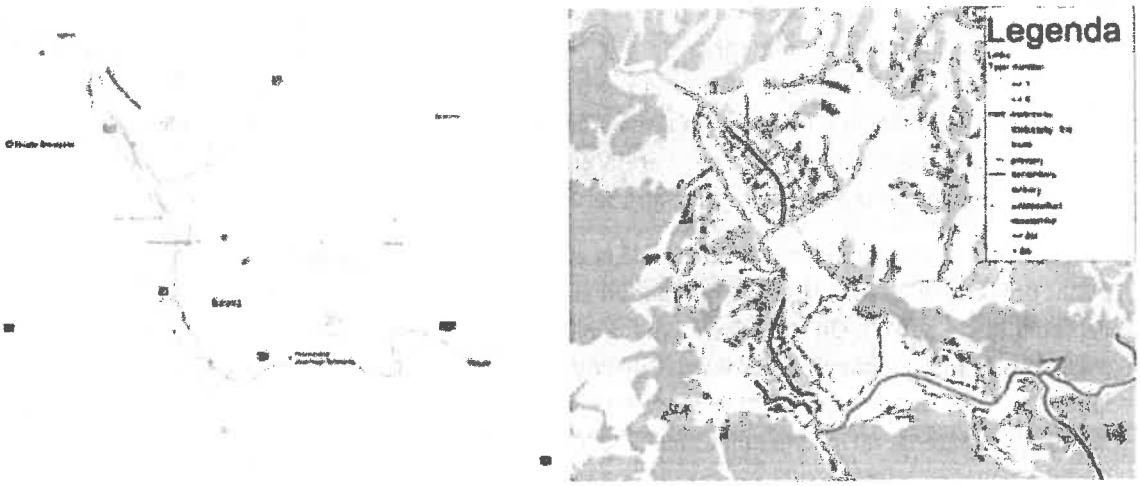

Sursa: PMUD Municipiul Reşiţa, 2017, p. 60

Tabelele de mai jos fac referire la lungimea în km a reţelei de străzi orăşeneşti precum şi la gradul de modernizare. Lungimea nu a cunoscut modificări semnificative de-a lungul timpului. Cu toate acestea, la nivelul anului 2020, avem o creştere semnificativă, de 30 de km, care reflectă proiectele de investiţii realizate din fonduri europene. Chiar dacă datele INS arată o modernizare de 100% a reţelei în 2019, trebuie făcute anumite nuanţări în acest sens.

Conform PMUD[178], din punctul de vedere al dării în utilizare a infrastructurii rutiere, conform inventarului primăriei, 67,53% din totalul infrastructurii rutiere a fost dată spre utilizare în perioada 1960-1980, 26,67% a fost dată spre utilizare în perioada 1980-1990, iar 6% a fost dată spre utilizare în perioada 1990-2000. Pentru a menţine această infrastructură la un nivel satisfăcător de calitate, autorităţile locale au realizat de-a lungul timpului lucrări periodice necesare de întreţinere a străzilor, precum şi lucrări de reabilitare şi modernizare în raport cu nevoile immediate ale populaţiei şi bugetul alocat. Realizând o analiză asupra straturilor rutiere utilizate pentru infrastructura rutieră se constată că străzile cu înveliş superior macadam şi pavaj sunt străzi care au fost date în folosinţă în perioada 1960-1980, după această perioadă învelişul rutier utilizat fiind în preponderenţă asfalt şi beton. Astfel, se constată că străzile cu o utilizare de peste 50 de ani şi-au păstrat caracteristicile tehnice, din perspectiva straturilor rutiere, deşi nevoile de mobilitate, precum şi cerinţele de calitate ale spaţiului urban au evoluat considerabil. Totodată, din totalul reţelei de infrastructură rutiere, au fost reabilitate străzi în proporţie de 20%, modernizările axându-se pe reţeaua principală de infrastructură. Din perspectiva acestor date, statistica INS se referă mai degrabă la lucrări de mentenanţă şi nu modernizare (a se vedea coeficientul din PMUD, de 20%). La nivelul PMUD există şi o evaluare calitativă a străzilor, unde 58% au o evaluare calitativă slabă.

Tabel 12: Lungime totală străzi orăşeneşti în km (1995-2020)

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nr. km	95	96	97	97	97	97	97	97	97	97	98	98	98

[178] p. 62

An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nr. km	98	98	99	99	99	99	99	99	86	90	90	90	120

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

Tabel 13: Lungime totală străzi orășenești modernizate în km (1995-2020)

An	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nr. km	95	96	97	97	97	97	97	97	97	97	98	98	98
An	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nr. km	98	98	99	99	99	99	99	99	86	90	90	90	90

Sursa: Tempo Online, INS, prelucrarea autorilor

Din punct de vedere al infrastructurii căii de rulare a transportului rutier și al lungimii deservite, străzile Municipiului Reșița, dar și cele ale cartierelor limitrofe, prezintă ca înveliș superior macadam în proporție de 74%, 8% pavaj, în timp ce 15% și 3% asfalt și respectiv beton. Lățimea medie, fiind de 5,8 m, permite tranzitarea a 2 autovehicule în lipsa altor vehicule parcate neregulamentar pe suprafața carosabilului. Trotuarele sunt construite predominant din beton, în proporție de 62%, din asfalt 22% iar din pavaj si macadam 2% si respectiv 14%, păstrând un raport asemănător în reprezentarea pietonală din figura 2.2.-5 cu referire directă la suprafața deservită. Suprafața infrastructurii rutiere este constituită predominant din asfalt, macadam, pavaj și beton în următoarele proporții: 50%, 25%, 14% și respectiv 10% (din punct de vedere al suprafeței)

Totodată, trotuarele asigură accesul pietonal pentru străzi în proporție de 40,01%, pentru ambele sensuri, restul de 59,99% din totalul străzilor neîndeplinind condiția de deplasare în siguranță. Acest inconvenient forțează pietonii să circule pe suprafața carosabilă, fapt ce conduce la o serie de evenimente tragice[179].

Transportul public

Între anii 1988 și 2012, serviciul de transport public din Reșița a fost deservit de tramvai și în plan secundar de autobuze. Tramvaiele Timiș 2 de producție românească au fost înlocuite de tramvaie rulate, dublu articulate de tip DUWAG GT 8, achiziționate din orașele germane Dortmund și Frankfurt pe Main. În anul 2011 o firmă privată, numită RO-A TIR, a primit aviz de funcționare cu autobuze pe traseele reșițene, tramvaiele firmei Prescom fiind treptat retrase din circulație. Tramvaiele au fost casate în anul 2012, serviciul de transport fiind deservit integral de autobuze din toamna aceluiași an. Firma de transport RO-A TIR a introdus în circulație la Reșița autobuze articulate de tip Den Oudsten Alliance City B93, autobuze articulate Berkhof Jonckheer și autobuze de 12 metri de tip Volvo 7700, Den Oudsten Alliance City B96 și Setra. La finele anului 2017 primăria Reșița a înființat o nouă companie locală de transport, numită TUR (Transport Urban Reșița). Autobuzele RO-A TIR au fost înlocuite de vehiculele achiziționate de primărie, 9 autobuze scurte tip Volvo 7700 din Maastricht și 9 autobuze articulate Volvo Säffle 7500 din Vastraffik. În anul 2018, TUR a mai

[179] PMUD Municipiul Reșița 2017, pp. 61-62

achiziționat 6 autobuze Volvo 8700 BLE și cu 4 midibuze VDL Berkhof Procity. Primăria Reșița a anunțat în anul 2016 intenția de a reintroduce tramvaiul în sistemul de transport public local[180].

În cee ace privește transportul public cu autobuzele, există în prezent 11 trasee care deservesc municipiul Reșița și cartierele exterioare. Acestea sunt TRASEUL 1A: Mol - Renk - Motovelo - Victoria - Miorita - Intim - Triaj - Politie - Universitate - Nera - Universalul Vechi - Fortele de Munca - Catedrala - Piata Republicii - Scoala de Beton - Stavila – Marginea; TRASEUL 1B: Fabrica de Paine - Mol - Renk - Motovelo - Victoria - Miorita - Intim - Triaj - Politie - Universitate - Nera - Universalul Vechi - Fortele de Munca - Catedrala - Piata Republicii; TRASEUL 2: Mol - Renk - Motovelo - Victoria - Miorita - Intim - Triaj - Politie - Universitate - Nera - Universalul Vechi - Fortele de Munca - Catedrala - Piata Republicii; TRASEUL 3: Fabrica de Paine - Renk - Motovelo - Victoria - Miorita - Intim - Triaj - Politie - Universitate - Nera - Universalul Vechi - Fortele de Munca - Catedrala - Piata Republicii - Scoala de Beton - Stavila – Marginea; TRASEUL 4: Moroasa - Fluturelu - Universitate - Nera - Universalul Vechi - Fortele de Munca - Catedrala - Piata Republicii - Scoala de Beton - Stavila – Lend; TRASEUL 5: Moroasa - Fluturelu - Universitate - Nera - Universalul Vechi - Fortele de Munca - Catedrala - Piata Republicii - Scoala de Beton - Stavila - Lend - Baraj Secu; TRASEUL 8: Intim – Terova; TRASEUL 9: Intim – Moniom; TRASEUL 10: Nera – Doman; TRASEUL 11: Piata Republicii – Cuptoare[181].

Flota cu care se desfășoară activitatea de transport public este alcătuită 28 de autovehicule la nivelul anului 2020 (24 autobuze și 4 microbuze), conform datelor furnizate de TUR (Tabel 14). Flota are ca ani de fabricație 2006, 2007, 2008, este dotată cu Euro 4 și Euro 5 și este accesibilă pentru persoanele cu dizabilități.

[180] Tramclub Iași, https://www.youtube.com/watch?v=x5aFTGZQEb8
[181] Date furnizate de TUR (Transport Urban Reșița)

Tabel 14: Caracteristici flotă autobuze municipiul Reşiţa

Nr. Crt.	Marcă autobuz	Nr. circulaţie	Nr. parc	Anul fabricaţiei	Norma Emisii	Nr locuri scaune	Nr locuri in picioare	Dimensiuni			Acces pentru persoanele cu handicap (DA/NU)	Aer Condiţionat (DA/NU)
								Lungime	Latime	Inaltime		
1	Volvo 7700	CS 26 TUR	1	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
2	Volvo 7700	CS 27 TUR	2	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
3	Volvo 7700	CS 28 TUR	3	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
4	Volvo 7700	CS 29 TUR	4	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
5	Volvo 7700	CS 30 TUR	5	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
6	Volvo 7700	CS 31 TUR	6	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
7	Volvo 7700	CS 32 TUR	7	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
8	Volvo 7700	CS 33 TUR	8	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
9	Volvo 7700	CS 34 TUR	9	2006	Euro 5	32	50	12050	2500	3400	DA	DA
10	Volvo 8500	CS 35 TUR	10	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
11	Volvo 8500	CS 36 TUR	11	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
12	Volvo 8500	CS 37 TUR	12	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
13	Volvo 8500	CS 38 TUR	13	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
14	Volvo 8500	CS 39 TUR	14	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
15	Volvo 8500	CS 40 TUR	15	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
16	Volvo 8500	CS 41 TUR	16	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
17	Volvo 8500	CS 42 TUR	17	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
18	Volvo 8500	CS 43 TUR	18	2008	Euro 4	44	84	17990	2550	3320	DA	DA
19	Volvo 8700LE	CS 44 TUR	19	2008	Euro 5	55	44	14500	2550	3140	DA	DA
20	Volvo 8700LE	CS 45 TUR	20	2008	Euro 5	55	44	14500	2550	3140	DA	DA
21	Volvo 8700LE	CS 46 TUR	21	2008	Euro 5	55	44	14500	2550	3140	DA	DA
22	Volvo 8700LE	CS 47 TUR	22	2008	Euro 5	55	44	14500	2550	3140	DA	DA
23	Volvo 8700LE	CS 48 TUR	23	2008	Euro 5	55	44	14500	2550	3140	DA	DA
24	Volvo 8700LE	CS 49 TUR	24	2008	Euro 5	55	44	14500	2550	3140	DA	DA
25	VDL C5000 Procity	CS 50 TUR	25	2007	Euro 4	22	34	7845	2215	2450	DA	DA
26	VDL C5000 Procity	CS 51 TUR	26	2007	Euro 4	22	34	7845	2215	2450	DA	DA
27	VDL C5000 Procity	CS 52 TUR	27	2007	Euro 4	22	34	7845	2215	2450	DA	DA
28	VDL C5000 Procity	CS 53 TUR	28	2007	Euro 4	22	34	7845	2215	2450	DA	DA

Sursa: TUR

În ceea ce priveşte situaţia utilizării transportului în comun, aceasta pare una îmbucurătoare (Tabelul 15). Numărul pasagerilor a crescut în 2019 comparativ cu 2018 şi s-a menţinut la peste 3 milioane chiar şi în contextul pandemiei în 2020. Numărul abonamentelor a fost constant în 2018 şi 2019, cu o mica scădere din nou în 2020. Numărul biletelor este în scădere. Ce merită remarcat este că a crescut utilizarea soluţiilor electronice şi de plată cu cardul la achiziţionarea biletelor.

Tabel 15: Situaţie vânzări bilete şi abonamente în municipiul Reşiţa (2018-2020)

TIP LEGITIMATIE CALATORIE	P/U	2018	2019	2020	TOTAL
Bilet	2.00	1,725,256	1,339,455	776,566	3,841,277
Abonament 1 zi	6.00	5,669	3,277	744	9,690
Abonament 5 zile 1 linie	15.00	52,130	41,964	21,884	115,978
Abonament 5 zile 2 linii	25.00	1,348	298	0	1,646
Abonament 10 zile 1 linie	30.00	807	219	0	1,026
Abonament 10 zile 2 linii	45.00	3	14	0	17
Abonament 15 zile 1 linie	45.00	273	42	0	315
Abonament 1 luna ZL 2 linii	95.00	215	29	0	244
Abonament 1 luna ZL 1 linie	60.00	646	141	0	787
Abonament 1 luna ZC 1 linie	75.00	2,725	4,930	4,171	11,826
Abonament 1 luna ZC	150.00	33	0	0	33

Bilete contravenționale	10.00	379	26	0	405
Abonament lunar 50 % donatori de sange	37.50	195	165	105	465
Abonamente elevi	20.00	10,409	12,337	6,411	29,157
Abonamente pensionary	20.00	28,903	31,442	21,025	81,370
Abonament 7 zile 1 linie	20.00	0	6,302	6,328	12,630
Bilet card POS BCR	2.00	0	89,402	172,946	262,348
Bilet plata SMS mobilpay	2.00	0	49,167	72,231	121,398
Abonament 1 zi plata SMS mobilpay	6.00	0	884	1,132	2,016
Abonament 5 zile plata SMS mobilpay	15.00	0	1,060	797	1,857
Bilet plata card mobilpay	2.00	0	2,978	2,095	5,073
Abonament 1 zi plata card mobilpay	6.00	0	53	52	105
Abonament 5 zile plata card mobilpay	15.00	0	507	387	894

	2018	2019	2020
TOTAL BILETE	1,725,256	1,481,002	1,023,838
TOTAL ABONAMENTE	103,356	103,664	63,036
NUMAR PASAGERI	4,745,683	4,801,194	3,251,614

Sursă: date furnizate de primăria Reșița

În 2018, Reșița a devenit al șaselea oraș din România care a implementat un sistem de achiziționare cu cardul a biletelor și abonamentelor. Soluția de plată contactless a călătoriilor, direct în mijloacele de transport în comun din Reșița, a fost implementată de Banca Comercială Română, în parteneriat cu Societatea de Transport Urban Reșița și în colaborare cu Telekom Romania. Astfel, cele 24 de autobuze ale societății locale de transport, TUR, dispun de câte două validatoare de plată, cu ajutorul cărora oricine își poate achita călătoria prin simpla apropiere a cardului bancar contactless (Mastercard sau Visa), indiferent de banca emitentă a cardului. Câte un astfel de aparat este instalat și pe cele 4 microbuze deținute de TUR.

În prezent, se dorește implementarea unui pachet integrat de investiții în mobilitatea urbană, prin reintroducerea transportului public nemotorizat cu tramvaiul la Reșița, realizarea infrastructurii aferente de rulare, modernizarea stațiilor de transport, a spațiilor publice, a zonelor pietonale și a celor verzi – linie cale de tramvai înierbată, amenajarea depoului, cu hala de garare, spații administrative și de mentenanță/ reparații etc. Ținta proiectului este reducerea emisiilor de dioxid de carbon și creșterea calității vieții în municipiul Reșița.

Vor rezulta 3,7 km cale dublă de rulare pentru tramvai modernizată, un depou reabilitat și extins (cu o hală pentru reparații și ateliere având o suprafață construită totală de 1.965 mp, hală pentru vopsitorie și spălătorie - 478,50 mp și hală pentru gararea tramvaielor - 2.400,05 mp), 7 stații de transport public construite/ modernizate/ reabilitate, 27.143 mp platformă cale de rulare tramvai modernizată și 21.047 mp

de spațiu verde - înierbarea liniei cale. De asemenea, proiectul prevede reabilitarea și modernizarea suprastructurii Podului Triaj, utilizat de tramvaie, în lungime de 228 metri.

Traseul pe care se vor realiza intervențiile este: Bd. Republicii - Calea Caransebeșului - Calea Timișoarei, până la intrarea pe Bd. Revoluția din Decembrie. Investiția va acoperi și parte din Aleea Crizantemelor, precum și terenul depoului de tramvaie, situat pe Bd. Republicii.

Proiectul este complementar cu alte proiecte depuse spre finanțare în cadrul Regio-POR 2014-2020, și anume: „Modernizarea transportului public electric și amenajarea infrastructurii de transport nemotorizat în municipiul Reșița – faza 2", respectiv „Achiziție de mijloace de transport public – tramvaie electrice", în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP)[182].

În ceea ce privește achiziția tramvaielor, contractul a fost semnat în vara anului 2020. Procedura de achiziție a fost derulată prin Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, în calitate de partener în proiectul "Achiziție mijloace de transport public – tramvaie 18 m, bidirecționale, Reșița" – SMIS 128119. Firma câștigătoare este DURMAZLAR MAKINA SANAYI VETICARET A.Ş, iar valoarea totală a contractului este 135.362.500,00 lei- TVA inclus, cu termenul de livrare de 24 luni de la data semnării. Contractul prevede că tramvaiele vor avea podea 100% coborâtă pe toată suprafața disponibilă pentru pasageri, vor fi acționate în curent alternativ, cu recuperare de energie la frânare. Viteza maximă de circulație prevăzută este de 70 km/oră, reglabilă, limitată electronic la 50 km/oră. De asemenea, acestea vor avea o capacitate de transport totală de minim 92 locuri, din care minim 28 pe scaune fixe[183].

Există și anumite minusuri care trebuie adresate în viitor legat de transportul în comun. Anumite zone, inclusiv cele limitrofe, nu sunt foarte bine deservite. Există apoi o discuție legată de atractivitatea utilizării transportului în comun versus autoturismul individual. Viteza mijloacelor de transport în comun se situează în medie la 20/km pe oră. Principala cauză a acestei viteze comerciale reduse se leagă de lipsa de prioritate a transportului public, sistemul de transport ales (autobuz/microbuz), precum și starea precară a infrastructurii mai ales în zonele de rețea de infrastructuri secundare. Este nevoie de investiții pentru ca rezidenții să aleagă preponderant transportul public.

În finalul acestei secțiuni este important de surprins și nivelul de satisfacție a locuitorilor din Reșița vizavi de transportul în comun. Vom utiliza datele cuprinse în Barometrul urban 2020 dezvoltat de Banca Mondială românia. Potrivit acestui studiu, nivelul de satisfacție (cetățeni foarte mulțumiți și mai degrabă mulțumiți este de 18% și respectiv 54%) este peste media msatisfacției la nivel național a locuitorilor din municipiile reședință de județ (64%). De asemenea, utilizarea zilnică de către rezidență se plasează undeva în jur de 30%, cifră destul de bună pentru un oraș de mărimea Reșiței.

Parcări

La nivelul anului 2020, mun. Reșița are un nr. total de de 9.800 locuri de parcare publice de domiciliu atribuite pe baza de abonament (9650 locuri de parcare pentru persoanele fizice și 250 locuri de parcare pentru persoanele juridice). Resita are și un număr de 648 locuri parcări publice fără plată și fără pază. Ajungem astfel la un total de 10448 locuri. Merită menționat că există locuri nou create în ultimile 36 de luni – 250 locuri precum și locuri modernizate tot în ultimele 36 de luni – 350.

---

[182] ADR Vest, Aproape 20 de milioane de euro pentru reintroducerea tramvaiului la Reșița. Prima etapă contractată - modernizarea transportului public electric și amenajarea infrastructurii, https://adrvest.ro/aproape-20-de-milioane-de-euro-pentru-reintroducerea-tramvaiului-la-resita-prima-etapa-contractata-modernizarea-transportului-public-electric-si-amenajarea-infrastructurii/

[183] ASCORO, Transport public în Reșița, https://dezbate.construim-romania.ro/t/transport-public-resita/248

Conform PMUD Reşiţa lipsa parcărilor reprezintă o problemă care trebuie avută în vedere de primărie.

Alte infrastructuri de transport[184]

La momentul realizării PMUD, stadiul infrastructurii velo nu era deloc îmbucurător. Pistele de biciclete erau prevăzute doar în zona de nord a municipiului, în cartierul Lunca Bârzavei, pe străzile principale: Republicii, Făgăraşului, Muncii, Progresului şi Herculane. Reţeaua existentă a infrastructurii pentru biciclete avea o lungime totală de circa 6 km.

În ultimii ani însă primăria a desfăşurat însă mai multe proiecte care să crească atractivitatea şi utilizarea bicicletelor. Astfel, în 2018, în cartierul Govândari au fost lărgite pistele pentru biciclete, au fost montate bănci şi au fost desenaţi paşi pe trotuar către noile coşuri de gunoi. Pistele pentru biciclete pe traseul Intim-Victoria au fost lărgite lăţimea acestora ajungând la aproximativ 2 metri. În 2019, Primăria Reşiţa a lansat licitaţia pentru „Proiectare şi execuţie lucrări pentru „Amenajare piste de biciclete şi alei pietonale pe străzile de legătură dintre arterele majore de circulaţie – B-dul Revoluţia din Decembrie şi B-dul A.I. Cuza pentru acces la staţiile de transport în comun", cu o valoare estimată la 9 milioane de lei şi un termen de execuţie de 8 luni de la semnarea contractului. Proiectul este finanţat în proporţie de 98% prin Programul Operaţional Regional 2014-2020. Proiectul cuprinde străzile Gratz, George Enescu, Nicolae Titulescu, Nicolae Bălcescu, Bielefeld şi Parâng, cu o lungime totală de 1,4 km. Lucrările constau în refacerea infrastructurii subterane pentru sistemele de iluminat, lucrări edilitare pentru canalizare şi trotuare, precum şi delimitarea noilor piste de biciclete pentru accesibilizarea şi creşterea siguranţei rutiere. Tot din 2019, există implementat la Reşiţa sistemul de bike sharing. Există 60 de biciclete achiziţionate de Primăria Reşiţa ca alternativă a transportului în comun, încurajând totodată mişcarea şi sportul. Prin sistemul de Bike Sharing administraţia locală vizează utilizarea bicicletei ca variantă de mobilitate ecologică, din punct de vedere al reducerii emisiilor de carbon, reprezentând totodată şi o diversificare a modului de a petrece timpul liber, atât pentru locuitorii municipiului, cât şi pentru vizitatori.

Promenada de malurile Bârzavei, proiectul la care Primăria Reşiţa lucrează în ultimii ani, e deja un succes. Sute de reşiţeni se plimbă pe aleele de promenadă zilnic, pista de biciclete a fost suprasolicitată în unele zile. Proiectul promenadei de la Reşiţa cuprinde opt pasarele pietonale peste râul Bârzava, dar şi piste de biciclete de-a lungul aleii de promenadă: 841 de metri pe malul stâng şi 2.000 de metri pe malul drept, stâlpi de iluminat noi în spaţiul verde de pe trotuar, rulouri de gazon, arbori prevăzuţi cu sistem de irigare şi modernizarea parcărilor. Primăria Reşiţa speră să reducă impactul asupra mediului, să scadă nivelul de poluare fonică şi de poluare a aerului, dar şi să încurajeze circulaţia pe biciclete între cele două părţi ale oraşului. Suma alocată pentru proiect este de 43,1 milioane de lei, inclusiv TVA de 19%, din care valoarea construcţiei şi a montajului este de peste 37 de milioane de lei[185].

Nu în ultimul rând trebuie amintit un proiect recent cu finanţare europeană, în cadrul Regio – Programul Operaţional Regional (Regio-POR) 2014-2020: Înnoirea parcului de material rulant al operatorului de transport, inclusiv implementarea Sistemului automat de taxare, a Sistemului de Management al Flotei şi crearea Sistemului de informare dinamică a călătorilor în staţii şi în vehicule (UAT Municipiul Reşiţa). Prin proiect de la Reşiţa se vor achiziţiona 10 autobuze electrice şi 60 de biciclete, se vor implementa sisteme de management al traficului şi de e-ticketing, se vor crea benzi de circulaţie utilizate prioritar pentru transportul public, se vor realiza două terminale intermodale şi se va implementa un sistem de bike-sharing

---

[184] Preluare PMUD Reşiţa pp.

[185] Ştiri 24 Plus, VIDEO „Oraşul din Banat unde vezi mai multe biciclete decât maşini". Cum a transformat un proiect o comunitate, https://stiri24plus.ro/video-orasul-din-banat-unde-vezi-mai-multe-biciclete-decat-masini-cum-a-transformat-un-proiect-o-comunitate

în municipiu. Pentru sistemul de bike-sharing / bike rental, vor fi amenajate 6 staţii de închiriere care vor asigura 72 de locuri pentru biciclete şi vor fi achiziţionate 60 de biciclete. O altă componentă a proiectului vizează reabilitarea străzilor Calea Timişoarei şi Bârzăviţei, cu prioritizarea transportului public, amenajarea de piste pentru biciclete, modernizarea trotuarelor, reconfigurarea/ amenajarea aliniamentelor de spatii verzi şi nouă staţii de transport.

Valoarea totală a proiectului este de 91.694.356,72 lei, din care 82.362.404,76 lei reprezintă finanţare nerambursabilă, prin Regio-POR 2014-2020, Axa prioritară 4 - Sprijinirea dezvoltării urbane durabile. Perioada de implementare este de 42 de luni[186].

În ceea ce priveşte deplasarea pe jos, PMUD constată că pentru trotuarele existente, acestea sunt în mare parte într-o stare tehnică bună, însă sunt şi situaţii în care circulaţia pietonală este stânjenită de mobilierul stradal sau stâlpii de utilităţi. De asemenea, trotuarele sunt adaptate persoanelor cu probleme de mobilitate în majoritatea zonelor cu treceri de pietoni. Reţeaua stradală secundară cu precădere, precum şi cea periferică (situată către localităţile aparţinătoare) nu are un profil adaptat pentru deplasările pietonale; astfel că, trotuarul fie lipseşte, fie are o lăţime insuficientă deplasărilor persoanelor cu probleme de mobilitate[187].

Din punctul de vedere al deplasărilor pe jos şi cu bicicleta ponderea lor variază considerabil. Nu există date actualizate mai recente decât cele utilizate în PMUD, însă de la acel moment au existat intervenţii semnificative în cee ace priveşte infrastructura velo. În PMUD, se estimează că dacă mersul pe jos are o repartiţie modală considerabilă, mai ales pentru deplasările scurte, bicicleta are o repartiţie modală modestă, cauzată în principal de lipsa unei infrastructuri, dar şi de educaţia rutieră deficitară a participanţilor la trafic. La nivelul oraşului deplasările pe jos au o pondere de circa 40% din deplasările zilnice realizate în arealul urban reşiţean, în vreme ce deplasările pe bicicletă au o pondere de 2% din deplasările zilnice realizate. În Figura 23 de mai jos este ilustrată distribuţia spaţială a nevoii de mobilitate nemotorizată. Se constată că deplasările nemotorizate sunt intense cu precădere în interiorul celor două nuclee urbane. Astfel, analizând figura care ilustrează deplasările pe bicicletă constatăm că deplasările cu bicicleta sunt mai intense in arealul unde există piste de biciclete amenajate, însă nucleul sudic are de asemenea un potenţial care ar putea fi amplificat în situaţia realizării unei infrastructuri adecvate. Ţinând cont de reţeaua existentă de biciclete, se constată că aceasta se adresează doar zonei de nord a municipiului, în vreme ce zona sudică, cu puncte majore de interes, precum instituţii de învăţământ, zone de recreere, instituţii publice şi administrative nu este deservită de o infrastructură dedicată pentru mijloacele mecanizate (bicicletă). În privinţa mersului pe jos, deplasările pe jos se pot realiza cu uşurinţă, oferindu-se un acces facil pentru toate categoriile de utilizatori la nivelul infrastructurii rutiere principale, precum artera nord-sud, arterele colectoare aferente celor două nuclee urbane[188].

Figura 23: Nevoia de deplasare nemotorizată – a – mers pe jos, b – bicicletă

---

[186] ADR Vest, Investiţii europene în valoare de peste 111 milioane lei în judeţul Caraş-Severin: autobuze electrice, bike-sharing si managementul traficului la Reşiţa, condiţii mai bune pentru educaţie şi recreere la Oraviţa, https://adrvest.ro/investitii-europene-in-valoare-de-peste-111-milioane-lei-in-judetul-caras-severin-autobuze-electrice-bike-sharing-si-managementul-traficului-la-resita-conditii-mai-bune-pentru-educatie-si-recreere/

[187] PMUD Municipiul Reşiţa 2017, p. 92

[188] Ibidem, pp. 92-93

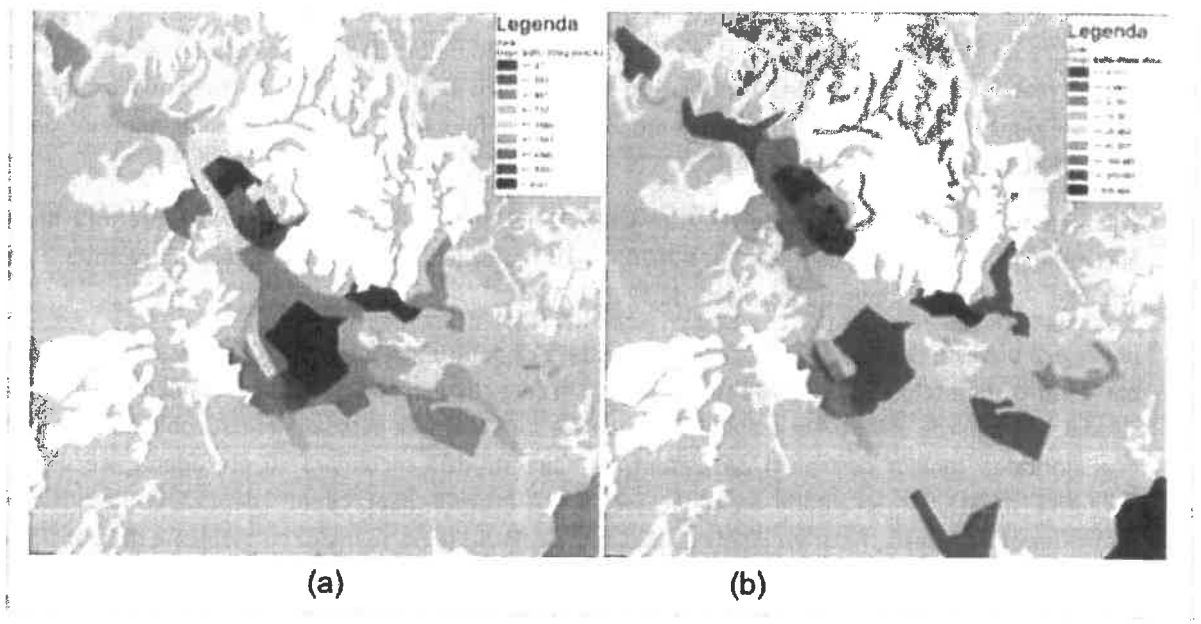

Sursa: PMUD Municipiul Reșița, 2017, p. 93

Perspective strategice

- Dezvoltarea pe termen mediu și lung a municipiului Reșița este profund influențată de accesibilitatea și conectivitatea orașului în context regional. Avem un mix interesant de puncte tari și puncte slabe, dintre care cele mai semnificative vizează:

- ✓ *poziționarea municipiului în una din cele mai bine dezvoltate regiuni ale României; apropierea de zona de graniță și de Dunăre*
- ✓ *relativa izolare a județului Caraș-Severin și a Reșiței, care, rutier, se află într-un sector al județului traversat de drumuri secundare și este izolat pe albia râului Bârzava, la intrarea în Masivul Semenic*
- ✓ *relativa proximitate față de un aeroport internațional și de un centru urban mare, pol național de dezvoltare și cu potențial emergent de conectare internațională*
- ✓ *municipiul Reșița, cel puțin folosind metoda Reilly-Converse, nu se află în aria de polarizare a Timișoarei sau a unui alt centru urban mare*
- ✓ *capacitatea de polarizare a municipiului Reșița limitată la teritoriul județului; interacțiuni destul de limitate cu comunitățile rurale din proximitate*

- Există o dinamică accentuată vizavi de conectivitatea regională a municipiului, care poate evolua în avantajul Reșiței în viitor:

- ✓ *parteneriat cu județul Timiș vizând conectarea dintre județul Caraș-Severin și județul Timiș – cresc șansele ca județul Caraș-Severin să beneficieze de capacitatea de polarizare a polului de dezvoltare Timișoara*
- ✓ *conectare feroviară Reșița-Timișoara – proiect deja contractat de creare a unui tren-tramvai între cele două centre urbane*

- Zona metropolitană (ZM) nu se suprapune teritorial cu zona urbană funcțională (ZUF), nevoia de a regândi această asociere; Nu au fost derulate până în prezent proiecte semnificative la nivelul ZM/ZUF care să ducă la dezvoltarea unei cooperări reale, bazate pe încredere reciprocă și parteneriat; Relația cu orașul Bocșa trebuie înțeleasă mai bine, orașul are o zonă de influență în stagnare.

- În ceea ce privește extinderea intravilanului, a existat o relativă stagnare, corelată cu declinul demografic și contractarea economiei. Din punctul de vedere al planificării urbane, e un aspect pozitiv deoarece s-a evitat extinderea necontrolată, care să nu poată fi susținută cu infrastructură edilitară.

- Împărțirea orașului în două mari părți care s-au dezvoltat oarecum deconectat una de cealaltă, Reșița de sus sau orașul vechi, respectiv Govîndari, reprezintă o problemă funcțională semnificativă, dublată de considerente de estetică urbană – întretăierea zonelor rezidențiale cu foste platforme industriale.

- Se conturează 2 tendințe de extindere a orașului și migrarea populației:

  - ✓ *Migrație a populației cu venituri peste medie din orașul vechi spre zona centrală sau spre zone libere, în case noi, individuale, înspre Triaj, Drumul Lupacului și Calea Caransebeșului. Atenție sporită trebuie acordată la a se evita declinul și mai accentuat al clădirilor vechi și neatractive.*

  - ✓ *Tendința achiziționării/construirii unei locuințe secundare în zona periurbană a municipiului – Cuptoare, Doman, Carașova, Ezeriș. Sunt necesare planificare atentă și cooperare la nivelul* ZM/ZUF pentru a se evita impactul negativ al extinderii.

- S-a construit puțin în ultimele decenii, îmbucurător că a crescut totuși suprafața locuibilă, la aprox. 19,5 m^2/cap locuitor iar satisfacția cetățenilor față de clădiri este destul de bună – 59% (foarte mulțumiți și mai degrabă multumiți). Ca și aspect negativ avem un fond de locuințe care nu prezintă caracteristici unitare, existând mai multe tipuri de construcții, în funcție de perioada când au fost realizate și de zona din oraș în care sunt amplasate.

- Indicele dotărilor tehnico-edilitate (ITE), care examinează atât înzestrarea propriu-zisă din punct de vedere edilitar a județelor cât și diferențele urban-rural plasează județul Caraș Severin în categoria **județelor intermediare** din punctul de vedere al ITE, indicele având valori apropiate de media pe țară, dar existând diferențe între urban și rural. Municipiul Reșița are o echipare edilitară medie spre bună, cu foarte multe proiecte recente care sunt contractate și urmează a fi implementate cu fonduri europene.

- *În general rețelele de infrastructură nu au cunoscut o extindere în ultimii 20 de ani, lucru corelat cu o oarecare stagnare a extinderii orașului. Primăria a implementat proiecte și intervenții inovatoare de modernizare a rețelelor de infrastructură*

  - ✓ *Iluminat public – proiectare sistem exclusiv cu LED-uri în anii următori, eficient energetic, sistem de telemanagement și telegestiune implementat*

  - ✓ *Transport public – sistem de plată cu card deja introdus + implementarea unui pachet integrat de investiții în mobilitatea urbană, prin reintroducerea transportului public nemotorizat cu tramvaiul la Reșița*

  - ✓ *Infrastructură velo - contractate proiecte de moderizare a pistelor de biciclete și a spațiilor publice (promenada)*

- Cetățenii sunt mai degrabă satisfăcuți de infrastructura edilitară, lucru evidențiat de sondajul realizat în cadru SIDU dar și alte studii (Banca Mondială România, Barometru urban 2020).

- Preocuparea față de infrastruructuri verzi, eficiente energetic reflectată și în evaluarea populației din studiul BM – plasarea Reșiței în top 20 orașe din România pe această dimensiune.

Analiza SWOT

Puncte tari	**Puncte slabe**
- Poziționarea municipiului în una din cele mai bine dezvoltate regiuni ale României; Apropierea de zona de graniță și de Dunăre - relativa proximitate față de un aeroport internațional și de un centru urban mare, pol național de dezvoltare și cu potențial emergent de conectare internațională. - orașul are un PUG valabil, adoptat în 2010 în proces de actualizare. - în contextul scăderii demografice nu a existat o extindere necontrolată a intravilanului - existența unor cartiere și zone cu specificătăți aparte, unele dintre ele reflectând trecutul și evoluția istorică a comunității. - o relativă accelerare în ultimii ani a ritmului de construcții de locuințe sub forma caselor individuale – răspuns la cererea pentru locuințe. - reabilitarea termică a unor blocuri de locuințe prin programe finanțate de primărie sau din fonduri private. - infrastructura tehnico-edilitară este mediu dezvoltată, cu numeroase proiecte în implementare sau contractate din fonduri europene. - importante investiții făcute în ultimii ani pentru reabilitarea rețelei de alimentare cu apă precum și a celei de canalizare; similar și pentru reabilitarea și extinderea străzilor. - existența unei zone metropolitane, create în absența unor cerințe obligatorii în acest sens (precum în cazul polilor de creștere naționali). - investiții importante în transportul public	- Județul Caraș-Severin, în context regional, este relativ izolat. Mai mult, rutier, municipiul Reșița se află într-un sector al județului, traversat de drumuri secundare și este izolat pe albia râului Bârzava, la intrarea în Masivul Semenic. - municipiul Reșița, cel puțin folosind metoda Reilly-Converse nu se află în aria de polarizare a Timișoarei sau a unui alt centru urban mare - capacitatea de polarizare a municipiului Reșița limitată la teritoriul județului; interacțiuni destul de limitate cu comunitățile rurale din proximitate - zona metropolitană nu se suprapune teritorial cu ZUF, nevoia de a regândi această asociere - orașul este împărțit în două părți, destul de puțin conectate în ceea ce privește o viziune unitară de dezvoltare - o relativă stagnare a construcțiilor și a rețelelor de utilități centrul orașului nu este pus în valoare – nu există o abordare unitară și coerentă. - există discrepanțe în ceea ce privește dotarea edilitară între Reșița și comunitățile aparținătoare. - sistemul centralizat de încălzire a fost abandonat, datorită costurilor, în favoarea centralelor termice individuale, care contribuie la poluarea aerului. - reabilitarea termică a clădirilor de blocuri și a celor publice este în fază incipientă - transportul în comun, ca modalitate de reducere a traficului rutier și a poluării este calitativ slab dezvoltat, acest lucru datorându-se însă și distanțelor reduse.

	- transportul public este în continuare neatractiv uneori datorită vitezei mici, în special prin raportare la maşina individuală. - infrastructura de petrecere a timpului liber este insuficientă
Oportunităţi - parteneriat cu judeţul Timiş vizând conectarea dintre judeţul Caraş-Severin şi judeţul Timiş – cresc şansele ca judeţul Caraş-Severin să beneficieze de capacitatea de polarizare a polului de dezvoltare Timişoara - progrese foarte rapide făcute după 2014 în ceea ce priveşte atragerea de fonduri structurale pentru proiecte de infrastructură; evoluţii pozitive care deja dau rezultate pentru infrastructura velo, promenadă, proiecte de creştere a calităţii vieţii (iluminat public, transport public) - nu a existat o extindere necontrolată a intravilanului, există şansa ca primăria să se concentreze calitativ pe zonele deja existente, cu extinderi controlate - conectarea celor două părţi ale oraşului astfel încât să existe o viziune coerentă de dezvoltare pentru întreg municipiul - proiecte preconizate a fi implementate care vizează extinderea utilităţilor şi reţelelor de infrastructură spre zonele exterioare aparţinătoare de mun. Reşiţa – şansa dezvoltării integrate a acestora cu municipiul şi creşterea calităţii vieţii în aceste comunităţi. - adoptarea la nivel european a unor politici spaţiale care vizează dezvoltarea oraşelor mici din statele membre. - descentralizarea POR la nivel regional – existenţa unor finanţări dedicate municipiilor reşedinţă de judeţ, priorităţi legate de contextul regional - climat local favorabil dezvoltării de proiecte verzi, eficienţă energetică– municipiul parte din Covenant of Mayors; numeroase iniţiative şi	**Ameninţări** - izolarea mun. Reşiţa în afara ariilor de polarizare a centrelor urbane de rang superior din regiune, în special Timişoara - lipsa de conectare reală cu comunităţile din ZUF; existenţa unei ZM nefuncţionale - adoptarea la nivel european a unor politici spaţiale care favorizează doar oraşele capitală din statele membre. - context urban judeţean nefavorabil dat de existenţa unor oraşe destul de mici, aflate în stagnare sau regres. - context rural judeţean nefavorabil caracterizat de fragmentare administrativă şi lipsa unor legături/integrări funcţionale urban/rural - un nivel relativ scăzut de dezvoltare pentru comunităţile rurale din judeţ precum şi o diferenţă semnificativă între mediul rural şi cel urban - acest lucru se traduce printr-o capacitate limitată a comunităţilor rurale de a se racorda la interacţiunea cu oraşul şi de a profita de forţa polarizatoare a acestuia. - continuarea pe termen mediu şi lung a unor trenduri de stagnare economică şi demografică – pentru dezvoltarea urbană acest lucru înseamnă din perspectiva dezvoltării urbane lipsa unui presiuni şi stimulente pentru dezvoltarea oraşului. Nu trebuie să fie neapărat o expansiune fizică ci o dezvoltare calitativă a infrastructurii şi calităţii vieţii

proiecte pilot care pot fi descrise ca best practices inovative pentru un oraș de talia Reșiței (sistem de e-ticketing pentru autobuze, autobuze electrice, tren-tramvai pentru conectarea cu Timișoara	

Calitatea factorilor de mediu

La nivel mondial, ultimele decenii au condus către un interes crescut față de calitatea mediului înconjurător din orașe, și mai ales cu privire la influența pe care calitatea factorilor de mediu o are asupra calității vieții și a sustenabilității urbane. Înțelegerea acestui fenomen poate să contribuie la conturarea unor politici publice urbane mai bune, precum și la o planificare și un design urban mai eficiente. Preocuparea față de calitatea mediului nu include doar respectarea unor limite în ceea ce privește nivelul poluării, ci și preocupări din sfera echității sociale precum distribuția echilibrată a spațiilor verzi la nivelul orașului sau evitarea supra-expunerii unor comunități/grupuri dezavantajate la anumite riscuri de mediu (de ex. groapă de gunoi sau incinerator).

Trebuie avut în vedere că evaluarea calității factorilor de mediu cuprinde o dimensiune obiectivă (bazată pe date statistice) și una subiectivă (bazată pe percepția indivizilor). Anumite percepții pot fi la fel de importante ca datele obiective, atunci când determină anumite comportamente sau decizii ale rezidenților.

În cadrul acestui capitol sunt explorați mai mulți factori de mediu, cu impact asupra calității vieții în municipiul Reșița. S-a insistat asupra acelor aspecte care sunt relevante din perspectiva acțiunii nivelului local.

Spații verzi

Orașele care se poziționează la nivel internațional în topul ierarhiilor privind calitatea vieții sunt de cele mai multe ori descrise și ca "orașe verzi", care acordă o importanță sporită parcurilor, zonelor de agrement precum și protejării unor situri/eco-sisteme deosebite. Tot mai mult, decidenții politici iau în considerare o varietate de beneficii asociate cu spațiile verzi. Dintre acestea menționăm[189]:

- Beneficii ecologice - epurarea chimică a atmosferei, epurarea fizică a acesteia prin reținerea prafului și pulberilor, epurare bacteriologică a acesteia, distrugând o bună parte din microorganisme prin procesul de degajare a oxigenului și ozonului, îndeosebi de către conifere, și nu numai, moderarea climatului urban, atenuarea poluării fonice (în special spațiile verzi compacte).
- Beneficii sociale - creșterea incluziunii sociale, prin crearea de oportunități pentru ca persoanele de toate vârstele să interacționeze, încurajarea unui stil de viață mai activ, prin plimbări, alergare, exerciții fizice, ciclism etc., inclusiv deplasări pe rutele dintre zonele locuite și/ sau dintre diferite facilități publice (magazine, piețe, școli), satisfacerea nevoilor umane de recreere și petrecere a timpului liber.
- Beneficii economice – atractivitate sporită a orașului pentru investiții și pentru oferta de noi locuri de muncă, creșterea valorii proprietăților situate în proximitatea zonelor verzi, creșterea calității locuirii.

Potrivit celor mai recente date publicate de Institutul Național de Statistică în aria municipiilor și a orașelor suprafața spațiilor verzi (sub formă de parcuri, grădini publice, locuri de joacă pentru copii, terenuri ale bazelor și amenajărilor sportive) era la sfârșitul anului 2016, la nivel național, de 26905 ha, cu 18,78% mai mult decât în anul 2012. Datele furnizate de Institutul Național de Statistică indică faptul că suprafața intravilană a orașelor și municipiilor din România a crescut, la finalul anului 2016 cu 4,20% de la 444101 ha în 2012, la 462782 ha în 2016. În județul Caraș-Severin suprafața spațiilor verzi în 2019 a fost de 405 ha cu 36 ha mai puțin decât în 2012. Suprafața spațiului verde din Caransebeș a crescut cu 5 ha, dar a scăzut substanțial în Oravița. Suprafața intravilană a orașelor și municipiilor din județ în 2019 (7733 ha) a fost cu 252 ha mai mare, decât în 2012 (date preliminare).

Doar orașele Băile Herculane și Moldova Nouă îndeplinesc obligațiile Directivei Uniunii Europene (autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura din terenul intravilan o suprafață de spațiu verde de minim 26 m²/locuitor). O mare parte însă din spațiul verde existent nu a fost introdus în planurile de urbanism

[189] Agenția pentru Protecția Mediului Sălaj, *Raport privind starea mediului în județul Sălaj*, anul 2014, cap. IX.

ca spaţiu verde, şi în consecinţă nu a fost raportat ca atare. Municipiul Reşiţa deţine conform datelor INS 152 ha de spaţii verzi, suprafaţă nemodificată din anul 1996.

Tabelul 1: Suprafaţa spaţiilor verzi la nivel urban în judeţul Caraş-Severin

ORAŞUL/ S (m2/loc)	Reşiţa	Caransebeş	Anina	Băile Herculane	Bocşa	Moldova Nouă	Oraviţa	Oţelu Roşu
26m2	17.91	21.93	11.11	123.33	18.66	32.91	10.24	22.79

Sursa: APM

Suprafaţa verde inventariată prin PUD este de 150 ha, care cuprinde atât zone verzi amenajate, cât şi spaţii aferente locuinţelor.

Planul Urbanistic General al municipiului Reşiţa aflat în vigoare prezintă în Memoriul de sinteză următoarele delimitări pe categorii de spaţii verzi:

Tabelul 2: Spaţii verzi existente şi propuse

Tipul de spaţii verzi	Denumirea	Suprafaţa (h
Spaţii verzi publice cu acces nelimitat Parcuri existente	Parcul Siderurgistul/ Copiilor	1,62
	Parcul central Govîndari	0,82
	Parcul Mal Bîrzava	2,42
	Parcul Cărăşana	0,50
	Insule verzi Zona Centrală	0,60
Spaţii verzi publice cu acces nelimitat -Parcuri propuse	Parcul Ogăşele	1,0
	Parc la Grădiniţa Moroasa	0,75
TOTAL PARC		7,71
Squaruri existente	Traian Vuia	0,21
	Policlinica centru	0,1
	Zona Baracamente	0,60
	Zona Poliţie	0,73
	Stavila-buclă tramvai	0,20
	Stavila-Str. Bîrzavei	0,02
	la Trezorerie	0,16
	Casa de Cultură	0,05
	La autogară, Universal	0,02
	La cantina CSR, Biserica catolică	0,02
Squaruri de amenajat	Squaruri de amenajat Govîndari	3,0
	Squaruri de amenajat în Luncă	1,0
TOTAL SQUAR şi LOC JOACĂ		6,11

Spaţii verzi publice cu acces limitat, folosinţă specializată	Grădina zoologică Ion Crişan	5,25
	Parc dendrologic-Pd. Ezerişel-propus	0,88
	Muzeul de locomotive-existent şi de modernizat	1,20
TOTAL S.V. SPECIALE		7,33
Spaţii verzi pentru agrement	Zonă agrement Secu	10,00
	Stranduri (Turistic, Atlantic, Titanic)	4,00
	Teren sport Gloria	0,96
	Complex nataţie Govîndari	0,96
	Complex nataţie, tenis Lunca	1,40
	Sală sport Moroasa	0,28
	Teren sport, Patinoar Bîrzava	3,69
	Stadion Doman	2,84
	Terenuri sport spre Secu	5,22
	Bază agrement, sport Triaj-propus	1,50
	Bază agrement V. Cîlnicelului-propus	20,0
	Locuri joacă, agrement Driglovăţ	0,5
	Zonă de pick-nick pe DN 58 spre Doman	4,06
	Zonă de popas turistic şi intrare în rezervaţia naturală de la Cantonul Bichii, eventua camping pentru exploratorii interesaţi de peşteri, avenuri, drumeţii	3,00
TOTAL SPORT, AGREMENT		61,41
Spaţii verzi pentru protecţie mal apă	Splai Bîrzava S existent	1,5
	Splai Bîrzava S Propus	8,5
	Regularizări ogaşe şi zone intervenţie- existent Budinic S	0,3
	Regularizări ogaşe şi zone intervenţie- propus Dl. Ciorii S	0,5
TOTAL PROTECŢIE APE		10,80
Păduri de agrement, în cadrul Pădurilor de protecţie sanitară şi a versanţilor, propuse	Dealul Gol	3,9
	Dealul Lupacului	12,10
	Dealul Crucii	20
	Cornişa ISU	3,20
	Driglovăţ	4,25
	Amonte spital judeţean	3,75
	Triaj- taluzuri succesive	0,2

	Moroasa 1- taluzuri succesive existente	0,8
TOTAL PĂDURE-PARC		48,20 (63,10
Fâşii plantate şi Păduri de protecţie sanitară între funcţiuni diferite	Pădure la spitalul de urgenţe Km 7,0	2,3
	Gardă peste Ind alimentară spre zone de locuit	2,04
	Gardă verde în jurul cimitirelor (50m)	3,8
	Aliniamente stradale cu plantaţii înalte- existent	5
	Aliniamente stradale cu plantaţii înalte- propu	9,00
	Aliniamente verzi la DJ 582 spre Semenic, zona Cuptoare, Secu	6,5
TOTAL PROTECŢII VERZI, ALINIAMEN		22,14
TOTAL ZONE VERZI AMENAJATE ÎN etapa I	S = (168,2) 173,10 ha Echivalent a (19,9) 21,64 mp/ loc	

Sursa: PUG Reşiţa

Nu au fost incluse în intravilan, suprafeţele de pădure cu rol de protecţie sanitară, care reprezintă cca. 150 ha sau suprafeţele de grădini, spaţii aferente zonei de locuit, fie individuale, fie colective, reprezentând 40 ha, şi nici zona de schi propusă pe dealul Ponor- propunere de largă perspectivă a cca. 20 ha. O menţiune aparte se face pentru trupul de Parc Natural existent pe teritoriul UAT Reşiţa, care necesită o administraţie şi monitorizare conştientă de valoarea potenţialului său – zonă sălbatică cu peşteri, cascade, avenuri, sau chei carstice spre Caraşova, loc de drumeţie cu tradiţie. Prin RLU se definesc zone graduale de posibile intervenţii, căi de acces public, locuri de campare admise, protecţia resurselor de apă potabilă de la Sodol. Intrările în zonă sunt prin 2 puncte tradiţionale - Canton Minda, sau canton Poiana Bichii. În vecinătatea Reşiţei, după canton se admit pensiuni, unităţi de cazare de capacitate mică, alimenatţie publică, iar de la Poiana Bichii se prevăd intrări pentru grupe specializate, ce au drept scop exploarea, cercetarea naturii. Altă rezervaţie naturală a municipiului- Pădurea Groposu, nu face obiectul unor cercetări, sau nu reprezintă un ţel turisctic, accesul în zonă e limitat, dar drumul de la baza rezervaţiei, pe firul Bîrzavei spre Breazova, trebuie deschis şi inclus în circuite turistice, circuite sportive.

În ceea ce priveşte inventarierea spaţiilor verzi, există, după anul 2008, obligativitatea pentru municipalităţi de a întocmi registre ale spaţiilor verzi. Astfel, în conformitate cu prevederile alin. (1) al articolului 18 din Legea nr. 24/2007 privind reglementarea şi administrarea spaţiilor verzi din zonele urbane, autorităţile administraţiei publice locale au obligaţia să ţină evidenţa spaţiilor verzi de pe teritoriul unităţilor lor administrative şi în acest scop înfiinţează Registrele locale ale spaţiilor verzi. La nivelul municipiului Reşiţa nu se ţine un astfel de registru. Datele statistice indică o suprafaţă de spaţii verzi de 17,1mp/loc, mult sub norma europeană recomandată ca ţintă, dar realitatea este că Reşiţa nu duce lipsă de spaţii verzi, PUG evidenţiind dintre acestea zone verzi care să asigure norma de 26 mp/loc. Practic, unele zone ale municipiului se află în contiguitate cu pădurile din zonă, ceea ce în realitate oferă avantajele unor zone verzi considerabile şi accesibile. Deşi la nivel urban (suprafaţa intravilană este luată în considerare) este posibil să nu existe spaţii verzi suficiente, această deficienţă poate fi compensată prin existenţa unor păduri sau zone verzi întinse la periferie sau în comunităţile rurale adiacente. O astfel de abordare mai largă ne permite să luăm în considerare mai ales impactul benefic al unor astfel de zone asupra reducerii poluării. Cei care nu sunt de acord cu includerea unor astfel de zone în inventarul spaţiilor verzi disponibile argumentează că aceste zone verzi pot să nu fie accesibile locuitorilor în viaţa de zi cu zi.

Concluzii. Reșița beneficiază de suprafețe considerabile de spații verzi atât în intravilanul municipiului, cât mai ales în zonele adiacente. Inventarierea spațiilor verzi nu este foarte riguroasă, dar indicatorul principal este relevant doar din punct de vedere statistic, orașul fiind generos înconjurat de păduri la care accesul este foarte facil.

Calitatea și poluarea aerului

La sfârșitul anilor 2000 rețeaua de monitorizare a calității aerului, pentru județul Caraș-Severin, a fost reproiectată, în funcție de rezultatul evaluării preliminare a calității aerului efectuată de Centrul de Evaluare a Calității Aerului (CECA) conform HG 586/2004 – privind înființarea și organizarea Sistemului Național de Evaluare și Gestionare Integrată a Calității Aerului (SNEGICA). Ca urmare a acestei evaluări a rezultat că la nivelul județului Caraș-Severin sunt necesare minimum 5 stații automate pentru monitorizareacalității aerului care să asigure o rezoluție spațio-temporală corespunzătoare pe cuprinsuljudețului.

Din luna februarie a anului 2018 funcționează o nouă stație de monitorizare a calității aerului la Moldova Nouă, menită să monitorizeze continuu nivelul de poluare pentru activitatea de pe iazurile de decantare ale agentului economic SC Moldomin SA Moldova Nouă, activitate aflată în procedura de infringement. În prezent rețeaua județeană cuprinde 6 puncte fixe terestre de măsurare a poluanților atmosferici, organizate ca stații automate, care necesită un minim de intervenție umană. Datele generate de stațiile automate ajung din oră în oră la un server aflat la sediul APMCS. Rețeaua județeană este componentă a rețelei naționale care cuprinde peste o sută de stații automate de monitorizare a calității aerului. Orașele cu peste 100.000 locuitori au mai mult de o stație, conform legislației în vigoare.

Figura 1: Harta cu amplasarea stațiilor de monitorizare în județul Caraș-Severin

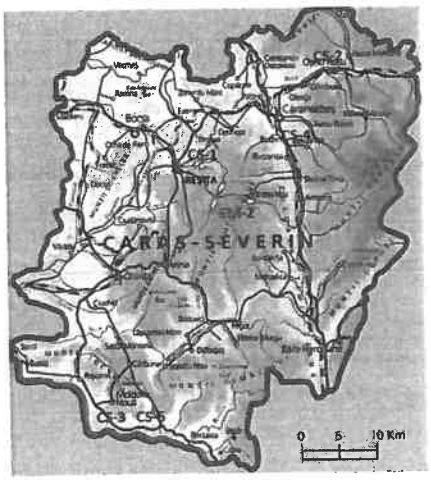

Sursa: APM Caraș-Severin

Stația CS-1 este amplasată în municipiul Reșița, pe Strada Petru Maior. A intrat în funcțiune în 2007. Este de tip industrial, fiind menită să evalueze impactul poluării atmosferice din surse ale industriei grele asupra zonelor locuite.

Tabelul 3:Valori măsurate la Staţia CS-1 Reşiţa în 2011-2019 (medii anuale)

	CO	NO_2	SO_2	O_3	PM_{10}	Pb	Cd	As	Ni
2011	0,19 mg/m^3	14,66 $\mu g/m^3$	8,09 $\mu g/m^3$	45,09 $\mu g/m^3$	29,05 $\mu g/m^3$	0,06 $\mu g/m^3$	9,9 ng/m^3	3,0 ng/m^3	3,6 ng/m^3
2012	0,15 mg/m^3	21,18 $\mu g/m^3$	9,75 $\mu g/m^3$	44,63 $\mu g/m^3$	21,86 $\mu g/m^3$				
2013	0,13 mg/m^3	10,58 $\mu g/m^3$		44,09 $\mu g/m^3$	15,60 $\mu g/m^3$				
2014	0,15 mg/m^3	8,86 $\mu g/m^3$		61,36 $\mu g/m^3$	11,78 $\mu g/m^3$				
2015	0,19 mg/m^3	7,89 $\mu g/m^3$		48,62 $\mu g/m^3$	22,79 $\mu g/m^3$				
2016			8,74 $\mu g/m3$	24,58 $\mu g/m^3$	17,21 $\mu g/m^3$	0,026 $\mu g/m^3$	0,60 ng/m^3	0,89 ng/m^3	4,00 ng/m^3
2017	0,32 mg/m^3	16,32 $\mu g/m^3$	7,27 $\mu g/m^3$	59,73 $\mu g/m^3$	19,06 $\mu g/m^3$	0,06 $\mu g/m^3$	3,34 ng/m^3	1,13 ng/m^3	1,78 ng/m^3
2018	0,38 mg/m^3	13,22 $\mu g/m^3$	9,53 $\mu g/m^3$	49,56 $\mu g/m^3$	15,53 $\mu g/m^3$	0,07 $\mu g/m^3$	2,69 ng/m^3	1,70 ng/m^3	5,30 ng/m^3
2019	0,47 mg/m^3	12,04 $\mu g/m^3$	11,08 $\mu g/m^3$	54,28 $\mu g/m^3$	14,65 $\mu g/m^3$	0,01 $\mu g/m^3$	0.81 ng/m^3	0,78 ng/m^3	2,09 ng/m^3

Sursa: APM Caraş-Severin, Raport privind starea mediului în judeţul Caraş-Severin, 2019

Pe baza datelor existente se poate afirma că starea aerului în municipiul Reşiţa şi judeţul Caraş-Severin este în curs de îmbunătăţire. S-au realizat măsurători pentru toţi poluanţii urmăriţi în mod obişnuit prin staţii automate.

În municipiul Reşiţa, nu s-au înregistrat depăşiri ale valorilor limită prevăzute în Legea nr. 104/2011 pentru indicatorul monoxid de carbon, dioxid de sulf, dioxid de azot şi ozon. Si la indicatorul PM10, trendul este de îmbunătăţire. Poluarea atmosferei cu pulberi se datorează unor cauze naturale (vânturi puternice, erupţii vulcanice, etc.), dar apare şi ca urmare a activităţilor antropice. Principalele surse antropice de poluare cu pulberi sunt: industria metalurgică şi cea siderurgică, centralele termice alimentate cu combustibili solizi, traficul rutier, etc. Natura acestor pulberi este extrem de diversă. Astfel, ele pot conţine particule de carbon (funingine), metale grele, oxizi de fier, sulfaţi, dar şi alte noxe toxice, unele dintre acestea având efecte cancerigene (cum este cazul poluanţilor organici persistenţi PAH, si PCB). În general pulberile au acţiune iritantă asupra ochilor, sistemului respirator, şi de scădere a rezistenţei la infecţii. Declinul industriei grele din Reşiţa a determinat scăderea considerabilă a emisiei de pulberi în zonă . Media anuală înregistrată a fost 17,22 µg/m3 , sub valoarea limită de 40 $\mu g/m^3$ în anul 2019 înregistrându-se un nivel în scădere, de 14,65 µg/m3.

Datele cele mai recente (2017- 2019) confirmă trendurile descrise mai sus. Pentru laborator, pentru poluanţii gazoşi nu există depăşiri, iar pentru pulberile sedimentabile există 2 depăşiri ale valorii limită zilnice stabilită de Legea nr. 104/2011 în 2017, una în 2018 şi 1 în anul 2019.

Depăşirile valorii-limită zilnice (50µg/m3) pentru PM10 s-au datorat în majoritatea situaţiilor, încălzirii domestice şi împrăştierii de materiale antiderapante pe timp de iarnă, dar şi resuspensiei prafului de către vânt.

Anumitor compuşi organici volatili (COV) li se acordă atenţie specială deoarece joacă un rol important în formarea ozonului de joasă altitudine şi a particulelor în suspensie.

Compușii organici volatili care contribuie la formarea ozonului, au în general o durată deviață scurtă în atmosferă. În contrast, COV-urile care sunt cel mai puțin reactive în procesul de formare a ozonului, pot fi transportate pe distanțe foarte lungi deoarece prezintă timpi de înjumătățire lungi în troposferă. O categorie aparte de compuși organici volatili o reprezintă hidrocarburile aromatice ușoare, așa-numita fracțiune BTEX (benzen, toluen, etilbenzen, xileni). Pentru acești compușii voltili la stația automată CS-1 Reșița nu s-au făcut măsurători.

Indicele de calitate a aerului este o modalitate mai simplistă pentru a descrie calitatea aerului, fiind adresată publicului larg și nu specialiștilor. Există indice global și indici specifici. Indicele global se stabilește pe baza indicilor specifici pentru fiecare poluant considerat. Nu toți poluanții măsurați de o anumită stație sunt luați în considerare în acest scop, ci doar dioxidul de sulf (SO2), dioxidul de azot (NO2), ozonul (O3), monoxidul de carbon (CO) și pulberile în suspensie (PM10), fapt care conferă o oarecare subiectivitate acestei caracterizări. Totuși, este un mod destul de bun de reprezentare a implicațiilor calității aerului asupra sănătății. Pentru a stabili un indice global este nevoie de minimum 3 indici specifici. Poluantul cu indicele specific cel mai mare dictează valoarea indicelui global. Valorile pe care le pot lua indicii globali și specifici sunt cuprinse în următoarea scară de la 1 la 6, după cum urmează:

1 - excelent - fără implicații asupra sănătății;

2 - foarte bun - fără implicații asupra sănătății;

3 - bun - pot apărea ușoare iritații; persoanele cu probleme respiratorii sau circulatorii ar

trebui să limiteze activitățile în aer liber;

4 – mediu - pot apărea ușoare iritații; persoanele cu probleme respiratorii sau circulatorii ar trebui să limiteze activitățile în aer liber;

5 - rău - persoanele sănătoase sunt evident afectate; persoanele cu probleme respiratorii sau circulatorii și vârstnicii ar trebui să stea acasă;

6 - foarte rău - persoanele sănătoase sunt evident afectate; persoanele cu probleme respiratorii sau circulatorii și vârstnicii ar trebui să stea acasă;

Tabelul de mai jos relevă Calitatea aerului reflectată prin indici de calitate la stația CS-1 Reșița în 2011-2019

Tabelul 4: Evoluția calității aerului în Reșița în perioada 2011-2019

	Total zile cu date valide	Nr. zile cu indice 1 („excelent")	Nr. zile cu indice 2 („foarte bun")	Nr. zile cu indice 3 („bun")	Nr. zile cu indice 4 („mediu")	Nr. zile cu indice 5 („rău")	Nr. zile cu indice 6 („foarte rău")
2011	351	44	216	83	6	2	0
2012	238	48	127	47	10	5	1
2013	353	96	214	41	2	0	0
2014	352	214	68	70	0	0	0
2015	347	47	148	137	15	0	0
2016	193	108	82	3	0	0	0
2017	346	10	44	175	104	13	0
2018	363	6	126	183	40	8	0
2019	365	6	132	179	41	7	0

Sursa: APM Caraș-Severin, Raport privind starea mediului în județul Caraș-Severin 2019

Din perspectiva planificării procesului de dezvoltare locală, este important de știut care sunt sectoarele/activitățile care contribuie la poluarea atmosferică precum și principalele categorii de agenți poluatori:

- Sectorul energiei (producție și consum) influențează semnificativ calitatea atmosferei. Studiile relevă că, de exemplu, cea mai mare parte a emisiilor de dioxid de carbon sunt rezultatul producerii energiei. Impactul producției și consumului de energie termică asupra mediului este semnificativ, are efecte pe termen lung, și se concretizează în acidifierea precipitațiilor, solului și a apelor de suprafață, precum și în schimbările climatice.

Important pentru autoritățile locale este faptul că la nivelul municipiului Reșița, încălzirea rezidențială și prepararea hranei contribuie în proporție covârșitoare, mai mult decât arderile energetice în industrie, arderile în industria energetică, încălzire comercială și instituțională și producția și distribuția produselor petroliere la poluarea atmosferică (emisii substanțe acidifiante, emisii precursori ai ozonului, emisii metale grele etc.).

- Sectorul industrial are și el un impact semnificativ. În județul Caraș - Severin și respectiv municipiul Reșița, poluarea aerului este determinată în special de fabricarea de fontă și oțel (emisii substanțe acidifiante, metale grele, NO_x, poluanți organici persistenți) și respectiv de activitatea de asfaltare a drumurilor (PM2,5 și PM10 – particule primare și precursori secundari de particule).
- Transportul reprezintă și el un sector cu implicații semnificative asupra calității aerului, iar la nivelul județului Caraș-Severin s-a evidențiat în ultima perioadă un trend de creștere a emisiilor poluante rezultate din trafic în totalul emisiilor. Această situație a fost favorizată pe de o parte de restrângerea sectorului industrial, iar pe de altă parte de creșterea exponențială a parcului auto. Din datele existente se constată faptul că autoturismele reprezintă cea mai importantă sursă de emisii pentru metan, compuși organici volatili nemetanici, monoxid de carbon și metale grele.
- Agricultura reprezintă la nivel mondial un sector care în condițiile cultivării plantelor și animalelor la scară industrială generează un impact semnificativ asupra mediului și în special asupra aerului. În județul Caraș-Severin, impactul activităților din sectorul agricol asupra aerului se manifestă prin emisiile de amoniac și de compuși organici volatili nemetanici, rezultate din activitățile de creștere intensivă a animalelor (porcine și pui pentru carne).

Din perspectiva unor acţiuni viitoare care să vizeze îmbunătăţirea calităţii aerului, autorităţile locale dispun de atribuţii care le permit să se concentreze asupra domeniului transportului, al creşterii în continuare a eficienţei energetice a clădirilor şi pe sprijinirea proiectelor de producere a energiei regenerabile. În domeniul transportului, pot fi luate măsuri de reducere a dependenţei de autoturism în special pentru deplasări scurte, în oraş - încurajarea folosirii transportului în comun, crearea de piste de biciclete în vederea încurajării unor modalităţi alternative de transport în interiorul municipiului. Tot în domeniul transportului se pot lua măsuri care vizează modernizarea infrastructurii rutiere şi fluidizarea traficului. În domeniul eficienţei energetice, primăria trebuie să realizeze în continuare programele de reabilitare termică a locuinţelor.

Planul de menţinere a calităţii aerului în judeţul Caraş-Severin 2020-2024 conţine o serie de măsuri care sunt menite să reducă poluarea aerului din cauza traficului auto şi încălzirii clădirilor publice şi rezidenţiale din Reşiţa. Astfel, în cadrul măsurii "Reabilitarea/modernizarea arterelor de circulaţie din municipiul Reşiţa" planul prevede o serie de acţiuni care vizează optimizarea infrastructurii rutiere, astfel încât să favorizeze conexiuni mai bune, transportul în comun şi traficul pietonal şi nemotorizat. În cadrul măsurii "Continuarea programului de reabilitare termică a clădirilor instituţionale" se prevede reabilitarea energetică a 7 unităţi de învăţământ şi de asemenea se are în vedere reabilitarea termică a unui număr considerabil de blocuri de locuinţe în cadrul măsurii " Continuarea programului de reabilitare termică a clădirilor rezidenţiale din municipiul Reşiţa".

Concluzii

La nivelul judeţului Caraş-Severin cu câteva excepţii (siderurgia, unităţile miniere ieşite din circuitul economic), sectorul industrial nu mai reprezintă un contributor important la poluarea atmosferică. Rolul principal a fost preluat de traficul auto, cu precădere în oraşe şi în sezonul cald.

La fel ca în alte puncte de pe glob aflate la latitudini geografice similare, se observă concentraţii de ozon ridicate în perioadele caniculare. De asemenea, frecvente probleme de poluare atmosferică sunt create de haldinele de deşeuri menajere deficitar gestionate, precum şi de unităţile de elaborare a materialului asfaltic pentru acoperirea carosabilului. De importanţă mai mică, dar deloc neglijabilă, este aportul sistemelor de încălzire rezidenţială cu combustibili solizi, sesizat de staţiile de monitorizare de fiecare dată în timpul iernii.

Totodată, există încă lacune de cunoaştere. Până acum, la nivel de judeţ nu a existat vreun program de monitorizare a mercurului, hidrocarburilor aromatice policlice, a particulelor fine (PM2,5 şi PM1), a hidrocarburilor alifatice, a aldehidelor şi cetonelor, a cromului hexavalent. Aceasta presupune costuri foarte ridicate, cel puţin de ordinul sutelor de mii de euro doar pentru implementarea sistemului, fără a pune la socoteală întreţinerea. Totuşi, considerăm că ar trebui efectuate studii ale genezei şi distribuţiei acestor poluanţi, îndeosebi în mediul urban, având în vedere faptul că numărul de autovehicule este de peste 5-6 ori mai mare decât în 1990.

La Reşiţa şi în general la nivel judeţean, calitatea aerului este mai bună comparativ cu alte zone din ţară, în special datorită activităţilor industriale mai reduse. Pe de altă parte Reşiţa nu este un centru urban de mari proporţii, iar celelalte oraşe din judeţ sunt de asemenea de talie mijlocie şi mică.

Gestionarea deşeurilor menajere este în curs de îmbunătăţire prin restructurarea întregului sistem judeţean. Tabloul poluării aerului se schimbă şi începe să crească contribuţia traficului auto în termeni absoluţi, în condiţiile în care deocamdată nu există mijloacele necesare pentru caracterizarea indicatorilor relevanţi.

În general starea aerului este mai bună faţă de perioada de programare precedentă, iar sistemul de colectare a datelor este mult mai eficient.

Poluare apă

Râurile şi lacurile artificiale din amonte de Reşiţa asigură necesarul de apă pentru populaţie şi industrie. La nivel de judeţ volumul de apă captat pentru apă potabilă (40 captări) a fost de 47,8 mil.mc şi restituit 42,8 mil.mc. Pentru industrie, 61 captări, asigură un volum de 64,8 mil.mc apă, restituit 6l,l mil.mc. Pentru apa industrială se remarcă o scădere la jumătate a volumului necesar, rezultată reducerii activităţii la UCMR, TMK.

Consumatorii municipiului Reşiţa sunt:

- TMK. S.A. - apă industrială cat.III-a şi potabilă în volum de 28.789 mii mc;

- AQUACARAŞ - alimentare cu apă potabilă din priza lacului Secu.

Pentru suplimentare se folosesc racorduri cu conducta de 1400 mm a TMK S.A. şi racorduri din conductele forate de centrala hidroelectrică CHE Grebla. Cele 2 surse principale sunt dimensionate fiecare la 2,2 mc/s.

Studiul de modernizare a alimentării cu apă pentru Reşiţa, propune o mărire a debitelor, staţie de tratare a apei extinsă, noi rezervoare de apă potabilă.

În ceea ce priveşte restituirile, din volumul total, 82% este tratat insuficient prin staţia de epurare Reşiţa, care are treapta mecanică subdimensionată, urmând a se executa în curând extinderea staţiei. Lipseşte şi treapta biologică, în completarea treptei mecanice.

Staţia de epurare, dimensionată pentru 125.000 L.E., se află amplasată pe malul drept al râului Bârzava, la ieşirea din localitatea Reşiţa.

Capacităţi: numărul total de locuitori este de 71.569, din care :

- 70.816 locuitori branşaţi la alimentarea cu apă;

- 67.680 locuitori racordaţi la canalizare;

- instituţii publice : 178 branşate la reţeaua de alimentare cu apă, din care 142 racordate la reţeaua de canalizare.

- agenţi economici: 848 branşaţi la reţeaua de alimentare cu apă, din care 142 racordaţi la reţeaua de canalizare.

Deşi cantităţile de substanţe toxice evacuate sunt mici, ele sunt periculoase prin toxicitatea ridicată. La nivelul municipiului Reşiţa, restituţia se face în râul Bîrzava.

Unităţi cu rol determinant în poluare sunt :

- TMK. S.A., evacuează 804 l/s ape uzate impurificate cu cianuri, amoniu, hidrogen sulfurat, suspensii şi produse petroliere. Sectoarele ce produc probleme sunt concseria, epurarea gazului de furnal şi laminoarele.

- U.C.M.R. S.A., evacuează 160 l/s din care 40% este insuficiet epurată.

- PLASTOMET duce la depăşiri ale limitelor maxime admise la suspensii amoniu şi CCOMn.

Ca urmare, râul Bârzava, la ieşirea din Reşiţa, se încadrează în râuri de categoria a II-a a calităţii apei, de degradări pe o lungime de 45 km.

Cazuri accidentale s-au întâlnit pe Bârzava, cu depăşiri de cianuri (iunie 1993) până la valori de 0,056 mg/l, reprezentând o depăşire de 460%, a concentraţiei maxime admisibile de 0,01 mg/l. Tot accidental se produc depăşiri ale limitelor avizate la produse petroliere.

În ultima perioadă, din 2000, până în prezent, s-a constat îmbunătăţirea calităţii apei, barometrul fiind dat de apariţia faunei piscicole în cursul râului, chiar pe raza oraşului.

Apa potabilă

Sursele de apă potabilă ale Reşiţei sunt reprezentate de surse de suprafaţă – lacul Secu, sau izvoare – Sodol. De la sursă apele sunt tratate în uzina de apă de la parcul zoologic şi distribuite spre reţeaua majoră, sau rezervoare de înmagazinare (lângă uzina de apă, Dl. Morii, zona Govîndari, Dl. Crucii, Str. Panduri). Pentru circuitul industrial se foloseşte apă din lacurile de acumulare din amonte de oraş construite în acest scop – Gozna, Breazova, Trei Ape, sau din sistemul de aducţiune din Semenic, cu coborâre din Dl. Ranchina spre lacul Grebla. În urma reducerii activităţii industriale care consuma un procent important de apă a lacurilor, se disponibilizează un volum însemnat de apă, posibil de folosit în alimentarea cu apă a populaţiei, după o prealabilă tratare.

Lungimea totală a reţelei simple de distribuţie a apei potabile în perioada 2014-2019 este de 145,8km. Capacitatea instalaţiilor de producere a apei potabile în perioada 2014-2019 este de 54432mc/zi.

Tabelul 5: Cantitatea de apa potabila distribuita consumatorilor

Anul	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total (mii mc)	3264	3172	3021	2907	2905	2877
din care: pentru uz casnic (mii mc)	2364	2336	2261	2249	2296	2193

Sursa: INS-GOS108A

La nivelul municipiului Reşiţa s-asigurat apă potabilă în program continuu. Volumele şi debitele de apă autorizate sunt:

1. Lacul Secu (reţea TMK)

- zilnic maxim = 24931,51 m3 (288,56 l/s); anual = 9100,000 mii m3
- zilnic mediu = 19178,08 m3 (221,97 l/s); anual = 7000,000 mii m3
- zilnic minim = 15342,47m3 (177,58 l/s); anual = 5600,000mii m3

Funcţionare permanentă: 365 zile/an, 7 zile/săptămână, 24 ore/zi

2. Lacul Secu (pentru staţiunea Secu):

- zilnic maxim = 17,80 m3 (0,206 l/s); anual =6,5 mii m3
- zilnic mediu = 13,69 m3 (0,159 l/s); anual =5,0 mii m3
- zilnic minim = 6,849 m3 (0,079 l/s); anual =2,5 mii m3

Funcţionare permanentăa: 365 zile/an, 7 zile/săptămână, 24 ore/zi.

3. Izvoare Sodol

- zilnic maxim = 658 m3 (7,61 l/s); anual =240,17 mii m3
- zilnic mediu = 548 m3 (6,34 l/s); anual =200,020 mii m3
- zilnic minim = 384 m3 (4,44 l/s); anual =140,16 mii m3

Funcţionare permanentă: 365 zile/an, 7 zile/săptămână, 24 ore/zi.

Reţeaua de distribuţie a apei tratate de la Uzina de Apă a municipiului Reşiţa, se face prin intermediul a 7 racorduri astfel:

- oraşul vechi - vest: DN 400;
- oraşul vechi – sud: DN 300;
- Stavila: DN 200;
- Randuri: DN 200;
- Hala Nouă: DN 200;
- Lunca Bârzavei: DN 800÷1000;
- Dealu Morii: DN 800 – nefuncţional.

Distribuţia apei în sistemul de alimentare cu apa al localităţii se realizează gravitaţional

cca.80%, restul fiind distribuită prin pompare. Reţeaua de distribuţie, Ltot=156,5 km, este echipată cu cămine de vane şi hidranţi de incendiu exteriori. Distribuţia apei în staţiunea Secu se realizează gravitaţional printr-o conductă de oţel şi PVC cu Dn=100-150 mm şi lungimea totală de 2000 m. Canalizarea menajeră datează de la începutul anilor 1950, iar staţia de epurare de la Cîlnic de la 1970, o dată cu dezvoltarea cartierului Govîndari. Lungimea reţelei de canalizare (2012-2019) este de 112,5 km (faţă de 120 km străzi). Nu sunt racordate zone din limita intravilanului, mai ales zonă de deal (Driglovăţ, Triaj). Staţia de epurare are trepte de tratare bio-mecanice, dar necesită extinderi şi modernizări. Există şi gospodării din oraşul vechi, ce nu au racord la canalizarea oraşului.

Tabelul 6: Evacuarea apelor uzate

Categoria apei	Receptori autorizaţi	Volum total evacuat		
		Zilnic (m3/zi)		Anual Mii m3
		Maxim	Mediu	
Ape uzate orăşeneşti si pluviale epurate	Râul Bârzava	32054,79	24657,53	9000

Sursa: S.C. AQUACARAS S.A.

Apele uzate menajere sunt colectate prin reţeaua de canalizare, de tip mixt, având o lungime totală de 112,495 km, ajungând apoi în staţia de epurare.

Staţia de epurare a municipiului Reşiţa, investiţie finalizată prin programul ISPA, este o staţie de epurare mecano - biologică, amplasată în aval de cartierul Calnic, cu două trepte de epurare, având tratare mecanică 835 l/s şi tratare biologică 600 l/s ;

La staţia de epurare există 8 foraje de monitorizare a apei din pânza freatică. F1, F2,F3 şi F4 sunt amplasate la bazinele de decantare intermediară, iar F5, F6, F7 şi F8 sunt amplasate la bazinele de aerare şi camera de distribuţie a decantorului secundar.

Nămolul rezultat din Treapta A (nămol primar) şi din Treapta B (nămol în exces), în urma procesului de îngroşare, este transferat către fermentatoarele anaerobe pentru stabilizare (fermentare anaerobă mezofilă), de unde în urma fermentării, concentraţia de solid în suspensie se reduce la 33 g/l şi se produce biogaz. Cantitatea medie de biogaz, proiectată, produsă de fermentatoare este de 2,160 m3/zi, cu o putere calorică de 5,75 kWh/m3.

Nămolul deshidratat rezultat (V=25,4 m3/zi) se depozitează provizoriu pe paturile de uscare de la noua stație de epurare (capacitate stocare 14 zile) S=237 m2, platforma betonată aflată în incinta stației de epurare. Apoi, până la eliminarea finală, acesta se transfera pe paturile de uscare, de la vechea stație de epurare, care au o suprafață totala 3500 m2.

Aquacaras SA are în derulare investiția „Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Caraș-Severin-Aglomerarea Reșița'', reglementată din punct de vedere al gospodăririi apelor prin Aviz nr.ABAB-203 din 01.10.2014 privind: „Construirea sși reabilitarea surselor de apă și stațiilor de tratare a apei în Reșița, Bocșa, Anina și Oravița", „Reabilitare izvoare Sodol, stație nouă de clorare și rezervor nou de contact în Reșița", emis de Administrația Bazinală de Apă Banat.

În cadrul acestui proiect operatorul Aquacaras SA are următoarele obligații:

- Extindere rețea de canalizare, inclusiv racorduri – 36,32 km; Termen de finalizare: Sem.II 2021.

- Reabilitare rețea canalizare, inclusiv racorduri – 1,18 km; Termen de finalizare: Sem. II 2021.

- Stații noi de pompare ape uzate – 9; Termen de finalizare: Semestrul II 2021.

- Extindere Stație de epurare ape uzate cu treapta terțiară- 125 000 LE. Termen de finalizare: Semestrul II 2021.

- Punerea in funcțiune a stației la parametrii avizați. Termen de finalizare: 28.02.2022.

Concluzii

Municipiul Reșița beneficiază de resurse importante de apă potabilă și industrială. Infrastructura pentru captarea, prepararea și distribuția apei este parțial învechită și necesită proiecte de înlocuire, reabilitare și retehnologizare, pentru a asigura cantitatea și mai ales calitatea apei distribuite la consumatori. Evacuarea apelor uzate se face printr-o rețea de canalizare încă insuficient dezvoltată, iar epurarea se face în doar două trepte de epurare, ceea ce determină poluarea râului Bârzava.

Poluare sol/terenuri

Una dintre problemele cele mai semnificative cu care se confruntă orașele din fostele state comuniste din Europa Centrală și de Est este legată de prezența unor terenuri sever afectate de poluare cu substanțe chimice și/sau biologice (termenul folosit în literatura de specialitate pentru a desemna aceste terenuri este cel de brownfields). Există câteva caracteristici legate de modul în care orașele industriale din perioada comunistă, inclusiv Reșița, s-au dezvoltat spațial și care influențează în prezent opțiunile de regenerare urbană. Aceste caracteristici includ[190]: prezența siturilor industriale în apropierea centrului orașului (deciziile legate de alocarea terenurilor erau decizii pur administrative și nu determinate de piață); o supra-alocare a terenurilor pentru uzuri industriale; o pondere a terenurilor industriale în totalul terenurilor semnificativ mai mare în fostele orașe comuniste (aprox. 5% în cazul Parisului și Londrei, 15% în Praga și Varșovia și 48% în Sf. Petersburg). Proximitatea față de centrul orașului și de zonele rezidențiale face ca aceste situri să devină, de multe ori, mai ales în lipsa unor proiecte de regenerare urbană, o parte integrantă a panoramei urbane. Proiectele noi de dezvoltare urbană, din cauza complicațiilor asociate cu

[190] Bertaud, A., The Spatial Structures of Central and Eastern European Cities: More European than Socialist?, iunie 2005, http://alain-bertaud.com/AB_Files/AB_Central%20European%20Spatial%20Structure_Figures_2.pdf.

aceste terenuri, tind să ocolească și „să sară„ peste aceste zone, accentuând dificultatea redezvoltării siturilor contaminate.

În prezent, România și Polonia sunt cele 2 țări din Uniunea Europeană care au pe teritoriul lor cel mai mare număr de hectare de terenuri contaminate chimic și biologic (900.000 hectare România și 800.000 hectare Polonia)[191]. Întinderea acestor terenuri contaminate nu reprezintă singura problemă – în România nivelul transferurilor acestor terenuri este minimal, ceea ce înseamnă că există foarte puține șanse ca aceste terenuri să fie redezvoltate[192]. Potrivit aceluiași studiu citat anterior, la nivelul țării noastre, riscurile asociate cu tranzacțiile care implică terenuri contaminate sunt controlate/determinate (a doua categorie de risc din patru posibile, în ordine descrescătoare), ceea ce înseamnă că în general se cunoaște problema contaminării și că uneori se poate negocia un preț redus pentru acel teren ca urmare a existenței contaminării. În 2015 a fost realizată și adoptată HG 683 privind aprobarea Strategiei naționale și a Planului Național pentru gestionarea Siturilor Contaminate din România.

Potrivit inventarului național, în județul Caraș-Severin există 42 de situri contaminate/potențial contaminate, (APM Caraș-Severin, Raport privind starea mediului în județul Caraș-Severin 2019) care după proveniență se pot clasifica în:

a) 28 situri din industria minieră, din care:

- 6 iazuri de decantare miniere:

-Iazul Boșneag Extindere și Iazul Tăușani - EM Moldomin Moldova

-Iazul Bocșa 1 – EM Ocna de Fier – Dognecea;

-Iazul Valea Porcului și Iazul Valea Ciotorogului - EM Ruschița;

-Iazul Sasca Montana – EM Sasca Montană.

- 19 halde de steril de mină:

-Halda Schluth, Halda Stația Unghiulară, Halda Funicular, Halda Școala de Calificare, Halda Rampă, ---Halda Preparație, Halda Tâlva Zânei Ponor - EM Banat Anina

-Halda Puț Stânăpari, Halda Orizont 525, Halda Orizont 475, Halda Unguleru, Halda Gheorghe - EM Sasca Montană

-Halda Valea Mare, Halda Valea Mare Meteo, Halda Terezia, Halda Suvarov SW, Halda Suvarov SE, Halda Interioară, Halda Apele Albe –EM Moldomin Moldova Nouă

- 2 foste incinte miniere - Incinta Preparație, Incinta Puț I -EM Banat Anina

- 1 carieră – Cariera Doman - EM Banat Anina.

b) 5 situri din industria metalurgică – depozitare zgură metalurgică

-Halda de zgură Nr.1, Halda de zgură și slam metalurgic Nr.2 – Oțelu Roșu

-Halda de zgură metalurgică veche, Halda de zgură nouă, Halda Km 2–Reșița

c) 8 depozite deșeuri municipale - Reșița, Caransebeș, Oțelu Roșu, Bocșa,

---

[191] Lee Oliver, Uwe Ferber, Detlef Grimski, Kate Millar, Paul Nathanail, The Scale and Nature of European Brownfields, 2005, https://www.researchgate.net/publication/228789048_The_Scale_and_Nature_of_European_Brownfield.

[192] NICOLE Brownfield Working Group, Environmental Liability Transfer in Europe: Divestment of Contaminated Land for Brownfield Regeneration, iunie 2011.

Moldova Nouă, Anina, Oravița, Băile Herculane

d) 1 sit industria constructoare de mașini - 1 platformă industrială UCM – Reșița.

La nivelul municipiului Reșița, există 8 situri contaminate la fostele halde de zgură, un sit industrial-UCM Reșița și un depozit de deșeuri municipale:

- Depozit deseuri municipale, închis și ecologizat, cu receptia finală 31. 10. 2017, Reșița, Strada Lupacului, FN, în apropiere de Pârâul Bârzăvița, afluent al râului Bârzava

- Municipiul Reșița teren KM 2 drum centură- depozit deșeuri inerte

- Teren platformă industrială Mociur, CF. nr. 34470 suprafață 14579 mp.

- Teren platformă industrială Mociur CF. nr. 42428 suprafață 402 mp.

- Teren platformă industrială Mociur CF. nr. 42794 suprafață 9923 mp.

- Teren platformă industrială Mociur CF. nr. 45140 suprafață 19800 mp.

- Teren platformă industrială Mociur CF. nr. 45828 suprafață 213 mp.

- Teren platformă industrială Mociur CF. nr. 45830 suprafață 139,5 mp

Zona Mociur: Suprafața totală= 45.056,5mp

Conform Planului de acțiune din cadrul Strategiei Naționale și Planului Național de acțiune pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România, listele siturilor contaminate/potențial contaminate se elaborează și aprobă prin Hotărâre de Guvern și pot fi puse la dispoziția persoanelor interesate în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, în măsura în care informațiile cuprinse în cadrul acestora vor fi în totalitate cu caracter public.

Concluzii.

În municipiul Reșița există 8 situri contaminate (haldă de zgură, depozit de deșeuri. terenuri în zona industrilă Mociur) în suprafețe considerabile, numai în zona Mociur totalizând peste 4,5 ha.

Utilizare terenuri

Modul în care se schimbă utilizarea terenurilor de-a lungul timpului ne oferă informații importante despre impactul activităților antropice asupra mediului înconjurător – de ex. extinderea construcțiilor în zone agricole și semi-agricole duce la fragmentarea habitatelor naturale pentru numeroase specii. Potrivit datelor și informațiilor colectate de pe site-ul INS: Baza de date TEMPO-Online, domeniul Agricultura, matricea AGR101B – Suprafața fondului funciar după modul de folosință pentru perioada 2010-2019, sunt prezentate mai jos schimbările înregistrate în acoperirea/utilizarea terenurilor pentru o perioadă de zece ani la nivel municipal. Datele prezentate pentru fiecare tip de categorie de acoperire/utilizare a terenului sunt exprimate în termeni absoluți (ha), precum și ca valoare procentuală din anii 2010 și 2014 față de care se calculează tendințele. Tabelul 7 redă aceste informații.

Tabelul 7: Suprafață fond funciar după modul de folosire (comparație 2014-2019)

Anul	Terenuri arabile	Pasuni	Fanete	Vii	Livezi	Terenuri agricole TOTAL	Paduri si alte terenuri cu vegetatie forestiera	Terenuri cu ape si ape cu stuf	Cai de comunicatii si cai ferate	Terenuri ocupate cu constructii si curti	Terenuri degradate si neproductive	Terenuri neagricole TOTAL	SUPRAFATA TOTALA
2014	1086	3964	2531	0	136	**7717**	9842	128	99	1902	103	**12074**	**19791**
2015	1086	3016	2531	0	136	**6769**	10752	128	142	1940	103	**13065**	**19834**
2016	1086	3016	2531	0	136	**6769**	10752	128	142	1940	103	**13065**	**19834**
2017	1086	3016	2531	0	136	**6769**	10752	128	142	1940	103	**13065**	**19834**
2018	1086	3016	2531	0	136	**6769**	10752	128	142	1940	103	**13065**	**19834**
2019	1086	3016	2531	0	136	**6769**	10751	128	142	1940	103	**13064**	**19833**

Sursa: date INS și Primăria Reșița

Suprafața funciară a municipiului Reșița a crescut în perioada 2014-2019 cu 42 ha (0,21%). Din examinarea datelor din tabel se poate observa că în această perioadă suprafața agricolă totală era în scădere cu 948 de ha, adică 12,28%, scăderea producându-se în totalitate în anul 2015 la categoria Pășuni.

La categoria terenuri neagricole creșterile cele mai importante s-au înregistrat la categoria păduri și altă vegetație forestieră (909ha), Terenuri ocupate cu constructii și curți (38 ha) și Căi de comunicații și căi ferate (43 ha).

Figura 2: Evoluția suprafeței fondului funciar la Reșița - % (față de 2014) în perioada 2014 - 2019

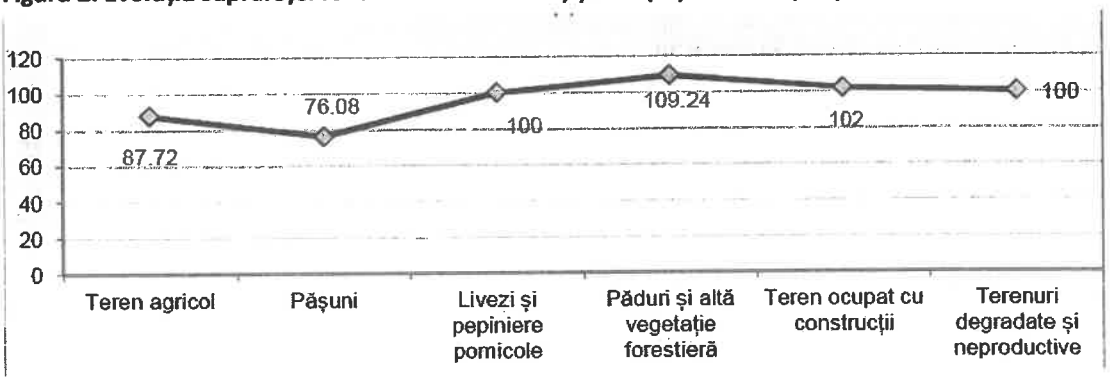

Sursa: APM Caraș-Severin, Raport privind starea mediului în județul Caraș-Severin, 2019)

Agricultura ecologică

Conform definiției date de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentruagricultura organică, agricultura ecologică este un sistem de producție care pune o mare importanță pe protecția mediului și a animalelor, prin reducerea sau eliminarea utilizării organismelor modificate genetic și a produselor chimice sintetice de tipul fertilizatorilor, pesticidelor și a promotorilor regulatorilor de creștere. Acest mod de producție agricolă are o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă a agriculturii, la creșterea activităților economice și contribuie substanțial la conservarea mediului înconjurător. Agricultura ecologică este o metodă agricolă care urmărește să producă alimente utilizând substanțe și procese naturale. În perioda de producție se interzice utilizarea organismelor modificate genetic (OMG-uri și derivatele acestora), a fertilizanților și pesticidelor de sinteză, a stimulatorilor și regulatorilor de creștere, hormonilor, antibioticelor etc. Prin urmare, agricultura ecologică are un impact limitat asupra mediului, pentru că încurajează: utilizarea responsabilă a energiei și a resurselor naturale; menținerea biodiversității; conservarea echilibrelor ecologice regionale; creșterea fertilității solului; menținerea calității apei.

În ultimii ani, la nivelul județului Caraș-Severin, suprafața cultivată în agricultura ecologică a crescut, după cum se poate observa în tabelul următor:

Tabelul 8:Suprafața cultivată în agricultura ecologică față de suprafața agricolă a județului

Anul	Suprafața agricolă a județului	Suprafața cultivată în agricultura ecologică	%
2015	396915	0	
2016	394642	0	
2017	387603	0	
2018	386881	3035,76	0,78%
2019	386831	5328.09	1,45%

Sursa: APM Caraș-Severin, Raport privind starea mediului în județul Caraș-Severin, 2019 p. 164

Deșeurile

Atunci când se descrie interacțiunea dintre om/comunitate și mediu se folosește conceptul de amprentă ecologică. În 1992, cercetătorul american William Rees definește „amprenta ecologică" ca fiind acea formulă de calcul prin care întreaga întindere a Pământului se împarte la numărul său de locuitori, din care rezultă suprafața Terrei de care are nevoie un individ sau o organizație pentru a-și asigura necesarul de resurse și pentru a-și biodegrada complet deșeurile generate de-a lungul întregii sale existențe. Acest instrument a fost preluat mai departe de mediul business, cel educațional și neguvernamental. Indexul creat măsoară în esență presiunea pe care o exercităm asupra ecosistemelor, nivelul de productivitate și regenerarea a resurselor naturale, astfel încât să poată satisface nevoile omenirii și gradul de absorbție a deșeurilor produse. Plecând de la acest instrument, în anul 2007 s-a estimat că la valoarea consumului și a deșeurilor produse mondial, avem nevoie de o planetă și jumătate pentru a susține ritmul accelerat al dezvoltării și consumului actual. Capacitatea de regenerare a planetei este depășită total de stilul actual de viață al omenirii, un model total nesustenabil de dezvoltare al societății globale[193].

Deșeurile reprezintă așadar o parte semnificativă din impactul unei comunități asupra mediului, reflectând în mod fidel tiparele de consum – odată cu bunăstarea comunităților crește de obicei și cantitatea de deșeuri. Modul în care se realizează managementul deșeurilor – colectare, depozitare, este și el direct legat de cât de durabil/sustenabil o anumită comunitate își propune să se dezvolte.

Activitatea de colectare a deșeurilor menajere se desfășoară în municipiul Reșița și cartierele aparținătoare: Țerova, Moniom, Câlnic, Secu, Cuptoare și Doman. Recipientele utilizate pentru colectarea deșeurilor menajere sunt de următoarele tipuri:

- containere de 6 mc, 7mc – 21 de buc;

- eurocontainere de 1,1 mc - 590 de buc;

- eurocontainere 1.1mc -420 buc- pentru colectarea deseurilor reciclabile, după cum urmează: 206 eurocontainere albastre pentru colectare deșeuri din hârtie și carton, 214 eurocontainere galbene pentru colectare plastic și metal;

- containere tip clopot, verzi, 200 buc. pentru colectarea deșeurilor reciclabile de sticlă (au fost înlocuite eurocontainerele de 1,1 mc, verzi, pentru colectarea sticlei);

[193] SOCIETAL, Ce este "amprenta ecologică", http://www.societal.ro/ro/comunitate/articole/ce-este-amprenta-ecologica--642.html.

- pubele de plastic de 120-140 l – 720. buc, puse la dispoziție de către operatorul de salubritate pentru cetățenii care locuiesc la case.

Niciunul dintre aceste containere nu este dotat cu sistem inteligent de monitorizare a gradului de încărcare sau alt parametru monitorizat.

În municipiu există 10 platforme subterane funcționale și 7 platforme în construcție pentru colectarea deșeurilor reciclabile.

Nu există o platformă/hartă online care să ofere informații cetățenilor despre centrele de colectare a electrocasnicelor și diferitelor tipuri de deșeuri. Nu există senzori care să monitorizeze nivelul de umplere al recipientelor de reciclat pentru a evita supraîncărcarea acestora.

În prezent, numărul punctelor de precolectare a deșeurilor menajere este de 255, pe toate platformele fiind repartizați și recipienți pentru colectare selectivă pe cele 3 categorii. Sunt repartizate containere pentru colectarea reciclabilelor și în cartierele aparținătoare.

Deșeurile menajere colectate au fost transportate, la deponeul ECO-BIHOR Oradea, acestea se transbordează în Municipiul Reșița pe o platformă betonată.

Începând cu luna noiembrie 2020, deșeurile colectate se depozitează la CMID Lupac, în baza contractului încheiat cu SC Girexim Universal SA.

Activitatea de colectare este monitorizată în permanență. Monitorizarea se realizează prin sistemele de GPS, toate autospecialele fiind dotate cu acest sistem.

Prin H.C.L. nr. 39/ 2017 a fost aprobat studiul de fezabilitate „Amenajare platforme de colectare deșeuri menajere în municipiul Reșița". Prin realizarea acestui studiu s-a dorit asigurarea infrastructurii pentru colectarea deșeurilor, pentru îmbunătățirea nivelului de dezvoltare socio-economică din punct de vedere al gestionării deșeurilor. În cadrul studiului s-a adoptat realizarea următoarelor tipuri de platforme pentru colectarea deșeurilor menajere:

- platforme de colectare subterane prin care se urmărește o mai bună colectare a deșeurilor și o eficientizare a serviciului de salubritate;

- platforme de colectare supraterane îngrădite, acoperite, betonate, iar accesul cetățenilor în vederea depozitării gunoiului selectiv se realizează pe bază de cartele, astfel încât sunt utilizate doar de către cei care au încheiat contract cu societatea de salubrizare;

În bugetul municipiului Reșița pe anul 2020 au fost prevăzute fonduri pentru realizarea unui proiect tehnic și amenajare a 25 de platforme supraterane pentru colectarea deșeurilor menajere de la populație. Acestea se află în stadiul de execuție și se vor adăuga celor 32 de platforme realizate până în prezent în diverse zone din municipiul Reșița.

Colectarea selectivă a deșeurilor

În municipiului Reșița este strict interzisă depozitarea la platformele gospodărești pentru colectarea deșeurilor menajere și reciclabile de la populație a următoarelor tipuri de deșeuri:

- deșeuri provenite din activități de construire/ reconstruire/ demolare (moloz);

- deșeuri vegetale (provenite din toaletări de arbori, arbuști, tuns gard viu, cosit iarbă etc.);

- deșeuri voluminoase (mobilier, covoare, uși, saltele, ferestre, etc.);

- deşeuri de echipamente electrice şi electronice - DEEE (frigidere, congelatoare, televizoare, componente electrice şi electronice etc.);

Pentru toate aceste tipuri de deşeuri există locuri stabilite de depunere şi preluare.

Au fost organizate campanii lunare de colectare a deşeurilor de echipamente electrice şi electrocasnice (DEEE), în asociere cu Asociaţia Română pentru Reciclare RoRec. Organizarea periodică a acestor campanii a devenit tradiţie pentru organizatori şi tinde să devină obişnuinţă pentru cetăţenii municipiului, lucru îmbucurător şi care relevă eficienţa campaniilor de informare şi conştientizare.

Curăţenia oraşului este un obiectiv municipal important. De aceea, începând cu data de 1 martie 2020, Primăria municipiului Reşiţa a demarat un amplu program în ceea ce priveşte curăţenia municipiului, menit să angreneze persoanele juridice, persoane fizice, agenţi/operatori economici, instituţii, asociaţii de proprietari, organizaţii nonguvernamentale, într-un cuvânt întreaga societate. Această acţiune s-a finalizat în data de 15 aprilie 2020. Principalele acţiuni efectuate în cadrul acestui program au fost:

1. Întâlnire cu asociaţiile de proprietari / locatari;
2. Acţiuni de salubrizare a diferitelor zone din municipiul Reşiţa;
3. Campanii de conştientizare;
4. Acţiuni de control şi verificare;
5. Identificarea pe teren a depozitelor necontrolate de deşeuri;
6. Acţiuni comune de control;
7. Igienizare şi tăierea vegetaţiei Plantări de arbori ornamentali;
8. Acţiuni de verificare şi conştientizare a agenţilor economici;
9. Acţiuni de eliminare a depozitărilor necontrolate de deşeuri de pe raza municipiului (km 7, Câlnic – zona Bistra, Dealul Crucii, drum Centură, zona Stârnic, al. Gugu, etc.);

În perioada 01 martie – 15 aprilie 2020 s-a desfăşurat concursul destinat asociaţiilor de proprietari/ locatari, cu tema „REŞIŢA CURATĂ - CURĂŢĂM ŞI MENŢINEM 2020". La finalul concursului au fost acordate premii.

Autorităţile locale din România au obligaţii privind gestionarea deşeurilor stabilite prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeana şi care sunt prevăzute în legislaţia de mediu naţională, care vizează serviciul de salubrizare a localităţilor. În acest scop, municipiul Reşiţa s-a asociat împreună cu judeţul Caraş - Severin şi cu celelalte 76 de unităţi administrativ teritoriale din judeţ formând un ADI - Asociaţia de Dezvoltare Intercomunitară Intercom Deşeuri Caraş-Severin. Asociaţia are ca scop reorganizarea, reglementarea, exploatarea, monitorizarea şi gestionarea în comun a serviciului de salubrizare pe baza Strategiei de dezvoltare a serviciului de salubrizare elaborată la nivelul întregului judeţ, una dintre atribuţiile asociaţiei fiind realizarea strategiei de dezvoltare a serviciului de salubrizare.

Proiectul "Sistem integrat de management al deşeurilor în judeţul Caraş-Severin" cuprins în lista proiectelor majore prioritare din Programul Operaţional Sectorial – Mediu, Axa 2 şi cofinanţat prin intermediul instrumentelor structurale (Fondul European de Dezvoltare Regională), fazat apoi prin Programul Operaţional Infrastructură Mare, a fost implementat şi recepţionat în ianuarie 2018, iar serviciile de operare au fost atribuite. Cu toate acestea, la finele anului 2019 sistemul nu este funcţional din cauza unor defecţiuni majore apărute în Perioada de Notificare a Defectelor pe amplasamentulCentrului de Management Integrat al Deşeurilor Lupac. CMID Lupac este componentă a proiectului „Sistem integrat de management al deşeurilor în judeţul Caraş Severin", care are la baza Planul judeţean de Gestionare a Deşeurilor în Judeţul Caraş Severin. Populaţia deservită de staţia de sortare Lupac este de 295.579 locuitori, din care 160.548 locuitori în mediul urban şi 135.031 locuitori în mediul rural. Materialele reciclabile rezultate vor fi

valorificate la operatorii economici de profil, iar reziduurile de la sortare vor fi transportate la depozitul conform Lupac.

În ceea ce privește cantitățile tratate, cerințele minime de operare la stația de sortare Lupac sunt:

- Sortarea a minimum 26.000 t/an deșeuri reciclabile colectate separat;

- Obținerea si valorificarea a minimum 17.000 t/an materiale reciclabile;

- Materialele rezultate trebuie să aibă o calitate care să permită valorificarea.

Centrul pentru managementul integrat al deșeurilor din Lupac are următoarele componente:

- un depozit județean de deșeuri construit în conformitate cu specificațiile legislației; acesta poate primi anual 49.000 t de deșeuri (inclusiv nămol); capacitatea zilnică de acceptare este de 157 tone/zi;

- o instalație de sortare unde se va trata gunoiul uscat, cu o capacitate de 34.000 t/an și care va produce materiale reciclabile (cca. 22.500 t/an) și reziduuri (11.500 t/an)1;

- o instalație simplă pentru tratarea mecanică și biologică a deșeurilor și pentru obținerea unui produs biostabilizat similar compostului unde se va trata fracția umedă (gunoiul ud); capacitatea acesteia este de 64.000 t/an și va produce compost (cca 36.801 t/an) și reziduuri (cca 15.052 t/an)2 ; - infrastructura generală: gospodăria de apă (foraj complet echipat, stație de tratare a apei captate, rezervor de înmagazinare), rețele de alimentare cu apă și canalizare, instalația de tratare a levigatului, rețele electrice de incintă și iluminat exterior, stație carburant, furnizarea de căldură, telecomunicații, sisteme complete de ventilație și tratare a aerului uzat, amenajarea teritoriului, împrejmuire, drumuri, curți, pavaje, spații verzi, spații administrative corespunzător soluțiilor tehnologice adoptate și în concordanță cu normele de sănătate și securitate în muncă;

- dotările, echipamentele și instalațiile necesare, utilaje mobile și containere, corespunzător soluțiilor tehnologice adoptate.

Dincolo de construirea Centrului de management integrat al deșeurilor, proiectul mai prevede construirea a trei stații de transfer la Pojejena, Bozovici și Oțelu Roșu și închiderea a depozitelor neconforme de deșeuri din județul Caraș-Severin.

Prin implementarea Proiectului "Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Caraș-Severin" s-au realizat următoarele:

- centru de management integrat al deșeurilor Lupac care cuprinde: 1 celulă a depozitului județean conform de deșeuri nepericuloase, o stație de sortare și o stație de tratare mecano-biologică simplă;

- 3 stații de transfer la Pojejena, Bozovici și Oțelu Roșu;

- lucrările de închidere a depozitelor neconforme de deșeuri din județul Caraș-Severin;

- drumuri de acces la depozitul central și stațiile de transfer;

- achiziționare echipamente pentru colectarea selectivă a deșeurilor și unități de compostare individuală.

În ceea ce privește deșeurile municipale, la nivelul județului Caraș-Severin au fost calculați următorii indicatori:

- Deșeuri municipale generate – 64.511,14 tone/an în 2018, respective 234,532 kg/loc.an.

Valoarea a fost calculată prin însumarea cantităților generate pentru următoarele tipuri de deșeuri:

- deșeuri menajere și asimilabile și din servicii municipale colectate de operatorii de salubrizare;

- deşeuri menajere generate şi necolectate de operatorii de salubrizare;

- deşeuri reciclabile provenite de la populaţie, colectate prin intermediul operatorilor economici autorizaţi, alţii decât operatorii de salubrizare (hârtie şi carton, metale, plastic, sticlă, lemn, biodegradabil, textile, DEEE, deşeuri de baterii şi acumulatori).

Tabelul 9: Evoluţia indicatorului de generare în perioada 2014-2018

An	2014	2015	2016	2017	2018
Indicator de generare, kg/loc./an	202.402	184.006	209.434	232.131	234.532

Sursa: APM Caraş-Severin, Raport privind starea mediului în judeţul Caraş-Severin, 2019

Se observă o evoluţie mixtă a cantităţii de deşeuri municipale generate, cu o scădere continuă în perioada 2014-2015, urmată de o creştere începând cu anul 2016, evoluţie datorată diminuării populaţiei, creşterii relative a consumului de bunuri în directă legătură cu migrarea internaţională pentru muncă şi declinul economic al judeţului.

- Deşeuri municipale reciclate (inclusiv compostare) – 8.330,26 tone/an în 2018, respectiv 29,50 kg/loc/an.

- Gradul de reciclare realizat pentru deşeurile municipale în anul 2018 – 12,58 %.

Tabelul 10: Evoluţia indicatorului de reciclare a deşeurilor municipale în perioada 2014-2018

An	2014	2015	2016	2017	2018
Indicator de reciclare, kg/loc./an	40.39	35,70	27,80	36,62	29,50

Sursa:APM Caraş-Severin, Raport privind starea mediului în judeţul Caraş-Severin 2019

Se constată o fluctuaţie a acestui parametru, direct legată de practicile de gestionare a deşeurilor şi de lipsa infrastructurii de reciclare necesară.

- Deşeuri municipale eliminate - 42.556,52 tone/an în anul 2018.

În ce priveşte fluxul de deşeuri speciale, se constată o creştere în timp a cantităţilor de DEEE colectate, datorită unor campanii naţionale şi locale susţinute şi o scădere a cantităţi de deşeuri de ambalaje colectate selectiv după anul 2015.

La nivelul anului 2019 sortarea deşeurilor s-a realizat sporadic, numai la instalaţia de sortare din cadrul staţiei de transfer din localitatea Băile Herculane - investiţie realizată prin Programul Phare CES 2004-2006 „Schema de granturi pentru proiecte mici în domeniul gestiunii deşeurilor". Din acest motiv, cantitatea deşeurilor sortate în anul 2019 a fost doar de 4,35 t.

Gestiunea serviciului de salubrizare la nivelul municipiului Reşiţa se realizează în condiţiile Legii nr. 51/2006 şi Legii nr. 101/2006 republicată, prin modalitatea gestiunii delegate pentru toate activităţile serviciului. În municipiul Reşiţa serviciul de salubrizare este prestat de către S.C. Brantner Servicii Ecologice S.A. – punct de

lucru Reşiţa, în baza contractului de delegarea a gestiunii serviciului de salubritate în municipiul Reşiţa, nr. 7161/ 21.04.2011 şi de către S.C. Supercom S.A. – punct de lucru Reşiţa, în baza Contractului de delegare a gestiunii activităţilor de măturat, spălat, stropire, întreţinere a căilor publice şi de salubrizare a parcurilor şi a zonelor verzi amenajate în municipiul Reşiţa, nr. 23776 din 17.12.2013.

SC. Brantner Environment SRL- SA. Brantner Servicii Ecologice SRL, societate privată, se ocupă de deşeuri municipale, inclusiv fluxuri speciale de deşeuri (ambalaje, voluminoase), deşeuri de construcţii şi demolări de la populaţie. S.C. Supercom S.A. – punct de lucru Reşiţa efectuează activităţi de măturat, spălat, stropire, întreţinere a căilor publice şi de salubrizare a parcurilor şi a zonelor verzi amenajate.

Prezentăm în continuare câteva date statistice care se referă la generarea deşeurilor la nivelul municipiului Reşiţa. Analizând datele furnizate de operatorul de salubrizare – a se vedea Tabelul 11, de mai jos. Se poate observa o creştere a cantităţilor de deşeuri generate de la 163.220 to în 2015, la 22.545 to în 2019. Cantităţile colectate neselectiv se află în creştere în ultimii 3 ani din perioada analizată, iar cantităţile colectate separat prezintă o scădere în perioada analizată.

Tabel 11: Evoluţia gestiunii deşeurilor în municipiul Reşiţa 2015-2019

Anul	Cantităţi colectate total, to	Cantităţi colectate neselectiv, to	Cantităţi colectate separat, to	Cantităţi deşeuri construcţii, to
2015	16.219,89	13.274,35	895,12	2.050,42
2016	21.767,79	18.382,59	777,76	2.607,44
2017	21.441,06	19.177,41	413,65	1.850,00
2018	24.006,93	21.868,60	531,34	1.607,00
2019	22.545,23	20.372,79	470,44	1.702,00

Sursa: date primăria Reşiţa

Figura 3: Evoluţia cantităţilor de deşeuri colectate

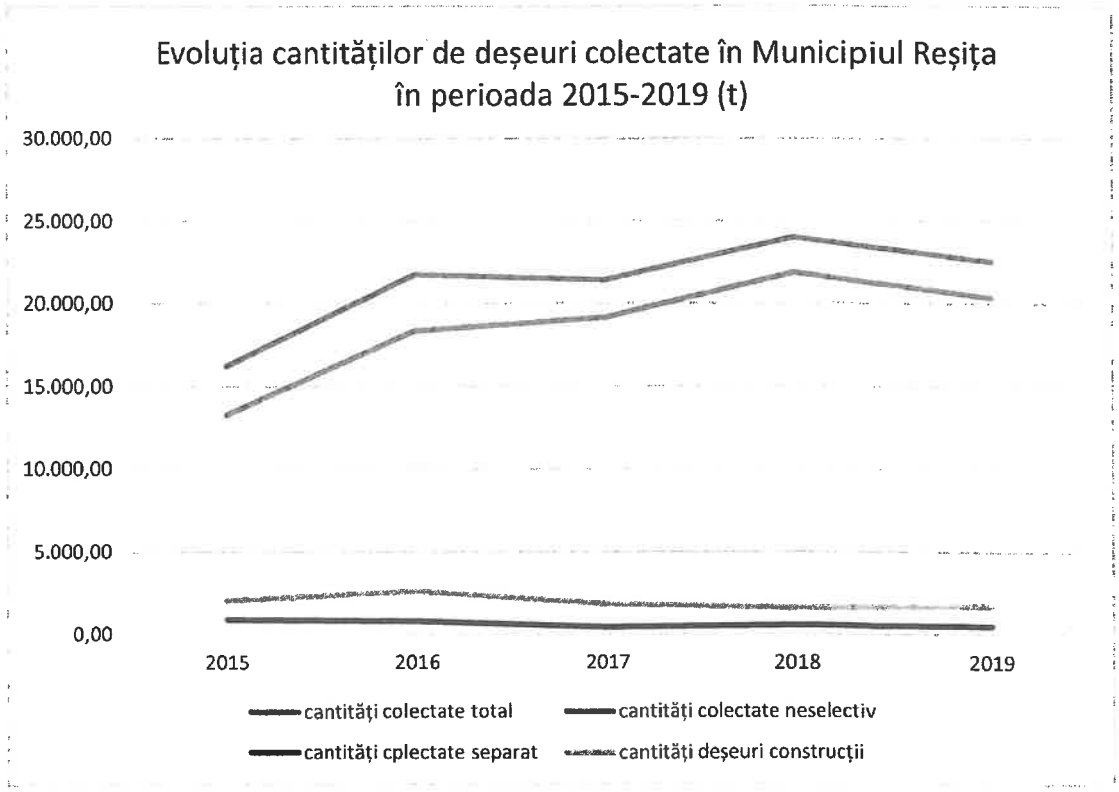

Sursa: prelucrare proprie după date de la primăria Reșița

În ceea ce privește colectarea deșeurilor municipale, în momentul de față se realizează colectarea separată a următoarelor fracții din deșeurile municipale: deșeuri biodegradabile/reziduale, deșeuri de hârtie/carton, deșeuri de mase plastice și parțial sticlă în zona de blocuri, în punctele de colectare. În zona de case se colectează separat 2 fracții: biodegradabile/reziduale și reciclabile.

În ceea ce privește activitățile descrise mai sus, există la nivel național câteva prevederi legale care impun ținte de atins. Astfel, Conform Legii 211/2011, art. 17, trebuie asigurat până în 2020 un nivel de pregătire pentru reutilizare și reciclare de minimum 50% din masa totală a deșeurilor, cum ar fi hârtie, metal, plastic, sticlă provenind din deșeurile menajere și similare. Pentru deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcții și demolări, trebuie atins un nivel de pregătire pentru reutilizare, reciclare și valorificare materială, inclusiv operațiuni de umplere, rambleiere care utilizează deșeuri pentru a înlocui alte materiale, de minimum 70% până în 2020.

Raportat la prevederile legislației în vigoare, în domeniul deșeurilor, pentru activitățile de mai sus, se constată următoarele neconformități/ nevoi: neimplementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor reciclabile pe 4 fracții, nefiind implementat sistemul pentru metal și implementare parțială pentru sticlă, în zona de blocuri; o insuficientă colectare selectivă a deșeurilor reciclabile în zona de case; neimplementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor periculoase din deșeurile menajere și asimilabile; cantitățile de deșeuri reciclabile colectate selectiv asigură realizarea țintei de colectare selectivă și valorificare stabilite prin Legea Fondului pentru mediu, dar vor fi dificultăți în atingerea țintelor stabilite pentru anii următori prin Legea 211/2011; nevoia implementării unor măsuri pentru realizarea obiectivelor de valorificare a deșeurilor de construcții; nevoia dezvoltării sistemului de colectare, corelat cu dezvoltarea urbană.

Nevoile constatate pe domeniul salubrizare menajeră:

- dezvoltarea în continuare a rețelei de platforme subterane pentru deșeurile municipale și pentru deșeurile reciclabile și echiparea cu sisteme electronice de control acces și supraveghere;

- achiziția de autogunoiere adaptate la infrastructura rutieră a Municipiului Reșița (de ex. străzi înguste și care nu permit un tonaj ridicat) și autogunoiere compartimentate corespunzător pentru preluarea și transportul separat al deșeurilor reciclabile;- implementarea sistemului de compostare individuală la case.

Nevoile constatate pe domeniul salubrizării zonelor adiacente municipiului sunt:

- curățarea zonelor adiacente (păduri, văi, ape, drumuri) afectate de depozitări necontrolate de deșeuri, extinderea de responsabilități pentru operatorii existenți;

- elaborarea unui plan de măsuri pentru a încuraja/determina populația să colecteze selectiv deșeurile și să recicleze;

- stabilirea obligației fiecărui locuitor din satele aparținătoare să încheie contract pentru ridicarea deșeurilor, deoarece cele mai mari probleme privind gestionarea deșeurilor sunt în aceste zone (Doman, Secu, Cuptoare, Câlnic, Moniom);

- igienizare a locurilor de colectare a deșeurilor, igienizarea periodică a containerelor, de către operatorii cu care primăria are contracte;

- igienizarea intrărilor în oraș și eliminarea depozitelor necontrolate de deșeuri provenite din construcții și alte deșeuri;

Concluzii

Sistemele de colectare a deșeurilor și cel de salubrizare igienizare a municipiului sunt perfectibile. Cea mai mare parte a deșeurilor se colectează neselectiv, cantitățile de deșeuri colectate selectiv fiind în scădere în perioada analizată. Nu există un plan pentru eliminarea depozitelor necontrolate din pădurile adiacente, din satele aparținătoare și de la intrările în municipiu.

Poluare fonică

Atât la nivel mondial, cât și european, poluarea fonică reprezintă un fenomen îngrijorător în condițiile în care zgomotul cauzat de trafic, industrie și activități recreative afectează un număr tot mai mare de oameni. Se estimează că aproape 70 de milioane de europeni sunt expuși zilnic la niveluri de zgomot care depășesc 55 de decibeli. În orașe, aceste zgomote provin în special din traficul rutier. Mai mult, aproximativ 50 de milioane de persoane care locuiesc în zone urbane sunt afectate de zgomotul din trafic pe timp de noapte, 20 de milioane dintre acestea având probleme de sănătate din această cauză. Dintre efectele nocive asupra sănătății umane ale poluării fonice amintim: creșterea tensiunii arteriale sau apariția infarctului miocardic (expunere îndelungată), privare de somn (dacă e nocturnă), tinitusul, probleme mintale și stres, scăderea performanței la locul de muncă, iar în cazul copiilor poate avea consecințe negative asupra activității școlare. Zgomotul are efecte dăunătoare și asupra florei și faunei sălbatice. Deși unele vietăți au capacitatea de a se adapta la mediul urban, s-ar putea ca poluarea sonoră să le determine pe unele dintre ele să-și părăsească habitatele în care se reproduc și se hrănesc în mod obișnuit[194]

Legislația UE obligă autoritățile să informeze publicul cu privire la impactul poluării fonice și să-l consulte cu privire la măsurile pe care intenționează să le ia pentru a limita poluarea fonică. În acest fel, cetățenii pot vedea care sunt îmbunătățirile reale aduse de măsurile de gestionare a zgomotului și vor putea să se adreseze reprezentanților aleși în cazul în care este necesar. În contextul dezvoltării urbane, trebuie menționată

[194] Comisia Europeană, Poluarea fonică în UE, http://ec.europa.eu/environment/basics/health-wellbeing/noise/index_ro.htm.

Directiva 2002/49/EC din 29 iunie 2002, adoptată de Parlamentul European şi de Consiliu, a cărei principală sarcină este aceea de a crea o bază comună pentru administrarea urbană a zgomotului ambiental. Una dintre prevederile cele mai importante din perspectiva oraşelor din statele membre, a fost obligativitatea realizării de hărţi de zgomot până în iunie 2007 pentru aglomerările urbane cu peste 250.000 locuitori şi a transmiterii lor către Comisia Europeană, precum şi a unor planuri de acţiune, care trebuiau transmise Comisiei până în ianuarie 2013. În România Directiva este transpusă în dreptul intern prin HG. 321/2005, cu modificările ulterioare, privind evaluarea şi gestionarea zgomotului ambiant.

La nivelul municipiului Reşiţa nu există obligativitatea realizării de hărţi de zgomot (populaţie redusă, mult sub 250.000 locuitori). De altfel, la nivelul regiunii de Vest, există această obligativitate doar pentru municipiul Timişoara.

Compania Naţională De Autostrăzi Şi Drumuri Naţionale S.A. a organizat între 18.08.2014 şi 31.08.2014 consultări publice pentru finalizarea planurilor de acţiune pentru reducerea zgomotului generat de traficul rutier în localităţile care au înregistrat pe drumurile naţionale un trafic de minim 3.000.0000 treceri autovehicule. Astfel, CNADR a întocmit Hărţi strategice de zgomot – Trafic rutier pe 4 sectoare de drum din judeţul Caraş –Severin (conform HG 321/2005), după cum urmează:

Tabelul 12: Secţiunile de drum pentru care s-au făcut măsurători de zgomot în judeţul Caraş-Severin

Denumire drum Cod drum	Secţiunea de drum (după poziţia kilometrică)	Trafic anual mediu în 2010 (nr. vehicule /an)	Lungimea (km)	Limita sectorului de drum principal
Drum naţional DN6	450 + 0 – 453 + 353	5.970.379	3,353	M. Caransebeş – DN68
Drum naţional DN6	453 + 353 – 457 + 700	4.230.150	4,347	M. Caransebeş DN68
Drum naţional DN58	38 + 600 – 44 + 0	10.420.569	5,4	M. Reşiţa
Drum naţional DN68	0 + 0 – 4 + 500	3.831.582	4,5	M. Caransebeş

Sursa: C.N.A.D.N.R. – S.A., apud APM Caraş-Severin

În cadrul Planului de acţiune pentru reducerea zgomotului generat de traficul rutier s-au făcut determinări şi la Reşiţa pe următoarele sectoare de drum:

- DN 58 Km 038 M 600 început sector în municipiul Reşiţa; număr locuitori: 78.856;

- DN 58 Km 044 M 000 ieşirea din municipiul Reşiţa.

Pe baza măsurătorilor efectuate de laboratorul APM Caraş-Severin tabelul de mai jos prezintă evoluţia măsurătorilor de zgomot pentru o perioadă de minim cinci ani - în zonele care pot prezenta riscuri de afecţiuni pentru populaţia expusă: pieţe, spaţii comerciale, restaurante în aer liber, incinte de şcoli şi creşe, grădiniţe etc.

Acţiunea zgomotului asupra organismului în funcţie de limitele în dB determină împarţirea în următoarele zone:

- zona liniştită (de la 0 la 30 dB),

- zona efectelor psihice (de la 30 la 60 dB),

- zona efectelor fiziologice (de la 60 la 90 dB),

- zona efectelor patologice (de la 90 la 120 dB).

Tabelul 13: Evoluţia măsurătorilor de zgomot în municipiul Reşiţa în perioada 2015-2019

Media nivelului de zgomot echivalent (dB) 2015-2019						
		2015	2016	2017	2018	2019
Parcări auto	Lidl Centru	76,6	70,7	60,80	56,55	57.87
	Carrefour Govândari	72,1	67,4	54,33	56,36	58.17
	Universitate	67,9	65,9	72,36	74,15	67.27
	Kaufland Govândari	68,9	66,5	72,00	72,05	60.27
Zone feroviare	Gara de Nord	63,7	62,1	59,88	59,1	57.70
	Gara de Sud	61,0	59,8	60,65	50,2	62.10
Parcuri, zone de recreere	Parcul Tricolorului	51,4	53,9	56,00	56,77	53.97
	Parcul Copiilor	55,5	58,5	52,33	54,65	53.60
	Parcul Nera	49,6	52,3	56,78	60,17	61.27
Incinte, şcoli, creşe, grădiniţe	Gen. 9	69,2	75,2	69,90	61,72	53.33
	Lic. S. Anghel	70,5	76,1	71,68	68,57	70.60
	Lic. Tietz	68,4	71,2	59,38	58,45	59.43
	Grădinita nr. 4	69,9	65,5	47,93	46,8	51.37
Piețe spații comerciale, restaurante	Piata Nord	67,3	64,5	58,18	62,45	60.23
	Piata Sud	66,2	64,9	61,03	58,12	60.03
Stradă de categoria a II	Zonă Intim	70,83	70.87	68,45	68,75	68.00
	Zonă Victoria	64,4	61.35	66,09	66,31	63.43
	Zonă Pasaj CSR	74,35	68,9	70,91	70,58	71.38
	Zonă Confecții	67,42	62,4	68,0	68,47	67.75
	Zonă Micro II TRIAJ	-	63,96	-	56,38	75.55
Stradă de categoria a I	Zonă Micro III	61,1	61,05	64,18	61,05	64.03
	Zonă Micro I	53,98	58,8	63,27	64,13	64.38
	Zonă Poliție	67,7	67,47	71,91	71,37	73.00
	Zona Universitate	-	66,8	72,36	74,15	71.95
	Zonă Centru Civic	71,25	67,5	72	56,4	71.63
	Zonă Universal	70,97	67,33	64,64	64,65	65.15
	Calea Timisoarei					72.13
	Calea Caransebeşului					71.00

Sursa: APM Caraş-Severin, Raport privind starea mediului în judeţul Caraş-Severin 2019

În cursul anului 2019, APM Caraş-Severin a efectuat determinări ale nivelului de zgomot (din motive obiective nu s-au putut face măsurători în lunile ianuarie, iunie şi iulie), în 13 puncte din municipiului Reşiţa, cu următoarele rezultate:

Tabelul 14: Rezultatele măsurătorilor nivelului de zgomot în municipiului Reşiţa în anul 2019

Monitorizarea zgomotului urban în 2019															
	Puncte expertizate	Valoare medie (dB) 2019 luna :												Limita admisă (dB)	Nr. depă-siri
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	Calea Timişoarei		71.9	70.5	73.3	72.8			70.9	72.2	73.1	69.5	71.1	75	0
2	Intersectie Confectii		69.2	64.7	69.2	67.9			68.2	64.9	65.7	64.7	66.3	70	0
3	Micro III		64.2	63.4	64.5	64.0			63.1	58.0	58.4	63.3	63.7	65	0
4	Victoria - micro IV		63.8	62.0	63.8	64.1			65.6	64.3	64.5	65.3	64.2	70	0
5	Complex intim		68.9	66.8	68.1	68.2			66.2	65.8	66.2	68.5	68.6	70	0
6	Micro I		64.9	63.7	64.7	64.2			62.8	60.2	58.7	62.8	63.1	65	0
7	Calea Caransebesului		73.1	68.9	70.9	71.1			74.0	72.1	72.6	72.8	73.0	75	0
8	Zona Triaj		72.9	78.5	75.6	75.2			72.1	75.3	75.5	74.4	74.6	70	10
9	Zona Poliţie		68.8	75.5	74.3	73.4			72.0	71.4	73.2	73.1	74.0	65	10
10	Zona Universitate EM		73.3	70.9	72.0	71.6			80.4	68.2	68.4	71.6	73.4	65	10
11	Zona NERA		72.8	71.0	71.7	71.0			71.3	67.0	67.3	67.8	68.2	65	10
12	Str. GA Petculescu		64.8	65.2	65.6	65.0			65.0	64.1	64.5	63.6	64.1	65	2
13	Pasaj TMK		70.5	70.5	72.8	71.7			68.8	67.5	68.2	68.2	70.2	70	5

Sursa: APM Caraş-Severin, Raport privind starea mediului în judeţul Caraş-Severin 2019

În lunile analizate s-au constatat 47 de depăşiri ale nivelului echivalent de zgomot. Cel mai mare număr de depăşiri ale limitelor admise s-au înregistrat în Zona Triaj-10, Zona Poliţie -10, Zona Universitate -10, zona Nera -10. Se observă o tendinţă de depăşire a limitelor admise în anumite zone cu trafic intens din municipiul Reşiţa, conform SR 10009-17 pentru fiecare tip de stradă şi tip de folosinţă.

Din perspectiva dezvoltării şi planificării urbane, realizarea de hărţi de zgomot şi/sau simpla monitorizare a nivelului poluării fonice poate să ajute la luarea unor decizii mai bune atunci când:

1. Se doreşte dezvoltarea de noi zone rezidenţiale – în acest caz stabilirea amplasamentelor va ţine cont şi de nivelul de zgomot al vecinilor. Prin utilizarea înainte de începerea demersurilor de construire a unor softuri de prognoză, se poate simula/determina efectul apariţiei acestei zone (cu traficul rutier asociat estimat) din punct de vedere al acusticii zonale.

2. Se doreşte crearea de zone de recreere - amplasarea acestora poate fi făcută ţinându-se cont de datele oferite de harta acustică sau de monitorizare, astfel încât să îndeplinească o dublă menire: să fie într-adevăr zone de linişte, dar în acelaşi timp să contribuie la diminuarea nivelului global de zgomot (perdele de copaci, zone verzi etc.).

3. Pentru zonele urbane deja existente, hărţile de zgomot reprezintă un vehicul excelent de a comunica celor interesaţi – proprietari, chiriaşi, dezvoltatori etc. parametrii fonici în care se încadrează zona, permiţându-le acestora să determine cât mai corect şi de o manieră predictibilă preţul terenurilor şi al construcţiilor.

4. Obţinerea unui trafic eficient şi mai puţin aglomerat – cunoaşterea hărţii acustice permite stabilirea de concluzii privind zonele cel mai intens poluate, precum şi simularea efectelor diferitelor metode de diminuare ce pot fi implementate, alegându-se metoda optimă.

Concluzii

Se observă o tendinţă de depăşirea limitelor admise în zonele cu trafic intens din municipiu. În perioada analizată a avut loc o creştere a nivelului de zgomot în parcuri şi zone de recreere şi în unele străzi din categoriile I şi a II-a, dar şi o scădere în zonele comerciale şi şcoli.

Riscuri de mediu

1. Inundaţii

Inundaţiile care au afectat oraşul s-au datorat nu atât râului Bârzava, cât mai ales văilor adiacente cursului principal – pr. Doman, pr. Sodol, Başovăţ, ogaşe dinspre Driglovăţ sau amonte de zona rezidenţială centrală (peste str. Panduri). Cursul Pr. Sodol, din zona Minda, a fost regularizat. Inundare nu apare pe cursul Râului Bîrzava, debitul acestuia fiind controlat în amonte de 3 lacuri de acumulare (Văliug, sau Gozna, Breazova şi Secu).

În Valea Budinic s-au făcut lucrări de regularizare, cu 3 baraje de retenţie aluviuni, folosite şi ca zonă de agrement pentru copii. Pentru ogaşele din zona centrală, ce vin din versantul estic al Dealului Ciorii, există propuneri de colectare pe canale deschise, din pădure, cu deviere faţă de străzile oraşului, supraîncărcate cu ape pluviale şi aluviuni, la orice ploaie torenţială conform PUG Reşiţa-Memoriu de sinteză.

Planul de analiză şi acoperire a riscurilor - municipiul Reşiţa arată că din cauza specificului geografic al municipiului, cu Munţii Semenic în apropiere, cu lungimi de râuri relativ mici, cu zăpezi în perioada de iarna şi topiri bruşte primăvara, datorate climei mediteraneene, viiturile pe cursurile de apă au o evoluţie rapidă şi de cele mai multe ori simultană, pe toate cursurile principale.

Fenomenele au luat o deosebită amploare cu începere din anul 1992, cu vârfuri şi maxime istorice in anii 1997, 1999 şi 2005, 2014. În municipiul Reşiţa s-au înregistrat trei tipuri de inundaţii, după cum urmează:

a. Inundaţii pluviale, datorate ploilor torenţiale căzute pe suprafeţe restrânse, dar cu intensitate deosebit de puternică.

b. Inundaţii pluviale, datorate ploilor torenţiale căzute pe arii extinse din cuprinsul bazinului hidrografic Bârzava, cu dezvoltarea nivelelor peste limita de inundabilitate pe întreg parcursul râului şi afluenţilor acestuia. Aceste viituri se produc de regulă, în lunile aprilie, mai şi iunie.

c. Inundaţii de origine pluvionivală, rezultate din precipitaţii sub formă de ploaie în cantităţi însemnate, căzute simultan, cu o creştere bruscă a temperaturii aerului şi topirea rapidă a stratului de zăpadă. Acest fenomen se produce de regulă de două ori pe an, cu prima viitură în luna februarie şi a doua viitură în a doua parte a lunii decembrie şi este caracterizat printr-o deosebită dezvoltare a debitelor pe sectoarele mijlocii şi inferioare ale cursurilor de apă, cu depăşirea capacităţii lucrărilor hidrotehnice cu rol de apărare şi avarierea acestora.

Harta de mai jos ilustrează arealele funcţionale care sunt afectate de aceste riscuri.

Figura4: Harta cu riscurile la inundaţii

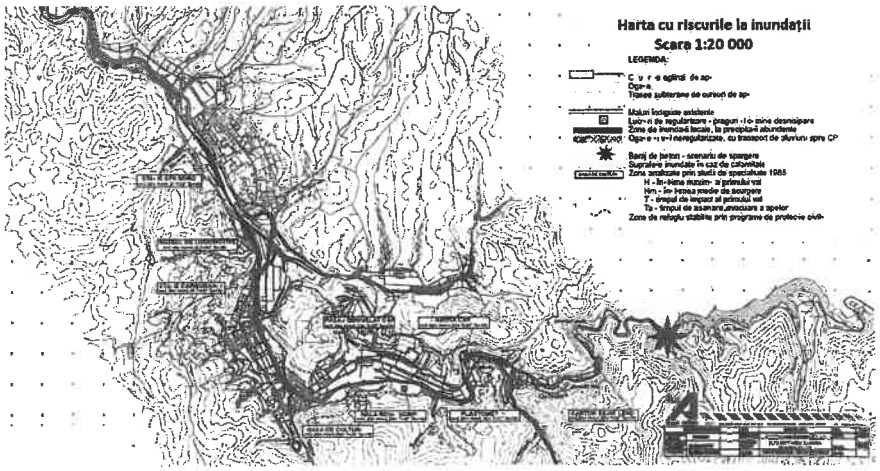

Sursa: PUG Reşiţa

Suprafaţa inundabilă, din revărsări de cursuri de apă, a municipiului Reşiţa este de 105 ha. Pentru inundarea dirijată în situaţii deosebite, nu sunt prevăzute alte terenuri pe teritoriul municipiului.

Pe malul stâng al râului Bârzava, în aval de confluenţa cu pârâul Fizeş, în dreptul localităţii Gherteniş, este amplasată acumularea nepermanentă Gherteniş, cu un volum total de 17,7 mil.mc. cu rolul de a atenua viiturile cu până la 5%.

Râul Bârzava, cu cel mai complex grad de amenajare din judeţ, cu o lungime de 99 km, panta medie 11 m/km, şi o suprafaţă de bazin hidrografic de 667 kmp, la altitudinea medie de 359 m, este prevăzut cu acumulările Gozna (volum total 11,9 mil.mc), Văliug (o,96 mil.mc) şi Secu (15 mil.mc).

La acumularea Secu, din 15 mil.mc 7,21 mil.mc sunt volum de atenuare a undei de viitură. Pe distanţa Secu – Câlnic, Bârzava este regularizată astfel încât să conducă viiturile cu asigurare de 1%. Regularizarea constă din praguri de fund, apărări de mal, sub forma de pereţi şi ziduri de sprijin, lucrări de îndiguire în partea din aval.

Jumătate din localităţile judeţului Caraş-Severin sunt afectate în cursul anului de inundaţii. Efectele acestor inundaţii sunt de natură materială în principal. Tendinţa Indicatorului specific este mixtă, deoarece în fiecare an avem localităţi afectate de inundaţii. Dar numărul de victime este minim în 2017-2019.

Tabelul 15: Zonele cu risc potenţial semnificativ la inundaţii în A.B.A. Banat

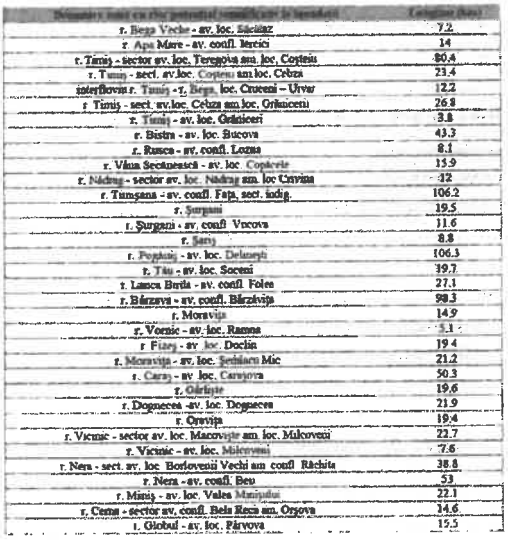

r. Bega Veche - sv. loc. Săcălaz	7.2
r. Apa Mare - sv. confl. Iercici	14
r. Timiş - sector sv. loc. Teregova am. loc. Coştei	80.4
r. Timiş - sect. sv.loc. Coştei am.loc. Cebza	23.4
interfluviul r. Timiş - r. Bega, loc. Cruceni – Urvar	12.2
r. Timiş - sect. sv.loc. Cebza am.loc. Orlăuceni	26.8
r. Timiş - sv. loc. Grădiceri	3.8
r. Bistra - sv. loc. Bucova	43.3
r. Rusca - sv. confl. Lozna	8.1
r. Văsa Secaneasca - sv. loc. Copăcele	15.9
r. Nădrag - sector sv. loc. Nădrag am. loc Cuvina	32
r. Timişana - sv. confl. Faţa, sect. indig.	106.2
r. Şurgani	19.5
r. Şurgani - sv. confl. Vucova	11.6
r. Şary	8.8
r. Poşteş - sv. loc. Delureşti	106.3
r. Tău - sv. loc. Soconi	39.7
r. Lanca Birda - sv. confl. Folea	27.1
r. Bârzava - sv. confl. Bârzăviţa	98.3
r. Moraviţa	14.9
r. Vornic - sv. loc. Rasna	5.1
r. Fizeş - sv. loc. Doclin	19.4
r. Moraviţa - sv. loc. Şebiaru Mic	21.2
r. Caraş - sv. loc. Caraşova	50.3
r. Oţelniţe	19.6
r. Dognecea -sv. loc. Dognecea	21.9
r. Orviţa	19.4
r. Vicinic - sector sv. loc. Macoviţe am. loc. Mălcoveni	22.7
r. Vicinic - sv. loc. Mălcoveni	7.6
r. Nera - sect. sv. loc. Borlovenii Vechi am confl. Răchita	38.8
r. Nera - sv. confl. Beu	53
r. Miniş - sv. loc. Valea Mănăilor	22.1
r. Cerna - sector sv. confl. Bela Reca am. Orşova	34.6
r. Globul - sv. loc. Pârvova	15.5

Sursa: Planul de management al riscului la inundaţii realizat de Administraţia Naţională Apele Române - Administraţia Bazinală Banat

Dintre fenomenele naturale care produc victime şi afectează negativ activităţile umane, inundaţiile sunt cele care, prin proporţiile şi frecvenţa lor, au consecinţele dintre cele mai grave.

2. Alunecări de teren

Studii anterioare de specialitate au arătat o arie întinsă de zone cu alunecare potenţială de teren, latente – dealul Lupacului, zona Str. Pandurilor. Au fost făcute lucrări de stabilizare a carosabilului spre Lupac, dar la nivel de gospodării urmează stabilirea unui regulament specific pentru regimul construcţiilor din această arie.

Versanţii cu orientare estică ai văii Bârzavei, de pe Dealul Ciorii, prezintă riscuri de alunecare de teren. Au apărut fenomene de alunecare activă pe Strada 24 Ianuarie şi Drumul Lupacului, manifestate în procese de degradare a şoselei ce are legătură cu DJ 581, din zona Moroasa I până la stema de marcare a intrării în municipiu- zonă de culme. Nu au fost identificate fenomene de distrugere totală a caselor din zonă, dar există locuinţe individuale care prezintă fenomene de tasare inegală, alunecare a fundaţiilor, cu crăpături în zidărie. Ca urmare au fost executate lucrări de consolidare a drumului, pe o lungime de cca. 700m, cu contraforţi în aval de şosea. Fenomene latente pot fi estimate şi în zona Străzii Pandurilor, amonte de zona centrală.

3. Eroziunea versanţilor

Un fenomen curent, întâlnit pe aceleaşi zone, extins până în zona Moroasa şi Triaj, este eroziunea dată de ogaşe şi torenţi. Există o multitudine de văi cu torenţi, ogaşe intermitente, care aduc aluviuni grosiere din amonte spre canalizarea pluvială a municipiului. Rezultatul este colmatarea repetată a reţelei urbane, inundări de străzi în perioada ploilor abundente, căci gurile de captare nu mai fac faţă (zona Universităţii, pasaj denivelat biserica catolică, şcoala de beton, ş.a.)

La nivel naţional, Inspectoratul General Pentru Situaţii De Urgenţă a fost beneficiarul proiectului "Evaluarea riscurilor de Dezastre la nivel naţional (Ro-Risk) Cod Sipoca 30" rezultatul aşteptat fiind efectuarea unei prime evaluări a riscurilor la nivel naţional, elaborarea unui raport privind nivelul riscurilor şi recomandări privind priorităţile de investiţii, care să stea la baza elaborării, de către autorităţile publice centrale, de politici pe linia managementului riscurilor.

Concluzii

Din cauza specificului geografic al municipiului, cu Munţii Semenic în apropiere, cu lungimi de râuri relativ mici, cu zăpezi în perioada de iarna şi topiri bruşte primăvara, datorate climei mediteraneene, viiturile pe cursurile de apă au o evoluţie rapidă şi de cele mai multe ori simultană, pe toate cursurile principale. Zona inundabilă a municipiului este de 105 ha. Există zone cu alunecare potenţială de teren- dealul Lupacului, zona Str. Pandurilor şi versanţii cu orientare estică ai văii Bârzavei, de pe Dealul Ciorii. Un fenomen curent, întâlnit pe aceleaşi zone, extins până în zona Moroasa şi Triaj, este eroziunea dată de ogaşe şi torenţi care aduc aluviuni grosiere din amonte spre canalizarea pluvială a oraşului.

Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
- calitatea aerului este bună şi în curs de îmbunătăţire, cu depăşiri ocazionale la pulberi (PM10), iar sistemul de colectare a datelor este mult mai eficient; - corpurile de apă subterane sunt evaluate ca având o calitate bună, trendul este de menţinere; - stare bună a corpului de apă de suprafaţă; - investiţii semnificative în infrastructura de canalizare/ape uzate menajere; - existenţa unui sistem integrat de management al deşeurilor şi închiderea depozitului neconform; -existenţa Planului judeţean de gestionare a deşeurilor în judeţul Caraş-Severin (2020 – 2025);poluare fonică în scădere în parcuri şi zone de recreere, spaţii comerciale şi şcoli; - existenţa în proximitate a unor zone verzi-păduri- care contribuie la îmbunătăţirea calităţii aerului şi pot fi utilizate pentru recreere;	- arhitectura peisageră a unor spaţii verzi lasă de dorit; -încă nu există treaptă terţiară de epurare a apelor uzate; - degradare şi disfuncţionalităţi ale colectoarelor de canalizare menajera şi pluvială din municipiul Reşiţa; frecvente colmatări ale canalizărilor menajere şi pluviale; - subdimensionarea reţelelor de canalizare menajere, cu racordarea ulterioară a populaţiei la acestea; - insuficienţa reţelei de canalizare menajeră: cca. 112,5 km la 120 km de străzi. Zone periferice neacoperite de reţele de canalizare. - colectarea deşeurilor se face în cea mai mare parte neselectiv; -investiţii semnificative în sistemul de gestionare a deşeurilor, dar încă neconforme cu anumite ţinte europene; - disfuncţionalităţi în funcţionarea sistemului de management al deşeurilor; - poluare fonică crescută la nivel stradal/intersecţii, numărul de depăşiri este crescător; - există 8 situri poluate în municipiu, dintre care cele industriale din Zona Mociur sunt în suprafaţă de: 45.056,5mp; - neconformarea cu reglementările urbanistice privind interdicţia de a construi în zone afectate de riscuri naturale (sau de a construi cu restricţii severe);

	- există deşeuri diverse în pădurile din proximitatea oraşului;
Oportunităţi - investiţii din fonduri europene în creşterea eficienţei energetice a clădirilor (limitarea poluării aerului datorată centralelor termice individuale, în special a emisiilor de pulberi); - există fonduri pentru investiţii în infrastructura de alimentare şi distribuţie apă şi canalizare; - obligativitatea în viitor de a se realiza pentru toate oraşele hărţi de zgomot – o mai bună planificare a extinderii şi dezvoltării în funcţie de sursele de poluare fonică; - existenţa unui Plan de management al riscului la inundaţii - sunt identificate zonele cu risc potenţial semnificativ la inundaţii din A.B.A. Someş-Tisa; proiect implementat vizând realizarea unor hărţi de risc la inundaţii; - posibilitatea legală de a prelua cu titlu fond forestier din domeniul public al statului şi de a amenaja în scop recreativ păduri-parc;	**Ameninţări** - tendinţa generală de creştere a presiunii extinderii rezidenţiale asupra spaţiilor verzi; - poluarea aerului, în special cu pulberi, poate creşte odată cu abandonarea sistemului centralizat de încălzire; - existenţa unor date imprecise/incomplete privind calitatea aerului la nivel regional; - date vechi şi bazate pe declaraţiile agenţilor economici vizând contaminarea unor situri; costuri mari de realizare a evaluărilor de mediu pentru situri potenţial poluate; - derularea greoaie a unor programe guvernamentale privind gospodărirea apelor; - colectarea de date şi raportarea nesistematică de către instituţii deconcentrate sau companii naţionale;

Perspective strategice

Încurajarea şi promovarea iniţiativelor economice care se bazează pe procese sustenabile/economie verde, orientate spre tranziţia către o economie cu emisii zero;

Preocuparea permanentă pentru menţinerea calităţii aerului prin optimizarea şi modernizarea transportului rutier, prin promovarea de noi tehnologii în producere de energie şi stimularea utilizării de surse alternative de energie;

Îmbunătăţirea situaţiei calitative şi cantitative a spaţiilor verzi urbane prin modernizarea şi adecvarea arhitecturii peisajere şi realizarea indicatorului de 26 mp spaţiu verde/locuitor, precum şi prin preluarea de fond forestier adiacent şi amenajarea de păduri-parc cu scop recreativ;

Reducerea poluării râului Bârzava prin extinderea cu treapta a III-a de epurare a staţiilor existente şi printr-un control sistematic al depozitării necontrolate de deşeuri şi al poluării din amonte;

Îmbunătăţirea permanentă a sistemului de management al deşeurilor pentru a creşte ponderea colectării selective, creşterea ratei de valorificare a deşeurilor reutilizabile şi pentru eliminarea depozitelor necontrolate;

Reducerea poluării fonice mai ales la nivel urban, dar şi de-a lungul drumurilor principale prin optimizarea circulaţiei, crearea de variante ocolitoare şi controlul stării tehnice a autovehiculelor grele;

Scăderea suprafeţelor afectate de poluare prin activităţi industriale prin monitorizare şi responsabilizarea agenţilor economici implicaţi, în cooperare cu Agenţia pentru Protecţia Mediului Caraş-Severin;

E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

Sectorul TIC în economia municipiului Reșița

Din datele economice disponibile, sectorul ITC nu are o dezvoltare semnificativă în municipiul Reșița. Companiile din domeniu sunt puține ca număr, în general având un număr mic de angajați și un profit mic (chiar dacă în creștere). Un element de îngrijorare poate fi și faptul că un angajat în sectorul TIC în Reșița are un venit mediu de doar 40% din media națională. Acesta este unul dintre motivele pentru care specialiștii sau cei care vor să se specializeze în acest domeniu tind să părăsească municipiul.

Tabelul 1. Datele economice ale sectorului ITC în Reșița

Nr salariați	2008	2014	2015	2016	2017	2018
58 - Activități de editare	31	34	37	38	36	34
59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	19	25	20	17	16	15
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	9	0	0	0	0	
61 - Telecomunicații	39	21	12	8	9	8
62 - Activități de servicii în tehnologia informației	19	17	15	17	17	25
63 - Activități de servicii informatice	3	10	9	7	11	13
Total	120	107	93	87	89	95

Nr persoane juridice	2008	2014	2015	2016	2017	2018
Domeniu						
58 - Activități de editare	20	13	11	9	9	10
59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	8	8	7	8	9	8
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	4	1	1	1	1	
61 - Telecomunicații	11	11	9	5	4	4
62 - Activități de servicii în tehnologia informației	33	22	18	19	23	25
63 - Activități de servicii informatice	9	9	12	12	13	10
Grand Total	85	64	58	54	59	57

Cifra de afaceri	2008	2014	2015	2016	2017	2018
58 - Activități de editare	1005215	1678397	1660515	2027474	1976266	2422006
59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune;	926497	1392079	1547618	1649957	1542061	1646491

înregistrări audio și activități de editare muzicală						
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	887150	0	0	0	0	
61 - Telecomunicații	5308527	2458935	1159963	968001	989334	876589
62 - Activități de servicii în tehnologia informației	755557	1727916	5614350	8562920	17377943	69867630
63 - Activități de servicii informatice	190736	387583	606418	781828	933517	657488
Grand Total	9073682	7644910	10588864	13990180	22819121	75470204

Profit net	2008	2014	2015	2016	2017	2018
Domeniu						
58 - Activități de editare	134762	289980	205145	459367	371380	697682
59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	202859	75417	122653	252606	254784	235172
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	155956	0	0	0	0	
61 - Telecomunicații	276813	34347	164409	43245	116120	157610
62 - Activități de servicii în tehnologia informației	335429	685453	3248441	4711264	834915	17360621
63 - Activități de servicii informatice	5610	59789	219255	437826	435800	280789
Total	1111429	1144986	3959903	5904308	2012999	18731874

Sursa: INS, date de la Registrul comerțului, prelucrare CMPG

Datele din 2018 arată însă o creștere spectaculoasă atât a cifrei de afaceri, cât și a profitului (se datorează în principal unei singure companii). Dacă datele nu sunt raportate greșit, ar putea semnala o oportunitate pentru dezvoltarea domeniului. Oricum, acest domeniu economic ar putea aduce beneficii substanțiale comunității, în cazul dezvoltării lui accelerate pe viitor, datorită salariilor substanțiale din domeniu, precum și sinergiilor potențiale cu alte sectoare economice (industriile creative, educația, sănătatea, etc.).

Educația

Elevii care vor să se specializeze în domeniul IT au în Reșița oportunitatea de a face acest lucru. Colegiile Naționale „Traian Lalescu" și "Diaconovici-Tietz" au fiecare jumătate din clase cu specializarea Matematică-Informatică, la Colegiul Național "Mircea Eliade" o treime dintre elevi urmează un profil Mate-Info; la Liceul Traian Vuia aproximativ un sfert dintre elevi sunt înrolați în clase cu profil Informatică intensiv. Acest lucru arată că există premisele pentru dezvoltarea acestui sector economic, în cazul în care această forță de muncă pregătită este menținută în oraș (prin oferirea posibilităților de continuare a studiilor în domeniu în oraș) sau prin atragerea studenților din Reșița care studiază în alte orașe înapoi după terminarea ciclului universitar. Din păcate, în acest moment, Colegiul universitar Reșița, parte a Universității Babeș-Bolyai acum, nu oferă în Reșița specializări universitare în domeniul IT.

În ceea ce privește dotarea liceelor cu laboratoare de informatică și calculatoare, liceele și colegiile naționale din oraș sunt relativ bine dotate, peste media națională și a regiunii. În graficul de mai jos se poate observa raportul dintre numărul de elevi și numărul de calculatoare la nivel național, în Regiunea Vest, la nivel județean, în Reșița și orașele identificate ca fiind competitoare.

Figura 1. Dotarea cu calculatoare a liceelor din Reşiţa

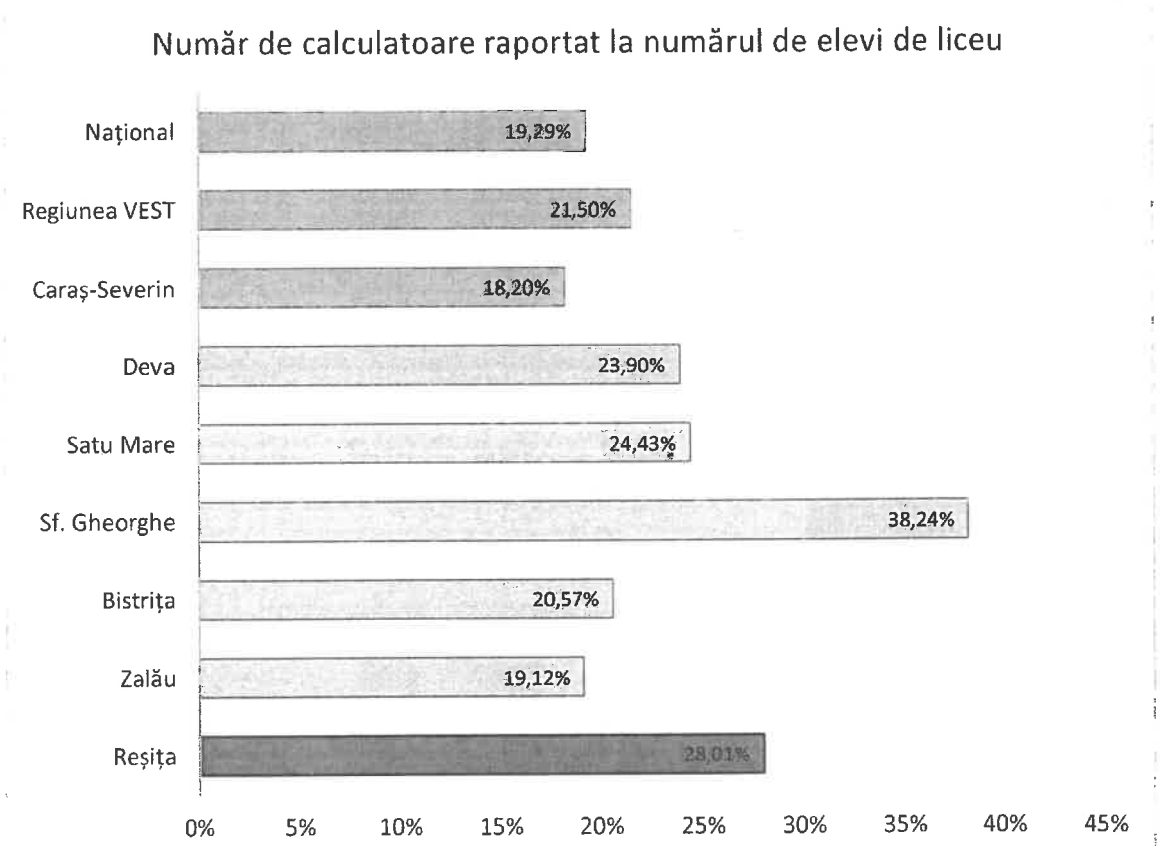

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Bibliotecile publice, şi în special cea judeţeană, merită menţionate aici. Pe lângă rolul lor clasic, ele pot şi au început să îşi asume şi un rol de creştere a gradului de competenţe digitale în comunitate. Acest nou rol ar trebui sprijinit (prin alocarea de resurse suplimentare) şi extins, în ideea nevoii acute de astfel de servicii în localităţile din România.

Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC

Nu există nici la nivelul oraşului şi nici la nivel judeţean asocieri sau clustere TIC, nici acceleratoare sau incubatoare de afaceri în acest domeniu. Această stare de fapt face cu atât mai grea înfiinţarea şi dezvoltarea unor companii în domeniu TIC.

În lipsa unei susţineri din partea administraţiei locale, şansele pentru dezvoltarea acestui sector al economiei, care ar putea aduce sau crea în oraş locuri de muncă bine plătite şi ar avea potenţialul de a se conecta uşor cu alte companii sau start-up-uri din zona industriilor creative (design, creaţii artistice, cercetare inovativă), sunt destul de mici.

Activitatea antreprenorială din acest sector ar putea fi sprijinită prin înfiinţarea unor organisme de tip Accelerator, Co-working Space sau Incubator de afaceri în TIC, organizate în colaborare cu şi sprijinite de Primărie, cu posibilitatea implicării şi altor actori privaţi sau instituţii ale administraţiei publice (o colaborare cu Consiliul Judeţean pe această direcţie considerăm că ar putea duce la rezultate concrete).

Este de remarcat că documentele strategice regăsite pe paginile de web ale Instituției prefectului Caraș-Severin și primăriei Reșița nu menționează sectorul TIC în nici un fel, în condițiile în care atât planurile de dezvoltare naționale, cât mai eles cele europene, pun un accent important pe dezvoltare-inovare. În condițiile în care obiective legate de acest domeniu s-ar regăsi în planurile de dezvoltare la nivel local și județean, s-ar deschide posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea acestui sector.

Infrastructura

În ceea ce privește viteza conexiunilor la internet, atât fix, cât și mobil, datele oferite de ANCOM[195] arată că infrastructura de date ar putea fi îmbunătățită. Cifrele privind viteza medie a conexiunilor fixe (119.2 Mb/s) și mobile (11.96 Mb/s) arată că județul se situează sub media națională (149Mb/s, respectiv 24.8 Mb/s). Cu siguranță, în municipiul Reșița, aceste viteze sunt mai bune decât media județeană, care include și zone mai puțin dezvoltate, în special rurale. Cu toate acestea, acest decalaj ar trebui recuperat, în condițiile unei dorințe a autorităților municipale și județene de dezvoltare a unor sectoare economice precum IT și industriile creative și atragerea unei forțe de muncă bine pregătite și mobile.

Ultimele date concrete legate de accesul cetățenilor și firmelor la internet, disponibile pentru întreg județul, sunt de la recensământul din 2011 și sunt cu siguranță perimate. Datele oferite de institutul național de statistică sunt incomplete, eronate sau lipsite de granularitate (de pildă, numărul locuitorilor din mediul urban care au accesat internetul este mai mare decât numărul locuitorilor din mediul urban).

Cercetarea privind calitatea vieții efectuată de curând în Reșița arată că 88% dintre gospodării au acces permanent la internet (fix, mobil sau ambele variante). Aceste cifre sunt în acord cu datele disparate existente la nivel național (de pildă cele EUROSTAT, care arată că 81% dintre gospodăriile din România aveau în 2018 acces la internet), că , în mediul urban, uriașa majoritate a cetățenilor are acces la internet. Din păcate, fără date concrete legate de categoriile (sociale, etnice, cu dizabilități, de vârstă, etc.) în care accesul la internet este sub medie, nu se pot concepe programe țintite pentru a remedia aceste probleme.

Strategia de dezvoltare a județului, aflată încă în vigoare, menționează serviciile online sau guvernarea electronică doar pasager, preluând câteva obiective din strategiile de dezvoltare naționale (în acest caz Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020). Doar 5 localități, printre care și Reșița, sunt înrolate în ghiseul.ro, care oferă posibilitatea plății online a taxelor și impozitelor. Nu există date locale despre numărul reșițenilor care au competențele digitale medii sau peste medie (datele din indicele DESI, al Uniunii Europene, de pildă, sunt agregate la nivel de regiune sau stat).

În ceea ce privește utilizarea serviciilor online oferite de primăria Reșița, 44% dintre locuitori au spus că le-au folosit (24% au accesat site-ul, 11% și-au plătit taxele sau impozitele online, 5% au descărcat formulare, etc.). Este de remarcat că puțini cetățeni (aproximativ 15%) au folosit serviciile tranzacționale (care pot fi realizate complet online); până la realizarea unor noi studii nu avem cum știi dacă pandemia a influențat în vreun fel aceste rezultate.

Un alt domeniu în care administrația ar putea colabora cu firmele din domeniu TIC este oferirea de seturi de date deschise (open data), pe care companiile le-ar putea folosi pentru realizarea de produse software inovatoare, care ar putea fi ulterior oferite spre implementare și altor instituții publice din alte zone ale țării.

[195] Raport privind calitatea serviciului de acces la internet pentru anul 2019, https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Raport_calitate_internet_2019.pdf

E-guvernare la Reșița

Pentru a evalua importanța pe care Primăria Reșița o acordă e-guvernării, a fost realizată o analiză a site-ului instituției, din perspectiva utilizării noilor tehnologii pentru prezentarea informațiilor, conectarea cu cetățenii și furnizarea de servicii către cetățeni și companii. Site-ul oficial este principalul vehicul prin care informațiile și serviciile online oferite de instituție ajung la cetățeni, companii sau ONG-uri. Pentru analiza infrastructurii și a proceselor digitale, precum și a rezultatelor în timp ale serviciilor online, am avut discuții și am primit informații de la persoanele din Primăria Reșița responsabile cu implementarea serviciilor electronice și cu digitalizarea *back-office*-ului.

Evaluarea stadiului implementării guvernării electronice din perspectiva *front-office* este împărțită în 5 categorii distincte, fiecare cu un scor separat și cu o pondere diferită în scorul final (fiecare categorie are un maximum posibil de 100 de puncte, la fel și scorul final). Indicele de evaluare conține 47 de indicatori, iar cele cinci categorii sunt: securitate și protecția datelor cetățenilor (15% din scorul final), ergonomie (15%), conținut (25%), servicii online (25%) și participare și implicarea cetățenilor (20%).

Înainte de a trece la analiza propriu-zisă, am vrut să înțelegem care sunt factorii principali care ajută la dezvoltarea e-guvernării în primăria Reșița, ca și obstacolele principale. În ceea ce privește factorii benefici, pe primul loc a fost menționat cerințele conducerii, fondurile europene și obligațiile rezultate din legislație. În ceea ce privește obstacolele, costurile mari de dezvoltare, implementare și întreținere, precum și problemele de securitate și încredere sunt văzute ca fiind semnificative. La această reticență poate contribui și o lipsă de traning-uri sau de cursuri de specializare în acest domeniu (în ultimii 2 ani, de pildă, nici un funcționar din primăria Reșița nu a beneficiat de astfel de cursuri).

Securitate și protecția datelor cetățenilor – 60/100

În această categorie primăria Reșița nu a respectat în totalitate regulile de bază în ceea ce privește securitatea și protecția datelor. Vizitatorii site-ului sunt avertizați în legătură cu folosirea *cookies* , există o pagină cu informații suplimentare care descrie exact ce este un *cookie* și cum pot fi ele activate și dezactivate în principalele *browsere*, dar ar fi folositoare și o detaliere mai clară a datelor care sunt colectate, cum sunt ele folosite și cum pot cetățenii avea control asupra acestor date (un început este deja făcut pe pagina care prezintă reglementările GDPR). În schimb, paginile site-ului nu au un certificat de securitate valid, ceea ce, pe lângă posibila scădere a încrederii utilizatorilor, duce și la depunctarea site-ului de către motoarele de căutare (poate apărea mai jos în lista rezultatelor unei căutări).

Ergonomie – 73.91/100

Site-ul poate fi accesat din browserele importante (a fost verificat utilizându-se ultimele variante de Microsoft Edge, Mozila Firefox, Google Chrome și Opera), dar există unele erori de afișare și aliniere a elementelor din pagină. Designul noului site este în general plăcut și adaptat la tendințele de design moderne. Site-ul nu are și o variantă, chiar și limitată, în limba engleză sau într-o altă limbă de circulație internațională, și nici nu au fost găsite alte site-uri care să se adreseze investitorilor străini, de pildă, care să ofere informații de bază și date directe de contact către un departament specializat. Este de asemenea prezent în primul ecran un meniu care conține servicii și plăți online oferite de primărie, ceea ce facilitează accesarea acestora de către cetățeni.

Navigarea în site este destul de bună. Meniul principal este în partea de sus a paginii, cu unele link-uri directe către servicii sau informații importante prezente în primul ecran. Nu există o hartă a site-ului, iar câmpul de căutare în site există și funcționează, dar nu este foarte vizibil pe prima pagină. Ar putea fi benefică o

ierarhizare a anunțurilor sau comunicatelor, deoarece în acest moment informațiile foarte importante (de pildă cele legate de prezenta epidemie) nu sunt prezente pe prima pagină a site-ului.

O problemă este că site-ul nu este adaptat pentru dispozitivele mobile, în special din cauza content-slider-ului de mari dimensiuni și neadaptat pentru ecrane mai mici (au fost utilizate în această verificare atât telefoane, cât și tablete).

Participare și implicarea cetățenilor – 33.33/100

În ceea ce privește modalitățile prin care cetățenii municipiului Reșița pot lua legătura cu primăria, lucrurile ar putea fi îmbunătățite. Există numere de telefon și adrese de mail pentru principalele departamente, dar nu se merge mai departe de aceste date generale de contact. Nu există posibilitatea trimiterii, printr-un formular de contact, mesaje online prin care să se solicite diverse informații, de pildă. Înscrierea în audiență nu se poate face online, dar nu este clar dacă aceste audiențe se vor desfășura, cel puțin în perioada următoare, fizic sau prin videoconferință.

Nu există în schimb opțiunea de abonament la un newsletter. De asemenea, nu este prezentă posibilitatea contactării directe a consilierilor locali, nici adresarea de întrebări/sesizări către comisiile de specialitate.

Pentru comunicarea cu cetățenii, în afară de site-ul instituției, primăria Reșița folosește și o pagină de Facebook oficială. În momentul în care am scris acest document, pagina are 21.074 de urmăritori, o cifră foarte bună dacă luăm în considerare numărul locuitorilor (în jur de 65.000). Mesajele de pe această pagină sunt de obicei comunicări administrative (străzi în lucru, proiecte de dezvoltare, comemorări, etc.) sau anunțuri legate de evenimente culturale. Limbajul folosit este destul de arid și neadaptat mediului de comunicare folosit, fapt care contribuie la un *engagement rate* mediu (2.41%) și un *engagement score* de 1499, care arată că modul în care primăria utilizează această pagină de facebook poate fi îmbunătățit.

Este de remarcat că cele mai multe reacții și *share*-uri le-au avut, în ultimul an, postările care aveau imagini sau albume foto. Primăria mai întreține și un canal de YouTube, unde sunt publicate clipuri cu ședințele de consiliu local sau de la diferite evenimente. Canalul are doar 239 de abonați, iar ritmul de publicare a materialelor este inconstant (acesta poate fi un motiv pentru care nu este atât de urmărit).

Primăria nu are momentan un proiect de bugetare participativă. Proiectele de acest tip pot crea o legătură mai strânsă între cetățeni și administrație, ceea ce poate duce, în timp, la o creștere a încrederii în instituțiile publice locale.

Conținut – 48.28/100

Site-ul reunește o cantitate destul de mare de informație, legată atât de funcționarea internă a instituției, cât și informații care pot să intereseze cetățenii sau firmele. Segmentarea acestor informații și încadrarea acestora în categorii logice este în general bună, organizarea datelor existente cu ajutorul meniurilor fiind logică și ușor de înțeles.

Principalele lipsuri în acest domeniu sunt:

- nu am găsit informații mai detaliate despre consilierii locali (de pildă cv-uri și date de contact);
- nu există informații despre buget sau despre achizițiile publice;
- nu am găsit un document strategic în vigoare care să prezinte planul de dezvoltare a orașului;
- nu există informații despre șefii de departamente sau despre personalul instituției;

- nu sunt prezente seturi de date deschise, care să poată fi reutilizate de persoanele sau companiile interesate de datele colectate de instituție.

Există în schimb o serie de informații de interes pentru cetățeni: minutele ședințelor de consiliu local, informații urbanistice (autorizații de construire și desființare, certificate de urbanism), organigrama, precum și formulare (atât descărcabile, cât și completabile online, ceea ce reprezintă un mare avantaj pentru cetățeni, în special în această perioadă pandemică).

Servicii online – 82.35/100

În ceea ce privește serviciile online, primăria Reșița oferă câteva astfel de facilități cetățenilor sau firmelor.

Taxele și impozitele pot fi plătite online, atât pentru persoanele fizice (prin ghiseul.ro), cât și pentru persoanele juridice (facilitate introdusă de curând). Plata online a amenzilor nu este menționată în nici un fel pe site, chiar dacă, teoretic, ea poate fi realizată prin intermediul ghiseul.ro.

Cetățenii sau companiile mai beneficiază de câteva servicii online, accesibile de pe pagina de web a primăriei, într-o zonă dedicată acestor servicii. Se pot depune online o serie de cereri, din diferite domenii, printr-un ghișeu online. Aceste cereri pot fi apoi urmărite prin intermediul registraturii online, prin care cetățenii pot fi la curent cu traseul cererilor sau al documentelor depuse la primărie.

De curând, o aplicație de tip CityHealth a fost operaționalizată în Reșița, prin intermediu căreia cetățenii pot transmite sesizări și mesaje direct de pe telefoanele lor mobile. Din păcate, nu se pot depune online (nici măcar prin email) formularele prin care se solicită informații de interes public (cele definite de legea 544/2001).

În ceea ce privește utilizarea serviciilor online, în ultimii ani numărul de interacțiuni a crescut, dar gradul de utilizare este încă unul foarte scăzut.

Figura 2. Cum au plătit reșițenii taxele și impozitele

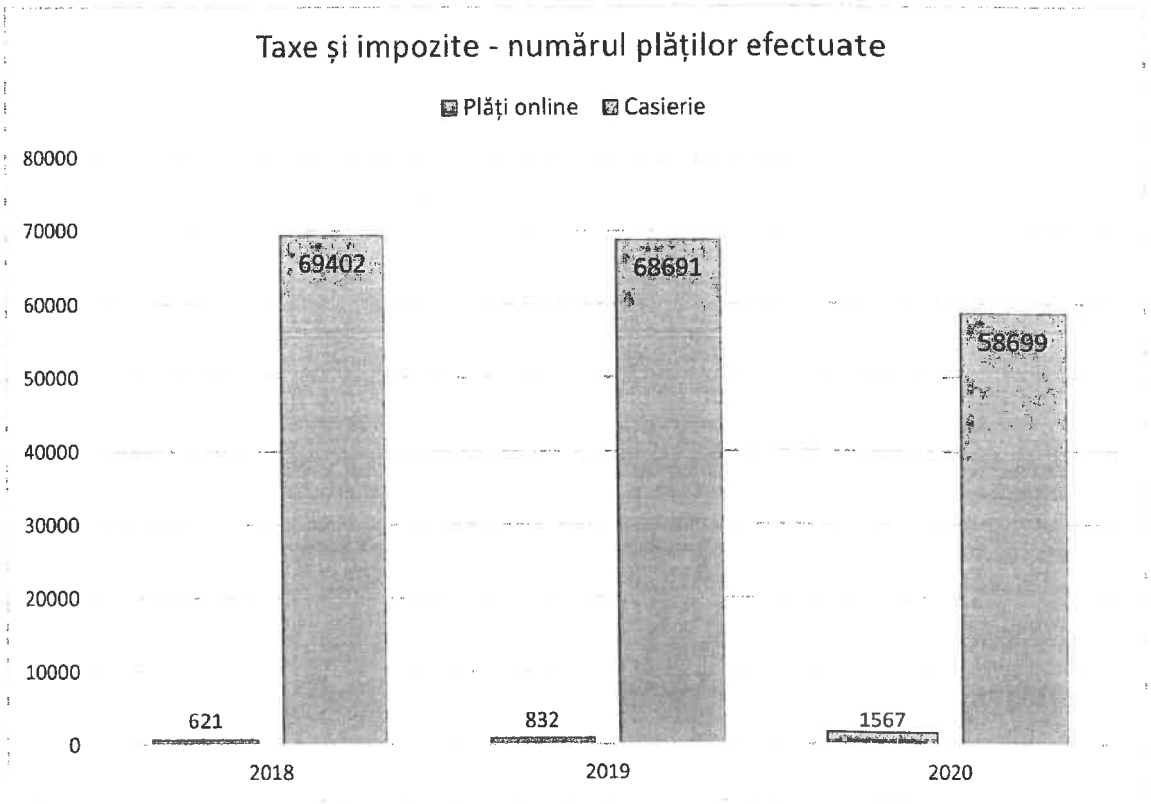

Sursa: Primăria municipiului Reșița

Numărul plăților online (taxe și impozite) realizate prin ghiseul.ro în ultimii trei ani au crescut gradual, dar tot au reprezentat doar 2.6% din totalul plăților în 2020. Restul taxelor și impozitelor au fost achitate la casierie, în numerar sau cu card.

Prin aplicația CityHealth, care a fost lansată pentru Reșița în iulie 2020, au fost primite până în 11 ianuarie 383 de sesizări, adică, în medie, puțin mai mult de 2 pe zi. Potențial pentru o mai mare implicare a locuitorilor există, există și unele instrumente pentru această implicare, trebuie doar stabilit cum se poate crește interesul și participarea cetățenilor.

În ceea ce privește *back-office-ul*, primăria utilizează un sistem de management al documentelor, în care sunt introduse aproximativ 71% care sunt emise sau primite de instituție (restul actelor sunt înregistrate în registre separate). De asemenea, bazele de date ale aplicațiilor folosite sunt momentan independente; ele au un anumit grad de interoperabilitate, care ar putea fi însă crescut (această problemă este în curs de rezolvare prin implementarea unui proiect cu finanțare prin fonduri europene). De asemenea, un sistem de single sign-on ar putea ajuta la consolidarea serviciilor oferite cetățenilor sau companiilor; acesta ar fi urmarea firească a proiectului existent de interoperaționalizare a aplicațiilor interne.

O altă lipsă semnificativă este inexistența unui sistem GIS, care ar putea reuni straturi de date consistente într-un sistem coerent pe un suport geografic. Și această deficiență este cunoscută și face obiectului unui viitor proiect finanțare europeană (POCA).

Din punct de vedere al resurselor hardware, sentimentul specialiștilor IT din primărie este că resursele existente sunt acoperitoare. Departamentul IT este însă subdimensionat; ar mai fi nevoie de încă 2 specialiști ITC, pe lângă cele 2 posturi ocupate în acest moment.

Comparaţia cu alte oraşe competitoare

În ceea ce privește orașele competitoare, am ales pentru comparație următoarele orașe din România, asemănătoare ca profil cu municipiul Reșița: Bistrița, Deva, Sfântu Gheorghe, Satu Mare și Zalău.

Figura 3. Rezultatele analizei serviciilor de front-office, pe categorii

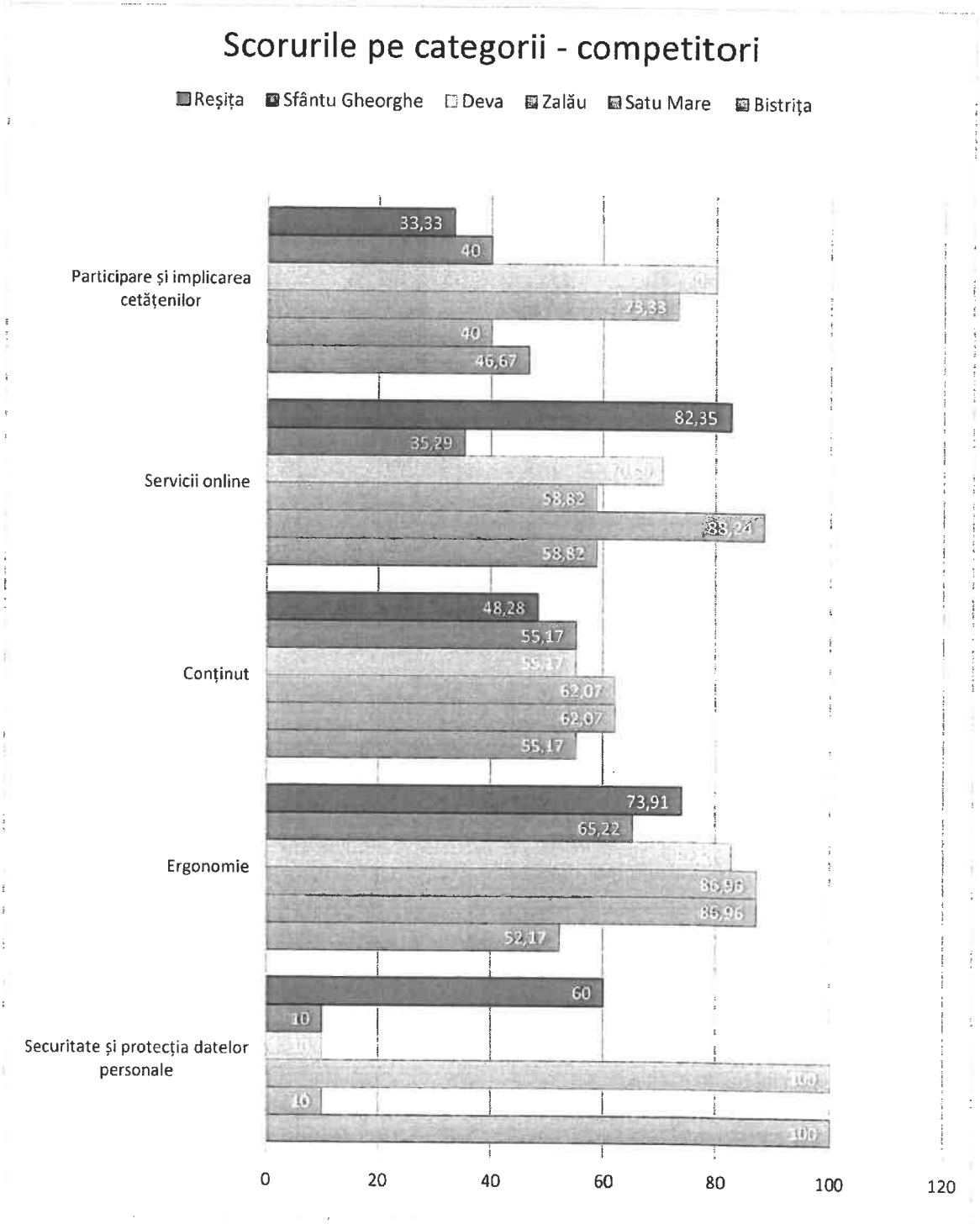

Sursa: Analiză proprie

Figura 4. Scorul final al analizei serviciilor de front office

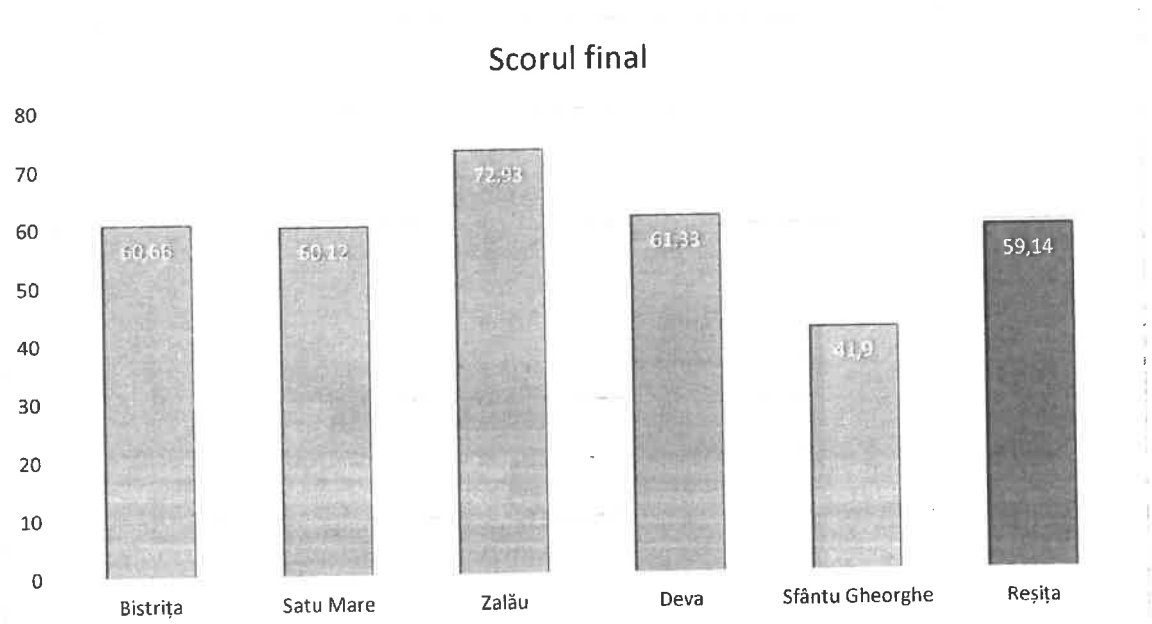

Sursa: Analiză proprie

Scorul final este unul mediu între orașele analizate. Categoria cu cel mai bun scor este cea a serviciilor online, iar cea mai slabă categorie este cea a participării și implicării cetățenilor (o detaliere a problemelor a fost realizată în secțiunea anterioară).

Analiză SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
• există servicii de e-guvernare implementate, accesibile și folosite; • marea majoritate a locuitorilor orașului au acces la internet; • bazele de date folosite ca bază pentru serviciile online sunt sau se plănuiește a fi interconectate; • există un sistem intern de management al documentelor folosit în instituție, iar utilizarea lui poate fi extinsă; • dotarea tehnică (în special echipamente hardware) este mulțumitoare; • există o platformă online de depunere a cererilor către primărie; • există o aplicație mobilă pentru sesizări; • rolul pe care bibliotecile publice au început să îl joace în creșterea competențelor digitale ale cetățenilor;	• cele mai multe servicii oferite de administrație nu sunt prezente online; • nu s-au organizat în ultimii ani instruiri sau cursuri de perfecționare pentru funcționari; • resursa umană este, în mare parte, nepregătită pentru utilizarea noilor aplicații și reticentă în ceea ce privește implementarea lor; • departamentul IT este subdimensionat; • interoperabilitatea limitată a aplicațiilor existente; • nu există seturi de date în format deschis disponibile cetățenilor sau firmelor (în ideea mișcării Open Data); • nu există în acest moment un plan bazat pe o viziune clară pentru implementarea e-guvernării, iar acest lucru duce la o lipsă a adaptării procedurilor existente pentru trecerea lor online; • lipsa unui sistem GIS;

	• site-ul nu este adaptat pentru dispozitivele mobile; • puține procese participative oferite cetățenilor Reșiței; • viteza conexiunii la internet este sub media națională sau regională;
Oportunități	Amenințări
• posibilitatea extinderii parteneriatului între mediul educațional, firmele din domeniu și administrația locală; • folosirea perioadei pandemiei pentru a crește numărul de servicii online disponibile și a crește încrederea cetățenilor în acestea și, implicit, a gradului de utilizare; • posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de e-guvernare (unul dintre cele mai importante programe în noua perioadă de finanțare este Digital Europe); • valorificarea experiențelor diferitelor orașe în implementarea e-guvernării (eventual încheierea unui parteneriat cu unul dintre aceste orașe); • accesul la internet de pe dispozitive mobile este în creștere accentuată, ceea ce poate oferi o oportunitate de creare de la început a serviciilor online cu accesul mobil ca specificație de bază, înlesnind adopția acestora;	• legislația actuală neadaptată; posibilităților oferite de e-guvernare • problemele financiare existente la nivelul administrației locale, în special în cazul în care creșterea economică nu va fi susținută sau fondurile vor fi direcționate către alte priorități (de pildă sănătate); • rezistența la schimbare din partea funcționarilor publici; • lipsa interesului pentru un proces de administrație publică transparent și trasabil; • lipsa corelării introducerii e-guvernării cu eficientizarea și adaptarea administrației publice (în special în ceea ce privește procesele interne); • securitatea aplicațiilor de e-guvernare, mai ales în cazul în care acestea vor fi folosite de un număr din ce în ce mai mare de persoane și firme; • un proces de comunicare ineficient în explicarea acestor noi servicii și ale transformărilor din cadrul administrației locale pe care le vor produce;

Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării

Este evident că primăria municipiului Reșița recunoaște oportunitățile oferite de digitalizare și a investit resurse în domeniul guvernării electronice. Noile servicii online implementate duc scorul primăriei Reșița la 59.14, ceea ce o plasează în puțin peste media orașelor între 100.000 și 40.000 de mii de locuitori din România, dar puțin sub scorul competitorilor direcți în ceea ce privește oferta de servicii *front-office* pentru cetățeni.

Probleme care persistă sunt în parte datorate contextului național. O serie de servicii integratoare care ar permite creșterea numărului și a sofisticării serviciilor online oferite la nivel local nu există sau sunt doar în stadiul de proiect (o identitate digitală, registre naționale autentice, colectarea de date standardizate, servicii de interconectare între diferitele instituții publice, etc.). În această situație, opțiunile de dezvoltare a propriului ecosistem local de aplicații sunt inerent limitate.

Luând aminte la exemple de succes din alte localități, colaborarea dintre firmele de IT și firme din alte domenii economice poate duce la accelerarea inovării în sectoare dintre cele mai diverse. Încurajarea cercetării și sprijinirea învățământului de profil, care ar putea furniza, în câțiva ani, forța de muncă necesară, calificată, este de asemenea un pas esențial pentru construirea unui sector ITC viabil în Reșița.

Sectorul IT are un specific aparte, fiindcă poate aduce beneficii foarte mari raportat la numărul de angajați. Având în vedere necesitatea dezvoltării unor ramuri economice cu mare potențial de creștere și cu un grad ridicat de inovare, realizarea și implementarea unei strategii care să pună în valoare interesul pentru educație în ITC și să minimizeze amenințările (gradul redus de dezvoltare, numărul mic de angajați) ar putea să transforme sectorul într-un atu pentru municipiu. O asemenea susținere din partea municipalității s-ar putea extinde și către atragerea către municipiu a unor companii din centrele ITC care ajung la suprasaturare (de pildă Timișoara), mai ales că perioada prin care trecem a arătat fezabilitatea unor soluții *remote* de lucru în cadrul acestor companii; este adevărat că un asemenea plan nu ar da rezultate imediate, dar poate fi o alternativă pe termen lung, mai ales dacă infrastructura digitală se dezvoltă într-un ritm accelerat.

În ceea ce privește e-guvernarea, aceasta ar trebui să ocupe un rol important în dezvoltarea capacității administrative (mai ales din perspectiva serviciilor online oferite și a utilizării bazelor de date pentru structurarea informațiilor disponibile), mai ales luând în considerare gradul relativ ridicat de conectare la internet a cetățenilor în zonele urbane și migrarea către accesul mobil. Pentru acest lucru, câteva din lipsurile (cele mai multe cunoscute) în acest domeniu ar trebui remediate:

- Implementarea unui sistem GIS la nivel local;
- Universalizarea utilizării sistemului de management al documentelor în interiorul Primăriei;
- Interconectarea tuturor aplicațiilor și a bazelor de date din interiorul primăriei;
- Colectarea periodică a datelor legate de utilizarea serviciilor online oferite cetățenilor și companiilor și a gradului de satisfacție în utilizare;
- O campanie de marketing mai consistentă, menită să crească gradul de adopție și utilizare a serviciilor existente;
- Reluarea instruirilor și training-urilor dedicate funcționarilor, pentru creșterea nivelului de competență digitală și înțelegerea procesului de transformare digitală;
- Adaptarea site-ului pentru accesul de pe dispozitive mobile și securizarea lui;
- Implementarea unor noi instrumente participative;
- Creșterea nivelului competențelor digitale în rândul populației, prin proiecte colaborative (de pildă cu companii private sau cu biblioteca județeană);
- Realizarea unui sistem de *single sign-on* pentru cetățeni și companii, inițial în relația cu primăria, cu posibilitatea extinderii către alte instituții publice locale sau descentralizate.

O altă măsură benefică, nu doar în implementarea e-guvernării, dar și în contextul susținerii sectorului ITC, ar fi accesul liber la seturi de date deschise, care nu doar ar îmbunătăți transparența actului administrativ, dar ar putea furniza materie primă pentru firmele de IT din județ pentru construirea de aplicații interesante și utile, mai ales în contextul în care orașul s-ar putea transforma într-un deschizător de drumuri la nivel județean în acest domeniu.

Analiza economiei locale

Capitolul de față își propune să se concentreze pe analiza evoluțiilor înregistrate în economia locală, pornind de la o evaluare a contextului regional și județean. Analiza își propune să fundamenteze procesul de luare a deciziilor strategice în ceea ce privește dezvoltarea economică locală, folosind interpretarea de valori ale unui set de indicatori. Procesul de planificare trebuie să aibă la bază o analiză pertinentă, care să conducă la o transformare către o economie solidă și adaptivă la provocările legate de transformările tehnologice și evoluțiile globale către o economie bazată pe cunoaștere.

*Analiza economiei locale utilizează seturi de date cu origini multiple: date provenind de la Institutul Național de Statistică (INS) și date din bilanțurile agenților economici, furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, având ca sursă informațiile din bilanțurile depuse de către agenții economici la Ministerul Finanțelor (ANAF). Acest din urmă set de date se referă exclusiv la activitatea societăților comerciale locale.

Context regional

Produs intern brut (PIB)

La nivelul anului 2018, PIB-ul regional depășea 19,2 miliarde euro, în creștere cu 32% față de anul 2008 și cu aproape 40% față de anul 2014. Ratele de creștere ale economiei regionale sunt peste media națională, dar mai mici decât cele ale regiunii Nord-Vest.

Tabelul 1 - Produs intern brut, regiuni, milioane euro

	2014	2015	2016	2017	2018
European Union - 28	14.091.454	14.854.108	14.985.310	15.409.891	15.907.594
România	150.458	160.298	170.394	187.773	204.640
Nord-Vest	17.253	18.355	20.048	22.942	24.948
Centru	16.492	17.676	19.242	21.192	23.018
Nord-Est	15.212	16.109	17.217	19.438	21.277
Sud-Est	16.943	17.126	17.783	19.237	20.949
Sud - Muntenia	19.570	19.481	20.852	22.084	23.946
București - Ilfov	40.100	44.514	46.263	51.021	55.851
Sud-Vest Oltenia	10.927	11.728	12.330	13.996	15.269
Vest	***13.855***	***15.181***	***16.541***	***17.713***	***19.207***

Sursa datelor: Eurostat

Economia regională asigura la nivelul anului 2018 un procent de 9% din valoarea tuturor bunurilor și serviciilor produse în economia națională.

Datele INS arată o valoare a cifrei de afaceri generată de companiile înregistrate în regiunea Vest de 128.556 milioane euro (asemănătoare ca pondere valorii PIB – 9,5%). Peste o treime din cifra de afaceri de la nivel național aparține firmelor înregistrate în regiunea București-Ilfov. Evoluțiile cifrei de afaceri sunt pozitive – cea mai mare rată de creștere (peste 31%) din toate regiunile, superioară cu 9 procente ratei de creștere naționale. Un procent de 40% din cifra de afaceri regională este generată de firme mari, cu peste 250 de angajați, în timp ce firmele medii (50-250 angajați) generează 22%, ceea ce arată concentrarea activității economice în firme de dimensiuni ridicate și o putere economică mai redusă a segmentului microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici.

La nivelul regiunii, contribuția la PIB este dezechilibrată – în timp ce județul Timiș generează aproape jumătate din valoarea bunurilor si serviciilor produse le nivel regional, contribuția județului Caraș-Severin e de 12%.

Figura 1 – Contribuția județelor la la PIB-ul regional, 2017

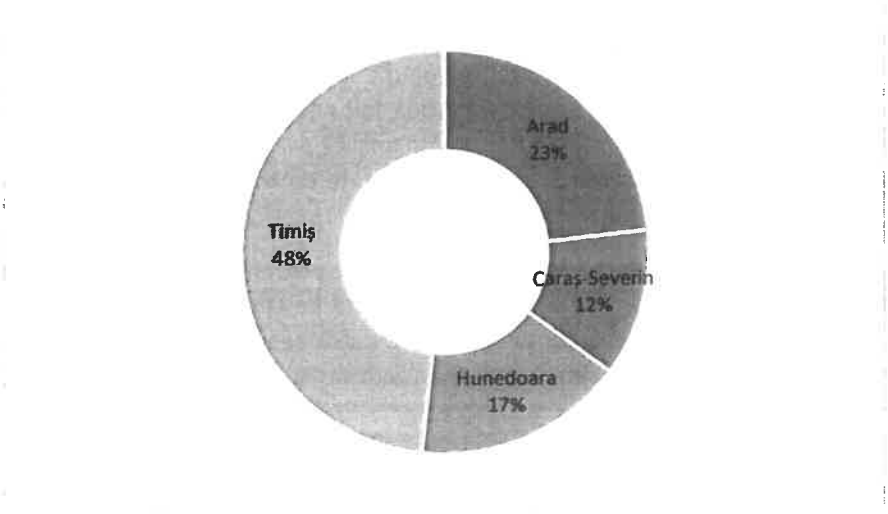

Sursa datelor: Eurostat

Deși valoarea este una redusă, în cazul județului Caraș-Severin ratele de evoluție ale PIB sunt cele mai ridicate la nivel regional (+43%) față de 2011, ceea ce arată un proces de reducere a disparităților de dezvoltare.

Tabelul 2 - Produs intern brut, milioane euro

	2008	2011	2014	2015	2016	2017
Arad	3.139	2.908	3.125	3.454	3.723	4.126
Caraș-Severin	1.693	1.455	1.557	1.726	1.963	2.086
Hunedoara	2.769	2.165	2.449	2.435	2.682	2.966
Timiș	6.909	6.484	6.724	7.565	8.173	8.535

Sursa datelor: Eurostat

În analiza valorilor și evoluțiilor acestui indicator trebuie să ținem cont și de evoluțiile demografice înregistrate – Timiș - creștere cu aproape 3% a populației, în perioada 2011-2018, în timp ce în cazul celorlalte județe ale regiunii populația scade cu peste 6% în județele Hunedoara și Caraș-Severin. Demografia întreprinderilor și concentrarea activității economice sunt alte variabile de luat în seamă – în timp ce în Timiș numărul întreprinderilor crește cu 30%, în cazul județului Caraș-Severin creșterea este una mult mai redusă (o treime din rata de creștere medie națională); totodată județul Timiș concentrează jumătate din întreprinderile active la nivel regional.

Dacă în valori brute contribuția regiunii la formarea PIB național nu este semnificativă (variabilă ce ține de dimensiunea teritoriului), în termen de valori pe locuitor, economia regională, cu o valoare estimată a PIB/locuitor de 10.800 euro depășește media națională, având valori mai ridicate decât toate celelalte regiuni, cu excepția București-Ilfov (outlier în acest caz, cu o valoare pe locuitor de 24.200 euro).

Tabelul 3 - Produs intern brut, euro pe locuitor

	2014	2015	2016	2017	2018
European Union - 28	27.700	29.100	29.300	30.100	31.000
România	7.600	8.100	8.600	9.600	10.500
Nord-Vest	6.700	7.100	7.800	8.900	9.800
Centru	7.000	7.500	8.200	9.100	9.900

Nord-Est	4.600	4.900	5.300	6.000	6.600
Sud-Est	6.800	6.900	7.200	7.900	8.700
Sud - Muntenia	6.400	6.400	6.900	7.400	8.100
București - Ilfov	17.600	19.500	20.200	22.200	24.200
Sud-Vest Oltenia	5.400	5.800	6.200	7.100	7.900
Vest	***7.600***	***8.400***	***9.200***	***9.900***	***10.800***

Sursa datelor: Eurostat

PIB/locuitor a crescut cu peste 44% față de anul 2008 și cu 42% față de anul 2014. Valorile pe locuitor se situează în 2018 la 35% din media UE, în condițiile în care, în 2011, anul de minim al crizei economice începute în 2008, procentul era de 26%.

Tabelul 4 – PIB/locuitor, județele regiunii Vest, euro

	2008	**2011**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Vest	7.500	6.800	7.600	8.400	9.200	9.900	10.800
Arad	6.900	6.400	7.300	8.100	8.800	9.800	:
Caraș-Severin	5.200	4.600	5.400	6.100	7.000	7.500	:
Hunedoara	5.900	4.700	6.000	6.100	6.800	7.600	:
Timiș	10.200	9.500	9.700	10.900	11.700	12.200	:

Sursa datelor: Eurostat

Disparitățile intra-regionale se observă și la valorile pe locuitor ale produsului intern brut. Deși importante, la fel ca în cazul indicatorului în valori brute, ratele de creștere sunt semnificative pentru județele Caraș-Severin și Hunedoara – creșteri de peste 60% față de anul 2011 – ceea ce arată o creștere a nivelului de reziliență. Chiar dacă evoluțiile înregistrate pe o perioadă mai lungă de timp (peste 20 de ani) sunt marcate de restructurări masive ale activității economice în cazul celor două județe, creșterile din ultimii ani pot fi fundamentul unor remodelări ale economiei care să ducă la creșterea nivelului de trai al locuitorilor.

Figura 2 – PIB/locuitor, Caraș-Severin, euro

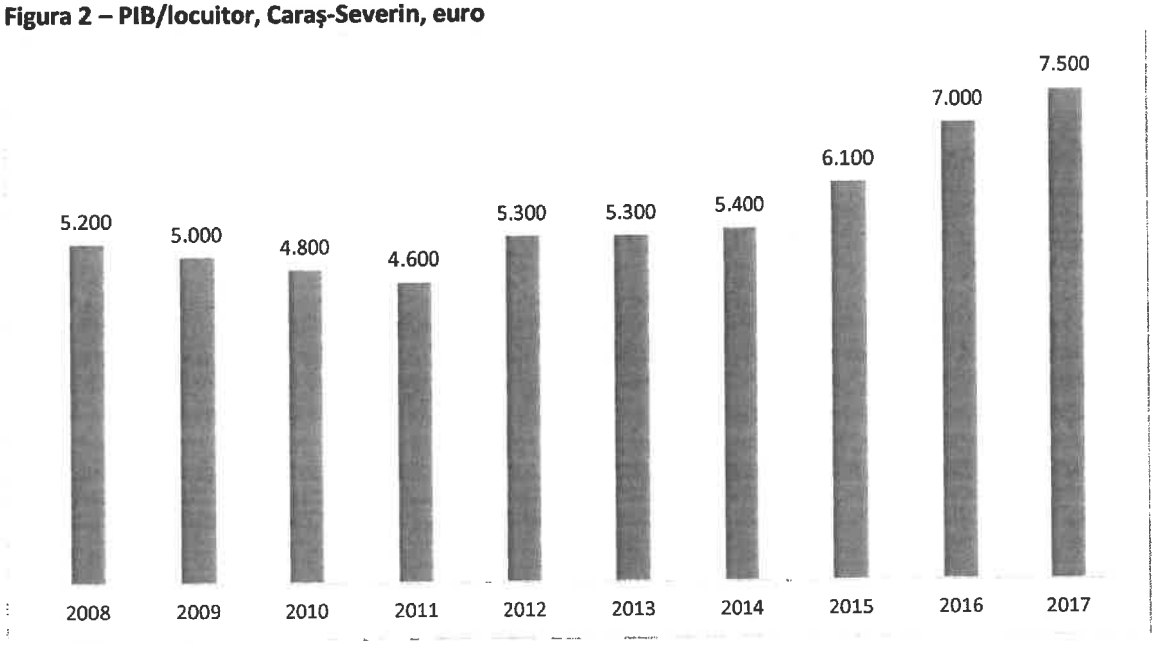

Sursa datelor: Eurostat

Raportul "Competitiveness in low-income and low-growth regions. The lagging regions report" al comisiei Europene plasează regiunea, alături de altele din România, dar și din alte țări central și est-europene precum Polonia, Ungaria și Bulgaria, în rândul celor cu venituri mic, cu un PIB sub 50% din media europeană.

Dacă în termeni de valori pe locuitor, la nivelul anului 2018 regiunea se situa la nivelul de 35% din media UE, în termeni de paritate a puterii de cumpărare (PPS) lucrurile stau mult mai bine – valorile pe locuitor ale PIB PPS se situează la nivelul mediu de 67%.

Tabelul 5 – PIB/locuitor, județele regiunii Vest, PPS

	2008	2011	2014	2015	2016	2017	2018
Vest	14.000	14.100	15.400	16.900	18.500	19.600	20.900
Arad	12.800	13.200	14.700	16.300	17.700	19.400	:
Caraș-Severin	9.700	9.400	10.900	12.200	14.000	14.900	:
Hunedoara	11.000	9.800	12.100	12.200	13.600	15.000	:
Timiș	19.000	19.700	19.500	21.800	23.500	24.200	:

Sursa datelor: Eurostat

Acest indicator elimină diferențele de prețuri între statele membre ale UE, permițând o aproximare mai corectă a nivelului de dezvoltare, dintr-o perspectivă comparativă. Situația e asemănătoare în cazul județelor Caraș-Severin și Hunedoara – valori de 50% din media UE in PPS (față de 25% din media UE în valori euro/locuitor).

Context județean

Resurse de muncă

Tabelul 6 – Situația resurselor de muncă, județul Caraș-Severin

	2008	2011	2015	2016	2017	2018	2019
resurse de muncă (mii persoane)	203,2	205,4	175,3	176,9	174,2	170,5	169,7
Populația ocupată civilă (mii persoane)	121	112,6	112,4	108,7	105,4	103,3	103,1

Rata de ocupare (%)	59,5	54,8	64,1	61,4	60,5	60,6	60,8

Sursa datelor: INS

Resursele de muncă[196] ale județului sunt într-o continuă scădere, cu o rată anuală (de 2,5% medie a perioadei 2008-2019) ceea ce a dus la situația actuală, în care resursele de muncă au scăzut cu aproape 17% pe parcursul unei perioade de 12 ani. Valorile populației ocupate scad, la rândul lor, cu un procent de 15% în perioada analizată.

În aceste condiții rata de ocupare a rămas relativ stabilă. Rata de ocupare a resurselor de muncă este calculată ca raport dintre populația ocupată civilă și resursele de muncă.

Rata de ocupare a persoanelor de sex masculin (64% la nivelul anului 2019) este semnificativ mai ridicată decât cea din rândul femeilor (57%), lucru care se datorează în special specificului structurii economiei locale. Valorile indicatorilor sunt foarte scăzute – o comparație cu Sălaj, cu un alt județ cu tradiție industrială, arată valori mai reduse ale ratelor de ocupare cu aproape 20%.

Populația ocupată civilă pe activități ale economiei naționale

Structura pe activități a populației ocupate arată o economie județeană axată pe activități agricole și industrie - peste jumătate din populația ocupată activează în aceste sectoare. Totodată, numărul celor ocupați în activități specifice sectorului public (și acesta asimilabil categoriei "Servicii" , dar prezentat separat pe categoriile Sănătate, Învățământ și Administrație Publică) îl depășește pe cel al persoanelor ocupate în alte servicii (IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și administrative și alte tipuri de servicii) cumulat cu cei ocupați în industria HoReCa.

[196] Resursele de muncă reprezintă acea categorie de populație care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale care îi permit să desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economie naționale. Acestea includ populația în vârstă de muncă, aptă de a lucra, precum și persoanele sub și peste vârstă de muncă aflate în activitate.

Figura 3 – Structura ocupării, Caraș-Severin, 2019

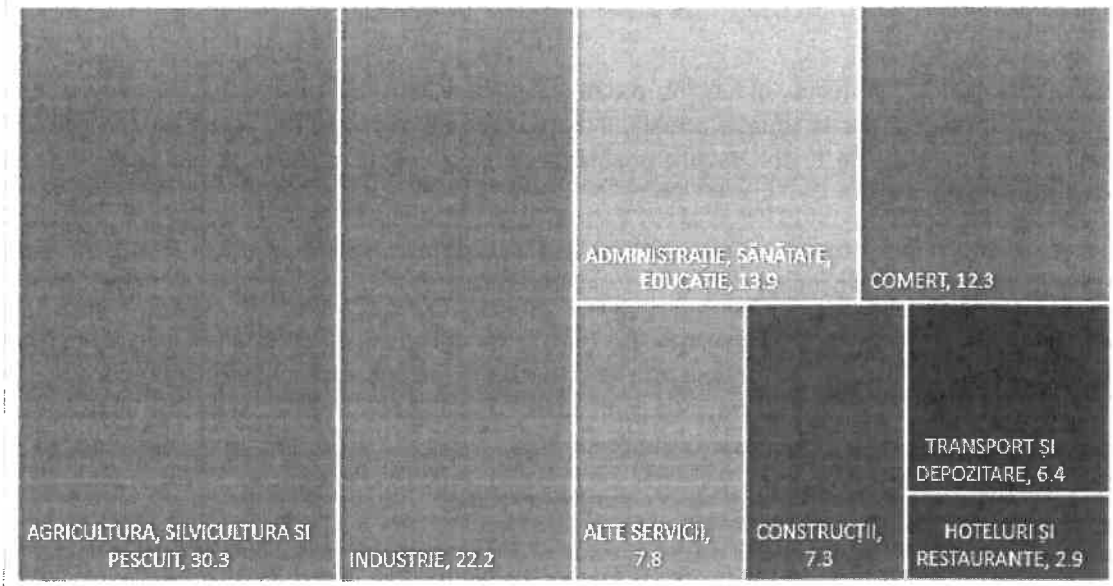

Sursa datelor: INS

În contextul declinului activităților industriale (diminuare cu peste 20% a populației ocupate în perioada 2008-2018), dar și a scăderilor înregistrate în alte sectoare (construcții: - 10%, agricultură: - 25% etc.) există și "insule" precum comerț, transport, HoReCa, activități de servicii administrative și suport și alte activități de servicii, unde numărul de persoane ocupate a crescut. Cu toate că ponderile unora dintre sectoarele cu creștere încă sunt reduse, acest lucru face parte dintr-un proces de restructurare și reașezare a economiei locale.

Salariați

Figura 4 – evoluții ale numărului de salariați

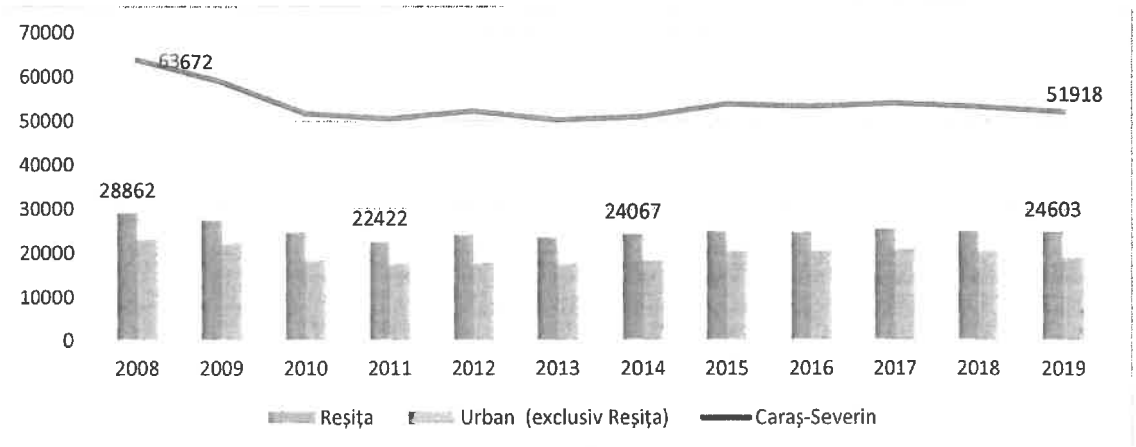

Sursa datelor: INSSE

Evoluția numărului de angajați în perioada 2008-2018 a fost marcată de efectele crizei economice din perioada 2008-2011, dar, pe o perioadă mai lungă de timp au continuat trend-ul început în anii 90. Județul a rămas cu 35% din numărul de salariați înregistrat în anul 1990. Șocul crizei economice, coroborat cu depresia

economică din anii 1990-2000 nu a fost depășit, în condițiile în care economia județului este concentrată puternic în zonele urbane (peste 83% din salariații județului). Aproape jumătate din numărul salariaților de la nivel județean sunt localizați în Reșița. Din această perspectivă concentrarea pe relațiile inter-urbane din zona urbană funcțională este vitală pentru viitorul economiei locale.

Totuși, un proces de redresare față de valorile anului 2011 (minim al întregii perioade) pare să aibă loc în orașe precum Reșița, Caransebeș, Bocșa, Moldova Nouă și Oravița.

Figura 5– Structura economiei județene, salariați, 2019

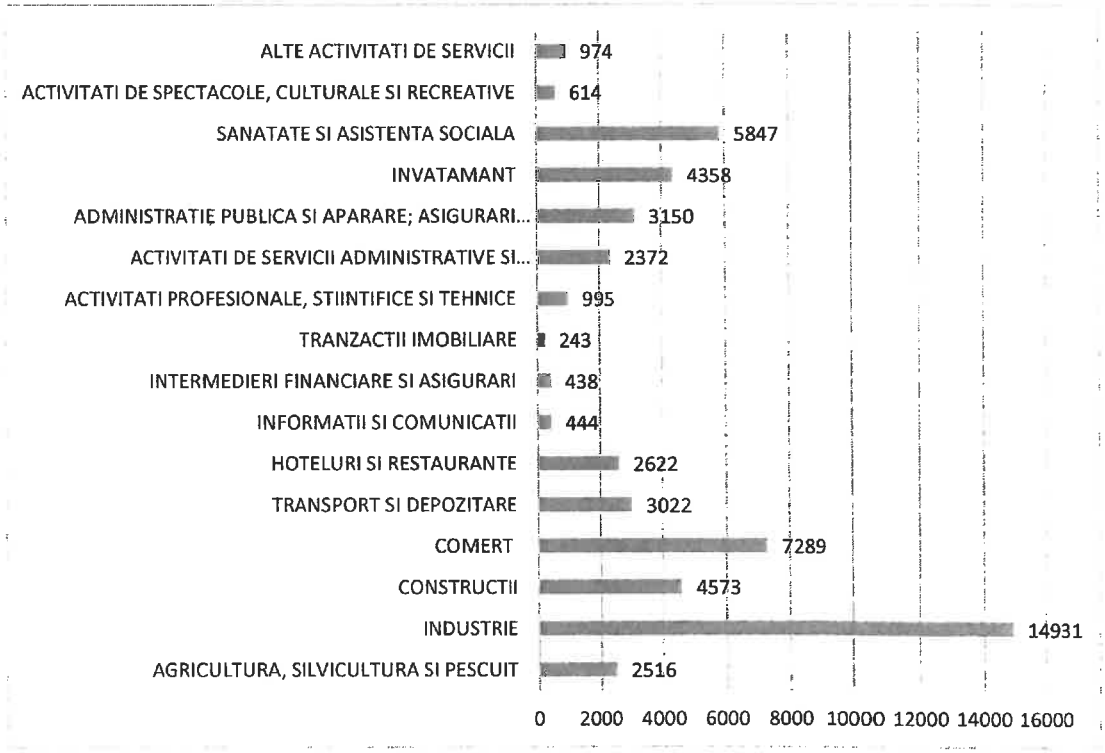

Sursa datelor – INS

La nivelul lui 2019 industria prelucrătoare continuă să rămână pilonul economiei locale, cu 27% din totalul salariaților județului, având totodată un efect de antrenare la nivelul serviciilor suport. Sectorul public angajați din sectoarele Educație, Sănătate și administrație publică este suprareprezentat la nivel local, cu peste 25% din total, urmat de comerț și repararea autovehiculelor cu peste 13%.

Șomaj

Șomajul înregistrat nu reflectă cu adevărat situația ocupării forței de muncă. Ponderea șomerilor înregistrați ca procent din totalul populației ocupate este una scăzută, atât la nivelul județului, cât și al municipiului.

Tabelul 7 – ponderea șomerilor înregistrați

	2010	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	oct.20
Caraș-Severin	5	3	3,1	2,5	2,3	1,2	1,9	1,7	1,7	1,8

Reşiţa	3,8	2	2	1,5	1,2	0,7	0,7	0,8	0,9	1

Sursa datelor: INS

Costurile de oportunitate fac ca mare parte din resursa de muncă a municipiului să aleagă opţiunea muncii în străinătate sau zone cu alternative lucrative precum Timişoara, opţiuni care au un efect negativ pe termen lung asupra disponibilităţii forţei de muncă la nivel local.

Venituri

Figura 6– evoluţia câştigului salarial net, Caraş-Severin lei

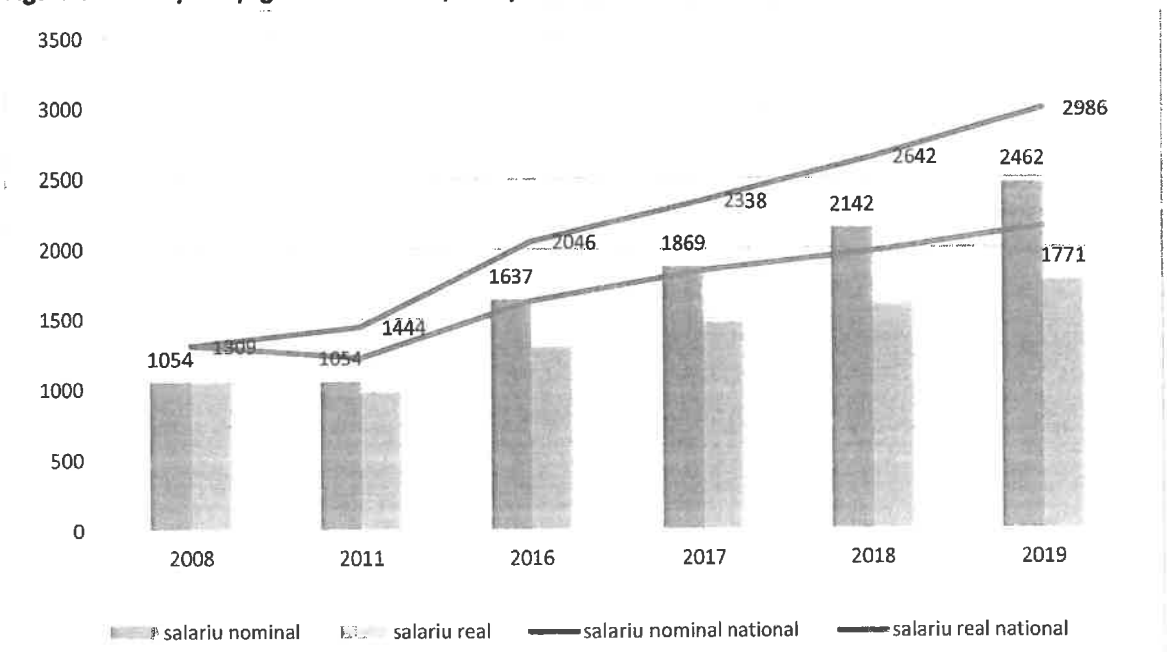

Sursa datelor: INS

Valorile medii ale judeţului se situează sub media naţională, ceea ce arată nivelul redus al veniturilor medii ale membrilor comunităţii, asociat cu un nivel de trai scăzut. Salariul mediu net de la nivel judeţean a crescut de peste 2,3 ori în perioada 2008-2019, urmând ritmul de creştere înregistrat la nivel naţional.

Graficul de mai sus arată evoluţia veniturilor salariale medii nete, atât în termeni nominali, cât şi ajustat cu inflaţia. În termeni reali, valoarea salariului mediu judeţean a crescut cu 70% în ultimii 12 ani.

Tabelul 8 – Salarii la nivel de sectoare ale economiei, Caraş-Severin, lei

	2008	**2011**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**% din naţional sector**	**salariaţi 2019**
TOTAL	1.054	1.054	1.637	1.869	2.142	2.462	*82%*	54.388
Agricultură şi silvicultură	1.005	985	1.833	2.021	2.613	2.701	*119%*	2.516
Industrie extractivă	1.733	1.561	1.644	1.664	1.362	2.273	*53%*	143
Industrie prelucrătoare	862	1.124	1.645	1.798	1.974	2.158	*83%*	13.020

Producţia de energie	2.289	2.683	3.290	3.627	4.068	4.572	*104%*	424
Distribuţia apei	923	1.175	1.428	1.680	1.700	1.972	*81%*	1.344
Construcţii	963	1.239	1.227	1.309	1.416	2.497	*89%*	4.573
Comerţ şi repararea autovehiculelor	721	873	1.420	1.553	1.713	1.813	*76%*	7.289
Transport şi depozitare	1.320	1.342	1.538	1.703	1.917	2.127	*78%*	3.022
Hoteluri şi restaurante	708	690	1.011	1.233	1.297	1.438	*83%*	2.622
Informaţii şi comunicaţii	1.336	1.673	1.655	1.936	2.196	2.235	*40%*	444
Intermedieri financiare	1.998	2.366	2.453	2.611	2.729	3.100	*62%*	438
Tranzacţii imobiliare	765	807	1.361	1.403	1.401	1.714	*69%*	243
Activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice	1.524	1.521	1.923	2.603	2.418	2.680	*68%*	995
Servicii administrative şi suport	732	807	1.108	1.355	1.522	1.732	*76%*	2.372
Administraţie publica şi apărare	1.893	1.568	2.368	2.897	3.528	3.958	*80%*	3.150
Învăţământ	1.261	1.123	1.985	2.072	2.626	3.422	*101%*	4.358
Sănătate şi asistenţă socială	1.041	1.024	1.759	2.377	2.954	3.179	*86%*	5.847
Activităţi de spectacole, culturale şi recreative	912	971	1.192	1.573	1.820	2.435	*94%*	614
Alte activităţi de servicii	570	789	1.135	1.384	1.670	1.741	*91%*	974

Sursa datelor - INS

Recuperarea decalajelor în venituri salariale faţă de alte regiuni/judeţe sau nivelul mediu naţional este una greoaie. Valorile salariilor pe sectoare, şi raportul între salariul mediu pe sector şi cel naţional al sectorului arată că doar în agricultură companiile locale plătesc, în medie, mai bine decât la nivel naţional. Ariile cu concentrare mare de salariaţi - Industrie, comerţ, transport, HoReCa, oferă un nivel de salarizare sensibil mai scăzut decât firmele de la nivel naţional care activează în acelaşi sector. Datele de mai sus arată că cele mai ridicate salarii sunt înregistrate în sectoare ale căror activităţi sunt specifice sectorului public.

Valoare adăugată brută

Valoarea Adăugată Brută (VAB) reprezintă valoarea nou creată într-o economie, fiind componenta majoră utilizată în formula de calcul PIB (în cazul metodei de producţie), alături de impozitele nete (impozite şi taxe pe produs - subvenţii pe produs).

Figura 7 – evoluţia VAB, Caraş-Severin, milioane euro

Sursa datelor: Eurostat

Valoarea adăugată brută generată de economia județului a fost de aproape 1,9 miliarde euro în anul 2017, cu peste un sfert mai mare decât în 2008. Rata de creștere a VAB se situează sub cea de la nivel național, dar este superioară ratei de creștere înregistrată de județul Hunedoara.

Figura 8 – Structura VAB, Caraș-Severin, 2019,

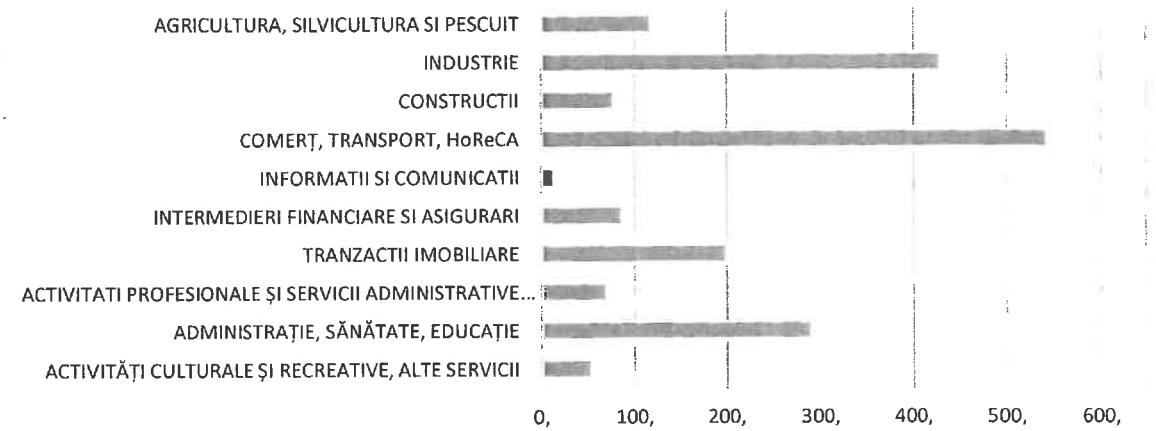

Sursa datelor: Eurostat

Cea mai mare parte a valorii adăugate, implicit și contribuție la PIB județean o au industria, activitățile comerciale și de transport. Evoluții la nivel de sectoare arată scăderi cu 40% a VAB în sectorul agricol și cu aproape 50% în sectorul construcțiilor și creșteri cu 30% în industrie, 26% în comerț, transport și HoReCa. Creșteri importante au loc în sectoare aferente serviciilor: activităților culturale și recreative, activități profesionale și intermedieri financiare, dar ponderea acestora în totalul județean este una redusă.

Productivitatea muncii, măsurată ca raport între valoarea adăugată brută și populația ocupată este de 17.900 euro/persoană ocupată, cu 7% sub media regiunii Vest. Persoanele ocupate în agricultură, construcții și industrie au o productivitate a muncii mai redusă, comparativ cu celelalte sectoare, dar, în timp ce productivitatea celor din industrie a crescut de-a lungul timpului, în celelalte două sectoare menționate, aceasta a scăzut semnificativ.

Tabelul 9 – cheltuieli din activitate de cercetare-dezvoltare (mii lei)

	2008	2011	2016	2017	2018	2019
Regiunea VEST	153300	125813	331255	318975	374229	381327
Arad	7915	12917	23669	58838	48551	56368
Caras-Severin	7548	916	546	213	49	76
Hunedoara	28234	14243	17104	21059	27967	22265
Timiș	109603	97737	289936	238865	297662	302618

Sursa datelor: INS

Activitatea de cercetarea și dezvoltare este esențială în strategia UE de a deveni cea mai dinamică și competitivă economie bazată pe cunoaștere. Finanțările europene în următoarea perioadă de programare vor fi direcționate către "O Europă mai inteligentă prin inovare, digitalizare și transformare economică". România, deși un inovator modest (studiu al CE) va beneficia de o alocare importantă în acest domeniu, dar economia județului nu pare a fi pregătită pentru această provocare. Datele INS arată doar 65 de salariați ai unităților cu activitate de cercetare-dezvoltare la nivelul județului în anul 2019 (din care doar 20 echivalent norma întreagă), față de 148 în anul 2008 (57 echivalent normă întreagă), în timp ce tabelul de mai sus arată un nivel insignifiant de cheltuieli cu activitatea de cercetare și dezvoltare în Caraș-Severin comparat cu celelalte județe ale regiunii.

Exporturi

Lipsa de competitivitate a economiei județene (dintr-o perspectivă comparativă) se observă și din valoarea exporturilor realizate (estimare INS). Exporturile firmelor din județ reprezintă 0,5% din totalul exporturilor de la nivel național. Exporturile locale au un grad foarte ridicat de concentrare în mașini și echipamente electrice și mijloace și materiale de transport – cele două categorii de bunuri acoperă aproape 90% din valorile totale.

Dintr-o perspectivă a evoluției, comparat cu anul 2011, exporturile au crescut cu 65%, după contracția importantă a activității de export din perioada crizei economice. Structura exporturilor s-a modificat, de asemenea, semnificativ – ponderea exporturilor de mașini, aparate și echipamente electrice a crescut de la o treime din totalul exporturilor realizate de firmele din județ, la aproximativ trei sferturi – în sume brute, exporturile acestei categorii au crescut de aproape patru ori până în 2019, cifrându-se la aproximativ 260 milioane euro. Categoria "Mijloace și materiale de transport" e a doua ca importanță în totalul bunurilor exportate (57 milioane euro).

Figura 9 – Dinamica exporturilor și importurilor județului Caraș-Severin (mii euro), 2011-august 2020

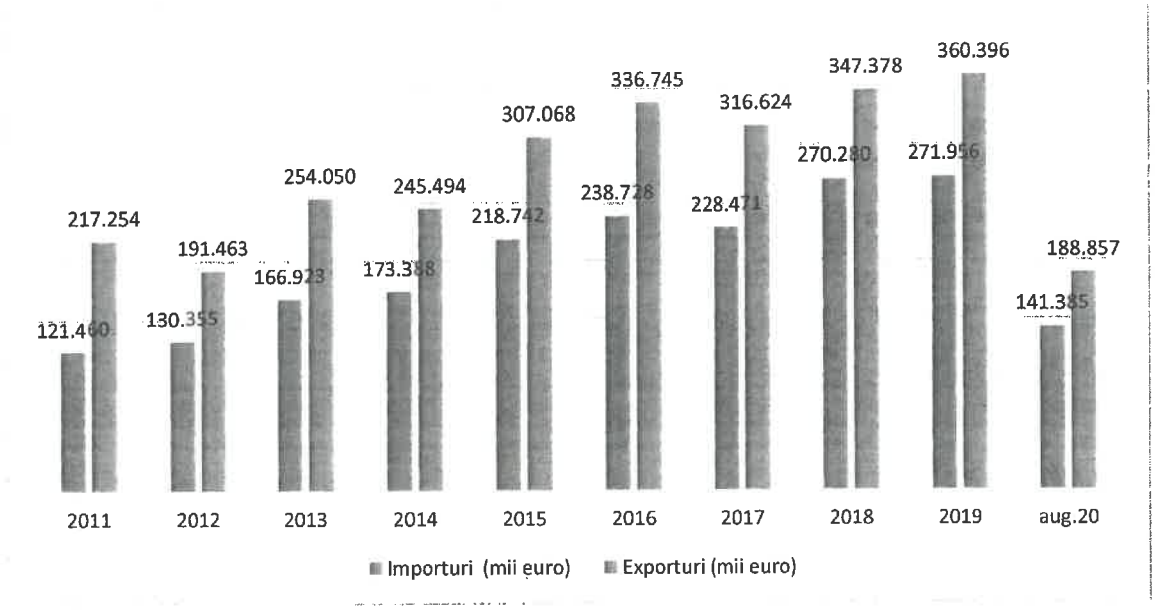

Sursa datelor - INS

Restructurarea exporturilor are la bază creşteri importante în sectoarele deja menţionate anterior, dar şi în cazul materialelor din plastic, produse vegetale (în special cereale), produse alimentare (produse din carne şi băuturi) şi altor aparate şi instrumente. Exporturile de produse din lemn menţin un volum relativ constant în întreaga perioadă analizată (o medie de 12,6 milioane euro anual), în schimb exporturile de produse textile şi articole din textile au scăzut la jumătate faţă de 2011 şi cu două treimi faţă de 2016.

Economia locală – Rezultatele economice şi activitatea companiilor

Analiza activităţii este realizată utilizând date referitoare la principalii indicatori de performanţă ai unităţilor locale active, date ce provin din bilanţurile agenţilor economici cu sediul social în municipiul Reşiţa. Datele au ca origine Oficiul Naţional al Registrului Comerţului (având la bază bilanţurile depuse de agenţii economici la Ministerul Finanţelor). Societăţile comerciale raportează indicatorii în localităţile în care au sediul social din acest motiv datele având nevoie de ajustare. Ajustarea s-a realizat, pe baza informaţiilor disponibile în cazul companiilor cu un număr ridicat de angajaţi, prezente la nivel local, care au sediul social în alte localităţi.

Structura economiei locale

Economia locală este, în continuare, una bazată în principal pe activităţile industriei manufacturiere tradiţionale. Companiile din industria locală generează peste 50% din cifra de afaceri totală, în cadrul acestora fiind angajaţi 43% din totalul salariaţilor.

Figura 10 - Structura economiei locale, 2018

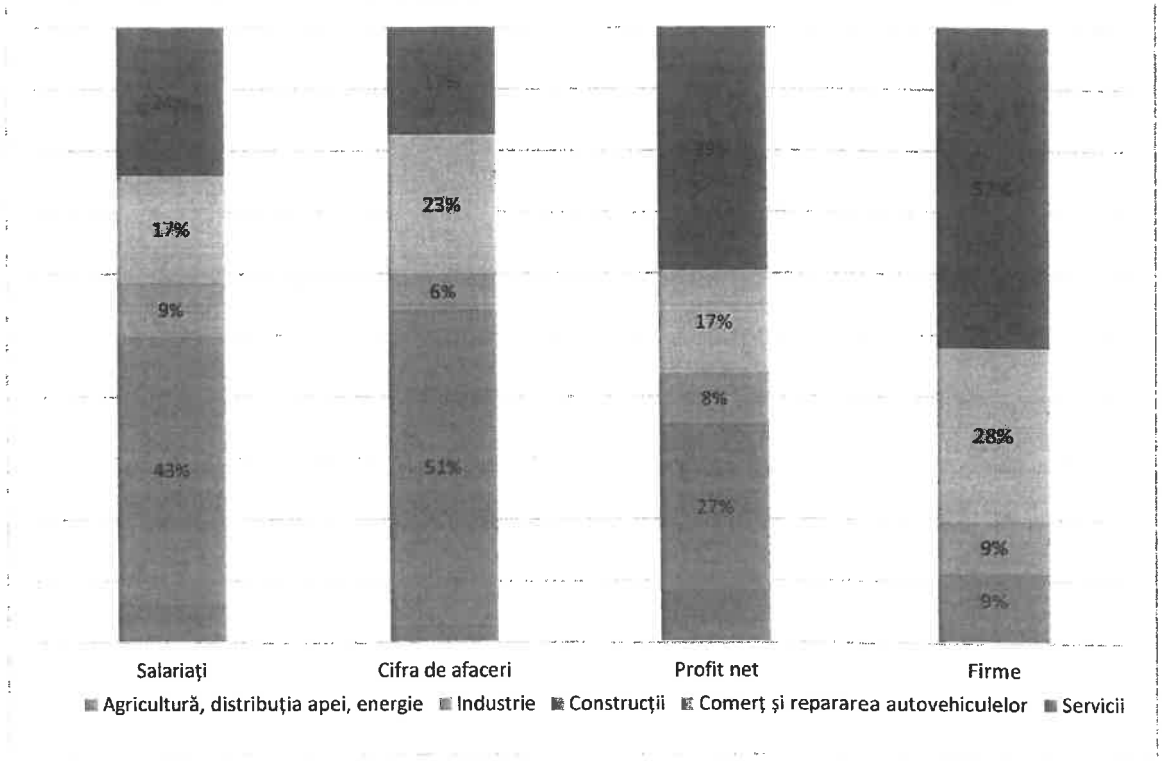

Sursa datelor - estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Sectorul serviciilor (cu excepţia comerţului, prezentat aici separat), în care activează un sfert din angajaţii mediului privat local este şi cel în care regăsim cel mai ridicat număr de firme locale. Serviciile sunt cele care generează cea mai importantă parte din profiturile companiilor (atât datorită evoluţiilor înregistrate, cât şi declinului unor activităţi manufacturiere de anvergură, care înregistrează pierderi). Sectorul comercial este al treilea ca importanţă în economia locală, dar în care regăsim un număr important de firme active.

Structura economiei locale s-a modificat semnificativ odată trecerea prin mai multe procese de tranziţie industrială - perioada tulbure a anilor 90, ceea ce a generat scăderea nivelului de trai ai membrilor comunităţii şi un fenomen migrator. Pe lângă acest şoc prelungit, criza anilor 2008-2012 a reprezentat un alt moment de cumpănă, ce a adus după sine evoluţii structurale. În contextul scăderii generalizate a numărului de salariaţi, o comparaţie cu anul 2008 arată o serie de modificări ale ponderilor importanţei sectoarelor, în sensul creşterii importanţei sectoarelor serviciilor – la momentul 2018 ponderea profiturilor înregistrate este de 40%, faţă de 16% în 2008, firmele din acest sector (peste jumătate din totalul firmelor locale) angajând un sfert din salariaţi, faţă de sub 20% în perioada de bază. Cea mai mare parte a cifrei de afaceri este produsă de firmele din sectorul industrial, dar activităţile acestora au devenit mai puţin profitabile.

Tranziţia industrială aduce după o anumită perioadă, în cazul unor abordări strategice potrivite, pe lângă modificări structurale şi o creştere de productivitate şi noi locuri de muncă. De multe ori, efectele unei asemenea tranziţii sunt neuniforme la nivel teritorial, iar Reşiţa e una dintre zonele care suferă din cauza procesului de dezindustrializare. Provocările unei asemenea perioade sunt multiple – creştere a ratei şomajului, reducerea nivelului veniturilor etc. Tranziţia către un alt tip de economie (digitalizată şi cu un nivel de automatizare ridicat) aduce după sine şi oportunităţi, care pot fi fructificate dacă se identifică şi dezvoltă avantaje comparative şi competitive locale.

Comunitățile care profită de pe urma tranziției industriale sunt cele care au o forță de muncă bine pregătită și valorifică resursele în mod inteligent și inovativ.

Figura 11 – Structura activităților economiei după intensitatea gradului de cunoaștere[197]

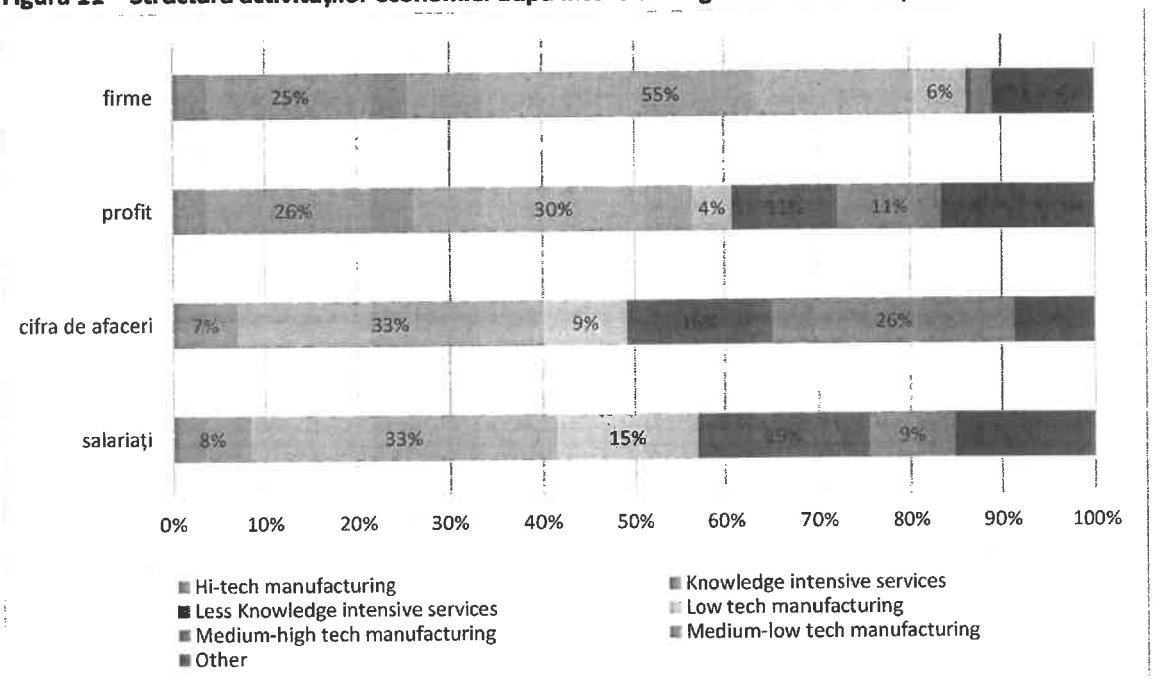

Sursa datelor - estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

La momentul actual ponderea economiei locale bazată pe cunoaștere (knowledge-based economy) este una redusă. O singură companie industrială activează într-un domeniu asociat manufacturii de înaltă tehnologie, în timp ce cea mai mare parte a salariaților locali sunt angrenați în activități de joasă tehnologie și puțin și mediu intensive în cunoaștere (low-tech manufacturing, less knowledge intensive services).

Există o componentă de servicii intensive în cunoaștere (knowledge intensive services) care generează 7% din cifra de afaceri locală și angajează 8% din totalul forței de muncă, dar are un nivel important de profitabilitate – peste un sfert din profiturile locale sunt aduse de acest tip de firme.

Totodată, industria locală cu un nivel de tehnologie mediu-înalt angajează aproape 20% din salariați, generând procente (ponderi) mai mici în totalurile cifrei de afaceri și profiturilor companiilor locale.

Figura 12 – structura economiei locale după mărimea întreprinderilor

[197] Clasificarea se referă doar la activitățile industriei prelucrătoare și serviciilor (incluzând comerț), sectoarele Agricultură și silvicultură, Distribuția apei, gestionarea deșeurilor, Producția de energie și Industria extractivă se regăsesc la categoria "Altele/Other"

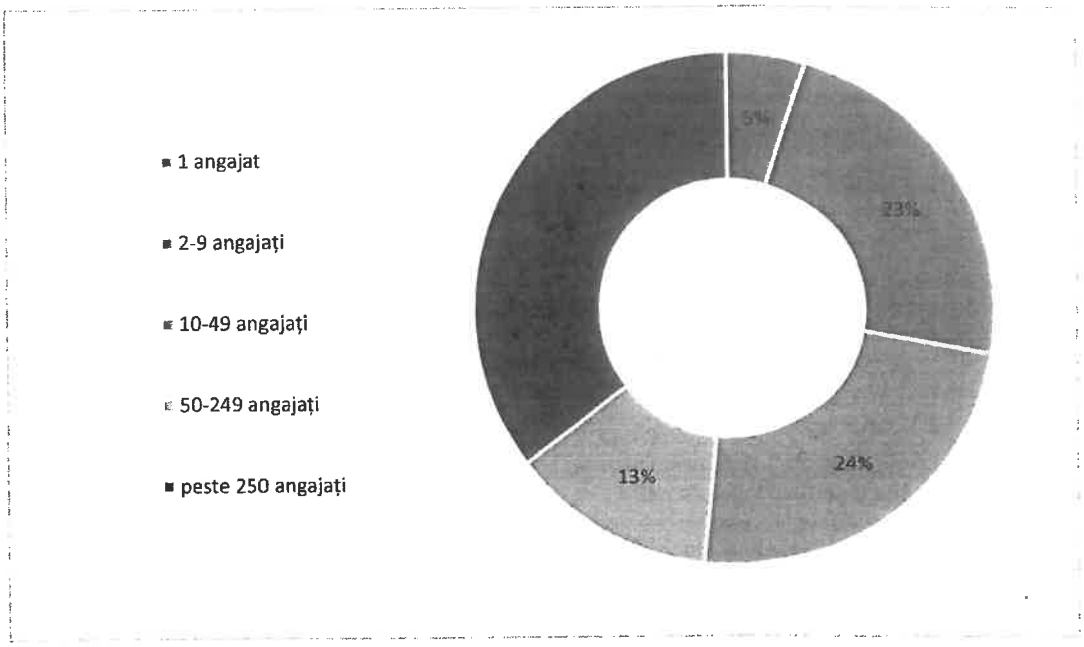

Sursa datelor - estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Din punctul de vedere al mărimii întreprinderilor, avem o distribuţie relativ echilibrată – 47% din salariaţii întreprinderilor locale sunt angajaţi ai întreprinderilor mari (cu peste 250 angajaţi) şi mijlocii (50-249 angajaţi), restul activând în întreprinderi mici sau micro. Faţă de anul 2008 au avut loc ajustări structurale, în sensul reducerii importanţei întreprinderilor mijlocii (în contextul unei scăderi generalizate a valorilor indicatorilor). Cea mai mare parte a cifrei de afaceri locale, peste jumătate, este adusă de firmele mari (proporţia creşte în timp), în timp ce ponderea întreprinderilor mici şi mijlocii scade uşor. Dependenţa economiei locale de companiile mari este uşor observabilă – media naţională a contribuţiei IMM-urilor la cifra de afaceri totală este de aproape 70%.

Microîntreprinderile şi întreprinderile mici obţin trei sferturi din profiturile locale, faţă de 40% în 2008.

Modificările în structura economiei locale ce au loc în procesul tranziţiei industriale sunt strâns legate de evoluţiile companiilor tradiţionale, care concentrau cea mai mare parte a activităţii industriale din zonă: cea mai mare platformă industrială din România – UCM Reşiţa şi Combinatul Siderurgic. Procesul de privatizare al UCM şi evoluţiile ulterioare au dus la restructurarea activităţilor în contextul unui declin major – 12 firme s-au desprins, preluând activităţi ale uzinei, care din 2011 se află în procedură de insolvenţă.

Evoluţii ale companiilor locale

Dacă numărul de companii locale este relativ constant în ultimii ani (variaţii mici, dar scăderi importante faţă de 2008), numărul angajaţilor este unul în scădere şi faţă de anul 2014.

Tabelul 9 – evoluţia numărului de salariaţi ai unităţilor locale active

	2014	2015	2016	2017	2018
Salariaţi	12.811	12.690	12.636	12.133	11.496

Sursa datelor - estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Microîntreprinderile au reuşit să păstreze numărul de angajaţi la relativ acelaşi nivel, flexibilitatea acestora fiind un factor care poate explica succesul, în condiţiile economia locală a pierdut 10% din salariaţii

companiilor active. Numărul angajaților în firmele mari a scăzut doar cu 4%, în timp ce firmele mijlocii par să fi suferit cel mai mult (-36%, mai puțin cu peste 800 de angajați față de 2014).

Figura 13 – Evoluții ale numărului de salariați ai sectoarelor (%, 2018 față de 2014)

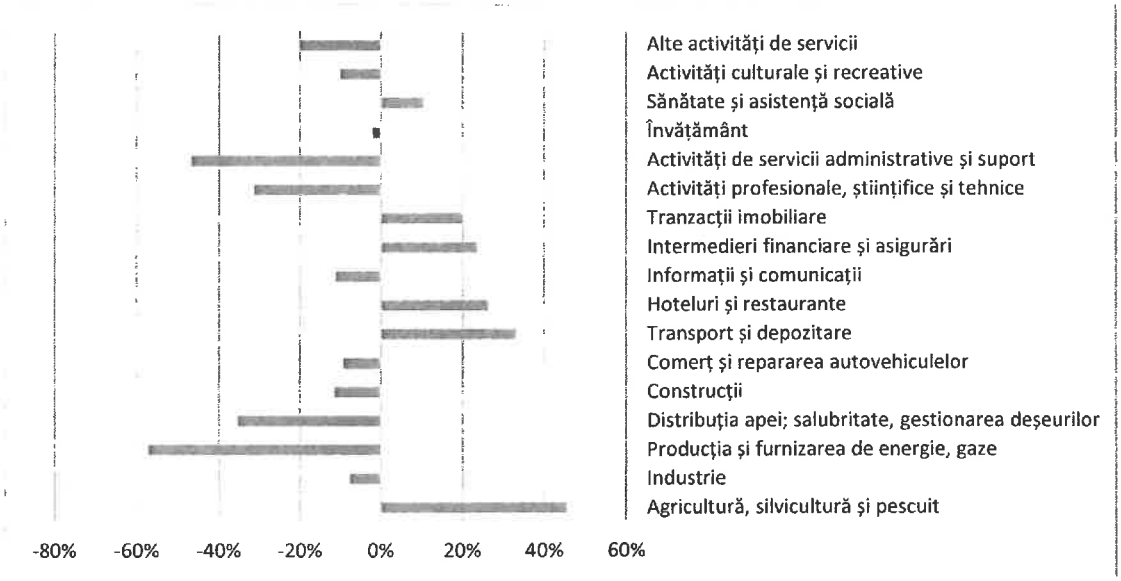

Sursa datelor - estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

O analiză la nivelul sectoarelor arată modificări procentuale importante pentru unele sectoare precum activitățile de servicii administrative și suport pentru întreprinderi – puternic conectate cu sectorul industrial, dar și pentru activitățile profesionale, științifice și tehnice. Sectorul IT, pe lângă că are o contribuție nesemnificativă la nivel local este în declin în ceea ce privește numărul de angajați (date care însă trebuie interpretate prudent, datorită faptului că acest tip de activitate se desfășoară și sub forma de organizare individuale (PFA); același lucru e valabil și pentru sectorul comercial, care pierde peste 200 de angajați (-9%).

Restructurări au loc în sectorul distribuției apei (dominată de operatorul local), în timp ce sectorul construcțiilor pierde peste 11% din salariați.

Creșteri procentuale importante (nu neapărat ca volum) au loc în unele sectoare aferente serviciilor precum sectorul HoReCa, transport și depozitare, care contrabalansează pierderile din celelalte sectoare ale serviciilor, dar și în domeniul silviculturii.

Dacă la nivel de ramură sectorul serviciilor scade cu 6%, din păcate acest lucru se face pe seama serviciilor intensive în cunoaștere (Knowledge intensive services). Acestea pierd aproape un sfert din angajați, în contextul în care serviciile mai puțin intensive suferă pierderi minore.

Industria pierde 8% din angajați în perioada analizată, pe seama manufacturii de joasă tehnologie (-24%), în timp ce industria prelucrătoare de tehnologie medie înregistrează creșteri.

Figura 13– Evoluții ale cifrei de afaceri și profiturilor unităților locale active (lei)

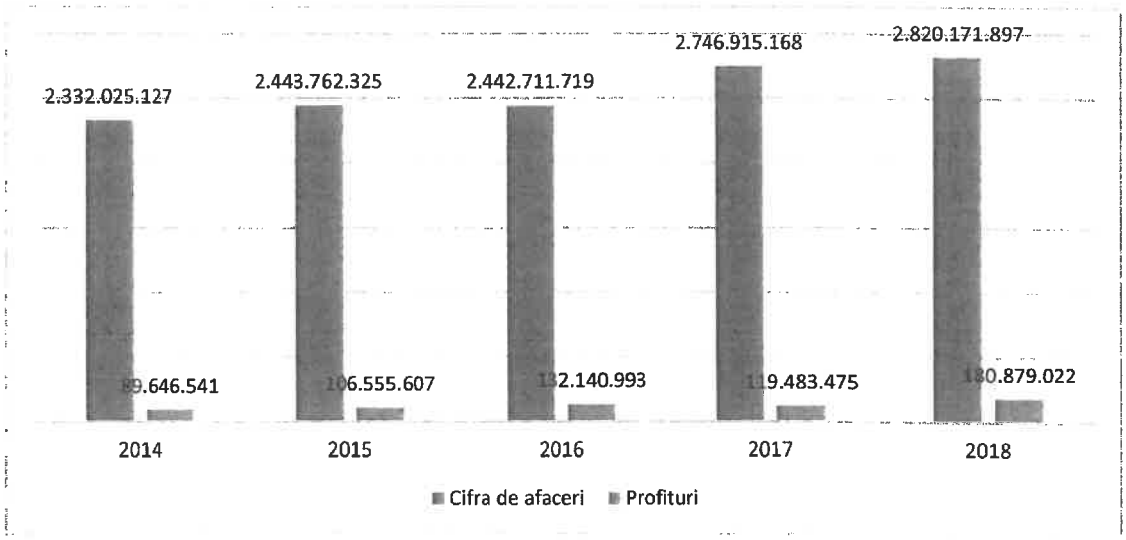

Sursa datelor - estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Transformarea industrială a economiei locale se realizează prin eficientizarea activității companiilor. Productivitatea angajaților companiilor locale (măsurată ca cifra de afaceri/angajat) este dublă în termeni nominali față de anul 2008 și cu 62% mai mare în termeni reali (ajustat cu rata inflației).

În perioada 2018-2018 creșterea cifrei de afaceri a fost una constantă (+ 21%), în timp ce profiturile sunt de două ori mai mari. Ambii indicatori au crescut cu 18% față de perioada de dinaintea crizei economice mondiale. Rata de profitabilitate a companiilor economiei locale este încă una scăzută (medie de 5%, cu 2% sub rata de profitabilitate a economiei municipiului Zalău, de exemplu).

Analiza pe clase de mărime ale întreprinderilor arată creșteri importante ale cifrei de afaceri pentru întreprinderile mari (+35%), mici (+19%) și micro (cu excepția celor fără angajați, care scad cu peste 60%, dar importanța lor în totalul output-ului local este una scăzută). Sectorul întreprinderilor mijlocii păstrează valorile inițiale ale cifrei de afaceri, dar obține surplus de profitabilitate.

Deși profiturile companiilor mari sunt de peste 3,5 ori mai mari decât în 2014, cel mai important aport la profiturile economiei locale îl au creșterile din întreprinderile mici (ele generează cea mai mare parte din profiturile economiei locale, și cresc, în medie cu 85%).

Industria locală

Industria reșițeană, localizată pe patru mari platforme industriale: zona de nord (construcții de mașini și industrie ușoară), zona Triaj-Mociur (industrie grea siderurgice și construcțiilor de mașini), zona Valea Terovei și zona veche industrială (ce ocupă o suprafață importantă din Orașul Vechi), are o tradiție de peste 230 de ani, fiind puternic afectată de procesul de dezindustrializare apărut după 1990.

Contracția sectorului industrial din ultimii treizeci de ani și amânarea proceselor de reconversie structurală și funcțională contribuie la existența unui fond excedentar de clădiri și spații, zone brownfield, care au nevoie de regenerare și cărora trebuie să li se aloce o funcționalitate. Autoritățile locale au acordat acestui proces o atenție specială în ultima perioadă, conștientizând modul în care acest zone pot influența mediul și condiția socio-economică a comunității. Procesele de dezindustrializare abrupte aduc după ele pericolul de a transforma comunitățile în zonele urbane marginalizate, cu acces greoi la locuri de muncă, dar și la servicii publice (educație, sănătate). Efectele sunt cele specifice creării de "pungi de sărăcie" – cu risc ridicat de excluziune socială, caracterizate de supraaglomerare și stoc locativ degradat.

Tabelul 10 – Evoluția principalilor indicatori ai companiilor industriale

	2014	2015	2016	2017	2018
Cifra de afaceri (lei)	1.168.615.134	1.226.753.861	1.209.684.512	1.468.267.031	1.446.561.375
Salariați	5.403	5.429	5.518	5.359	4.988
Profit net (lei)	26.146.327	28.178.641	31.983.382	28.806.161	49.095.536
Nr firme	220	197	188	187	176

Sursa datelor: estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Evoluțiile sectorului industrial arată creșteri ale cifrei de afaceri și profiturilor firmelor, în condițiile reducerii numărului de angajați. Trendul de scădere a numărului de salariați continuă (acesta e la jumătate față de 2008). Profiturile sunt în creștere, dar ponderea lor în totalul profiturilor economiei locale este redusă, datorită faptului că principalii jucători tradiționali înregistrează pierderi.

Ariile de specializare ale industriei locale sunt cele tradiționale: fabricarea de mașini, utilaje și echipamente (industria locală cu un nivel de tehnologie mediu-înalt / medium-high tech manufacturing, reprezentată de UCM) și industria metalurgică (TMK, fostul combinat siderurgic). În perioada de funcționare normală, activitățile celor două întreprinderi aveau un nivel de integrare și grad de complexitate ridicat. Industria metalurgică județeană (concentrată în Reșița și Oțelu Roșu) se baza pe exploatațiile de fier, mangan, argile refractare și calcar din perimetrul județului.

Figura 14 – domeniile de specializare ale industriei locale (număr de salariați, 2018)

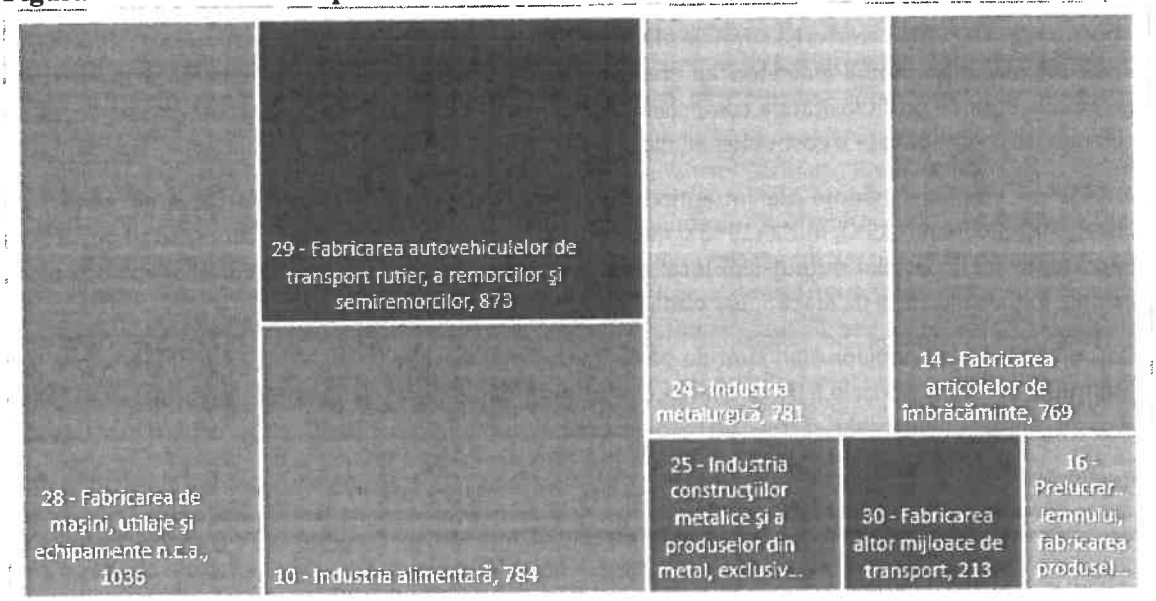

Sursa datelor: estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Acestor domenii li se adaugă odată cu anul 2013 o componentă importantă de fabricare a pieselor pentru autovehicule (AUTOLIV – producție de airbag-uri). Sectorul confecțiilor, cu producție în lohn angajează, alături de industria alimentară, o mare parte din forța de muncă din sector.

Tabelul 11 – principalele companii locale

Companie	CAEN	Activitate
UCM Reșița	2811	Compania produce: hidroagregate, turbine și generatoare, echipamente hidromecanice, servomotoare hidraulice mari și

		vane, maşini electrice, piese de schimb pentru motoare diesel, cuzineţi, piese turnate, piese forjate şi structuri sudate
TMK-REŞIŢA SA	2410	Fostă Combinatul Siderurgic Reşiţa - CSR
REŞITA REDUCTOARE ŞI REGENERABILE (RRR) SA	2815	Producerea de reductoare de mare putere, pentru instalaţii destinate producţiei şi prelucrării oţelului, industriei miniere şi a cimentului, industriei chimice, petrochimice şi a maselor plastice, precum şi pentru instalaţii de propulsie a navelor şi a materialului rulant.
PLASTOMET SA	2511	Confecţii metalice, utilaje/construcţii metalice pentru fabricile de ciment, utilaje/construcţii metalice pentru industria celulozei şi a hârtiei, utilaje/construcţii metalice pentru industria mineritului, structuri metalice, ansamble sudate pentru construcţia şi reparaţiile vagoanelor feroviare.
PANGRAM SA	1073	Producţia şi distribuţia pastelor făinoase Monte Banato, Distribuţia unor prestigioase branduri italiene: Colussi, Misura, Agnesi (parte a grupului Colusi din 2007)
CENTRO CONFEZIONI SRL	1413	Fabricare articole îmbrăcăminte în sistem lohn
NEW LINE SRL	1413	Fabricare articole îmbrăcăminte în sistem lohn
NEXTCITY SA	3092	Velocity Reşita asamblează biciclete pentru retailerul francez de echipamente sportive Decathlon
ELECTROECHIPAMENT INDUSTRIAL SRL	4222	Proiectarea, execuţia şi punerea în funcţiune de tablouri electrice şi de automatizare, echipament pentru distribuţie şi acţionari electrice etc.
AUTOLIV Resita	2932	Parte a grupului Autoliv, cu sediul in Braşov, produce airbag-uri / elemente de siguranţă pentru autovehicule.

Sursa datelor: Camera de Comerț și industrie a județului Caraș-Severin

Mare parte a firmelor industriei locale este concentrată în domenii manufacturiere considerate de tehnologie joasă şi medie-joasă (confecţii, industrie alimentară, industria confecţiilor metalice, industria metalurgică).

Economia locală are o componentă importantă de industrie prelucrătoare de tehnologie mediu înaltă – reprezentată de UCM (aflată în procedură de insolvenţă), AUTOLIV şi NEXTCITY.

Construcţii

Evoluţiile sectorului construcţiilor (care reprezintă a zecea parte din economia locală), urmează media celor de la nivel general – scădere a numărului de angajaţi cu 11% şi cu 15% a numărului de firme active, combinat cu o creştere a cifrei de afaceri şi una accentuată profiturilor (mai mari de 2,5 ori decât în 2014), ceea ce duce la o creştere a productivităţii muncii, dar şi a ratei de profitabilitate (profituri nete/cifra de afaceri.

Servicii

Sectorul serviciilor (incluzând comerţul, care are o pondere de 20% în totalul economiei locale) este unul axat mai degrabă pe tipuri de servicii mai puţin intensive în cunoaştere.

Tabelul 12 – număr de angajaţi ai firmelor active, servicii, 2018

	2014	**2018**
Comerţ şi repararea autovehiculelor	2.205	2.000
Transport şi depozitare	691	920
Hoteluri şi restaurante	316	399
Informaţii şi comunicaţii	107	95

Intermedieri financiare şi asigurări	51	63
Tranzacţii imobiliare	105	126
Activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice	391	268
Activităţi de servicii administrative şi suport	808	429
Învăţământ	99	97
Sănătate şi asistenţă socială	174	192
Activităţi culturale şi recreative	79	71
Alte activităţi de servicii	124	99

Sursa datelor: ONRC

Dominat de activităţi comerciale, sectorul terţiar are o puternică reprezentare a activităţilor de transport şi depozitare, servicii administrative şi servicii suport pentru întreprinderi, puternic conexate cu mediul industrial local, dar şi HoReCa.

Evoluţiile locale în perioada 2014-2018 urmează pattern-ul general al economiei, cu câteva excepţii notabile.

Figura 15 - Evoluţii ale sectorului serviciilor, 2014-2018

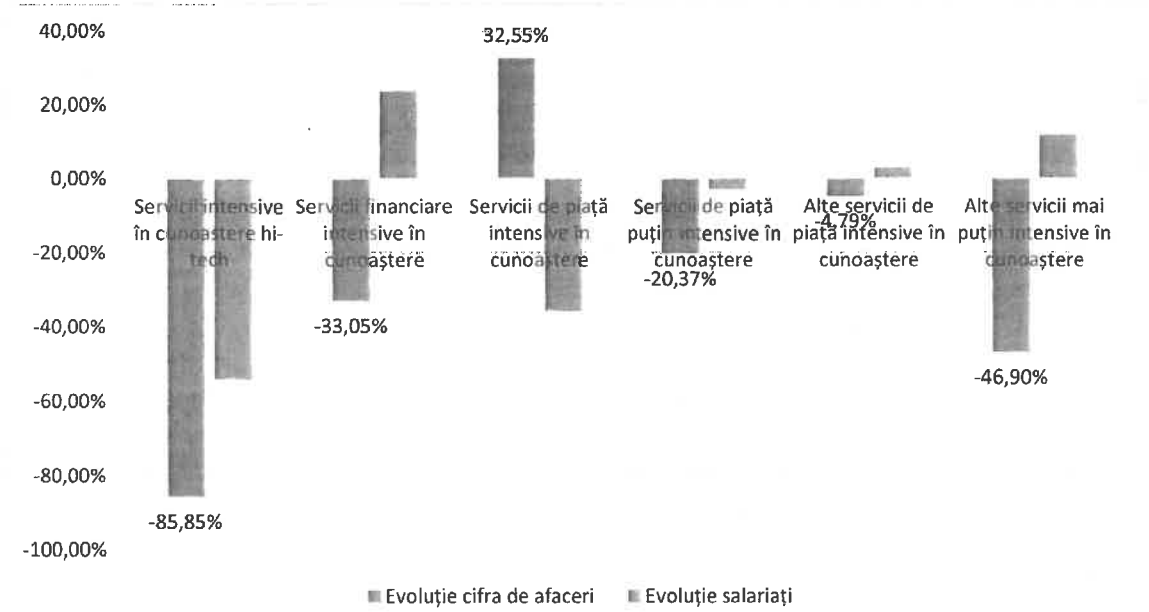

Sursa datelor: ONRC

Dacă activităţile comerciale (servicii puţin intensive în cunoaştere) pierd 10% din angajaţi, serviciile de tip knowledge intensive (servicii de piaţă şi serviciile hi-tech), intensive în cunoaştere suferă pierderi mult mai importante, cu un număr al angajaţilor redus la mai puţin de jumătate într-o perioadă de 5 ani. Pierderile au loc în domeniile aferente serviciilor administrative şi suport, dar şi în cazul activităţilor stiinţifice şi tehnice. Cifra de afaceri totală a sectorului scade cu peste 20%, în timp ce nivelul profiturilor creşte (creşteri de profituri importante înregistrate de firmele din sectoare knowledge intensive, dar volumul acestora este redus ca importanţă în total).

Antreprenoriat local

Important din perspectiva vieții economice a comunităților, nivelul ridicat de activitate/intensitate antreprenorială activă este asociat în general cu venituri ridicate ale membrilor comunității dar și ale firmelor locale.

Participarea activă a unităților individuale și asociative la activități economice reprezintă cheia bunăstării unei comunități, prin activitățile de producție, transmitere de know-how, creare de locuri de muncă, adăugarea valorii proprii la Produsul intern brut și facilitarea unui mediu în care antreprenorii își asumă riscuri în dezvoltarea de produse noi și crearea de noi piețe. Astfel, un mediu antreprenorial viu permite dezvoltarea de relații de afaceri și crearea de aglomerări de competențe, care reduce eforturile și costurile firmelor locale în identificarea și procurarea de resurse. Nivelul ridicat al intensității antreprenoriale a unei zone se asociază, în general și cu un o populație educată și aduce după sine un nivel de trai mai ridicat.

Nivelul antreprenoriatului este măsurat comparativ, alături de cele înregistrate în municipii precum Deva, Sfântu Gheorghe, Bistrița și Zalău. Analiza comparativă utilizează trei indicatori: capacitatea antreprenorială, sporul natural al întreprinderilor și densitatea antreprenorială. Separat de comparație, o analiză a evoluțiilor valorilor întreprinderilor locale nou create și a celor decedate este realizată la nivel de domenii ale economiei locale.

Capacitatea antreprenorială

Capacitatea antreprenorială măsoară „intensitatea antreprenorială" a unui spațiu geografic, fiind un indicator folosit în cercetări pentru a evalua vitalitatea economică a acestuia, fiind calculat ca număr de întreprinderi nou create la mia de locuitori.

Tabelul 13 – capacitate antreprenorială, întreprinderi nou create/1000 locuitori

	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018
Bistrița	9,2	8,84	6,51	5,15	5,71	5,72	7,32	6,71
Deva	8,29	7,37	7,13	5,89	5,33	5,27	6,01	6,2
Reșița	5,17	4,43	4,31	2,68	3,39	3,16	3,39	3,46
Sf. Gheorghe	7,86	6,41	4,69	3,77	3,82	4,98	4,67	5,24
Zalău	11,27	9,22	7,12	5,46	6,97	6,6	7,43	7,81

Sursa datelor: INS, platforma Edemos

Densitatea întreprinderilor

Acest indicator dat de raportul numărul întreprinderilor active la mia de locuitori. Sunt bază de calcul exclusiv întreprinderile care au sediul social în localitate, o densitate ridicată a întreprinderilor arătând o economie activă, dinamică.

Tabelul 14 – densitatea întreprinderilor, întreprinderi active/1000 locuitori

	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018
Bistrița	45,13	38,43	35,99	36,95	36,55	37,48	39,78	41,71
Deva	44,23	37,67	35,09	37,1	35,91	36,04	37,2	38,55
Reșița	23,31	20,22	19,25	20,3	19,96	19,74	20,46	20,86
Sf. Gheorghe	36,89	29,9	27,64	28,07	26,83	28,06	29,25	30,11
Zalău	42,39	35,51	32,36	34,53	33,85	34,68	35,6	36,89

Sursa datelor: INS, platforma Edemos

Comparat cu celelalte municipii, parte a analizei economiei reşiţeană arată cele mai scăzute valori atât în cazul capacităţii antreprenoriale, cât şi în cazul densităţii întreprinderilor, ceea ce se datorează atât stocului relativ scăzut de întreprinderi active, cât şi unei vitalităţi antreprenoriale reduse.

Sporul natural al întreprinderilor

Sporul natural este calculat ca raport între diferenţa dintre numărul de întreprinderi nou create şi numărul de întreprinderi închise (desfiinţate) şi numărul întreprinderilor active existente la un moment. Indicatorul este o măsură pentru dinamica vieţii antreprenoriale locale.

Tabelul 15 – sporul natural întreprinderilor (‰)

	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018
Bistriţa	86,53	39,62	-87,17	15,78	19,68	34,24	71,47	22,66
Deva	46,84	11,38	-33,82	6,08	-7,87	13,04	29,25	5,6
Reşiţa	-1,36	-6,86	51,02	-4,93	17,42	3,45	32,57	12,81
Sf. Gheorghe	30,67	-17,49	27,35	22,86	0	37,36	49,18	48,04
Zalău	13,07	-55,13	46,76	31,48	81,57	53,05	76,74	41,7

Sursa datelor: INS, platforma Edemos

Sporul natural al ultimilor doi ani cu date disponibile arată pentru Reşiţa valori superioare municipiului Deva. Chiar şi în perioada de creştere economică din anul 2008, în economia locală activitatea antreprenorială era în declin, după cum se poate vedea în graficul de mai jos. Perioada de criză economică a accentuat declinul (anul 2012 fiind o excepţie).

Figura 16: diferenţă între întreprinderile nou create şi cele desfiinţate, Reşiţa

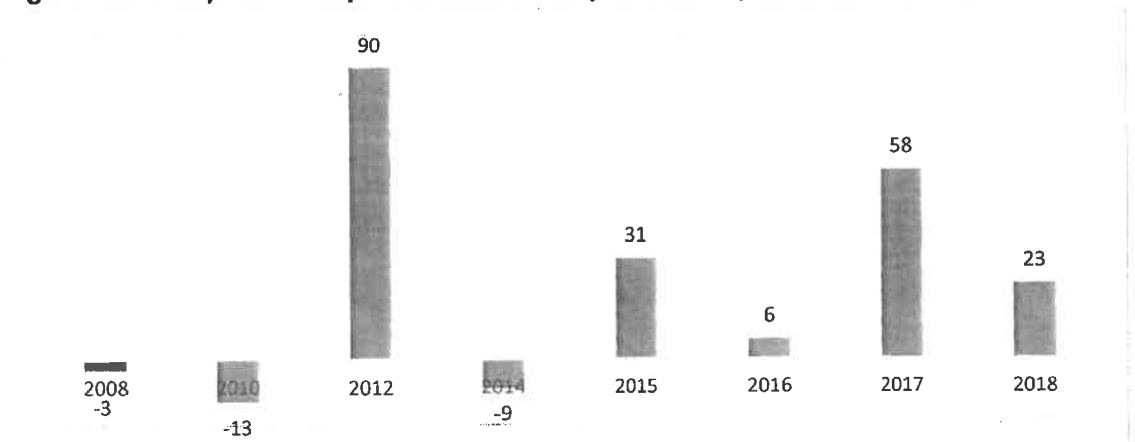

Sursa datelor: INS, platforma Edemos

Evoluţiile perioadei de după anul 2015 arată că numărul întreprinderilor nou create este superior celor desfiinţate[198], adăugându-se stocului actual, şi generând activitate economică suplimentară.

De departe sectoarele locale cu cea mai importantă dinamică în ceea ce priveşte înfiinţările şi desfiinţările de întreprinderi sunt cele ale serviciilor şi cel comercial (număr de întreprinderi). Aceste sectoare sunt caracterizate de activităţi ce implică o dimensiune redusă a agenţilor economici.

[198] Indicatorii întreprinderilor nou create şi a celor desfiinţate utilizează date ce cuprind societăţile comerciale şi întreprinzătorii individuali (persoane fizice, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale, profesiuni liberale

Dinamica sporului întreprinderilor la nivel de sector este pozitivă pentru servicii începând cu anul 2015 – evoluţiile pozitive din acest sector sunt cele care contribuie decisiv la sporul antreprenorial al economiei locale.

Figura 17 – Dinamica sporului întreprinderilor la nivel de sector, Reşiţa

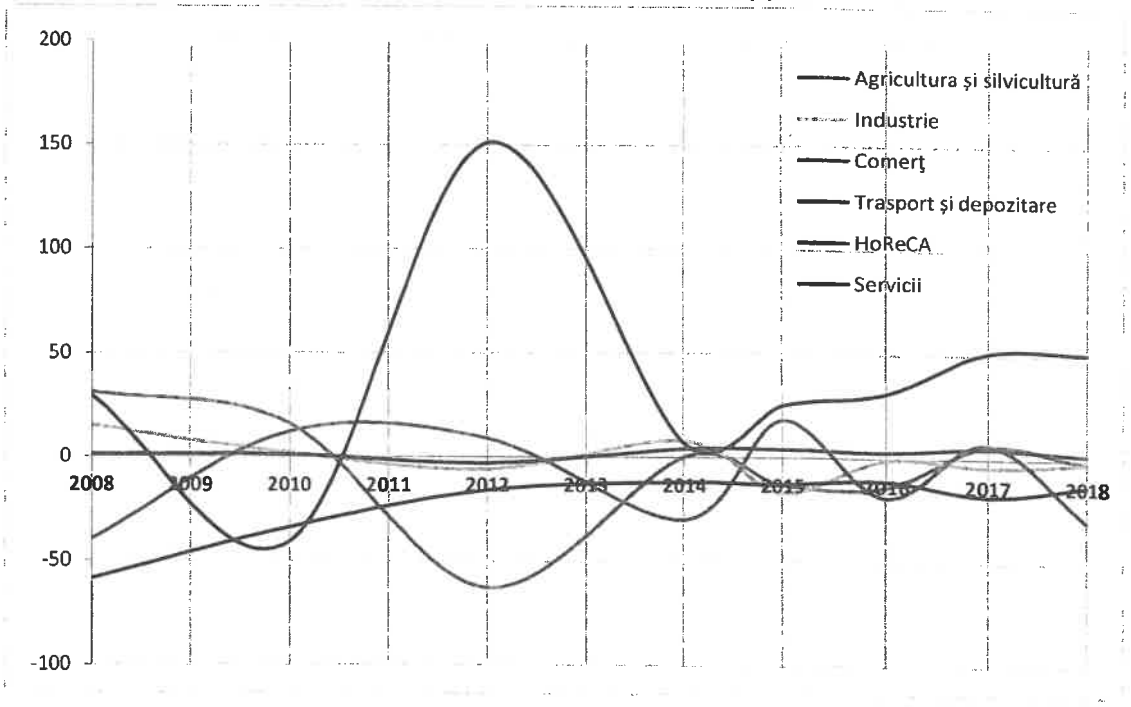

Sursa datelor: INS, platforma Edemos

Declinul sectorului industrial local este observabil şi prin sporul negativ înregistrat. În acelaşi timp, în sectorul transporturilor şi depozitării, numărul firmelor desfiinţate este constant mai ridicat decât cel al celor nou înfiinţate.

La nivel de domenii, comerţul cu amănuntul, cel cu ridicata şi activităţile de transport terestru sunt cele în care sunt create cel mai mare număr de întreprinderi. Aceste activităţi (de ex activităţi comerciale, transport în regim de taximetrie etc.) se desfăşoară şi la nivel individual – PFA sau Întreprindere individuală – ceea ce explică numărul ridicat de întreprinderi.

Tabelul 16 – Întreprinderi nou create

	2014	2015	2016	2017	2018
Construcţii de clădiri	13	15	7	8	8
Lucrări speciale de construcţii	11	9	9	7	9
Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul, întreţinerea şi repararea autovehiculelor şi a motocicletelor	5	12	13	17	15
Comerţ cu ridicata	10	13	8	12	3
Comerţ cu amănuntul	36	58	36	51	43
Transporturi terestre şi transporturi prin conducte	14	26	17	11	17
Restaurante şi alte activităţi de servicii de alimentaţie	9	14	12	17	12
Tranzacţii imobiliare	4	4	27	33	18
Activităţi de secretariat, servicii suport prestate întreprinderilor	17	22	11	6	20

Alte activităţi de servicii	9	26	27	17	28
Total Reşiţa	241	302	278	295	298

Sursa datelor: INS, platforma Edemos

Alte domenii cu un număr ridicat de înfiinţări de firme sunt cele ale activităţilor de servicii - alte activităţi de servicii şi cele ale serviciilor prestate în principal întreprinderilor. Acestea sunt dependente, în general, de industria existentă la nivel local, fiind sensibile la evoluţiile acesteia.

Pe lângă activităţile comerciale, în perioada 2015-2018 domeniile în care s-au desfiinţat cel mai mare număr de întreprinderi sunt unele care aparţin sectoarelor de servicii suport, construcţiilor, transportului şi HoReCa, precum:

- Activităţi de secretariat, servicii suport şi alte activităţi de servicii prestate în principal întreprinderilor;
- Activităţi ale direcţiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activităţi de management şi de consultanţă în management;
- Transporturi terestre şi transporturi prin conducte;
- Construcţii de clădiri;
- Restaurante şi alte activităţi de servicii de alimentaţie;
- Agricultură, vânătoare şi servicii anexe;
- Lucrări speciale de construcţii;
- Alte activităţi de servicii.

Economia locală – specializare şi performanţă

Analiza performanţelor economiei locale are ca scop identificarea acelor domenii în care economia municipiului Reşiţa prezintă, ori poate dezvolta, avantaje competitive precum şi comparative, dar şi identificarea ariilor necompetitive ale economiei locale, sau aflate în pierdere de competitivitate. Pentru aceasta am utilizat o analiză Shift-Share, analiză de tip benchmark, ce utilizează instrumente precum Coeficientul Locaţional, Mixul industrial şi Competitivitatea Regională (variaţie diferenţială).

Pentru calcularea indicatorilor am folosit datele referitoare la numărul de angajaţi ai întreprinderilor grupaţi la nivel de domeniu şi sector (pe baza clasificaţiei activităţilor economiei naţionale, revizia 2), iar ca arie de referinţă am ales nivelul naţional. Motivul alegerii nivelului de referinţă este dat de disponibilitatea datelor precum şi de importanţa / validitatea ariei de comparaţie (una redusă în cazul judeţului sau regiunii). Perioada de analiză este 2014-2018 (2018 este ultimul an cu date finale disponibile).

Specializare şi diversificare

Nivelul de specializare al unei economii în anumite domenii poate fi determinat pe baza coeficientului de localizare, o modalitate de identificare a *avantajelor comparative locale* - ramurile cu costuri de oportunitate reduse, domenii de concentrare / specializare ale economiei locale.

Prin intermediul acestei tehnici am identificat sectoarele cu potenţial - a căror producţie de bunuri sau servicii este probabil să fie "exportată" (nu neapărat în sensul comun al termenului –ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenţii altor zone - exterioare economiei locale). Coeficientul de localizare (location quotient), ne permite să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o pondere mai ridicată sau mai scăzută în total, faţă de zona de referinţă cu care este comparat. Sectoarele ce conferă un avantaj comparativ unui teritoriu au potenţial de motor economic.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate oferi informații despre natura, diversitatea ori concentrarea activității economice dintr-o anumită zonă. Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coeficientul locațional indică în care sectoare ale economiei locale pot fi realizate eforturi pentru expansiunea acestora - există posibilitatea ca unele sectoare economice să fie subreprezentate, ori să existe o supraspecializare într-o anumită industrie, ceea ce, uneori, constituie un pericol la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților de specializare obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată în anumite domenii de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Indicele Hachman este o modalitate de a identifica diversificarea, măsurând gradul de similaritate structurii al economiei locale cu cea utilizată ca referință.

Pe lângă domeniile tradiționale, legate de activitățile metalurgice, fabricarea de utilaje, un grad ridicat de specializare identificăm și în domenii aferente serviciilor (activități comerciale și transporturi terestre), construcțiilor (precum lucrările de geniu civil, sau cele speciale de construcții), dar și captării și distribuției apei.

Tabelul 17 – Domenii de specializare la nivel local (grupare în funcție de coeficient locațional)

cod identificator - Domeniu	Nr. salariați	Sector
24 - Industria metalurgică	781	Industrie
28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1036	Industrie
36 - Captarea, tratarea și distribuția apei	504	Distribuția apei
30 - Fabricarea altor mijloace de transport	213	Industrie
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	769	Industrie
85 – Învățământ (privat)	97	Servicii
10 - Industria alimentară	784	Industrie
29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	873	Industrie
42 - Lucrări de geniu civil	271	Construcții
53 - Activități de poștă și de curier	60	Servicii
66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	55	Servicii
68 - Tranzacții imobiliare	126	Servicii
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	286	Servicii
16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	135	Industrie
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	757	Servicii
43 - Lucrări speciale de construcții	310	Construcții

Sursa datelor: estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Avantajele comparative ale acestor domenii sunt evidente, iar concentrarea economiei în industrie influențează și valorile indicelui Hachman (valori cât mai aproape de 1 denotă grad maxim de similaritate cu economia locală, echivalent al diversificării).

Figura 18 – evoluție indice Hachman

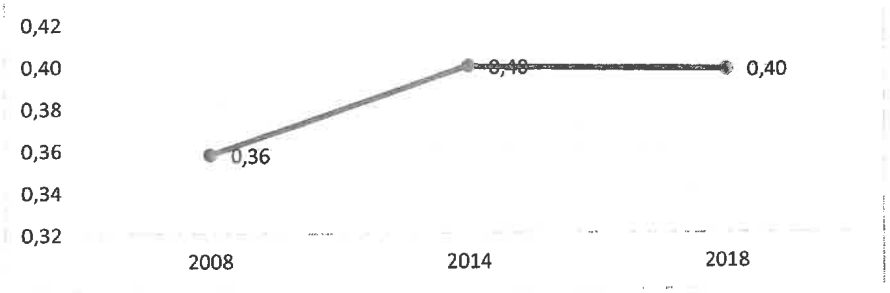

Sursa datelor: estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Graficul de mai sus ne arată o creștere a gradului de diversificare odată cu restructurarea economică ce a avut loc după anul 2008. Valorile indicelui sunt calculate la nivel de domenii ale economiei naționale (CAEN rev.2).

O analiză în detaliu ale valorilor coeficienților de localizare din 2008 arată că economia locală a pierdut (pe lângă un număr semnificativ de locuri de muncă în domeniile tradițional) specializare în construcții de clădiri și mai ales în sectorul terțiar: servicii de cercetare-dezvoltare (servicii de înaltă tehnologie, intensive în cunoaștere), activități și de contabilitate juridice și activități de sănătate (ambele intensive în cunoaștere) și activități de peisagistică și servicii pentru clădiri.

Avantaje competitive

Avantajele competitive ale unei zone se pot identifica pe baza analizei Shift-share care pornește le la asumpția că modificările ce survin în economia locală au la bază trei surse: evoluția de ansamblu a economiei naționale, mixul de industrii local și competitivitatea locală. Astfel, analiza ia în considerare impactul economiei naționale, dar și al evoluției ramurii, și permite izolarea eventualului avantaj competitiv de la nivel local.

Avantajul competitiv este măsurat pe baza variației diferențiale (VD), indicator calculat ca diferență între ratele de creștere sau declin ale unui sector sau domeniu local, comparativ cu creșterea sau declinul aceluiași sector din zona de referință (în cazul nostru nivelul național). Acest indicator ne permite să observăm sectoarele economiei locale care au performat mai bine decât la nivelul unității de referință pe parcursul unei anumite perioade de timp, sau dacă evoluția economiei locale (prin sectoarele și domeniile ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea așteptată.

Interpretarea datelor – valorile pozitive ale coeficientului ne arată că domeniul poate prezenta un avantaj competitiv (ce poate fi explicat prin proximitate ridicată față de factorii de producție importanți) și se dezvoltă mult mai repede decât referința. Acest scor indică faptul că, în pofida trendului de la nivel național și de la nivelul ramurii respective, există la nivel local factori latenți care avantajează ramura respectivă în raport cu referința.

Valorile trebuie interpretate ținând cont de mai multe elemente - pot apărea coeficienți pozitivi în ariile unde declinul a fost mai puțin pronunțat decât cel al nivelului de referință, ceea ce nu presupune neapărat un avantaj competitiv. Din acest motiv interpretarea indicatorului variației diferențiale trebuie confirmată de cea a mix-ului industrial.

Tabelul 18 – Domenii competitive la nivel local, semnificative

cod identificator - Domeniu	Salariați	Variație diferențială
53 - Activități de poștă și de curier	60	1,43

29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	873	0,82
02 - Silvicultură și exploatare forestieră	73	0,75
55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	88	0,61
66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare	55	0,22
68 - Tranzacții imobiliare	126	0,18
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	757	0,17
52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	99	0,12
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	231	0,12
24 - Industria metalurgică	781	0,08
69 - Activități juridice și de contabilitate	52	0,07
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule	820	0,04
56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	311	0,02
42 - Lucrări de geniu civil	271	0,01

Sursa datelor: estimări proprii, adaptate după date ale ONRC

Analiza evoluțiilor din perioada 2014-2018 identifică rate de creștere superioare ale numărului de angajați în domenii care reține aproximativ 41% din salariații întreprinderilor locale active. Fiabilitatea datelor disponibile ne obligă la rețineri în ceea ce privește o analiză pe o perioadă îndelungată (2008-2018) care ar reduce procentul menționat anterior la 8%.

Valorile unor domenii cu un număr semnificativ de angajați: industria metalurgică, comerț cu ridicata, ospitalitate, construcții – lucrări de geniu civil sunt relativ aproape de treshold. De asemenea, în cazul unora valorile mix-ului industrial nu confirmă valorile VD.

Identificarea motoarelor economiei locale și a potențialului de angrenare

Corelarea celor doi coeficienți analizați până acum ne permite identificarea sectoarelor și activităților în dezvoltare și cele în declin, dar și cele ce necesită atenție sporită sau cu potențial de evoluție.

Graficul de mai jos[199] concentrează în cadranul din dreapta-sus, sectoare care pot reprezenta motoarele economiei locale – unde nivelul de concentrare/specializare este ridicat, iar rata de evoluție față de nivelul național este superioară. Este cazul activităților din trei domenii: fabricarea de componente/echipamente pentru industria auto, industria metalurgică și lucrările de geniu civil în care gravitează 27% din totalul salariaților unităților locale active. Prima din cele trei activități are valori consistente ale ambilor indicatori.

Categoria domeniilor în transformare, acele activități care concentrează un număr important de angajați, dar care își pierd avantajul competitiv, indică tendința de transformare a economiei locale, prin pierderea competitivității unor sectoare reprezentative - precum industria constructoare de mașini, industria alimentară, cea textilă (37% din forța de muncă locală). Pericolul major este ca, în timp, acestea să piardă nivelul de concentrare de activitate și să intre în categoria celor în declin.

Sectoarele în declin sunt acelea în cazul cărora concentrarea numărului de angajați este sub nivelul de referință, iar rata lor de evoluție este sub cea a sectorului de la nivel național. O parte importantă din activități terțiare intră în această categorie.

Sectoarele de perspectivă sunt acelea cu rate de creștere ce depășesc nivelul așteptat, dar nu au un coeficient locațional care să arate nivel de concentrare ridicat – cu un management coerent și susținere, acestea își pot

[199] Graficul de mai jos este realizat pe baza datelor celor mai importante domenii ale economiei locale (cu peste 150 angajați). Dimensiunea cercurilor reprezintă mărimea sectorului în termen de salariați.

crește baza de angajați și să devină sectoare de bază ale economiei locale, într-o eventuală transformare structurală ulterioară (Industria construcțiilor metalice, comerțul cu ridicata, restaurante).

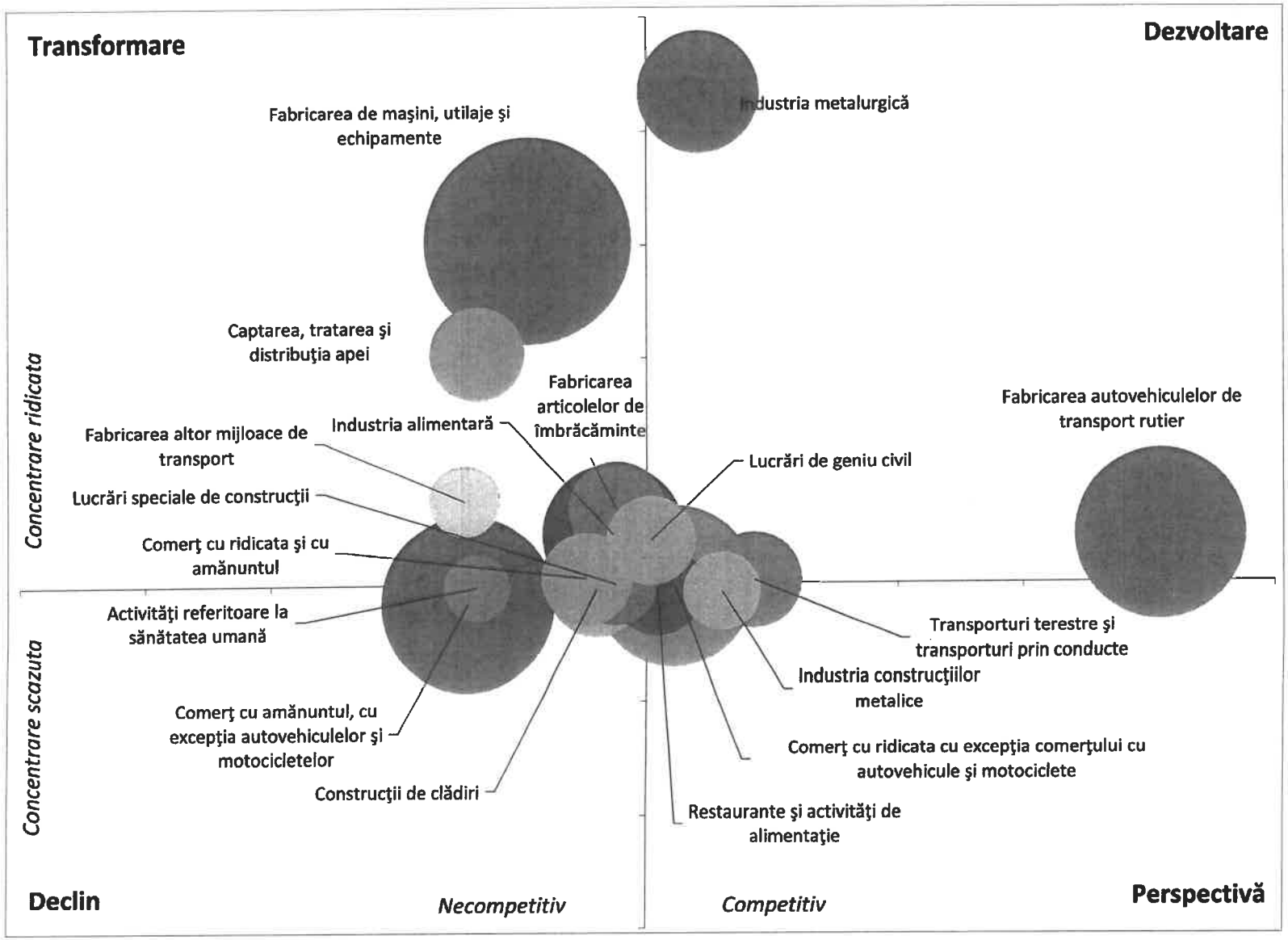
Transformare
Dezvoltare
Declin
Perspectivă
Concentrare ridicata
Concentrare scazuta
Necompetitiv
Competitiv
Industria metalurgică
Fabricarea de maşini, utilaje şi echipamente
Captarea, tratarea şi distribuţia apei
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte
Industria alimentară
Fabricarea altor mijloace de transport
Lucrări speciale de construcţii
Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul
Lucrări de geniu civil
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier
Activităţi referitoare la sănătatea umană
Transporturi terestre şi transporturi prin conducte
Industria construcţiilor metalice
Comerţ cu amănuntul, cu excepţia autovehiculelor şi motocicletelor
Comerţ cu ridicata cu excepţia comerţului cu autovehicule şi motociclete
Construcţii de clădiri
Restaurante şi activităţi de alimentaţie

Capacitate și performanță financiară – bugetul local

Capacitatea financiară este una dintre cele mai importante componente ale capacității administrative. Aceasta, sau performanța financiară în sectorul public trebuie abordată dintr-o perspectivă ușor diferită decât performanța entităților private. Comunitățile se află, în fapt, într-o competiție pentru atragerea de resurse (resursă umană educată / calificată, companii care să localizeze investiții la nivelul zonei), dar condiționalitățile financiar-bugetare ale autorităților locale au un grad de uniformizare ridicat, diferențele între ele fiind datorate unor factori precum dimensiunea unității administrativ-teritoriale, gradul de dezvoltare al economiei locale, dar și capacitatea de a diversifica sursele de venit prin atragerea de finanțări nerambursabile.

Capitolul realizează o analiză a veniturilor și cheltuielilor bugetelor locale, în scopul măsurării capacității și performanței financiare. Analiza este, în primă fază, una comparativă și utilizează indicatori ai structurii și dinamicii bugetelor locale. În scopul prezentării condiției financiare a municipalității Reșița într-o perspectivă care să permită interpretarea facilă a informațiilor, am realizat o comparație a indicatorilor bugetului local cu ai altor municipii: Zalău, Bistrița, Deva și Sfântu Gheorghe. Toate aceste municipii sunt reședințe de județ, primele trei având un profil relativ similar – centre industriale care au suferit un declin în perioada post comunistă, dar în care ritmul revenirii este puțin diferit.

Măsurarea comparativă vine în contextul nevoii de creștere a performanței sectorului public, ce implică servicii publice de calitate, care pot fi furnizate în contextul unei capacități ridicate de a genera venituri, dar și al unei utilizări eficiente a resurselor financiare. Creșterea nivelului veniturilor presupune abordări manageriale bazate pe performanța sistemului administrativ și pe diversificarea surselor de finanțare.

A doua parte a analizei se concentrează pe analiza detaliată a veniturilor și cheltuielilor bugetului local.

Analiza comparativă

Comparația bugetelor locale ale municipiilor Reșița, Zalău, Bistrița, Deva și Sfântu Gheorghe utilizează indicatori ai evoluțiilor și structurii veniturilor și cheltuielilor extrași din situații financiare disponibile online (www.dpfbl.mdrap.ro și https://forexepublic.mfinante.gov.ro/).

Datorită perioadei scurte de analiză și evoluțiilor înregistrate ale ratei inflației nu am considerat necesară transformarea în valori reale, utilizând valori nominale ale indicatorilor.

Analiza Veniturilor autorităților locale

Veniturile totale

Veniturile totale ale bugetelor locale sunt constituite din venituri proprii, venituri provenite de la nivel central, sume atrase din finanțări nerambursabile (UE sau alți donatori) și alte venituri.

Veniturile autorităților locale au, în toate cazurile, o evoluție sinuoasă; fluctuațiile sunt datorate în special evoluțiilor de ordin legislativ sau abordării diferite a politicilor de finanțare a unor servicii publice. Dintre municipalitățile analizate, doar municipiul Reșița înregistrează valori ale veniturilor totale mai mici în 2019 față de 2014, ceea ce arată contextul dificil în care autoritățile locale activează - măsura în care autoritățile locale reușesc să satisfacă nevoile propriilor cetățeni în termeni de cantitate și calitate a bunurilor si serviciilor publice furnizate este direct legată de nivelul de resurse financiare avute la dispoziție.

Tabelul 19 - evoluția veniturilor totale (lei)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BISTRIȚA	184.387.057	207.607.786	212.057.834	218.680.752	149.160.948	187.524.478

DEVA	140.297.131	167.282.761	177.707.246	172.757.443	127.172.515	162.562.026
RESIŢA	185.551.800	136.255.191	139.853.919	149.518.563	105.597.233	141.299.836
SF.GHEORGHE	133.651.803	159.889.775	141.074.874	149.610.894	122.909.015	154.713.624
ZALĂU	142.517.168	147.320.631	141.411.719	167.287.630	100.059.296	156.993.921

Sursa datelor: execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Veniturile bugetului local al municipiului Reşiţa au un trend apropiat mediei, cu un maxim al perioadei în anul 2017, o scădere de aproape 50% în anul 2018, urmată de o revenire importantă în ultimul an al analizei.

În toate cazurile valoarea minimă perioadei este atinsă în anul 2018, odată cu transferul cheltuielilor cu salariile personalului din învăţământ (şi implicit şi al veniturilor de la nivel central din sume defalcate din TVA destinate exclusiv acestei categorii de cheltuială), dar şi datorită modificărilor de ordin legislativ referitoarea la modalitatea de impozitare a veniturilor – reaşezarea sistemului contribuţiilor la sistemele de asigurări sociale şi reducerea cotei de impozitare de la 16 la 10% şi – măsură care a avut un efect important şi imediat asupra bugetelor municipiilor.

Pentru a uşura comparabilitatea valorilor veniturilor, s-au utilizat valorile veniturilor totale pe locuitor care iau în considerare dimensiunea UAT-urilor în termeni de populaţie şi pot aproxima mai corect nivelul serviciilor publice oferite de autorităţile locale.

Tabelul 20 – Venituri totale/locuitor (lei)

	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Total (14-19)**
BISTRIŢA	1.991	2.228	2.267	2.329	1.584	1.989	12.386
DEVA	1.978	2.364	2.530	2.476	1.830	2.359	13.538
RESIŢA	2.065	1.528	1.589	1.718	1.226	1.664	9.805
SF.GHEORGHE	2.042	2.451	2.175	2.315	1.912	2.422	13.315
ZALĂU	2.038	2.108	2.032	2.405	1.439	2.270	12.291

Sursa datelor: execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Ca medie, dar şi total al perioadei, Municipiile Zalău şi Bistriţa au valori apropiate ale valorilor pe locuitor, niveluri mai ridicate având municipiile Deva şi Sfântu Gheorghe.

Figura 19 – Venituri totale medii pe locuitor (2014-2019, lei)

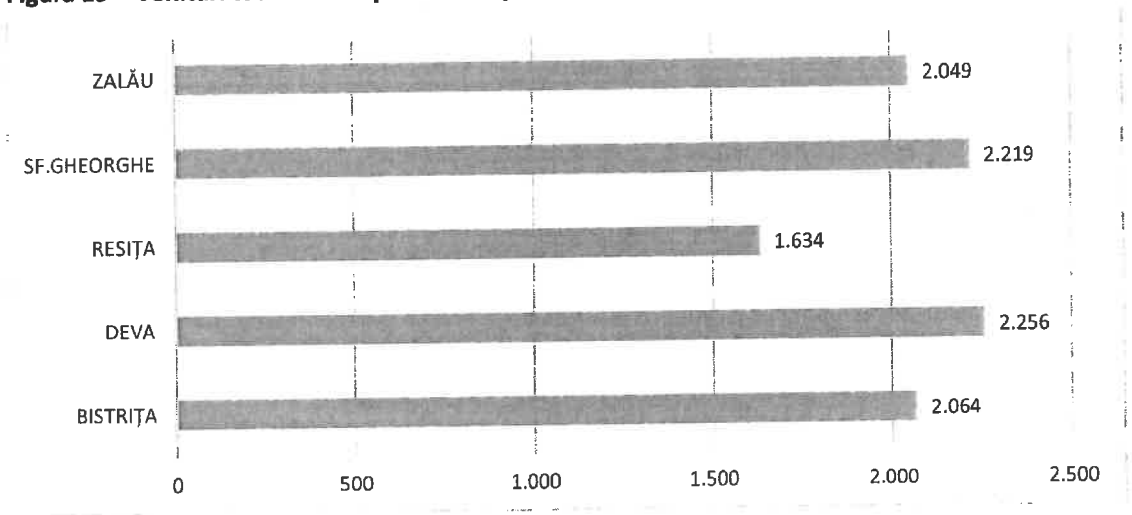

Sursa datelor: execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Reșița este municipiul cu cele mai mici venituri pe cap de locuitor pe parcursul întregii perioade , cu excepția anului 2014, când înregistrează cele mai ridicate venituri. În acest caz este vorba de o situație excepțională, în contextul în care categoria "alte venituri" înregistrează o valoare substanțială, peste 55 milioane lei, în condițiile în care valorile obișnuite anuale sunt insignifiante ca pondere în bugetul local.

O comparație a valorilor cu celelalte municipii reședință de județ arată că Reșița are printre cele mai mici venituri pe locuitor din România, nivelul scăzut al bugetului local datorându-se, în special, bazei de impozitare reduse.

Venituri proprii

Veniturile proprii sunt un indicator al capacității comunității de a genera venituri, fiind o oglindă a bazei de impozitare locale - condiționalitățile economice în care activează instituția. Completarea acestora cu veniturile provenite din surse atrase – fonduri europene și alte finanțări nerambursabile, întregește imaginea asupra capacității autorităților locale de a se autofinanța.

Veniturile proprii ale municipalităților sunt constituite, în special din cote defalcate din impozitul pe venit încasat pe raza municipiului și impozite pe proprietate – impozite pe teren, clădiri, taxa pe mijloacele de transport, impozitul pe transferul proprietăților, amenzi, venituri din proprietate (transfer, concesiuni, închirieri), alte taxe etc.

Evoluția veniturilor proprii ale municipiilor a fost influențată de decizii guvernamentale legate de impozitarea veniturilor (reducerea cotei de impozitare) ce nu au fost dublate la timp de o creștere a procentului cotelor defalcate din impozitul pe venit care revin bugetelor locale, fapt ce a generat scăderi importante ale acestui indicator în anul 2018. Anul 2020 reprezintă revenirea la o situație de normalitate, odată cu creșterea procentului cotelor defalcate din impozitul pe venit încasat pe raza localității, care rămân la nivelul bugetului municipal.

Figura 20 - Evoluţia veniturilor proprii (lei)

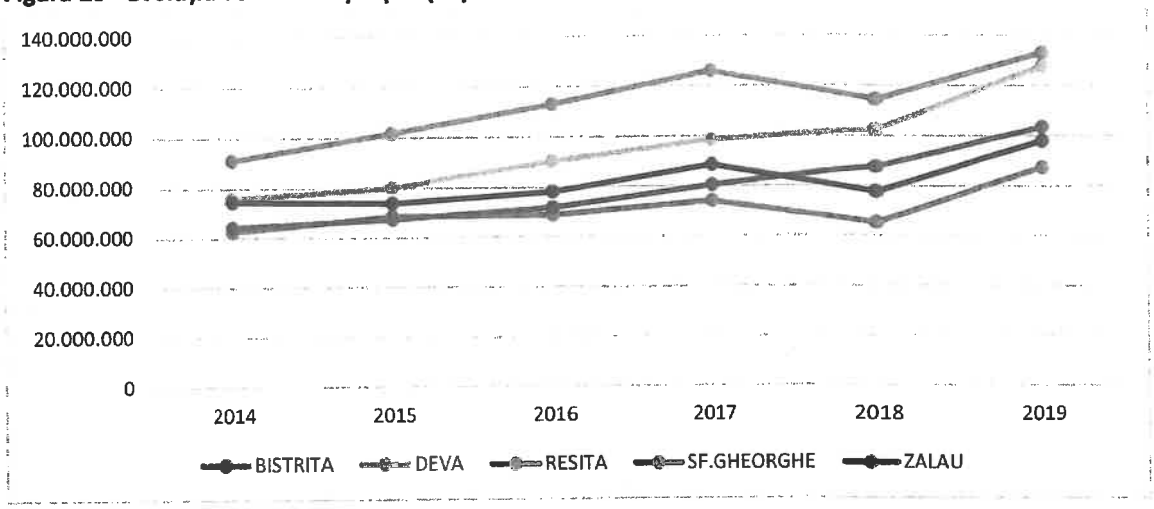

Sursa datelor: execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Dacă municipiile Sfântu Gheorghe si Deva au avut mai puţin de suferit - situaţie atipică, evoluţiile în cazul municipiului Sf. Gheorghe fiind datorate completării veniturilor cu alte surse - bugetul municipiului Reşiţa a înregistrat în 2018 o scădere de 12% a nivelului veniturilor proprii (similară cu a municipiului Zalău), cauzate diminuarea cu aproape un sfert a veniturilor din cote defalcate din impozit pe venit.

Figura 21 – Venituri proprii/locuitor, medie 2014-2019 (lei)

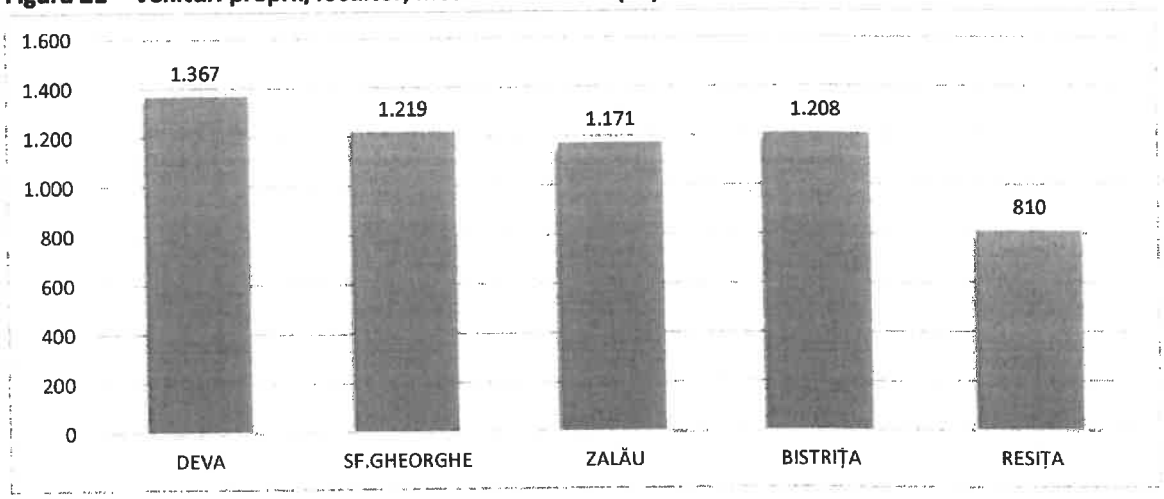

Sursa datelor: execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Valorile medii pe locuitor sunt mai ridicate în cazul celorlalte municipii analizate, cu excepţia municipiului Reşiţa. Deşi niciunul din municipiile parte a acestei comparaţii nu are valori peste media reşedinţelor de judeţ, cazul Reşiţei iese în evidenţă.

O comparaţie pe o perioadă de 5 ani a valorilor veniturilor proprii/locuitor ale municipiilor reşedinţă de judeţ situează municipiul printre ultimele la nivel naţional, fluxul de venituri proprii fiind unul scăzut.

Venituri provenite de la nivel central

Veniturile provenite de la nivel central reprezintă o altă sursă importantă de venituri a bugetelor locale. Acest tip de venituri este compus din subvenţii şi sume defalcate din TVA alocate pentru diverse obiective (echilibrarea bugetelor locale, finanţarea cheltuielilor descentralizate, drumuri, finanţarea învăţământului

particular sau confesional acreditat) și subvenții. Un grad de dependență ridicat față de aceste tipuri de venituri nu este dezirabil, dar ele pot reprezenta o soluție pentru finanțarea unor investiții la nivel local, în principal prin intermediul subvențiilor.

Figura 22 - Venituri provenite de la nivel central (lei)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BISTRIȚA	76.565.085	83.416.539	83.119.523	92.728.498	24.388.870	29.693.725
DEVA	58.758.412	68.900.790	64.907.399	73.695.497	24.416.095	33.075.614
REȘIȚA	66.932.955	66.033.223	68.679.689	75.486.984	38.393.304	44.165.096
SF.GHEORGHE	63.221.734	72.537.400	63.741.353	69.390.738	35.193.667	51.184.790
ZALĂU	61.863.210	68.389.690	62.253.464	78.796.722	20.636.149	29.559.691

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Odată cu transferul spre instituțiile de la nivel central și cele descentralizate cheltuielii legate de susținerea salariilor profesorilor din preuniversitar (minister și Inspectorate Școlare Județene), acest tip de venituri s-a diminuat semnificativ: scăderi de 50% pentru municipiul Reșița, de aproximativ 75% în cazul municipiilor Bistrița și Zalău (2018). Trebuie menționat că, în cazul acestui tip de cheltuială (implicit și venit), bugetul local reprezenta doar o etapă intermediară în transferul acestor resurse de la bugetul statului către angajații din sistemul de învățământ.

Analiza valorilor pe locuitor ale anilor 2018 și 2019 arată valori ridicate pentru municipiul Sfântu Gheorghe – 800 lei/locuitor (de aproape trei ori mai mari decât cele alocate municipiului Bistrița și aproape duble față de Zalău).

În cazul municipiului Reșița media perioadei 2014-2019 a veniturilor centrale/locuitor este cea mai redusă dintre toate municipiile parte a analizei, dar valorile ultimilor doi ani sunt mai ridicate decât ale celorlalte municipii, exceptând Sfântu Gheorghe. Valorile se datorează valorii semnificativ mai mari (decât ale celorlalte municipii analizate) a veniturilor din categoria "Subvenții".

Analiza Cheltuielilor bugetelor locale

Structura cheltuielilor

Cheltuielile autorităților locale sunt grupate, în mod obișnuit pe baza a două clasificații: economică și funcțională.

Clasificația funcțională oferă o imagine a alocării fondurilor către diferitele domenii sau tipuri de servicii furnizate de autoritățile locale: servicii publice generale (administrația publică locală), învățământ, asistență socială, sănătate, transporturi, ordine publică, protecția mediului, locuințe și dezvoltare publică, cultură, recreere și religie, energie. Această grupare a cheltuielilor furnizează informații asupra priorităților factorilor de decizie în procesul de alocare a resurselor, dar și asupra serviciilor publice aflate în competența autorităților publice locale. Cele trei tipuri de competențe ale APL sunt prevăzute în Codul Administrativ, fiind instituite prin Legea-cadru a descentralizării (195/2006):

- competențe delegate - atribuțiile stabilite prin lege și transferate, împreună cu resursele financiare corespunzătoare, autorităților administrației publice locale de către autoritățile administrației publice centrale pentru a le exercita în numele și în limitele stabilite de către acestea din urmă;
- competențe exclusivă - atribuțiile stabilite prin lege în mod expres și limitativ în sarcina autorităților administrației publice locale, pentru realizarea cărora acestea au drept de decizie și dispun de resursele și mijloacele necesare;

- competenţe partajate- atribuţiile exercitate potrivit legii de autorităţi ale administraţiei publice locale, împreună cu alte autorităţi ale administraţiei publice, stabilite în mod expres şi limitativ, cu stabilirea resurselor financiare şi a limitelor dreptului de decizie pentru fiecare autoritate publică în parte.

O observaţie valabilă pentru întreaga analiză este aceea că, deşi municipiile alese pentru analiză au profil similar (reşedinţe de judeţ, populaţie sub 100.000 de locuitori), cadrul instituţional local existent (instituţii din subordine) poate fi diferit, ceea ce face ca structura şi volumul cheltuielilor să difere.

Clasificaţia economică diferenţiază între cheltuieli curente (cele care sunt legate de asigurarea funcţionării autorităţilor locale şi de furnizarea serviciilor – cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunurile şi serviciile, cheltuieli cu asistenţa socială, cheltuieli cu proiectele cu finanţare din fonduri externe, transferuri etc.), cheltuieli de capital/investiţii ale autorităţilor locale şi operaţiuni financiare (legate de instrumentele datoriei publice locale / rambursări de împrumuturi).

Structura cheltuielilor – clasificaţia funcţională

Figura 23 – structura cheltuielilor totale (2014-2019), clasificaţia funcţională

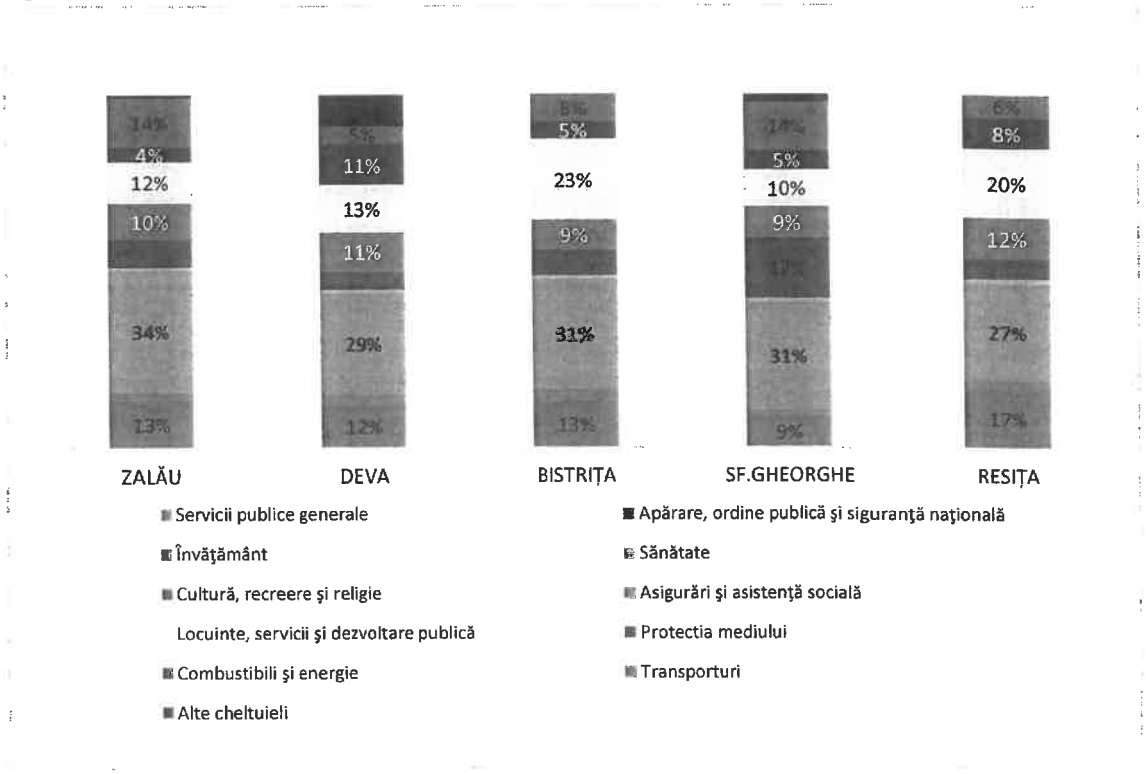

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Structura cheltuielilor, observabilă pe baza valorilor totale pentru întreaga perioadă, arată abordări diferite în ceea ce priveşte furnizarea serviciilor publice. Aceste diferenţe pot avea la bază atât opţiuni diferite de politici publice, cât şi o structurare diferită a cadrului instituţional preexistent în subordinea autorităţilor locale, care poate duce la alocări neuniforme.

Aproximativ o treime din cheltuielile bugetelor locale ale municipiilor au fost dedicate sectorului educaţional, cu o componenta importantă – cheltuiala de natură salarială, translatată în sarcina ISJ-urilor odată cu anul 2018. Acest lucru modifică semnificativ structura cheltuielilor pentru anii ulteriori implementării măsurii.

Municipiul Reşiţa are o distribuţie relativ echilibrată, comparativ cu celelalte municipii, cu un procent important (20%) al cheltuielilor alocat pentru secţiunea "locuinţe, servicii şi dezvoltare publică", ce cuprinde (în mod uzual) cheltuieli alocate pentru iluminat public, alimentare cu apă, dezvoltarea sistemului de locuinţe şi alte servicii în acest domeniu. O structurare asemănătoare a cheltuielilor e întâlnită şi la nivelul municipiului Bistriţa care, de asemenea a alocat o parte importantă a resurselor către investiţii în creşterea eficienţei energetice a blocurilor de locuinţe şi amenajarea de spaţii urbane, spaţii verzi şi parcuri.

Deva alocă un procent mai ridicat decât celelalte municipii protecţiei mediului, în timp ce asistenţei sociale îi sunt acordate procente asemănătoare în cazul tuturor bugetelor locale analizate, cu un plus pentru municipiul Reşiţa, în timp ce municipiul Sfântu Gheorghe acordă o prioritate mai mare acţiunilor culturale şi de recreere (aproape o cincime din buget alocat), în dauna cheltuielilor alocate serviciilor publice generale (administraţie şi poliţie locală). Reşiţa are o alocare procentual mai importantă şi în domeniul protecţiei mediului – secţiune ce cuprinde cheltuieli în legate de sistemul de canalizare şi cel al gestionării deşeurilor.

Tabelul de mai jos conţine totalul alocărilor/locuitor pentru fiecare din capitolele de cheltuieli ale clasificaţiei funcţionale.

Tabelul 21 – Alocări pe sectoare, total perioadă 2014-2019 (lei/locuitor)

	DEVA	SF.GHEORGHE	ZALĂU	BISTRIŢA	RESIŢA
Servicii publice generale	1.607	1.136	1.658	1.620	1.636
Apărare, ordine publică	396	237	307	460	235
Învăţământ	3.861	4.016	4.265	3.886	2.688
Sănătate	149	151	123	143	142
Cultură, recreere şi religie	666	2.224	961	898	560
Asigurări şi asistenţă socială	1.503	1.175	1.296	1.071	1.147
Protecţia mediului	1.438	701	494	611	821
Locuinţe, servicii şi dezvoltare publică	1.805	1.359	1.450	2.870	1.917
Combustibili şi energie	127	21	4	0	29
Transporturi	636	1.782	1.751	955	634

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Valorile pe locuitor arată alocări duble pentru Bistriţa faţă de restul municipiilor în sectorul Locuinţelor şi dezvoltării publice, urmat de cele ale municipiului Reşiţa.

Zalău este municipalitatea cu cele mai ridicate sume/locuitor direcţionate către sectorul educaţional, dar şi către funcţionarea serviciilor publice (o valoare ridicată pentru acest tip de cheltuială e observabilă şi în Reşiţa), în timp ce Sfântu Gheorghe are cele mai importante alocări în zona culturii şi recreerii, de trei ori mai mari ca ale majorităţii municipiilor din analiză.

Sectorului transporturilor (infrastructură rutieră şi transport în comun) i s-au direcţionat sume importante în Sfântu Gheorghe şi Zalău – duble sau chiar triple faţă de celelalte municipii.

Cheltuielile cu învăţământ, asigurări şi asistenţă socială şi servicii publice generale sunt au cel mai ridicat grad de omogenitate între subiecţii analizei (o parte importantă a acestora reprezentând cheltuieli de funcţionare şi de personal).

Structura cheltuielilor – clasificaţia economică

Figura 24 – Structura cheltuielilor – clasificaţia economică, valori totale 2014-2019

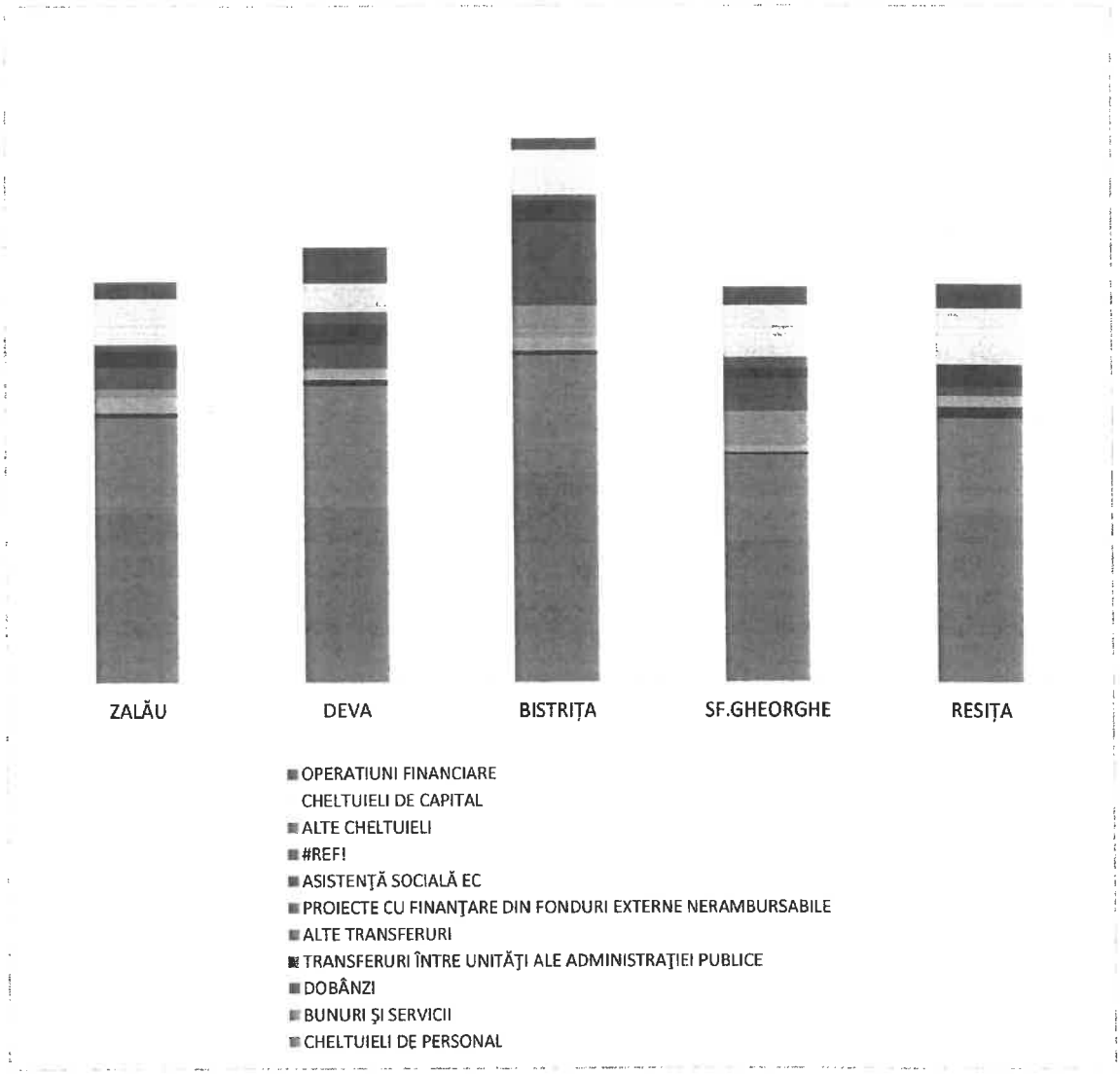

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Valorile totale ale întregii perioade în cazul structurării cheltuielilor după clasificația economică arată că gradul de rigiditate al bugetelor locale a fost unul ridicat - cea mai importată parte a resurselor bugetelor locale sunt destinate acoperirii cheltuielilor de personal și a celor cu bunuri și servicii. Cheltuielile de personal au, la momentul actual, o pondere mai redusă în total, datorită transferului cheltuielilor cu salariile personalului din educație (ele fiind compensate de creșterile de salarii din sectorul administrativ).

Cheltuielile de capital sunt a treia componentă ca importanță în structura bugetelor, cu valori importante pentru Reșița și Sfântu Gheorghe, ceea ce arată apetitul pentru investiții finanțate direct de la buget. Ca valori brute, Reșița are cele mai importante alocări dintre toate municipiile analizate – peste 120 milioane lei, duble față de Deva și cu 25% mai mari decât Zalău și Bistrița, care au finanțat investițiile pe seama fondurilor europene[200].

[200] O analiză detaliată a capacității de investire cumulează cheltuielile de capital cu cele pentru proiecte cu finanțări europene și poate profila mai exact capacitatea de a investi autorităților locale și de a direcționa resurse către proiecte de dezvoltare ale comunităților.

La nivel comparativ se poate observa că o parte importantă a cheltuielilor municipiului Bistrița este dedicată proiectelor cu finanțare europeană. Municipiile Zalău și Sfântu Gheorghe au înregistrat și ele valori semnificative.

A patra componentă ca importanță este cea a cheltuielilor destinate asistenței sociale și acoperă în principal prestațiile către beneficiari[201].

Indicatori de performanță

Performanța financiară a administrațiilor locale este un concept mai degrabă multidimensional, caracterizat atât prin sustenabilitate, cât și prin flexibilitate. Măsurarea performanței constă totodată și în identificarea situațiilor de vulnerabilitate, sau al dependenței instituției de fonduri externe primite prin intermediul transferurilor sau granturilor. Dacă sustenabilitatea se referă la capacitatea organizației de a menține, promova și proteja bunăstarea populației, utilizând resursele stabile aflate la dispoziția sa, flexibilitatea este înțeleasă ca fiind capacitatea unei organizații de a răspunde transformărilor economice sau ale situației financiare proprii, în limitele abilităților fiscale și manageriale, capacitate care depinde de gradul în care poate reacționa la asemenea transformări prin limitele datoriei publice sau transferurilor, ori prin modificarea cotelor impozitelor. Evaluarea performanței se concentrează asupra unor indicatori utilizați în mod obișnuit în evaluarea condiției financiare a autorităților locale, precum nivelul de autonomie financiară, capacitatea de investire și de a atrage finanțări, realizând, totodată o scurtă analiză a nivelului de îndatorare.

Autonomie financiară

Nivelul de autonomie financiară este măsurat pe baza unui set de trei indicatori, dintre care doi măsoară capacitatea autorităților de a se autofinanța, în timp ce unul arată gradul de dependență față de bugetul central.

Gradul de autofinanțare

Gradul de autofinanțare este unul dinte cei mai importanți indicatori ai performanței / situației finanțelor locale în majoritatea modelelor de analiză. Acesta este calculat ca raport între veniturile proprii și cele totale. În mod normal, valorile dezirabile pentru acest indicator ar trebui să arate o proporție cât mai apropiată de 100%, dar, în condițiile diversificării tipurilor de venituri la dispoziția autorităților locale și a volumului tot mai ridicat de finanțări nerambursabile disponibile, interpretarea trebuie moderată și cu valorile altor indicatori.

Pentru o imagine de ansamblu asupra ponderii, dar și a volumului, valorile acestui indicator trebuie corelate cu cele ale veniturilor proprii / locuitor, prezentate în secțiunea anterioară.

Figura 25 – Gradul de autofinanțare (total perioadă 2014-2019)

[201] Asistența socială apare în ambele clasificații utilizate pentru prezentarea datelor, atât cea economică, cât și în cea funcțională, cu mențiunea că în clasificația funcțională sunt cuprinse și cheltuieli legate de funcționarea instituțiilor din domeniu, finanțate din bugetul local.

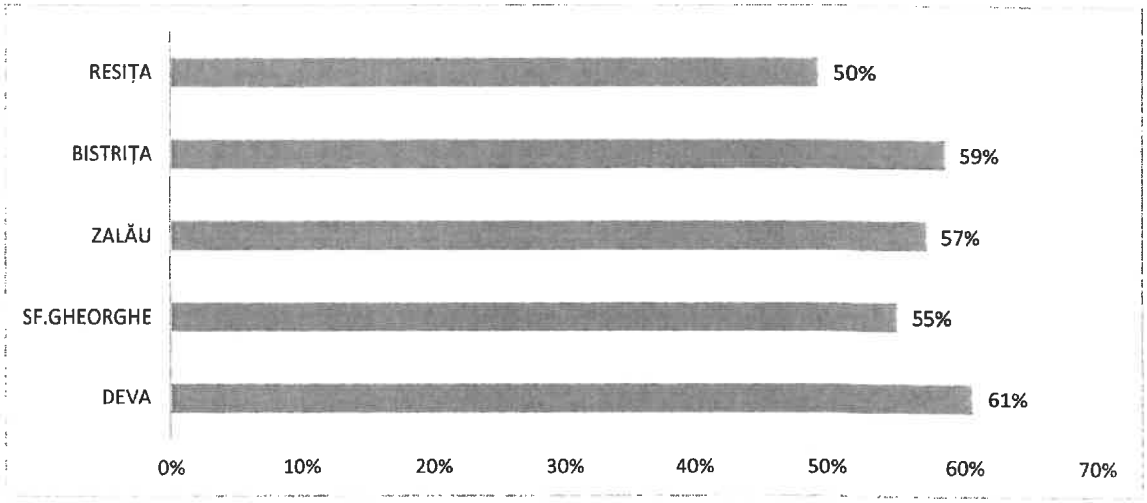

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Prezentat ca procent pentru suma veniturilor întregii perioade, gradul de autofinanţare ne relevă situaţii puţin disparate - cu valori relativ ridicate pentru Deva şi reduse pentru Reşiţa. Contextul general al acestui indicator la nivelul municipiilor din România este dominat de valori ridicate, de peste 70% în cazul polilor de creştere Cluj-Napoca (72%), Braşov (75%) şi Constanţa (71%) şi valori sub acest prag pentru Timişoara (63%) şi Craiova (60%)

După eliminarea transferurilor cheltuielilor de personal din sectorul educaţional, gradul de autofinanţare este şi mai ridicat pentru Deva în anii 2018 şi 2019 (78 si 81%), dar se menţine la un nivel relativ scăzut pentru Reşiţa (62%). Valorile mici pentru Reşiţa sunt relativ constante, accentuate de valorile anului 2014 (datorate situaţiei speciale a unui venit extraordinar în categoria „ale venituri").

Capacitatea de a genera venituri

Calculat ca raport între suma veniturilor proprii şi a celor provenite de la UE sau alţi finanţatori şi veniturile totale, indicatorul ale cărui date sunt prezentate în tabelul de mai jos arată (mai clar decât gradul de autofinanţare) capacitatea autorităţilor locale de a genera venituri. Finanţările atrase de la Uniunea Europeană în scopul implementării de proiecte reprezintă o măsură corectă pentru măsurarea performanţei financiare şi a capacităţii administrative a unei administraţii locale.

Tabelul 22 – Capacitatea de a genera venituri

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DEVA	58%	58%	63%	57%	81%	80%
SF.GHEORGHE	53%	55%	55%	54%	71%	67%
ZALĂU	57%	53%	56%	53%	79%	81%
BISTRIȚA	58%	60%	61%	58%	84%	84%
RESIȚA	34%	52%	50%	49%	63%	69%

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Ca medie a întregii perioade, Bistriţa are valorile cele mai ridicate la valorile acestui indicator, în timp ce Reşiţa cele mai scăzute. Valorile ultimilor doi ani de analiză sunt ridicate în cazul majorităţii municipiilor, cu o creştere importantă pentru Reşiţa.

Gradul de dependență față de nivelul central

Gradul de dependență este măsurat ca raport între veniturile provenite de la nivel central (sume defalcate din TVA și subvenții) și veniturile totale.

Tabelul 23 – Gradul de dependență față de bugetul central

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	14-19 medie
DEVA	42%	41%	37%	43%	19%	20%	34%
SF.GHEORGHE	47%	45%	45%	46%	29%	33%	41%
ZALĂU	43%	46%	44%	47%	21%	19%	38%
BISTRIȚA	42%	40%	39%	42%	16%	16%	34%
RESIȚA	36%	48%	49%	50%	36%	31%	42%

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Municipiile, în general beneficiază de o bază de impozitare stabilă și importantă, comparativ cu ale tipuri de UAT-uri, datorită concentrării activităților economie. Astfel se explică niveluri ridicate ale autonomiei financiare și, implicit, reduse ale gradului de dependență. Valorile ultimilor ani arată că Reșița și Sfântu Gheorghe își finanțează cheltuielile într-o proporție importantă din acest tip de venituri, în timp ce în cazul municipiilor Bistrița și Zalău acestea reprezintă o sursă secundară.

Stabilitatea bazei de impozitare locală

Stabilitatea bazei de impozitare este analizată pe baza a doi indicatori: unul calculat ca raport procentual între veniturile din principalele impozite asupra elementelor de proprietate ale persoanelor fizice și juridice și totalul veniturilor UAT-urilor, al doilea calculat ca valori ale impozitelor pe elemente de proprietate/locuitor. Perioada de analiză este 2016-2019.

Deși conceptul este mai degrabă legat de condiția financiară a autorității locale, decât de performanța acesteia, am considerat necesară prezentarea datelor în această secțiune.

Impozitele pe proprietate (impozitele pe cădiri, terenuri și taxa pe mijloacele de transport) sunt o importantă sursă de venituri proprii (cealaltă sursă importantă sunt cotele defalcate din impozitul pe venit) fiind veniturile cu cel mai mare grad de predictibilitate, care , în mod uzual, sunt mai puțin afectate de evoluții negative ale economiei locale.

Valorile impozitelor pe proprietate pot fi influențate atât de politicile administrației locale în acordarea bonificațiilor sau scutirilor de taxe și impozite pe proprietate, cât și comportamentul cetățenilor legat de plata impozitelor în primul trimestru. În acest sens indicatorul poate fi privit cu precauție în cazul comparațiilor, dar oferă o imagine destul de corectă asupra stabilității bazei de impozitare. Situația anului 2020 este una puțin mai specială, datorită faptului că termenul de plată în care se pot primi bonificații a fost extins până la sfârșitul primului semestru.

Figura 26 – Venituri din impozite pe proprietate ca procent în total venituri (medie 2014-2019)

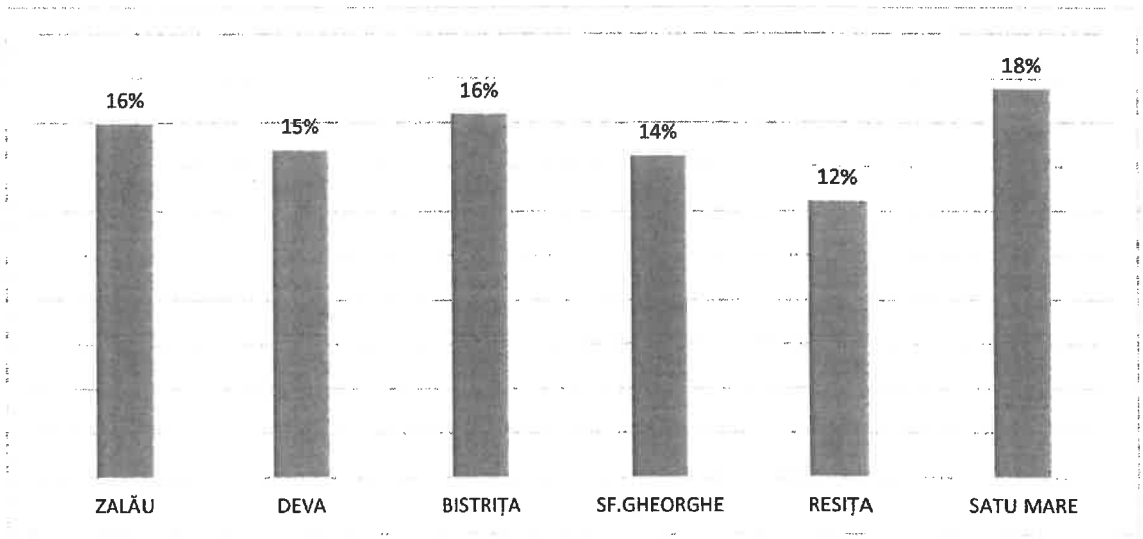

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Veniturile pe proprietate asigură în jur de 15% din totalul veniturilor UAT-urilor.

Ca valori pe locuitor, acestea sunt reduse în municipiul Reşiţa, ceea ce arată, în fapt, că impozitele pe proprietate nu reprezintă o bază de impozitare solidă, care să ofere stabilitate municipalităţii în asigurarea unor servicii publice de calitate şi poate explica atât dependenţa faţă de nivelul central, cât şi eforturile de a identifica surse alternative de finanţare. Se poate remarca o evoluţie la nivelul anului 2019, comparat cu valorile anilor anteriori.

Tabelul 24 – Venituri din impozite pe proprietate/locuitor

	2016	2017	2018	2019	medie
ZALĂU	309	319	334	337	325
DEVA	343	329	333	353	339
BISTRIȚA	303	333	345	358	335
SF.GHEORGHE	257	315	346	362	320
RESIȚA	185	164	178	247	193

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Toate municipiile analizate aici au valori medii mai scăzute decât în cazul municipiilor poli de creştere (spre exemplu Timişoara a încasat o sumă medie încasată de 406 lei/locuitor, în timp ce Braşov şi Bucureşti au valori de aproape 500 lei), explicabil în contextul concentrării activităţii economice în zonele respective.

Impozitarea locală în Reşiţa generează un flux redus de venituri la bugetul local, comparat cu alte municipii reşedinţă de judeţ (veniturile de acest tip sunt la 70% din media naţională).

Tabelul de mai sus arată valori o evoluţie la nivelul anului 2019, comparat cu valorile anilor anteriori, datorată modificării politicii fiscale locale. Dacă în perioada 2017-2018 Consiliul Local stabilise la 0,6% cota de impozitare (din valoarea impozabilă a clădirii) pentru clădirile nerezidenţiale aflate în proprietatea persoanelor juridice (cea mai redusă din ţară la momentul acela), în scopul disponibilizării de resurse care să impulsioneze creşterea activităţii companiilor locale, din 2019 cota a fost actualizată la valoarea de 1% (în continuare aflată sub media naţională). Impozitul pentru clădirile rezidenţiale din proprietatea persoanelor fizice a crescut, de asemenea, odată cu anul 2019.

Cotele de impozitare a terenurilor intravilane cu construcţii se situează la jumătatea valorilor admise, o altă facilitate fiscală fiind cea de scutire în proporţie de 100% a persoanelor fizice de la plata impozitului pe clădirile care se reabilitează, pentru o perioadă de 5 ani.

Impozitarea proprietăţilor nu este o sursa de venit majoră pentru bugetul local, dar importanţa ei începe să crească. Este importantă însă, capacitatea administrativă, ratele de colectare ale impozitelor locale sunt unele ridicate, ceea ce arată capacitate ridicată de planificare şi colectarea de resurse la bugetul local.

Capacitatea de investire şi atragere de finanţări

Indicatorii capacităţii de investire subliniază importanţa pe care administraţiile locale o acordă dezvoltării prin intermediul investiţiilor.

Indicatori utilizaţi:

- procentul cheltuielilor secţiunii de dezvoltare în totalul cheltuielilor,
- cheltuielile secţiunii de dezvoltare a bugetului local/locuitor,
- indicatori ai cheltuielilor cu proiecte cu finanţare nerambursabilă.

Categoria cheltuielilor cu investiţiile autorităţilor locale cuprinde valorile aferente titlurilor bugetare cheltuieli de capital, cheltuieli cu proiecte cu finanţare din fonduri externe, cât şi componenta de transferuri de capital.

Tabelul 25 – Ponderea secţiunii de dezvoltare în total cheltuieli

	2016	2017	2018	2019	2016-2019
ZALĂU	6%	11%	25%	28%	18%
DEVA	21%	8%	10%	10%	12%
BISTRIŢA	23%	7%	25%	27%	20%
SF.GHEORGHE	17%	11%	20%	12%	15%
RESIŢA	7%	7%	14%	22%	12%

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Secţiunea de dezvoltare este acea parte complementară a bugetului local care cuprinde resursele aferente cheltuielilor de capital / investiţii, potrivit politicilor de dezvoltare stabilite la nivel local, regional şi naţional, spre deosebire de secţiunea de funcţionare ce reprezintă componenta obligatorie, ce cuprinde resursele necesare acoperirii cheltuielilor curente, de funcţionare /realizarea atribuţiilor şi competenţelor stabilite prin lege. Suplimentar cheltuielilor cu investiţii, secţiunea de dezvoltare a bugetului local cuprinde şi sumele destinate rambursării împrumuturilor contractate pentru implementarea proiectelor cu finanţare externă nerambursabilă (realizată din sumele rambursate de entitatea finanţatoare).

Municipalităţile Bistriţa şi Zalău au acordat cea mai mare importanţă investiţiilor realizate prin intermediul bugetului local, cu medii ale perioadei 2016-2019. Reşiţa alocă dezvoltării un procent mai important doar în ultimii ani ai analizei.

Figura 27 – Totalul cheltuielilor de dezvoltare/locuitor, perioada 2016-2019, lei

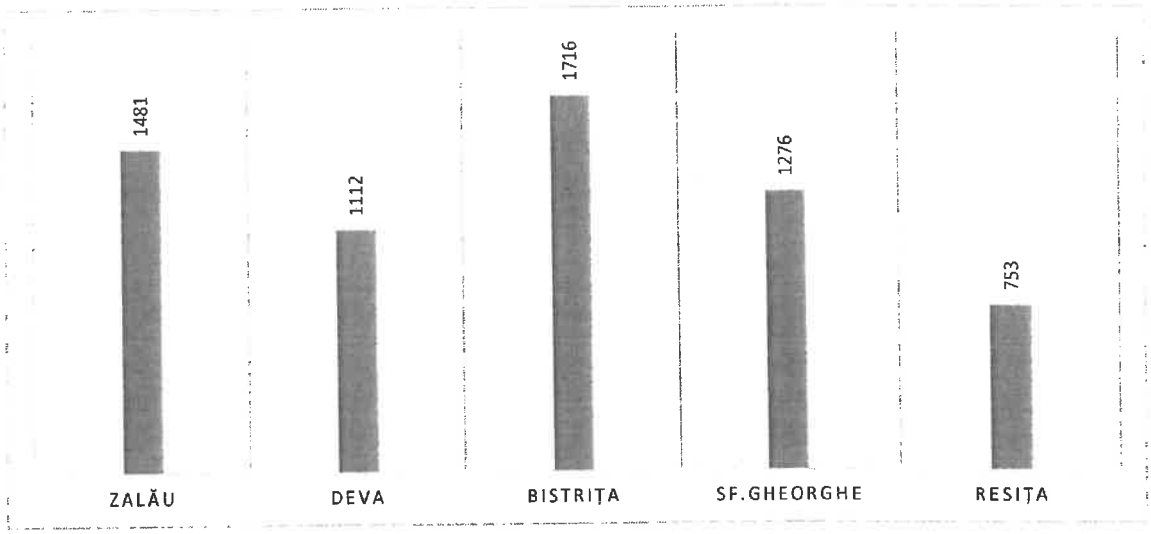

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Ca sume alocate/locuitor, Zalău iese în evidenţă în perioada 2018-2019 prin implementarea unor investiţii în infrastructura stradală, în timp ce în cazul Reşiţa alocările au fost scăzute, comparativ cu celelalte UAT-uri –, dar creşterea alocărilor în perioada 2019-2020 este una semnificativă, datorită implementării unui set de proiecte cu valoare ridicată.

Proiecte cu finanţare din fonduri nerambursabile

Indicatorii utilizaţi în analiză iau în considerare cheltuielile cu proiecte cu finanţare din fonduri nerambursabile. Aceasta e o măsură mai bună pentru a putea evalua valoarea proiectelor de investiţii finanţate din fonduri europene, cheltuielile autorităţilor locale cuprinzând inclusiv componenta de cofinanţare din partea bugetului local. Perioada de analiză e 2014-2019, însumând astfel valori ale proiectelor implementate în ambele perioade de programare (finalul perioadei de programare 2007-2013 şi perioada 2014-2020).

Tabelul 26 – Evoluţia cheltuieli cu proiecte cu finanţare din fonduri externe nerambursabile (euro)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DEVA	2.256.667	5.680.852	99.030	211.644	241.496	327.003
SF.GHEORGHE	2.706.632	9.596.518	187.830	0	0	76.467
ZALĂU	1.916.006	1.617.929	34.071	549	1.162.618	5.392.470
BISTRIȚA	9.187.852	10.131.468	4.007.780	225.469	6.568.962	8.282.450
RESIȚA	120.584	525.096	685.772	27.566	103.005	2.500.151

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Evoluţiile acestui tip de cheltuială de-a lungul perioadei arată un volum mai ridicat de sume atrase în perioada 2014-2016 pentru Deva şi Sfântu Gheorghe – proiecte implementare aferente cadrului financiar 2007-2013.

Bistriţa, Zalău şi Reşiţa par mai active decât celelalte în cadrul financiar actual, ceea ce se poate datora unui spirit de iniţiativă accentuat, dar şi formării unei echipe de specialişti în atragerea şi implementarea de proiecte şi realizare de achiziţii publice.

Figura 28 – Valori totale ale cheltuielilor cu proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (2014-2019, euro)

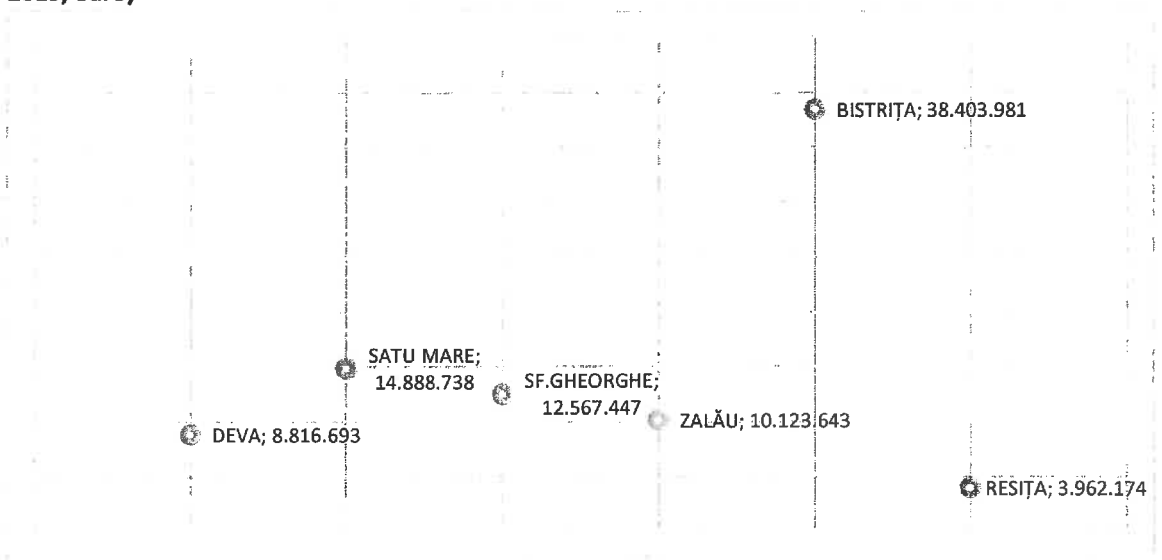

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

În întreaga perioada de analiză, Bistrița este municipalitatea care a atras cele mai importante fonduri europene pentru implementarea proiectelor– peste 38 de milioane de euro cheltuiți prin intermediul bugetului local pentru asemenea investiții.

Figura 29 – Valori/locuitor ale cheltuielilor cu proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (2014-2019, euro)

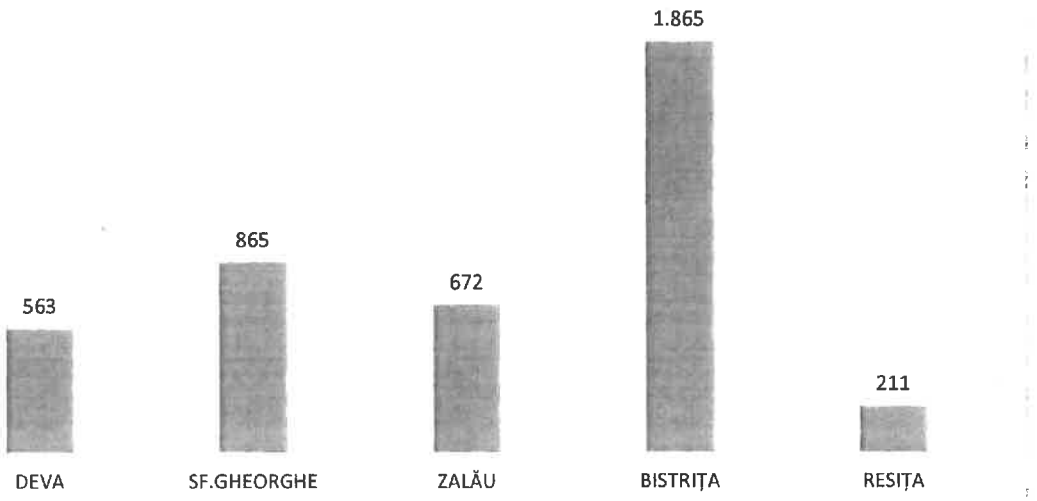

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Valorile pe locuitor ale proiectelor implementate în întreaga perioadă arată un nivel performanță foarte ridicat pentru Bistrița – aproape de nivelul celei mai performante municipalități dintre polii de creștere, Cluj-Napoca (1995 lei/locuitor cheltuiți) și un nivel bun pentru Sfântu Gheorghe și Zalău (cu valori/locuitor mai

ridicate decât ale unor municipii precum Timişoara şi Constanţa, care, au avut acces la surse de finanţare suplimentare din poziţia acestora de poli de creştere.

Timing-ul investiţiilor realizate din fonduri europene este diferit în cazul celor şase municipii. La momentul actual portofoliul de proiecte aflate în implementare în Reşiţa (33 la sfârşitul anului 2020) are o valoare totală de peste 657 milioane lei, cele mai importante valoric aflându-se în fazele iniţiale ale implementării.

Majoritatea proiectelor au ca sursă de finanţare FDER, Programul Operaţional Regional, cele mai importante dintre acestea având ca obiect modernizarea şi dotarea transportului în comun, revitalizarea zonei centrale şi amenajare de obiective turistice şi reabilitarea infrastructurii educaţionale.

Tabelul 27 – proiecte majore aflate în implementare, Reşiţa (titlu/lei)

Achiziţie mijloace de transport public - tramvaie 18 m, bidirecţionale	119.418.843
Modernizarea transportului public electric si amenajarea infrastructurii de transport nemotorizat în municipiul Reşiţa – faza 1	91.487.999
Modernizarea transportului public electric si amenajarea infrastructurii de transport nemotorizat în municipiul Reşiţa – faza 2	91.488.000
Înnoirea parcului de material rulant al operatorului de transport, inclusiv implementarea Sistemului automat de taxare, a Sistemului de Management al Flotei si crearea Sistemului de Informare Dinamica a Calatorilor în staţii si în vehicule	85.973.252
Proiect complex de revitalizare a zonei centrale a Reşiţei	49.321.968
Amenajare spaţiu de agrement urban, inclusiv străzi şi utilităţi, precum si interconectarea zonei marginalizate Mociur cu cartierele Centru si Govândari printr-o promenadă, pista de biciclete, reabilitarea şi creare de noi facilitaţi de acces pietonal	22.819.085
Modernizarea sistemului de iluminat public aferent parcurilor publice şi arterelor principale ale municipiului Reşiţa (40 de străzi şi parcuri: P-ţa 1 Decembrie 1918, Parcul Copilului (Extindere)	20.395.339
Reabilitarea Şcolii Gimnaziale nr. 8 Reşiţa	13.727.870
Reabilitarea infrastructurii şcolare Municipiul Reşiţa - Colegiul Tehnic Reşiţa	13.136.111
Reabilitarea Şcolii Gimnaziale nr. 7 Reşiţa	11.897.883

Sursa datelor: Primăria municipiului Reşiţa

Gradul de îndatorare

Indicatorul gradului de îndatorare este calculat ca raport între serviciul datoriei publice locale aferent acordurilor de finanţare rambursabilă în derulare şi veniturile proprii ale autorităţii locale (asupra cărora autoritate are un grad ridicat de control).

În scopul calculului gradului de îndatorare, din veniturile proprii sunt eliminate veniturile din valorificarea unor bunuri (sumele rezultate din vânzarea, unor bunuri aparţinând domeniului privat al unităţilor administrativ-teritoriale).

Tabelul 28 - Gradul de îndatorare

	2016	2017	2018	2019
DEVA	n.a. / estimări	n.a. / estimări	n.a. / estimări	n.a. / estimări
SF.GHEORGHE	0,00%	0,00%	0,00%	na
ZALĂU	14,99%	5,58%	6,96%	5,84%
BISTRIŢA	2,77%	5,77%	8,07%	n.a.
RESIŢA	21,67%	18,36%	15,64%	n.a.

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Informaţiile publice disponibile arată grade de îndatorare reduse pentru Zalău şi Bistriţa, în timp ce politica autorităţilor municipale din Sfântu Gheorghe a constat în finanţarea proiectelor de investiţii locale din alte surse, fără a recurge la instrumentele datoriei publice. În cazul acestora putem vorbi de un nivel ridicat de prudenţă financiară a acestor autorităţi locale, în condiţiile în care limita legală a gradului de îndatorare este de 30% din veniturile proprii (excluzând din acestea veniturile generate de vânzările elementelor din patrimoniu). De cealaltă parte regăsim Reşiţa, cu o istorie bogată în grade ridicate de îndatorare şi cu o evoluţie descendentă a valorilor indicatorului.

În cazul municipiului Deva datele disponibile sunt doar estimări ale gradului de îndatorare, dar şi în cazul acestui municipiu gradul de îndatorare mediu depăşeşte 10%.

Un alt set de indicatori poate fi folosit observa nivelul de prudenţă sau capacitatea de a suporta datoria publică locală. Aceşti indicatori utilizează valorile veniturilor şi cheltuielilor operaţionale. Acestea sunt comparate cu valorile cheltuielilor cu dobânzile sau cele cu datoria publică (ce cuprind şi valorile rambursate ale creditului). Unul dintre indicatori este raportul cheltuieli cu dobânzile / venituri operaţionale[202]. Cu cât valoarea indicatorului este mai mică, cu atât şi riscul este unul mai redus. Niciuna din municipalităţi nu prezintă riscuri, valorile veniturilor operaţionale fiind mai mari decât cele ale veniturilor proprii.

Un al doilea indicator este calculat ca raport între rezultatul operaţional şi cheltuielile cu datoria publică.

Tabelul 29 – Raport rezultat operaţional / cheltuieli cu datoria publică, lei

	2016	2017	2018	2019
ZALĂU	2	3	1	3
DEVA	0	1	1	3
BISTRIŢA	14	5	1	1
SF.GHEORGHE	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
RESIŢA	1	1	2	2

Sursa datelor: calcule proprii, execuţiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Datele arată că Zalău şi Deva au valori ale indicatorilor care arată că accesarea de noi împrumuturi este posibilă, dar este necesară păstrarea unei atitudini prudente. Şi Reşiţa se situează în această categorie, dar ţinând cont de istoricul datoriei publice locale, păstrarea unei poziţii rezervate până la stingerea unei mari părţi a acesteia este atitudinea dezirabilă. În condiţiile unor politici centrale nefavorabile finanţelor municipale în anii 2017-2019 care au afectat drastic veniturile locale, valorile indicatorului s-au diminuat în unele cazuri. Revenirea la o situaţie de normalitate este de aşteptat să creeze în viitor o plasă de siguranţă suficientă pentru accesarea de noi împrumuturi pentru unele din municipii.

Indicatori de rezultat

Rezultatul exerciţiului

Măsurat ca diferenţă între veniturile şi cheltuielile totale ale bugetului local, indicatorul arată situaţii sensibil diferite între unităţile analizei.

Tabelul 30 – Rezultatul exerciţiului, lei

	2016	2017	2018	2019

[202] Veniturile operaţionale reprezintă suma tuturor veniturilor recurente ale autorităţii locale, fiind alcătuite din veniturile curente fiscale şi nefiscale (incluzând fondurile pentru echilibrare provenite de la nivel central).

ZALĂU	7.945.523	-1.786.639	-30.065.828	3.428.665
DEVA	4.261.023	-2.028.785	-1.925.022	10.007.229
BISTRIȚA	15.869.847	11.824.614	-31.071.776	-21.666.282
SF.GHEORGHE	1.486.628	-1.145.519	296.757	14.786.473
RESIȚA	-408.159	206.461	477.337	-1.035.593

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Execuția bugetelor majorității municipiilor municipalităților a generat deficite în unii dintre anii analizei. Acest lucru reprezintă o practică relativ comună la nivelul municipiilor, una din cauze fiind legată de reducerea veniturilor proprii (cotelor defalcate din impozitul pe venit) prin modificările legislative amintite anterior. Situația deficitelor trebuie interpretate pe o perioadă mai lungă de timp, practica uzuală este cea a acoperirii deficitelor pe seama surplusurilor din anii anteriori. Municipalitatea Reșița are, comparativ cu celelalte participante în analiză, o abordare mai prudentă, cu rezultate anuale aproape de echilibru între cele două componente majore ale bugetului public local, în timp ce Bistrița și Zalău au avut bugete dezechilibrate datorită implementării unor proiecte de anvergură.

Rezultate operaționale

Instrument uzual în evaluarea condiției și performanței financiare a administrațiilor locale, rezultatul operațional net reprezintă diferența între veniturile și cheltuielile operaționale. Considerate și venituri recurente, veniturile operaționale sunt compuse din venituri curente fiscale și nefiscale, în timp ce cheltuielile operaționale sunt reprezentate de cheltuielile de personal, cea mai mare parte a cheltuielilor cu bunuri si servicii, cheltuielile cu asistența socială, unele categorii de transferuri și alte cheltuieli.

Tabelul 31 – Rezultatul operațional, lei

	2016	**2017**	**2018**	**2019**
ZALĂU	25.986.419	16.871.549	3.902.665	15.901.271
DEVA	16.847.915	13.757.122	15.852.485	28.453.958
BISTRIȚA	39.261.890	32.151.054	10.716.825	12.705.567
SF.GHEORGHE	16.727.212	19.144.922	13.479.896	44.896.775
RESIȚA	20.162.176	17.714.315	18.034.872	23.440.089

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

La fel ca în cazul indicatorului anterior, interpretarea datelor presupune o analiză în detaliu a valorilor înregistrate de indicator într-o perioadă mai lungă de timp - deficitele sau surplusurile pot fi importante, dar semnale de alarmă pot fi trase atunci când deficitele operaționale (cheltuieli mai mari decât veniturile) persistă pe o perioadă de doi sau mai mulți ani consecutiv, ceea ce ridică un semn de întrebare legat de performanța financiară a autorității. Niciunul din bugetele locale analizate nu este în această situație, valorile surplusurilor arătând capacitate de management financiar ridicată pentru autoritățile locale în cauză.

Marja operațională

Marja operațională arată capacitatea autorităților locale de a genera surplusuri utile acoperirii cheltuielilor de capital și plății datoriilor. Indicatorul este calculat după formula: Rezultat operațional/Venituri operaționale, valori ridicate ale acestuia arătând un grad ridicat de flexibilitate bugetară.

Tabelul 32 – Marja operațională, lei

Row Labels	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**

ZALĂU	19%	10%	4%	13%
DEVA	12%	8%	13%	18%
BISTRIȚA	21%	15%	8%	8%
SF.GHEORGHE	13%	13%	13%	30%
RESIȚA	15%	12%	18%	19%

Sursa datelor: calcule proprii, execuțiile bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Datele arată o poziție financiară solidă în cazul tuturor municipiilor, cu valori mai ridicate pentru Sfântu Gheorghe și Reșița.

Bugetul local - analiza veniturilor și cheltuielilor

Analiza bugetului local este suplimentară celei comparative și se concentrează asupra cheltuielilor realizate de către autoritățile locale, având ca sursă de finanțare bugetul local. Sursa datelor o reprezintă execuțiile detaliate ale bugetului local (date publice) pentru perioada 2016-2019.

Veniturile bugetului local

Peste 60% din veniturile bugetului local ale anului 2019 sunt obținute pe seama veniturilor proprii, în timp ce aproape o treime reprezintă venituri provenite de la nivelul central – sume defalcate din taxa pe valoare adăugată și subvenții. Celelalte venituri sunt reprezentate de sume primite pentru proiecte cu finanțare nerambursabilă și alte venituri (donații și sponsorizări).

Figura 30 – Structura veniturilor bugetului local (2019), lei

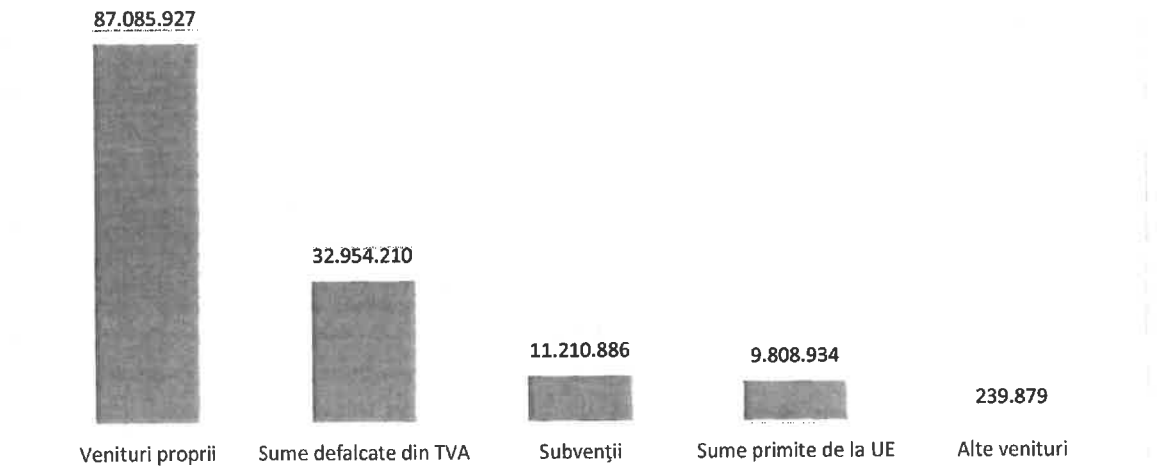

Sursa datelor: execuția bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Veniturile proprii sunt constituite în principal pe seama cotelor defalcate din impozitul pe venit – aproape 44,5 milioane în 2019, în creștere cu aproape 50% față de anul 2014, cu un an 2018 în care bugetul local a pierdut 10 milioane lei față de anul anterior, din cauza restructurării sistemului de contribuții sociale aplicate salariilor și a reducerii cotei impozitului pe venit. Impozitele pe proprietate și transferul de proprietate au adus la bugetul local aproape 21,5 milioane lei în 2019, în creștere cu 22% față de anul 2016. Creșterile sunt generate de încasările suplimentare din impozitul pe clădiri de la persoane fizice (+50%) și impozitul pe mijloacele de transport deținute de persoane fizice (+80%). De remarcat că veniturile din impozitele pe clădiri de la persoane fizice au devenit mai mari decât cele plătite de persoane juridice (spre exemplu, în Cluj-Napoca veniturile din impozit și taxa pe clădiri de la persoane juridice sunt duble față de cele provenite de la persoane

fizice) , fapt care arată vulnerabilitatea economiei locale și instabilitatea acestui tip de bază de impozitare. Pe lângă alte venituri, alte contribuții importante la veniturile proprii le-au avut veniturile din amenzi și sancțiuni aplicate, veniturile din concesiuni și închirieri, dar și sumele repartizate din fondul la dispoziția Consiliului Județean.

Principalele categorii de venituri de la nivelul central au fost sumele defalcate din TVA pentru echilibrarea bugetelor locale (aproape 27 milioane lei, sumă dublă primită față de anul anterior) și cele alocate pentru finanțarea cheltuielilor descentralizate (reduse la o treime din alocările anului precedent). Modificările structurale ce au avut loc de-a lungul ultimilor ani în ceea ce privește sumele defalcate din TVA s-au datorat schimbărilor mecanismelor de repartizare și a transferului unor categorii de cheltuieli către organisme deconcentrate.

Subvențiile primite de la nivel central au crescut de peste trei ori față de anul 2014. Creșterile s-au datorat implementării unor proiecte finanțate prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL – alocări de 6,7 milioane lei în 2019) și creșterii sumelor transferate de la bugetul central în scopul susținerii derulării proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile (1 milion de lei alocați în 2019 în acest scop). În același timp au crescut valorile subvențiilor destinate finanțării sănătății (dublare față de 2016, în principal datorită creșterii cheltuielilor de natură salarială) – sumele cheltuite de către bugetul local în acest scop (aproape 3,5 milioane lei în 2019) sunt acoperite pe seama acestui tip de venituri.

Cheltuielile bugetului local

Alocările bugetare au totalizat în 2019 peste 142 milioane lei, aproximativ 30 milioane euro. Din aceștia, 31 milioane au fost alocați dezvoltării (cheltuieli de capital și proiecte cu finanțare nerambursabilă), restul constituind secțiunea de funcționare a bugetului local. Ponderea secțiunii de dezvoltare este din ce în ce mai ridicată - de la 7% în 2016, procentul alocat dezvoltării în 2019 este de 22%, alocările crescând de la 2 la 6,5 milioane euro.

Tabelul 33 – structura bugetului local, clasificația economică, 2019 (lei)

Cheltuieli de personal	38.618.039
Bunuri și servicii	43.996.505
Subvenții	5.843.645
Alte transferuri	40.000
Asistență socială	10.909.791
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	11.838.464
Alte cheltuieli	794.425
Cheltuieli de capital	19.208.302
Operațiuni financiare	8.235.449
Dobânzi	3.054.715

Sursa datelor: execuția bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Clasificația economică arată un grad de rigiditate al cheltuielilor de 58% (ponderea cheltuielilor de personal și cu bunuri și servicii în totalul bugetului). Deși ridicat, acesta a scăzut de la 74% în 2016, atât datorită transferului cheltuielilor cu salariile personalului din preuniversitar, cât și creșterii cheltuielilor destinate dezvoltării, în contextul în care salariile personalului din administrație au crescut.

Cheltuielile bugetului local păstrează o componentă importantă de rambursare a datoriei publice – rambursarea de capital (a principalului – operațiunile financiare în tabelul de mai sus) și dobânzile aferente) – peste 12 milioane lei. Bugetul local este unul dintre cele cu un grad de îndatorare ridicat (peste 15% în 2018), dar valorile sunt în scădere semnificativă față de perioada anterioară, atât datorită reducerii

principalului rambursat anual, cât și a dobânzilor suportate (cu aproximativ 1 milion lei mai mici în 2019 față de 2016).

Clasificația funcțională (figura de mai jos), arată concentrarea resurselor în anul 2019 în domeniul dezvoltării publice (dezvoltare comunală / infrastructură municipală) cu peste o treime din totalul cheltuielilor. Procente importante sunt alocate autorităților executive - 19 procente din bugetul local sunt destinate funcționării administrației și poliției locale, sumele alocate serviciilor publice generale cuprinzând și cheltuiala cu dobânda aferentă datoriei publice).

Figura 31 – Structura cheltuielilor, alocări pe domenii, 2019 (lei)

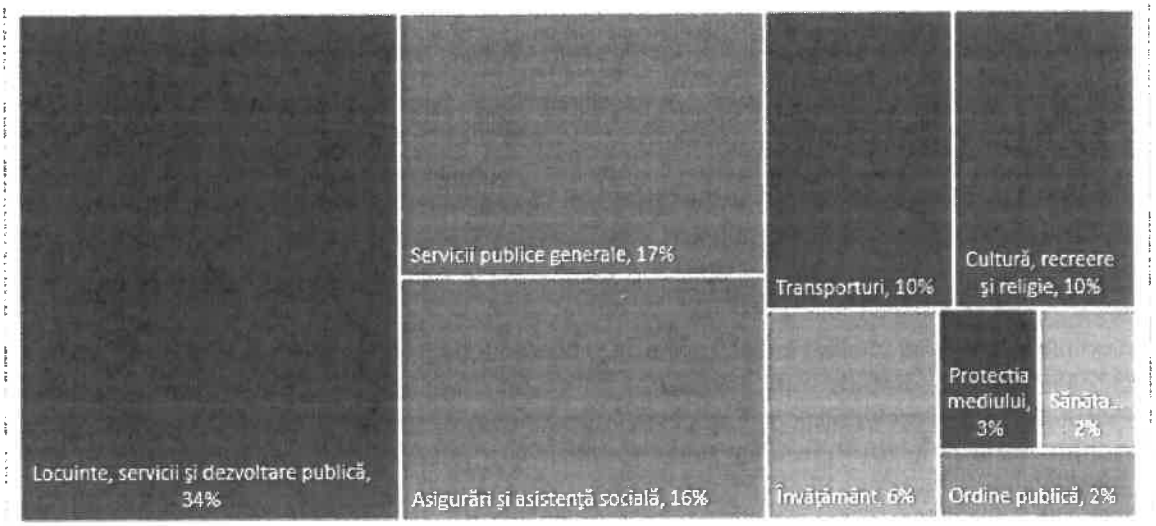

Sursa datelor: calcule proprii, execuția bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Sume importante sunt alocate sistemului de asistență socială (peste 22 milioane lei), întreținerii infrastructurii stradale și transportului în comun (10% destinați domeniului Transporturi), dar și domeniului recreeri și culturii (13,7 milioane lei). Cheltuielile cu sistemul educațional au atins 9 milioane lei în 2019.

Locuințe, servicii și dezvoltare publică

Acestui domeniu i-au fost alocate aproape 130 milioane de lei în ultimii patru ani. În cazul acestui capitol sunt cuprinse cheltuieli pentru dezvoltarea sistemului de locuințe, alimentare cu apă, iluminat public și alte servicii în domeniul dezvoltării comunale.

Figura 32– Alocări în domeniul dezvoltării comunale, 2016-2019, lei

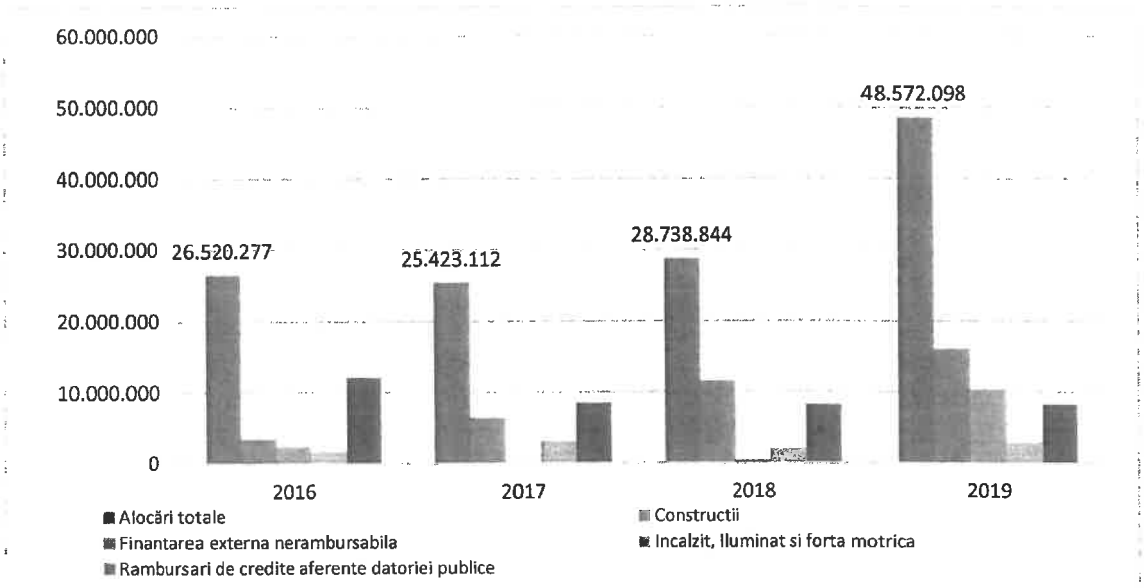

Sursa datelor: calcule proprii, execuţia bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Cele mai importante sume cheltuite în cazul acestui capitol bugetar sunt aferente categoriei "construcţii", rambursării de credite aferente datoriei publice şi, odată cu anul 2019, implementării de proiecte cu finanţare nerambursabilă (peste 11 milioane lei) destinate reabilitării centrului civic. Achiziţia de active fixe, iluminatul public şi cheltuielile de personal sunt alte categorii importante de cheltuieli ale acestui domeniu.

Asigurări şi asistenţă socială

Domeniul asistenţei sociale a beneficiat de alocări de peste 22 milioane lei la nivelul anului 2019, în creştere cu aproape 30% faţă de anul 2016. Cheltuielile acoperă sistemul de asistenţă socială de la nivel local – prestaţii şi alte cheltuieli, dar şi cele legate de serviciul public Direcţia de Asistenţă Socială. Sistemul oferă servicii sociale primare şi specializate destinate familiilor şi persoanelor singure aflate în dificultate, marginalizate social, copiilor şi familiei, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilităţi, precum şi tuturor categoriilor sociale aflate în situaţii de risc social.

Cheltuielile de natură salarială (8 milioane lei) şi cele cu plata ajutoarelor sociale în numerar (9,8 milioane lei) sunt cele care utilizează majoritatea resurselor alocate capitolului. Modificările legislative care au transferat unele cheltuieli în sarcina autorităţilor locale au afectat vizibil bugetul local – cheltuielile categoriei "Asistenţă socială în caz de invaliditate" fiind cu 70% mai mari decât în 2016.

Sistemul public de creşe a beneficiat de alocări totale de 2 milioane lei în cei patru ani ai analizei. Un procent de 75% din totalul cheltuielilor sunt plăţi de natură salarială. Evoluţiile cheltuielilor cu sistemul de creşe arată creşteri de 25% în 2019, faţă de 2016.

Servicii publice generale si ordine publică

Cheltuielile cu funcţionarea administraţiei locale – executivul Primăriei, serviciul public de evidenţă a persoanelor şi poliţia locală s-au dublat pe parcursul ultimilor patru ani, în contextul în care cheltuielile de natură salarială sunt cu 86% mai mari decât în anul 2016 şi a creşterii cheltuielilor cu bunuri şi servicii.

Dacă în cazul autorităţilor executive şi a serviciului de evidenţă a persoanelor creşterea cheltuielilor e una importantă (datorate modificărilor legislative privitoare la salarizarea personalului din sectorul public), cheltuielile cu poliţia locală au fost păstrate la un nivel constant datorită unei reorganizări a serviciului.

Educație

Figura 33 – Învățământ, cheltuieli 2019 (lei)

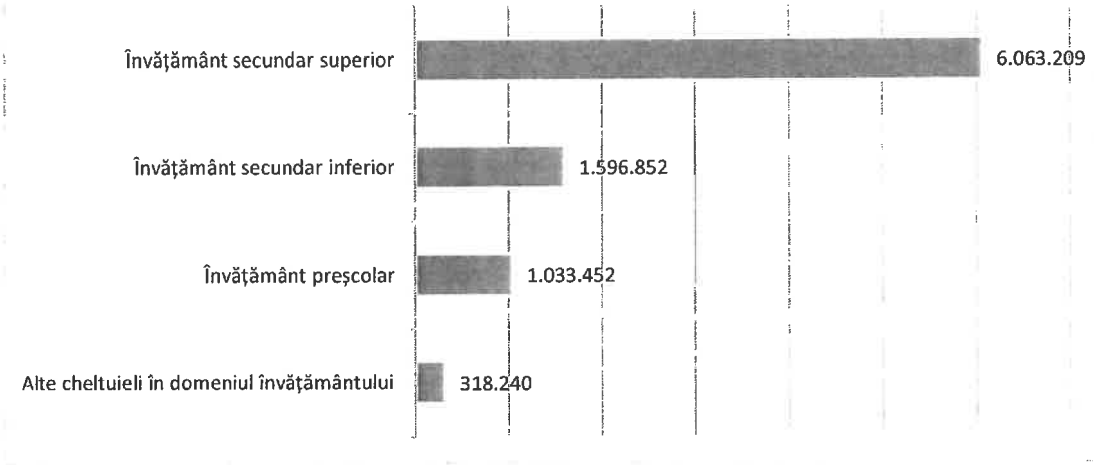

Sursa datelor: execuția bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Cheltuielilor alocate educației din bugetul local finanțat cu precădere infrastructura învățământului secundar superior. Cheltuielile sunt reprezentate de burse (peste 1 milion de lei), cheltuieli cu bunuri și servicii, reparații curente și finanțarea sistemelor de iluminat și încălzire (acestea din urmă acoperă 40% din totalul cheltuielilor capitolului).

Transport

Tabelul 34 – cheltuieli Transport 2016-2019, lei

	2016	**2017**	**2018**	**2019**
Alte bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare	295.361	253.668	400.910	344.590
Alte cheltuieli cu bunuri și servicii	287.851	290.168	317.417	271.686
Carburanți și lubrifianți	699.690	656.934	679.594	750.063
Încălzit, Iluminat și forță motrica	499.108	274.043	335.603	542.032
Reparații curente	1.570.142	1.958.318	1.944.755	4.253.902
Cheltuieli salariale	2.108.824	2.321.916	3.131.950	3.052.610
Subvenții pentru acoperire diferențe de preț si tarif	1.757.940	2.068.411	1.745.648	4.048.629
Total	**8.023.212**	**8.445.212**	**9.209.556**	**14.163.179**

Sursa datelor: execuția bugetelor locale (www.dpfbl.ro, https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara)

Resursele alocate capitolului Transport au fost destinate în 2019 proporție de 70% acoperirii cheltuielilor legate de infrastructura de străzi de la nivelul municipiului. Proporția s-a modificat de-a lungul perioadei, datorită creșterilor cheltuielilor legate de subvenționarea transportului în comun, de la 1,7 la peste 4 milioane lei.

Cultură, recreere și religie

Dublate de la 6,7 la 13,7 milioane lei în intervalul de 4 ani ai analizei, cheltuielile acestui domeniu acoperă în ordinea importanței, categoriile Sport, Întreținerea infrastructurii publice de parcuri și spații verzi și Servicii în domeniul culturii, recreerii și religiei.

Cheltuielile cu activitățile sportive, în creștere de la aproape 2 milioane la aproximativ 6 milioane lei în 2019, au ca principală destinație cheltuieli cu bunuri și servicii (70%) și cheltuieli de natură salarială. Și în cazul întreținerii infrastructurii publice de parcuri și spații verzi aceste două categorii de cheltuieli sunt cele mai importante, dar proporțiile diferă într-o anumită măsură.

Concluzii:

Din analiza individuală, dar și din cele comparative, putem observa că autoritățile locale au acordat o importanță aparte investițiilor, cheltuielile de dezvoltare având o rată de creștere foarte ridicată în ultima perioadă. Pattern-ul similar în cazul municipiilor cu un nivel scăzut al veniturilor publice – o pondere ridicată a cheltuielilor cu servicii publice generale (pe care bugetul local îl înregistra), va fi depășit în perioada următoare. Acesta se translata în servicii publice costisitoare, raportat la puterea financiară a municipalității.

Odată cu implementarea planului ambițios de investiții de capital efecte benefice la nivel comunitar vor fi resimțite: creșterea calității locuirii, îmbunătățirea serviciilor educaționale ș.a.m.d, dar și revitalizarea economiei locale. Vor fi necesare resurse importante pentru cofinanțarea proiectelor, veniturile curente are bugetului local fiind mai mici decât nevoia de co-finanțare. Apelul la împrumuturi pentru a acoperi nevoia de cash-flow va fi una dintre soluții, capacitatea de îndatorare fiind una ridicată, datorată unei politici prudente de stingere și refinanțare a unor datorii istorice, care împovărau bugetul local. Totodată, odată cu implementarea investițiilor, acestea vor aduce dup sine costuri de exploatare și mentenanță, care vor avea implicații asupra bugetului local.

Autoritățile locale arată o capacitate ridicată de management financiar, ratele de colectare ale impozitelor sunt unele ridicate; de asemenea capacitatea de atragere și implementare a proiectelor cu finanțare nerambursabilă eliberează presiunea de pe sursele de venit tradiționale în finanțarea investițiilor de capital, surse care sunt afectate de situația economică actuală degerată de pandemia COVID-19.

Cu toate că politica guvernului central legată de cotele defalcate din impozitul pe venit a devenit mai favorabilă municipiilor, activitatea economică problematică de la nivel local nu oferă bugetului local o sursă stabilă pe termen scurt și mediu. Din acest motiv strategia de identificare de resurse alternative trebuie continuată, concomitent cu una de optimizare a nivelului cheltuielilor. Nivelul de dependență față de transferuri de la nivel central era unul peste media altor municipii, iar acestea reprezintă surse de venit cu un nivel destul de important de impredictibilitate (fapt dovedit în ultima perioadă).

Turism în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița

Această parte a analizei se concentrează pe evoluția unor indicatori din domeniul turismului în municipiul Reșița, Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița. Extinderea analizei este fundamentată de specificul acestui sector și, mai ales, de oferta turistică diversificată ce poate crea conexiuni și o zonă turistică funcțională. De aceea, analiza extinsă la nivelul unui areal mai larg poate oferi informații privind fluxurile și trendul sectorului turistic în interiorul acelei zone.

Din ZM Reșița fac parte, pe lângă municipiul Reșița, orașul Bocșa și 11 comune: Brebu Nou, Buchin, Carașova, Dognecea, Ezeriș, Goruia, Ocna de Fier, Păltiniș, Târnova și Văliug. Din ZUF Reșița fac parte Municipiul Reșița și comunele: Brebu, Brebu Nou, Ezeriș, Târnova și Văliug. Delimitarea zonelor urbane funcționale în România a fost făcută de Banca Mondială în baza unui studiu privind dezvoltarea zonelor urbane.

Analiza utilizează un mix de indicatori, precum: capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică, capacitatea de cazare turistică în funcțiune, înnoptările în structuri de primire turistică, sosirile ale turiștilor în structuri de primire turistică, gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică, numărul mediu de angajați, cifra de afaceri și profitul în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare*.

Din cele paisprezece UAT-uri care fac parte fie din ZM Reșița, fie din ZUF Reșița, doar în nouă dintre ele au existat unități de primire turistică și angajați în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* în perioada 2008 – 2019. Așadar, analiza a fost efectuată pe nouă UAT-uri: municipiul Reșița, orașul Bocșa și comunele Brebu Nou, Buchin, Carașova, Dognecea, Ezeriș, Păltiniș și Văliug.

Capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică

Capacitatea de cazare turistică existentă (instalată) reprezintă numărul de locuri de cazare de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologare, clasificare al unității de cazare turistică, exclusiv paturile suplimentare care se pot instala în caz de necesitate. Locurile aferente structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică complementare (căsuțe, terenuri de campare, etc.) la o structură de cazare turistică de bază (hotel, motel, camping etc.) și utilizarea acestor locuri sunt cuprinse la structura de bază. (INS)

Datele din tabelul de mai jos reliefează evoluția pozitivă a capacității de cazare totale (toate tipurile de structuri de primire turistică) în ZM Reșița și ZUF Reșița față de anul 2008. La nivel general (toate tipurile de structuri de primire), capacitatea de cazare a crescut în municipiul Reșița, fiind cu 40% mai mare în 2019 decât în 2008. Capacitatea de cazare a mai crescut în orașul Bocșa (+ 231%) și în comunele Brebu Nou (cu 27%) și Ezeriș (25%), în alte patru UAT-uri scăzând (în comunele Carașova și Păltiniș, scăderea este de 100%) sau păstrând același nivel (Buchin).

Ca volum, Reșița, Văliug și Brebu Nou dețin cele mai importante capacități de cazare.

Tabelul 1. Evoluția capacității de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2006 - 2019

Evoluția capacității de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2008 - 2019										
Tipuri de structuri de primire turistică	**Localități / ani**	**2006**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2015**	**2018**	**2019**	**Creștere/ descreștere**
Total	**MUNICIPIUL REȘIȚA**	515	546	608	645	678	730	762	762	39,6%
	ORAȘ BOCȘA	34	32	46	46	46	100	106	106	231,3%
	BREBU NOU	233	234	230	244	229	323	296	296	26,5%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	18	18	18	0,0%
	CARAȘOVA	0	0	8	8	8	8	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	24	26	26	-7,1%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	28	35	25,0%
	PĂLTINIȘ	0	0	20	20	20	26	26	0	-100,0%
	VĂLIUG	863	922	934	514	498	547	560	584	-36,7%
	Total	**1.645**	**1.734**	**1.846**	**1.477**	**1.479**	**1.776**	**1.822**	**1.827**	**5,4%**
Hoteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	234	314	369	399	455	536	538	538	71,3%
	VĂLIUG	170	297	297	176	236	290	222	222	-25,3%
Hosteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	0	0	0	0	0	10	10	10	0,0%
Moteluri	BREBU NOU	43	43	43	43	43	43	43	43	0,0%
Hanuri	ORAȘ BOCȘA	18	16	16	16	16	0	0	0	-100,0%
Vile turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	20	20	20	20	20	20	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	115	115	115	70	75	29	0	0	-100,0%
Cabane turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	58	58	58	58	10	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	482	366	378	128	33	34	99	99	-73,0%
Bungalouri	BREBU NOU	22	22	22	22	22	22	22	22	0,0%
Popasuri turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	20	20	20	20	20	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	30	30	30	30	36	36	36	30	0,0%
Tabere de elevi si prescolari	MUNICIPIUL REȘIȚA	120	97	104	90	98	90	91	91	-6,2%
	BREBU NOU	95	95	95	65	65	60	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	52	60	60	60	60	60	60	60	0,0%
Pensiuni turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	63	37	37	58	75	74	123	123	232,4%
	ORAȘ BOCȘA	16	16	30	30	30	100	106	106	562,5%
	BREBU NOU	34	34	34	0	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni agroturistice	BREBU NOU	39	40	36	114	99	198	231	231	477,5%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	18	18	18	0,0%
	CARAȘOVA	0	0	8	8	8	8	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	24	26	26	-7,1%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	28	35	25,0%
	PĂLTINIȘ	0	0	20	20	20	26	26	0	-100,0%
	VĂLIUG	14	54	54	50	58	98	143	173	220,4%

Sursa datelor: INS

*Calcularea creşterii/descreşterii s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an anterior pentru care au existat valori (2007 sau 2006), iar dacă pentru aceşti ani nu au existat valori, la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

În funcţie de tipul de structuri de cazare, în hotelurile din municipiul Reşiţa, capacitatea de cazare era în 2019 cu peste 70% mai mare decât în 2008, în timp ce în comuna Văliug, a scăzut cu un sfert. Capacitatea de cazare în moteluri a rămas aceeaşi, în timp ce unitatea de cazare de tip han din oraşul Bocşa a fost transformată în pensiune turistică începând din 2012. Unităţi de primire turistică de tip *vile turistice* nu mai există în zonă, ultimele de acest tip fiind înregistrate în municipiul Reşiţa în anul 2017 şi Văliug în 2015. Acelaşi trend e observabil şi în cazul unităţilor de tip *cabane turistice*, ceea ce arată o reprofilare a ofertei turistice (scădere cu 73% în Văliug)

În Brebu Nou, capacitatea de cazare în unităţi tip *tabere de elevi şi preşcolari* a existat până în 2015, în timp ce în municipiul Reşiţa, capacitatea de cazare în astfel de unităţi a scăzut cu 6,2%, păstrându-se în acelaşi timp în comuna Văliug.

Capacitatea de cazare în unităţi de tip *pensiuni turistice* a crescut exponenţial în municipiu Reşiţa (dublare) şi în oraşul Bocşa (de peste cinci ori mai mare). În comuna Brebu Nou pensiunile au fost reclasificate ca pensiuni agroturistice începând cu 2010, capacitatea totală de cazare în acest tip de unităţi fiind de cinci ori mai mare decât în 2008.

În acest tip de unităţi (pensiuni agroturistice), capacitatea de cazare a mai crescut în comunele Văliug (dublare) şi Ezeriş (+25%), în timp ce în comunele Caraşova şi Păltiniş a scăzut cu 100%, în comuna Dognecea a scăzut cu 7,1% (faţă de 2012), iar în Buchin a rămas aceeaşi ca în primul an (2015) în care au existat astfel de unităţi de primire.

Aşadar, pe baza analizei evoluţiei capacităţii de cazare se pot observa câteva tendinţe precum: creşterea capacităţii de cazare în unităţi de tip hotel şi pensiuni turistice în municipiul Reşiţa, creşterea capacităţii de cazare în pensiuni turistice în oraşul Bocşa şi dispariţia unor structuri de tip han din oraş, dispariţia sau reducerea capacităţii în unităţi de primire de tip vile turistice, cabane turistice şi tabere de elevi şi creşterea semnificativă a capacităţii de cazare în unităţi de tip agropensiuni în comunele Brebu Nou, Văliug şi Ezeriş, în timp ce în alte comune capacitatea de cazare în acest tip de unităţi a scăzut (Dognecea) sau nu mai exista în 2019 (Caraşova şi Păltiniş).

Capacitatea de cazare turistică în funcţiune

Capacitatea de cazare turistică în funcţiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziţia turiştilor de către unităţile de cazare turistică, ţinând cont de numărul de zile cât sunt deschise unităţile în perioada considerată. Se exprimă în locuri-zile. Sunt excluse locurile din camerele sau unităţile închise temporar din lipsa de turişti, pentru reparaţii sau din alte motive (INS).

Cu toate că valorile acestui indicator sunt legate de cele ale indicatorului anterior (capacitate de cazare pe tipuri de structuri, trendul general la nivelul tuturor UAT-urilor din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa este unul descrescător. La nivel general/nivelul tuturor tipurilor de primire turistică, în municipiul Reşiţa, deşi capacitatea de cazare turistică existentă (instalată) a crescut cu 40 % (aşa cum am arătat mai sus), capacitate

de cazare turistică în funcțiune a scăzut, fiind în 2019 cu 23% mai mică decât în 2008. De asemenea, capacitatea de cazare turistică în funcțiune a scăzut în ultimii ani și în comunele Brebu Nou, Păltiniș și Văliug, iar în Carașova nu mai există. În același timp, capacitatea de cazare turistică în funcțiune a crescut în orașul Bocșa și în comunele Buchin, Dognecea și Ezeriș.

Tabelul 2: Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri de primire turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2006 - 2019

Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri de primire turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2008 - 2019										
Tipuri de structuri de primire turistică	**Localități / ani**	**2006**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2015**	**2018**	**2019**	**Creștere/ descreștere**
Total	**MUNICIPIUL REȘIȚA**	160.443	180.342	192.578	197.966	151.870	123.303	153.187	138.772	-23,1%
	ORAȘ BOCȘA	12.164	12.506	16.790	16.790	15.964	31.912	29.234	26.950	115,5%
	BREBU NOU	61.172	60.738	58.945	59.840	58.298	62.046	66.174	48.439	-20,2%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	3.618	6.570	6.570	81,6%
	CARAȘOVA	0	0	2.920	0	2.448	976	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	3.856	1.674	3.110	20,7%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	10.220	13.140	44,7%
	PĂLTINIȘ	0	0	4.900	7.300	7.300	0	2.756	2.116	-56,8%
	VĂLIUG	145.358	130.234	141.152	124.248	115.339	96.447	115.742	100.110	-23,1%
	Total	**379.137**	**383.820**	**417.285**	**406.144**	**351.219**	**322.158**	**385.557**	**339.207**	**-11,6%**
Hoteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	81.030	112.728	133.065	141.194	99.364	89.101	102.250	99.950	-11,3%
	VĂLIUG	63.758	40.932	61.000	57.652	66.268	55.424	42.468	34.380	-16,0%
Hosteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	0	0	0	0	0	610	60	0	-100,0%
Moteluri	BREBU NOU	15.695	15.738	14.405	14.362	11.868	5.934	7.869	6.609	-58,0%
Hanuri	ORAȘ BOCȘA	6.324	5.856	5.840	5.840	5.840	0	0	0	-100,0%
Vile turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	7.300	7.320	7.300	7.300	7.240	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	22.830	25.620	25.500	23.580	24.810	9.686	0	0	-100,0%
Cabane turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	16.724	18.024	14.892	9.556	4.946	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	43.692	36.248	36.888	31.844	10.715	4.932	36.572	31.185	-14,0%
Bungalouri	BREBU NOU	0	2.706	2.046	1.364	2.024	1.962	2.024	1.364	-49,6%
Popasuri turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	1.240	0	620	0	0	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	2.760	2.760	1.860	1.860	2.232	3.312	3.312	930	-66,3%
Tabere de elevi si prescolari	MUNICIPIUL REȘIȚA	34.558	29.620	22.697	24.010	14.656	11.160	15.712	11.317	-61,8%
	BREBU NOU	24.594	19.825	23.725	23.725	19.545	16.560	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	10.988	14.430	1.550	0	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	19.591	12.650	14.004	15.906	25.664	22.432	35.165	27.505	117,4%
	ORAȘ BOCȘA	5.840	6.650	10.950	10.950	10.124	31.912	29.234	26.950	305,3%
	BREBU NOU	11.097	10.592	9.657	2.378	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni agroturistice	BREBU NOU	9.786	11.877	9.112	18.011	24.861	37.590	56.281	40.466	240,7%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	3.618	6.570	6.570	81,6%

	CARAŞOVA	0	0	2.920	0	2.448	976	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	3.856	1.674	3.110	20,7%
	EZERIŞ	0	0	0	0	0	0	10.220	13.140	44,7%
	PĂLTINIŞ	0	0	4.900	7.300	7.300	0	2.756	2.116	-56,8%
	VĂLIUG	1.330	10.244	14.354	9.312	11.314	23.093	33.390	33.615	228,1%

Sursa datelor: INS

*Calcularea creşterii/descreşterii s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an anterior pentru care au existat valori (2007 sau 2006), iar dacă pentru aceşti ani nu au existat valori, la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Pe tipuri de structuri de primire, în municipiul Reşiţa se observă scăderea capacităţii de cazare în funcţiune în hoteluri (-11%), hosteluri (-100%), vile turistice (-100%) şi cabane turistice (-100%), ceea ce explică scăderea de 23,1% la nivel general (totalul structurilor de primire turistică din municipiu). Pe de altă parte, cum era de aşteptat, în municipiul Reşiţa a crescut capacitatea de cazare în funcţiune în pensiuni turistice (117%), la fel ca şi în oraşul Bocşa.

În pensiunile agroturistice, capacitatea de cazare în funcţiune a crescut semnificativ în comunele Brebu Nou, Văliug, Ezeriş, Buchin şi Dognecea şi a scăzut în comunele Păltiniş şi Caraşova.

Iese însă în evidenţă scăderea cu doar 14% a capacităţii de cazare turistică în funcţiune în cabane turistice în comuna Văliug, în condiţiile în care capacitatea de cazare turistică existentă (instalată) a scăzut cu 73% în acest tip de unităţi în această comună, ceea ce indică creşterea gradului de eficienţă în utilizarea capacităţii de cazare în acest tip de unităţi în comuna Văliug.

Sosiri ale turiştilor în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri

În numărul turiştilor cazaţi în unităţile de cazare turistică se cuprind toate persoanele (români şi străini) care călătoresc în afara localităţilor în care îşi au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni şi stau cel puţin o noapte într-o unitate de cazare turistică în zone vizitate din ţară; motivul principal al călătoriei este altul decât acela de a desfăşura o activitate remunerată în locurile vizitate (INS).

La nivel general (cumulat pe toate tipurile de structuri de primire), datele relevă creşterea numărului de sosiri ale turiştilor, acesta fiind cu 40% mai mare în 2019, decât în 2008, deşi, aşa cum am arătat, capacitatea de cazare în funcţiune a scăzut cu 11%. În municipiul Reşiţa, numărul de sosiri ale turiştilor era mai mare în 2019 cu 36%, valori mai mari înregistrându-se şi în oraşul Bocşa (72%), Brebu Nou, Dognecea, Ezeriş şi Văliug.

Tabelul 3: Evoluția sosirilor turiștilor în structurile de cazare turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2006 - 2019

Evoluția sosirilor turiștilor în structurile de cazare turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2008 - 2019										
Tipuri de structuri de primire turistică	Localități / ani	2006	2008	2009	2010	2011	2015	2018	2019	Creștere/ descreștere
Total	**MUNICIPIUL REȘIȚA**	13.975	14.761	14.506	15.504	15.230	17.509	22.163	20.124	36,3%
	ORAȘ BOCȘA	1.157	997	997	1.048	733	2.738	2.073	1.712	71,7%
	BREBU NOU	3.376	3.934	3.741	3.548	3.979	2.976	5.051	4.888	24,3%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	566	128	200	-64,7%
	CARAȘOVA	0	0	87	0	37	15	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	251	46	140	288,9%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	2.704	2.085	111,9%
	PĂLTINIȘ	0	0	764	1.082	778	0	149	295	-60,5%
	VĂLIUG	7.543	6.995	4.425	4.197	3.845	9.648	9.842	7.961	13,8%
	Total	**26.051**	**26.687**	**24.520**	**25.379**	**24.602**	**33.703**	**42.156**	**37.405**	**40,2%**
Hoteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	9.188	9.913	10.449	11.968	11.546	13.930	17.227	16.239	63,8%
	VĂLIUG	3.218	2.539	1.599	1.764	1.541	4.410	2.625	2.185	-13,9%
Hosteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	0	0	0	0	0	3	12	0	-100,0%
Moteluri	BREBU NOU	464	704	1.023	815	1.215	291	905	965	37,1%
Hanuri	ORAȘ BOCȘA	496	541	286	341	184	0	0	0	-100,0%
Vile turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	1.085	783	533	585	535	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	2.369	1.719	1.194	757	701	417	0	0	-100,0%
Cabane turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	501	535	451	312	134	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	1.218	944	591	503	243	296	2.354	2.246	137,9%
Bungalouri	BREBU NOU	0	240	256	281	548	116	264	377	57,1%
Popasuri turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	13	0	2	0	0	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	77	218	92	52	76	1.486	480	143	-34,4%
Tabere de elevi si prescolari	MUNICIPIUL REȘIȚA	1.093	1.974	1.368	1.151	654	818	929	700	-64,5%
	BREBU NOU	1.015	1.074	1.132	905	834	302	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	608	865	54	0	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	2.095	1.556	1.703	1.488	2.361	2.758	3.995	3.185	104,7%
	ORAȘ BOCȘA	661	456	711	707	549	2.738	2.073	1.712	275,4%
	BREBU NOU	1.407	1.427	1.081	107	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni agroturistice	BREBU NOU	490	489	249	1.440	1.382	2.267	3.882	3.546	625,2%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	566	128	200	-64,7%
	CARAȘOVA	0	0	87	0	37	15	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	251	46	140	288,9%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	2.704	2.085	119,9%
	PĂLTINIȘ	0	0	764	1.082	778	0	149	295	-60,5%
	VĂLIUG	53	710	895	1.121	1.284	3.039	4.383	3.387	377,0%

Sursa datelor: INS

*Calcularea creșterii/descreșterii s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an anterior pentru care au existat valori (2007 sau 2006), iar dacă pentru acești ani nu au existat valori, la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

În funcție de tipul de structuri de primire turistică, creșterea numărului de sosiri ale turiștilor în municipiul Reșița se datorează hotelurilor (64%) și pensiunilor turistice (dublare a numărului). La fel și în orașul Bocșa, creșterea numărului de sosiri ale turiștilor este pusă pe seama pensiunilor turistice.

De remarcat creșterea numărului de sosiri în cabane turistice, deși așa cum am văzut, capacitatea de cazare a scăzut.

Se mai observă de asemenea, creșterea exponențială a numărului de sosiri ale turiștilor în agropensiuni turistice în comunele Brebu Nou, Văliug, Ezeriș și Dognecea.

Înnoptări în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri

Înnoptarea turistică este intervalul de 24 de ore, începând cu ora hotelieră, pentru care o persoană este înregistrată în evidența spațiului de cazare turistică și beneficiază de găzduire în contul tarifului aferent spațiului ocupat, chiar dacă durata de ședere efectivă este inferioară intervalului menționat. Sunt avute în vedere și înnoptările aferente paturilor instalate suplimentar (plătite de clienți) (INS).

Înnoptarea turistică este un alt indicator reprezentativ în ceea ce privește turismul. Trendul este unul de creștere (valoarea cumulată la nivelul tuturor UAT-urilor din ZM Reșița și ZUF Reșița), în 2019 valoarea acestui indicator fiind cu 21,3% mai mare decât în 2008. Doar comunele Carașova, Păltiniș și Brebu Nou aveau în 2019 valori mai mici ale acestui indicator decât în 2008.

Tabelul 4. Evoluția numărului de înnoptări ale turiștilor în structurile de cazare turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2006 - 2019

Evoluția numărului de înnoptări ale turiștilor în structurile de cazare turistică în municipiul Reșița și în UAT-urile din ZM Reșița și ZUF Reșița în perioada 2008 - 2019

Tipuri de structuri de primire turistică	Localități / ani	2006	2008	2009	2010	2011	2015	2018	2019	Creștere/ descreștere
Total	**MUNICIPIUL REȘIȚA**	30.071	33.398	47.287	32.704	32.333	34.283	48.450	35.835	7,3%
	ORAȘ BOCȘA	3.243	3.343	2.025	4.529	2.174	11.226	6.554	3.460	3,5%
	BREBU NOU	10.999	13.004	11.629	10.247	10.548	10.280	12.904	12.477	-4,1%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	2.225	1.465	1.560	-29,9%
	CARAȘOVA	0	0	142	0	66	30	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	430	46	238	296,7%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	3.809	4.587	294,4%
	PĂLTINIȘ	0	0	830	1.222	952	0	149	295	-64,5%
	VĂLIUG	14.367	14.521	10.352	7.676	8.223	17.802	18.824	19.523	34,4%
	Total	**58.680**	**64.266**	**72.265**	**56.378**	**54.296**	**76.276**	**92.201**	**77.975**	**21,3%**
Hoteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	16.725	19.901	33.130	22.933	23.453	26.981	35.775	26.979	35,6%
	VĂLIUG	5.237	4.732	3.466	3.391	3.268	7.637	4.763	6.893	45,7%
Hosteluri	MUNICIPIUL REȘIȚA	0	0	0	0	0	12	12	0	-100,0%
Moteluri	BREBU NOU	853	1.557	1.737	1.580	2.125	909	1.534	2.139	37,4%
Hanuri	ORAȘ BOCȘA	2.105	2.714	1.147	2.968	809	0	0	0	-100,0%
Vile turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	2.028	1.779	1.775	1.319	1.157	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	4.409	3.026	3.379	1.321	1.149	678	0	0	-100,0%
Cabane turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	2.370	2.070	2.204	863	370	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	2.012	1.765	1.078	770	474	506	5.066	5.780	227,5%
Bungalouri	BREBU NOU	0	573	492	567	812	487	634	974	70,0%
Popasuri turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	23	0	2	0	0	0	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	134	300	140	52	116	2.524	620	143	-52,3%
Tabere de elevi si prescolari	MUNICIPIUL REȘIȚA	5.593	6.824	5.815	3.881	3.300	2.873	3.500	3.019	-55,8%
	BREBU NOU	4.894	6.051	5.824	4.611	4.651	2.029	0	0	-100,0%
	VĂLIUG	2.432	3.155	108	0	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni turistice	MUNICIPIUL REȘIȚA	3.332	2.824	4.361	3.708	4.053	4.417	9.163	5.837	106,7%
	ORAȘ BOCȘA	1.138	629	878	1.561	1.365	11.226	6.554	3.460	450,1%
	BREBU NOU	2.631	2.428	1.841	239	0	0	0	0	-100,0%
Pensiuni agroturistice	BREBU NOU	2.621	2.395	1.735	3.250	2.960	6.855	10.736	9.364	291,0%
	BUCHIN	0	0	0	0	0	2.225	1.465	1.560	-29,9%
	CARAȘOVA	0	0	142	0	66	30	0	0	-100,0%
	DOGNECEA	0	0	0	0	0	430	46	238	296,7%
	EZERIȘ	0	0	0	0	0	0	3.809	4.587	294,4%
	PĂLTINIȘ	0	0	830	1.222	952	0	149	295	-64,5%
	VĂLIUG	143	1.543	2.181	2.142	3.216	6.457	8.375	6.707	334,7%

Sursa datelor: INS

*Calcularea creşterii/descreşterii s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an anterior pentru care au existat valori (2007 sau 2006), iar dacă pentru aceşti ani nu au existat valori, la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Pe tipuri de structuri de primire turistică se observă creşterea însemnată a numărului de înnoptări în hoteluri şi pensiuni turistice în municipiul Reşiţa. Astfel, deşi în 2019 a scăzut faţă de 2018, numărul de înnoptări ale turiştilor era cu 35,6% mai mare în hoteluri şi cu 106,7% mai mare în pensiuni turistice decât în 2008. Şi în oraşul Borşa, creşterea (450,1%) numărului de înnoptări este pusă tot pe seama pensiunilor turistice.

Se remarcă şi în cazul acestui indicator, creşterea mare (227,5%) a numărului de înnoptări în cabane turistice în comuna Văliug.

Ca şi în cazul numărului de sosiri ale turiştilor, numărul de înnoptări în pensiuni agroturistice a crescut semnificativ în ultimii ani în comunele Brebu Nou, Văliug, Ezeriş şi Dognecea.

Gradul de ocupare structurilor de cazare turistică

Un indicator care măsoară nivelul de eficienţă al structurilor de cazare turistică este gradul de ocupare al acestora. Astfel, cu cât gradul de ocupare este mai mare (mai apropiat de 100%), cu atât unităţile de cazare sunt folosite mai eficient, respectiv potrivit destinaţiei acestora. Indicatorul se măsoară prin raportarea numărului de înnoptări la capacitatea de cazare turistică în funcţiune.

În medie, în perioada analizată, comunele Buchin (34,4%) şi Ezeriş (28,7%) stau cel mai bine în ceea ce priveşte gradul de ocupare al unităţilor de cazare turistică, fiind urmate de municipiul Reşiţa (22,7%).

În Văliug, gradul de ocupare al unităţilor de cazare s-a dubat în perioada 2006-2019.

Tabelul 5: Gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2019

Gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2008 - 2019

Tipuri de structuri de primire turistică	Localităţi / ani	2006	2008	2009	2010	2011	2015	2018	2019	Medie perioadă
Total	MUNICIPIUL REŞIŢA	18,7%	18,5%	24,6%	16,5%	21,3%	27,8%	31,6%	25,8%	22,7%
	ORAŞ BOCŞA	26,7%	26,7%	12,1%	27,0%	13,6%	35,2%	22,4%	12,8%	19,2%
	BREBU NOU	18,0%	21,4%	19,7%	17,1%	18,1%	16,6%	19,5%	25,8%	18,4%
	BUCHIN						61,5%	22,3%	23,7%	34,4%
	CARAŞOVA			4,9%		2,7%	3,1%			3,1%
	DOGNECEA						11,2%	2,7%	7,7%	6,2%
	EZERIŞ							37,3%	34,9%	28,7%
	PĂLTINIŞ			16,9%	16,7%	13,0%		5,4%	13,9%	14,6%
	VĂLIUG	9,9%	11,1%	7,3%	6,2%	7,1%	18,5%	16,3%	19,5%	12,5%
	Total	**15,5%**	**16,7%**	**17,3%**	**13,9%**	**15,5%**	**23,7%**	**23,9%**	**23,0%**	**18,1%**
Hoteluri	MUNICIPIUL REŞIŢA	20,6%	17,7%	24,9%	16,2%	23,6%	30,3%	35,0%	27,0%	25,0%
	VĂLIUG	8,2%	11,6%	5,7%	5,9%	4,9%	13,8%	11,2%	20,0%	9,6%
Hosteluri	MUNICIPIUL REŞIŢA						2,0%	20,0%		10,0%
Moteluri	BREBU NOU	5,4%	9,9%	12,1%	11,0%	17,9%	15,3%	19,5%	32,4%	15,1%
Hanuri	ORAŞ BOCŞA	33,3%	46,3%	19,6%	50,8%	13,9%				31,8%
Vile turistice	MUNICIPIUL REŞIŢA	27,8%	24,3%	24,3%	18,1%	16,0%				22,0%
	VĂLIUG	19,3%	11,8%	13,3%	5,6%	4,6%	7,0%			10,1%
Cabane turistice	MUNICIPIUL REŞIŢA	14,2%	11,5%	14,8%	9,0%	7,5%				9,6%
	VĂLIUG	4,6%	4,9%	2,9%	2,4%	4,4%	10,3%	13,9%	18,5%	9,9%
Bungalouri	BREBU NOU		21,2%	24,0%	41,6%	40,1%	24,8%	31,3%	71,4%	33,0%
Popasuri turistice	MUNICIPIUL REŞIŢA	1,9%								1,4%
	VĂLIUG	4,9%	10,9%	7,5%	2,8%	5,2%	76,2%	18,7%	15,4%	23,2%
Tabere de elevi si prescolari	MUNICIPIUL REŞIŢA	16,2%	23,0%	25,6%	16,2%	22,5%	25,7%	22,3%	26,7%	20,0%
	BREBU NOU	19,9%	30,5%	24,5%	19,4%	23,8%	12,3%			19,5%
	VĂLIUG	22,1%	21,9%	7,0%						19,8%
Pensiuni turistice	MUNICIPIUL REŞIŢA	17,0%	22,3%	31,1%	23,3%	15,8%	19,7%	26,1%	21,2%	18,9%
	ORAŞ BOCŞA	19,5%	9,5%	8,0%	14,3%	13,5%	35,2%	22,4%	12,8%	15,0%
	BREBU NOU	23,7%	22,9%	19,1%	10,1%					19,2%
Pensiuni agroturistice	BREBU NOU	26,8%	20,2%	19,0%	18,0%	11,9%	18,2%	19,1%	23,1%	18,7%
	BUCHIN						61,5%	22,3%	23,7%	34,4%
	CARAŞOVA			4,9%		2,7%	3,1%			3,1%
	DOGNECEA						11,2%	2,7%	7,7%	6,2%
	EZERIŞ							37,3%	34,9%	28,7%
	PĂLTINIŞ			16,9%	16,7%	13,0%		5,4%	13,9%	14,6%
	VĂLIUG	10,8%	15,1%	15,2%	23,0%	28,4%	28,0%	25,1%	20,0%	21,8%

Sursa datelor: INS

*Calcularea creşterii/descreşterii s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an anterior pentru care au existat valori (2007 sau 2006), iar dacă pentru aceşti ani nu au existat valori, la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

În funcţie de tipul structurilor de cazare, hotelurile înregistrează, în medie, în municipiul Reşiţa, un grad mai ridicat de ocupare decât pensiunile turistice (25% faţă de 18,9%). În comparaţie cu municipiul Reşiţa, însă, pensiunile turistice în oraşul Bocşa înregistrează în medie un grad mai scăzut de ocupare (15%).

Bungalourile din Brebu Nou au în medie cel mai ridicat grad de ocupare (33%) după agropensiunile din Buchin. În cazul comunei Buchin, gradul ridicat de ocupare din anul 2015 (61,5%) pare mai degrabă o excepţie, însă contribuie la valoarea medie ridicată a indicatorului. În cazul pensiunilor agroturistice se observă că gradul mediu de ocupare variază între 34% şi 3%, trendul (relativ constant) crescător înregistrându-se în comunele Brebu Nou şi Ezeriş, comuna Văliug înregistrând mai degrabă un trend oscilant descrescător al gradului de ocupare a pensiunilor agroturistice.

Numărul de angajaţi, cifra de afaceri şi Profitul net în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare*

Perspectiva privind evoluţia turismului în ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa a fost completată cu analiza evoluţiei datelor privind numărul de angajaţi, cifra de afaceri şi profitul în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare*. Datele analizate sunt cele ale unităţilor locale active (societăţi comerciale cu sediul social în acele localităţi), ce nu cuprind informaţii referitoare la puncte de lucru ale altor companii în localităţile respective.

Calcularea creşterii/descreşterii s-a realizat, de regulă, prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (sau ani anteriori, ca excepţie, acolo unde valorile anului 2008 nu permiteau comparaţia).

La nivel general (toate UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa), numărul mediu al salariaţilor în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* era în 2018 cu 4,2% mai mic decât în 2008 (137 de angajaţi în acest domeniu în 2018, faţă de 143 în 2008). Dacă raportăm valorile din 2018 la cele din 2007 însă, observăm un declin mult mai mare, respectiv de 68,5% a numărului de angajaţi în domeniu. Cauza principală a acestui declin este scăderea la un sfert numărului de angajaţi ai firmelor locale active în Reşiţa (de la 378 în 2007, la 111 în 2008), respectiv de scăderea numărului de angajaţi în oraşul Bocşa la 4 (oraş care înregistrează o scădere succesivă, importantă, începând cu 2006). După 2008, declinul numărului de locuri de muncă în domeniu a continuat în municipiul Reşiţa până în anul 2015, când şi-a reluat trendul oscilant de creştere, nereuşind însă să ajungă la valorile din 2008. O evoluţie negativă a numărului de locuri în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* a înregistrat şi comunele Ocna de Fier, Carașova şi Brebu Nou şi Brebu, dar şi comunele Buchin, Lupac şi Păltiniş, însă în cazul acestora din urmă, numărul iniţial de angajaţi în domeniu era mic (2-3 angajaţi).

Tabelul 6: Evoluţia numărului mediu de angajaţi în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2018 (mii lei)

Evoluţia numărului mediu de angajaţi în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2018 (mii lei)											
UAT/an	**2006**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2015**	**2017**	**2018**	**Creştere/ declin 2008 - 2018**	**Creştere/ declin 2007 - 2018**
Municipiul Reşiţa	352	111	77	62	62	48	94	86	88	**-20,7%**	**-76,7%**

Comuna Brebu	2	3	3	4	4	0	0	0	0	-100,0%	-100,0%
Comuna Brebu Nou	9	9	9	7	4	8	1	3	4	-55,6%	-55,6%
Comuna Buchin	0	0	0	1	0	1	1	0	0	-100,0%	-100,0%
Comuna Carașova	1	6	7	6	0	0	0	0	0	-100,0%	-100,0%
Comuna Dognecea	2	0	0	0	0	0	2	4	6	500,0%	500,0%
Comuna Ezeriș	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%
Comuna Lupac	2	0	0	0	0	0	0	0	0	-100,0%	-100,0%
Comuna Ocna de Fier	10	1	14	0	0	0	0	0	0	-100,0%	-100,0%
Comuna Păltiniș	2	0	0	0	0	0	0	1	0	-100,0%	-100,0%
Comuna Târnova	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%
Comuna Văliug	3	9	19	20	29	38	22	24	38	322,2%	1800,0%
Oraș Bocșa	81	4	2	2	2	2	0	0	1	-75,0%	-95,8%
Total	**464**	**143**	**131**	**102**	**101**	**97**	**120**	**118**	**137**	**-4,2%**	**-68,5%**

Sursa datelor: ONRC

Comunele în care numărul de angajați în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* a crescut în perioada analizată sunt Văliug și Dognecea, ceea ce indică o creștere a gradului de specializare și concentrare în domeniul serviciilor turistice în aceste două comune.

În cazul cifrei de afaceri, valorile au fost actualizate cu rata inflației/indicele prețurilor de consum, an de bază 2008. Dacă ne raportăm doar la valorile anului 2008, în 2018, cifra de afaceri în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* era cu 97% (în termeni reali) mai mare la nivelul tuturor UAT-urilor analizate. În schimb, dacă ne raportăm la valorile anului 2007, cifra de afaceri era în 2018 cu 40% mai mică. Scăderile se datorează involuțiilor unităților locale active din Reșița (unde cifra de afaceri era în 2018 cu 90% mai mare decât în 2008, dar la jumătate față de 2007). În orașul Bocșa, declinul unităților locale active este observabil și în valorile cifrei de afaceri.

Tabelul 7: Evoluţia cifrei de afaceri în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2018 (mii lei)

Evoluţia cifrei de afaceri în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2018 (mii lei)											
UAT/an	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2015	2017	2018	Creştere/ declin 2008 - 2018	Creştere/ declin 2007 - 2018
Municipiul Reşiţa	14840,1	4264,0	4950,7	1632,7	2322,4	1876,6	6962,8	7395,8	8120,8	**90,5%**	**-56,4%**
Comuna Brebu	72,4	89,2	58,0	86,3	69,7	0,0	0,0	0,0	0,0	**-100,0%**	**-100,0%**
Comuna Brebu Nou	381,9	606,3	727,4	396,8	236,9	775,6	6,1	335,8	252,5	**-58,4%**	**-58,5%**
Comuna Buchin	0,0	0,0	135,5	19,5	0,0	2,1	47,2	5,1	1,0	**-99,3%**	**-99,3%**
Comuna Carașova	39,9	176,4	142,3	144,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**-100,0%**	**-100,0%**
Comuna Dognecea	51,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	59,2	403,8	660,4	**303,6%**	**303,6%**
Comuna Ezeriș	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,7	0,0	0,0	**-100,0%**	**-100,0%**
Comuna Lupac	45,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**-100,0%**	**-100,0%**
Comuna Ocna de Fier	190,6	348,9	1157,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	**-100,0%**	**-100,0%**
Comuna Păltiniș	121,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**-100,0%**	**-100,0%**
Comuna Târnova	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0%**	**0,0%**
Comuna Văliug	52,8	901,8	1331,6	1506,2	1975,9	2272,5	2151,0	3037,9	3736,7	**314,4%**	**2275,0%**
Oraș Bocșa	1916,4	110,4	29,8	40,8	84,8	62,6	0,0	14,4	14,9	**-86,5%**	**-98,6%**
Total	**17712,9**	**6497,0**	**8532,3**	**3826,6**	**4689,6**	**4989,5**	**9238,0**	**11193,8**	**12798,1**	**97,0%**	**-40,2%**

Sursa datelor: ONRC

Cifra de afaceri în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* era mai mică în 2018 decât în 2007 şi 2008 şi în majoritatea comunelor sin ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa. Excepţia fac însă comunele Văluig şi Dognecea, cifra de afaceri în domeniu crescând aici exponenţial.

Profitul net (profitul brut din care se scad dobânzile, chiriile, impozitele şi taxele, salariile administratorilor etc.) a avut într-o oarecare măsură aceeaşi evoluţie ca şi cifra de afaceri. La nivelul tuturor UAT-urilor, acesta era (în termeni reali) în 2018 cu 204,6% mai mare decât în 2008, însă doar cu 3,5% mai mare decât în 2007. Pe de altă parte însă, în municipiul Reşiţa, deşi cifra de afaceri era în 2018 cu 91,5% mai mare decât în 2008, profitul net era cu 325,5% mai mare, iar faţă de 2007 era cu doar 7,6% mai mic (cifra de afaceri era 56,4% mai mică faţă de 2007). Aceste valori indică o eficientizare şi profesionalizare a domeniului *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa.

Tabelul 8: Evoluţia profitului net în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2018 (mii lei)

Evoluţia profitului net în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare* în municipiul Reşiţa şi în UAT-urile din ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 - 2018 (mii lei)											
UAT/an	**2006**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2015**	**2017**	**2018**	**Creştere/ declin 2008 - 2018**	**Creştere/ declin 2007 - 2018**
Municipiul Reşiţa	1055,3	257,3	374,3	54,5	47,5	39,9	623,2	1589,4	1095,0	**325,5%**	-7,6%
Comuna Brebu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0%**	0,0%
Comuna Brebu Nou	36,9	110,8	168,3	2,9	1,5	7,9	2,4	45,8	26,4	**-76,2%**	-76,6%
Comuna Buchin	0,0	0,0	59,6	0,0	0,0	0,0	10,0	2,4	0,6	**-99,0%**	-99,0%
Comuna Caraşova	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	**-100,0%**	-100,0%
Comuna Dognecea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,3	93,5	61,7	**503,6%**	503,6%
Comuna Ezeriş	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	**0,0%**	0,0%
Comuna Lupac	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**-100,0%**	-100,0%
Comuna Ocna de Fier	0,0	64,1	93,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	**-100,0%**	-100,0%
Comuna Păltiniş	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	**-88,9%**	-88,9%
Comuna Târnova	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0%**	0,0%
Comuna Văliug	0,0	40,1	68,5	468,9	18,1	46,3	171,3	184,6	255,0	**535,8%**	6341,4%
Oraş Bocşa	97,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**-100,0%**	-100,0%
Total	1199,4	472,4	764,5	526,3	67,1	94,1	830,2	1916,3	1439,2	**204,6%**	**3,5%**

Sursa datelor: ONRC

Toate celelalte UAT-uri, exceptând comunele Văliug şi Dognecea au înregistrat valori mai mici ale profitului net în 2018 decât în 2007 şi 2008. În Văliug şi Dognecea, aşa cum s-a observat şi în cazul numărului de angajaţi şi a cifrei de afaceri în domeniul *Hoteluri şi alte facilităţi de cazare*, profitul net era în 2018 cu mult mai mare decât în 2007 şi 2008 (2015 în cazul comunei Dognecea).

EVALUAREA EFECTELOR ASUPRA MEDIULUI generate de implementarea proiectelor în zonele protejate

Cerintele HG nr. 1076/2004 prevad sa fie evidentiate efectele semnificative asupra mediului determinate de implementarea planurilor supuse evaluarii de mediu. Scopul acestor cerinte consta in identificarea, predictia si evaluarea formelor de impact generate de implementarea planului

In cazul SIDU Reşiţa Orizont 2030 trebuie precizat faptul ca scopul acesteia este de a crea cadrul de reglementare, pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a Municipiului Reşiţa şi a zonei urbane funcţionale cu orizont de realizare 2030. Astfel, pentru fiecare proiect de dezvoltare identificat în cadrul strategiei, la momentul maturizării acestuia de idee la documentaţie şi ulterior execuţie, în funcţie de tipul acestuia, se vor analiza efectele asupra mediului şi se vor solicita avizele necesare în funcţie de tipul de proiect.

Propunerile de proiecte de dezvoltare a Municipiului Reşiţa şi a zonei urbane funcţionale pot genera o multitudine de forme de impact asupra factorilor/aspectelor de mediu, forme de impact ce prezinta diferite magnitudini, durate si intensitati.

In vederea evaluarii in sinteza a impactului potential asupra mediului, in termeni cat mai relevanti, vor fi stabilite pentru fiecare proiect, acolo unde este cazul, categorii de impact care sa permita evidentierea efectelor potential-semnificative asupra mediului, generate de implementarea proiectului.

Având în vedere proiectele de dezvoltare a turismului atât pe raza Municipiului Reşiţa, cât şi în zona urbană funcţională, organizarea turismului se va realiza, în zonele protejate, pe principiul protejarii mediului inconjurator si a dezvoltarii durabile. Pentru proiectele care se vor realiza în domeniul dezvoltării turismului, se vor avea în vedere prevederile şi recomandările Planului Local de Actiune pentru Mediu al Judetului Caras-Severin:

- Eliminarea impactului asupra mediului prin practicarea turismului organizat pe principiul dezvoltarii durabile si proteciei mediului

- Conservarea peisajului natural si promovarea turismului ecologic in zonele protejate

- Imbunatatirea managementului si administrarii potentialului natural in scopul practicarii turismului

- Eliminarea deseurilor din statiunile turistice organizate

- Organizarea zonelor de agrement des frecventate

Proiectul de Dezvoltare a zonei turistice Semenic, ce vizează valorificarea potenţialului turistic al Banatului montan prin crearea unei zone turistice dinamice, capabilă nu doar sa aducă turişti în zonă, dar şi să atragă atenţia asupra unui oraş cu caracteristici deosebite, proiect inclus în cadrul Obiectivului Strategic 2 – Economie locală competitivă, diversificată, bazată pe inovare, digitalizare şi conectare la potenţialul ariei înconjurătoare este amplasat în ariile naturale protejate Parcul Naţional Semeni-Cheile Caraşului, ROSCI0226 Semenic-Cheile Caraşului şi ROSPA0086 Munţii Semenic-Cheile Caraşului. Pentru acest proiect a fost realizat un Plan Urbanistic Zonal pentru care APM Caraş-Severin a emis Avizul de mediu nr. 1/30.06.2020 ca urmare a parcurgerii procedurii de realizare a evaluării de mediu şi de evaluare adecvată – conform HG 1076/2004 şi conform Ordinului nr. 19 pentru aprobarea Ghidului medodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potenţiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar.

Concluzii

Principalele concluzii care se desprind din analiza privind turismul în ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2006 – 2018/2019 sunt următoarele:

- Capacitatea de cazare turistică existentă (aici ne referim exclusiv la structuri de cazare) a crescut în majoritatea UAT-urilor, excepţie făcând comunele Carașova şi Văliug; în Văliug, reducerea capacităţii existente de cazare este cauzată de dispariţia unităţilor de tip vile turistice şi scăderea capacităţii în unităţi de tip cabane turistice; principalele tipuri de structuri de cazare a căror capacitate de cazare a crescut sunt hotelurile (Reşiţa), pensiunile turistice (Reşiţa şi Bocşa) şi pensiunile agroturistice (Brebu Nou, Văliug, Dognecea şi Ezeriş).
- Deşi capacitatea de cazare turistică existentă a crescut, capacitatea de cazare turistică în funcţiune a scăzut, inclusiv în municipiul Reşiţa. În municipiul Reşiţa, scăderea este pusă cu precădere pe seama dispariţiei unităţilor de tip hostel, a vilelor turistice şi a cabanelor turistice şi pe seama reducerii capacităţii unităţilor de tip tabere de elevi şi preşcolari. Pe de altă parte, capacitatea de cazare în funcţiune a crescut în oraşul Bocşa şi în comunele Buchin, Dognecea şi Ezeriş pe seama pensiunilor

agroturistice. În Brebu Nou și Văliug, capacitatea de cazare în funcțiune a scăzut pe seama scăderii/dispariției (după caz) capacității în funcțiune în unități de tip bungalou, pensiuni turistice (în Brebu Nou), vile turistice, cabane turistice, popasuri turistice și tabere de elevi și preșcolari (Văliug). Pe de altă parte în aceste două comune a crescut exponențial capacitatea de cazare în funcțiune în unități de tip agropensiuni, acest tip de unități dispărând în întregime în comunele Caraşova și Păltiniș (în aceste comune nu mai există unități de primire turistică).

- Deși capacitatea de cazare turistică în funcțiune a scăzut la nivel general, numărul de sosiri în unitățile de primire a crescut în zonă, singurele UAT-uri în care s-au înregistrat mai puține sosiri fiind comunele Buchin, Caraşova și Păltiniș. Se observă creșterea numărului de sosiri în cabane turistice în comuna Văliug, precum și creșterea exponențială a numărului de sosiri ale turiștilor în agropensiuni turistice în comunele Brebu Nou, Văliug, Ezeriș și Dognecea.
- Având într-o oarecare măsură o evoluție similară cu cea a numărului de sosiri, numărul de înnoptări în unitățile de primire turistică a crescut semnificativ în hoteluri (Reșița), pensiuni turistice (Reșița și Borșa), cabane turistice (în Văliug) și agropensiuni (Brebu Nou, Văliug, Ezeriș și Dognecea).
- Activitatea structurilor de cazare turistică s-a eficientizat, gradul de ocupare a unităților de primire turistică a crescut în toate UAT-urile, dar mai ales în hoteluri, pensiuni agroturistice, bungalouri și pensiuni turistice. Creșterea gradului de eficiență este probat și de creșterea profitului net în comunele Văliug și Dognecea.
- Numărul de salariați, cifra de afaceri și profitul net al unităților locale active din domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* a scăzut foarte mult în anul 2007 în municipiul Reșița și în orașul Bocșa, criza economică accentuând și mai mult acest declin, atât la nivelul celor două UAT-uri, cât și a celorlalte în care existau angajați în acest domeniu în 2008.
- Evoluția pozitivă a numărului de salariați în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* în comunele Dognecea, dar mai ales Văliug, indică creșterea gradului de concentrare și specializare pe servicii turistice în aceste zone. De asemenea, capacitatea de cazare în funcțiune, a numărului de sosiri, numărul de înnoptări și a gradului de ocupare a structurilor, precum și evoluția acestor indicatori indică existența unui potențial de dezvoltare a sectorului turistic în comuna Brebu Nou.

Reziliența economică a municipiului Reșița la criza financiar-economică declanșată în 2008 – 2009

Complementar analizei economiei locale, acest subcapitol încearcă să surprindă reziliența economică a municipiului Reșița și a altor municipii reședință de județ cu profil asemănător: Bistrița, Deva, Sfântu Gheorghe și Zalău. Economia acestora are o pondere însemnată a angajaților în sectorul industrial, iar comparația cu acestea a fost realizată anterior și în cazul altor indicatori. Analiza rezilienței economice a fost extinsă și asupra Zonei Metropolitane (ZM) Reșița și a Zonei Urbane Funcționale (ZUF) Reșița.

Tabelul 1 : Ponderea angajaților în industria prelucrătoare în anul 2008

Municipiul	Reșița	Bistrița	Deva	Sfântu Gheorghe	Zalău
Ponderea angajaților în industria prelucrătoare	45.67%	52.25%	37.59%	38.46%	34.77%

Sursa: prelucrare proprie pe baza datelor ONRC

Potrivit lui Di Caro (2017), reziliența economică reprezintă "capacitatea unui loc dat (localitate, regiune, țară) de a rezista la un șoc, de a-și reveni după evenimente neașteptate și de a susține un trend de creștere economică pe termen lung". Astfel, reziliența economică poate fi interpretată ca un proces dinamic de rezistență și adaptare în care interdependența elementelor spațiale și temporale influențează modul în care economia reacționează la evenimente/fenomene adverse/potrivnice.

Șocul la care ne-am raportat în încercarea de a evalua reziliența economică este criza financiar-economică declanșată la sfârșitul anului 2008 în România, iar scopul analizei este acela de a observa cât de robustă este economia locală, odată supusă unor fenomene adverse. Un nivel de reziliență ridicat este un bun predictor pentru o dezvoltare economică sănătoasă, oportunități pentru cetățeni și mediul de business și creștere a calității vieții.

Metodele de măsurare a rezilienței economice sunt variate, însă majoritatea dintre ele se bazează pe metoda "cutiei negre", adică pe măsurarea rezultatelor activității economice (cutia neagră) înainte de producerea șocului economic, în timpul producerii acestuia și după perioada de șoc. Rezultatele activității economice pot fi măsurate printr-o serie de indicatori precum PIB-ul, venituri, cifra de afaceri, profitul, productivitatea, consumul, antreprenoriatul/inițiativa antreprenorială etc.

Pornind de la metodologia utilizată în 2018 de Joint Research Centre of European Commission (JRC) pentru măsurarea rezilienței regiunilor din Uniunea Europeană, în vederea măsurării rezilienței economice a unităților de analiză prezentate, în cazul fiecărui indicator, am utilizat următoarele metode de măsurare:

Tabelul 2: Măsurarea rezilienței economice: unități de măsură folosite

Măsurarea rezilienței economice	**Definiție**	**Capacitate**
Impactul crizei Cât de mult a afectat criza financiar-economică acel indicator, respectiv acea dimensiune a economiei la nivel local?	Diferență între nivelul din timpul crizei (media anilor 2009 - 2010) și nivelul pre-criză (media anilor 2007-2008)	Absorbție
Revenire din criză Cât de mult și-a revenit acel indicator, respectiv acea dimensiune a	Diferență între valorile cele mai recente (media anilor 2017 - 2018) și cele din timpul crizei (media anilor 2009 - 2010)	Absorbție și adaptare

economiei locale după criză?		
Performanță Care este situația acelui indicator/acea dimensiune a economiei locale în comparație cu nivelul pre-criză?	Diferență între valorile cele mai recente (media anilor 2017 - 2018) și și nivelul pre-criză (media anilor 2007-2008)	Adaptare

Sursa: adaptare după JRC, 2018

Motivul pentru care au fost alese mediile anumitor perioade este legat de observarea scăderii majorității indicatorilor în 2009 și 2010, după care începe revenirea/creșterea (observabil și în studii realizate la nivelul tuturor municipiilor din România). Pentru a păstra simetria (în privința numărului de ani pentru care s-a calculat media), a fost utilizată media ultimilor 2 ani înainte de criză (2007 – 2008) și a ultimilor 2 ani pentru cea mai recentă perioadă pentru care au existat date definitive (2017 – 2018) la momentul analizei. În cazul indicatorului numărul locuințelor terminate în cursul anului/1000 de locuitori, perioada pre-criză și cea de impact a fost calculată diferit datorită specificului indicatorului (detaliile și motivele se regăsesc mai jos, respectiv la calcularea rezilienței pe acest indicator).

Măsurarea a fost realizată la nivelul unui mix de șase indicatori ai unităților locale active: cifra de afaceri/locuitor (termeni reali, an de bază 2006), cifra de afaceri/angajat (termeni reali), numărul de salariați/1000 de locuitori, densitatea întreprinderilor (numărul întreprinderilor existente la 1000 de locuitori), capacitatea antreprenorială (numărul de întreprinderi nou-înființate la 1000 de locuitori), numărul de locuințe terminate în cursul anului/1000 de locuitori.

*O limită aanalizei e legată de faptul că din datele prelucrate și analizate lipsesc cele ale agenților economici care își au sediul social în alte UAT-uri decât cele analizate și ale căror valori figurează în dreptul acelor UAT-uri în care își au sediul, deși au puncte de lucru în UAT-urile analizate.

Interpretarea valorilor se realizează astfel:

- În cazul Impactului/Absorbției, valorile pozitive (>0) înseamnă că în cazul acelui indicator, UAT-ul nu a fost afectată negativ de criza financiar-economică, valorile cele mai scăzute (punctul culminant al crizei) fiind mai ridicate decât cele dinaintea crizei; Cu cât sunt mai mari valorile (pozitive), cu atât mai puțin a fost afectată economia locală pe acea dimensiune/acel indicator;
- În cazul Revenirii din criză/Absorbției și adaptării, valorile mai mari (și pozitive) semnifică creșterea valorilor acelui indicator, respectiv revenirea/recuperarea după criză/șocul economic; cu cât sunt mai mari valorile pozitive, cu atât și-a revenit mai mult economia locală pe acea dimensiune/indicator;
- În cazul Performanței/Adaptării, valorile pozitive mari semnifică depășirea celor mai mari valori dinaintea crizei economice, respectiv performanța economiei locale în cazul acelui indicator; cu cât sunt mai mari, cu atât este mai performantă economia respectivei comunități pe acea dimensiune/acel indicator.

Analiza comparativă a rezilienței economice a municipiului Reșița și a altor municipii cu profil asemănător

În cazul ***cifrei de afaceri/locuitor***, se poate observa o scădere generalizată a indicatorului în 2009 în toate municipiile, inclusiv în Reșița – efect al crizei financiar-economice declanșate la sfârșitul anului 2008. Ca medie a tuturor municipiilor analizate, cifra de afaceri/locuitor scade/are un trend descendent din 2008 până în 2010, după care urmează un trend ascendent (oscilant), care face ca abia în 2017 să fie depășite valorile dinaintea crizei. Între municipiile reședință de județ comparate, Reșița se situează pe ultimul loc în privința valorii medii a cifrei de afaceri/locuitor în perioada analizată (18.006 de lei în termeni reali, an de bază 2006),

pe primul loc situându-se municipiul Bistrița, care are o valoare medie a cifrei de afaceri de 1,4 ori mai mare decât media celor cinci municipii analizate (și de 2,7 ori mai mare decât Reșița).

Cel mai puternic au fost afectate economiile municipiului Zalău, urmat de Bistrița, în timp ce Sfântu Gheorghe și Reșița au avut, comparativ, scăderi mai puțin accentuate (Reșița înregistrând o scădere de 2.542 lei în termeni reali față de perioada pre-criză). Pe de altă parte însă, deși pare că a fost cel mai puțin afectat de criză în ceea ce privește cifra de afaceri/locuitor, Reșița are cele mai mici creșteri în raport cu valorile din perioada crizei economice (483 lei). Și mai îngrijorător este faptul că, în comparație cu valorile de dinaintea crizei, media celor mai recente valori ale cifrei de afaceri/locuitor este mai mică decât media valorilor pre-criză (-2.059 lei). Municipiile Zalău și Bistrița sunt cele care și-au revenit cel mai mult în raport cu perioada crizei (deși au fost cele mai afectate de criză în cazul acestui indicator). În raport cu valorile pre-criză, performeri sunt municipiile Bistrița și Sfântu Gheorghe, performanța acestuia din urmă fiind cu atât mai interesantă din perspectiva rezilienței, cu cât municipiul a fost mai puțin afectat și a reușit apoi să aibă o creștere constantă a cifrei de afaceri/locuitor începând din 2013.

Tabelul 3: Reziliență economică - Cifra de afaceri/locuitor: Impact, Revenire, Performanță în Reșița și alte municipii reședință de județ cu profil asemănător

Municipii	Cifră de afaceri / locuitor									Impact	Revenire	Performanță
	2006	2008	2009	2010	2012	2014	2017	2018	Medie perioadă			
Reșița	16.342	22.189	18.948	16.873	19.508	16.639	18.420	18.367	18.006	-2.542	483	-2.059
Bistrița	40.241	52.706	42.737	41.270	43.950	47.909	57.024	55.002	47.888	-8.505	14.009	5.505
Deva	35.936	43.494	35.138	33.981	39.333	37.326	44.853	40.857	37.321	-6.610	8.296	1.686
Sfântu Gheorghe	22.771	30.536	26.581	25.447	26.465	27.634	33.249	32.254	28.029	-2.406	6.737	4.332
Zalău	41.096	43.004	25.722	31.781	36.984	41.359	43.005	45.790	38.478	-16.004	15.646	-357
Medie	31.277	38.386	29.825	29.870	33.248	34.174	39.310	38.454	33.944	-7.213	9.034	1.821

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Ca medie a tuturor celor cinci municipii, ***productivitatea angajaților*** a scăzut doar în anul 2009 ca urmare a crizei, reluându-și creșterea încă din 2010[203]. Analiza detaliată pe fiecare municipiu relevă însă, că productivitatea angajaților a fost mai puțin afectată de criza economică, Reșița și Sfântu Gheorghe nefiind afectate prin prisma acestui indicator (valorile pozitive în coloana privind impactul). Oarecum de așteptat (pe baza analizei indicatorului anterior), cel mai puternic afectate din prisma productivității angajaților au fost municipiile Zalău și Bistrița. În ceea ce privește revenirea/creștere productivității în raport cu perioada pre-criză, Reșița se situează pe locul 2, după Zalău, cea mai mică creștere a productivității angajaților fiind înregistrată de municipiile Deva și Bistrița. Reșița este performer în ceea ce privește creșterea productivității angajaților în raport cu perioada preciză, înregistrând o creștere a productivității angajaților (în termeni reali) de 1,64 ori. La capitolul performanță, Reșița este urmată de Sfântu Gheorghe. Cele mai mici creșteri ale productivității angajaților față de perioada pre-criză le-au înregistrat municipiile Deva și Bistrița.

Tabelul 4: Reziliență economică - Cifra de afaceri/angajat: Impact, Revenire, Performanță în Reșița și alte municipii reședință de județ cu profil asemănător

Municipii	Cifră de afaceri / angajat	Impact		

[203] Evoluțiile trebuie interpretate în corelație cu alți indicatori; datorită modului de calcul al productivității, o scădere a numărului de angajați poate avea ca rezultat o creștere a valorilor indicatorului.

	2006	2008	2009	2010	2012	2014	2017	2018	Medie perioadă		Revenire	Performanță
Reșița	90432	100.794	100.807	120.680	140.762	130.218	158.488	164.594	124.712	12.172	50.798	62.970
Bistrița	129363	148.279	142.431	132.409	152.446	142.428	169.534	179.233	147.937	-9.422	36.964	27.542
Deva	102434	115.325	112.553	107.689	108.885	107.760	132.179	137.147	119.548	-394	24.542	24.148
Sfântu Gheorghe	95235	108.424	111.048	115.108	122.953	131.248	151.241	151.154	123.800	4.943	38.119	43.062
Zalău	173081	175.988	137.416	161.286	191.158	219.379	208.512	225.216	186.200	-32.119	67.513	35.394
Medie	118109	129.762	120.851	127.434	143.241	146.206	163.991	171.469	140.439	-4.964	43.587	38.623

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Ar mai fi de remarcat faptul că în ceea ce privește media productivității angajaților în perioada 2006 – 2018, municipiul Zalău se situează pe primul loc, având o productivitate de 186.200 lei/angajat, urmat de municipiile Bistrița și Reșița (124.712 lei/angajat).

Unul dintre cei mai frecvent utilizați indicatori pentru măsurarea rezilienței economice este *numărul de salariați*. Pentru a putea fi comparat, numărul salariaților trebuie raportat la populația localităților/regiunilor/țărilor pe care se efectuează analiza. Așa cum se poate observa și cum au relevat și alte studii, acest indicator este unul dintre cei mai sensibili la șocurile economice, valoarea medie a celor cinci municipii scăzând semnificativ în 2009 și 2010 și reușind să depășească valorile dinaintea crizei abia în anul 2015. Mai mult, criza economică a afectat numărul salariaților în toate cele cinci municipii (valorile negative din coloana privind impactul). Astfel, din perspectiva impactului crizei economice asupra numărului de salariați, cel mai puternic afectate au fost municipiile Sfântu Gheorghe și Deva, iar cele mai puțin afectate, municipiile Bistrița și Zalău, municipiul Reșița situându-se la mijlocul clasamentului. Față de perioada din timpul crizei economice, numărul de salariați a crescut cel mai mult în Bistrița și Sfântu Gheorghe, iar cel mai puțin a crescut în municipiile Reșița și Deva. Față de perioada dinaintea crizei, numărul mediu de salariați era mai mic în perioada 2017 – 2018 în Reșița (mai scăzut cu 14,2 salariați/1000 de locuitori) și Deva, acestea fiind contra-performeri. Performeri în privința numărului de salariați sunt municipiile Bistrița și Zalău.

Tabelul 5: Reziliență economică - numărul de salariați/1000 de locuitori: Impact, Revenire, Performanță în Reșița și alte municipii reședință de județ cu profil asemănător

Municipii	Salariați / 1000 de locuitori									Impact	Revenire	Performanță
	2006	2008	2009	2010	2012	2014	2017	2018	Medie perioadă			
Reșița	283	303	288	262	260	266	288	285	276	-49,4	35,2	-14,2
Bistrița	387	418	388	357	389	396	442	443	402	-43,6	79,5	35,9
Deva	411	464	433	412	453	447	468	469	447	-52,9	51,1	-1,9
Sfântu Gheorghe	370	424	399	338	378	408	418	432	396	-59,9	75,7	15,7
Zalău	307	335	313	286	317	332	362	363	326	-46,6	72,1	25,5
Medie	352	389	364	331	359	370	396	398	369	-50,5	62,7	12,2

Sursa: prelucrare proprie date INSSE

Ar mai fi de adăugat la analiza evoluției numărului de salariați/1000 de locuitori, faptul că, pe parcursul celor 13 ani analizați, municipiul Reșița este pe ultimul loc, având o medie de 276 salariați/1000 de locuitori, iar municipiul Deva este pe primul loc, având o medie de 447 salariați / 1000 de locuitori.

Densitatea întreprinderilor (numărul întreprinderilor active/1000 de locuitori) este un alt indicator care s-a dovedit a fi sensibil la şocul economic declanşat la sfârşitul anului 2008 în România, scăzând ca medie la nivelul celor cinci municipii în 2 ani consecutivi (2009 şi 2010). Mai mult, în acest indicator a avut un trend oscilant descendent începând din 2008, niciun municipiu nu a reuşit să mai atingă valorile de dinaintea crizei. Cel mai mult numărul întreprinderilor active a scăzut în Sfântu Gheorghe şi Deva, iar cel mai puţin în Bistriţa şi Zalău, Reşiţa situându-se la mijlocul clasamentului cu o scădere de 2,5 firme/1000 de locuitori. În privinţa revenirii/creşterii numărului de firme după criză (în raport cu valorile din perioada crizei), Reşiţa a este singurul municipiu în care densitatea întreprinderilor a rămas aceeaşi (trebuie menţionat şi faptul că valorile fuseseră cele mai reduse din start), în timp ce în toate celelalte, densitatea întreprinderilor era mai mică decât în perioada crizei, Sfântu Gheorghe şi Bistriţa înregistrând cea mai mică densitate a întreprinderilor comparativ cu perioada crizei economice. Faţă de perioada dinaintea crizei, toate municipiile au înregistrat valori mai mici ale numărului de întreprinderi/1000 de locuitori, însă în Reşiţa şi Zalău, scăderile sunt cele mai mici, respectiv -2,4 întreprinderi/1000 de locuitori, în timp ce Sfântu Gheorghe şi Bistriţa au înregistrat cele mai mici valori ale indicatorului faţă de perioada pre-criză.

Tabelul 6: Rezilienţă economică – densitatea întreprinderilor: Impact, Revenire, Performanţă în Reşiţa şi alte municipii reşedinţă de judeţ cu profil asemănător

Municipii	Densitate întreprinderi									Impact	Revenire	Performanţă
	2006	2008	2009	2010	2012	2014	2017	2018	Medie perioadă			
Reşiţa	22,9	26,8	24,1	22,4	22,9	23,2	23,6	23,0	23	-2,5	0,0	-2,4
Bistriţa	48,1	55,3	51,7	49,5	50,2	47,3	49,1	49,7	50	-3,0	-1,2	-4,2
Deva	45,9	49,7	46,7	44,3	51,7	48,7	46,1	44,5	48	-3,8	-0,2	-4,1
Sfântu Gheorghe	38,2	43,0	38,2	36,8	35,6	34,8	35,7	35,6	37	-4,4	-1,8	-6,2
Zalău	42,8	50,0	46,5	45,7	44,5	44,9	45,9	45,7	45	-2,1	-0,3	-2,4
Medie	39,6	45,0	41,4	39,8	41,0	39,8	40,1	39,7	40,7	-3,2	-0,7	-3,9

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Iniţiativa antreprenorială a avut şi ea de suferit de pe urma crizei economice. Aşa cum se poate observa, *capacitatea antreprenorială* (numărul întreprinderilor nou-înfiinţate/1000 de locuitori) a scăzut semnificativ în 2009. Mai mult, evoluţia acestei variabile relevă faptul că la fel ca în cazul densităţii întreprinderilor, efectul negativ al crize se întinde pe o perioadă mai lungă, fără ca valorile de dinaintea crizei să mai fie atinse. Astfel, după scăderea din 2009, valorile indicatorului oscilează foarte puţin, iar în 2014 îşi reiau trendul de scădere uşoară (probabil în urma unui alt factor/şoc ce a afectat iniţiativa antreprenorială), atingând ce mai mică valoare în 2015. O creştere semnificativă a capacităţii antreprenoriale se înregistrează în 2017, însă valoarea medie a celor 10 municipii analizate este sub valoarea oricăruia dintre cei trei ani dinaintea crizei. Capacitatea antreprenorială a fost cel mai puternic afectată în Zalău şi Bistriţa şi cel mai puţin afectată în Deva şi Reşiţa. Faţă de perioada crizei, iniţiativa antreprenorială a crescut cel mai mult în municipiile cele mai puternic afectate, adică Bistriţa şi Zalău. În raport cu perioada dinaintea crizei, capacitatea antreprenorială a scăzut cel mai puţin în Bistriţa şi Reşiţa, iar cel mai mult a scăzut în Sfântu Gheorghe şi Deva.

Mai trebuie menţionat faptul că în medie, capacitatea antreprenorială analizată pe cei 13 ani este cea mai scăzută în Reşiţa (4 firme nou înfiinţate / 1000 de locuitori / an), în timp ce în Bistriţa, Deva şi Zalău, valoarea medie este dublul celei înregistrate de Reşiţa.

Tabelul 7: Rezilienţă economică – capacitatea antreprenorială: Impact, Revenire, Performanţă în Reşiţa şi alte municipii reşedinţă de judeţ cu profil asemănător

Municipii	Capacitate antreprenorială									Impact	Revenire	Performanţă
	2006	2008	2009	2010	2012	2014	2017	2018	Medie perioadă			
Reşiţa	6,3	5,1	3,4	4,0	4,7	4,1	4,1	4,3	4	-1,7	0,5	-1,1
Bistriţa	7,9	9,2	6,6	6,6	7,9	6,7	9,0	9,0	8	-2,7	2,4	-0,3
Deva	8,6	10,0	7,9	8,0	7,9	7,0	7,7	7,6	8	-1,3	-0,3	-1,6
Sfântu Gheorghe	7,1	8,1	6,0	5,7	4,8	5,1	5,4	5,1	6	-2,0	-0,6	-2,6
Zalău	9,5	11,5	7,4	7,2	7,7	7,5	9,0	10,0	8	-3,6	2,2	-1,5
Medie	7,9	8,8	6,3	6,3	6,6	6,1	7,0	7,2	6,9	-2,3	0,8	-1,4

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Numărul locuinţelor terminate în timpul anului este un indicator aparte, care nu suferă modificări imediate în cazul unui şoc din cauza perioadei mai lungi de finalizare a construcţiilor şi a faptului că investiţiilor deja începute în construcţia locuinţelor trebuie duse la bun sfârşit, chiar dacă este criză, pentru a mai diminua pierderile. De aceea, practic, utilizând aceeaşi unitate de măsură ca în cazul celorlalţi indicatori, se observă că, în medie, acest indicator nu a scăzut în 2009, unele municipii înregistrând valori mai mari decât în 2008, astfel că media în 2009 este apropiată de cea din 2008. Din acest motiv, pentru acest indicator, perioada pre-criză a fost calculată ca medie a valorilor din perioada 2008-2009, iar pentru perioada de criză a fost calculată media valorilor perioadei 2010 – 2011. Analizând evoluţia mediei acestui indicator pentru cele cinci municipii, se poate observa că la fel ca în cazul densităţii întreprinderilor şi capacităţii antreprenoriale, nu a mai fost atinsă valoarea dinaintea crizei economice.

În ceea ce priveşte impactul crizei asupra numărului de locuinţe terminate, cele mai afectate au fost municipiile Bistriţa şi Deva, iar cele mai puţin afectate au fost Zalău şi Sfântu Gheorghe, Reşiţa situându-se la mijlocul clasamentului în privinţa impactului. Bistriţa este însă singurul municipiu dintre cele cinci care a înregistrat o creştere a numărului de locuinţe terminate în cursul anului în raport cu perioada crizei, toate celelalte municipii nereuşind să ajungă nici măcar la valorile din timpul crizei economice. Faţă de perioada dinaintea crizei, toate municipiile înregistrează valori mai mici ale numărului de locuinţe terminate, însă în cazul Reşiţei, diferenţa este cea mai mică (-0,51 locuinţe terminate/1000 de locuitori), în timp ce Bistriţa şi Deva, care au fost şi cele mai afectate în cazul acestei variabile, înregistrează cela mai mari diferenţe faţă de perioada pre-criză.

La toate cele menţionate mai sus, mai trebuie adăugat faptul, că din perspectiva mediei locuinţelor terminate pe parcursul celor 13 ani, Reşiţa este pe ultimul loc (0,27 locuinţe terminate/1000 de locuitori/ an), în timp ce Bistriţa are o medie anuală de 3,95 locuinţe terminate/1000 de locuitori, ceea ce arată o piaţă imobiliară activă.

Tabelul 8: Rezilienţă economică – numărul de locuinţe terminate în cursul anului/1000 de locuitori: Impact, Revenire, Performanţă în Reşiţa şi alte municipii reşedinţă de judeţ cu profil asemănător

Municipii	Locuinţe terminate în cursul anului / 1000 de locuitori									Impact	Revenire	Performanţă
	2006	2008	2009	2010	2012	2014	2017	2018	Medie perioadă			
Reşiţa	0,12	0,56	0,65	0,28	0,27	0,13	0,13	0,05	0,27	-0,39	-0,13	-0,51
Bistriţa	4,61	9,20	5,36	3,96	0,90	2,74	3,99	5,17	3,95	-4,34	1,64	-2,70

Deva	0,71	2,35	3,16	0,76	3,00	0,60	0,53	0,79	1,38	-1,94	-0,16	-2,10
Sfântu Gheorghe	1,70	0,91	1,67	1,51	0,74	0,73	0,28	0,47	0,93	-0,19	-0,73	-0,92
Zalău	1,27	2,31	2,47	3,40	2,57	1,39	1,38	1,54	1,94	0,24	-1,17	-0,93
Medie	1,68	3,06	2,66	1,98	1,50	1,12	1,26	1,60	1,69	-1,32	-0,11	-1,43

Sursa: prelucrare proprie date INSSE

Structura şi gradul de diversificare a economiei locale din perspectiva rezilienţei economice

O economie locală/regională diversificată este considerată de către unii cercetători în domeniul rezilienţei economice drept un factor determinant (un potenţial driver) al rezilienţei economice, o structură diversificată a acesteia permiţând distribuirea riscurilor între sectoarele economice. În schimb, o economie locală/regională puternic specializată – de exemplu una bazată preponderent pe industria prelucrătoare – este considerată mai vulnerabilă şi instabilă în cazul apariţiei şocurilor de diverse tipuri: economice, tehnologice, politice, de mediu etc. În acelaşi timp însă, diversitatea economică are o serie de costuri precum insuficienta specializare a forţei de muncă sau pierderea din vedere/distragerea atenţiei de la acele sectoare industriale în care specializarea generează avantaje. Aşadar, beneficiile şi costurile diversificării economiei locale/regionale depind de o serie de circumstanţe. Gradul ridicat de diversificare poate fi un avantaj pentru comunităţile predispuse la dezastre, deoarece poate reduce la minimum impactul negativ şi poate favoriza recuperarea după evenimentele de dezastru. În acelaşi timp însă, diversitatea economică poate încetinii creşterea veniturilor în absenţa unui dezastru, chiar dacă a facilitat creşterea ocupării forţei de muncă.

O economie locală/regională diversificată implică de obicei o structură echilibrată a ocupării forţei de muncă între sectoarele economice, implicând astfel stabilitate, deoarece în acest caz economia nu depinde de o bază industrială îngustă, permiţând astfel transferul şi dispersarea şocurilor şi contribuind la redresarea şi adaptarea economiilor regionale (Dawley, Pike, Tomaney, 2010). Pe de altă parte însă, studii privind impactul crizei financiar-economice declanşate în 2007-2008 în regiunile europene indică faptul că regiunile cu o pondere mai însemnată a serviciilor, în special a celor financiar-bancare şi a celor bazate pe cunoaştere şi inovare au fost printre cele mai afectate, în timp ce regiunile europene cu un sector industrial bine dezvoltat, de înaltă şi medie tehnologie, s-a dovedit a fi cel mai rezistent la criză (Jaegers, Lipp-LinGua, Amil, 2013).

Ţinând cont de rezultatele contradictorii ale studiilor privind legătura dintre diversificarea economică şi reziliența economică, am încercat să evaluăm însă gradul de diferenţiere a structurii economiei locale a celor cinci municipii faţă de structura economiei naţionale, precum şi modul în care această diferenţiere a evoluat în timp.

Pentru analiza gradului de diversificare a economiei locale ori mai bine spus, de diferenţiere faţă de structura economiei naţionale a celor 5 municipii reşedinţă de judeţ am utilizat Indexul Hachman, iar calculul acestuia s-a realizat la nivel de sector[204]. Acest index măsoară gradul în care structura economiei locale (în ceea ce priveşte ponderea salariaţilor) se apropie de structura economiei naţionale. Valorile indexului pot fi cuprinse între 0 şi 1, un scor mai mare indicând un nivel mai ridicat de diversificare la nivelul economiei locale şi viceversa.

În 2008, municipiul Reşiţa avea un grad de diversificare (diferenţiere a economiei locale faţă de cea naţională) de 0,83, fiind pe penultimul loc din acest punct de vedere, cel mai redus grad de diversificare fiind înregistrat

[204] Din acest motiv valorile sunt diferite de capitolul anterior, unde indicele a fost calculat la nivel de domenii (structura activităţilor economiei naţionale)

de Bistrița. Zalăul este municipiul a cărei economii locale în 2008 înregistra cel mai ridicat gard de diversificare (apropiere/asemănare de structura economiei naționale), urmat de Sfântu Gheorghe și Deva.

Tabelul 9: Structura economiei locale și gradul de diversificare a acesteia în Reșița și alte municipii cu profil economic asemănător

Municipiul	2008					2010					2018				
	% Ind.	% Constr.	% Comerț	% Servicii	Indice Hachman	% Ind.	% Constr.	% Comerț	% Servicii	Indice Hachman	% Ind.	% Constr.	% Comerț	% Servicii	Indice Hachman
Reșița	**46,0%**	**12,6%**	**16,4%**	**18,9%**	**0,83**	**37,2%**	**10,3%**	**19,0%**	**24,3%**	**0,80**	**32,7%**	**10,4%**	**20,7%**	**28,5%**	**0,83**
Bistrița	52,3%	10,8%	16,9%	16,5%	0,77	50,8%	8,6%	16,6%	19,6%	0,63	53,9%	6,9%	13,5%	22,3%	0,71
Deva	38,7%	15,0%	18,9%	21,8%	0,85	46,8%	8,2%	18,3%	20,8%	0,74	43,7%	5,9%	17,5%	25,9%	0,77
Sfântu Gheorghe	38,9%	12,6%	18,9%	26,1%	0,87	42,3%	11,0%	21,0%	20,5%	0,79	40,1%	8,9%	20,2%	25,1%	0,84
Zalău	35,2%	12,9%	24,5%	23,9%	0,91	26,1%	17,0%	25,5%	25,6%	0,82	29,8%	11,9%	23,9%	30,0%	0,91
Medie	42,2%	12,8%	19,1%	21,4%	0,85	40,6%	11,0%	20,1%	22,2%	0,75	40,0%	8,8%	19,2%	26,4%	0,81

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Pe fondul crizei economice, așa cum se poate observa, gradul de diversificare a economiei locale a scăzut în toate municipiile, pentru a crește din nou în 2018. Astfel, Reșița și Zalău înregistrau în 2018 aceeași valoare a nivelului de diversificare ca în 2008.

În privința schimbărilor structurii economiei locale (măsurată pe baza numărului de angajați ai întreprinderilor active) și a nivelului de diversificare în cele cinci municipii, datele din tabelul de mai jos arată o creștere în medie a ponderii serviciilor (4,9%), o scădere a ponderii industriei (-2,2) și construcțiilor (-4%) și o creștere nesemnificativă a sectorului comercial. În Reșița, pe baza numărului de angajați ai întreprinderilor active, contracția sectorului industrial a fost cea mai mare (-13,3%), o contracție a acestui sector înregistrând și municipiul Zalău, în timp ce în celelalte trei municipii ponderea angajaților în industrie a crescut. Sectorul Construcțiilor a înregistrat o scădere a ponderii angajaților în totalul economiei locale în toate cele cinci municipii, însă cel mai mult în Deva și cel mai puțin în Zalău. Reșița este singurul municipiu dintre cele cinci analizate în care ponderea angajaților în comerț era mai mare în 2018 decât în 2008. În cazul sectorului serviciilor, cu excepția municipiului Sfântu Gheorghe, ponderea angajaților în totalul economiei locale a crescut în toate celelalte patru municipii, Reșița înregistrând cea mai mare creștere, respectiv 9,6%.

Tabelul 10: Modificarea structurii economiei locale și a gradului de diversificare în Reșița și alte municipii cu profil economic asemănător

Municipiul	Diferență ponderi sectoare 2018 - 2008				
	Industrie	Construcții	Comerț	Servicii	Indice Hachman
Reșița	-13.3%	-2.1%	4.3%	9.6%	0.00
Bistrița	1.7%	-3.9%	-3.4%	5.8%	-0.06
Deva	5.1%	-9.1%	-1.4%	4.1%	-0.08
Sfântu Gheorghe	1.2%	-3.7%	1.3%	-1.0%	-0.04
Zalău	-5.5%	-1.1%	-0.6%	6.1%	0.00
Medie	-2.2%	-4.0%	0.1%	4.9%	-0.04

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Analiza rezilienței economice la nivelul Zonei Metropolitane Reșița și Zonei Urbane Funcționale Reșița

Am încercat să evaluăm reziliența economică a municipiului Reșița și dintr-o perspectivă mai largă decât cea strictă a unității administrativ-teritoriale, și anume din perspectiva Zonei Metropolitane Reșița (ZM) și Zonei Urbane Funcționale (ZUF) Reșița. Extinderea analizei în acest fel poate oferi o perspectivă mai largă asupra rezilienței economice locale, dar mai ales, poate surprinde posibilele modificări structurale ale economiei la nivelul structurilor teritoriale asociative (zona metropolitană) sau funcționale (zona urbană funcțională). Astfel, s-ar putea ca în urma șocurilor, revenirea la o nouă stare de echilibru și la creștere economică să constea în schimbarea structurii economice teritoriale (asociative, funcționale) și nu doar a celei locale.

Reamintim că din ZM Reșița fac parte, pe lângă municipiul Reșița, orașul Bocșa și 11 comune: Brebu Nou, Buchin, Carașova, Dognecea, Ezeriș, Goruia, Ocna de Fier, Păltiniș, Târnova și Văliug. Din ZUF Reșița fac parte Municipiul Reșița și comunele: Brebu, Brebu Nou, Ezeriș, Târnova și Văliug.

La fel ca și în cazul analizei comparative a rezilienței în cinci municipii, și analiza rezilienței economice la nivelul ZM și ZUF Reșița a fost realizată cu ajutorul acelorași șase indicatori.

În cazul cifrei de afaceri/locuitor (termeni reali, an de bază 2006), orașul Bocșa a fost cel mai puternic afectat de criza economică, urmat de municipiul Reșița. Și în cazul comunelor din ZM sau din ZUF, majoritatea comunelor au fost afectate în privința cifrei de afaceri/locuitor, cu excepția comunelor Buchin și Brebu Nou. În comparație cu valoarea cifrei de afaceri din perioada de vârf a crizei economice (2009 – 2010), cea mai mare creștere a cifrei de afaceri/locuitor a înregistrat-o comuna Buchin (creștere exponențială), urmată de comuna Văliug, în timp ce în comuna Brebu Nou, cifra de afaceri/locuitor nu a depășit valorile din timpul crizei economice. Comparativ cu perioada dinaintea crizei economice, majoritatea UAT-urilor din ZM și ZUF au înregistrat valori mai mari ale cifrei de afaceri, cu precădere în Buchin și Văliug. Pe de altă parte, Reșița, orașul Bocșa și comunele Brebu Nou și Lupac nu au depășit valorile cifrei de afaceri/locuitor înregistrate înaintea crizei economice.

Tabelul 11: Reziliență economică - Cifra de afaceri/locuitor: Impact, Revenire, Performanță în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița

Cifra de afaceri / locuitor în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița											
UAT / An	2006	2008	2009	2010	2012	2016	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Resita	16.342	22.195	18.952	16.878	19.514	15.992	18.412	18.362	-2.540	472	-2.068
Comuna Brebu	2.806	2.392	664	895	7.160	2.267	2.250	3.005	-1.555	1.848	293
Comuna Brebu Nou	3.557	4.179	4.899	3.505	14.822	2.654	2.306	2.562	187	-1.768	-1.581
Comuna Buchin	33.583	51.158	50.957	127.114	81.569	297.330	339.514	382.782	45.031	272.113	317.144
Comuna Carașova	1.264	1.828	1.486	1.255	985	2.336	2.993	2.744	-335	1.498	1.163
Comuna Dognecea	1.247	1.902	1.308	806	800	1.811	1.635	2.318	-433	919	486
Comuna Ezeriș	916	1.057	1.018	850	2.206	5.234	4.579	6.305	-89	4.508	4.418
Comuna Goruia	146	349	250	165	494	477	921	1.518	-120	1.012	892
Comuna Lupac	258	1.296	77	321	116	561	532	968	-814	551	-262

Comuna Ocna de Fier	1.348	1.434	2.412	307	3.974	12.140	12.715	12.851	-727	11.423	10.696
Comuna Păltiniș	3.103	3.961	2.517	2.200	2.908	7.943	7.764	7.580	-1.399	5.314	3.915
Comuna Târnova	227	473	637	618	687	1.048	1.224	1,074	234	522	756
Comuna Văliug	5.818	3.852	3.094	3.271	4.828	36.309	43.424	53.719	-305	45.389	45.084
Oraș Bocșa	14.635	20.986	17.376	14.490	14.982	18.359	18.248	18.217	-4.322	2.300	-2.022
Medie	6.089	8.362	7.546	12.334	11.074	28.890	32.608	36.715	2.344	24.721	27.065
Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița											
Municipiul Reșița	16.342	22.195	18.952	16.878	19.514	15.992	18.412	18.362	-2.540	472	-2.068
ZM Reșița	6.342	8.821	8.076	13.214	11.376	30.938	34.944	39.308	2.644	26.481	29.125
Doar comunele din ZM Reșița	5.509	7.706	7.169	12.908	10.697	32.184	36.321	41.053	3.076	28.648	31.724
ZUF Reșița	4.945	5.691	4.877	4.836	8.203	10.584	12.032	14.171	-678	8.495	7.817
Doar comunele din ZUF Reșița	2.665	2.391	2.063	1.828	5.940	9.502	10.756	13.333	-305	10.099	9.794

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

* UAT-urile din ZUF sunt cele scrise cu litere îngroșate, cu precizarea că municipiul Reșița este atât parte din ZM, cât și din ZF.

Analiza separată pe ZM, respectiv ZUF, relevă că în timp ce la nivel de ZM, cifra de afaceri/locuitor nu a scăzut ca urmare a crizei economice, la nivel de ZUF, aceasta a scăzut. Explicația este dată de creșterea exponențială începând din 2010 a cifrei de afaceri/locuitor în comuna Buchin (ceea ce influențează valoarea medie a cifrei de afaceri din ZM), această comună neaflându-se și în ZUF. În ceea ce privește revenirea (comparație cu valorile din timpul crizei), ZM a crescut mai mult decât ZUF. Situația se repetă și în ceea ce privește comparația cu media valorilor cifrei de afaceri/locuitor dinaintea crizei, UAT-urile din ZM crescând mai mult decât cele din ZUF.

Productivitatea angajaților a fost și ea afectată de criza economică declanșată în 2008, însă impactul crizei diferă în funcție de UAT-uri, respectiv la nivel de ZM și ZUF. Dacă în cazul municipiului cifra de afaceri/angajat nu a scăzut ca urmare a crizei economice, la nivelul unei părți a comunelor din proximitate (fie a celor din ZM, fie a celor din ZUF), aceasta a scăzut. Cel mai afectată în privința productivității a fost comuna Brebu, urmată de Dognecea și Păltiniș, în timp ce comunele Târnova, Ezeriș, Goruia și municipiul Reșița nu au fost afectate de criză la nivelul acestui indicator. Din cauza impactului diferit al crizei economice, productivitatea angajaților în ZM Reșița și ZUF Reșița, spre deosebire de municipiul Reșița, a fost afectată de criza economică, însă, în timp ce ZUF Reșița se apropie ca trend mai mult de municipiu (reluându-și creșterea productivității încă din 2010), productivitatea în ZM Reșița continuă să scadă doi ani consecutivi (2009 și 2010), pentru a-și relua trendul oscilant crescător.

În ceea ce privește evoluția productivității angajaților în raport cu valorile din timpul crizei, comunele Văliug, Ocna de Fier și Dognecea sunt fruntașe, în timp ce comunele Lupac, Târnova și Buchin sunt pe ultimele locuri. Comuna Buchin, a înregistrat chiar o scădere a productivității angajaților în comparație cu perioada crizei, însă acest rezultat este cauzat de creșterea mare a numărului de angajați începând cu anul 2011, în comparație cu perioada de vârf a crizei (2009 – 2010).

Dacă în cazul cifrei de afaceri/locuitor, ZM Reșița este cea care și-a revenit mai bine după criză, în cazul productivității angajaților, ZUF este cea care a înregistrat cele mai mari creșteri în comparație cu valorile din timpul crizei.

Față de perioada dinaintea crizei economice, exceptând comuna Buchin, toate UAT-urile analizate au înregistrat o creștere a productivității angajaților, pe primele locuri situându-se comunele Văliug și Ocna de Fier, urmate de municipiul Reșița. Și în cazul comparației productivității angajaților din perioada recentă cu valorile dinaintea crizei, aceasta a crescut mai mult în ZUF Reșița decât în ZM Reșița.

Tabelul 12: Reziliență economică – Cifra de afaceri/angajat: Impact, Revenire, Performanță în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița

Cifra de afaceri / angajat în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița											
UAT / An	2006	2008	2009	2010	2012	2016	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Resita	90.432	100.821	100.823	120.718	140.802	132.529	158.466	164.594	12.187	50.759	62.946
Comuna Brebu	63.251	115.660	24.020	34.090	179.482	74.998	105.194	108.923	-49.307	78.003	28.697
Comuna Brebu Nou	41.234	62.681	74.846	67.351	158.803	158.200	86.203	108.694	14.537	26.350	40.887
Comuna Buchin	95.991	151.949	192.132	80.853	270.363	101.763	109.408	102.756	6.322	-30.410	-24.088
Comuna Carașova	70.860	64.421	59.317	64.274	54.104	60.462	75.139	84.044	-5.329	-17.796	12.467
Comuna Dognecea	49.567	82.763	2.762	68.295	67.461	92.724	101.343	158.319	-34.914	94.303	59.389
Comuna Ezeriș	32.140	40.721	48.036	55.742	53.137	78.576	74.049	90.066	14.159	30.169	44.327
Comuna Goruia	24.861	32.473	42.536	68.509	40.665	53.930	65.761	97.896	13.525	26.306	39.831
Comuna Lupac	27.702	53.661	42.536	42.231	31.465	45.305	40.491	63.724	-4.775	9.724	4.949
Comuna Ocna de Fier	38.992	65.018	59.376	46.746	89.718	172.816	153.425	173.124	-4.962	110.213	105.251
Comuna Păltiniș	119.602	137.277	112.698	94.601	95.341	154.638	147.099	149.651	-19.564	44.726	25.162
Comuna Târnova	27.644	84.540	95.304	91.511	91.485	109.532	106.239	83.797	27.522	1.610	29.132
Comuna Văliug	84.270	60.639	51.845	53.612	49.851	258.535	234.609	245.893	-390	187.522	187.132
Oraș Bocșa	93.264	135.407	147.839	131.367	136.469	153.535	158.536	179.596	10.105	29.463	39.567
Medie	61.415	84.859	75.291	72.850	104.225	117.682	115.426	129.363	-1.492	48.324	46.832
Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița											
Municipiul Reșița	90.432	100.821	100.823	120.718	140.802	132.529	158.466	164.594	12.187	50.759	62.946
ZM Reșița	61.274	82.490	79.235	75.831	98.436	120.965	116.213	130.935	2.186	46.041	48.227
Doar comunele din ZM Reșița	58.844	80.962	77.436	72.091	94.905	120.001	112.692	128.130	1.353	45.648	47.001
ZUF Reșița	56.495	77.510	65.812	70.504	112.260	135.395	127.460	133.661	3.118	62.402	65.520
Doar comunele din ZUF Reșița	49.708	72.848	58.810	60.461	106.552	135.968	121.259	127.475	1.304	64.731	66.035

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Analiza evoluției numărului de salariați/1000 de locuitori completează perspectiva asupra rezilienței economice a ZM și ZUF Reșița la criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008. Cu patru excepții (comunele Ezeriș, Târnova, Goruia și Ocna de Fier), numărul de salariați a scăzut în toate celelalte 10 UAT-uri în perioada 2009 – 2010. Numărul salariaților/1000 de locuitori a scăzut cel mai mult în comuna Buchin, urmată de comuna Văliug și orașul Bocșa. La nivelul ZM Reșița, numărul de salariați a scăzut mai mult în cazul celorlalte UAT-uri din ZM, decât în municipiul Reșița. În schimb, la nivelul ZUF Reșița, în special a celorlalte UAT-uri din ZUF, decât municipiul Reșița, scăderea numărului de salariați/1000 de locuitori a fost cea mai mică. O analiză mai detaliată asupra impactului crizei economice declanșate la sfârșitul anului 2008 asupra numărului de salariați/1000 de locuitori relevă însă faptul că în cazul municipiului Reșița, impactul negativ al crizei economice asupra acestui indicator s-a prelungit pe o perioadă mai lungă de timp (până în 2016), valorile cele mai mici ale numărului de salariați/1000 de locuitori înregistrându-se după 2010. Mai mult, în cazul UAT-urilor din ZUF Reșița, altele decât municipiul Reșița, cele mai mici valori ale numărului de salariați/1000 de locuitori s-au înregistrat în perioada recentă (2016 și 2017).

Tabelul 13: Reziliență economică – Salariați/1000 locuitori: Impact, Revenire, Performanță în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița

Salariați / 1000 locuitori în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița											
UAT / An	2006	2008	2009	2010	2012	2016	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Resita	283	303	288	262	260	278	288	285	-25,4	11,1	-14,3
Comuna Brebu	54	52	47	43	36	49	55	69	-26,3	16,8	-9,5
Comuna Brebu Nou	82	71	58	52	43	10	7	10	-35,5	-46,7	-82,2
Comuna Buchin	263	969	237	316	554	468	451	476	-718,3	186,4	-531,9
Comuna Carașova	32	44	41	39	63	45	49	46	-6,3	7,7	1,4
Comuna Dognecea	41	76	38	34	36	26	22	19	-21,8	-15,3	-37,1
Comuna Ezeriș	74	51	157	132	204	84	82	97	89,0	-55,0	34,0
Comuna Goruia	41	84	76	75	70	61	60	54	5,8	-18,4	-12,6
Comuna Lupac	29	29	30	29	49	23	24	29	-3,4	-3,0	-6,4
Comuna Ocna de Fier	31	42	52	39	85	29	41	55	4,1	2,1	6,2
Comuna Păltiniș	57	68	51	70	49	66	65	67	-11,2	5,4	-5,9
Comuna Târnova	38	52	61	47	36	17	18	18	12,2	-36,0	-23,8
Comuna Văliug	175	158	114	97	155	179	171	196	-56,8	77,8	21,0
Oraș Bocșa	144	189	155	110	108	165	173	168	-55,4	37,5	-17,9
Medie Generală	96	156	100	96	125	107	108	113	-60,7	12,2	-48,5
Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița											
Municipiul Reșița	283	303	288	262	260	278	288	285	-25,4	11,1	-14,3
ZM Reșița	99	164	105	100	132	112	112	117	-63,3	11,8	-51,5
Doar comunele din ZM Reșița	84	153	89	87	121	98	97	103	-66,5	11,9	-54,6
ZUF Reșița	118	114	121	106	122	103	104	112	-7,1	-5,3	-12,5
Doar comunele din ZUF Reșița	85	77	88	74	95	68	67	78	-3,5	-8,6	-12,1

Sursa: prelucrare proprie date INSSE

Ulterior crizei economice și în raport cu valorile din perioada de vârf a acesteia (2009 – 2010), numărul de salariați/1000 de locuitori a crescut cel mai mult în comunele Buchin, Văliug și orașul Bocșa. În același timp

însă, în comunele Ezeriș, Brebu Nou și Târnova numărul de salariați nu a depășit valorile din timpul crizei. De remarcat însă că, exceptând comuna Brebu Nou, în celelalte două comune, numărul de salariați nu scăzuse în perioada de vârf a crizei, înregistrând valori pozitive pe coloana privind impactul. Atât municipiul Reșița, cât și comunele din ZM Reșița, înregistrează în ultimii ani valori mai mari ale numărului de salariați decât în perioada de vârf a crizei economice, în schimb media UAT-urilor din ZUF, exceptând municipiul Reșița, nu depășește valoarea din timpul crizei, la această situație contribuind cu precădere comunele Brebu Nou și Târnova.

Comparativ cu valorile dinaintea crizei, nouă dintre cele paisprezece UAT-uri analizate, între care și municipiul Reșița nu au înregistrat în ultimii ani valori mai mari ale numărului de salariați/1000 de locuitori. Între UAT-urile care înregistrează un număr mai mare de salariați/1000 de locuitori decât înaintea crizei sunt comunele: Ezeriș, Văliug și Ocna de Fier. Analiza la nivelul ZM Reșița și ZUF Reșița relevă însă o situație îngrijorătoare: fie că vorbim de ZM Reșița, fie de ZUF Reșița, fie separat, de media UAT-urilor din aceste formațiuni cu excepția municipiului, numărul de salariați/1000 de locuitori este mai mic decât înaintea crizei economice.

În cazul numărului de întreprinderi existente la 1000 de locuitori, valorile cele mai mici s-au înregistrat (media tuturor celor 14 UAT-uri) în 2010, nouă din cele paisprezece UAT-uri, înregistrând o scădere a numărului de întreprinderi. Cele mai mari scăderi s-au înregistrat în comunele Brebu Nou, Brebu și Lupac, urmate de municipiul Reșița. Densitatea întreprinderilor a crescut cel mai mult în timpul crizei economice în comunele Văliug, Buchin și Păltiniș. Densitatea întreprinderilor a fost afectată mai puternic la nivelul ZUF Reșița, decât în cazul ZUM Reșița. Față de perioada de vârf a crizei economice, densitatea întreprinderilor a crescut cel mai mult în comunele Văliug, Goruia și Ocna de Fier, în timp ce în comunele Brebu Nou și Dognecea și orașul Bocșa, aceasta este mai mică decât în timpul crizei. În municipiul Reșița, densitatea întreprinderilor este în ultimii ani la nivelul celei din timpul crizei. La nivelul ZUF Reșița (unde a fost cel mai mult afectată), densitatea întreprinderilor a crescut mai mult decât la nivelul ZM Reșița.

Tabelul 14: Rezilienţă economică – Densitatea întreprinderilor: Impact, Revenire, Performanţă în Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa

Densitatea întreprinderi în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița												
UAT / An	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2016	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Resita	22,9	26,8	24,1	22,4	22,5	22,9	22,7	23,6	23,0	-2,5	0,0	-2,5
Comuna Brebu	10,2	12,6	9,2	5,9	9,5	14,2	11,2	16,3	16,4	-3,8	8,7	4,9
Comuna Brebu Nou	58,8	66,7	58,2	44,6	44,9	46,7	36,9	43,5	47,1	-10,6	-6,1	-16,7
Comuna Buchin	11,3	13,9	15,1	13,6	13,7	16,1	16,7	17,6	15,1	1,3	2,0	3,4
Comuna Carașova	7,7	11,2	10,3	9,8	10,1	10,2	13,8	13,8	12,6	-0,2	3,2	2,9
Comuna Dognecea	7,9	5,7	6,1	4,7	4,2	4,7	4,7	4,6	4,6	-0,6	-0,8	-1,4
Comuna Ezeriș	9,5	7,9	7,6	7,6	10,8	12,3	18,4	16,0	16,2	-1,5	8,5	7,0
Comuna Goruia	4,7	7,2	8,2	6,0	16,9	7,3	11,4	17,8	16,8	0,6	10,2	10,8
Comuna Lupac	5,4	9,0	2,5	5,8	5,5	5,5	7,5	7,9	8,4	-3,8	4,0	0,2
Comuna Ocna de Fier	7,4	7,8	7,9	6,6	10,6	10,7	17,9	16,6	16,8	-1,1	9,5	8,3
Comuna Păltiniș	4,8	6,8	7,2	8,4	8,9	9,6	12,2	11,8	10,2	1,2	3,2	4,4
Comuna Târnova	3,3	5,6	6,1	5,1	6,3	5,8	6,6	6,1	6,1	0,9	0,5	1,3
Comuna Văliug	23,0	22,4	21,9	26,2	29,8	39,0	45,5	48,8	49,4	2,8	25,1	27,9
Oraș Bocșa	13,9	15,9	14,6	13,0	13,6	12,9	12,8	13,3	13,1	-1,2	-0,6	-1,7

Medie	13,6	15,7	14,2	12,8	14,8	15,6	17,0	18,4	18,3	-1,3	4,8	3,5
Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa												
Municipiul Reşiţa	22,9	26,8	24,1	22,4	22,5	22,9	22,7	23,6	23,0	-2,5	0,0	-2,5
ZM Reşiţa	13,9	15,9	14,6	13,4	15,2	15,7	17,5	18,6	18,4	-1,1	4,5	3,4
Doar comunele din ZM Reşiţa	13,1	15,0	13,8	12,6	14,6	15,1	17,0	18,2	18,0	-1,0	4,9	3,9
ZUF Reşiţa	21,3	23,6	21,2	18,6	20,6	23,5	23,6	25,7	26,4	-2,4	6,1	3,7
Doar comunele din ZUF Reşiţa	21,0	23,0	20,6	17,9	20,3	23,6	23,7	26,1	27,0	-2,4	7,3	4,9

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Faţă de perioada pre-criză, densitatea întreprinderilor este mai mare în zece din cele 14 UAT-uri analizate, valori mai mici înregistrând comuna Brebu Nou, municipiul Reşiţa, oraşul Bocşa şi comuna Dognecea. În comunele Văliug, Goruia şi Ocna de Fier, densitatea întreprinderilor a crescut cel mai mult faţă de perioada dinaintea crizei economice. ZUF Reşiţa înregistrează valori mai ridicate ale densităţii întreprinderilor în comparaţie cu ZUM Reşiţa, raportat la valorile pre-criză.

Iniţiativa şi capacitatea antreprenorială a fost afectată diferenţiat de criza economică la nivelul celor paisprezece UAT-uri analizate. Aceasta a înregistrat scăderi doar în cazul a şase UAT-uri din cele paisprezece, cele mai mari scăderi fiind înregistrate de comuna Caraşova, municipiul Reşiţa şi comuna Lupac, în timp ce comunele Goruia, Brebu Nou şi Brebu au înregistrat valori mai mari ale numărului de întreprinderi nou înfiinţate în timpul crizei decât în perioada dinaintea acesteia. ZUF Reşiţa a fost mai puţin afectată de criza economică decât ZM Reşiţa din perspectiva iniţiativei şi capacităţii antreprenoriale.

Faţă de perioada de vârf a crizei economice, în majoritatea UAT-urilor analizate a crescut numărul de întreprinderi înfiinţate/1000 de locuitori, excepţie făcând comunele Goruia, Brebu Nou şi Ocna de Fier, primele două fiind comune în care capacitatea antreprenorială nici nu fusese afectată de criza economică (cu activitate economică redusă). Raportat la perioada de vârf a crizei, ZUF Reşiţa a înregistrat creşteri mai mari ale capacităţii antreprenoriale în comparaţie cu ZM Reşiţa.

Tabelul 15: Rezilienţă economică – Capacitatea antreprenorială: Impact, Revenire, Performanţă în Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa

Firme înfiinţate în Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa											
UAT / An	**2006**	**2008**	**2009**	**2010**	**2012**	**2016**	**2017**	**2018**	**Impact**	**Revenire**	**Performanţă**
Municipiul Resita	6,3	5,1	3,4	4,0	4,7	3,5	4,1	4,3	-1,7	0,5	-1,1
Comuna Brebu	3,7	3,6	5,9	7,6	16,0	5,2	12,0	9,5	4,0	4,0	8,0
Comuna Brebu Nou	11,8	7,8	10,9	7,4	0,0	13,4	6,7	3,4	5,8	-4,1	1,1
Comuna Buchin	3,9	5,7	3,3	2,3	6,6	4,9	7,8	7,3	-1,3	4,7	3,5
Comuna Caraşova	3,4	3,7	1,9	0,3	2,6	3,0	2,7	1,4	-2,3	0,9	-1,4
Comuna Dognecea	1,4	0,5	1,4	1,4	3,8	2,3	2,8	2,3	0,7	1,1	1,8
Comuna Ezeriş	7,9	2,4	5,3	1,5	1,5	3,8	3,1	4,6	-0,5	0,4	-0,1
Comuna Goruia	4,7	4,8	17,6	8,4	8,5	2,5	6,4	2,6	7,7	-8,6	-0,9
Comuna Lupac	3,9	3,6	2,2	2,2	2,2	1,9	3,8	1,1	-1,6	0,3	-1,3
Comuna Ocna de Fier	0,0	1,3	1,3	3,9	4,0	4,1	0,0	2,8	0,7	-1,2	-0,5
Comuna Păltiniş	4,4	1,6	1,6	3,2	4,4	6,5	1,2	6,5	0,4	1,5	1,9
Comuna Târnova	2,7	2,8	6,7	0,6	0,6	0,6	4,2	3,1	0,8	0,0	0,9

Comuna Văliug	3,5	4,7	3,7	5,0	13,8	10,4	9,0	6,5	-1,0	3,4	2,4
Oraş Bocşa	5,0	3,1	3,0	2,7	2,9	1,6	2,8	2,5	-0,9	-0,2	-1,1
Medie Generală	4,5	3,6	4,9	3,6	5,1	4,6	4,7	4,1	0,7	0,2	0,9
Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa											
Municipiul Reşiţa	6,3	5,1	3,4	4,0	4,7	3,5	4,1	4,3	-1,7	0,5	-1,1
ZM Reşiţa	4,5	3,6	4,8	3,3	4,3	4,5	4,2	3,7	0,5	-0,1	0,4
Doar comunele din ZM Reşiţa	4,4	3,5	4,9	3,2	4,2	4,6	4,2	3,7	0,7	-0,1	0,5
ZUF Reşiţa	7,3	5,5	6,7	6,3	6,9	7,4	7,6	5,7	2,5	0,1	2,7
Doar comunele din ZUF Reşiţa	5,9	4,3	6,5	4,4	6,4	6,7	7,0	5,4	1,7	0,7	2,5

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

Faţă de perioada dinaintea crizei economice, jumătate dintre UAT-uri înregistrau în ultimii ani valori mai mici ale numărului de întreprinderi nou-înfiinţate/1000 de locuitori, între acestea regăsindu-se comunele Caraşova şi Lupac, oraşul Bocşa şi municipiul Reşiţa. În acelaşi timp însă, numărul întreprinderilor nou-înfiinţate/1000 de locuitori a crescut cel mai mult în comunele Brebu, Buchin, Văliug şi Păltiniş. La fel ca în cazul densităţii antreprenoriale, faţă de perioada dinaintea crizei economice, capacitatea antreprenorială a crescut mai mult la nivelul ZUF Reşiţa, decât la nivelul ZM Reşiţa.

Locuinţele terminate/1000 de locuitor, aşa cum am precizat mai sus, este un indicator aparte, cu o evoluţie diferită în urma şocului economic. Din acest motiv, perioada pre-criză a fost calculată ca medie a valorilor din perioada 2008-2009, iar pentru perioada de criză a fost calculată media valorilor perioadei 2010 – 2011.

Dintre cele paisprezece UAT-uri, numărul locuinţelor terminate a scăzut în perioada 2010 – 2011 doar în patru: comunele Caraşova, Ocna de Fier şi Lupac şi municipiul Reşiţa. În aceeaşi perioadă, valoarea indicatorului a crescut în comunele Văliug, Ezeriş şi Păltiniş. Dacă la nivelul municipiului Reşiţa, numărul de locuinţe terminate /1000 de locuitori a scăzut în perioada 2010 – 2011, la nivelul ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa, indicatorul nu a scăzut în această perioadă. Mai mult, la nivelul ZUF Reşiţa, respectiv a comunelor din aceasta, a crescut. În ultimii ani (2017-2018), numărul de locuinţe terminate în cursul anului este mai mic faţă de perioada de declin (2010 – 2011 în cazul acestui indicator). Astfel, cu excepţia comunei Buchin, Dognecea, Brebu şi Ocna de Fier, numărul locuinţelor terminate/1000 de locuitori este mai mic decât în perioada 2010 – 2011, cele mai mici valori în raport cu perioada respectivă înregistrând-se în comuna Văliug, Lupac şi Păltiniş (prima şi ultima dintre aceste comune înregistrând însă valori mai mari pe fondul/în timpul crizei, decât înaintea acesteia). Mai puţin afectată de criza prin prisma acestui indicator, ZUF Reşiţa a înregistrat valori recente mai mici decât în perioada 2010 – 2011.

Tabelul 16: Rezilienţă economică – Locuinţe terminate/1000 de locuitori: Impact, Revenire, Performanţă în Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa

Locuinţe terminate în cursul anului / 1000 de locuitori în Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa											
UAT / An	**2006**	**2008**	**2009**	**2010**	**2012**	**2016**	**2017**	**2018**	**Impact**	**Revenire**	**Perfor manţă**
Municipiul Resita	0,1	0,6	0,6	0,3	0,3	0,1	0,1	0,0	-0,4	-0,1	-0,5
Comuna Brebu	0,0	0,0	1,7	1,7	0,0	0,0	0,9	1,7	0,4	0,0	0,5
Comuna Brebu Nou	3,9	0,0	7,3	3,7	10,0	3,4	3,3	3,4	0,1	-0,4	-0,3
Comuna Buchin	0,5	0,0	0,0	0,9	0,0	1,0	0,0	2,4	0,7	0,5	1,2

Comuna Caraşova	0,9	1,9	1,6	0,3	8,9	0,0	0,3	0,3	-1,2	-0,1	-1,4
Comuna Dognecea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,2	0,2
Comuna Ezeriş	0,0	0,0	0,0	2,3	6,1	0,0	2,3	1,5	2,3	-0,4	1,9
Comuna Goruia	0,0	0,0	1,2	2,4	0,0	1,3	0,0	1,3	0,6	-0,6	0,1
Comuna Lupac	1,8	1,8	3,3	2,2	1,1	0,4	0,0	0,8	-0,5	-1,6	-2,1
Comuna Ocna de Fier	2,5	0,0	2,6	1,3	1,3	0,0	0,0	1,4	-0,7	0,0	-0,6
Comuna Păltiniş	0,0	0,0	0,0	1,2	0,4	5,7	0,0	0,0	1,0	-1,0	0,0
Comuna Târnova	0,0	0,0	0,0	1,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	-0,6	0,0
Comuna Văliug	8,1	2,4	3,7	5,0	11,3	3,9	5,1	1,3	3,8	-3,6	0,2
Oraş Bocşa	0,0	0,4	0,3	0,6	0,7	0,3	0,4	0,4	0,2	-0,1	0,1
Medie Generală	1,3	0,5	1,6	1,6	3,0	1,1	0,9	1,1	0,5	-0,6	-0,1
Zona Metropolitană (ZM) Reşiţa şi Zona Urbană Funcţională (ZUF) Reşiţa											
Municipiul Reşiţa	0,1	0,6	0,6	0,3	0,3	0,1	0,1	0,0	-0,4	-0,1	-0,5
ZM Reşiţa	1,4	0,5	1,6	1,6	3,2	1,2	0,9	1,0	0,5	-0,6	-0,1
Doar comunele din ZM Reşiţa	1,5	0,5	1,7	1,8	3,4	1,3	1,0	1,1	0,6	-0,6	-0,1
ZUF Reşiţa	2,0	0,5	2,2	2,3	4,7	1,2	2,0	1,3	1,1	-0,8	0,3
Doar comunele din ZUF Reşiţa	2,4	0,5	2,5	2,8	5,6	1,5	2,3	1,6	1,4	-1,0	0,5

Sursa: prelucrare proprie date INSSE

Faţă de perioada dinaintea crizei economice, cinci din cele paisprezece UAT-uri înregistrează în ultimii ani valori mai mici ale numărului de locuinţe terminate/1000 de locuitori: comunele Lupac, Caraşova, Ocna de Fier şi Brebu Nou şi municipiul Reşiţa. În schimb, în comunele Ezeriş, Buchin şi Brebu, numărul locuinţelor terminate/1000 de locuitori este mai mare decât în perioada dinaintea crizei economice. ZUF Reşiţa, mai exact celelalte UAT-uri din aceasta (exceptând municipiul) a înregistrat valori mai mari ale acestui indicator faţă de perioada dinaintea crizei, în comparaţie cu ZM Reşiţa care, în medie, a înregistrat valori mai mici.

Evoluţia sectoarelor economice la nivelul ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa în perioada 2008 – 2018

La fel ca în cazul analizei comparative cu alte municipii reşedinţă de judeţ din România, am realizat analiza evoluţiei angajaţilor pe sectoare şi la nivelul ZUM Reşiţa şi ZUF Reşiţa. Aşadar, faţă de anul 2008 (ultimul an înaintea manifestării accentuate a crizei economice), în 2010 se produce deja o schimbare a structurii economiei, atât la nivelul municipiului Reşiţa, cât şi la nivelul ZM Reşiţa şi ZUF Reşiţa. Dacă în cazul municipiului Reşiţa, dar şi a comunelor din ZUF Reşiţa (media acestor comune) se constată o scădere a ponderii angajaţilor în industrie şi o creştere a angajaţilor în servicii, în cazul celorlalte UAT-uri din Zona Metropolitană, cu excepţia municipiului Reşiţa, se constată o creştere în medie a ponderii angajaţilor în industrie până la 76% şi o scădere a ponderii angajaţilor în servicii până la 4%. Această schimbare este cauzată de creşterea numărului de angajaţi în industrie în comuna Buchin (parte a ZM Reşiţa), de la 663 de angajaţi în Industria prelucrătoare în 2008, la 3291 de angajaţi în acest sector în 2010.

Tabelul 17 – Evoluţia ponderii angajaţilor pe sectoare economice în Zona Metropolitană Reşiţa şi Zona Funcţională Reşiţa în perioada 2008-2018

Evoluția ponderii angajaților pe sectoare economice în Zona Metropolitană (ZM) Reșița și Zona Urbană Funcțională (ZUF) Reșița în																
ZM/ZUF Reșița	2008				2010				2018				Creștere/declin 2008 - 2018			
	Ind.	Constr.	Comerț	Servicii	Ind.	Constr.	Comerț	Servicii	Ind.	Constr.	Comerț	Servicii	Ind.	Constr.	Comerț	Servicii
Municipiul Reșița	46,0%	12,6%	16,4%	18,9%	37,2%	10,3%	19,0%	24,3%	32,7%	10,4%	20,7%	28,5%	-13,3%	-2,1%	4,3%	9,6%
ZM Reșița	47,7%	11,7%	16,4%	17,0%	48,9%	7,9%	16,5%	18,2%	58,5%	5,8%	13,1%	16,9%	10,8%	-5,9%	-3,3%	-0,1%
ZM Reșița, cu excepția municipiului	56,5%	7,6%	16,7%	7,5%	75,6%	2,3%	10,8%	4,3%	82,9%	1,5%	6,0%	5,9%	26,5%	-6,2%	-10,7%	-1,6%
ZUF Reșița	45,8%	12,5%	16,5%	19,1%	37,1%	10,2%	19,0%	24,5%	32,4%	10,2%	20,3%	29,6%	-13,5%	-2,3%	3,9%	10,5%
ZUF Reșița, cu excepția municipiului	22,6%	0,7%	26,3%	40,9%	18,3%	0,8%	20,6%	37,3%	22,3%	3,1%	9,4%	61,8%	-0,4%	2,4%	-16,9%	20,9%

Sursa: prelucrare proprie date ONRC

În 2018 se poate constata o schimbare semnificativă a structurii economiei față de 2008, ponderea angajaților în industrie scăzând la nivelul municipiului Reșița (-13,3%) și ZUF Reșița (-13,9%), nu însă și la nivelul ZM Reșița. Explicația este dată de faptul că ZM Reșița intră și comuna Buchin, numărul angajaților în industria prelucrătoare fiind în 2018 de 7.752, practic de 12 ori mai mare decât în 2008. Valori semnificativ mai mari ale numărului de angajați în industria prelucrătoare mai înregistrau în 2018 în comparație cu 2008 comunele Ezeriș (de 3 ori mai mulți angajați) și Ocna de Fier (de 2,6 ori mai mulți angajați). În consecință, dacă excludem municipiul Reșița, la nivelul ZUF Reșița (care include comuna Ezeriș), scăderea numărului de angajați în industrie este redusă (4%). Situația e explicabilă prin natura datelor (companii locale active, iar agentul economic din Buchin cumulează valorile tuturor unităților de producție, localizate în alte zone din țară).

Revenind la ZM, dacă ne uităm la numărul total al angajaților în industria prelucrătoare în 2008 și în 2018, vom observa că acesta era de 12.002 în 2008 și 11.636 în 2018, ceea ce semnifică un număr cu doar 366 de angajați mai mic al angajaților în industria prelucrătoare. Așadar, dacă municipiul Reșița a înregistrat o scădere de 6.491 (de la 9.653 de angajați, la 3162, respectiv - 67,24%) a numărului de angajați în industria prelucrătoare, ZM Reșița a înregistrat o scădere de doar 366 de angajați, ceea ce este puțin, raportat la total (o scădere de doar 3,05%).

La nivelul ZM Reșița și ZUM Reșița, așa cum se poate observa, ponderea angajaților în comerț a scăzut, iar în cadrul acestora a crescut doar în cazul comunelor Ocna de Fier (de la 1, la 10 angajați) și în Lupac (de la 4, la 14 angajați).

În sectorul servicii, ponderea angajaților a crescut în municipiul Reșița și la nivelul ZUF Reșița. La nivelul ZM Reșița, ponderea angajaților în servicii a scăzut pe fondul creșterii foarte mari a numărului de angajați în industrie în comuna Buchin. Totuși, la nivelul tuturor celor paisprezece UAT-uri analizate se constată creșterea ponderii angajaților în sectorul *Hoteluri și restaurante* în comunele Brebu (de 5 ori), Văliug, Dognecea, Păltiniș și orașul Bocșa, *Transport și depozitare* în comunele Lupac (de 22 de ori) și Ocna de Fier, *Învățământ* în comuna Buchin (de 2,3 ori) și municipiul Reșița, *Activități profesionale, științifice și tehnice* în comuna Văliug (de 47,5 ori), orașul Bocșa și comuna Târnova, *Activități de spectacole, culturale și recreative* în municipiul Reșița.

Așadar, principalele schimbări care s-au produs sunt scăderea accentuată ponderii angajaților în industrie în municipiul Reșița, dar creșterea acestei ponderi în unele din comunele din ZM și ZUF, scăderea ponderii angajaților în construcții și comerț și creșterea ponderii angajaților în servicii, cu precădere în municipiul Reșița, dar mai ales a unor comune din ZUF Reșița.

În această parte a analizei am urmărit evaluarea rezilienței economice a Municipiului Reșița în perioada 2008 – 2018. Principalele concluzii ale analizei rezilienței sunt următoarele:

- Deși a fost mai puțin afectată de criza economică (în comparație cu economiile altor municipii), economia municipiului Reșița își revine foarte greu, nereușind să depășească valorile înregistrate înaintea crizei economice decât în cazul productivității angajaților. Criza economică a găsit Reșița în plin proces de restructurare industrială, având un rol de catalizator al proceselor de declin economic;
- ZUF Reșița este mai integrată și mai puternic interconectată cu municipiul Reșița, fiind semnificativ influențată de evoluția municipiului; această concluzie se bazează pe evoluția productivității angajaților, densității întreprinderilor, capacității antreprenoriale și locuințelor terminate.
- Dacă la nivelul municipiului Reșița, sectorul industrial a fost puternic afectat de criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008, (numărul angajaților companiilor locale active în acest sector fiind cu 67,24% mai mic în 2018), celelalte UAT-uri din ZM Reșița nu au urmat același trend, astfel că la nivelul Zonei metropolitane numărul angajaților în industria prelucrătoare era cu doar 3,05% mai mic în 2018, decât în 2008.

Analiza SWOT

Puncte tari	**Puncte slabe**
- Tradiția sectorului industrial; - Creșteri ale valorilor cifrei de afaceri și ale profiturilor firmelor locale în perioada post-2011; - Unii indicatori au valori superioare anului 2008, ceea ce indică o eficientizare a muncii (creșterea productivității angajaților); - Existența unor insule de competitivitate economică; - Capacitate administrativă ridicată de absorbție a finanțărilor nerambursabile și de implementare de proiecte cu finanțare europeană;	- Nivel redus al veniturilor populației – veniturile salariale se situează sub media națională, atât la nivel general, cât și la nivelul sectoarelor; - Zonă cu PIB/locuitor scăzut (deși rata de creștere este una ridicată); - Conectivitate a culoarelor de transport pan-europene, infrastructura de transport este încă inadecvată nevoilor; - Declin economic pronunțat în perioada anterioară anilor 2011, ce afectează economia pe termen lung; - Declinul industrial a fost dublat de cel al sectorului serviciilor - au fost afectate și firmele mici (10-49 angajați), dar mai ales firmele mijlocii (50-229 angajați); - Economia bazată pe cunoaștere are o pondere redusă în totalul economiei; capacitatea inexistentă de R&D(cercetare-dezvoltare); - Scădere abruptă a resurselor de muncă disponibile; - Capacitate redusă de bounce back (termen specific lipsei de reziliență) din cauza unui nivel redus de diversificare a economiei locale;
Oportunități	**Amenințări**

- Potențialul de polarizare zonal trebuie valorificat prin funcționalizarea zonei de influență urbană; - Oportunități de finanțare externă pentru proiectele de dezvoltare cu impact în economia municipiului – valorificarea transformărilor la nivel de management al fondurilor de dezvoltare regională prin transferarea deciziei de alocare la nivel regional;	- Efectele crizei economice actuale și un nivel foarte ridicat de incertitudine privind evoluțiile ulterioare; - Concentrarea unui număr ridicat de angajați în sectorul industrial și arii specializate a căror competitivitate este amenințată de economiile asiatice (industrie metalurgică, textile); - Dependența agenților economici mari de condițiile unor piețe externe ori de tip monopson; - Potențialul ridicat de polarizare al municipiului Timișoara și nivelul ridicat de trai al locuitorilor ariei - poate fi transformat în oportunitate și valorificat printr-o poziționare inteligentă a economiei locale;

Concluzii și perspective strategice privind reziliența economică a municipiului Reșița

- Municipalitatea are o capacitate ridicată de atragere de finanțări europene și implementare de proiecte. Această sursă de avantaj competitiv (capacitatea administrativă) trebuie protejată; ea poate fi utilizată drept catalizator în dezvoltarea economică a comunității, atât a Reșiței, cât și a zonelor adiacente. În acest sens Zona Metropolitană trebuie funcționalizată, iar expertiza administrativă trebuie exportată. Datorită dimensiunii sub-optimale a multor UAT-uri cu care Reșița are conexiuni economice, comunitățile mici nu sunt capabile să atragă finanțări/ implementeze proiecte. O strategie de cooperare orizontală prin partajarea de responsabilități sau furnizarea de servicii partajate trebuie implementat;
- Baza de impozitare locală nu este una care să acopere necesitățile secțiunii de dezvoltare a bugetului local. Din acest motiv e necesară o atitudine precaută în ceea ce privește evoluția cheltuielilor de personal ale autorităților publice. Motivarea financiară a personalului este o componentă importantă a performanței, dar această nevoie trebuie corelată cu nivelul de vulnerabilitate al unui buget local în care gradul de rigiditate al cheltuielilor este ridicat;
- Dezvoltarea unei strategii de creștere a veniturilor recurente ale bugetului este necesară. Bugetul local a fost supus unor presiuni importante odată cu pandemia (creștere a cheltuielilor în contextul scăderii unor categorii de venituri). Strategia va avea ca efecte reducerea gradului de dependență față de bugetul central;
- Capacitatea de atragere de finanțări poate fi direcționată către proiecte generatoare de venituri pe termen scurt și mediu în comunitate; de asemenea politica bugetară trebuie să fie prudentă din perspectiva cheltuielilor de operare și mentenanță ale asset-urilor create odată cu implementarea proiectelor;
- Utilizarea inteligentă a instrumentelor datoriei publice (exclusiv pentru acoperirea nevoilor de cash-flow în cazul investițiilor publice);
- Economia locală se confruntă cu un set de probleme sistemice: dezindustrializare și resurse de muncă în scădere (-17% în aproape 12 ani la nivel județean), venituri salariale reduse în ariile cu concentrare mare de salariați precum Industrie, comerț, transport, HoReCa (ceea ce e problematic în special în zonele de tradiție, care anterior dezindustrializării erau caracterizate de niveluri ridicate ale veniturilor), lipsa de competitivitate observabilă și în valorile reduse ale exporturilor;

- Evoluții recente arată pierdere de competitivitate și în zona serviciilor intensive în cunoaștere, iar sectorul întreprinderilor mijlocii, care ar trebui să suplinească imobilitatea industriei prelucrătoare mari, care este de asemenea în declin;
- Multiple modele teoretice spun ca dezvoltarea economică locală (variabilă dependentă) este influențată de variabile cvasi-independente precum resursele comunității și condițiile de piață, dar și de un set de variabile intervenționale precum acțiunile instituțiilor, leadershipul comunitar, antreprenoriatul etc. Administrația locală și-a asumat rolul de leader, el trebuie completat cu acțiuni de catalizare a nivelului participării comunității, care să creeze și efervescență economică;
- Diversificarea economiei s-a realizat, până la acest moment, pe seama declinului economiei ca întreg și a dezindustrializării. Inițiative comunitare trebuie să ofere baze solide acestui proces, iar acesta să devină unul bazat pe creștere. Politica în domeniul investițiilor în educație realizate din bugetul local trebuie dublată de inițiative complementare, venite din partea mediului de business;
- Strategia în domeniul antreprenoriatului poate avea două componente: una implementată prin intermediul sistemului educațional și alta bazată pe crearea de oportunități pentru membrii comunității;.
- Conectarea economiei locale de zona adiacentă și exploatarea potențialului din domeniul turistic, alături de protejarea tradiției industriale în mod inovativ trebuie să completeze modelul actual de creștere bazat pe investiții publice finanțate din fonduri europene. Din acest motiv, proiectul de regenerare urbană din zona Mociur (CEETRUS) este unul vital pentru viitorul economiei locale.

Reșița: Profilul strategic

Context strategic

Pentru prima oară după 1989 comunitățile urbane medii și mici au o oportunitate reală de dezvoltare bazată pe 3 factori importanți: supraîncărcarea orașelor mari, dezvoltarea infrastructurii de transport (mobilității) și accesul la fonduri europene. Existența acestei oportunități nu este o garanție a succesului: și în această competiție vor fi câștigători și participanți. Tradiționalul flux pe baza căruia orașele mici și mijlocii au pierdut în ultimii 30 de ani resurse și energie în favoarea polilor de dezvoltare poate deveni acum o autostradă cu două sensuri, ce oferă câștiguri în ambele direcții.

Trebuie sa înțelegem necesitatea dezvoltării unei noi paradigme strategice pentru Reșița, a unui nou profil strategic, a unui nou mod de a înțelege orașul și dezvoltarea sa viitoare. Această paradigmă nu este total ruptă de vechea identitate industrială, dar aduce noi elemente relevante. Pentru a avea succes în viitor trebuie sa înțelegem aceasta nouă paradigmă și să depășim modelul tradițional de percepere și dezvoltare a orașului. Atunci când Reșița va avea cristalizată această nouă paradigmă, reprezentările ei tactice și operaționale, va avea posibilitatea să o promoveze pe diferite paliere, să concentreze energiile comunității înspre o zonă de interes comun și să reprezinte un competitor serios pe piața (dificilă) a comunităților locale active. În lipsa ei, orașul poate continua să funcționeze la nivel operațional, dar nu va fi niciodată un jucător în prima ligă a comunităților performante din România și Europa de Est.

Înțelegerea perspectivei strategice trebuie făcută într-o zonă care depășește granițele administrative ale municipiului: Banatul montan, conexiuni cu urbanul mare, conexiunea cu comunitățile metropolitane și județene (de aici importanța cooperării cu administrația județeană).

Este foarte important să definim nu doar ce trebuie să facă Reșița în viitor, ci și ce nu trebuie să facă:

- Să nu se extindă necontrolat și irațional, ci să păstreze un model de dezvoltare armonios care să îmbine prosperitatea, calitatea vieții și grija pentru comunitate;
- Să nu accepte compromisul și să definească un model de dezvoltare locală bazat pe calitate totală (la nivel de planificare urbană, capacitate administrativă, cooperare etc);
- Să nu divizeze eforturile locale prin conflict, ci să stimuleze cooperarea, participarea și construcția unor ecosisteme funcționale în zonele relevante;
- Să nu urmărească obiective vagi și exagerate și să înțeleagă importanța pașilor mici și a unei abordări incrementale;
- Să nu își piardă specificul local, istoria și tradițiile care îi dau un caracter distinct. Reșița a fost istoric un oraș pionier în multe domenii, iar această caracteristică de inovație nu trebuie uitată;
- Să nu scadă ritmul procesului de schimbare și să nu piardă oportunități majore care nu vor reveni.

Concept strategic

(concept ce definește concentrat esența dezvoltării strategice)

Conceptul strategic pentru Reșița este Dezvoltarea Armonioasă, ce trebuie sa găsească un echilibru între diferiții factori relevanți pentru viitorul municipiului:

- Nevoia de dezvoltare rapidă și dorința de limitare rațională a creșterii orașului (evitarea greșelilor făcute de multe comunități locale din România prin extinderea masivă a intravilanului, fără a avea capacitatea de a asigura infrastructura necesară; ideea construcției unui „oraș boutique", capabil să ofere prosperitate păstrând dimensiuni manageriabile și plăcute).
- Nevoia dezvoltării unei economii diversificate/sofisticate și dorința de a nu pierde tradiția industrială existentă. Această transformare a economiei ar trebui să se orienteze puternic spre viitor (economie a cunoașterii + economie sustenabilă/economie verde) și să aibă în vedere componenta de reziliență.
- Nevoia de stimulare a unor noi motoare de dezvoltare locală (economie bazată pe cunoaștere, antreprenoriat, tineret, atragere de resursa umană educată) și necesitatea integrării membrilor comunității lipsiți de posibilități materiale sau de oportunități, a persoanelor defavorizate și a celor mai puțin norocoși.
- Nevoia unei regenerări urbane care să păstreze conexiunea cu istoria orașului și tradițiile sale, acest demers trebuie să se sprijine pe capitalul material (și cultural) existent, să se conecteze cu identitatea (puternică) a orașului, să valorifice patrimoniul specific existent (urban, cultural, identitar) și să reprezinte o parte integrantă din procesul de dezvoltare armonioasă.

Pericole strategice

(probleme care, lăsate nerezolvate, vor afecta strategic capacitatea de dezvoltare a orașului):

- Plecarea tineretului/populației educate, ceea ce afectează masiv șansele orașului de dezvoltare a unei vitalități urbane necesare.
- Lipsa unei baze economice diversificate, corelată cu prăbușirea bazei industriale tradiționale.
- Lipsa investițiilor capabile să aducă resursele private necesare unei dezvoltări viitoare.
- Carențe la nivelul indicatorilor de calitate a vieții, ce pot descuraja menținerea/atragerea resursei umane educate.
- Existența unei depresii comunitare care poate afecta percepția și angajamentul populației față de capacitatea orașului de a se reinventa.
- Probleme în cooperarea locală, ce pot afecta forța comunității în acest efort de proporții de renașterea a orașului.

Surse de avantaj competitiv

(elemente care pot oferi avantaj în fața altor comunități care pot reprezenta concurenți relevanți):

- Poziționarea geografică într-o zona care oferă oportunități majore pentru construcția unui oraș verde, a unei componente turistice atractive și a unei conectivități naționale și internaționale crescute.
- Capacitatea administrativă crescută, capabilă sa coreleze nivelul strategic cu cel tactic și operațional și să atragă energii și resurse din afara comunității.
- Caracterul universitar al orașului, care poate da un avantaj major în dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere la nivel local.
- Înțelegerea importanței educației în dezvoltarea viitoare a comunității (prin investiții și implicare în calitatea procesului educațional).
- Posibilitatea conectării tradiției industriale cu un plan major și integrat de regenerare urbană, care să ofere municipiului caracteristici pe care nici un municipiu competitor nu le deține.
- Dorința comunității de a depăși perioada de criza și de a reconstrui un oraș prosper.
- Existența unui patrimoniu socio-cultural bogat, specific și distinct, care oferă o identitate puternică orașului. Acest potențial trebuie integrat/reinventat/reinterpretat în contextul provocărilor sec. 21 (sustenabilitate, reziliență, calitate a vieții) și poate reprezenta un factor de diferențiere în relație cu potențialii competitori

Viziune

Reșița va fi un oraș prosper, deschis și verde, ce promovează un proces amplu și creativ de regenerare urbană, bazat pe participare și implicare a comunității, cu o economie locală diversificată, rezilientă, ce oferă un nivel crescut de calitate a vieții și o vitalitate urbană superioară.

Factori strategici cheie

(factori care vor influența pe termen lung și structural evoluția comunității).

Regenerare urbană

Viitorul orașului nu poate fi gândit în afara unui nou concept major de regenerare urbană și a unor acțiuni coerente în aceasta zonă:

- Caracteristicile industriale ale orașului (zone industriale ieșite din uz, combinarea zonelor de locuit cu aceste zone industriale, existența unor spații post-industriale largi în interiorul orașului) indică faptul că *regenerarea urbană reprezintă un factor strategic cheie* esențial pentru o proiecție pozitivă de viitor. Acest element specific trebuie să reprezinte un factor diferențiator de avantaj competitiv în dezvoltarea orașului
- Regenerarea urbană trebuie legată de o *abordare pro activă în zona culturii și a industriilor creative* și integrată în noua paradigmă de dezvoltare a orașului (dezvoltare armonioasă/sustenabilă)

- Reşiţa nu este un oraş „cinematografic", un resort de schi pitoresc şi cochet, ci *un oraş industrial care trebuie să utilizeze aceasta caracteristică în mod inteligent* şi să se folosească istoria sa industrială pe scară largă. Identitatea oraşului este strâns legată de acest element şi se reflectă în mentalul colectiv.
- Este foarte important că există deja un proiect pilot major de regenerare urbană (CEETRUS), care poate fi un prim pas şi un *exemplu de bună practică important* în aceasta zonă. Succesul proiectului poate crea un efect de emulaţie şi " positive spill-over" asupra comunităţii.
- Primăria trebuie să fie principalul actor care defineşte din punct de vedere strategic viziunea legată de cum ar trebui re-dezvoltate fostele terenuri industriale de mare întindere din Reşiţa. Chiar dacă primăria este actorul principal, stabilirea viziunii *trebuie făcută în mod participativ*, prin integrarea comunităţii, dar şi a posibililor investitori/dezvoltatori de anvergură (stakeholderi), care exprimă interes în a se implica. Viziunea privind regenerarea urbană trebuie corelată cu strategia de dezvoltare a oraşului şi cu brandul.
- Regenerarea urbană la nivelul oraşelor din Europa care sunt folosite ca exemple de succes este de obicei gestionată de o entitate în afara primăriei, dar care lucrează în strânsă cooperare cu aceasta; uneori este o companie municipală creată de oraş. Acest lucru poate să nu fie fezabil la Reşiţa sau în România în general, dar *este oricum nevoie de o structură distinctă* care să gestioneze acest proces.
- Pentru Reşiţa, cel puţin până în prezent, se conturează ideea de *a lega regenerarea urbană de direcţia strategică mai largă care vizează încurajarea turismului de aventură*; oraşul ca punct de plecare spre alte zone turistice din judeţ, Reşiţa având rolul de a oferi posibilităţi de agrement conexe; o comunitate care sprijină evenimente culturale diverse, organizate în spaţii inedite, care valorifică tradiţia industrială a oraşului.
- Pentru că vorbim de terenuri întinse care necesită regenerare, accentul ar trebui să cadă nu doar punctual pe proiecte izolate, pe reabilitarea sau transformarea unor clădiri izolate, ci si *pe re-dezvoltarea integrată a unor parcele mari*. Construcţiile sau structurile existente ar trebui integrate aşa cum sunt sau cu minime modificări în procesul de regenerare.
- La nivel micro pot fi folosite *proiecte punctuale care vizează reutilizarea temporară a patrimoniului industrial*. În cadrul acestora poate fi implicată comunitatea şi se pot stimula idei dificil de replicat la scară macro. În astfel de proiecte se pot pilota idei inovative, pot fi implicaţi cetăţenii în proiecte de co-creare, sau se pot acorda micro-granturi pentru inovare comunitară.
- Procesul de regenerare urbană *trebuie realizat în co-participare cu stakeholderii comunitari* - Primăria are nevoie de susţinere şi deschidere pentru realizarea acestei transformări - integrarea actorilor co-interesaţi de la nivelul comunităţii (societate civilă, sectorul privat, actori instituţionali locali) într-un mecanism instituţional de "co-guvernare/co-administrare", va produce un efect de "buy-in" şi acceptare/participare la proces. În plus, Primăria va fi nevoită să îşi concentreze eforturile asupra proiectelor de anvergură cu caracter strategic - procesul de dezvoltare presupune un efort tot mai amplu de coordonare şi integrare - de aceea, crearea unor mecanisme instituţionale de co-implementare va degreva instituţia de responsabilităţi şi eforturi care pot produce "supra-încărcare" ("overload") şi încetini dezvoltarea.

Calitatea Vieţii

Este esenţial ca Reşiţa sa investească masiv în creşterea indicatorilor de calitate a vieţii. Noul profil strategic, care presupune dezvoltarea unui oraş inteligent, cu vitalitate urbană ridicată, economie diversă şi prosper, *este direct legat de capacitatea de a reţine/atrage resursa umană de calitate/educată*, iar acest lucru este imposibil în lipsa acestei evoluţii pozitive. Reşiţa nu trebuie doar să dezvolte aceşti indicatori, *ci şi să puncteze în acest domeniu mult peste alte oraşe din acelaşi grup strategic*, dacă îşi doreşte să câştige bătălia pentru

resurse umane care se dă între comunitățile performante. Acești indicatori sunt diverși, de la calitatea sistemului educațional local, la calitatea locuirii, accesul la servicii publice de calitate, la evenimente, infrastructura locală, mediu antreprenorial stimulativ, transformare digitală, spații de relaxare, calitatea factorilor de mediu, etc.

Atunci când vorbim de resursa umană de calitate, trebuie sa înțelegem că ar trebui vizate 3 zone distincte:

- Oamenii din comunitate care trebuie convinși să nu plece sau să revină;
- Oameni din afara comunității care pot fi convinși să se mute aici;
- Oameni din afara comunității care pot aduce un flux de energie și creativitate prin diferite activități derulate aici (chiar dacă nu locuiesc în oraș): business, activități culturale, evenimente, etc.

Calitatea ridicată a vieții este esențială pentru integrarea celor trei elemente (retenție, atracție, diversificare resursă umană) și permite inițierea unui proces "virtuos" auto-sustenabil - creșterea semnificativă a acestor indicatori reține resursa umană de calitate în oraș, atrage resursă umană de calitate din exterior (care caută oportunități alternative de dezvoltare în afara urbanului mare) și oferă un mix atractiv pentru potențiali investitori din afara comunității.

Alături de serviciile de calitate și mediul urban atractiv, calitatea ridicată a vieții reprezintă posibilitatea locuitorilor de a se bucura de oportunitățile oferite de oraș (economice, sociale, culturale). Un element esențial în transformarea orașului va fi valorificarea potențialului cultural existent și oferirea de oportunități cât mai diverse care să răspundă unei resurse umane educate, diverse demografic, mobile.

Economie locală diversificată

Dezvoltarea economică diversificată reprezintă un alt factor strategic relevant fără de care este greu să imaginăm un viitor pozitiv. Ea trebuie să combine:

- *O cristalizare a zonelor economiei bazate pe cunoaștere prioritare* pentru oraș: ITC, R&D, cultura și industrii creative, servicii, etc.;
- *O industrie* (construită pe baza tradițională a orașului) *mai suplă, tehnologizată*, cu productivitate mare, ce oferă venituri corecte resursei umane care activează aici și aduce valoare adăugată pe termen lung comunității;
- *O zona antreprenorială în dezvoltare*, capabilă să ofere orașului un avantaj competitiv semnificativ și să atragă/rețină resursa umană de calitate. Antreprenoriatul poate fi stimulat atât prin proiecte specifice în această zonă, cât și prin dezvoltarea altor zone economice care să furnizeze oportunități și acces la resurse financiare. Investițiile în educație sunt esențiale și în acest domeniu;
- *Un mediu prietenos (oraș atrăgător), stimulativ, receptiv, oferit celor care aleg să investească în oraș* (administrație deschisă, servicii publice de calitate superioară, disponibilitate de cooperare). Acest gen de mediu poate deveni sursă de avantaj competitiv în contextul românesc în care diverse autorități publice sunt prea puțin interesate de calitatea mediului local de business;
- *O zonă turistică dinamică*, capabilă nu doar sa aducă turiști în zonă, dar și să atragă atenția asupra unui oraș cu caracteristici deosebite;
- *Dezvoltarea ariei culturale și a industriilor creative*, în strânsă legătură cu noul concept de regenerare urbană;
- Dezvoltarea unui *sector de business mic și mijlociu local* activ, legat organic de comunitate, capabil să contribuie la vitalitatea pe termen lung a orașului.
- Transformare și diversificarea economiei locale trebuie realizată pornind de la două elemente cheie – (1) tranziția spre *o economie verde* care să fie integrată în noua paradigmă de dezvoltare a orașului - o astfel de orientare spre viitor reprezintă o acțiune pro-activă, de anticipare pe termen lung, a

direcției generale de dezvoltare, o tranziție spre o economie cu emisii zero va pune Reșița într-o poziție competitivă și va crea o bază economică rezilientă (element care lipsește în prezent); (2) *integrarea eforturilor în conceptul mai amplu de dezvoltare armonioasă* - Reșița trebuie să aleagă inteligent înspre ce zone își canalizează eforturile, acțiunile trebuie ghidate și integrate în viziunea de viitor și paradigma de dezvoltare adoptată, pentru e evita disiparea și minimalizarea impactului pe termen lung.

Turismul reprezintă, în mod evident, o oportunitate strategică evidentă. El se referă la:

- Turismul zonal legat de ceea ce oferă zona Banatului Montan în diferite anotimpuri. Corelarea strategiilor orașului cu cele ale județului și a altor comunități relevante este importantă. Un oraș cu o identitate atrăgătoare poate integra foarte bine oferta existentă în proximitatea sa;
- Turismul urban care se poate conecta cu noul concept de regenerare urbană, ideea unui oraș muzeu industrial, în care fostele zone industriale/platformele industriale sunt reconvertite în spații diverse (culturale, cu uz economic, de evenimente, sportive, de aventură, de turism de familie, de conferință, de expoziții, etc). Reinventarea platformelor industriale este un factor cheie pentru acest domeniu iar turismul industrial este evident o alegere care trebuie analizata foarte serios și utilizată la maxim;
- Conectarea turismului urban cu cel zonal este esențială în ceea ce privește dezvoltarea unor programe integrate, de la pachete turistice la transport și oferte complementare. Integrarea acestor zone poate aduce avantaj competitiv.
- Reșița ca un hub al turismului local de aventură – valorificarea potențialului turistic existent (extra-urban) combinat cu valorificarea patrimoniului industrial și cultural existent (intra-urban), alături de un nivel ridicat de calitate a vieții poate transforma orașul într-un hub local și regional pentru o paletă largă de activități - diversitatea opțiunilor dublată de calitatea vieții va lărgi paleta de public potențial interesat

Direcții strategice de dezvoltare:

Fiecare factor strategic cheie are, în mod evident, câteva direcții de dezvoltare strategică importante, precizate deja anterior. Pe lângă acestea, există și alte direcții esențiale:

- *Dezvoltarea unui oraș deschis (Open City)*, gata să aprecieze resursele venite din afară și să ofere un context de dezvoltare pozitiv, este importantă și poate fi o sursă de avantaj competitiv. Dacă cineva are o idee sau o inițiativă nouă/inovativă/ creativă, ar fi Reșița orașul în care are șanse mari să o implementeze? Reșița poate deveni, spre exemplu, un spațiu deschis pentru pilotarea unor soluții de digitalizare de către diverse companii interesate (cu o atenție deosebită acordată interconectării acestor soluții), un laborator de transformare digitală care poate stimula dezvoltarea sectorului ITC în oraș.
- *Transformarea digitală* a societății va afecta și comunitatea reșițeană pe termen mediu. Multe din direcțiile de dezvoltare detaliate aici se bazează sau pot fi facilitate de o infrastructură digitală bine dezvoltată și de oameni cu competențe digitale peste medie. Administrația locală poate continua să joace un rol de deschizător de drumuri, prin continuarea proiectelor de investiții în educație și sprijinirea mediului universitar, digitalizarea și simplificarea interacțiunii dintre cetățeni, companii și instituțiile publice (digitalizare văzută ca esențială de resursa umană de bună calitate pe care se va baza creșterea comunității în viitor), creșterea numărului și calității serviciilor digitale oferite și inițierea sau susținerea unor inițiative menite să creeze un ecosistem de inovare, nu doar digitală, în

Reșița (care ar include și spații dedicate, incubatoare sau acceleratoare, suport pentru proiecte pilot, îmbunătățirea infrastructurii de conectivitate, etc.).

- Orașul performant este orașul care deține și generează *vitalitate urbană*. Ea poate fi dezvoltată prin indicatori specifici: tineret, prosperitate, participare, asociativitate, cultură, conectare, evenimente, resursă umană educată, business local, administrație publică activă și performantă. Acești indicatori trebuie monitorizați și stimulați în permanență. Reșița are în acest moment scoruri bune la unii indicatori (administrație, evenimente), dar are și zone vulnerabile (precum asociativitatea sau soliditatea business-ului local).
- *Colaborarea cu zona metropolitană și mai ales cu comunitățile cu care există o legătură organică* evidentă este esențială și trebuie gândită funcțional, pentru a elimina greșelile făcute aici în România (legături formale, nefuncționale, lipsa stimulentelor de participare, deficit de cooperare, etc). Colaborarea și integrarea planurilor strategice cu cele ale Consiliului Județean reprezintă nu doar o necesitate, ci și o posibilă sursă de avantaj competitiv.
- *Conectivitatea și conectarea cu zone urbane mari* este importantă. Conectarea națională și internațională a orașului este vitală pentru construcția unei noi paradigme de dezvoltare. În ceea ce privește conectarea cu urbanul mare, primul oraș relevant este Timișoara, dar această relaționare trebuie să vizeze un areal mult mai mare. Noile caracteristici ale economiei și digitalizarea pot aduce comunitățile aproape în multe feluri. Este de semnalat aici un pericol semnificativ: conectarea cu aceste comunități (precum proiectul de legare prin infrastructura de transport cu Timișoara), în lipsa unui profil strategic clar, promovat coerent de primărie și comunitate, poate duce la o pierdere și mai mare de resurse (în principal resursă umană).
- *Construcția unui plan de marketing* la nivelul comunității este esențială pentru promovarea noii paradigme/noului profil strategic și pentru comunicarea unei identități comunitare atractive. Identitatea și brandul orașului trebuie să pornească de la capitalul existent și să îl integreze în noua paradigmă de dezvoltare
- Pentru noul profil strategic *participarea* este esențială; ea trebuie să treacă dincolo de reglementări legale impuse și de evenimente punctuale și să devină o caracteristică structurală a orașului: dezvoltarea strategică nu este dependentă doar de acțiunile administrației, ci și de capacitatea de a construi parteneriate permanente și de impact cu comunitatea. Mecanismele avute la dispoziție sunt multiple: bugetarea participativă, centre de participare urbană, grupuri de lucru permanente pe zone comunitare importante, parteneriate pe proiecte specifice, etc. Asumarea rolului de facilitator și integrator al administrației publice locale reprezintă un factor cheie.
- *Capacitatea administrativă* reprezintă în mod evident un avantaj competitiv pentru Reșița; ea trebuie permanent analizată, dezvoltată și îmbunătățită pentru a păstra și în viitor aceste avantaj. Investițiile permanente în capacitățile organizaționale ale administrației locale sunt esențiale.
- *Construcția educației de calitate* la toate nivelurile reprezintă un element important pentru viitorul comunității. Ea trebuie legată însă de factori diverși, care să mențină tinerii educați conectați cu orașul. În caz contrar, ea va genera costuri/eforturi locale masive, dar va furniza o resursă umană de calitate înaltă altor comunități urbane din România sau din străinătate.
- *Caracterul universitar* al orașului trebuie menținut și dezvoltat, în directă corelare cu zonele strategice cheie identificate. Specializările universitare trebuie sa fie permanent relaționate cu prioritățile strategice ale orașului. Pentru o comunitate urbană inteligentă, existența unei universități de calitate este un atribut esențial.
- *Caracteristicile multiculturale* ale comunității sunt relevante pentru viitor și trebuie dezvoltate.
- Componenta de *oraș verde, sănătos, cu un mediu lipsit de poluare*, conectat cu zonele montane disponibile în apropiere are un potențial semnificativ pentru viitor.

- Asamblarea unor pachete de proiecte operaționale plasate pe două categorii: un *grup core* (proiecte esențiale fără de care succesul orașului nu poate fi imaginat și care trebuie implementate în mod obligatoriu) și un *grup flexibil* ce poate fi actualizat continuu.
- În zone strategice esențiale, care au nevoie de o reprezentare tactică și operațională rapidă sugerăm *construcția imediată a unor grupuri de lucru permanente* (formate din reprezentanți ai administrației, business-ului local, sectorului asociativ, alți actori relevanți) care să răspundă acestei nevoi cât mai rapid. Aceste grupuri sunt:
    - Regenerare urbană (dezvoltarea unui concept umbrelă care să integreze diferitele inițiative existente în această zonă strategică cheie pentru oraș și să exprime o viziune integrată în domeniu);
    - Educație preuniversitară (calitate, infrastructură, cooperare, aliniere la cerințele viitoare ale societății) / Educație universitară (stabilirea noilor specializări necesare în conexiune cu profilul strategic al orașului). Stimularea cooperării între aceste două zone importante.
    - Participare. Administrația locală este implicată într-un număr impresionant de inițiative și proiecte de dezvoltare locală, iar aici apare un pericol masiv de blocare sub presiunea imensă a necesității implementării acestora. Este esențial ca dezvoltarea strategică a orașului sa fie asumată de mai mulți actori comunitari, care să coopereze și să își asume responsabilități importante.
    - Cultura și industriile creative. Acest domeniu (direct conectat cu succesul dezirabil al procesului de regenerare urbană) trebuie analizat, relaționat cu obiective/proiecte specifice și stimulat puternic.

Obiectivele de dezvoltare

Obiective transversale

1. Dezvoltarea durabilă a orașului în vederea atingerii indicatorilor aferenți celor 17 obiective de dezvoltare durabilă dezvoltați de ONU (Sustainable Development Goals).

2. Transformarea digitală a orașului Reșița în vederea creșterii numărului și a sofisticării serviciilor publice, eficientizării și transparentizării proceselor administrative, creșterii capacității de a face față situațiilor de criză, dezvoltării durabile și creșterii calității vieții.

3. Creșterea calității vieții (calitatea educației, calitatea locuirii, accesul la servicii publice de calitate, la evenimente, infrastructura locală, mediu antreprenorial stimulativ, transformare digitală, spații de relaxare, calitatea factorilor de mediu etc.).

Obiective generale și specifice

1. Regenerare urbană

Justificarea obiectivului

Viitorul orașului nu poate fi gândit în afara unui nou concept major de regenerare urbană și a unor acțiuni coerente în această zonă. Caracteristicile industriale ale orașului (zone industriale ieșite din uz, combinarea zonelor de locuit cu aceste zone industriale, existența unor spații post-industriale largi în interiorul orașului) indică faptul că regenerarea urbană reprezintă un factor strategic cheie esențial pentru o proiecție pozitivă de viitor. Acest element specific trebuie să reprezinte un factor diferențiator de avantaj competitiv în

dezvoltarea orașului. Regenerarea urbană nu trebuie privită ca o activitate separată de restul procesului de dezvoltare locală, ea trebuie integrată la nivel strategic în viziunea pe termen lung privind dezvoltarea orașului și, chiar mai mult, interconectată cu alte obiective specifice sectoriale ale strategiei.

Obiective specifice

1.1. Încurajarea proiectelor de dezvoltare de tip "infill" - reutilizarea unor terenuri deja folosite, cum sunt cele foste industriale din municipiul Reșița. Cel puțin 2 astfel de proiecte, vizând suprafețe mai mari de 2 hectare, să se afle cel puțin în faza de proiectare până în 2027.

1.2. Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.

1.3. Crearea unei entități la nivel local până în 2023 care să gestioneze procesul de regenerare urbană și interacțiunea cu stakeholderii din comunitate și potențialii dezvoltatori. Realizarea de către această entitate a unui portofoliu de zone/clădiri care se doresc redezvoltate și maparea utilizărilor potențiale, a resurselor existente, a potențialilor dezvoltatori etc. până în 2027.

1.4. Utilizarea temporară și/sau redezvoltarea permanentă a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru activități asociate cu turismul de aventură. Cel puțin 2 astfel de proiecte implementate până în 2030.

1.5. Utilizarea temporară a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru găzduirea unor evenimente culturale sau a unor activități în legătură cu industriile creative de la nivel local. Organizarea a minim 3 astfel de evenimente până în anul 2027, cu implicarea cel puțin a 2 parteneri din comunitate per eveniment.

Direcții de acțiune

1.1. Implicarea activă a primăriei Reșița și a entităților din subordinea sa în procesul de facilitare a regenerării urbane prin oferirea de stimulente și facilități investitorilor interesați

Acțiuni orientative

- Oferirea de sprijin dezvoltatorilor în asamblarea unor terenuri mai ample, cu diferiți proprietari, care sunt necesare pentru proiecte de anvergură de regenerare urbană.

- Oferirea de suport dezvoltatorilor în toate procedurile care vizează obținerea de autorizații, certificate, alte documente în domeniul urbanismului de la primăria Reșița. Scurtarea termenelor acolo unde este posibil.

- Realizarea unor parteneriate public-privat pentru acele zone/terenuri/clădiri care sunt neatractive pentru dezvoltatorii privați din perspectiva costurilor/riscurilor implicate în procesul de regenerare urbană.

1.2. Stimularea participării actorilor/stakeholderilor din comunitate la generarea de soluții vizând regenerarea urbană

Acțiuni orientative

- Crearea unui Urban City Lab (Laborator de experimentare urbană) în parteneriat cu Universitatea Babeș-Bolyai, extensia Reșița. Implicarea studenților și a cadrelor didactice în generarea de studii de caz-bune practici, diseminarea lor către primărie și comunitate etc.

- Stimularea dezvoltatorilor privaţi care implementează proiecte de regenerare urbană în municipiul Reşiţa să includă diferite proceduri de consulate a cetăţenilor/comunităţii care să meargă de la informare, prezentare de soluţii la obţinere de feedback şi co-generare de soluţii.

- Implementarea unui proces de tip bugetare participativă axat pe proiecte care să vizeze reutilizări temporare a unor spaţii publice în paragină sau îmbunătăţirea aspectului estetic al unor clădiri/zone.

- Crearea de către Primărie a unui fond de inovare urbană prin care să se finanţeze proiecte ale tinerilor până în 26 de ani care adresează aspecte ce ţin de regenerarea urbană.

1.3. Colectarea de data brute care să faciliteze procesul de regenerare urbană precum şi realizarea unor studii şi analize care să măsoare impactul regenerării urbane

Acţiuni orientative

- Cartarea zonei industriale a Reşiţei şi realizarea conexiunii cu PUG-ul astfel încât PUG-ul să conţină o previzionare realistă a gradului până la care aceste terenuri care pot fi redezvoltate.

- Realizarea unui inventar al zonelor şi clădirilor care pot face obiectul regenerării urbane cu indicarea unor informaţii precum situaţia juridică a terenului, clădirii, nivelul de contaminare (acolo unde se aplică), existenţa unor posibile surse de finanţare etc.

- Cooperarea cu alţi actori care deţin terenuri care pot fi incluse în procesul de regenerare urbană (de ex. AFR - Autoritatea pentru reformă Feroviară) şi preluarea acestor terenuri prin transfer de către primăria Reşiţa acolo unde este posibil.

- Existenţa unei persoane/birou în entitatea care va gestiona procesul de regenerare urbană care să se ocupe în mod direct de relaţia cu investitorii. Acţiuni din partea acestei persoane/birou de popularizare a rolului şi disponibilităţii.

- Stabilirea unui set de indicatori care să fie monitorizaţi pentru fiecare proiect de regenerare şi colectarea de date pre şi post realizare proiect.

- Realizarea unor analize pentru fiecare proiect şi publicarea lor pe site-ul primăriei şi/sau al dezvoltatorului.

- Colaborarea cu dezvoltatorii privaţi în colectarea de date şi realizarea de analize.

1.4. Diseminarea rezultatelor obţinute în domeniul regenerării urbane pe plan naţional şi internaţional

Acţiuni orientative

- Stabilirea unor parteneriate cu ONG-uri şi institute specializate în dezvoltare urbană în vederea diseminării rezultatelor din proiectele de

- Participarea în reţele profesionale naţionale şi internaţionale cu scopul transferului de cunoştinţe în acest domeniu

- Identificarea de către entitatea nou creată şi/sau primăria Reşiţa a unor surse de finanţare care să permită punerea în practică a unor strategii inovative de diseminare – de ex. story telling, crearea de tool-kituri disponibile şi altor comunităţi etc.

- Conturarea şi implementarea unor strategii prin care rezidenţii să "adopte" filozofia din spatele procesului de regenerare urbană şi să fie dispuşi să participe, să genereze idei şi să susţină aceste eforturi ale municipalităţii.

2. Economie locală competitivă, diversificată, bazată pe inovare, digitalizare și conectare la potențialul ariei înconjurătoare

Justificarea obiectivului

Transformare și diversificarea economiei locale trebuie realizată pornind de la două elemente cheie: tranziția spre *o economie verde* care să fie integrată în noua paradigmă de dezvoltare a orașului care va pune Reșița într-o poziție competitivă si va crea o baza economică rezilientă (element care lipsește în prezent) și *integrarea eforturilor în conceptul mai amplu de dezvoltare armonioasă*.

Dezvoltarea și creșterea competitivității economiei locale trebuie să se realizeze prin intervenții echilibrate, odată ce aceasta păstrează o componentă importantă de industrie manufacturieră tradițională, iar procesele transformaționale de asemenea natură reprezintă o provocare.

Obiective specifice

2.1. Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor.

Măsuri și direcții de acțiune

- Cristalizarea și sprijinirea zonelor economiei bazate pe cunoaștere prioritare (ITC, R&D, cultură și industrii creative, servicii intensive în cunoaștere)
- Sprijin pentru structuri asociative / platforme de cooperare și parteneriate - Dezvoltarea unui pol de competitivitate / cluster (IT /robotică industrială)
- Sprijinirea serviciilor și a centrelor/entități de transfer tehnologic a centrelor de inovare și a structurilor similare, în domeniile economiei bazate pe cunoaștere
- Dezvoltarea infrastructurii de CDI din cadrul entităților publice și private
- Susținerea activităților de cercetare-dezvoltare derulate în cadrul entităților publice și private (stimularea de creare de entități economice, formare de competențe etc)

2.2. Adaptarea și reinventarea industriei tradiționale - o industrie (construită pe baza tradițională a orașului) mai suplă, tehnologizată, cu productivitate crescută, ce oferă venituri corecte resursei umane care activează aici și aduce valoare adăugată pe termen lung comunității. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a companiilor industriale locale.

Măsuri și direcții de acțiune

- Creșterea calității resursei umane și a competențelor acesteia (oportunități și programe de formare / coaching / mentoring)
- Adaptarea ofertei educaționale (ÎPT și universitare) la cerințele și nevoile economiei locale
- Acțiuni de sprijin pentru creșterea competitivității sectorului industrial
- Sprijinirea activităților de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală
- Dezvoltarea și extinderea infrastructurii de afaceri (parcuri industriale , zone industriale tehnologice etc.) și regenerarea siturilor industriale

2.3. Dezvoltarea/stimularea antreprenoriatului local, astfel încât numărul de întreprinderi nou create să crească de peste 1,5 ori până în 2027

Măsuri și direcții de acțiune

- Stimularea antreprenoriatului prin educație timpurie / Educație antreprenorială eficientă în scoli – integrarea educației antreprenoriale în programa școlară locală.
- Dezvoltarea unui lanț de activități educaționale / de formare, care să stimuleze antreprenoriatul (în special în rândul tinerilor și femeilor)
- Crearea de medii de învățare experiențială și practică - susținerea spiritului antreprenorial prin workshopuri aplicate etc.

- Programe de dezvoltare a abilităților (antreprenoriale, financiare, orientare profesională etc) și sprijin pentru infrastructura specifică
- Programe TOT (training of trainers) pentru profesori în scopul integrării educației antreprenoriale în curricula școlară

2.4. Dezvoltarea unui sector de business mic și mijlociu local activ, legat organic de comunitate, capabil să contribuie la vitalitatea pe termen lung a orașului. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a IMM-urilor locale.

Măsuri și direcții de acțiune
- Creșterea nivelului de specializare a personalului din IMM-uri (sprijin pentru investiții în creșterea calității resursei umane)
- Susținerea dezvoltării de structuri colaborative/asociative și facilitarea transferului de cunoștințe (și a conexiunilor naționale și internaționale)
- Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea și susținerea structurilor de promovare, sprijinire și suport a IMM-urilor(centre de afaceri, incubatoare, acceleratoare etc)
- Facilitarea înființării de firme în domenii competitive
- Sprijinirea dezvoltării firmelor existente și creșterii productivității acestora
- Sprijin pentru investiții ale microîntreprinderilor și a IMM-urilor locale (modernizarea tehnologică, activități de inovare etc.)
- Suport pentru accesul microîntreprinderilor și a IMM-urilor locale la accesarea de resurse (capitaluri / finanțări rambursabile și nerambursabile etc.)
- Facilitarea digitalizării microîntreprinderilor și IMM-urilor

2.5. Crearea unui mediu prietenos cu afacerile și antreprenorii – continuarea politicii de atragere de investiții și fructificarea eforturilor realizate în ultimii ani de promovare a economiei locale, astfel încât minim trei investiții majore vor fi atrase până în 2027

Măsuri și direcții de acțiune
- Consolidarea parteneriatului instituțional cu mediul privat (consultări, programe educaționale comune etc)
- Consolidarea rolului și activității Agenției de dezvoltare locală
- Atragerea de resursă umană și de investitori relevanți în acest domeniu, sprijinirea organizării unor evenimente specializate (conferințe, simpozioane, târguri, etc.).
- Acțiuni de promovare a resurselor si potențialului local în dezvoltarea de afaceri
- Facilitarea conectării structurilor asociative regionale, naționale și internaționale cu actori locali

2.6. Valorificarea potențialului turistic al Banatului montan – crearea unei zone turistice dinamice, capabilă nu doar sa aducă turiști în zonă, dar și să atragă atenția asupra unui oraș cu caracteristici deosebite. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a înnoptărilor în structurile de primire la nivel de zonă urbană funcțională până în 2027.

Măsuri și direcții de acțiune

Turism urban:
- Promovarea identității locale – oraș-muzeu industrial
- Valorificarea și protejarea elementelor de patrimoniu, conectat cu regenerarea urbană (inclusiv investiții)
- Reinventarea fostelor platforme industriale, reconvertirea spațiilor și capitalului urban în obiective de evenimente, sportive, de aventura, de turism de familie, de conferința, de expoziții, etc.
- Reabilitarea spațiilor cu destinație culturală (muzee, spații expoziționale, teatre, săli de spectacole etc.)

- Integrarea activităților culturale în oferta turistică
- Promovarea turismului local (inclusiv organizarea de evenimente, competiții etc.)

Conectarea turismului urban cu cel zonal; Reșița – hub al turismului de aventură și de familie – programe integrate, de la investiții până la pachete turistice și oferte complementare:

- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice și a celei conexe
- Conectarea mai bună a orașului cu zona turistică din proximitatea Reșiței (inclusiv facilități turistice în proximitate)
- Dezvoltarea zonei turistice Semenic
- Crearea / reabilitarea infrastructurii de acces către zonele turistice și de agrement (trasee de drumeție, trasee cicloturistice etc.)
- Suport pentru inițiative și programe comune și diversificare a ofertei (pachete turistice, oferte integrate, instrumente de comunicare, ateliere, dezvoltarea de produse turistice, artizanat, meșteșuguri etc.)

Amenajare /reabilitare de zone de agrement / petrecere a timpului liber (extindere, diversificare etc.)
Suport pentru dezvoltarea sectorului serviciilor
Modernizarea / reabilitarea infrastructurii de primire turistică (inclusiv design și implementare de reguli de urbanism)

3. Creșterea capacității administrative/guvernanță locală

Justificarea obiectivului

În prezent, administrația locală este sursa principală de dezvoltare la nivelul comunităților, în lipsa unui spirit civic (activ) și antreprenorial. Cu toate acestea, administrația locală trebuie să gândească un model de guvernanță sustenabil pe termen lung, care să faciliteze atingerea celorlalte obiective. Acest efort presupune trei elemente: (1) transformarea modului în care administrația interacționează cu stakeholderii locali - modificarea paradigmei tradiționale (top-down) de interacțiune în care administrația este actorul principal într-una modernă bazată pe guvernanță participativă (co-design, co-decision, co-implementation, co-delivery), în care administrația locală devine facilitator - această transformare va permite (pe termen lung) degrevarea administrației de la sarcini sau responsabilități care pot fi preluate de actori locali (evitarea situației de administrative overload) și creează un capital de încredere ridicat la nivelul comunității; (2) dezvoltarea unor mecanisme formale de participare (în parteneriat cu stakeholderi locali) care să respecte principiile bunei guvernanțe - participare, transparență, responsabilitate, sustenabilitate a resurselor; (3) utilizarea noilor tehnologii și în special a internetului pentru a moderniza și eficientiza procesele interne (back-office) și interacțiunile cu cetățenii și companiile (front-office).

Obiective specifice

3.1. Implementarea unui sistem GIS (planuri urbanistice – PUG și cadastru general până în 2030), pe baza căruia să fie oferite servicii tranzacționale cetățenilor și companiilor până în 2025;

3.2. Introducerea în sistemul de management al documentelor a tuturor documentelor care circulă în interiorul primăriei până în 2023;

3.3. Realizarea unui recensământ al datelor colectate și al bazelor de date utilizate în interiorul primăriei până în 2023;

3.4. Interconectarea tuturor aplicațiilor și a bazelor de date utilizate în interiorul primăriei până în 2025;

3.5. Colectarea anuală a datelor legate de utilizarea serviciilor online oferite cetățenilor și companiilor și a gradului de satisfacție în utilizare;

3.6. Peste 30% dintre funcționarii din primăriei vor urma, anual, instruiri și training-uri pentru creșterea nivelului de competență digitală și înțelegerea procesului de transformare digitală (inclusiv securitate cibernetică și protecția datelor personale);

3.7. Creşterea procentului taxelor şi impozitelor locale realizate online până la 30% în 2025;

3.8. Creşterea procentului documentelor depuse online de către cetăţeni şi companii la 30% până în 2024.

Direcţii de acţiune

3.1. Creşterea gradului de participare comunitară prin folosirea noilor tehnologii

Acţiuni orientative

- Expunerea către comunitate a datelor colectate sau generate de Primărie sub forma seturilor de date deschise şi sprijinirea actorilor locali care vor folosi aceste seturi de date.
- Dezvoltarea unor mecanisme formale de participare care să permită stakeholderilor locali implicarea în procesul de guvernanţă.

3.2. Creşterea numărului, calităţii şi sofisticării serviciilor digitale oferite comunităţii

Acţiuni orientative

- Standardizarea colectării datelor în interiorul Primăriei Reşiţa (toate departamentele vor folosi aceeaşi taxonomie pentru datele colectate şi vor fi utilizate baze de date care pot fi interconectate).
- Creşterea nivelului de competenţe digitale ale funcţionarilor şi cetăţenilor, prin proiecte în colaborare cu mediul educaţional, ONG-uri şi companiile private din municipiu

3.3 Sprijinirea iniţiativelor inovative şi creative

Acţiuni orientative

- Dezvoltarea Reşiţei ca un oraş deschis (open city)
- Sprijinirea realizării unei infrastructuri inovative de bază (incubator - accelerator - co-working space)

4. Dezvoltare urbană coerentă

Justificarea obiectivului

Dezvoltare urbană coerentă prin extinderea controlată şi planificată a oraşului, în acord cu evoluţiile demografice şi economice, astfel încât noile zone dezvoltate să beneficieze de infrastructură edilitară optimă, dezvoltarea unei identităţi pentru zona centrală a oraşului şi crearea unei legături între oraşul vechi şi oraşul nou, îmbunătăţirea esteticii urbane şi accesibilizarea spaţiului public prin proiecte inovative de mobilitate urbană şi design urban care valorizează indivizii şi nevoile lor.

Obiective specifice

4.1. Creşterea calităţii şi extinderea infrastructurii edilitare pentru toate zonele construite din municipiu şi din localităţile componente astfel: Creşterea lungimii simple a reţelei de distribuţie apă potabilă cu 1 km şi respectiv de canalizare cu 3 km în 2027 raportat la 2020; Modernizarea celor două reţele în proporţie de 20% în 2027 raportat la 2020; Creşterea cu 15% - în medie – până în 2027 a gradului de satisfacţie a locuitorilor municipiului vizavi de infrastructura de apă şi canalizare raportat la anul 2020.

4.2. Creşterea continuă a calităţii procesului decizional prin integrarea tehnologiei (inclusiv GIS), guvernanţei participative şi a inovaţiei în dezvoltarea durabilă a municipiului Reşiţa. Derularea a minim 2 proiecte pilot în acest sens până în anul 2027.

La nivel mondial, dezvoltarea oraşelor cunoaşte în prezent câteva tendinţe comune. Din ce în ce mai des, tehnologia este folosită ca un instrument facilitator în vederea creşterii calităţii deciziilor, a interconectării diferitelor servicii municipale precum şi a uşurinţei cu care cetăţenii accesează anumite date şi informaţii despre oraş. Cetăţenii şi alţi actori din comunitate precum mediul de afaceri şi ONG-urile nu mai sunt pur şi simplu doar consultaţi de către administraţie cu privire la proiecte de dezvoltare urbană, ci devin co-participanţi în generarea de noi servicii şi informaţii. Acest lucru implică un efort activ din partea municipalităţii. Nu în ultimul rând, inovarea urbană presupune disponibilitatea de a utiliza experimentarea în politicile publice urbane, acolo unde este necesar lucrând în strânsă cooperare cu experţi şi/sau cercetători.

4.3. Conectarea fizică şi simbolică a oraşului vechi cu oraşul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (oraşul nou) prin crearea şi implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reşiţa prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric şi cultural (multiculturalism) precum şi de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate şi promovate.

Zona centrală, în special în oraşele cu tradiţie istorică, este valorificată atât ca spaţiu public esenţial pentru propriii rezidenţi, găzduind clădiri publice şi facilităţi de petrecere a timpului liber, cât şi ca modalitate de atragere a turiştilor, fiind practic prima zonă vizitată de aceştia într-un oraş. La nivelul municipiului Reşiţa avem doi poli, oraşul vechi şi oraşul nou care trebuie conectaţi. Chiar dacă la nivelul municipiului Reşiţa există o identitate urbanistică destul de limitată a zonei centrale, potenţialul acesteia poate fi îmbunătăţit prin planificare urbană atentă şi prin punerea în valoare a unor clădiri interesante sau a unor obiective industriale care vor fi renovate (funicularul).

4.4. Dezvoltarea mobilităţii urbane durabile prin creşterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate şi reabilitate din municipiul Reşiţa până în 2027 raportat la anul 2020, creşterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creşterea satisfacţiei cetăţenilor cu 10% faţă de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporţie de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.

În atingerea acestui obiectiv se are în vedere creşterea calităţii infrastructurii rutiere existente, promovarea mobilităţii urbane prin accesibilizarea anumitor zone/cartiere şi interconectarea modală, limitarea dependenţei faţă de automobil prin implementarea unui sistem de piste pentru biciclişti şi creşterea calităţii transportului în comun.

Direcţii de acţiune

4.1. Integrarea unor considerente verzi, sociale şi digitale în dezvoltarea sistemului de transport public de la nivelul municipiului Reşiţa

Acţiuni orientative:

- Modernizarea flotelor cu care se realizează transportul în comun, inclusiv prin achiziţionarea de autobuze şi microbuze electrice şi echiparea lor corespunzătoare pentru persoanele cu dizabilităţi.

- Echiparea vehiculelor pentru transport în comun cu suporturi pentru transportarea bicicletelor şi a trotinetelor.

Folosirea pe toate mijloacele de transport în comun a unor sisteme digitale pentru achiziționarea și plata biletelor de transport.

4.2. Facilitarea conștientizării cetățenilor și a companiilor din municipiul Reșița cu privire la importanța utilizării transportului în comun și a mijloacelor alternative de deplasare în vederea reducerii emisiilor de carbon

Acțiuni orientative:

- Organizarea în parteneriat cu ISJ și școlile din municipiu a unor campanii de educare la nivelul elevilor privind mobilitatea durabilă.

- Oferirea de subvenții sau gratuități pentru transportul în comun la anumite categorii – elevi, pensionari etc.

- Încurajarea companiilor să își recompenseze angajații care folosesc transportul în comun sau mijloace alternative de deplasare precum bicicleta.

- Asumarea publică a unui obiectiv care vizează neutralitatea emisiilor de carbon într-un interval de timp realist (de ex. 2040) și identificarea unor măsuri specifice în această direcție.

- Înțelegerea și analizarea nevoilor de mobilitate ale rezidenților și discutarea cu aceștia a soluțiilor propuse de primărie.

4.3. Sprijinirea creșterii calității infrastructurii din municipiul Reșița care să permită mersul pe jos și mersul cu bicicleta. Realizarea tranziției către moduri non-monitorizate de transport în interiorul orașului.

La nivel european și mondial mobilitatea urbană activă presupune încurajarea modurilor non-motorizate de transport în mediul urban. obiectivul pe termen mediu și lung este acela de oraș cu zero emisii de carbon. în același timp există preocupări nu doar legate de dimensiunea de mediu a mobilității urbane ci și cea legată de calitatea vieții rezidenților urbani. aici se includ considerente vizavi de lungimea timpului petrecut în trafic, confortul asociat cu utilizarea transportului în comun etc. Prezenta strategie dorește să integreze conceptul orașului de 15 minute - toți rezidenții ar trebui ca în 15 minute să poată ajunge utilizând moduri non-motorizate la principalele obiective zilnice precum locul de muncă, cumpărături, școli, locuri de recreere etc.

Acțiuni orientative:

- Dezvoltare de infrastructură velo separat de cea pietonală acolo unde e posibil și/sau combinarea pistelor de bicicletă cu infrastructura pietonală dar cu respectarea unor standarde de design care să confere siguranță și confort tuturor participanților la trafic.

- Parteneriate cu companii care implementează soluții de închiriere pentru biciclete/trotinete. Dezvoltarea unor regulamente de utilizare a spațiului public care să permită integrarea acestor vehicule în traficul general.

4.4. Integrarea tehnologiei și a participării civice în proiectarea intervențiilor care vizează dezvoltarea urbană

- Utilizarea tehnologiei GIS în procesele de planificare urbană și spațială (de ex. în cartografierea rețelelor de utilități sau reprezentarea în format hartă (spațial) a unor indicatori relevanți pentru municipalitate); Formarea unor experți în acest domeniu la nivelul primăriei Reșița; Studierea de bune practici în acest sens de la nivelul unor alte orașe din România și din străinătate.

- Iniţierea şi derularea de proiecte de mică anvergură dar care să fie bazate pe idea de co-participare şi inovare (de ex. burse pentru anumite ONG-uri sau indivizi care să imagineze proiecte de redezvoltare urbană).

- Identificarea acelor zone de politică publică urbană la nivelul cărora poate fi folosită experimentarea ca modalitate de colectare de date şi validare a soluţiilor propuse (de ex. în domeniul mobilităţii urbane – ce tip de stimulente sunt mai eficiente pentru a încuraja modurile nemotorizate de transport în rândurile rezidenţilor urbani).

- Integrarea evenimentelor culturale şi a industriilor creative în procesele de dezvoltare urbană.

4.5. Dezvoltarea zonei centrale în acord cu brandul de oraş şi viziunea propusă

Acţiuni orientative:

- Extragerea din brandul de oraş şi strategia de dezvoltare a municipiului Reşiţa a mesajului principal vizând zona central şi armonizarea proiectelor de dezvoltare a zonei centrale cu aceste viziuni şi obiective.

- Identificarea unor resurse financiare şi atragerea lor în vederea reabilitării unor clădiri istorice şi/sau semnificative pentru istoria municipiului Reşiţa.

- Stimulente şi sancţiuni pentru proprietarii din zona centrală care nu îşi respect obligaţiile vizând menţinerea faţadelor şi conformarea cu standardele de estetică urbană (care urmează a fi dezvoltate).

- integrarea unor standard de design în proiectarea intervenţiilor care vizează centrul astfel încât rezidenţii să fie încurajaţi să petreacă timp aici.

- eficientizarea gestionarii contractelor de concesiune, asociere şi inchiriere;

- sporirea gradului de incasare si valoarificare a acestor contracte;

- cresterea gradului de accesabilitate al cetatenilor in raport cu administratie publica locală în ceea ce priveşte posibilitatea încheierii unor astfel de contracte.

5. Dezvoltarea sistemului educaţional în relaţie cu prioritățile strategice ale oraşului

Justificarea obiectivului

Existenţa unui sistem educaţional performant, capabil să prevadă evoluţia pieţei şi să pregătească resursa umană calificată pentru această evoluţie şi pentru nevoile locale şi regionale reprezintă premisa fundamentală a dezvoltării durabile a oraşului. Existenţa resursei umane calificate reprezintă cel mai important factor pentru atragerea investitorilor. De asemenea, resursa umană educată este o condiţie de bază pentru dezvoltarea antreprenoriatului, iniţiativa antreprenorială fiind apanajul celor educaţi şi experimentaţi în diversele domenii economice. Construcţia educaţiei de calitate la toate nivelurile reprezintă un element important pentru viitorul comunităţii. Ea trebuie legată însă de factori diverşi, care sa menţină tinerii educaţi conectaţi cu oraşul. În caz contrar, ea va genera costuri/eforturi locale masive, dar va furniza o resursă umană de calitate înaltă altor comunităţi urbane din România sau din străinătate.

Sistemul educaţional pre-universitar necesită investiţii continue atât în baza materială, cât şi în resursa umană. Cadrele didactice trebuie pregătite pentru a utiliza noile metode de predare şi învăţare, făcând din actul de învăţare unul atractiv şi util pentru elevi. Trebuie dezvoltate acele specializări pentru a căror absolvenţi există (sau se estimează că va exista) cerere pe piaţă, iar cele existente, dar neancorate în cerinţele pieţei, trebuie reprofilate.

Existenţa mediului universitar (extensia UBB Reşiţa) reprezintă o sursă de avantaj competitiv pentru oraş. Existenţa unor universităţi performante este un factor extrem de important pentru comunităţile urbane

inteligente, capabile să dezvolte o economie bazată pe cunoaștere și să se conecteze internațional. Caracterul universitar al orașului trebuie menținut și dezvoltat, în directă corelare cu zonele strategice cheie identificate. Specializările universitare trebuie să fie permanent relaționate cu prioritățile strategice ale orașului. Pentru o comunitate urbană inteligentă, existența unei universități de calitate este un atribut esențial.

Obiective specifice

5.1 Dezvoltarea unui Hub Educațional, în următorii 4 ani, care sa reunească actori interesați din sectorul public, privat si nonprofit și care poate stimula permanent acțiunile în aceasta zonă (investiții în infrastructură educațională, corelarea cu specificul economiei locale, reducerea disparităților în domeniul educațional, stimularea activităților extracurriculare și comunitare, etc.)

5.2 Acordarea a minim 30 de granturi de inovare până în anul 2027 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzii care dezvoltă produse sau servicii noi în colaborare cu mediul de afaceri

5.3 Acordarea a minim 30 de granturi de cercetare până în anul 2025 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzii care realizează cercetări în domeniile prioritare pentru economia județului în colaborare cu mediul universitar și agenții economici.

5.4 Acordarea a minim 5 granturi școlilor din oraș pentru co-generarea de idei antreprenoriale (parteneriat între școli – concurs de idei) pe domeniile prioritare pentru oraș: regenerare urbană, turism etc.

5.5 Organizarea lunar (pe durata anului școlar) a unui eveniment interactiv (de tip panel de experți) de informare privind oportunitățile de carieră pentru elevii din școlile orașului, cu participarea unor antreprenori locali, psihologi, consilieri în carieră, alumni

5.6 Studiu privind gradul de autonomie a școlilor din oraș și a nevoilor acestora de descentralizare, studiu care să facă recomandări de modificări legislative

5.7 Crearea unor competiții anuale pentru școlile din oraș, pentru acordarea unor titluri de excelență (Școala verde, Școala sănătoasă, Școală fără abandon, Școala fără absenți, Școală fără bulling, Școala cu promovabilitate 100% etc)

5.8 Organizarea, anual, în parteneriat cu UBB Reșița, a unui concurs de demonstrare de competențe destinat elevilor și studenților din Reșița

Acțiuni orientative:

- Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027, obiectiv concretizat în clase cu maxim 25 de elevi/clasă, transport public gratuit pentru toți elevii, toate sălile de clase digitalizate, modernizate și reutilate.
- Creșterea continuă a calității actului educațional și a nivelului de adaptare a acestuia la cerințele pieței prin:
    - Facilitarea/sprijinirea parteneriatului între unitățile de învățământ, agenți economici/angajatori și ONG-uri;
    - Sprijinirea formalizării parteneriatelor dintre mediul educațional și mediul economic prin continuarea sprijinirii învățământului dual și crearea unor clase în domeniile profesionale și specializările unde există deficit de forță de muncă;
    - Facilitarea creșterii gradului de promovabilitate la evaluările naționale (capacitate, bacalaureat);

- Derularea/sprijinirea unor proiecte de formare și calificare profesională a populației și reconversie profesională;
- Sprijinirea programelor de tip after-school;
- Sprijinirea programelor de formare-perfecționare pentru personalul didactic, inclusiv în domeniul IT;
- Facilitarea accesului la educație a persoanelor din categoriile vulnerabile
- Sprijinirea programelor de educație pe tot parcursul vieții oferite de actori publici și privați sau în parteneriat, ca formă de adaptare la realitățile unei economii și societăți în permanentă schimbare;
- Programe de practică și internship organizate de Primăria Reșița în parteneriat cu Extensia UBB din Reșița
- Strategie locală educație

6. Reșița – oraș verde

Justificarea obiectivului

Reșița – oraș verde, sănătos, cu un mediu lipsit de poluare, conectat cu zonele montane disponibile în apropiere are un potențial semnificativ pentru viitor, prin măsuri de creștere a calității mediului, în special în acele domenii care sunt în strânsă legătură cu calitatea vieții: creșterea suprafeței spațiilor verzi urbane de calitate, distribuția lor mai echitabilă la nivelul cartierelor, și în special în zonele rezidențiale nou create, și interconectarea acestora cu zonele verzi din împrejurimi, stimularea clădirilor verzi și creșterea eficienței energetice a clădirilor, utilizarea surselor alternative de energie, colectarea selectivă a deșeurilor și reducerea poluării fonice.

Obiective specifice

6.1. Creșterea funcționalității, accesibilității și interconectării spațiilor verzi; conectarea acestora cu pădurile din marginea orașului, amenajarea a minim 5 km de piste de alergare și/sau de biciclete, astfel încât gradul de satisfacție al locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi să crească de la 65%, la 80% până în 2023.

Se are în vedere creșterea suprafețelor verzi care sunt reabilitate/funcționale și pot fi utilizate în mod activ de populație; de asemenea, este necesară creșterea accesibilității populației la aceste spații verzi prin interconectarea lor prin intermediul pistelor de biciclete, alei/trasee special marcate, transport în comun etc. incluzând aici și spațiile verzi din afara orașului;

6.2. Reducerea poluării fonice, atmosferice și a solului astfel încât municipiul Reșița să se încadreze în limitele stabilite de cadrul legal până în 2024.

6.3. Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.

6.4. Reducere a consumului de energie ne-regenerabilă în instituțiile publice cu 40% până în 2030 – cifre consum

6.5. Dezvoltarea punctelor de colectare selectivă a deșeurilor astfel încât gradul de colectare selectivă să ajungă la 100% în 2030

În vederea atingerii acestui obiectiv este necesară identificarea și implementarea de noi soluții privind punctele de colectare selectivă a deșeurilor.

6.6. Dezvoltarea cadrului partenerial "Reşiţa – Oraş verde" între Primăria Municipiului Reşiţa şi asociaţiile de locatari prin crearea a minim 8 parteneriate cu asociaţiile de locatari până în 2022, derularea a minimum 2 campanii de informare şi promovare organizate anual.

Colaborarea între administraţia publică locală, Agenţia de Mediu Caraş-Severin, operatorii de utilităţi, locali şi regionali şi asociaţiile de proprietari (în vederea identificării nevoilor pe plan local precum şi a surselor de finanţare pentru proiecte care includ/vizează municipiul Reşiţa) este necesară în vederea atingerii dezideratului de oraş verde.

6.7. Creşterea capacităţii municipiului Reşiţa de adaptare la schimbări climatice prin implementarea a minim 4 măsuri privind reducerea riscurilor de inundaţii, sistem de canalizare pluvială reabilitat în proporţie de 100% până în 2024, realizarea hărţilor de hazard şi de risc la inundaţii realizate până în 2023.

7. Construcţia unei identităţi locale

Justificarea obiectivului

Construcţia unui plan de marketing la nivelul comunităţii este esenţială pentru promovarea noii paradigme/noului profil strategic şi pentru comunicarea unei identităţi comunitare atractive. Identitatea şi brandul oraşului trebuie să pornească de la capitalul existent şi să îl integreze în noua paradigmă de dezvoltare. Brandul "Reşiţa" trebuie construit pe elementele de identitate locală existentă - respectul pentru trecutul (cultural-economic al) oraşului, integritate şi onestitate, ospitalitate şi toleranţă. Integrarea acestor elemente într-un cadru imagistic coerent va permite o identificare "naturală" a comunităţii cu noua paradigmă care trebuie corelată cu acele elemente care îi vor garanta sustenabilitatea şi atracţia - componenta verde-sustenabilă (Reşiţa oraş-verde), componenta comunitară (guvernanţă participativă, reinventare urbană) şi componenta tehnologică (inovaţie în utilizarea capitalului existent, crearea unui mediu favorabil experimentării şi antreprenoriatului).

Obiective specifice

7.1. Dezvoltarea unui brand al oraşului care să înglobeze elemente de identitate locală existente într-o nouă paradigmă. Adoptarea unei strategii de marketing teritorial şi identitate locală, iniţierea unei campanii de conştientizare a cel puţin 3 elemente specifice brandului de oraş.

7.2. Dezvoltarea unui plan coerent de marketing care să crească nivelul de identificare şi adoptare a noului brand - dezvoltarea şi implementarea a cel puţin trei proiecte de intervenţie urbană/regenerare urbană care să se conecteze direct cu noul brand al oraşului până în 2025

7.3. Implicarea stakeholderilor locali în minimum două proiecte de "imagistică comunitară" cu o participare de stakeholderi din partea celor trei sectoare deschise către publicul larg, implementată până în 2025

8. Consolidarea poziţiei municipiului Reşiţa ca pol de dezvoltare metropolitan şi judeţean

Justificarea obiectivului

Municipiul Reşiţa este localizat în una din cele mai bine dezvoltate regiuni ale României, regiunea de Vest, în apropiere de zona de graniţă şi de Dunăre. Pe de altă parte, municipiul este relativ izolat, se află, rutier, într-un sector al judeţului Caraş-Severin traversat doar de drumuri secundare şi este izolat pe albia râului Bârzava, la intrarea în Masivul Semenic. Nu se află, cel puţin în prezent, în aria de polarizare a municipiului Timişoara. În acest context, municipiul Reşiţa trebuie să se axeze pe a deveni un pol de dezvoltare metropolitan şi judeţean prin asumarea pro activă de către oraş a acestui rol. Municipiul Reşiţa trebuie să valorifice oportunităţile oferite de cadrul metropolitan, prin concentrarea pe zona urbană funcţională a municipiului,

precum și de cel județean și să realizeze coordonarea și integrarea politicilor de dezvoltare locală cu cele existente la nivel metropolitan și județean. O atitudine pro activă în ceea ce privește racordarea orașului la oportunitățile oferite de noul cadru strategic european și la oportunitățile oferite de conectarea cu infrastructură de transport la nivel național (conectarea rapidă și organică cu centre urbane mari precum Timișoara ce va permite nu doar descurajarea plecării forței de muncă educate dar și atragerea resursei umane din exterior).

Obiective specifice

8.1 Funcționalizarea (și reorganizarea/regândirea) structurii de cooperare de la nivelul Zonei Metropolitane până în anul 2027.

Dezideratul unei zone metropolitane funcționale presupune dezvoltarea la nivelul acestei zone a opțiunilor de extindere viitoare a municipiului, atât pentru partea rezidențială cât și pentru mediul de afaceri/investitori. Este necesară identificarea unor proiecte și modalități de cooperare cu comunitățile urbane din zona metropolitană, cu care relațiile directe de interconectare/interdependență sunt mai puțin dezvoltate. Se impune cultivarea unei relații de cooperare și nu de competiție cu toate comunitățile partenere din zona metropolitană (de tip câștig-câștig). Trebuie discutată și conștientizată la nivelul structurii de guvernanță a zonei metropolitane, diferența dintre teritoriul metropolitan așa cum este el în prezent și respectiv aria urbană funcțională a orașului. Eventualele diferențe pot fi adresate prin proiecte și strategii care să ia în considerare și aria urbană funcțională. Îndeplinirea acestui obiectiv nu cade doar în sarcina municipiului Reșița, ci a tuturor UAT-urilor din cadrul zonei metropolitane.

8.1 Dezvoltarea și implementarea la nivel zonal, prin cooperarea autorităților publice plasate în zona de polarizare a municipiului Reșița, a unui program zonal de promovare și coordonare a turismului, respectiv crearea structurii care să gestioneze acest program până în 2025, astfel încât numărul de înnoptări în structurile turistice să crească cu 5% și numărul de vizitatori ai obiectivelor și de participanți la evenimente să crească cu 10% până în anul 2027.

Turismul precum și valorificarea specificului local în cadrul turismului reprezintă obiective asumate în prezent de numeroase orașe, ca modalitate de diversificare a activităților economice la nivel local. Pentru orașele mici provocarea este de a dezvolta capacități și obiective turistice și/sau culturale suficiente pentru turismul de weekend și de vacanță. Municipiul Reșița nu dispune singur de o ofertă turistică extrem de bogată dar se află poziționat într-o zonă cu un peisaj natural remarcabil, care oferă posibilități de petrecere a timpului liber în toate anotimpurile. Prin urmare oferta turistică a Reșiței poate fi consolidată prin cooperarea cu comunele și orașele din cadrul Zonei Metropolitane. De asemenea, în domeniul turismului, acțiunile de la nivel local trebuie coroborate cu acțiunea autorităților județene în vederea punerii în valoare a obiectivelor turistice din întregul județ.

8.2 Creșterea gradului de conectare rutieră, feroviară, digitală etc. al municipiului Reșița cu polul de creștere național Timișoara până în anul 2027.

Municipiul Reșița se află într-o poziție de relativă izolare la nivelul județului Caraș-Severin și respectiv al regiunii de Vest, în afara ariei de polarizare a municipiului Timișoara. Dezvoltarea viitoare a Reșiței poate beneficia semnificativ prin creșterea gradului de conectare prin intermediul infrastructurii rutiere și/sau feroviare cu municipiul Timișoara.

Direcții de acțiune

8.1. Delimitarea ZM și ZF Reșița pe baza unor studii științifice și realizarea planificării strategice pentru ZM

Acțiuni orientative

- Realizarea unor analize vizând comunitățile care ar trebui incluse în ZM. Identificarea unor posibile faze sau inele în dezvoltarea ZM.

- Realizarea strategiei de dezvoltare a ZM Reşiţa.

- Realizarea unor studii, inclusive sondaje de opinie, vizând posibile fuziuni de comunităţi rurale cu municipiul Reşiţa.

8.2. Sprijinirea dezvoltării transportului metropolitan

Acţiuni orientative

- Identificarea comunităţilor rurale pentru care să se ofere transport metropolitan în prima etapă.

- Configurarea transportului metropolitan şi negocierea unor aspecte precum rute, frecvenţă, tarife între UAT-urile care fac parte din ADI transport metropolitan.

- Crearea ADI transport metropolitan.

- Rediscutarea o dată la trei ani a listei UAT-urilor acoperite de transport metropolitan şi actualizarea acesteia în funcţie de nevoi.

- Organizarea unor dezbateri la nivel de experţi şi autorităţi locale vizând măsura în care transportul metropolitan poate reprezenta o soluţie şi pentru conectarea municipiilor şi oraşelor din ZM Reşiţa.

8.3. Continuarea cooperării la nivel regional în vederea creşterii conectivităţii şi accesibilităţii municipiului Reşiţa

Acţiuni orientative

- Menţinerea unui dialog permanent cu ADR Vest în vederea identificării unor oportunităţi de finanţare a unor proiecte de infrastructură regională

- Cooperarea cu restul judeţelor din regiunea Vest în vederea identificării unor oportunităţi de conectare fizică şi digital

- Sprijinirea cooperării transfrontaliere cu Serbia şi creşterea permeabilităţii acestei frontiere astfel încât municipiul Reşiţa să poată valorifica poziţia în zona de graniţă.

9. Creşterea calităţii vieţii în municipiul Reşiţa prin dezvoltarea serviciilor publice

Justificarea obiectivului

Este esenţial ca Reşiţa sa investească masiv în creşterea indicatorilor de calitate a vieţii. Un nivel ridicat de calitate a vieţii presupune îmbunătăţirea unui set consistent de servicii şi condiţii de trai ce pot fi măsurate obiectiv (existenţa locurilor de muncă, nivelul veniturilor, situaţia utilităţilor publice, oferta de servicii educaţionale şi de sănătate, sociale, etc.), cât şi subiectiv, pe baza percepţiei locuitorilor privind accesul şi calitatea serviciilor publice, siguranţa, petrecerea timpului liber, shopping etc. Noul profil strategic, care presupune dezvoltarea unui oraş inteligent, cu vitalitate urbană ridicată, economie diversă şi prosper, *este direct legat de capacitatea de a reţine/atrage resursa umană de calitate/educată*, iar acest lucru este imposibil în lipsa acestei evoluţii pozitive.

Calitatea ridicată a vieţii este esenţială pentru retenţia, atracţia şi diversificarea resursei umane şi permite iniţierea unui proces auto-sustenabil - creşterea semnificativă a acestor indicatori reţine resursa umană de calitate în oraş, atrage resursă umană de calitate din exterior (care caută oportunităţi alternative de dezvoltare în afara urbanului mare) şi oferă un mix atractiv pentru potenţiali investitori din afara comunităţii. Alături de serviciile publice de calitate şi mediul urban atractiv, calitatea ridicată a vieţii reprezintă

posibilitatea locuitorilor de a se bucura de oportunitățile oferite de oraș (economice, sociale, culturale). Un element esențial în transformarea orașului va fi valorificarea potențialului cultural existent și oferirea de oportunități cât mai diverse care să răspundă unei resurse umane educate, diverse din punct de vedere demografic și cu o mobilitate ridicată.

Obiective specifice

9.1. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).

9.2. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).

9.3. Îmbunătățirea nivelului de siguranță publică până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze nivelul de siguranță din comunitate la minim 8 din 10 (față de 7,09 din 10 cât este în 2020).

9.4. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivelul municipiului prin **reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente** și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinei) astfel încât minim 50% din locuitorii municipiului să se declare mulțumiți sau foarte mulțumiți de acestea (față de 42% în 2021).

Direcții de acțiune/măsuri necesare:

9.1. *Sprijinirea dezvoltării și îmbunătățirii continue a serviciilor / entităților publice, private sau/și non-guvernamentale care oferă comunității servicii medicale, de asistență socială, de siguranță publică, culturale, de recreere și petrecere a timpului liber în cadrul comunității;*

Acțiuni orientative:

Generale

- Analiza, monitorizarea și îmbunătățirea continua a indicatorilor de calitate a vieții la nivel local (de la infrastructură și utilități la acces la evenimente culturale și sportive, viață sănătoasă, sistem educațional și medical, asistență socială, etc.);
- Promovarea serviciilor medicale, culturale, de recreere și petrecere a timpului liber în afara municipiului în vederea atragerii turiștilor și a celor care ar putea să se stabilească în comunitate;
- Dezvoltarea fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);
- Dezvoltarea societății civile, sprijinirea înființării de fundații și asociații ale cetățenilor;

În domeniul cultural

- Renovarea unităților culturale și a infrastructurii aferente, inclusiv monumente istorice (astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate);

- Sprijinirea antreprenorilor în domeniul cultural și al industriilor creative prin incubatoare de afaceri creative sau granturi specifice, mai ales în domeniile cu potențial digital ridicat și impact redus asupra mediului;
- Creare unor spații dedicate prin reconversia fostelor zone sau elemente de infrastructură industrială;
- Dezvoltarea profesională a resurselor umane din domeniul cultural și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii culturale sau în parteneriat cu instituții publice;
- Organizarea evenimentelor social-culturale tematice;

În domeniul recreativ (petrecere a timpului liber)

- Renovarea infrastructurii cu specific recreativ și de petrecere a timpului liber (astfel încât acestea să devină mai verzi, sigure și digitalizate);
- Sprijinirea antreprenorilor în domeniul recreativ (și de petrecere a timpului liber) prin incubatoare de afaceri sau granturi specifice, mai ales în domeniile cu potențial digital ridicat și impact redus asupra mediului;
- Reabilitarea (renovarea și dotarea) sau sprijinirea reabilitării bazelor și complexelor sportive și de agrement;
- Sprijinirea dezvoltării profesionale a resurselor umane din domeniu și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea unor servicii recreative și de petrecere a timpului liber (direct sau în parteneriat cu instituții publice);
- Organizarea evenimentelor specifice/tematice;

În domeniul asistenței sociale

- Renovarea unităților de asistență socială și a infrastructurii aferente (astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate);
- Dezvoltarea / renovarea sau sprijinirea unor centre de zi (tineri, persoane cu dizabilități, reintegrare socială, prevenire a consumului de droguri) sau centre de asistență comunitară;
- Sprijinirea activității organizațiilor neguvernamentale din domeniul social prin programe de finanțare;
- Proiecte de formare și calificare profesională a populației din zone defavorizate și reconversie profesională;
- Dezvoltarea profesională a resurselor umane din domeniul asistenței sociale și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Renovarea și dezvoltarea elementelor infrastructurale cu funcții de recreere și petrecere a timpului liber astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate;

- Sprijinirea implicării actorilor privaţi şi a organizaţiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii de recreere sau în parteneriat cu instituţii publice;
- Organizarea evenimentelor sportive cu caracter comunitar;

În domeniul siguranţei publice

- Dezvoltarea profesională a resurselor umane din domeniul siguranţei publice şi a calităţii serviciilor oferite beneficiarilor;
- Realizarea unor campanii de prevenţie, informare şi conştientizare referitoare la teme de siguranţă publică;

În domeniul medical

- Sprijinirea actorilor publici şi privaţi care au unităţi sau facilităţi medicale la nivelul municipiului în vederea reabilitării şi modernizării infrastructurii existente şi/sau pentru crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2027 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare tele-medicinei) astfel încât calitatea serviciilor şi facilităţilor medicale disponibile cetăţenilor să crească;
- Sprijinirea acţiunilor de prevenire medicală şi screening;
- Sprijinirea activităţilor care servesc prevenirea formării bolilor: campanii de promovare a stilului de viaţă sănătos (alimentaţie, mişcare, activitate zilnică corectă, etc), descurajarea unor obiceiuri nocive, conştientizarea efectelor dependenţei şi realizarea de evenimentele cu scop educaţional a copiilor (sport, etc);
- Sprijinirea măsurilor de dezvoltare profesională a resurselor umane din domeniul sanitar şi a calităţii serviciilor oferite beneficiarilor;

Managementul și implementarea SIDU Reșița 2021 – 2030

Implementarea SIDU Reşiţa 2021-2030

Implementarea SIDU Reşiţa 2022-2030 necesită implicarea tuturor actorilor interesaţi/vizaţi de dezvoltarea durabilă a municipiului. Astfel, **consolidarea parteneriatului administraţiei locale** cu actorii comunitari interesaţi este esenţială în vederea rezolvării problemelor identificate şi a valorificării oportunităţilor pentru atingerea viziunii.

Cu toate că realizarea SIDU Reşiţa 2021 – 2030 a fost un demers iniţiat şi susţinut de Primăria Municipiului Reşiţa, realizarea şi implementarea acesteia presupune implicarea nu doar a structurilor acestei instituţii (sau a celor subordonate Consiliului Local), ci a tuturor factorilor de interes de la nivel local. O bună parte dintre aceştia au participat ca membri ai grupurilor de lucru constituite în vederea realizării SIDU în procesul de consultare a actorilor locali relevanţi.

Creşterea calităţii vieţii locuitorilor depinde nu doar de implementarea proiectelor din planul de acţiune al SIDU, ci şi de implementarea proiectelor de la nivel regional, judeţean şi, bineînţeles, de dezvoltarea şi creşterea competitivităţii agenţilor economici ce desfăşoară activităţi economice în oraş şi în comunităţile din proximitatea acestuia.

Managementul implementării SIDU 2021-2030, va fi asigurată de Unitatea de Management SIDU Reşiţa (UM SIDU Reşiţa) şi de Grupul de lucru constituit la nivelul UAT Municipiul Reşiţa conform Dispoziţiei nr. 13/08.01.2021

UM SIDU Reşiţa

Aceasta unitate va utiliza instrumentele de management necesare implementării cu succes a strategiei. UM SIDU Reşiţa va fi creată prin adoptarea unei hotărâri a Consiliului Local Reşiţa şi va fi compusă din personalul propriu al Primăriei Municipiului Reşiţa, personal care deţine cunoştinţele necesare în vederea implementării proiectelor. Astfel, unitatea de Management SIDU Reşiţa 2022-2030 va fi compusă din:

- Viceprimar/Primar - în calitate de coordonator UM SIDU Reşiţa;
- Secretarul General al primăriei
- Director executiv al Direcţiei tehnice din cadrul primăriei;
- Director executiv al Direcţiei dezvoltare locală din cadrul primăriei;
- Director executiv al Direcţiei economice din cadrul primăriei;
- Director executiv al Direcţiei de administraţie publică locală din cadrul primăriei;
- Director executiv al Direcţiei de patrimoniu din cadrul primăriei;
- Reprezentant Serviciul Urbanism şi amenajarea teritoriului din cadrul primăriei;
- Director executiv al Direcţiei de asistenţă socială Reşiţa;
- Director executiv al Direcţiei Poliţia Locală
- 1 consilier din cadrul Cabinet Primar;
- 2 reprezentanţi ai Consiliului Local Reşiţa;

Secretariatul UM SIDU Reşiţa va fi asigurat de către Direcţia Dezvoltare Locală şi Instituţională din cadrul Primăriei Municipiului Reşiţa.

Componența, precum și regulamentul de organizare și funcționare a UM SIDU Reșița vor fi actualizate prin hotărâre a Consiliului Local Reșița. În vederea familiarizării membrilor UM SIDU Reșița cu structura, conținutul și monitorizarea SIDU Reșița 2024 – 2030, membrii acestuia vor beneficia de suportul Direcției Dezvoltare Locală și Instituțională din cadrul Primăriei municipiului Reșița care, în maxim 30 de zile de la adoptarea SIDU Reșița, va organiza o ședință de aducere la cunoștință a structurii, conținutului și prevederilor SIDU Reșița (2022-2030).

Rolul UM SIDU Reșița este de evaluare periodică a acțiunilor concrete și a proiectelor necesare a fi realizate pentru a îndeplini obiectivele propuse, dar și oferirea de sprijin în elaborarea și implementarea proiectelor. Grupul va fi coordonat de o persoană nominalizată în acest sens de Consiliul Local Reșița, respectiv de către primar. În demersul de coordonare a implementării SIDU, coordonatorul UM SIDU Reșița va lucra îndeaproape cu serviciile și direcțiile din cadrul Primăriei municipiului Reșița ce au responsabilități directe în implementarea SIDU.

Până la sfârșitul lunii februarie a fiecărui an, UM SIDU Reșița va elabora **planul anual de implementare a SIDU** pentru anul în anterior. Planul va putea fi revizuit de câte ori este necesar, cu aprobarea Consiliului Local.

UM SIDU Reșița se va **întruni** semestrial în vederea evaluării stadiului implementării SIDU. Până la sfârșitul lunii februarie a fiecărui an, pentru anul anterior, UM SIDU Reșița va întocmi un **raport anual de monitorizare a implementării SIDU Reșița** 2021-2030. În vederea realizării raportului anual de monitorizare, ca instrument de lucru va fi utilizat *Graficul de monitorizare a implementării SIDU Reșița* 2021-2030, parte integrantă a SIDU Reșița. **Raportul anual de monitorizare** va **fi prezentat și dezbătut împreună cu membrii grupurilor de lucru implicate în realizarea SIDU Reșița** 2022-2030. Odată cu prezentarea raportului anual de monitorizare a implementării, UM SIDU va prezenta și supune dezbaterii și planul anual de implementare pentru anul în curs. După prezentarea către membrii grupurilor de lucru, raportul anual de monitorizare și planul de implementare pentru anul în curs va fi **adus la cunoștința Consiliului Local Reșița**.

UM SIDU Reșița va asigura de asemenea și realizarea unor baze de date privind proiectele din cadrul strategiei; va furniza informații cu privire la cadrul legal de implementare al proiectelor; va asigura planificarea proiectelor.

Potențiale riscuri în implementarea SIDU Reșița (2022-2030) și măsuri de atenuare a acestora

În cadrul acestei secțiuni, pentru identificarea tipologiei riscurilor, am ales adaptarea tipologiei și clasificării utilizate în „Manualul de procedură pentru managementul riscurilor" - cod M03-17, (disponibil la: www.madr.ro/docs/fep/2015/manuale-de.../M03-17-managementul-riscului.pdf).

Principalele tipuri de riscuri identificate în implementarea SIDU Reșița (2022-2030) sunt:

Riscul de reglementare:

- Modificarea reglementărilor și cadrului legislativ (UE/național);

Riscul legat de finanțare:

- Bugete inadecvate/insuficiente;

Riscul tehnologic:

- Riscul legat de implementare/tehnologii utilizate/operarea sistemelor etc.;

Riscul legat de necesitățile externe

- Modificarea numărului și complexitatea acțiunilor/proiectelor propuse;

- Introducerea de noi activități prin acorduri și contracte care să nu fie corelate cu resursele umane, financiare, logistice și procedurale ale instituției;

Riscuri de pandemie sau epidemie

- Imposibilitatea sau întârzierea în dezvoltarea și implementarea proiectelor ca urmare a unei epidemii sau pandemii;

Riscuri privind parteneriatele:

- Relații insuficient dezvoltate cu partenerii cheie;

- Coordonare/comunicare internă insuficient dezvoltată;

Riscul legat de resursele umane:

- Angajații nu posedă abilitățile/calificările adecvate;

- Lipsa unei strategii adecvate de dezvoltare a resurselor umane;

- Numărul angajaților este insuficient/inadecvat;

- Lipsa planului de recrutare/înlocuire a resurselor umane;

Riscul legat de eficacitatea fluxurilor și/sau a canalelor:

- Rambursarea cu întârziere a cheltuielilor în cazul proiectelor cu finanțare nerambursabilă (fonduri europene sau bugetul de stat/programe naționale);

Riscul lipsei de autoritate:

- Lipsa autorității, structură organizațională necorespunzătoare, fișe de post necorespunzătoare, nerespectarea principiilor privind responsabilitatea și înlocuirea personalului, grupe de salarizare nediferențiate, relații ierarhice nedefinite);

Riscuri de ineficiență:

- Proceduri și procese ineficiente.

Obiectivul strategic *Regenerare urbană*, dată fiind complexitatea sa, comportă un tip specific de risc legat de necesitățile externe: modificarea numărului proiectelor, creșterea complexității acțiunilor și proiectelor prevăzute a se realiza, dar și de completarea/introducerea de noi acțiuni odată cu actualizarea periodică a documentului strategic. Acest fapt atrage după sine existența unor riscuri legate de finanțare – bugete inadecvate ale autorităților locale, prioritizare ineficientă a proiectelor, dar și anumite riscuri de reglementare, îndeosebi în cazul finanțatorilor externi (modificare de reguli care să excludă de la finanțare anumite obiective prioritare la nivelul municipiului).

În ceea ce privește îndeplinirea obiectivului strategic *Economie locală competitivă, diversificată, bazată pe inovare, digitalizare și conectare la potențialul ariei înconjurătoare*, posibilele riscuri care pot duce la neîndeplinirea acestuia sunt atât interne, cât și externe. Probabilitatea apariției unor factori externi care să afecteze activitatea economică a industriei locale este una medie, iar impactul poate fi unul semnificativ. Declinul activităților conexe, ținând cont de faptul că producția industrială este destinată în mare parte exportului, poate antrena evoluții defavorabile la nivel local care pot, de asemenea, declanșa apariția unor probleme ce țin de riscuri interne. Din acest motiv această strategie își propune diversificarea economiei locale, crescând astfel capacitatea acesteia de a face față unor șocuri externe. În ceea ce privește sectorul

IMM, principalele riscuri sunt mai degrabă interne (riscuri legate de resurse umane – valabil și în cazul sectorului industrial dar și riscuri de eficiență – axarea pe procese ineficiente și, mai ales, riscuri legate de finanțarea activității operaționale.

În ce privește obiectivul *Creșterea capacității administrative/guvernanță locală*, riscurile legate de acest obiectiv fac referire la personal insuficient calificat, rezistența și reticența la schimbare, infrastructură IT deficitară sau la modificări legislative (riscul de reglementare) care ar putea periclita adoptarea unor reforme la nivel local sau atragerea resursei umane înalt calificată.

În cazul obiectivului *Dezvoltare urbană coerentă*, datorită faptului că acesta are un efect direct asupra calității vieții cetățenilor, dar și asupra competitivității economice locale, riscurile sunt unele complexe. Modernizarea infrastructurii edilitare și dezvoltarea armonioasă a zonei centrale presupune riscuri legate de finanțare, riscuri tehnologice – soluții tehnice inadecvate, dar și riscuri legate de necesități externe – modificări ale numărului proiectelor, creștere a complexității activităților și necorelarea cu resursele logistice ale instituțiilor responsabile. Dezvoltarea zonei intravilane presupune atât riscuri legate de resursele umane ale instituției, cât și riscuri specifice proiectelor de investiții publice: proceduri de achiziție deficitare/contestabile, soluții tehnice nepotrivite, întârzierea lucrărilor, nerespectarea specificațiilor tehnice etc. Obiectivul specific legat de Mobilitate urbană comportă atât riscuri de finanțare, dar și riscuri de reglementare și riscuri tehnologice, parte din ele riscuri externe, ce nu pot fi controlate/adresate de autoritățile locale.

Obiectivul strategic *Dezvoltarea sistemului educațional în relație cu prioritățile strategice ale orașului* - presupune existența unor riscuri de reglementare, ce vin în principal din exterior – modificarea legislației și a sistemului educațional – specificul economiei locale, bazată pe sector industrial a fost afectat de modificările structurale din sistemul educațional din ultimii ani. Acțiunile și proiectele de reabilitare și dotare ale obiectivelor/clădirilor școlilor presupun costuri importante, ceea ce atrage riscuri de finanțare, dar și riscuri tehnologice. Trendul general de scădere a populației școlare comportă de asemenea un alt tip de risc, legat de resursele umane (nu doar cele implicate în activitățile educaționale, ci mai ales cel legat de efectele ulterioare asupra pieței muncii și resurselor umane disponibile firmelor locale).

Atingerea obiectivului *Reșița oraș verde* este de asemenea supusă unor tipuri similare de riscuri, ca și celelalte obiective generale – riscuri legate de finanțare, tehnologice și necesități externe, dar și riscuri de procese ineficiente, datorită complexității acțiunilor și proiectelor propuse. Atingerea obiectivelor specifice presupune investiții în infrastructură, dar și un larg cadru partenerial și campanii de informare, ceea ce implică posibilitatea de apariție a unor riscuri de autoritate, dar și riscuri privind parteneriatele – coordonare, relații cu parteneri cheie.

Construcția unei identități locale, ca obiectiv general, se axează pe crearea unui brand local cunoscut și apreciat, dar și pe o politică de marketing public/teritorial eficace. În cazul acestui obiectiv riscurile sunt mai reduse, ținând mai degrabă de succesul/rezultatele propriu-zise ale soluțiilor de marketing create și implementate.

Riscurile presupuse de atingerea obiectivului *Consolidarea poziției municipiului Reșița ca pol de dezvoltare metropolitan și județean,* sunt legate în principal de posibilitatea controlului asupra relațiilor de parteneriat cu autoritățile locale partenere – Consiliul Județean, Consilii locale, Instituțiile Primarului. Funcționalizarea Zonei Metropolitane comportă un risc legat de eficacitatea fluxurilor și canalelor de comunicare, dar și riscuri de finanțare din această perspectivă – identificarea resurselor financiare dar și a modalităților fezabile de finanțare a proiectelor comune, ceea ce aduce după sine un risc suplimentar în gestionarea parteneriatelor (cel de autoritate).

În vederea atenuării riscurilor implementării SIDU, următoarele **măsuri de atenuare a riscurilor** trebuie adoptate:

Riscul de reglementare:

- pregătirea profesională continuă a angajaților UAT Reșița;
- colaborare cu autoritățile responsabile, cele de reprezentare (ex. Asociația Municipiilor din România) și reprezentanții județului în Parlamentul României;
- colaborarea permanentă cu autoritățile de management și cu organismele intermediare responsabile de managementul programelor operaționale finanțate din fonduri europene;

Riscul legat de finanțare:

- monitorizarea tuturor surselor de finanțare externe bugetului local;
- implementarea de măsuri și proceduri pentru îmbunătățirea eficienței utilizării bugetului local;
- realizarea unui program multi-anual de investiții din bugetul local;
- creșterea gradului de colectare a impozitelor locale;
- lărgirea bazei locale de impozitare;
- diversificarea surselor de venit la bugetul local;
- accesarea unor credite pentru investițiile cu prioritate ridicată;

Riscul tehnologic:

- pregătirea profesională continuă a angajaților UAT Reșița;
- utilizarea și adaptarea de tehnologii inovative;

Riscul legat de necesitățile externe:

- monitorizarea atentă a implementării SIDU, corelare cu capacitățile/resursele UAT;
- actualizarea SIDU în raport cu schimbarea contextului;
- urmărirea procedurilor prin care planul strategic poate fi actualizat;

Riscuri de pandemie sau epidemie:

- Respectarea regulilor de prevenire și protecție în cazul epidemiei/pandemiei, vaccinarea personalului;

Riscuri privind parteneriatele:

- crearea unui cadru partenerial formalizat, cu responsabilități și drepturi clare;
- inițiere pe acțiuni și proiecte –pilot de mică anvergură, care pot crea sinergie între parteneri;

Riscul legat de resursele umane:

- pregătirea profesională continuă a angajaților UAT Reșița, bazată pe un plan de dezvoltare a carierei axat pe nevoi identificate de pregătire;
- realizarea unui plan de recrutare bazat pe nevoile identificate ale instituțiilor;
- realizarea și implementarea unei strategii de dezvoltare a resurselor umane în baza unei diagnoze organizaționale;

Riscul legat de eficacitatea fluxurilor și/sau a canalelor:

- respectare/adoptare standarde de calitate, eficientizarea activității instituțiilor;
- pregătirea la timp a documentației complete aferente cererilor de rambursare;

Riscul de autoritate:

- actualizarea fișelor de post a persoanelor implicate în implementarea, coordonarea, monitorizarea și evaluarea implementării SIDU;
- definirea clară a relațiilor ierarhice în implementarea SIDU;

Riscuri de eficiență:

- realizarea unui plan (multianual) de investiții de capital;
- implementarea de măsuri și proceduri pentru îmbunătățirea eficienței utilizării bugetelor;
- actualizarea procedurilor privind achizițiile publice, urmărirea eficienței costurilor în proceduri;
- prioritizarea investițiilor.

Graficul de monitorizare a implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Reșița pentru perioada 2022 – 2030 – indicatori propuși

În continuare, ***prezentăm Graficul de monitorizare a SIDU Reșița*** 2022-2030 care include indicatorii de monitorizare relevanți pentru obiectivele cheie specifice ale SIDU. Monitorizarea implementării SIDU se va realiza anual, Unitatea de Management și Grupul Operativ ***vor selecta indicatorii considerați relevanți pentru stadiul îndeplinirii obiectivelor***. Evaluarea implementării SIDU se va realiza la finalul ciclului strategic. Aceasta va putea fi realizată de către Unitatea de Management și Grupul Operativ sau de către o entitate externă specializată.

Conform Manualului privind strategiile de dezvoltare urbană durabilă realizat de Comisia Europeană în 2020, pentru a asigura calitatea indicatorilor aceștia trebuie să îndeplinească anumite criterii. Astfel, în conformitate cu orientările Comisiei[205] privind o mai bună reglementare, indicatorii de rezultat ar trebui să fie:

- Relevanți - strâns legați de obiectivele care trebuie atinse;
- Acceptați - de către personal și părțile interesate. Rolul și responsabilitățile indicatorului trebuie să fie bine definite;
- Credibili pentru persoanele care nu sunt experți, lipsiți de ambiguitate și ușor de interpretat. Indicatorii trebuie să fie cât mai simpli și mai robuști cu putință;
- Simplu de monitorizat - colectarea datelor ar trebui să fie posibilă la costuri reduse;
- Rezistenți la manipulare.

[205] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/better-regulation-toolbox-41_en_0.pdf

Grafic de monitorizare a implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Reșița pentru perioada 2022 – 2030 – indicatori propuși

Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
1. Regenerare urbană	1.1. Încurajarea proiectelor de dezvoltare de tip "infill" - reutilizarea unor terenuri deja folosite, cum sunt cele foste industriale din municipiul Reșița. Cel puțin 2 astfel de proiecte, vizând suprafețe mai mari de 2 hectare, să se afle cel puțin în faza de proiectare/design până în 2027.	• Număr proiecte • Suprafață inclusă	• A se verifica cu primaria resita daca e 0 valoarea de referinta	• Minim 2 proiecte, suprafață peste 2 hectare, aflate cel puțin în faza de proiectare/design până în 2027		
	1.2. Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	• Număr runde de proiecte • Număr mini-intervenții	• 0 • 0	• 2 runde de proiecte derulate până în 2025 • cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027		
	1.3. Crearea unei entități la nivel local până în 2023 care să gestioneze procesul de regenerare urbană și interacțiunea cu stakeholderii din comunitate și potențialii dezvoltatori. Realizarea de către această entitate a unui portofoliu/inventar de zone/clădiri care se doresc redezvoltate și maparea utilizărilor potențiale, a resurselor existente, a potențialilor dezvoltatori etc. până în 2027.	• Entitate creată • Portofoliu/inventar clări vizate de regenerare	• 0 • 0	• 1 entitate creată în mod legal până în 2023 • 1 portofoliu de zone/clădiri care se doresc redezvoltate până în 2027.		
	1.4. Utilizarea temporară și/sau redezvoltarea permanentă a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru activități asociate cu turismul de aventură. Cel puțin 2 astfel de proiecte implementate până în 2030.	• Număr proiecte	• 0	• 2 proiecte implementate până în 2030		
	Utilizarea temporară a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru găzduirea unor evenimente culturale sau a unor activități în legătură cu industriile creative de la nivel local. Organizarea a minim 3 astfel de evenimente până în anul 2027, cu implicarea cel puțin a 2 parteneri din comunitate per eveniment.	• Număr evenimente • Număr parteneri implicați	• 0 • 0	• Minim 3 evenimente până în anul 2027 • Minim 2 parteneri din comunitate per eveniment		
2. Economie locală competitivă, diversificată, bazată pe inovare, digitalizare și conectare la potențialul ariei înconjurătoare	2.1. Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor	• cifra de afaceri a companiilor locale (industrii high-tech și mediu high tech + servicii intensive în cunoaștere)	• 644,7 milioane lei (2018)	• 838,1 milioane lei (2027)		
		• profiturile companiilor locale (industrii high-tech și mediu high tech + servicii intensive în cunoaștere)	• 67,6 milioane lei(2018)	• 87,8, milioane lei (2027)		
	2.2. Adaptarea și reinventarea industriei tradiționale - o industrie (construită pe baza tradițională a orașului) mai suplă, tehnologizată, cu productivitate crescută,	• Cifra de afaceri a sectorului industrial	• 1,45 mld. lei (2018)	• 1,82 mld. lei (2027)		

Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
	ce oferă venituri corecte resursei umane care activează aici și aduce valoare adăugată pe termen lung comunității. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a companiilor industriale locale.					
	2.3. Dezvoltarea/stimularea antreprenoriatului local, astfel încât numărul de întreprinderi nou create să crească de peste 1,5 ori până în 2027.	• întreprinderi nou create/1000 locuitori	• 3,21 (medie 2014-2018)	• 5 (medie 2023-2027)		
	2.4. Dezvoltarea unui sector de business mic și mijlociu local activ, legat organic de comunitate, capabil să contribuie la vitalitatea pe termen lung a orașului. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a IMM-urilor locale.	• cifra de afaceri a IMM-urilor locale (0-250 angajați) +25%	• 1,38 miliarde lei (2018)	• 1,72 miliarde lei (2027)		
	2.5. Crearea unui mediu prietenos cu afacerile și antreprenorii – continuarea politicii de atragere de investiții și fructificarea eforturilor realizate în ultimii ani de promovare a economiei locale (prin atragerea a cel puțin trei investiții majore).	• număr de investiții majore (peste 300 angajați/unitate) atrase	• /	• 3		
	2.6. Valorificarea potențialului turistic al Banatului montan – crearea unei zone turistice dinamice, capabilă nu doar sa aducă turiști în zonă (cu minim 10% mai mulți la nivel local și un sfert la nivelul zonei urbane funcționale), dar și să atragă atenția asupra unui oraș cu caracteristici deosebite.	• înnoptări in structuri de primire turistica (+10% la nivel local și + 25% la nivel de ZUF) - TUR105E(INS)	• 35.835 (2019) Reșița • 92.201 (2019) ZUF	• 39.419 (2027) Reșița • 115.251 (2027) ZUF •		
3. Creșterea capacității administrative /guvernanță locală	3.1. Implementarea unui sistem GIS, pe baza căruia să fie oferite servicii tranzacționale cetățenilor și companiilor până în 2025;	• Implementarea sistemului GIS	Nu este implementat sistemul GIS (2020);	Sistem GIS funcțional (2025);		
	3.2. Introducerea în sistemul de management al documentelor a tuturor documentelor care circulă în interiorul primăriei până în 2023;	• Procentul documentele care circulă în instituție prezente în SMD	71% (2020)	100% (2023)		
	3.3. Realizarea unui recensământ al datelor colectate și al bazelor de date utilizate în interiorul primăriei până în 2023;	• Existența unei evidențe actualizate	Nu există această evidență (2020)	Recensământ existent și mecanism de actualizare periodică funcțional (2023)		
	3.4. Interconectarea tuturor aplicațiilor și a bazelor de date utilizate în interiorul primăriei până în 2025;	• Procentul bazelor de date și aplicațiilor interconectate	~15% (2020)	100% (2025)		
	3.5. Colectarea anuală a datelor legate de utilizarea serviciilor online oferite cetățenilor și companiilor și a gradului de satisfacție în utilizare;	• Cercetare sociologică anuală	Cercetare inexistentă	Mecanism anual de colectarea a datelor funcțional		
	3.6. Peste 30% dintre funcționarii din primăriei vor urma, anual, instruiri și training-uri pentru creșterea nivelului de competență digitală și înțelegerea procesului de transformare digitală (inclusiv securitate cibernetică și protecția datelor personale);	• Procentul angajaților din primărie care urmează anual cursuri de formare/specializare în domeniul digitalizării	~15% (2020)	30% (2023)		
	3.7. Creșterea procentului taxelor și impozitelor locale încasate online până la 25% în 2025;	• Procentul taxelor și impozitelor locale plătite online	2,6% (2020)	25% (2025)		
	3.8. Creșterea procentului documentelor depuse online de către cetățeni și companii la 30% până în 2024.	• Procentul documentelor depuse online	Nu există date clare privind procentul documentelor depuse online;	30% (2024)		

Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
4. Dezvoltare urbană coerentă	4.1 Creșterea calității și extinderea infrastructurii edilitare pentru toate zonele construite din municipiu și din localitățile componente astfel: Creșterea lungimii simple a rețelei de distribuție apă potabilă cu 1 km și respectiv de canalizare cu 3 km în 2027 raportat la 2020; Modernizarea celor două rețele în proporție de 20% în 2027 raportat la 2020; Creșterea cu 15% - în medie – până în 2027 a gradului de satisfacție a locuitorilor municipiului vizavi de infrastructura de apă și canalizare raportat la anul 2020.	• Nr km rețea distribuție apă • Nr km rețea canalizare • % modernizare rețea apă • % modernizare rețea canalizare • Satisfacție locuitori vizavi de infrastructura edilitară	• 145,8 km • 106 km • XXX • XXX • 21% (note de 9 și 10)	• 146,8 km • 108 km • XXX • XXX • 36% (note de 9 și 10)		
	4.2 Creșterea continuă a calității procesului decizional prin integrarea tehnologiei (inclusiv GIS), guvernanței participative și a inovației în dezvoltarea durabilă a municipiului Reșița. Derularea a minim 2 proiecte pilot în acest sens până în anul 2027.	• Număr proiecte	• 0	• Minim 2 proiecte pilot până în anul 2027		
	4.3 Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou) prin crearea și implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reșița prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric și cultural (multiculturalism) precum și de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate și promovate.	• Regulament estetică urbană • Program pilot inventariere	• 0 • 0	• 1 regulament elaborat până în 2027 • 1 program pilot inventariere derulat până în 2025		
	4.4 Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de bicicliști până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	• % drumuri modernizate • % deplasări efectuate cu bicicleta • Km piste pentru bicicliști construite • Satisfacție cetățeni față de transportul în comun • % flotă transport în comun modernizată/verde	• 75% • 2,29% • 6 km • 72% • 0%	• 85% • 4,58% • 11 km • 82% • 100%		
5.Dezvoltarea sistemului educațional în relație cu prioritățile strategice ale orașului	5.1 Dezvoltarea unui Hub Educațional, în următorii 4 ani, care sa reunească actori interesați din sectorul public, privat si nonprofit și care poate stimula permanent acțiunile în aceasta zonă (investiții în infrastructură educațională, corelarea cu specificul economiei locale, reducerea disparităților în domeniul educațional, stimularea activităților extracurriculare și comunitare, etc.)	•	•	•		
	5.2 Acordarea a minim 30 de granturi de inovare până în anul 2027 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzii care dezvoltă produse sau servicii noi în colaborare cu mediul de afaceri	• Număr granturi inovare acordate	• 0	• 30		

Obiective strategice	Obiective chele-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
	5.3 Acordarea a minim 30 de granturi de cercetare până în anul 2025 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzii care realizează cercetări în domeniile prioritare pentru economia județului în colaborare cu mediul universitar și agenții economici.	• Număr granturi cercetare acordate	• 0	• 30		
	5.4 Acordarea a minim 5 granturi școlilor din oraș pentru co-generarea de idei antreprenoriale (parteneriat între școli – concurs de idei) pe domeniile prioritare pentru oraș: regenerare urbană, turism etc.	• Număr granturi acordate	• 0	• 5		
	5.5 Organizarea lunar (pe durata anului școlar) a unui eveniment interactiv (de tip panel de experți) de informare privind oportunitățile de carieră pentru elevii din școlile orașului, cu participarea unor antreprenori locali, psihologi, consilieri în carieră, alumni	• Număr evenimente carieră	• 0	• 1/lună		
	5.6 Studiu privind gradul de autonomie a școlilor din oraș și a nevoilor acestora de descentralizare, studiu care să facă recomandări de modificări legislative	• Număr studii realizate	• 0	• 1		
	5.7 Crearea unor competiții anuale pentru școlile din oraș, pentru acordarea unor titluri de excelență (Școala verde, Școala sănătoasă, Școală fără abandon, Școala fără absenți, Școală fără bulling, Școala cu promovabilitate 100% etc)	• Număr competiții interșcolare anuale	• 0	• 1		
	5.8 Organizarea, anual, în parteneriat cu UBB Reșița, a unui concurs de demonstrare de competențe destinat elevilor și studenților din Reșița	• Număr concursuri organizate	• 0	• 1		
6. Reșița – oraș verde	6.1.Creșterea funcționalității, accesibilității și interconectării spațiilor verzi conectarea acestora cu pădurile din marginea orașului, amenajarea de piste de alergare și/sau de biciclete	• gradul de satisfacție a locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi	• 65% în anul 2020	• 80% în anul 2023		
	6.2. Creșterea eficienței energetice a clădirilor	• Numărul de unități locative asupra cărora s-a intervenit	• XX în anul 2020	• 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.		
	6.3. Dezvoltarea punctelor de colectare selectivă a deșeurilor	• Gradul de colectare selectivă a deșeurilor	• 9,64% în anul 2019	• 100% în 2025		
	6.4. Dezvoltarea cadrului partenerial "Reșița – Oraș verde" între Primăria Municipiului Reșița și asociațiile de locatari	• Existența cadrului partenerial	• Nu există un astfel de cadru în anul 2020	• Exista un cadru partenerial în anul 2022		
	6.5. Creșterea capacității municipiului Reșița de adaptare la schimbări climatice	• Numărul de măsuri implementate • Gradul de reabilitare a sistemului de canalizare pluvială • Realizarea hărților de hazard și risc la inundații	• Nu există măsuri implementate în anul 2020 la nivel de municipiu • 12% în anul 2019 • Nu există hărți întocmite la nivel de municipiu în anul 2020	• 4 măsuri implementate privind reducerea riscului la inundații • 100% în anul 2024 • Existența hărților de hazard și de risc la inundații în anul 2023		
	7.1 Dezvoltarea unui brand al orașului care să înglobeze elemente de identitate locală existente într-o nouă paradigmă. Adoptarea unei strategii de marketing	•	•	•		

Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
	teritorial și identitate locală, inițierea unei campanii de conștientizare a cel puțin 3 elemente specifice brandului de oraș.					
7. Construcția unei identități locale	7.2 Dezvoltarea unui plan coerent de marketing care să crească nivelul de identificare și adoptare a noului brand - dezvoltarea și implementarea a cel puțin trei proiecte de intervenție urbană/regenerare urbană care să se conecteze direct cu noul brand al orașului până în 2025	•	•	•		
	7.3 Implicarea stakeholderilor locali în minimum două proiecte de "imagistică comunitară" cu o participare de stakeholderi din partea celor trei sectoare deschise către publicul larg, implementată până în 2025	•	•	•		
8. Consolidarea poziției municipiului Reșița ca pol de dezvoltare metropolitan și județean	8.1 Funcționalizarea (și reorganizarea/regândirea) structurii de cooperare de la nivelul Zonei Metropolitane până în anul 2027. Cel puțin 1 proiect implementat cu 3 UAT-uri participante.	• Structură funcțională • Nr. proiecte • Nr. UAT-uri participante	• 0 • 0 • 0	• Structură funcțională • Minim 1 proiect • Minim 3 UAT-uri		
	8.2 Dezvoltarea și implementarea la nivel zonal, prin cooperarea autorităților publice plasate în zona de polarizare a municipiului Reșița, a unui program zonal de promovare și coordonare a turismului, respectiv crearea structurii care să gestioneze acest program până în 2025, astfel încât să crească numărul de înnoptări în structurile turistice, iar numărul de vizitatori ai obiectivelor și de participanți la evenimente să crească cu 10% până în anul 2027.	• Program zonal promovare și coordonare turism • Structură gestionare program	• 0 • 0	• 1 program • 1 structură		
	8.3 Creșterea gradului de conectare rutieră, feroviară, digitală etc. al municipiului Reșița cu polul de creștere național Timișoara până în anul 2027 (finalizarea cel puțin a proiectului train-tram).	• Nr proiecte finalizate	• 0	• Minim 1 proiect infrastructură		
9. Creșterea calității vieții în municipiul Reșița prin dezvoltarea serviciilor publice	9.1. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	• Mulțumirea locuitorilor municipiului față de spațiile destinate evenimentelor culturale, măsurată pe o scală de la 1 (minim) la 10 (maxim)	• 5,99 din 10 (Studiu privind Calitatea vieții în municipiul Reșița, 2020)	• 7 din 10		
	9.2. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).	• Mulțumirea locuitorilor municipiului față de spațiile publice pentru agrement și relaxare, măsurată pe o scală de la 1 (minim) la 10 (maxim)	• 6,40 din 10 (Studiu privind Calitatea vieții în municipiul Reșița, 2020)	• 7,5 din 10		
	9.3. Îmbunătățirea nivelului de siguranță publică până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze nivelul de siguranță din comunitate la minim 8 din 10 (față de 7,09 din 10 cât este în 2020).	• Mulțumirea locuitorilor municipiului față nivelul de siguranță din comunitate, măsurată pe o scală de la 1 (minim) la 10 (maxim)	• 7,09 din 10 (Studiu privind Calitatea vieții în municipiul Reșița, 2020)	• 8 din 10		

Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
	9.4. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivelul municipiului prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinei) astfel încât minim 50% din locuitorii municipiului să se declare mulțumiți sau foarte mulțumiți de acestea (față de 42% în 2021).	• Mulțumirea cetățenilor față serviciile medicale	• 42% conform Studiului privind Calitatea vieții în județul Caraș-Severin, 2021	• 50%		

Planul de acțiune

Plan de acțiune în vederea implementării SIDU Reșița 2022 – 2030

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
OBIECTIV STRATEGIC 1 – Regenerare urbană												
1.	Reabilitarea zonelor degradate aflate în interiorul microraioanelor 2, 3 și 4 din cartierul Govândari și zona Calea Caransebeșului – Municipiul Reșița Componenta A – Reabilitarea zonelor degradate aflate în interiorul microraionului 2 – Parcul Tricolorului și zona Calea Caransebeșului – Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	proiect propus de finanțare prin POAT	Valoare estimativa investiție 9.925.000	2021-2027				
2.	Reabilitarea zonelor degradate aflate în interiorul microraioanelor 2, 3 și 4 din cartierul Govândari și zona Calea Caransebeșului – Municipiul Reșița Componenta B – Reabilitarea zonelor degradate aflate în interiorul microraionului 3 din cartierul Govândari – Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	proiect propus de finanțare prin POAT	Valoare estimativa investiție 17.790.000	2021-2027				
3.	Reabilitarea zonelor degradate aflate în interiorul microraioanelor 2, 3 și 4 din cartierul Govândari și zona Calea Caransebeșului – Municipiul Reșița Componenta C – Reabilitarea zonelor degradate aflate în interiorul microraionului 4 din cartierul Govândari – Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	proiect propus de finanțare prin POAT	Valoare estimativa investiție 9.350.000	2021-2027				
4.	Reabilitarea și regenerarea urbană a zonelor din interiorul microraionului 1 - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	Proiect tehnic	Valoare estimativa investiție 5,000,000.00					

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
5.	Regenerarea urbană a zonei pieței agro-alimentare Reșița Nord				Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	SF în curs de finalizare	Valoare estimativa investiție 5,000,000.00						
6.	Regenerare urbană cartier Luncă și Teatrul de vară - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 5,000,000.00						
7.	Regenerarea urbană a zonei centrale și a zonei tampon, inclusiv amenajarea unei parcări supra-terane				Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	SF în curs de finalizare	Valoare estimativa investiție 8,000,000.00						
8.	Regenerare urbana zona Triaj				Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 5,000,000.00						
9.	Regenerarea urbană a zonei de dezvoltare socială Stavila				Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	PUZ realizat	Valoare estimativa investiție 10,000,000.00						

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
10.	Reconversia clădirii fostului magazin universal al Municipiului Reșița		Municipiul Reșița		Utilizarea temporară și/sau redezvoltarea permanentă a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru activități asociate cu turismul de aventură. Cel puțin 2 astfel de proiecte implementate până în 2030.	Faza de idee						
11.	Reabilitare Hala Minda, spatiu multifunctional dedicat industriilor creative				Utilizarea temporară a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru găzduirea unor evenimente culturale sau a unor activități în legătură cu industriile creative de la nivel local. Organizarea a minim 3 astfel de evenimente până în anul 2027, cu implicarea cel puțin a 2 parteneri din comunitate per eveniment.	Elaborare SF	4,000,000.00 MEUR	End 2026				
12.	Reconversia depozitului de zgură într-o zonă de agrement urban a Municipiului Reșița		Municipiul Reșița		Încurajarea proiectelor de dezvoltare de tip "infill" - reutilizarea unor terenuri deja folosite, cum sunt cele foste industriale din municipiul Reșița. Cel puțin 2 astfel de proiecte, vizând suprafețe mai mari de 2 hectare, să se afle cel puțin în faza de proiectare până în 2027.	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 10,000,000.00					
13.	Regenerarea amplasamentului lacului din satul aparținător Doman - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00					
14.	Reabilitarea clădirii de patrimoniu „Sinagoga Beit El"		Municipiul Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00					Federația Comunităților Evreiești din România	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
15.	Realizare infrastructura stradală pentru zona de dezvoltare si regenerare urbana Mociur, Tronson Calea Caransebesului – strada G.A. Petculescu si legăturile cu Bl. Revoluției din decembrie		Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.	SF	16.404.277	10 luni				
16.	Reabilitare anvelopa fântâna cinetica Reșița		Reșița		Îmbunătățirea aspectului estetic al unor zone aflate în paragină prin derularea unor proiecte de mică anvergură pe baza unei abordări de tip bugetare participativă. Cel puțin 2 runde de proiecte derulate până în 2025 și cel puțin 4 mini-intervenții finanțate și realizate până în 2027.		20.000					
17.	REALIZAREA UNEI LEGĂTURI ÎNTRE NUCLEELE URBANE GOVÂNDARI ȘI CENTRUL CIVIC DIN MUNICIPIUL REȘIȚA - Componenta 1 – FUNICULAR - Reconversia funicularului de calcar, realizarea Centrului pentru interpretarea si promovarea patrimoniului industrial și lift acces funicular		Reșița		Reconversia a unor spații/clădiri foste industriale, aflate momentan în paragină sau fiind sub-utilizate pentru găzduirea unor evenimente culturale sau a unor activități în legătură cu industriile creative de la nivel local. Organizarea a minim 3 astfel de evenimente până în anul 2027, cu implicarea cel puțin a 2 parteneri din comunitate per eveniment.	PTh	8,000,000.00 MEUR	2021-2027				
OBIECTIV STRATEGIC 2 – Economie locală competitivă, diversificată, bazată pe inovare, digitalizare și conectare la potențialul ariei înconjurătoare												
18.	Dezvoltarea zonei turistice Semenic				Valorificarea potențialului turistic al Banatului montan – crearea unei zone turistice dinamice, capabilă nu doar sa aducă turiști în zonă, dar și să atragă atenția asupra unui oraș cu caracteristici deosebite. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a înnoptărilor în structurile de primire la nivel de zonă urbană funcțională până în 2027	SF	Valoare estimativa investiție 44,210,000.00					

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
19.	Asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, precum și a accesului nemotorizat în zonastațiunii turistice de interes local Secu				Valorificarea potențialului turistic al Banatului montan – crearea unei zone turistice dinamice, capabilă nu doar sa aducă turiști în zonă, dar și să atragă atenția asupra unui oraș cu caracteristici deosebite. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a înnoptărilor în structurile de primire la nivel de zonă urbană funcțională până în 2027.	proiect propus de finanprin POAT	Valoare estimativa investiție 12,200,000.00					
20.	Îndiguirea Bârzavei în zona Govândari și exploatarea Bârzavei în scop turistic				Valorificarea potențialului turistic al Banatului montan – crearea unei zone turistice dinamice, capabilă nu doar sa aducă turiști în zonă, dar și să atragă atenția asupra unui oraș cu caracteristici deosebite. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a înnoptărilor în structurile de primire la nivel de zonă urbană funcțională până în 2027.	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00					
21.	Cercetare longitudinală cu privire la antreprenoriatul local, dinamica de competențe și calificări ale angajatorilor locali, și ale investitorilor				Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor. Adaptarea și reinventarea industriei tradiționale - o industrie (construită pe baza tradițională a orașului) mai suplă, tehnologizată, cu productivitate crescută, ce oferă venituri corecte resursei umane care activează aici și aduce valoare adăugată pe termen lung comunității. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a companiilor industriale locale.			2021-2023 apoi pentru sustenabilitate conform mecanismului și procedurii validate	Resurse interne, pentru validarea metodologiei și apoi	dependent de finanțarea care poate fi accesată	PRM poate în colaborare Cu UBB	Cercetare longitudinală cu privire la antreprenoriatul local, dinamica de competențe și calificări ale angajatorilor locali, și ale investitorilor

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
22.	Centru de incubare, accelerare și creștere a competențelor sectorului alimentar local, în vederea generării de afaceri inovative și de produse alimentare vegetale cu valoare adăugată.				Dezvoltarea/stimularea antreprenoriatului local, astfel încât numărul de întreprinderi nou create să crească de peste 1,5 ori până în 2027 Dezvoltarea unui sector de business mic și mijlociu local activ, legat organic de comunitate, capabil să contribuie la vitalitatea pe termen lung a orașului. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a IMM-urilor locale.		2.5 MEUR	End 2026			Universitate (USAMVB/UAV/ Științe agricole Cluj)	
23.	Centru de cercetare și inovare în inginerie				Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor.		2.5 MEUR	End 2026			Centru UBB Cluj	
24.	Centru de competențe și învatare practică transectorială, dedicat întreg lanțului valoric pentru sectoarele de specializare inteligentă turism & alimentar		Municipiul Reșița		Dezvoltarea unui sector de business mic și mijlociu local activ, legat organic de comunitate, capabil să contribuie la vitalitatea pe termen lung a orașului. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a IMM-urilor locale.		Valoare estimativa in vestiție 5,000,000.00 Valoare estimativa d ocumentații necesare 200,000					
25.	Ecosistem IT și conexe Data centre, calificare pe verticală				Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor.		2.5 MEUR	End 2026			UBB, scoli, cu investitori IT, ...	
26.	Creare rețea subterana de tubulatura fibra optica		Reșița		Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor.	SF	2.000.000	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
27.	Înființare Parc Industrial nr. 2 – Valea Țerovei		Valea Țerovei		Adaptarea și reinventarea industriei tradiționale - o industrie (construită pe baza tradițională a orașului) mai suplă, tehnologizată, cu productivitate crescută, ce oferă venituri corecte resursei umane care activează aici și aduce valoare adăugată pe termen lung comunității. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a companiilor industriale locale.	FP	10.000.000	2023			Agenția de Dezvoltare Locala Reșița	Sunt in curs tratative de achiziție teren Direcții de dezvoltare ADLR
28.	Expoziție inovativă cu bunuri restaurate		Reșița		Dezvoltarea unui sector de business mic și mijlociu local activ, legat organic de comunitate, capabil să contribuie la vitalitatea pe termen lung a orașului. Concretizarea obiectivului presupune creșterea cu 25% a cifrei de afaceri a IMM-urilor locale.	-	7.000	Noiembrie 2021 – Noiembrie 2022			Muzeul Banatului Montan	
29.	Plante, oameni și povești vindecătoare		Reșița și împrejurimi		Dezvoltarea/stimularea antreprenoriatului local, astfel încât numărul de întreprinderi nou create să crească de peste 1,5 ori până în 2027	-	1.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte Fundația Noi Orizonturi și partenerii Unități de învățământ Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
30.	Atragerea de investitori în domeniul IT				Creșterea graduală a ponderii sectoarelor economice bazate pe cunoaștere, bazată pe o creștere cu 30% în termeni reali a cifrei de afaceri și profiturilor.							
OBIECTIV STRATEGIC 3 – Creșterea capacității administrative/guvernanță locală												
31.	Digitizarea într-un cadru integrat a serviciilor publice privind siguranța cetățenilor, managementul parcărilor și vehiculelor		Reșița		Creșterea capacității administrative/guvernanță locală	SF în curs de elaborare	Valoare estimativa investiție 6,000,000.00	2021-2027				PRIORITATEA 2: O regiune cu orașe Smart și o administrație digitalizată – 60 mil. EUR B. Smart city: I. Guvernanță și economie II. Mobilitate și mediu III. Viață și cetățenis

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
32.	Instalarea unui sistem integrat de management al parcărilor (detectare a stării locurilor de parcare, achitare și de transmitere a acestor informații către o aplicație de server și una mobilă, ce poate fi utilizată de către orice cetățean)		Reșița		Creșterea capacității administrative/guvernanță locală		2,000,000	2021-2027				Implementarea aplicațiilor cu ajutorul cărora să optimizeze toate activitățile de interacțiune cu cetățenii și de rezolvare a solicitărilor acestora, atât prin automatizarea proceselor, cât și prin construirea unor baze de date integrate și a unor module de aplicații interconectate, care să reutilizeze în mare măsură informația deja existentă în alte arii de lucru ale Primăriei și să o utilizeze în scopul rezolvării unor solicitări ale cetățenilor
33.	Implementarea de tehnologie asistivă pentru orientare audio si sistem de ghidare pentru persoanele cu deficiente de vedere		Reșița		Creșterea capacității administrative/guvernanță locală	Idee	1.000.000,00	2021-2027				
34.	Managementul informațiilor și a cunoașterii				Introducerea în sistemul de management al documentelor a tuturor documentelor care circulă în interiorul primăriei până în 2023;			Etapa 1-2023, deosebit de urgentă, apoi etapele de sustenabilitate ulterior	Poate fi cu resurse interne + externe, cu finanțare proprie sau și atrasă.			Program cu două componente – de design și mentenanță a unui flux de informații intrainstituțional, și apoi design și managementul de mesaje externe. Program prin care se construiește un mecanism de interacțiune, comunicare și gestionare a mesajelor pentru angajații PMR, și mesaje pentru beneficiari, cetățeni.

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
35.	Sistem informatic integrat front office si backoffice, acest sistem se va integra cu sistemul integrat al municipiului Reșița și cu platforma online unde cetățenii pot plăti taxele și pot ridica online documente necesare		Municipiul Reșița		Introducerea în sistemul de management al documentelor a tuturor documentelor care circulă în interiorul primăriei până în 2023; Creșterea procentului documentelor depuse online de către cetățeni și companii la 30% până în 2024. Creșterea procentului taxelor și impozitelor locale realizate online până la 30% în 2025;		900.000,00	2021-2027			Direcția de Asistență Socială	Autoritatea contractantă dorește implementare a aplicațiilor cu ajutorul cărora să optimizeze toate activitățile de interacțiune cu cetățenii și de rezolvare a solicitărilor acestora, atât prin automatizarea proceselor, cât și prin construirea unor baze de date integrate și a unor module de aplicații interconectate, care să reutilizeze în mare măsură informația deja existentă în alte arii de lucru ale Primăriei și să o utilizeze în scopul rezolvării unor solicitări ale cetățenilor.
OBIECTIV STRATEGIC 4 – Dezvoltare urbană coerentă												
36.	REACTUALIZAREA PLANULUI URBANISTIC GENERAL AL MUNICIPIULUI REȘIȚA		UAT REȘIȚA		Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou) prin crearea și implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reșița prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric și cultural (multiculturalism) precum și de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate și promovate.		560.000	2021-2023			DIRECȚIILE SAU SERVICIILE PATRIMONIU, INVESTITII, URBANISM, PROIECTE	REACTUALIZAREA PLANULUI URBANISTIC GENERAL

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
37.	Realizarea unei legături între nucleele urbane Govândari și Centrul Civic din Municipiul Reșița - Componenta 2 PROMENADA și PASARELE				Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou) prin crearea și implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reșița prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric și cultural (multiculturalism) precum și de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate și promovate.	PTh	valoare estimativa investiție 18.131.231	2021-2027				
38.	Realizare treceri de pietoni inteligente		Municipiul Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.		150.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
39.	Proiect semnalizare străzi cu indicatoare stradale(denumire străzi).		Municipiul Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.		100.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
40.	Semnalizare rutieră în oraș		Municipiul Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	Etapa 1 - 2021	150.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	Pt Etapa 2-2022
41.	Supraînălțare și marcare treceri de pietoni, altele decât cele din proiecte		Municipiul Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.		150.000 eur	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
42.	Modernizarea sistemului de iluminat public in municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Creșterea calității și extinderea infrastructurii edilitare pentru toate zonele construite din municipiu		2.500.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
43.	Ceasuri urbane + achiziție și montaj		Municipiul Reșița		Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou)		70.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
44.	Reabilitare scara publica de acces pietonal, auto, str. Petru Maior, Reșița		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	DALI	1.200.000	2021-2027				Reabilitare scară publică de acces pietonal, auto.
45.	Modernizare și reabilitare Teatrul de vară		Reșița		Creșterea nivelului calității vieții în cartierul Moroasa și îmbunătățirea aspectului urbanistic al zonei: prin reabilitarea Teatrului, refacerea circulațiilor auto și pietonale, crearea de noi locuri de parcare, revitalizarea zonelor verzi și plantarea unor noi arbori, prin echiparea cu utilități a zonei de implementare a proiectului Dezvoltarea sectorului socio-cultural prin introducerea în circuitul cultural al municipiului o nouă locație în care să se poată desfășura diferite evenimente, de la piese de teatru, la concerte, adunări, proiecții, seminarii, etc.	DALI	3.430.630	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
46.	Modernizarea drumurilor de acces către zonele urbane marginalizate din oraș		Secu, Dealu Crucii, Mociur		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	FP	3,000,000.00	2022-2027			DDLI/DIMU	Crearea condițiilor pentru integrarea populației marginalizate si creșterea coeziunii sociale a comunităților marginalizate din zonele urbane marginalizate din oraș
47.	Modernizare Străzi în Terova, Calnic, Doman		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT	3.854.642	29 luni				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
48.	Reabilitare străzi în cartierul Moroasa - Municipiul Reșița (SF		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	SF finalizat	3.919.536	27 luni				
49.	Reabilitare strada Cpt. Smaranda Ion		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT finalizat	1.652.734	18 luni				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
50.	Reabilitare străzi Rândul II și III		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de bicicliști până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT finalizat	1.751.946	12 luni				
51.	Reabilitare străzi Rândul I, Ciocârliei, Semenicului, Siretului, Avram Iancu și Ceretului		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de bicicliști până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT finalizat	727.244	9 luni				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
52.	Modernizare trotuar partea stângă sens auto B-dul A.I. Cuza de la intrare auto IPJ Caraș-Severin până la intersecția strada Bielefeld cu B-dul A.I. Cuza		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de bicicliști până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	DALI+PT finalizata	1.203.665	6 luni				
53.	Reabilitare pod rutier și pietonal strada Fantanilor , peste raul Barzava , în municipiul Resita		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de bicicliști până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	DALI finalizat urmeaza PT	375.000	5 luni				Urmeaza PT

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
54.	Reabilitarea străzilor Mihai Viteazu și Someșului		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	DALI+PT	535.500					
55.	Podul Bârzăviței și Bârzavei		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	DALI+PT	618.105	150 zile				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup ţintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanţare		Direcţii/servicii/birouri si/sau alte organizaţii decât Primăria	Observaţii
									Buget local - %	Altă sursă - %		
56.	Reabilitare Str. Războieni, Călugăreni, Fragilor, Colonia Scânteii şi Ponor		Reşiţa		Dezvoltarea mobilităţii urbane durabile prin creşterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate şi reabilitate din municipiul Reşiţa până în 2027 raportat la anul 2020, creşterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creşterea satisfacţiei cetăţenilor cu 10% faţă de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporţie de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT finalizat	1.525.768	16 luni				
57.	Drum colector M. Eminescu -Str. Toamnei		Reşiţa		Dezvoltarea mobilităţii urbane durabile prin creşterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate şi reabilitate din municipiul Reşiţa până în 2027 raportat la anul 2020, creşterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creşterea satisfacţiei cetăţenilor cu 10% faţă de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporţie de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	În curs SF+PT	1.270.618	8 luni				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
58.	Artera de legătură rutiera în vederea introducerii transportului în comun pe ruta strada Caminelor-Cartier Mociur-Universalul Vechi		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	DALI+PT	3.315.690	21 luni				
59.	Legătură rutieră între artera principală a Reșiței și parcul industrial și zona de regenerare urbană Mociur, în vederea extinderii transportului în comun-2 poduri		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030. Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou) prin crearea și implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reșița prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric și cultural (multiculturalism) precum și de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate și promovate.	PT finalizat	3.289.387	27 luni				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
60.	Reabilitare Aleea Bazna, Aleea Felix, Aleea Buziaș și Aleea Herculane		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT	30.000					
61.	SF+PT drum de ocolire Municipiul Reșița intre Dn 58 B și DJ 581		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	SF+PT	32.000					

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
62.	SF drum de ocolire Municipiul Reșița între DN 58 și DN 58B		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	SF	32.000					

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
63.	Asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, precum și a accesului nemotorizat în zonastațiunii turistice de interes local Secu		Secu-Crivaia		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030. Creșterea calității și extinderea infrastructurii edilitare pentru toate zonele construite din municipiu și din localitățile componente astfel: Creșterea lungimii simple a rețelei de distribuție apă potabilă cu 1 km și respectiv de canalizare cu 3 km în 2027 raportat la 2020; Modernizarea celor două rețele în proporție de 20% în 2027 raportat la 2020; Creșterea cu 15% - în medie – până în 2027 a gradului de satisfacție a locuitorilor municipiului vizavi de infrastructura de apă și canalizare raportat la anul 2020.	SF, PT	53.813.902	2021-2017				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
64.	Bretea de legătură în Microraionul 1, cu extinderea acceselor spre B-dul Muncii și amenajarea parcărilor și a spațiilor verzi (Topo, Geo, SF și PT)		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	PT finalizat	5.290.402	24 luni				Reabilitare străzi, creare locuri de parcare, amenajare spații verzi, etc.
65.	Continuarea promenadei până în Lend				Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.		8.000.000	2021.2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
66.	Parcare supraterana Park and Ride Montan		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	SF finalizat	6.248.032	12 luni				
67.	Parcare supraterana Park and Ride Central		Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030.	SF finalizat	6.691.054	18 luni				
68.	Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou)		Reșița		Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou) prin crearea și implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reșița prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric și cultural (multiculturalism) precum și de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate și promovate.	SF	8.622.725	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
69.	Coridor integrat de mobilitate urbana Str. Progresului		Reșița		Conectarea fizică și simbolică a orașului vechi cu orașul/centrul nou. Dezvoltarea armonioasă a zonei centrale (orașul nou) prin crearea și implementarea unui regulament de estetică urbană până în 2027. Derularea unui program pilot până în 2025 vizând zona veche a municipiului Reșița prin care să se identifice/inventarieze elementele de specific istoric și cultural (multiculturalism) precum și de patrimoniu construit care se doresc a fi păstrate și promovate.	FP	3.000.000	2021-2027				
70.	Modernizarea transportului public electric și amenajarea infrastructurii de transport nemotorizatîn municipiul Reșița – faza 1		Reșița		Obiectivul general al proiectului de investitiei il reprezinta reducerea emisiilor de CO2 si cresterea calitatii vietii in municipiul Resita urmare a implementarii unui pachet integrat si complementar de investitii in mobilitatea urbana durabila a unitatii administrativ-teritoriale, reprezentat de reintroducererea transportului public nemotorizat cu tramvaiul, inclusiv a infrastructurii aferente de rulare, statii, spatii publice si zone pietonale, piste pentru biciclisti, coabitare auto, depou, hala garare, spatii administrative si de mentenanta/reparatii, realizare spatii verzi, masuri de semnalizare, accesibilitate si siguranta rutiera adecvate circulatiei tuturor categoriilor de participanti la trafic	În execuție Proiect etapizat	12.200.000	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup ţintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanţare		Direcţii/servicii/birouri si/sau alte organizaţii decât Primăria	Observaţii
									Buget local - %	Altă sursă - %		
71.	Modernizarea transportului public electric si amenajarea infrastructurii de transport nemotorizatîn municipiul Reşiţa – faza 2		Reşiţa		Obiectivul general al proiectului de investitiei il reprezinta reducerea emisiilor de CO2 si cresterea calitatii vietii in municipiul Resita urmare a implementarii unui pachet integrat si complementar de investitii in mobilitatea urbana durabila a unitatii administrativ-teritoriale, reprezentat de reintroducererea transportului public nemotorizat cu tramvaiul, inclusiv a infrastructurii aferente de rulare, statii, spatii publice si zone pietonale, piste pentru biciclisti, coabitare auto, depou, hala garare, spatii administrative si de mentenanta/reparatii, realizare spatii verzi, masuri de semnalizare, accesibilitate si siguranta rutiera adecvate circulatiei tuturor categoriilor de participanti la trafic	În execuţie Proiect etapizat	21.950.000,00	2021-2027				
72.	Înnoirea parcului de material rulant al operatorului de transport, inclusiv implementareaSistemului automat de taxare, a Sistemului de Management al Flotei şi crearea Sistemului de InformareDinamică a Călătorilor în staţii şi în vehicule		Reşiţa		Obiectivul general al proiectului de investitie il reprezinta sustinerea si dezvoltarea sistemului de transport public in municipiul Resita, intr-o maniera moderna si integrata cu celelalte moduri de transport	În execuţie Proiect etapizat	14.850.000,00	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
73.	Îmbunătățirea condițiilor de transport public local în Municipiul Reșița pentru trasee greu accesibile cu flota existentă		Reșița		Obiectivul general al proiectului este creșterea capacității, calității și atractivității transportului public de călători fapt care duce la creșterea numărului de pasageri transportați cu transportul public de călători local. Pe cale de consecință este importantă îmbunătățirea atractivității transportului public prin modernizarea mijloacelor de transport, planificarea traseelor în mod eficient și oferirea unui nivel mai mare de predictibilitate, viteză, confort și siguranță pentru călători. Obiectivul general al proiectului investițional constă în dezvoltarea serviciului de transport public local cu autobuzul, prin introducerea a 4 noi trasee greu accesibile și achiziția de mijloace de transport ecologice care să contribuie la creșterea calității vieții la nivelul comunității Municipiului Reșița	FP	2.650.000,00	2021-2027				
74.	Reabilitarea, modernizarea și punerea în valoare a clădirii Ateneul Tineretului din Municipiul Reșița, județul Caraș-Severin		Reșița		Dezvoltarea unei infrastructuri culturale publice moderne, accesibile, multifuncționale și digitalizate, capabile să furnizeze servicii culturale și cultural-educative diversificate, adaptate nevoilor contemporane ale comunității locale și regionale, contribuind astfel la creșterea participării publicului la viața culturală, la dezvoltarea industriilor creative și la revitalizarea culturală și urbană a Municipiului Reșița și a județului Caraș-Severin	Proiect tehnic	6.363.194,42	PRV 2021-2027	2%	98%	Consiliul Județean Caraș-Severin	
OBIECTIV STRATEGIC 5 – Dezvoltarea sistemului educațional în relație cu prioritățile strategice ale orașului												
75.	Reabilitarea și modernizarea Colegiului Tehnic Reșița – Corp C7 atelier		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	FP	2.450.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
76.	Reabilitarea și modernizarea Colegiului Tehnic Reșița – Corp C2 cămin nr.1, Corp C6 spălătorie		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	FP	2.150.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
77.	Creșterea eficienței energetice a clădirilor Centrului Universitar UBB din Reșița (corpurile A, B, C, D, E)		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor specifice învățământului superior reșițean până în 2027	FP	16.500.000	2022-2027			Centrul Universitar UBB din Reșița	
78.	Reabilitare și modernizare infrastructură educațională CU UBB R		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor specifice învățământului superior reșițean până în 2027	FP	1.500.000	2022-2027			Centrul Universitar UBB din Reșița	
79.	Reabilitare și dotare Liceul de Arte Sabin Păuța		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	DALI	1.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
80.	Reabilitare și dotare sala de sport Liceul de Arte Sabin Păuța		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
81.	Amenajare curte Liceul de Arte Sabin Păuța		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
82.	Reabilitare și modernizare Cantina Liceu Teoretic Traian Vuia		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	1.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
83.	Ateliere tematice pentru elevii din învățământul preuniversitar Liceul Teoretic „Traian Vuia" Reșița		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	2.500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
84.	Dotarea și amenajarea unui spațiu educațional de tip Kitchen Lab în cadrul Colegiului Economic al Banatului Montan		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	1.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
85.	Reabilitare și dotare corp B - Colegiul Național Mircea Eliade		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	5.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
86.	Reabilitare și dotare corp C- Colegiul Național Mircea Eliade		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	5.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
87.	Reabilitare și dotare sala de sport Liceul Teoretic Traian Vuia		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
88.	Reabilitare și dotare Colegiul Național Traian Lalescu – clădire ciclul primar		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	4.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
89.	Amenajare exterioară Școala Primară Beton		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
90.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Prelungit Riki Priki		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	1.500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
91.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Normal Nr. 5		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
92.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Normal Pinocchio		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
93.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Normal Prichindelul		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
94.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Normal Doman		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	300.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
95.	Reabilitare și dotare Școala Primară și Grădinița Secu		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
96.	Reabilitare și dotare Școala Primară și Grădinița Țerova		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
97.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Normal Degețica		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	150.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
98.	Reabilitare și dotare Grădinița cu Program Normal Nu mă uita		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
99.	Reabilitare și dotare Colegiul Național Mircea Eliade (Școala + Grădinița Călnic)		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	nu	1.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
100.	Construire sală sport LTB		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027		6.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
101.	Reabilitarea și dotarea cabinetelor medicale școlare din cadrul unităților de învățământ		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	-	2.000.000	2021-2027			Direcția de Sănătate Publică Caraș-Severin	unitățile de învățământ care dețin puncte de lucru și cabinete medicale școlare
102.	Reabilitarea și dotarea cabinetelor medicale școlare stomatologice din cadrul unităților de învățământ		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027	-	5.000.000	2021-2027			Direcția de Sănătate Publică Caraș-Severin	unitățile de învățământ care dețin cabinete medicale școlare stomatologice
103.	Dotarea unităților de învățământ cu mobilier și echipamente specifice procesului didactic		Reșița		Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027		15.000.000	2021-2027			Inspectoratul Școlar Județean C-S	
104.	Ale cui sunt școlile?				Creșterea calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027		Dependent de finanțarea care poate fi accesată	Etapa 1-2023, apoi mengtenanță			Toate unitățile școlare, și universitate, + ONG-uri cu atribuții în educație	Program de intervenții în toate structurile educaționale din municipiu pentru integrarea acestora in proiectul de dezvoltare a Reșiței: actualizarea ofertelor, inovare didactică, corelarea strategiilor instituționale cu cea a municipiului. Program de management participativ. Include revitalizarea schemei Titlu de excelență (metodologie existentă)

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup ţintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanţare		Direcţii/servicii/birouri si/sau alte organizaţii decât Primăria	Observaţii
									Buget local - %	Altă sursă - %		
105.	Centru universitar de calificare in domeniu de sănătate (asistenţi medicali şi profilaxie dentară) inclusiv cercetare în domeniu				Creşterea calităţii şi funcţionalităţii infrastructurii, echipamentelor şi dotărilor tuturor unităţilor de învăţământ până în 2027		2.5 MEUR	End 2026			Universitatea de Medicina si farmacie Timisoara	Diversificarea ofertei de educatie, nivel unviersitar in Reşiţa, dezvoltare de noi programe, inclusiv inovare si cercetare (domeniu inginerie, IT, medicina, calitatea vietii, food, agricultura)
106.	Creşa		Stavila		Creşterea calităţii şi funcţionalităţii infrastructurii, echipamentelor şi dotărilor tuturor unităţilor de învăţământ până în 2027		1.250.000	2021-2024			Direcţia de Asistenţă Socială a Mun. Reşiţa	Parteneriate permanente şi de impact în comunitate
107.	Creşa		Govândari		Creşterea calităţii şi funcţionalităţii infrastructurii, echipamentelor şi dotărilor tuturor unităţilor de învăţământ până în 2027		1.250.000	2021 - 2024			Direcţia de asistenţă socială a Mun. Reşiţa.	
108.	CREŞA		Mociur		Creşterea calităţii şi funcţionalităţii infrastructurii, echipamentelor şi dotărilor tuturor unităţilor de învăţământ până în 2027		2.450.000	2022-2026			INSTITUŢIA PUBLICĂ DIRECŢIA CREŞE REŞIŢA	Oferirea unui cadru educaţional ante preşcolar de calitate
109.	Dotare şi modernizare sală de învăţare virtuală – Clădire Educaţional şi amfiteatru în aer liber Grădina Zoologică Prof. Ioan Crişan		Reşiţa		Creşterea calităţii şi funcţionalităţii infrastructurii, echipamentelor şi dotărilor tuturor unităţilor de învăţământ până în 2027		1.500.000	2021-2027			Direcţia Generală Învăţământ, Cultură, Tineret, Sport şi Culte	Diversificarea ofertei de educatie, primare, gimnaziale, preuniversitare şi universitare in Reşiţa, dezvoltare de noi programe, inclusiv inovare si cercetare (botanică, biologie, zoologie, chimie)
110.	Reabilitarea si modernizarea gradinitelor si creselor din Municipiul Resita - Gradinita cu ProgramPrelungit "Palatul Fermecat", Resita		Reşiţa		Îmbunatatirea calitatii infrastructurii de educatie a gradinitei in vederea cresterii participarii in sistemul de invatamant prescolar, pentru asigurarea unui proces educational modern si de calitate, capabil sa asigure dezvoltarea timpurie a copiilor, pentru construirea de abilitati sociale si a capacitatii de integrare sociala, precum si dezvoltarea fortei de munca (prin participarea parintilor pe piata muncii) cu efecte directe asupra dezvoltarii economice a municipiului	În execuţie Proiect etapizat	1.770.000,00	2021-2027			Direcţia Generală Învăţământ, Cultură, Tineret, Sport şi Culte	Diversificarea ofertei de educatie, primare, gimnaziale, preuniversitare şi universitare in Reşiţa, dezvoltare de noi programe, inclusiv inovare si cercetare (botanică, biologie, zoologie, chimie)

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
111.	Reabilitarea Scolii Gimnaziale nr. 7 Resita		Reșița		Îmbunatatirea calitatii infrastructurii de educatie si a dotarii scolii, cresterea performantelor scolare si prevenirea abandonului scolar in vederea cresterii participarii populatiei si asigurarea unui proces educational modern si de calitate, capabil sa asigure resurse umane pregatite pentru piata muncii	În execuție Proiect etapizat	1.910.000,00	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	Diversificarea ofertei de educatie, primare, gimnaziale, preuniversitare și universitare in Reșița, dezvoltare de noi programe, inclusiv inovare si cercetare (botanică, biologie, zoologie, chimie)
112.	Reabilitarea Școlii Gimnaziale nr. 8 Reșița		Reșița		Îmbunatatirea calitatii infrastructurii de educatie si a dotarii scolii, cresterea performantelor scolare si prevenirea abandonului scolar in vederea cresterii participarii populatiei si asigurarea unui proces educational modern si de calitate, capabil sa asigure resurse umane pregatite pentru piata muncii	În execuție Proiect etapizat	1.540.000,00	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	Diversificarea ofertei de educatie, primare, gimnaziale, preuniversitare și universitare in Reșița, dezvoltare de noi programe, inclusiv inovare si cercetare (botanică, biologie, zoologie, chimie)
OBIECTIV STRATEGIC 6 – Reșița – oraș verde												
113.	Reabilitarea energetică și funcțională a clădirii Casei de cultură - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030. Reducere a consumului de energie ne-regenerabilă în instituțiile publice cu 40% până în 2030	S-au inițiat demersuri de preluare a clădirii	Valoare estimativa investiție 12,000,000.oo Valoare estimativă documentații necesare 700,000.00					
114.	Reabilitarea energetică a Liceului de Arte Sabin Păuța		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030. Reducere a consumului de energie ne-regenerabilă în instituțiile publice cu 40% până în 2030	DALI - necesită actualizare	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00 Valoare estimativă documentații necesare 80,000.00					
115.	Eficientizare energetica pentru blocurile de locuințe de pe Bulevardul Republicii		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.	Faza de idee				PNRR/POR 2021-2027		

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
116.	Reabilitare bloc Bulevardul Republicii, Nr. 6		Municipiul Reșița, Cartier Govândari, Bulevardul Republicii		Cresterea eficientei energetice pentru cladiri rezidentiale prin: Scăderea consumului anual de energie primară; Scăderea consumului anual specific de energie pentru încălzire; Scăderea consumului anual specific de energie; Scăderea anuală a emisiilor echivalent CO2; Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie; Gestionarea inteligentă a energiei și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul locuințelor.	**DALI + PT in curs de contractare**	3.225.074	2021-2027		POR 2021-2027	DDLI/DIMU	
117.	Reabilitare bloc Bulevardul Republicii, Nr. 7		Municipiul Reșița, Cartier Govândari, Bulevardul Republicii		Cresterea eficientei energetice pentru cladiri rezidentiale prin: Scăderea consumului anual de energie primară; Scăderea consumului anual specific de energie pentru încălzire; Scăderea consumului anual specific de energie; Scăderea anuală a emisiilor echivalent CO2; Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie; Gestionarea inteligentă a energiei și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul locuințelor.	**DALI + PT in curs de contractare**	1.810.000	2021-2027		POR 2021-2027	DDLI/DIMU	
118.	Reabilitare bloc Bulevardul Republicii, Nr. 8		Municipiul Reșița, Cartier Govândari, Bulevardul Republicii		Cresterea eficientei energetice pentru cladiri rezidentiale prin: Scăderea consumului anual de energie primară; Scăderea consumului anual specific de energie pentru încălzire; Scăderea consumului anual specific de energie; Scăderea anuală a emisiilor echivalent CO2; Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie; Gestionarea inteligentă a energiei și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul locuințelor.	**DALI + PT in curs de contractare**	3.833.148	2021-2027		POR 2021-2027	DDLI/DIMU	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
119.	Reabilitare bloc Bulevardul Republicii, Nr. 18		Municipiul Reșița, Cartier Govândari, Bulevardul Republicii		Cresterea eficientei energetice pentru cladiri rezidentiale prin: Scăderea consumului anual de energie primară; Scăderea consumului anual specific de energie pentru încălzire; Scăderea consumului anual specific de energie; Scăderea anuală a emisiilor echivalent CO2; Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie; Gestionarea inteligentă a energiei și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul locuințelor.	**DALI + PT in curs de contractare**	1.567.008	2021-2027		POR 2021-2027	DDLI/DIMU	
120.	Reabilitare bloc Bulevardul Republicii, Nr. 19		Municipiul Reșița, Cartier Govândari, Bulevardul Republicii		Cresterea eficientei energetice pentru cladiri rezidentiale prin: Scăderea consumului anual de energie primară; Scăderea consumului anual specific de energie pentru încălzire; Scăderea consumului anual specific de energie; Scăderea anuală a emisiilor echivalent CO2; Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie; Gestionarea inteligentă a energiei și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul locuințelor.	**DALI + PT in curs de contractare**	2.617.000	2021-2027		POR 2021-2027	DDLI/DIMU	
121.	Reabilitare bloc Bulevardul Republicii, Nr. 28 + Aleea Vladeasa 2 & Fagarasului 37		Municipiul Reșița, Cartier Govândari, Bulevardul Republicii		Cresterea eficientei energetice pentru cladiri rezidentiale prin: Scăderea consumului anual de energie primară; Scăderea consumului anual specific de energie pentru încălzire; Scăderea consumului anual specific de energie; Scăderea anuală a emisiilor echivalent CO2; Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumului de energie; Gestionarea inteligentă a energiei și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul locuințelor.	**DALI + PT in curs de contractare**	2.363.390	2021-2027		POR 2021-2027	DDLI/DIMU	
122.	Eficientizare energetica pentru blocurile de locuințe de pe Calea Caransebeșului		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.	Faza de idee				PNRR/POR 2021-2027		

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
123.	Eficientizare energetica pentru blocurile de locuințe din Zona Triaj		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.	Faza de idee				PNRR/POR 2021-2027		
124.	Eficientizare energetica pentru blocurile de locuințe din Lunca Pomostului		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.	Faza de idee				PNRR/POR 2021-2027		
125.	Eficientizare energetica pentru blocurile de locuințe din Centru Civic		Municipiul Reșița		Creșterea eficienței energetice a cel puțin 800 de apartamente/locuințe particulare și a 4 clădiri publice până în 2030.	Faza de idee				PNRR/POR 2021-2027		
126.	Proiect de îmbunătățire si monitorizare a calității aerului		Reșița		Reducerea poluării fonice, atmosferice și a solului astfel încât municipiul Reșița să se încadreze în limitele stabilite de cadrul legal până în 2024.	Idee	200,000	2021-2027				
127.	Registrul Spatiilor Verzi		Reșița		Creșterea funcționalității, accesibilității și interconectării spațiilor verzi; conectarea acestora cu pădurile din marginea orașului, amenajarea a minim 5 km de piste de alergare și/sau de biciclete, astfel încât gradul de satisfacție al locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi să crească de la 65%, la 80% până în 2023.	Aproape finalizat						
128.	Clădiri inteligente (active)		Reșița		Reducere a consumului de energie ne-regenerabilă în instituțiile publice cu 40% până în 2030	Idee		2021-2027				
129.	Parcări pentru biciclete (acoperite)		Reșița		Creșterea funcționalității, accesibilității și interconectării spațiilor verzi; conectarea acestora cu pădurile din marginea orașului, amenajarea a minim 5 km de piste de alergare și/sau de biciclete, astfel încât gradul de satisfacție al locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi să crească de la 65%, la 80% până în 2023.	Idee		2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
130.	Biciclete electrice		Municipiul Reșița		Dezvoltarea mobilității urbane durabile prin creșterea cu 10% a ponderii drumurilor modernizate și reabilitate din municipiul Reșița până în 2027 raportat la anul 2020, creșterea cu 100% a ponderii deplasărilor cu bicicleta din total deplasări în mediul urban, construirea a minimum 5 km de piste de biciclişti până în anul 2027, creșterea satisfacției cetățenilor cu 10% față de calitatea transportului în comun până în anul 2027; înlocuirea în proporție de 100% a mijloacelor de transport în comun actuale cu cele electrice până în 2030. Reducerea poluării fonice, atmosferice și a solului astfel încât municipiul Reșița să se încadreze în limitele stabilite de cadrul legal până în 2024.		500.000	2021-2027				Proiect transfrontalier RO/SE
131.	Realizare platforme subterane deșeuri (6 cuve)		Municipiul Reșița		Dezvoltarea punctelor de colectare selectivă a deșeurilor astfel încât gradul de colectare selectivă să ajungă la 100% în 2030		2.800.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
132.	Realizare platforme de colectare deșeuri rezultate din construcții și materiale reciclabile		Municipiul Reșița		Dezvoltarea punctelor de colectare selectivă a deșeurilor astfel încât gradul de colectare selectivă să ajungă la 100% în 2030		160.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
133.	IMPLEMENTAREA SCHEMEI 'PAY-AS-YOU-THROW' PENTRU MANAGEMENTUL DESEURILOR		Municipiul Reșița		Dezvoltarea punctelor de colectare selectivă a deșeurilor astfel încât gradul de colectare selectivă să ajungă la 100% în 2030		500.000	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	proiect transfrontalier

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
134.	Refacere plan peisagistic și plantare de arbori la Gradina Zoologică		Reșița		Creșterea funcționalității, accesibilității și interconectării spațiilor verzi; conectarea acestora cu pădurile din marginea orașului, amenajarea a minim 5 km de piste de alergare și/sau de biciclete, astfel încât gradul de satisfacție al locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi să crească de la 65%, la 80% până în 2023.		1.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
135.	Stații reîncărcare electrica 5 buc		Reșița		Reducerea poluării fonice, atmosferice și a solului astfel încât municipiul Reșița să se încadreze în limitele stabilite de cadrul legal până în 2024.	PT	187.351	3 luni				Conform PNRR eficienta energetica public si rezidențial avem mai multe stații ca și obligație
136.	Amenajarea unui parc de panouri fotovoltaice in Municipiul Resita		Reșița		Realizarea unei noi capacități de producere a energiei electrice prin conversia energiei solare	FP	7.000.000,00	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Direcția pentru Administrarea Patrimoniului, Direcția Dezvoltare Locală și Instituțională	
137.	Amenajarea de spații verzi, parcuri și locuri de recreere în zona Triaj, Municipiul Reșița		Reșița Triaj-Mociur		Creșterea suprafeței totale a spațiilor verzi; astfel încât gradul de satisfacție al locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi să crească de la 65%, la 80% până în 2023.	PUZ	3.000.000,00	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Direcția pentru Administrarea Patrimoniului, Direcția Dezvoltare Locală și Instituțională	
138.	Creșterea eficienței energetice pentru blocurile de locuințe-Bulevardul Republicii Reșița, Etapa 1,Componenta Bloc nr. 20 B-dul Republicii		Reșița, Govândari		Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale prin reabilitarea energetică a blocului nr. 20 (compus din scările A, B, C, D - cu acces dinspre Bd. Republicii, respectiv scara 1 cu acces dinspre Aleea Domogled), Municipiul Reșița	În execuție Proiect etapizat	1.170.000,00	2021-2027		PRV 2021-2027		
139.	Reabilitare și extindere spații verzi și locuri de recreere în zona Intim Resita		Reșița, Intim		Creșterea suprafeței totale a spațiilor verzi; astfel încât gradul de satisfacție al locuitorilor în privința calității, funcționalității și accesibilității spațiilor verzi să crească de la 65%, la 80% până în 2030.	DALI	2.000.000,00	2021-2027		PRV 2021-2027	Direcția Dezvoltare Locală și Investiții	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
OBIECTIV STRATEGIC 7 – Construcția unei identități locale												
140.	Dezvoltarea strategiei de brand a Municipiului Reșița				Dezvoltarea unui brand al orașului care să înglobeze elemente de identitate locală existente într-o nouă paradigmă. Adoptarea unei strategii de marketing teritorial și identitate locală, inițierea unei campanii de conștientizare a cel puțin 3 elemente specifice brandului de oraș.							
141.	Dezvoltarea planului de marketing				Dezvoltarea unui plan coerent de marketing care să crească nivelul de identificare și adoptare a noului brand - dezvoltarea și implementarea a cel puțin trei proiecte de intervenție urbană/regenerare urbană care să se conecteze direct cu noul brand al orașului până în 2025							
OBIECTIV STRATEGIC 8– Consolidarea poziției municipiului Reșița ca pol de dezvoltare metropolitan și județean												
142.	Reabilitare/Modernizare infrastructură feroviară Reșița Nord – Timișoara Nord cu extensie Voiteni – Stamora Moravița - frontieră				Creșterea gradului de conectare rutieră, feroviară, digitală etc. al municipiului Reșița cu polul de creștere național Timișoara până în anul 2027	Achiziție preSF/SF	280 MEUR	End 2026			Primăria Timișoara, Județul Caraș Severin, Județul Timiș	
143.	Train Tram Reșița-Timișoara (POIM)				Creșterea gradului de conectare rutieră, feroviară, digitală etc. al municipiului Reșița cu polul de creștere național Timișoara până în anul 2027	Faza de idee	valoare estimativa investiție 300,000,000.00 Valoare estimativa documentații necesare 10,000,000.00					Bugetul UAT reprezintă 25% din valoarea totală a investiției

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
144.	Amenajare domeniul schiabil în zona Semenic, conform parteneriatului cu CJCS și Primăria Valiug, din cadrul programului Schi în România		Reșița - Valiug		Dezvoltarea și implementarea la nivel zonal, prin cooperarea autorităților publice plasate în zona de polarizare a municipiului Reșița, a unui program zonal de promovare și coordonare a turismului, respectiv crearea structurii care să gestioneze acest program până în 2025, astfel încât numărul de înnoptări în structurile turistice să crească cu 5% și numărul de vizitatori ai obiectivelor și de participanți la evenimente să crească cu 10% până în anul 2027.		42.735.467					
145.	Legătură rutieră între DN 58 și Valea Țerovei (zona industrială)		Reșița		Creșterea gradului de conectare rutieră, feroviară, digitală etc. al municipiului Reșița cu polul de creștere național Timișoara până în anul 2027	PT depus la CNI	5.426.380	24 luni				
146.	Realizare centura estică a municipiului - legătură DN 58-DJ582				Creșterea gradului de conectare rutieră, feroviară, digitală etc. al municipiului Reșița cu polul de creștere național Timișoara până în anul 2027	Parțial proiectat	valoare estimativa investitie 15,000,000.00 Valoare estimativa documentatii necesare 1,000,000.00					
9. CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII ÎN MUNICIPIUL REȘIȚA PRIN DEZVOLTAREA SERVICIILOR PUBLICE												
147.	Centru de zi pentru prevenire, evaluare și consiliere antidrog		Muncitores c/Stavila/Lend		9.4. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivelul municipiului prin **reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente** și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinei) astfel încât minim 50% din locuitorii municipiului să se declare mulțumiți sau foarte mulțumiți de acestea (față de 42% în 2021)		500.000	2021-2025			Direcția de asistență socială a Mun. Reșița.	Parteneriate permanente și de impact în comunitate

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
148.	Centru de zi de asistență comunitară		Zona Dealu Mare		9.4. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivelul municipiului prin **reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente** și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinei) astfel încât minim 50% din locuitorii municipiului să se declare mulțumiți sau foarte mulțumiți de acestea (față de 42% în 2021).		500.000	2022-2025			Direcția de asistență socială a Mun. Reșița.	Parteneriate permanente și de impact în comunitate
149.	Centru de zi pentru tineri și persoane adulte cu dizabilități		Muncitoresc		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		500.000	2022-2024			Direcția de Asistență Socială a Mun. Reșița	Centru de zi se va deschide în parteneriat cu persoane juridice private (ONG-uri)
150.	Centru de zi pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea reintegrării sociale a copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal		Muncitoresc/Stavila/Lend		Îmbunătățirea nivelului de siguranță publică până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze nivelul de siguranță din comunitate la minim 8 din 10 (față de 7,09 din 10 cât este în 2020).		500.000	2021-2025			Direcția de asistență socială a Mun. Reșița.	Parteneriate permanente și de impact în comunitate
151.	Există viață după orfelinat – Centru de sprijin și îndrumare pentru adolescenții care părăsesc centrele de plasament		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		100.000	2021-2027			Direcția Generală de Asistență Socială și protecția Copilului Caraș-Severin	
152.	Centru de zi pentru tineri si persoane adulte cu dizabilități și sindrom Down		Govândari – Clădirea VIP		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020)		500.000	2021-2027			Direcția de Asistență Socială a Mun. Reșița	Proiect transfrontalier RO/SE

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
153.	Construire spital județean zona Triaj		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivelul municipiului prin **reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente** și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinei) astfel încât minim 50% din locuitorii municipiului să se declare mulțumiți sau foarte mulțumiți de acestea (față de 42% în 2021).	În curs PUZ Ridicare Topografica Studiu geotehnic	96.000	2021-2027				
154.	Telemedicina(online)		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivelul municipiului prin **reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente** și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinei) astfel încât minim 50% din locuitorii municipiului să se declare mulțumiți sau foarte mulțumiți de acestea (față de 42% în 2021).	Idee		2021-2027				
155.	Târg de carte		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		10.000	24.01.21 - 01.10.21			Edituri din țară	ocazional
156.	Bibliotecă virtuală 9		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).			2021-2027			Biblioteca Județeană Paul Iorgovici	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
157.	Reabilitare Cinematograf Dacia		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	DALI	2.500.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
158.	Realizare , proiectare și execuție statuie Constantin Lucaci		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).		70.000					
159.	Reabilitarea monumentului istoric „Moara Juracek" - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00 Valoare estimativa documentații necesare 100,000.00					
160.	Reabilitare monumente istorice		Municipiul Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	2021-2027	1.000.000				Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
161.	Parohia Ortodoxă Câlnic-reabilitare casă parohială		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Nu	50.000	2021-2027				
162.	Reabilitare Parohie Reformată		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Nu	20.000	2021-2027				
163.	Reabilitare și dotare biserică, curte interioară și exterioară Parohie Ortodoxă Adormirea Macii Domnului		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	DALI	4.000.000	2021-2027				
164.	Reabilitare Parohie Romano-catolică		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Nu	100.000	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
165.	Parohia Ortodoxă Monion-construcție capelă mortuară		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Nu	150.000	2021-2027				
166.	Parohia Ortodoxă Țerova-construcție capelă mortuară		Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Nu	800.000	2021-2027				
167.	Reabilitarea monumentului istoric „Vila Roșie" – azi Policlinica uzinală" - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00					DDLI/DIMU	
168.	Reabilitarea monumentului istoric „Vila Veche" - Municipiul Reșița		Municipiul Reșița		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile destinate evenimentelor culturale la minim 7 din 10 (față de 5,99 cât este în 2020).	Faza de idee	Valoare estimativa investiție 2,000,000.00					DDLI/DIMU	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
169.	Extinderea stocului locativ public pentru tineri sau specialiști din sănătate sau învățământ		Reșița		Dezvoltarea fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);	FP	5,000,000.00	2022-2027			DDLI/DIMU	Diminuarea fenomenelor de segregare și concentrarea pe clase sociale, prin asigurarea mixajului socio-economic a zonelor rezidențiale ce includ locuințe pentru tineri, locuințe sociale, locuințe de necesitate și locuințe pentru specialiști
170.	Locuințe pentru medici - SF si PUD		Reșița		Dezvoltarea fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);	PUD+SF	4.079.339	24 luni				Construire locuințe pentru medici
171.	Extinderea stocului locativ public prin renovarea/extinderea de clădiri in proprietate publica si/sau construcții de locuințe noi		Reșița		Dezvoltarea fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);	PT	2.165.150	2021-2027				Construcții noi, locuințe sociale
172.	Extinderea stocului locativ public pentru construcții de locuințe sociale în Zona Urbană Funcțională nr. 4 – Cartier Stavila și Marginea pentru populația din zonele urbane marginalizate, Etapa II		Cartier Stavila, Municipiul Reșița		Dezvoltarea fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);	FP	5,000,000.00					Diminuarea fenomenelor de segregare și concentrarea pe clase sociale, prin asigurarea mixajului socio-economic a zonelor rezidențiale ce includ locuințe pentru tineri, locuințe sociale, locuințe de necesitate și locuințe pentru specialiști
173.	Reabilitare zone verzi, parcari, alei pietonale, locuri de joaca pentru copii in zona cuprinsa intre străzile Nicolae Titulescu și bloc 35 B-dul Revolutia din Decembrie 1989, Reșita		Reșița		Crearea/modernizarea de spatii publice, modernizare strazi, modernizare spatii verzi	DALI	10.266.917	2021-2027				
174.	Reabilitare zone verzi, parcari, alei pietonale, locuri de joaca pentru copii in zona cuprinsa intre străzile Parâng și str. Nicolae Titulescu		Reșița		"Crearea/modernizarea de spatii publice, modernizare strazi, modernizare spatii verzi Zona studiată este situată între două bulevarde de trafic intens – bd. Revoluția din Decembrie și bd. Alexandru Ioan Cuza. În proximitate se află faleza Bârzavei, pe care e prevăzut un proiect conex de mobilitate urbană sustenabilă."	DALI	1.933.367	2021-2027				

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
175.	Reabilitate parcare, alei, trepte, drum acces, Grădina Zoologică Prof. Ioan Crișan		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		2.000.000	2021-2027		Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte		
176.	Sistematizare și refacere alei, amenajare adăposturi, reabilitare și dotare cu echipamente dispensar animale Grădina Zoologică Prof. Ioan Crișan		Reșița				3.000.000	2021-2027				
177.	Achiziție toalete inteligente		Municipiul Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		980.000	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
178.	Amenajare locuri de joacă		Municipiul Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		2.400.000	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
179.	Transformarea străzii Mihai Viteazu în aleea de promenadă cu amenajarea de locații de servire a mesei și băuturi				Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).							

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
180.	Reabilitare și dotare Bază sportivă Arsenal		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		5.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
181.	Construire bază sportivă tip 1		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		10.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
182.	Construire Baza sportivă Tip 2 C Caransebeșului nr.2		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).	nu	2.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
183.	Reabilitare și dotare Complex Sportiv Gloria		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).		5.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
184.	Extindere Centru SPA-Bazin Olimpic		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).	PT	5.000.000	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
185.	Extinderea Complexului Municipal de Sport și Sănătate Ioan Shuster, cu centru SPA, parcare și amenajare spații verzi – Reșița (SF și PT)		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020).	PT depus la CNI	2.399.813	2021-2027			Direcția Generală Învățământ, Cultură, Tineret, Sport și Culte	
186.	Reabilitare stadion Mircea Chivu		Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020)	DALI depus la CNI	11.309.860	2021-2027				
187.	Realizarea unui kartodrom pentru organizarea de competiții județene, naționale și/ sau internaționale				Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020)		1.000.000	2021-2027				
188.	Semnalizare obiective importante cu stâlpii săgeți + hărți digitale (panouri)		Municipiul Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020)		150.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	
189.	Panouri informare (panouri de orientare inteligente în raport cu poziția unde te afli)		Municipiul Reșița		Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber, agrement și relaxare în municipiu până în 2027, astfel încât locuitorii municipiului să evalueze spațiile publice pentru agrement și relaxare la minim 7,5 din 10 (față de 6,40 cât este în 2020)		60.000 euro	2021-2027			Direcția Investiții și Mobilitate Urbană Serviciul Gospodărie Urbană	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice UE	Localizare	Grup țintă vizat	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimative -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Direcții/servicii/birouri si/sau alte organizații decât Primăria	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
190.	Reabilitarea clădirii administrative a Direcției de Asistență Socială Reșița		Reșița, cartier Muncitoresc		Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027	FP	3.000.000	2021-2027				Reabilitarea clădirii administrative a Direcției de Asistență Socială Reșița

Anexa 1 - Portofoliu de proiecte Reșița PMUD 2021-2027

Nr. Crt	Categorie	Cod	Tip	Proiect	Beneficiar	Partener	Valoare (M €)	Sursa finantare	Indicatori
1	Transport public	A01	Investițional	Achiziție autobuze electrice pentru extindere sistem transport public, inclusiv extindere sistem e-ticketing	Resita	N/A	9,1	PNRR POR 2021-2027	14 autobuze electrice, capacitate normala
2	Transport public	A02	Investițional	Modernizarea statiilor de transport public	Resita	N/A	0,5	POR 2021-2027	50 de statii modernizate
3	Transport public	A03	Institutional	Dezvoltare sistem transport public la nivelul zonei metropolitane (Valiug-Semenic, Bocsa)	Resita	UAT din zona metropolitana			
4	Transport public	A04	Operational	Autorizarea operatorului de transport public pentru transport feroviar	Resita	N/A			
5	Transport public	A05	Investițional	TRAM-TRAIN: Linie de tren-tramvai Timisoara-Resita, inclusiv segment intre Resita Nord - Resita Sud - Terminal Republicii	Resita	CJ Caras-Severin CJ Timis			
6	Transport public	A06	Investițional	Îmbunătățirea condițiilor de transport public local în Municipiul Reșița pentru trasee greu accesibile cu flota existentă	Resita	N/A	2,65	POR 2021-2027	8 microbuze electrice și 4 stații de încărcare microbuze electrice
6	Nemotorizate	B01	Investițional	Amenajare promenade și piste de biciclete pe ambele maluri ale râului Bârzava, în Municipiul Reșița	Resita	N/A	10	POR 2021-2027	8 poduri pietonale si velo
7	Nemotorizate	B02	Investițional	Reconversie Funicular - traseu pietonal si velo	Resita	N/A	8	POR 2021-2027	
8	Nemotorizate	B03	Investițional	Accesibilizare Gara Resita Nord - Calea Timisoarei pentru deplasari nemotorizate	Resita	N/A			
9	Nemotorizate	B04	Investițional	Pista de biciclete si pietonal Resita - statiunea Secu	Resita	N/A			
10	Nemotorizate	B05	Investițional	Parcari biciclete in zonele de locuire colectiva	Resita	N/A			
11	Nemotorizate	B06	Investițional	Extindere zona pietonala si modernizare: Podul de la Vama - Libertatii - alei Parc Carasana	Resita	N/A			
12	Nemotorizate	B07	Investițional	Promenada: pista de biciclete si acces pietonal intre parc Bernard Andrei si Centru Civic pe malul Barzavei	Resita	N/A			
13	Nemotorizate	B08	Investițional	Piste de biciclete si acces pietonal intre Moniom - Calnic - Bd. Republicii	Resita	N/A			
14	Nemotorizate	B09	Investițional	Extindere sistem bike-sharing	Resita	N/A			
15	Nemotorizate	B10	Investițional	Accese pietonale intre Moroasa si Mociur, inclusiv accesibilizare pentru deplasari velo si pentru persoanele cu handicap:	Resita	N/A			
16	Integrate	C01	Investițional	Legătura rutieră între artera principală a Reșiței și Parcul Industrial și zona de regenerare urbană Mociur în vederea extinderii transportului în comun - Faza 1+2	Resita	N/A	12,43	PNI Anghel Saligny	
17	Integrate	C02	Investițional	Coridor integrat de mobilitate urbana A.I.Cuza	Resita	N/A		POR 2021-2027	
18	Integrate	C03	Investițional	Modernizare Bd. Castanilor - Zimbrului	Resita	N/A			
19	Integrate	C04	Investițional	Coridor integrat de mobilitate urbana Str. Progresului	Resita	N/A			
20	Integrate	C05	Investițional	Coridor integrat de mobilitate urbana Calea Caransebesului	Resita	N/A			

Nr. Crt	Categorie	Cod	Tip	Proiect	Beneficiar	Partener	Valoare (M €)	Sursa finantare	Indicatori
21	Durabile	D01	Investițional	Conectare statie Tram-Train cu terminalul intermodal Republicii (Str. Laminoarelor)	Resita	N/A			
22	Durabile	D02	Investițional	Statii reincarcare pentru autovehicule electrice	Resita	N/A	0,235	Buget local	5 statii de reincarcare EV
23	Durabile	D03	Investițional	Modernizare strazi istorice/turistice in concept integrat: Str. Calarasilor - Laminoarelor - Oituz	Resita	N/A			
24	Durabile	D04	Investițional	Modernizare strazi istorice/turistice in concept integrat: Str. Furnalelor si acces pietonal Fagului - Furnalelor	Resita	N/A			
25	Regenerare urbana	E01	Investițional	Bretea de legătură în Microraionul 1, cu extinderea acceselor spre B-dul Muncii si amenajarea parcarilor si a spațiilor verzi	Resita	N/A	5,772	PNI Anghel Saligny	
26	Regenerare urbana	E02	Investițional	Regenerare urbana microraion 2 - Govandari	Resita	N/A			
27	Regenerare urbana	E03	Investițional	Regenerare urbana microraion 3 - Govandari	Resita	N/A	10	POR 2021-2027	
28	Regenerare urbana	E04	Investițional	Regenerare urbana microraion 4 - Govandari	Resita	N/A	10	POR 2021-2027	
29	Regenerare urbana	E05	Investițional	Regenerare urbana microraion Calea Caransebesului	Resita	N/A	7	POR 2021-2027	
30	Regenerare urbana	E06	Investițional	Regenerare urbana Mociur	Resita	N/A			
31	Regenerare urbana	E07	Investițional	Regenerare urbana zona Petculescu - Resita Sud	Resita	N/A			
32	ITS	I01	Investițional	Extinderea sistemului adaptiv de management trafic	Resita	N/A	2	PNRR POR 2021-	30 de intersectii si treceri de pietoni
33	Parcari	P01	Operational	Elaborarea si implementarea Politicii de Parcare - versiunea a II-a	Resita	N/A	0,5	Buget local	
34	Parcari	P02	Investițional	Digitalizarea si implementarea sistemelor de monitorizare si plata a parcarilor publice	Resita	N/A	5	POR 2021-2027	
35	Parcari	P03	Investițional	Realizare park&ride in zona Stavila	Resita	N/A			
36	Parcari	P04	Investițional	Smart parking Bloc 800	Resita	N/A			
37	Rutier	R01	Investițional	Drum de ocolire Resita intre DN58 si DN58B - Faza I	Resita	CNAIR		POIM 2021-2027	
38	Rutier	R02	Investițional	Drum de ocolire Resita intre DN58B si DJ581 - Faza II	Resita	CNAIR		POIM 2021-2028	
39	Rutier	R03	Investițional	Reabilitare Aleea Bazna, Aleea Felix, Aleea Buziaș și Aleea Herculane	Resita	N/A	5,08	PNI Anghel Saligny	
40	Rutier	R04	Investițional	Reabilitarea căii de acces str. Feroviarului - str. Dealu Mare pentru extinderea transportului public	Resita	N/A	1,17	POR 2014-2020 GAL	
41	Rutier	R05	Investițional	Reabilitarea drumurilor de acces rutier spre ZUM Mociur, pentru a creste accesibilizarea spre/dinspre cartier Mociur	Resita	N/A	0,5	POR 2014-2020 GAL	
42	Rutier	R06	Investițional	Modernizare drum de acces și străzi în cartierul Poiana Golului	Resita	N/A	0,825	PNDL II	
43	Rutier	R07	Investițional	Reabilitare străzi Mihai Viteazu și Someșului	Resita	N/A	2,24	PNI Anghel Saligny	

Nr. Crt	Categorie	Cod	Tip	Proiect	Beneficiar	Partener	Valoare (M €)	Sursa finantare	Indicatori
44	Rutier	R08	Investițional	Modernizare străzi în localitățile componente Terova, Călnic, Doman	Resita	N/A	4,7	PNI Anghel Saligny	
45	Rutier	R09	Investițional	Artera de legătură rutieră în vederea introducerii transportului în comun pe ruta strada Căminelor – Cartier Mociur – Universalul Vechi	Resita	N/A	3,42	PNI Anghel Saligny	
46	Rutier	R10	Investițional	Reabilitare străzi în cartierul Moroasa	Resita	N/A	4,33	PNI Anghel Saligny	
47	Rutier	R11	Investițional	Reabilitarea străzilor: Rândul 1, Ciocârliei, Semenic, Siret, Avram Iancu și Geretului	Resita	N/A	0,78	PNI Anghel Saligny	
48	Rutier	R12	Investițional	Reabilitarea străzilor Războieni, Călugareni, Colonia Scânteii, Fragilor si Ponor	Resita	N/A	1,646	PNI Anghel Saligny	
49	Rutier	R13	Investițional	Reabilitare străzi Rândul II și Rândul III	Resita	N/A	1,798	PNI Anghel Saligny	
50	Rutier	R14	Investițional	Drum colector intre strada Mihai Eminescu si strada Toamnei	Resita	N/A	1,47	PNI Anghel Saligny	
51	Rutier	R15	Investițional	Legătură rutieră între DN 58 și Valea Terovei (zona industrială)	Resita	N/A	5,93	PNI Anghel Saligny	
52	Rutier	R16	Investițional	Legatura rutiera intre Terova si Stavila, cu acces in zona parcului Bernard Andrei	Resita	N/A		POR 2021-2027	
53	Rutier	R17	Investițional	Alternativa Republicii: intre drum acces Terova-parc Bernard Andrei si Strazile Alexandru Nedelea - Canalului - Feroviarului	Resita	N/A			
54	Rutier	R18	Investițional	Extindere la 4 benzi str. Terovei [DC91]	Resita	N/A			
55	Rutier	R19	Investițional	Modernizare integrata Str. Fagarasului	Resita	N/A			
56	Rutier	R20	Investițional	Modernizare integrata Bd. Muncii	Resita	N/A			
57	Marfa	M01	Investițional	Sistem de transport bazat pe drone	Resita	N/A			

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ
CHIOSA MĂSĂLINA MIRUNA

CONTRASEMNEAZĂ
SECRETAR GENERAL
BOICIUR LUCIAN DORNEL